

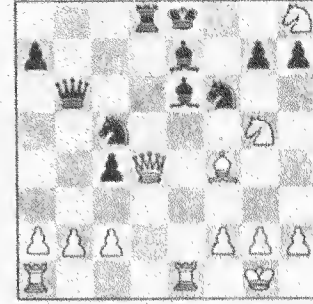
nelik tam anlamıyla bilimsel bir hazırlıktan sonra ikinci maçta Tal'i 12,5 / 9,5 gibi bir skorla yenip ünvanı geri almıştır.

Tal-Meduna
(Baltı Almanya Satranç Ligi 1989)

Caro-Kann Savunması

1. e4 c6 2. d4 d5 3. Ad2 de4 4. Ae4 Ad7 Bugünlerde Caro-Kann'ın 3... de4 varyantında 4... f5 ve 4... Af6 ile beraber en önemli devam yollarından birisidir. Bu devam yolu yardımıyla Siyah, kuvvetlerini sistematik olarak geliştirmekte ve bundan sonra böyle konumlar için Beyaz merkeze tipik olar c6-c5 hücumunu amaçlamaktadır. 5. Ag5?! Stratejik kurallara biraz aykırı görünen bu yeni devam yolu artık sık sık rastlanan bir hücum sistemidir. Eski devam yolu 5. Fc4 Af6 6. Ag5 e6 7. Ve2 Beyaza ancak küçük bir avantaj sağlar. Burada şunu ekleyelimki görünürde Uzun rok hazırlayan 5. Ve2! hamlesi gerçekte sinsi bir tuzaktır. 5... Agf6? 6. Ad6 mat. 5... Agf6 [5... h6? yanıtı 6. Ae6! Va5 (fe6 7. Vh5 mat ile) 6. Fd2 Vb6 7. Af8 yüzünden iyi değil] 6. Fd3 c5?! Öyle görünüyorki bu hamlede pek hassas değildir. Çünkü şimdi siyah için zorluklar başlamaktadır. Tal burada bir çok partide siyah taşlarla 6... Vc7 oynamış ve açılıştan sonra iyi bir oyun elde etmiştir. Fakat ona göre en sağlam devam yolu 6... e6 7. Ve2 Fe7 dir. 6... e6 7. f4 h6 hamlelerinden sonra siyah iyi bir oyun elde eder. Örneğin 8. A5f3 c5 9. c3 cd4 10. cd4 Fb4 vs. (Dr. Filip'in analizi) 7. Af3 cd4 Zaman kaybı yüzünden bu hamlede sakıncalıdır. Fakat alternatif 7... e6 hamlesinden sonra da Beyaz hayli kuvvetli bir inisiyatif elde eder. 7... e6 8. Ae5 Ae5 9. de5 Ad5 (9... Ad7 taktirde 10. Ae6; veya 9... c4 10. Fc4 Va5 11. Sf1 Ve5 12. Vd8! Şd8 13. Af7 ve Ae5) 10. Vh5 vs. (10... Vc7? 11. Fb5 ve beyaz kazanır.) 8. 00 Vb6 Sıkılçanlık, çünkü 8... h5 9. Ae6 veya 8... Ac5 9. Ae5 vs. fenadır; 8... e6 9. Ke1 hamlelerinden sonra her an atın f7'den fedası mümkün olabilir. 9. Fc4 e6 10. Ke1 Fe7 Siyahın durumu zordur, fakat 10... Fb4 11. Af7 Fe1 12. Ah8 Fb4 13. Ad4 Ae5, beyaz için açık avantaj ile yine de daha iyi idi. 11. Af7! Vc7 (11... Sf7 sonra Beyaz 12. Ag5 Şe8 13. Ae6, bir figüre karşı çok kuvvetli bir hücumla, veya 12. Ke6 Vb4 13. Kf6 Şe8 (13... Sf6 taktirde 14. Fg5 ile 15. Vd3 hızla mata götürür) 14. Ff7 Sf8 15. Kf4 maddi avantaj ve devam eden hücum ile.) 12. Fe6 Ac5 13. Fc4! (13. Fc8 Sf7 14. Ag5 Şg6 15. Fe6 Kh8 ile Beyaz sürekli avantaj sağlar. Fakat kombinezon sahasında olağanüstü kuvvetli eski

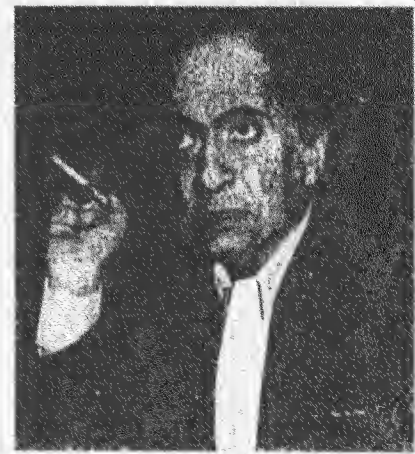
dünya şampiyonuna bu az gelir ve nitekim biraz büyü yapmayı kararlaştırır. 13... b5 14. Vd4 bc4 15. Ff4 Figür fedası sayesinde Beyaz yeni kuvvetlerin seferberliği için zaman kazanır. 15... Vb6 Burada 15... Vf4 16. Vf4 Sf7 yeterli değildir, çünkü siyah 17. Vc4'ten sonra Ag5 tehditi yüzünden durumunu konsolide edemez. 16. Ah8 Hem maddi şartları düzeltmekte, hem de müthiş sürpriz hazırlamaktadır. 16... Fe6 17. Ag5 Kd8 (17... Fg8 18. Fd6 veya 17... Fd5 18. Ah7 Kd8 18. Af6 gf6 20. Ag6 Beyaza kesin avantaj sağlar.

18. Vc5! (18. Ve3 Ad5 veya 18. Ve5 Kd6 devam yollarından daha keskin) 18... Vc5 19. Ae6 Vb6? Beyazın korkunç hücumu neticesinde morali bozulan siyah ağır bir hata yapar. Fakat en iyi direnme şansı olan 19... Vc8 20. Ad8 Vd8 21. Kad1 Va5 22. Fd6 Ag8 23. Ke5 hamlelerinden sonra da Beyaz kazanır. 20. Fc7 ve siyah terk eder.

Bu partiyi vaktiyle yayınlayan ünlü "Schachreport" Alman dergisi şöyle demiştir: "GM Meduna havluyu attı, oyun salonunu çabucak terketti ve bir daha gözükmedi" İşte Tal böyle yüzlerce parti oynamış ve "Satranç Sihirbazı" lakabını almıştır.

Hayatı boyunca böbrek hastalığı çeken Tal'in 1989 yılına ait fotoğrafı.

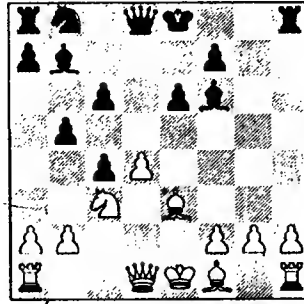

SUAT ATALIK

Tolga DEMİREL (TÜRKİYE) 2335-
Daniel FRİSMAN (LETONYA) 2390
Sas Van Gent 1992,
Avrupa Gençler Birinciliği
Anti-Meran (D44), Smislov devam yolu

Bu ay, bu köşerle bu oyunu incelemeye almamın sebebi, beyazın 13. hamlesindeki yeniliğin varyantın kaderini değiştirmesidir. Öyle sanıyorum ki siyahlar artık uzun süre bu varyanta rağbet edemeyeceklerdir.

1. d4 d5 2. c4 c6 Slav savunması. 3. Af3 Af6 4. Ac3 e6 5. Fg5 Anti Meran açılışı. Eğer beyazlar 5. e3 oynasaydı oyun Meran açılışı olarak devam edecekti. 5... dc4 Bu hamle eski dünya şampiyonu Botwinnik tarafından satranç literatürüne sokuldu. 6. e4 b5 7. e5 h6 8. Fh4 g5 9. Ag5 hg5 10. Fg5 Beyazlar bir piyon kazanmalarına rağmen dengesiz piyon yapısı yüzünden siyahların piyona karşı kompanzasyonu olduğu söylenebilir. 10... Fe7 Bu hamle ilk olarak eski dünya şampiyonu Vasili Smislov tarafından 1984'deki maçta Kasparov'a karşı uygulanmıştı. Daha evvel ve daha çok oynanan devam yolu 10... Abd7 dir. 11. ef6 Ff6, 12. Fe3 Paradoxal, lakin en kuvvetlisi. Beyazlar rakibin iyi filini değiştirmekten kaçınıyor; bu hamlenin fikrini ileride daha iyi göreceğiz. 12... Fb7

13. Vf3 !! Yenilik. Beyazlar gelişimlerini sürdürürken 14. Ab5 de tehdit ediyorlar. Bu hamleden sonra siyahlara sağlıklı bir devam yolu tavsiye etmek oldukça zor. 13... Fd4, 13... a6 14. Ae4 Fe7 15. Ac5 sonrası beyazları üstünlüğü belirgindir. 14. 0. 0. 0 Tipik bir gelişim hamlesi. Beyazlar bir piyon feda ederek gelişimlerini sürdürüyorlar.

14... Fe3 Zorunlu. Eğer siyah 14... e5 oynarsa 15. Ab5 Fe3 16. fe3 Ve7 17. Ad6 Şf8 18. Ab7 Vb7 19. Vf6 hamleleri sonrası kaybeder. 19. Vf6 tipik bir "çifte vuruş" hamlesi. Hem Kd8 mat isterken hem de h8'deki kaleyi tehdit ediyor. 15. fe3 Ve7 16. Ae4 Şf8 Bu konumu bir kez daha gözden geçirelim: Beyazlar tek kritik açık hat olan d hattına sahipler, e4'deki atlarından dolayı gelişim üstünlüğü de onlardan yana, siyah fillerin de değişilmiş olması siyah kamp-taki d6, c5 ve f6 hanelerini zayıflatmış ve şimdi bütün bu zafiyeti değerlendiren kombinezon geliyor. 17. Ac5!! Bu ham-

le siyahı paralize ediyor. Tehdit 18. Kd8 Vd8 19. Ae6 ve beynel!

17... Vc5 Zorunlu 17... Aa6 18. Ad7 Şg7 19. Vg3 Şh7 20. Kd4 ve siyahlar vezir kaybederler. Eğer bu devam yolunda siyahlar 18... Şe8 kaçarlarsa 19. Af6 Şf8 20. Kd7 öldürücüdür. 17... Fc8 hemen materyel kaybetmemesine rağmen siyahların inkiyaf etmiş tek taşını orijinal hanesine geri yolluyor. 18. Fe2 sonrası siyahların bütün sıkıntıları devam ediyor zira 18... Vc5 19. Kd8 Şg7 20. Vg3 Şh7 21. Vh3 18. Kd8 Şe7 19. Kh8 Ad7 20. Ka8 Fa8 21. Fe2 Artık oyundaki taktik safha nihayetlendi. Siyahlar kalite eksik olmalarına rağmen dengesiz piyon strüktürü yüzünden hala kompanzasyona sahipler. Bunun en büyük nedeni de vezir kanadındaki siyah piyon çokluğunun yarattığı tehditlerden ötürü beyazların şah kanadındaki serbest erlerini harekete geçirememesidir.

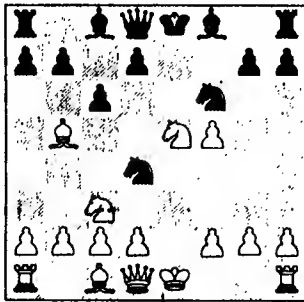
21... Ae5, 21... c3 22. Kd1 cb2 23. Şb1 sonrası beyazların 24. Vf4 tehdidi öldürücü hale gelir. 22. Ve4, 23. Vd4 amacıyla; artık oyun kesin olarak kazanılmıştır. 22... Ad3 23. Şb1 f5 24. Vh4 Şd7 25. Vh7 Ve7 26. Vh8! Ve8 27. Vd4 Şc8 28. Fd3 cd3 29. Kd1 c5 30. Vc5 Vc6 31. Vc6 Fc6 32. Kd2 e5 33. Şc1 e4 34. Kf2 Fd7 35. b4 Şc7 36. h4 Şd6 37. g4 fg4 38. h5 Şd5 38. h6 g3 40. Kg2 Ff5 41. Kg3 Şe6 42. Kg7 Şf6 43. Ka7 1-0

PUANLI SATRANÇ

ALİ İPEK

Sizlere zevkli bir çalışma yapmanız ve aynı zamanda oyunculuk gücünüzü belirlemeniz için bir oyun veriyoruz. J. Nunn ile J. De La Villa arasında (Interzonal, Szirak, 1987) oynanmış olan bu oyunda diyaframdaki konumdan itibaren beyazın hamlelerini bulmaya çalışacaksınız. Sağlıklı bir değerlendirme için hamleleri kapatarak, siyahın hamlesini oynayıp beyazın hamlesini tahmin etmeye çalışınız. Oyunun sonuna kadar kendinize 2 saatlik süre tanıyınız.

1. e4 e5 2. Af3 Ac6 3. Fb5 f5 (İspanyol Açılışı'nda Schliemann varyantı) 4. Ac3 Ad4 5. ef5 c6 6. Ae5 Af6

16 SATRANÇ

7. Fd3!	2 puan	(8. Ag4 oynayabilmek için c2 piyonunu koruma amacıyla oynadıysanız 2p. daha)
...	d6	
8. Ag4	1 puan	(8. Af3'ün Ve7 yüzünden iyi olmadığını düşündüyseniz 2p. daha)
...	Af5	
9. 00	1 puan	
...	Fe7	
10. Af6?!	1 puan	(10. Ae3 2p.)
...	Ff6	
11. Ke1	1 puan	
...	Şf7	
12. Ae4	2 puan	
...	Kf8	
13. c3	2 puan	
...	Şg8	
14. Fc2	2 puan	
...	d5	
15. Ag3	1 puan	(15. Af6 Vf6 16. d4 Ah4 17. Fe3 Fh3 18. gh3 Af3)

...	Ag3	
16. hg3	1 puan	
...	d4!	
17. Fe4!	2 puan	(Siyahın 17... d3 hamlesine karşın Ke3 fikriyle oynadıysanız 2 puan daha)
...	Vb6	
18. Vc2!	2 puan	(18. Vh5 g6 19. Fg6 hg6 20. Vg6 Şh8 (20... Fg7 21. Ke7 ile kazanır) en fazla beraberlik olur diye düşündüyseniz 2 puan, c2'deki vezirin muhtemel tehditlerine karşı f2'yi koruyabileceğini düşündüyseniz ayrıca 2 puan daha)
...	d3	
19. Vd3	2 puan	(19. Fd3 ?? Vf2 20. Şf2 Fd4 21. Şe2 Fg4 mat varıyatını gördüyseniz 5 puan daha)
...	Fc3	Devamı 23. sayfada

ADAY ADAYLARI

SELİM PALAVAN

Dergimizin Yazı ve Yayın kurulu günümüzün en ileri gelen satranççıları hakkında kısaca bilgiler ve stillerini karekterize eden partileri gözden geçirmek için her ay bu büyük ustalardan birini değerli okuyucularımıza takdim etme kararı aldı.

Ancak bu günlerde zirvedeki durum istisna olarak iki büyük ismi göz önüne almayı daha isabetli kılar. Bunun nedenini kısaca açıklayalım: Bilindiği gibi Uluslararası Satranç Federasyonu FIDE'nin kurallarına göre, Dünya şampiyonu her üç senede bir ünvanını korumak zorundadır. Son yıllarda, 24 partiden oluşan bu tür maçlarda şampiyonun rakibi uzun kademeli müsabakalar sonucu belirlenmektedir. Son Dünya şampiyonluğu maçı 1990 yılında Kasparov ve Karpov arasında New York (12 parti) ve Lyon (12 parti) şehirlerinde oynanmıştır. Bu maçın neticesinde Kasparov ünvanını korumuştur. Maçtan hemen sonra "Aday" müsabakalarına başlanmıştır. Çeşitli ulusal, zonal ve nihayet interzonal turnuvaları oynanmıştır. Bunun neticesinde 8 Büyüktusta seçilmiştir. Bu oyuncuların geçtiğimiz yıl oynadığı maçların neticeleri şu şekilde olmuştur: **Jusupov-Ivançuk** 5,5:4,5 (iki ek partiden sonra, çünkü tesbit edilen 8 partiden sonra skor 4:4 idi.); **Karpov-Anand** 4,5:3,5; **Timman-Korchnoi** 4,5:2,5 ve **Short-Gelfand** 5:3.

Daha sonra yapılan kura neticesinde Aday maçlarının yarı finalinde Timman-Yusupov ve Karpov-Short maçları oynanmıştır. Timman'ın maçı kazanması sürpriz bir netice değildi. Fakat Short'un Karpov'u 6:4 gibi bir skorla yenmesi gerçekten büyük bir sansasyon olmuştur. Çünkü 1984 yılından beri Kasparov tüm ünvan maçlarını eski dünya şampiyonu Karpov ile oynuyordu. Bu iki oyuncu bir ekstraklas oluşturmuşlardı. Ancak son 2-3 yıl içinde yeni "süper büyüktalar" da yetişmiştir. Short'tan başka Ivançuk ve Anand'ı zikretmek isabetli olur. Elbette bunların yanında başka oyuncular da anmak mümkündür. Fakat satranç tahına şimdilik en büyük tehlike bunlardan gelebilir. Örnek olarak şu iki turnuvayı göz önüne alalım:

I) Linares 1991; 1. Ivançuk, 2. Kasparov, 4. Yusupov, 7. Karpov (!) 8. Timman vs.

II) Reggio Emilia GM Turnuvası 1991-

92; 1. Anand, 2. Gelfand, 3. Kasparov, 4. Karpov, 5. Ivançuk; 18. Kategori (!!) olan bu turnuvanın 10. ve en son sıralamasında ünlü Beljavyky vardı.

Bu hatırlatmalardan sonra aday maçlarını oynayacak Timman ve Short'u kısaca tanıyalım.

JAN HENDRIK TIMMAN: (1951-...., Amsterdam, resme bakınız).

Hollandalı satranççı 1974 senesinden beri GM. Satranççı 7 yaşından beri oynamakta ve 8 defa Hollanda şampiyonluğunu kazanmıştır. 1984 yılından beri de "New In Chess" dergisinin baş redaktörüdür. Birçok uluslararası turnuvalarda büyük dereceler kazanmıştır. Dünyanın ileri gelen pek çok oyuncusu ile karşılaşmıştır. Polugaievsky 4,5:3,5 (1979), Portiş'e karşı 3,5:2,5, (1984) skoru ile kazanmıştır. Korchnoi ile 3:3 (1982), Jusupov ile 3:3 (1986) skoru ile berabere kaldı. Kasparov'a 2:4 (1985) skoru ile kaybetti. Stili aktif oyun özelliği taşır. Timman hakkında eski Dünya şampiyonu Mikhail Tal "Çok geniş açılış bilgilerine sahip... en çapraşık, karmakarışık durumlarda olağanüstü bir oyun sergiliyor" demiştir.

NIGEL DAVID SHORT: (1965-; Naysel Deyvid Short; Short-Gelfand partisini gösteren resme bakınız). İngiliz satranççı 1984 senesinden beri GM. 12 yaşında İngiltere şampiyonluk turnuvasında oynamıştır (Bu turnuvaların tarihindeki en genç oyuncu). Dünya şampiyonluğu turnuvalarında 1984 senesinden beri oynamaktadır. İlk İngiliz satranççı olarak Dünya şampiyonluğu aday müsabakalarında oynamaya muvafak olmuştur. Aynı yıl tanınmış Amerikan GM I. Alburt'a karşı +6 -

0=2 skoru ile maç kazanmıştır. Bundan sonraki senelerde Uluslararası turnuvalarda parlak başarılar elde etmiştir. Ancak bunları Timman'ın performansı ile bağdaştırmak pek doğru olmaz. Çünkü onun büyük satranç kariyeri "resmen" GM ünvanını elde ettiği 1974 yılında başlamıştır.

Pekalâ, şimdi yine yukarıda zikredilen soruya dönelim: Bunlardan hangisi şampiyonluk maçını oynayacak? Bu soruyu yanıtlamak gerçekten zordur.

Bakınız, değerli okuyucumuz: Günümüz Satranç dünyasında istisnai yerler işgal eden ve olağanüstü güçleri tartışılmaz bu iki seçkin GM aynı zamanda oldukça istikrarsız oyuncular. Bunu açıkça göstermek için aşağıdaki üç GM turnuvasını göz önüne alalım.

I) Amsterdam 1989. Bu turnuva Timman'ın parlak kariyerindeki en büyük başarısıdır. Neticeler şöyledir: 1. **Timman** 10,5 p.; 2. Karpov 9 1/2 p.; 3. Vaganjan 9 p.; 4. Nunn 8 1/2p.; 5-8 Van der Wiel, Salov, Ehlvest, Sokolov 8p.; **Short** 7 ve bundan sonra Seirewan, Sax, Nogueiras, Jusupov, Ljubojevic, Portiş ve Hjartarson.

Böyle bir turnuvayı, üstelik Eski Dünya Şampiyonuna göre 1 puan (!!) fazlasıyla kazanmak gerçekten olağanüstü bir performanstır. Fakat Short'un % 50 lik skoruna ne diyelim?!

Daha sağlam bir fikir elde etmek için oyuncuların ELO puanlarını göz önüne alalım. Turnuva oynanırken bunlar şöyle idi: Karpov 2750, Short 2650, Salov 2630, Nunn 2620, katılan diğer oyuncuların ise 2575 ile 2610 arasında. Bu önemli başarısızlık olmamakla beraber, Short'un istikrarsızlığını gösteren bir örnektir.

II) Tilburg 1991. (17.10-4.11 1991, Katagori 17) Neticeler Kasparov 10p, 2. **Short** 8,5 p. 3. Anand 8p., Karpov 7,5p., Kamsky 7p., **Timman** 6,5 p., Korchnoi 5,5p.p, Barejev 3p., Bu sefer Short'un çok iyi sonucu ELO puanlarına uymaktadır. Kasparov 2770, Karpov 2730, Barajev 2680, Short 2660, Timman'ın sonucu ise (+5-6=3) bariz bir başarısızlıktır.

III) Linares 1992. [22.2-14.3.1992 Kategori 17]. Sonuçlar: 1. Kasparov 10p., 2-3 Ivançuk ve Timman 8p., 4. Karpov 7,5 p., 5-7 Anand, Salov, Gelfand 7p. Bundan sonra Barejev, Beljavyky, Yusupov, Ilescas, Ljubojevic, Speelman ve ... sonuncu 14. **Short** (!!) 4p. ile (+2-7=4). Ve bu da 4 ay önceki parlak Tilburg performansından sonra inanılmaz bir şey! Bu neticeden sonra herkes Karpov'un tam anlamıyla olmama-

sına rağmen Aday maçında Short'u kolaylıkla yeneceği fikrinde idi. Fakat Short istikrarsızlığın en açık ispatı olarak maçı 6:4 skoru ile kazandı. Hayır, sevgili okuyucumuz, bu gibi şartlarda maçın neticesini hakkında fikir yürütmek aşağı yukarı olanaksızdır. Bu denklemde çok fazla bilinmeyen var...

Aşağıda Timman ve Short'un ikiyeşer partisi göz önüne alınmıştır.

Timman-Nogueiras (Rotterdam 1989)

Slav savunması

1. d4 d5 2. c4 c6 3. Ac3 Af6 4. e3 (Daha çok rastlanan 4. Af3 hamlesi 4... dc4 yanıtından sonra Slav savunmasının "ana sistemine" götürür. Partide yapılan hamle tabii ki bu devam yolunu önlemektedir.) 4... e6 5. Af3 Abd7 6. Fd3 dc4 7. Fc4 b5 (Oldukça keskin bir oyuna götüren "Meran" varyantı. Bu devam yolunun stratejik fikri Siyahın "genişletilmiş fianchettoyu" (b7-b6 yerine b7-b5 oynamasıdır. 8. Fd3 Fb7 Burada daha çok 8... a6 9. e4! c5 10. d5! Ab6! vs. devam yoluna rastlanmaktadır. Ancak kuvvetli Kübalı GM Nogueiras'ın seçtiği 8... Fb7 hamlesi de çok entererane bir oyuna götürür ve bir çok partide denenmiştir.) 9. e4! b4 10. Aa4 c5 11. e5 Ad5 12. 0-0 cd4 13. Ad4 (Partide kriz olarak değerlendirilebilir, çünkü bugünlere uluslararası turnuvalarda oynayan her çeşit ustanın kullandığı ünlü "Ansiklopedi"nin ikinci baskısında (1987) adı geçmeyen bu hamle büyük karışıklıklar meydana getirir; göz önüne alınan partiden önce bu hamle birkaç oyunda uygulanmış ise de, sonuçları tam olarak incelenmemiştir. Eski 13. Ke1 g6 14. Fg5 Va5 devam yolu aşağı yukarı eşit bir oyuna götürür) 13... Ae5 14. Fb5 Ad7 15. Ke1 Kc8 (Siyahın bu son hamlesi yerine. 15... a6? çok öğretici bir hatadır: 16. Fc6! Vc7 17. Ae6 fe6 18. Vd5 ve Beyaz kazanır) (Diyagrama bakınız). 16. Vh5 (korkunç 17. Ae6 tehdidi ile) 16... g6

17. Ve2 (Bu da, parti oynandığı vakit oldukça yeni bir hamle idi. Bu nedenden ötürü Timman az incelenmiş olan

17. Ve2 hamlesini seçmiştir.) 17... a6! (Siyah iki figürü değiştirmek ve böylece sıkışık durumunu basitleştirmek amacı ile bir piyonu feda eder.) 18. Fa6 Fa6 19. Va6 Ka8 20. Vc4 Ka4 21. Vd5 Fe7 (Partinin devamı e6 noktasının zayıf olduğunu göstermektedir. Ancak bunu kuvvetlendirmek de savunma şanslarını yeteri kadar arttırmaz; örneğin: 21... Ka6 22. Fg5 Vb6 (22... Va8? 23. Ae6!)) 23. Kad1 vs. (23... Vd6 24. Ab5!)) 22. Ae6! (Bu gibi durumlar için oldukça tipik bir feda) 22... fe23. Ve6 Ka5 (zorunlu bir hamledir, çünkü siyah hemen kazanca götüren 24. Fg5 hamlesini önlemelidir.) 24. Fh6 Kf8 25. Ff8 Af8 26. Vc4 (27. Vb4 tehdidi ile) 26... Vd6 27. Kad1 Ke5 28. g3 Ve6 29. Ve6 Ke6 30. Ke6 Ae6 (Partinin romantik kısmı sona ermiştir. Meydana gelen oyun sonu kuşkusuz Beyaz için elverişlidir. Çünkü oyunsonları teorisi Piyonların her iki kanatta bulunduğu finallerde Kalenin iki hafif figürden daha kuvvetli olduğunu söyler. Timman partiyi aşağıdaki gibi kazanmıştır.) 31. Sf1 Sf7 32. Kd7 Ac5 33. Ka7 Se6 34. Se2 Sd6 35. Se3 h5 36. Sd4 Ff6 37. Sc4 Fb2 38. Sb4 Ad3 39. Sb5 Af2 40. Ka6 Se5 41. Kg6 Sf5 42. Kc6 Ag4 43. a4 (Bu gibi finallerde her bir temponun önemi vardır.) 43... Ae5 44. Kc7 Fd4 45. a5 Fg1 46. a6 Af3 47. Kc5! (Basit fakat dikkat edilmesi gereken son incelikler: 47... Fc5 48. Sc5 Ae5 49. a7 Ad7 50. Sb5 vs. Bu varyant yüzünden) 47... Siyah terkeder.

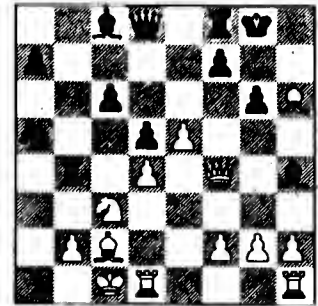
Korchnoi-Timman (Aday maçları 1991)

İngiliz açılışı

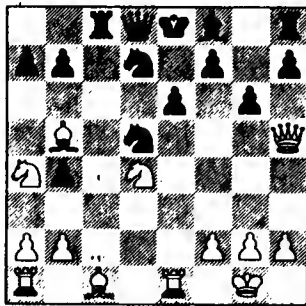
1. c4 Af6 2. Ac3 e6 3. e4 | Şimdi 3. d4 hamlesinden sonra siyah 3... d5 (Vezir gambiti) veya 3... Fb4 (Nimzo-Hint) savunmasını seçebilirdi. Fakat Korchnoi İngiliz başlangıcını oynamak istiyor. Partide yapılan hamle ilk defa ünlü Salo Flohr tarafından tatbik edilmiş olup, bundan sonra Litvanyalı usta Mikenas tarafından ayrıntılı olarak incelenmiştir; bu nedenden ötürü göz önüne alınan partide uygulanan gelişme sistemine bazen Flohr-Mikenas sistemi denilir. 3... d5 [En enerjik yanıt. Diğer olanak 3... c5 (4. d4 hamlesini engellemektedir.)] 4. e5 (Burada 4. cd ed 5. e5 de oynanır. Yapılan hamlenin ana fikri, siyah Vezir Filinin etkisini sınırlandırmaktadır.) 4... Ae4 5. Af3 (veya 5. Ae4 de4 6. Vg4 Fd7 7. Ve4 Fc6, keskin bir oyunla). 5... Fe7 (daha çok 5... Ac6 rastlanmaktadır). 6. Vc2 (Yeni ve herhalde Korchnoi tarafından bu maç için hazırlanmış devam yolu. Genellikle burada 6. cd5 veya 6. d4 hamleleri oynanmaktadır.) 6... Ag5 7. Ag5

Fg5 8. cd5 ed5 9. d4 Fe7 10. Fe3 0-0 11. 0-0-0! (Daha sakın ve daha sağlam alternatif 11. Fd3 h6 12. 00 vs. idi. Fakat "Adaylar" arasında en yaşlı oyuncu olan "Korkunç Victor" saldırı-gan stiline sadık kalmaktadır.) 11... Ac6 12. a3 Aa5 13. Fd3 h6 14. Ve2 b5 (Farklı roklar için karakteristik olan tempo savaşı başlamaktadır. Şimdi Beyaz bu piyon fedasını kabul ettiği takdirde Şahi, siyah meslektaşından önce hücumu uğramaktadır; örneğin: 15. Fb5 Kb8 ve bundan sonra c6, açık b hattında kuvvetli bir baskı ile.) 15. Fc2 Kb8 [Mantıklı devam yolu. Siyah muhtemel maddi zararlara rağmen, bir an evvel Vezir kanadında tehdit yaratmalıdır. Bu hareket tarzı az çok zorunludur. Çünkü Beyazın 16. Vd3 tehdidine karşı iyi savunması yoktur, örneğin: 15... f5 16. e6 (e.p-geçerken) Vf6 17. g4! vs.] 16. Vd3 g6 17. Fh6 b4 18. ab4 Kb4 19. Vg3 [Kritik bir an 10.Ff8 Ff8 20. Vg3 Ac4! (21... Kb2 ile 22... Fa3 tehdidi ile) hamlelerinden sonra siyah insiyatifi tehlikeli boyutlarda büyümektedir, öyleki Beyaz'ın iyi bir devam yolu bulması zorlaşır. Örneğin: 21. e6 Fe6 22. Fg6 Fg7! veya 21. Fg6 Fg7! vs. (21... f6 22. Vg6 Fg7 23. e6 ve 24. Kd3 Siyah için hayli tehlikelidir.) Bu varyantlar yüzünden Korchnoi, f8 kalesinin alınmasıyla şimdilik acele etmemektedir.)] 19... Fh4 20. Vf4 c6 (Diyagrama bakınız)

21. Kde1? [Zor anlaşılabilen bir hamle. Herhalde Beyaz h1 kalesini h-sütunu için saklamaktadır. Fakat yapılan hamle d4 noktasını zayıflatmakta-

dır. Doğru hamle 21. Khe1! idi. Örneğin: 21... Fe6 (22. e6! tehdidine karşı) 22. Ke3 c5 23. Aa2 Kc4 24. Kc3, Beyaz için iyi şanslarla) 21... Fe6 22. Ke3? (Bu da iyi değildi. Burada 22. Aa2 Kc4 23. Ac3 c5 24. Kd1 biraz daha iyi olurdu. Yapılan hamleden sonra siyah ezici bir üstünlük sağlar.) 22... c5! 23. Ff8 (Daha ne yapabilir ki?) 23... Fg5 24. Vg3 Sf8 25. h4 (Beyaz hesaplarında her halde bu hücum hamlesine güveniyordu. Fakat Siyah e3'te almak zorunda değildi.) 25... Fh6! 26. h5 g5! 27. Aa2 Kb8 (Siyah

0-0
sağ-
) vs.
yaşlı
ldır-
11...
Ve2
olan
Be-
tak-
ince
15.
ık b
Fc2
ruhr
an
ma-
nlu-
jine:
ğin:
17.
18.
.Ff8
2...
a şı-
rda
bir
ğin:
Fg6
e6
eli-
ch-
ilik
20.

am-
h-
ıpr-
cta-

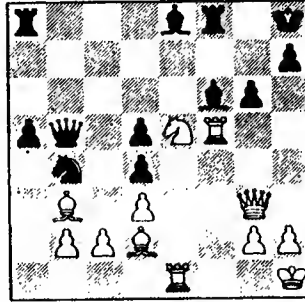
re-
şu)
3e-
!2.
!2.
la-
ıra
!...
...)
az
ım
ah
...
ah

Kale önemli b2- noktasını kontrol altında tutmak amacıyla -b- hattında kalmalıdır.) 28. **dc5 g4** 29. **Şb1 Ac4** 30. **Kb3** (Elbetteki hoş bir hamle değildir, fakat 30. b3'ten sonra 30... Va5 kazanır, örneğin: 31. Şa1 Ae3 32. fe3 Vc5 -+) 30... **Ad2 31. Şa1 Ab3 32. Fb3 Va5!** 33. **Kd1 Vb5 34. Kd3 Ff5 35. Kd5** (35. Kc3 d4 -+) 35... **Vb3 36. Vb3 Kb3** (Şimdi Beyazın Figüre karşı üç piyonu var, fakat üstün Fil çifti durdurulamaz. Parti şöyle devam etti:) 37. **c6** (37. Ac3 Fc1!) 37... **Kd3 38. Ab4 Kd5 39. Ad5 Şe8 40. Af6 Şd8 41. f3 gf3 42. gf3 Fe6 43. Ag8 Ff4 44. h6 Fe5 45. h7 Şc7 45. f4 Fg7 47. Ah6 Şc6 48. f5 Fb3 49. Şb1 Şd6 50. Ag4 Fd5 51. Ah6 Şe5 52. Şc2 Şf4 ve Beyaz terk eder.**

Short-Gelfand (Aday maçları 1991)
Sicilya savunması

1. **e4 c5** 2. **Ac3 d6** 3. **f4 Ac6** 4. **Af3 g6** 5. **Fc4**. Mücadele arayan Short standart varyantlardan kaçmaktadır. Gerçekten de günümüzde teorik araştırmaları izlemek olağanüstü zorlaşmıştır. Sadece şunu zikredelim ki, memleketimizde iyi tanınan GM, teorisyen ve satranç yazarı E. Gufeld "Dragon sistemi" yani Sicilya savunmasının bir çok varyantlarından ancak birini (1. e4 c5 2. Af3 d6 3. d4 cd4 4. Ad4 Af6 5. Ac3 g6 vs.) inceleyen kitabının sayfa sayısı 316'dır. Bu partide de siyah "Dragon" varyantı için karakteristik olan g6 ve Fg7 (fianchetto) gelişmesini seçmiştir. 5... **Fg7** 6. **0-0 e6** 7. **d3** Beyazın emrinde keskin bir oyuna götüren 7. f5 ef5 8. d3 Age7 9. Ve1 devam yolu var. Ancak Hellers-Gelfand partisinin (Novi-Sad 1990) gösterdiği gibi meydana gelen karışıklıklar daha çok Siyahın lehinedir. Bu nedenden ötürü Short daha sakın bir oyuna götüren 7. d3 hamlesini seçmiştir. 7... **Age7** 8. **Ve1 Ad4** 9. **Ad4 cd4** 10. **Ac2** 0-0 11. **Fb3 Ac6** 12. **Fd2 d5?** Bu hamle kuşkusuz ki stratejik bir hatadır.

Çünkü şimdi merkez hareketsiz hale gelmekte ve bu da her iki siyah Fil için de hiç iyi olmamaktadır. Gelfand, merkezdeki Piyon kütesini elastik halde tutmalı ve buna göre 12... **Şh8!** hamlesinden sonra f7-f5 ile e7-e5 planına göre oynamalıydı. 13. **e5** işte!... 13... **f6** 14. **ef6 Ff6** 15. **Şh1 a5** 16. **a4 Vd6** 17. **Ag1** At manevrasının amacı, e5 noktasını kontrol altına almaktır. 17... **Fd7** 18. **Af3 Ab4** 19. **Vf2 Vc5** 20. **Fc3! Ac6** (d4 noktası elbetteki savunulmalıdır. Fakat Siyah bu yüzden kıymetli zamanını kaybetmektedir.) 21. **Kae1 b6** 22. **Fd2 Ab4** 23. **Vg3 b5?** Vezir kanadında bir karşı oyun organize etmeyi amaçlayan bu deneme başarısız kalır, çünkü Beyaz öbür kanatta hızla tehlikeli tehditler meydana getirmektedir. Bu sebepten dolayı Siyah ilk önce 23... **Şh8** oynamalıydı. Bundan sonraki beyaz hamleyi püskürtmek için, örneğin: 24. **Ag5 Kae8** 25. **Vh4 Ke7**, pasif fakat belki de savunulabilecek bir durumla. 24. **f5!** ef5 la- piyonunu almak için vakit yoktur, örneğin: 24... **ba4** 25. **fg6! ab3** 26. **gh7** ve şimdi a) varyantı: 26... **Şh7** 27. **Ag5 Fg5** 28. **Vg5 Kf1** 29. **Kf1 Kf8** 30. **Vh6 Şg8** 31. **Vg6 Şh8** 32. **Ff4 Ac6** (32... **Kf4** 33. **Kf4 Ve7** 34. **Kg4 +-)** 33. **Kf3 e5** 34. **Kg3** ve Beyaz kazanır.; ve b) varyantı: 26... **Şh8** 27. **Ae5 Fe5** (27... **Fe8** 28. **Kf6! +-)**

28. **Ve5 Şh7** 29. **Vh5 Şg8** 30. **Vg6 Şh8** 31. **Ff4 Ac6** 32. **Ke5!** mat ile) 25. **Ac5 Fe8** [e5-hanesinde beyaz ağır bir figür belkide daha sevimsiz olacaktı, örne-

ğin: 25... **Fe5** 26. **Ke5 Kae8** (26... **Şh8** 27. **c3! dc3** 28. **Fc3**) 27. **Fb4 Vb4** 28. **Kd5 Fe6** 29. **Kb5 Vd2** 30. **Kb7! Fb3** 31. **cb3**, nahoş 32. **Ve7** tehdidiyle (25... **Fe8** yerine) filin c8'e geri ricatı da 26. **Fh6!** yüzünden kaybettirmektedir. 26. **ab5 Vb5** 27. **Kf5 Şh8** veya 27... **Fe5** 28. **Kf8 Şf8** 29. **Ve5** Diyağrama bakınız. 28. **Kf6**. Siyahın durumu şimdi çökmektedir. 28... **Kf6** 30. **Ag4 Kf5**. Zorunlu bir hamle, zira aksi takdirde 30. **Ve5** partiyi hemen kazandırır. 30. **Ah6 Kh5** 31. **Vf4** ve siyah terk eder.

Seirewan - Short (Amsterdam 1992)
Vezir gambiti

1. **d4 Af6** 2. **c4 e6** 3. **Af3 d5** 4. **Ac3 Fe7** 5. **Ff4** (çok incelenmiş 5. **Fg5** varyantlarından kaçınmaktadır). 5... **0-0** 6. **e3 c5** eşit oyun sağlayan devam yolu. 7. **dc5 Fe5** 8. **Vc2 Ac6** 9. **a3 Va5** 10. **Kd1 Fe7** 11. **Ad2 e5** 12. **Ab3 Vb6** 13. **Fg5 Fe6?** Çok riskli bir devam yolu. Short açıkça karışıklık meydana getirmek istiyor, aksi halde oyunu eşitleyen, iyi bildiği 13... **Fg4** yanıtı seçerdi, örneğin: 13. **f3 dc4** 14. **Fc4 Fe6** 16. **Fe6 fe6** 17. **Ad2 Ad5**, Kamsky-Short, Tilburg 1991) 14. **Aa4 Va6** 15. **cd5?** Burada tehlikeli olan devam yolu 15. **Aac5 Fc5** 16. **cd5** dir: 16... **Va4** (veya 16... **Fb4** 17. **Aq2**) 17. **de6**, Beyaz için açık bir avantaj ile. 15... **Va4** 16. **Ff6?** Çok karışık bir durum. Artık Beyaz için tehlikeli olan bu durumda en iyi çözüm 16. **de6 Ab4** 17. **ab4 Fb4** 18. **Şe2 Kac8** idi, çünkü bu halde Beyaz 19. **ef7 Şh8** 20. **Vf5!** hiç olmazsa biraz karşıoyun elde ederdi. Mümkün olan bir devam yolu şöyledir: 20... **Vb3** 21. **Ff6 Kc2** 22. **Şf3 e4** 23. **Şg3 Vf7** 24. **Ve4 Vf6** 25. **Vb4 Vf2** 26. **Şh3 Ve3**, Siyah için avantaj ile. 16... **Ab4!!** Beyaz burada herhalde ancak 16... **Fd5** yanıtı bekliyor, ve bu taktirde 17. **Kd5**'den sonra iyi bir oyun elde ediyordu. Partide yapılan bu beklenmedik hamle olağanüstü kuvvetlidir, çünkü 17. **ab4** taktirde Siyah aynı zamanda a5-el çaprazı ve önemli c hattını ele geçirmektedir. 17. **Ve4** şimdi sözü geçen avantaj sayesinde 17. **ab4**'den sonra siyah oyunu hemen kazanır: 17. **ab4 Fb4** 18. **Şe2 Kac8** 19. **Vd3** (19. **Ve4 Vb3** hakkında partiye bakınız) 19... **Fd7** vs. 17... **Kac8** 18. **ab4** (veya 18. **Fd3 Ad3** 19. **Vd3 Ff6** 20. **de6 Kfd8**) 18... **Fb4** 19. **Şe2 Vb3** 20. **Fe5** (20. **de6 Vb2** 21. **Şf3 fe6** ve **Kf6**) 20... **Kc4!** (20... **Fg4** hamlesi de kazandırır, fakat Short fazlasını istiyor). 21. **Kd4 Kd4** 22. **Vd4 Fd5** ve beyaz terkeder. Çünkü f3 hanesinin kapatılmasından sonra beyaz Şah için artık hiçbir kurtuluş kalmaz. Gerçekten parlak bir partil...

“Varyant demek ölüm demektir”

BÜLEND PEKAND

TARTAKOWER (1887-1956) “Varyant demek ölüm demektir” demiştir. Bu deyişin doğruluğu, sadece ilk 10 hamle sonra satranç tahtasında meydana gelebilecek varyantların sayısının milyarlara vardığı düşünüldüğünde, kanıtlanmış sayılabilir. O halde, ölmek için doğru varyant seçmeli ve seçtiğimiz varyantı alabildiğince bilmeliyiz. Ne kadar eski olursa olsun, açılışların sınıflandırılmasının, **Açık Başlangıçlar** (1. e4 e5), **Yarı Açık başlangıçlar** (1. e4 hamlesine siyahın 1... e5 hamlesinden başka, örneğin 1... e6; 1... c6; 1... c5; 1... d5; 1. Af6; 1... g6 hamlelerinden biriyle yanıt vermesi), ve **Kapalı başlangıçlar** (Beyazın 1. e4 hamlesinden başka herhangi bir hamle ile başladığı açılışlar, örneğin: (1. d4 ; 1. c4 : 1. Af3) den ibaret olduğu bir gerçektir. Günümüz satranççıları, varyant labirentinden kendilerini soyutlamak için, karakterlerine en uygun açılışları seçmekte ve sadece bununla ilgili varyantları repertuarlarına almaktadırlar. Örneğin: efsanevi **FISCHER**, dünya şampiyonluğuna varana kadar beyazda hep 1. e4 oynadı. 20 yıl ara-

dan sonra da yine 1. e4 oynuyor. Rakibin, açılış repertuarımızı bilmesi, bir dezavantajsa da, seçilen varyantın, tüm yenilikleriyle birlikte çok iyi bilinmesi halinde, sanıldığı kadar büyük bir dezavantaj olmadığı da bir gerçektir. Çünkü, iyi bilinen bir varyanttan en kötü ihtimalle hafif altta olarak oyun ortasına geçilir. Böyle bir avantajın değerlendirilmesinin ne kadar zor olduğu ortadadır. Dolayısıyla, çok uzun bir zaman dilimi harcanarak edinebilecek ve edinilen bilginin unutulmaması ve tazelenmesi için, en azından harcanan zamandan daha fazla zaman harcanarak korunabilecek, tüm açılışları iyi bilmek yenisi yerine, çok daha az zaman harcayarak, yani zamandan ekonomi yaparak edinebileceğimiz, karakterimize uygun açılış bilgisini çok iyi bilmeyi yeğ tutalım. Günümüzün bazı ünlü satranççıları gibi...

Köşemizde beyazda 1. e4 hamlesi yapan, siyahta ise, beyaz hangi hamle ile başlarsa başlasın, seçtiği defansı çok iyi uygulayan, tüm yenilikleri takip eden bir satranççinin çalışmaları iz-

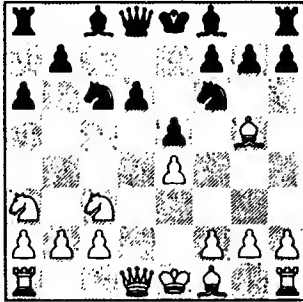
leyeceğiz. Bu çalışma, örnek olma amacı gütmektedir. Ancak, seçilen varyantlar açısından, iddialıdır. Köşemizde yayınlanacak varyantların, yayınlandığı tarih itibarıyla en doğru varyantlar olarak seçilmeye çalışıldığı bir vakiydir. Ancak, satranç açılış tarihinde, en doğru bilinen varyantların bile, en uzman satranççıların gözünden kaçan hamleler nedeniyle, sonradan yanlışlıklarının kanıtlandığı unutulmamalıdır. Bunu peşinen kabul etmekle, satrancın dinamizmini inkâr etmediğimizi vurgulamış oluyoruz. Bu konuda son bir söz: **Yeni bulunacak bir hamle nedeniyle köşemizde yayınlanan bir açılış dizisinin çöpe atılmasını zevkle izleyebiliriz. İspatlaması sizden...**

Köşemizin ilk çalışması, maalesef ülkemizde çok ender yetişen, yetenekli üstatlarımızdan biri olan **CAN YURTSEVEN**'in, çok başarılı olarak uyguladığı **LASKER-PELİKAN** varyantı **SİCİLYA SAVUNMASI** na karşı, **beyazda seçilen yol** olacak. Çalışmalarımızda, Informator ve informator ansiklopedisi izlendiğinden, onlara yollamalar yapılmaktadır.

SİCİLYA SAVUNMASI, LASKER-PELİKAN VARYANTI (B 33)

1. e4 c5 2. Af3 Ac6 3. d4 cd4 4. Ad4 Af6 5. Ac3 e5 6. Adb5 d6¹ 7. Fg5 a6² 8. Aa3 (Bak Diyagram yan sayfada)

8	9	10	11	12	12	14	15	16	17	18
...	Ac4	Ff6	Fd3	Ae3	0-0	Acd5	ed5	Vh5	Kfd1	g3
Fe6 ¹³	Kc8 ⁴	gf6 ⁵	Ae7 ⁶	Vb6 ⁷	Vb2	Fd5	Vd4	Kc7	Vf4	Vg5 ⁸
...	Ff6	Ad5	Fd3	Vh5	0-0	c4	Fc4	Kac1	b3	Kfd1
b5	gf6 ⁹	f5	Fe6 ¹⁰	Fg7	f4	bc4 ¹¹	0-0	Kb8 ¹²	Vd7 ¹³	Ad4 ¹⁴
...
...	Sh8 ¹⁵
...	Fd3N ¹⁷
...	Va5N ¹⁶	Ab4 ¹⁸
...	Ae7	Kfd1	Ae7
...	Kc8	Kc8	Ve7 ¹⁹
...	g3	gf4N	Vh7	Vh8	Şf1	h31
...	f4 ²⁰	Kg8	Fg4	Kg7	Ad4	Kg6 ²¹	Kh6 ²²
...	g3	c3 ²³	Ac2N ²⁴	Ve21+	ed5	f3
...	Kg8	Kc8	Kg6	Kh6 ²⁵	Fd5	Ae7	Fg7 ²⁶
...	f41N	c3 ²⁸	Ac2	Ac3	ef5
...	Kg4	Fg7 ²⁷	b41?	bc3	ef4	Kg5 ²⁹
...	Vh7	ed5	0-0-0	Fe2	Şb1?
...	Kg51?N	Fd5	Ae7	e4	Vb6	Vf2 ³⁰
...	Fd3	Ae7	c4	0-0	Vf31N ³¹	ef5	Ac4	Fe4
...	...	Fg7	Ae7	Ve7	f5	0-0	Kb8 ³²	bc4 ³³	Fb7	d51? ³⁴
...	Fc4 ³⁵	Ve4	Fd5
...	bc41?	fe4	Fb7	Fd5 ³⁶

(1) 1-6... h6 7. Ad6 F: d6 8. V: d6 Ve7 9. V: e7 Ş: e7 10. Fe3 d6 11. f3 Fe6 [11... a6 12. 0-0-0 b5 (MEDNIS - LOMBARDY, New York 69-8/360) 13. a4! b4 14. Ad5 A: d5 15. e: d5 Aa5 16. Fb6 Ab7 17. aŞ ± Byrne] 12. 0-0-0 Khd8 [(1) 12...a6 13. Fe2 Kac8 14. Kd2 ± Radulov-Donner 69-8/358; (2) 12.. Khe8 13. Şb1 a6 14. Aa4 Ad7 15. c4 Aa7 ± Kavalek soos 68; (3) 12.. Khe8 13. g4 a6 14. h4 Ad7 15. Kh2! TUKMAKOV - DZINDICHASHVILI SSSR 68] 13. g4 Kac8 14. h4 Ae8 15. Kh2 a6 16. g5 h: g5 17. h: g5 b5 18. Fb6 ± Stejn-Mjagmarsurin 67-4/466; 2 6... Fc5 7. Fe3 F: e3 8. Ad6 Şf8 9. f: e3 Vb6 10. Ac4 Vc5 11. Vd6 V: d6 12. A: d6 Ae8 13. Acb5 ±; 3 6... Fb4 7. a3 F: c3 8. A: c3 d6 9. Fg5 h6 10. F: f6 Vf6 11. Ab5 0-0 12. V: d6 Vh4 13. Fd3 ± (2) 7... Fe6?! 8. Ad5 Kc8! (8...F: d5 9. e: d5 Ae7 10. c3! ΔVa4±) 9. c3! a6 10. Aa3 F: d5 11. F: f6! g: f6 12. V: d5 VaS 13. Fc4 Kc7 14. V: a5 A: a5 15. Fd5 Kg8 16. 0-0± JANSA-NANEK, CSSR (ch) 82-34/202; 11... V: f6± (3) 1. 8... d5?! 9. A: d5 F: a3 10. b: a3 VaS 11. Vd2 V: d2 12. F: d2 A: d5 13. e: d5 Ad4 14. 0-0-0 Ff5 15. c3 Kc8 16. Şb2 Ab5 17. Ke1! ± SAX-VELIMIROVIĆ, Rio de Janeiro (izt) 79-28/361; 2. 8... Fe7 9. Ac4 Ad4 10. F: f6 F: f6 11. Ad5 Fe6 12. Acb6 F: d5 13. A: d5 Fg5 14. c3 Ae6 15. g3 += YUSUPOV-GUSSEJNOV, SSSR 76 (4) 1. 9... h6? 10. F: f6 V: f6 11. Ab6 Kb8 12. Acd5 Vg6 13. Vd3 F: d5 14. A: d5 Fe7 15. g3 Fd8 16. 0-0-0 b5 17. f4 ± RIBLI-ZINN 69; 2. 9... b5? 10. F: f6 g: f6 11. Ae3 Fh6 12. Acd5 F: e3 13. A: e3 Ae7 14. a4! b4 15. Vf3 ± HONFI-PIKET, Wijk an zee 70-9/336; 3. 9... Ad4 10. F: f6 V: f6 11. Ab6 Kb8 12. Acd5 Vd8 13. c3 F: d5 14. A: d5 Ae6 15. g3 Fe7 16. a4 0-0-0 Fh3 Ke8 18. 0-0 (Tal-Wade, Reykjavik 64) Fg5 += (5) 10... V: f6 11. Ab6 Kb8 12. Acd5 Vd8 13. c3 Fe7 [13... g6 14. Va4! (ΔF: a6) F: d5 15. A: d5 Fg7?! (15.. Ka8±) 16. F: a6 Ka8 17. F: b7 K: a4 18. F: c6 Şf8 19. f: a4 ±! 14. Fc4 0-0 15. 0-0 Fg5 16. a4 Şh8 17. Ve2 g6 [17.. a5?! 18. Kad1 Fh6 (18.. g6 19.

Fa2! f5 20. e: f5 g: f5 21. Ac4 f4 22. f3 +=) 19. Şh1 Ae7?! V: b6 21. Af5 ± NUNN-MANOR, 44/189] 18. Şh1 Fh6 (KARPOV-NUNN, Londra 82-33/228) 19. Kael+ KARPOV (6) 11... Ad4?! 12. Ae3 (Δ Acd5, c3±); 2. 11.. Kg8?! 12. 0-0 Fh6 13. Ad5 f5 14. Vh5! Ff8 15. Acb6 f4 16. A: c8 Fg4 17. V: h7 Kg7 18. V: g7 F: g7 19. Acb6 ± MATULOVİČ-ARNASON Zemun, 83-36/213 (7) 12... Fh6 13. 0-0 (dikkat: Aed5+!) F: e3 14. f: e3 Vb6 15. Vf3 h5 16. Ad5 F: d5 17. e: d5 Kh6 18. Kab1 VaS! [18... Kc7 19. c4 f5 (CESKOVSKÍ-CHANDLER, Minsk 82-33/229) 20. Şh1±] 19. e4 f5 20. a3 Şf8 (DE FIRMIAN-MATULOVİČ, Vrnjacka Banja 83-35/211) 21. c4 ±; 20.. f4!? (8) 19. Vf3 f5 20. A: f5 A: f5 21. F: f5 Fg7 22. Kab1+ POPOVIČ-MATULOVİČ, Vinkovci 82-33/229 (9) 9... V: f6?! 10. Ad5 Vd8 11. c4 Ae7 (11... b4?! 12. Va4 Fd7 13. Ab5 a: b5 14. V: a8 V: a8 15. Ac7 Şd8 16. A: a8 Ad4 17. Kc1± KLOVANS-KLAMMAN, SSSR 79-24/ 367) 12. c: b5! A: d5 13. V: d5 Fe6 14. Vd2!± (10) 11... Vg5?! 12. g4 Şd8 13. g: f5 F: d5 14. Ae3 Fe6 15. Vd2 Fh6 16. 0-0-0 Vf6 17. Ff1 ± MARTÍN GONZALES-RIVAS, İspanya (ch)-24/363; 11... f4 12. Vh5 h6 ΔKg8, Fg4 ∞ (11) 1. 14... F: d5 15. e: d5 Ae7 16. Kad1 b4 17. Ab1 Ag6 18. g3 e4? 19. F: e4 F: b2 20. c5! ± VOGT-GEORGADZE, Halle 78-26/390; 2. 14... 0-0 15. c: b5 Ad4 16. Ac2! A: c2 (16... A: b5?! 17. Acb4 Ad4 18. Kac1 a5 19. Ac6 A: c6 20. K: c6 ± COBO-OSHOA 79) 17. F: c2 a: b5 18. Kfd1 ± PRANDSTETTER-ESPIG, Prag 76; 3. 14.. b4 15. Ac2 Kb8 16. b3 0-0 17. a3 b: a3 18. K: a3 a5 19. g3 Şh8 20. g: f4 e: f4 22. A: f4 Ae5 23. Fe2 ± PRANDSTETTER-TIMOSCENKO, Decin 78 (12) 1. 16... Ad4 17. Ac2 A: c2 18. K: c2 Şh8 19. Kfc1 Ka7 20. b4 Kg8 21. a4 Ff8 22. h3± VOGT-MEDINA, Halle 78-26/394; 2. 16.. Şh8 17. Kfd1 Ad4 18. Ac2 A: c2 19. K: c2 Kg8 20. Kdc1 a5 ∞ DVORJIS-KİM, SSSR 79 (13) 17... F: d5 18. F: d5 Ab4 19. Kfd1! A: a2 20. Kc6 Ve7 (20... Kb6 21. K: b6 V: b6 22. Ac4 Vc7 23. A: d6 ± STEAN-SAX 78-25/421) 21. Ac4 Ac3 22. A: d6! A: d1 23. V: d1 Şh8 24. Vg4 ± KLOVANS-GURGENIDZE, sssr 81-33/232; 17...Şh8!? (14) 19. Ac2 A: c2 20. K: c2 Şh8 21. h3 f5 22. Ac3 F: c4 23. b: c4 Kbc8 24. Kcd2?! Vf7! 25. V: f7 K: f7 26. e: f5 K: c4 27. Ad5 K: f5 28. Ab6 Kd4 = ZAPATA-LI ZUNIAN, Mexiko 80; 24. Ad5!?

(15) 18... Ad4 19. Ac2 A: c2 20. K: c2 Şh8 21. Kd3! Fg4 22. Vh4 f5 23. f3 f: e4 24. f: e4 += (16) TODOREVIČ-TIMOSSENKO, Pula (open) 88-45/191 (17) 19. Ab1 46/215 (18) 19. Ac4 Vd8 20. A: b4 K: b4 21. Kfd1 Kb7 (CS.HORVATH-NOKSO KOOVITSO, Haifa 89) 22. g3! ± PINTER (19... V: a2 20. Ab4 K: b4 21. Ka1 V: b3 22. Ka3 ±) (19) 19. Vh4 F: d5 20. F: d5 Ab4 21. Kc3! A: a2 22- Kh3 h6 23. Ac4 Kbd8 (RENET- KORTCNOY, Lugano 88-45/192) A: a2 h6 Kbd8 24. g4! 19. Kc3! (ΔAb3, Kcd3, Kd6) ± Şh8 (20) SHORT- SAX, Saint John (m/3) 88-45/189 (21) 17... Af3 18. h3 ±; 17.. Ff3 18. Kg1 ± (22) 19. h: g4 K:h8 20. K: h8 e: f4 21. c3 Ae6 22. A: b5! Şd7? 23. Aa3 +- CS HORVATH-P.HORVATH, Macaristan 89-48/233 (23) 14. V: h7 Kg6 =∞ (24) 15. Vf3 - 45/188 (25) 15... f: e4 16. F: e4 Fg4 17. Vh4 V: h4 18. g: h4 f5 19. h5! Kg5 20. h4 K: h5 21. f3 ± (26) 19. Ae3 f4?! 20. g: f4 Ag6 21. F: e5! Af4 22. Vd2 Vh4 23. Şd1± Bu varyant 21. hamleye kadar KASPAROV-SALOV, Linares 92-S4/175 den alınmıştır. KASPAROV 21.0-0-0? hamleyle, analizdeki üstünlüğü kaçırmış, parti beraberlikle sonuçlanmıştır. (27) 14... Ad4 15. c3 F: d5 16. e: d5 e4 17. c: d4 e: d3 18. Şd2 Vf6 19. Khd1 Şd8 20. Ş: d3 Fg7 21. Ac2 Kc8 22. Kac1 Kc4 23. Şe2 Kg6 24. Şf1 Kg4 25. Ae3 K: c1 26. K: c1 V: d4 27. V: f5 1-0 MAGEM BADALS-SION CASTRO, Leon 92-S4/177 (28) 15. 0-0-0 (29) 19. Ve2! f3 20. Ve3 Şf8 21. f: e6 F: c3 22. b: c3 Ke5 23. Fe4 d5 24. Vh6 ± (30) 18... Kg6! (Kh6) 19. Vh4 V: f2; 19. A: b5 a: b5 20. F: b5 Şd8 21. V: f7 Şc7 22. Fe8! Kg8 23. a4 (31) 15. e: f5?!N - 53/163; 15. Vh5 - 48/233 (32) 15... d5? 16. c: d5 f: e4 17. F: e4 Vd6 (17... f5? 18. d6+-) 18. g4! ± (33) 16... e4 17. F: e4 F: b2 18. Kae1± (34) 19. F: d5 e4 20. f6! F: f6 21. Vg4 Fg7 22. Kad1! Şh8 23. Vf5 F: d5 24. V: d5 f5 25. b3 ± VLAD-ITKIS, Bükreş 91-53/162 (35) 16. e: f5! c: d3 17. V: a8 F: f5 =∞; 16. A: c4 += (36) 19. V: d5 Şh8 ∞

FATİH ATAĞIŞI

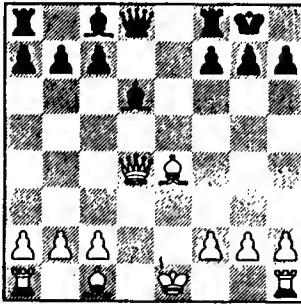
Oyunortası statik ve dinamik faktörler içeren bir bölümdür. Statik faktörlerde taşların hareket kabiliyetleri, merkez oluşumları, değişik piyon formasyonları, diyağonal mücadeleleri, zayıf piyonlar ve minoriti atağı (azınlık hücumu) sayabiliriz. Dinamik faktörlerde ise inisiyatif, şah kanadı hücumu, müdafaa yapma, manevra, sadeleştirme ve tuzaklar gibi konuların bulunduğunu belirtebiliriz.

İncelemelerimize merkez oluşumlarından başlıyoruz. Oyun ortasında 4 çeşit merkez durumuyla karşılaşmamız olasıdır.

1) Tahrip olmuş merkez: Bütün merkez piyonlarının kırışıldığı ve sık rastlanmayan bir merkez durumudur. Merkezin doğrudan taşlarla kontrol edilmesi mutlaka gelişimi önde olana avantaj sağlar.

CHİGORİN-FORGACS, Nuremberg 1906

1. e4 e5 2. Ac3 Af6 3. Af3 Ac6 4. Fc4 Ae4 5. Ae4 d5 6. Fd3 de4 7. Fe4 Fd6 8. d4 Ad4 9. Ad4 ed4 10. Vd4 0-0

11. Fe3, Ve7 12- 0-0-0! (Beyazın gelişimini tamamlaması için sadece Khe1 hamlesine ihtiyacı var, siyahların ise en a2 üç hamleye gereksinimleri var)... Fe5 13. Vd3 f5 14. Fd5 Fe6 15. Khe1 Şh8 (15... Kfd8 16- Fe6, Ve6 17.Vd8 kazanırdı) 16. Fe6 Ve6 17. Şb1 (Beyazlar Fd4 oynamak istiyor)... Vf6 18. Fd4 Fd4 19. Vd4 Vd4 20. Kd4 Kfe8! (20... Kad8? 21. Kd8 Kd8 22. Şc1 vardı) 21. Ke3! Ke3 22. fe3 Şg8 23. Kd7 Ke8 24. Kc7 Ke3 25. Şc1 Ke2 26. g3 b6 27. Ka7 Kh2 28. Ka6 Kh3 29. Kb6 Kg3 30. a4 (Pozisyon dikkat çekecek kadar simetrik fakat başından beri gelişimi önde olan beyazlar hemen kazanıyorlar)... Ke3 31. a5 Ke8 32. a6 Ka8 33. b4 h5 34. Kc6 ve kazanır.

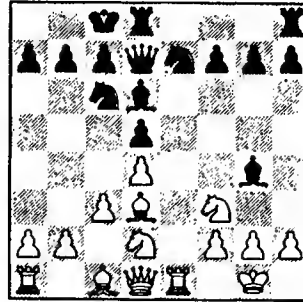
2) Vezir piyonu merkezi: İki tarafında merkez piyonları kırışmadığı için tahrip olmuş merkeze göre daha çok stratejik olanaklar mevcuttur. Pratikte açık bir sütunda belli başlı taşlar otomatik olarak değişilebileceğinden gerçek bir savaş

şansı azdır. Ancak d4 ve d5'de piyon bulunan bu tür merkezlerde oyunun erken safhalarında beyazlar tarafından sürülebilecek bir c4 hamlesi, siyahların da simetriyi kabul etmemesi halinde oyunu renklendirebilir.

Vezir piyonu merkezinde c5 ve f4 kareleri iki taraf içinde kritiktir. Roklar ters taraflara yapıldığında at'lar c5 ve f4'e üslenir, a4, b4 ve g5, h5 ile şah kanadı hücumu yapılabilir. Ancak hemen belirtmekte fayda var. c5 karesi genellikle f4 karesinden daha kıymetlidir çünkü hem d4 hem de, ileride b4 piyonu tarafından desteklenecektir ki bu da c5 karesinden yapılabilir bir taş fedasını başarılı kılacaktır.

MAROCZY-SPIELMANN, Bad Sliac 1932

1. e4 e6 2. d4 d5 3. ed5 ed5 4. Fd3 Ac6 5. c3 Fd6 6. Af3 Age7 7. 00 Fg4 8. Ke1 Vd7 9. Abd2 000

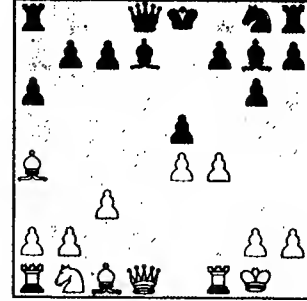

10. b4! Ag6 11. Ab3! Kde8 12. Fe3 Ah4 13. Fe2 Ff3 14. Ff3 Ae7 15. Fe2 A7 f5 16. Fg5 Ag2! 17. Şg2 f6 18. Fd2 Ah4 19. Şh1 h5 20. Ff1 Vf5 21. f4 g5 (en iyisi fakat hala yetersiz. 21... Ff4 22. Ff4 Ff4 23. Vd2 Vf3 24. Şg1! Vf5 25. Vf2! Af3 26. Şh1 ve fg2 tehditine siyahların yanıtı yok) 22. Vb1! Ke4 23. Vd3 g4 24. Ac5! Fc5 25. bc5 Af3 26. Ke2 K8 e8 27. Kf2 c6 28. Kf3! (en basit yöntem. Beyaz kaleye karşı, iki kuvvetli fille kalıyor)... gf3 29. Vf3 Vd7 30. Fh3 f5 31. Vh5 Şb8 32. Ff5 Ve7 33. Vg5! Ke2 34. Ve7 K8e7 35. Kd1 Kg7 36. Fd3 Kf2 37. f5! a5 38. a4 Şa7 39. Fe1 Ka2 40. Fg3 Kf7 41. Fe5 Terkeder

3) ŞAH PİYONU MERKEZİ: Tarafların e4 ve e5'de piyonlarının bulunduğu merkez durumudur. Kritik nokta f5 karesidir. Bu karenin ele geçirilmesi kuvvetli bir şah kanadı hücumunun başlamasını sağlayabilir. f4, f5 sürüşleri ise vezir piyonlu merkezlerde sürülen c4, c5 hamlelerine göre çok daha keskindir. Şah piyonlu merkez durumları için vezir piyonlu merkez durumlarına göre tarafların kazanma şansının daha fazla olduğunu söyleyebiliriz.

FİNE-ALEKHINE, Avro 1938

1. e4 e5 2. Af3 Ac6 3. 1b5 a6 4. Fa4 d6 5. 0-0 Fd7 6. c3 g6 7. d4 Fg7 8. de5 Ae5 9. Ae5 de5

Beyazın gelişimi daha iyi. Artık iş pres yapmaya kalıyor.

10. f4! (biraz erken gibi gözükmesine rağmen çok kuvvetli)... Fa4 [(Eğer 10... Ae7 11. fe5 Fe5 12. Fd7 Vd7 13. Vb3!); (Eğer 10... ef4 11. Ff4 Fa4 12.Va4 Vd7 13.Vd7 Şd7 14. Fe7! Şe7 15. Kf7 kazanır)]

11. Va4 Vd7 (11... b5 12. Vb3!) 12. Vd7 Şd7 13. fe5 Şe6 14. Ff4 Kf8 (14... Ae7 beyazın süratli Ad2, Ab3 manevralarından sonraki tehditlerini önlemeye yetmezdi)... 15. Ad2 Fe5 16. Ab3! (Ac5 tehdit var, siyah şah bunalıma giriyor).Ff4 17. Kf4 b6 18. a4! Şe5! (beyazın Kf1 oynayacağı ümidiyle oynanmış bir hamle. Müteabiken f5 sürüşü ile siyahlar rahatlamayı düşünüyorlar). 19. g3! (Kd1 tehditi var)... Af6 20. Ad2 Ah5 21. Kf2 Şe6 22. a5! Ka8 (b5'e Ab3 çok sert gelirdi) 23. Kf1! (beyazın avantajı, kazanca dönüşmeye başladı. 23... Ka8 24. g4 Ag7 25. ab6 ab6 26. Kf6 ve Kb6 kazanır)... Khd8 24. Af3 Şe7 25. ab6 cb6 26. Ag5! h6 27. Kf7 ve beyazlar piyon fazlalığı ile oyunu kazandılar.

4 SİMETRİK 4 PİYONLU MERKEZ:

A) e4, e5, d3, d6

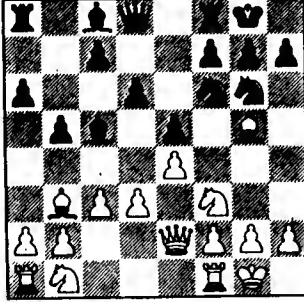
B) d4, d5, e3, e6

A) Merkez piyonlarının kırışmadığı ve tarafların acil taş değişimlerine zorlanmadığı bu tür formasyonlarda iki noktaya dikkat etmek gerekir.

1) Vezir piyonunun sürülmesi 2) Fil piyonlarının sürülmesi Vezir piyonları sürülüp kırıştıktan sonra merkez bir önceki konumuza şah piyon merkezine döner. İtalyan, İspanyol ve 4 at açılışlarından ulaşılabilen bu tür merkez durumlarında f4 sürüşü uygun zamanda yapıldığı takdirde beyazların üstünlük sağlayacağı kesindir.

G. THOMAS- RUBINSTEIN, Hastings 1922

1.e4 e5 2. Af3 Ac6 3. Fb5 a6 4. Fa4 Af6
5. Ve2 b5 6. Fb3 Fc5 7. c3 O-O 8. O-O
d6 9. d3 Ae7 10. Fg5 Ag6

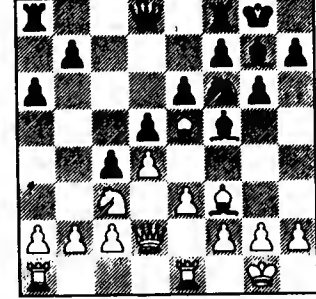
11. Ah4 Ah4 12. Fh4 h6 13. Şh1 g5 14.
Fg3 Şg7 15. Ad2 Ve7 16. Fc2 Fd7 (Be-
yazların pasif açılış hamleleri siyahın f4
sürüşünü bloke etmeleriyle sonuçlandı.
Artık tek zorlama hamlesi d4 sürüşü an-
cak b6 karesine yerleşecek olan siyah fil
hayli zorluk çıkartacağına benziyor) ...17.

Kfel? (Ab3 ve d4 daha mantıklıydı)... Ka-
e8 18. a4? (a sütununda ne varki? Hala
Ab3 en iyi devam yoluydu)... Kh8 19.
ab5 ab5 20. Af1? h5! 21. f3 h4 22. Ff2
Ff2 23. Vf2 g4! (fikir g3!) 24. fg4 Ag4 25.
Vf3 h3! (piyon Kh3! yüzünden alına-
maz) 26. g3 Vg5 27. Ae3 Ka8! (a sütunu
kime niyet kime kismet) 28. Ag4 Fg4 29.
Vf2 Ka1 30. Ka1 Ka8!! 31. Kb1 b4! 32.
Fb3 f6 33. c4 f5 34. Şg1 fe4 35. Kf1 e3
36. Vf7 Şh8 37. Vd5 c6! 38. Vc6 Kc8
39. Ve4 e2 40. Ke1 d5! 41. cd5 Kc1 42.
Terk

B) Vezir piyonlu simetrik merkez pratik-
te büyük önem taşır. e4 sürüşü Şah pi-
yonlu simetrik merkez durumundaki d4
sürüşü kadar kolay değildir. Dolayısıyla
c4 sürüşü gündeme gelir. Vezir gambiti-
nin ana teması olan bu sürüş aynı za-
manda siyahın beyaz filinin gelişmesini
geçiktirir. c4, d4 ve e3'lü konumlar vezir
kanadında oynamayı gerektirir. Ancak
Colle sistem gibi e4 sürüşünü gerektiren
açılışlarda beyaz şah kanadında da aktif
olmak zorundadır.

TORRE-YATES, Baden Baden 1925

1. d4 Af6 2. Af3 g6 3. Ac3 d5 4. Ff4 c6
5. e3 Fg7 6. Fd3 O-O 7. O-O Abd7 8. Ke1
c5 9. Vd2 a6 10. Ae5 Ae5 11. Fe5 c4
12. Fe2 Ff5 13. Ff3 e6

14. Ve2! g5 15. e4 de4 16. Ae4 Ae4 17.
Fe4 Fe5 18. de5 Vc7 19. Vf3 Fe4 20.
Ke4 Kac8 21. h4! (21... gh4 22. Kg4 ka-
zanır; 21... h6 22. hg5 hg5 23. Vh5 Ve7
24. Kg4 kazanır)... Ve7 22. hg5 Şh8 23.
Ve3 Kg8 24. f4 b5 25. Kd1 Kcd8 26.
K4d4 Vc5 27. Şf2 Kc8 28. Kh1 Ve7 29.
Kh7! Şh7 30. Vh3 Şg6 31. Vh6 Şf5 32.
Vh7 ve Vh3 MAT.

Başlangıcı 16. sayfada

20. bc3	1 puan	(20. Fh7 Şh8 21. Ke4! Vf2 22. Şh2 Ff6 23. Kf4 Vc5 24. Fg6 Fe6 25. Ve4 Fd5 26. Vf5 devam yolunu düşündüyseniz 5 puan daha)
...	Vf2	
21. Şh2	1 puan	
...	Ve1	
22. Fa3	3 puan	
...	Va1	
23. Fh7	1 puan	
...	Şh8	
24. Ff8	1 puan	
...	Fe6	
25. Fg7	3 puan	
...	Şg7	
26. Vg6	1 puan	
...	Şh8	
27. Vh6	1 puan	
...	Fd5	
28. Fe4	2 puan	(28. Fg6 Şg8 29. Vh7 Şf8 30. Vh8 Şe7 31. Va8 Va2 32. Vb7 Şf6'dan sonra Vd2 ile siyahın g2'ye baskısı olduğunu gördüyseniz 3 puan daha)
...	Şg8	
29. Vh7	1 puan	
...	Şf8	
30. Fd5	1 puan	
...	cd5	
31. Vh8	1 puan	

...	Şe7	
32. Va8	1 puan	
...	Va2	
33. Vb7	1 puan	
...	Şd6	
34. Vb8	1 puan	
...	Şc6	
35. Vf4	1 puan	(35. Vc8 Şd6 36. Vf8 Şc6 37. Vf6 Şh7 38. d3 A5 39 g4 düşündüyseniz 1 puan daha)
...	Vc4!	
36. Vf5	2 puan	(36. Vc4 oynamayı düşündüyseniz 8 puan siliniz.)
...	a5	
37. g4	1 puan	
...	a4	
38. d3	2 puan	(38. ... Vc3 39. Vc8 ile vezir kazandığınızı gördüyseniz 2 puan daha)
...	Vc5	
39. Vc8	1 puan	
...	Şb5	
40. Vb7	1 puan	
...	Şa5	
41. g5	2 puan	
...	Vd6	
42. g3	1 puan	
...	a3	
43. g6	1 puan	(43. ... Vg6 44. Vb4 Şa6 45. Va1 Şb6 46. Vb4 ve sonraki hamlede Vd4 oynamayı düşündüyseniz 3 puan daha)

...	Şa4	
44. g7	2 puan	
...	Vh6	
45. Şg2	1 puan	
...	Vd2	
46. Şh3	1 puan	
...	Vh6	
47. Şg4	1 puan	
...	Vg6	
48. Şf4	1 puan	
...	Vf6	
49. Şe3	1 puan	
...	d4	
50. Şe4	2 puan	
...	Ve6	
51. Şd4	1 puan	
...	Ve4	
52. Şc5	1 puan	1-0

DEĞERLENDİRME 66

80 Puan ve yukarısı	Büyük Usta
60-79	Uluslararası Usta
50-59	FIDE Ustası
40-49	Kuvvetli Bölge Oyuncusu
30-39	Kuvvetli Kulüp Oyuncusu
20-29	Vasat Kulüp Oyuncusu
10-19	Zayıf Kulüp Oyuncusu
0-9	Usta Adayı!

CAN ARDUMAN

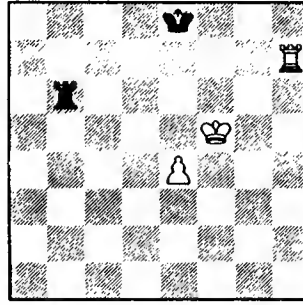
Satranç oyununun en zor ve çalışması sıkıntı veren bölümüdür. Prensip olarak önce oyun sonu öğrenmek açılış ve oyun ortasında karşılaşacağımız pozisyonlarda ilerisi için daha sağlıklı kararlar vermemizi kolaylaştırır. Biz bu köşede okuyucuyu sıkmadan belli başlı oyunsonlarını kurallarıyla birlikte irdelemeye çalışacak ve oyunsonu oynayarak parti kazanmanın ne kadar zevkli bir olay olduğunu göstermeye gayret edeceğiz.

Teknik kısımlara girmeden önce bilinmesi gereken ne önemli unsur **oyunsonu alfabesidir**. Bu alfabe 15 maddeden oluşmaktadır:

- 1) *Duble, izole ve bloke edilmiş piyonlar zayıftır. Sakının!*
- 2) *Geçer piyonlar, mümkün olduğu kadar çabuk sürülmelidirler.*
- 3) *Eğer 1 veya 2 piyon fazlaysanız, taşları değişsin ama piyonları değil.*
- 4) *Eğer 1 veya 2 piyon gerideyseniz, piyonları değişsin ama taşları asla.*
- 5) *Eğer pozisyon avantajınız varsa, piyonların iki kanattada kalmasına özen gösteriniz.*
- 6) *Eğer 1 piyon fazlaysanız ve piyonlar sadece bir kanattaysa, oyun % 90 berabere biter.*
- 7) *Kazanması en kolay oyunsonları; sade şah -piyon oyunsonlarıdır.*
- 8) *Berabere yapması en kolay oyunsonları ters renkli fil oyunsonlarıdır.*
- 9) *Şah kuvvetli bir alettir, onu kullanın!*
- 10) *Piyonlarınızı, filinizin rengine sürmeyiniz.*
- 11) *Filler bloke pozisyonlar hariç, atlardan daha kuvvetlidirler.*
- 12) *İki fil, iki ata karşı belirgin bir avantaj temin eder.*
- 13) *Geçer piyonlar şah tarafından bloke edilmelidir. Bundan başka geçer piyonu bloke ederken yorulmayan ve kuvvetinden fazla bir şey kaybetmeyen tek taş at'tır.*
- 14) *Yedinci sütundaki kale en az bir piyonu telafi eden avantaj sağlar. İki kale ise oyunu kazandırır.*
- 15) *Kaleleri geçer piyonların arkasında tutunuz ancak şunu da unutmayınız ki altıncı sütuna gelmiş iki bitişik piyonu şahının yardımı olmadan kale bile tutamaz.*

Yukarıdaki maddeleri oyunsonlarını inceleyen zaman zaman hatırlatacağız. Şimdi ilk konumuz oyuna en geç giren alet oldukları için en sık rastlanan ve genellikle berabere biteceği sanılan fakat yeterli bilgiye sahip olunmadığı zaman hüsrarla biten kale oyunsonlarıdır.

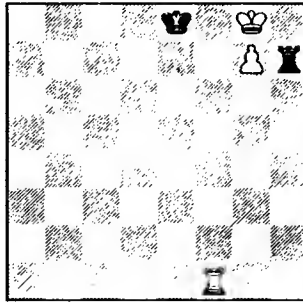
1) KALE, PİYON-KALE: Genel Kural: Eğer siyah şah piyonun vezir çıkacağı kareye erişebiliyorsa oyun berabere, aksi takdirde kayıptır. Burada siyah kalenin piyon altıncı sütuna gelene kadar yanda, geldikten sonra ise arkada kullanılması tavsiye edilir.

Beyaz oynar, siyah berabere yapar

1. e5 Ka6 2. e6 Ka1 (2... Kb6?? 3. Şf6 Şd8 4. Kh8 Şc7 5. Şf7 kazanır)
3. Şf6 Kf1 4. Şe5 Ke1 5. Şd6 Kd8 berabere

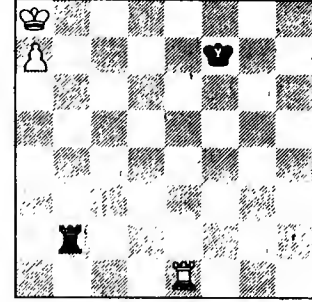
2) LUCENA POZİSYONU: Siyahların vezir çıkılacak kareyi kontrol edemediği ve köşe piyonları hariç benzeri her pozisyonun kazanç olduğu en çok bilinen kale oyunsonu durumudur.

Oynar beyaz kazanır

- 1... , Kh3 2. Kf4! (köprü kurma), Kh1 3. Ke4 Şd7 4. Şf7 Kf1 5. Şg6 Kg1 6. Şf6 Kf1 (6... Kg2 7- Ke5 ve Kg5 kazanır) 7. Şg5, Kg1 8. Kg4 ve kazanır.

KÖŞE PİYONU: Kural: Piyon yedinci sütuna geldiğinde beyaz ancak ve ancak siyah şahın fil (f) ve (c) sütunundan daha yakın olmama koşulu ile oyunu kazanabilir.

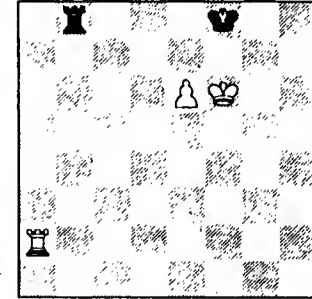
Beyaz oynar kazanır

1. Kh1 Şe7 2. Kh8 (2. Kh7? Şd6 3. Kb7, Kh2! 4. Şb8? Kh8 Mat!)... Şd6 3. Kb8 Ka2 4. Şb7 Kb2 5- Şc8 Kc2 6- Şd8 Kh2! 7. Kb6 Şc5 8. Kc6! (Kb2!) Şb5 9. Kc8 Kh8 10. Şc7 Kh7 11. Şb8 ve kazanır.

- 1- Kh1, Şe7 2- Kh8 Şd7 3- Kb8, Kh2 4- Şb7, Kb2 5- Şa6 ve kışlara karşı b6 ve c5'e giderek oyunu kazanır.

Burada dikkat edilmesi gereken nokta başlangıç konumunda siyah şah e7 karesinde olsaydı, oyun berabere sonuçlanacaktı.

PASİF KALE: Siyah şahın vezir çıkılacak kareyi tuttuğu ancak kalesinin ilk yatayda bulunduğu ve beyaz şahı rahatsız edemediği durumdur. At ve köşe piyonları hariç oyun kayıpla sonuçlanır.

Siyah oynar, beyaz kazanır

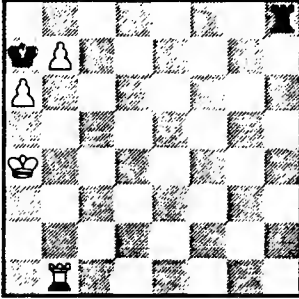
- 1... Kc8 2. Kh2 Şg8 3. Kg2 Şh8 4. Şf7 Kc7 5. e7 ve kazanır.

eğer beyaz şah h6'da, piyon g6'da, siyah şah g8'de olsaydı oyun berabere sonuçlanacaktı.

1. Ka7 Kc8 2. Kg7 Şh8 3. Kh7 Şg8 ve Kc6 hamlesi yüzünden beyazlar g7 süremediğinden beraberliğe razı olurlar.

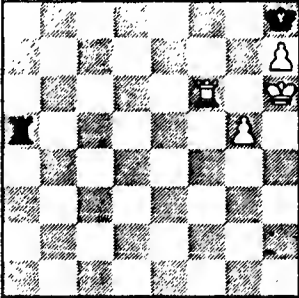
BİTİŞİK PİYONLAR: Bloke edilmedikleri takdirde kale ve iki bitişik piyon daima kazanırlar. At ve köşe piyonlu bitişikler pratik olarak bir takım zorluklarla karşılaşırlar. Şahın gidecek fazla karesi olmaması ve rakip şahın

pat olması gibi. Ancak dikkatli bir oyun rakibin oyunu berabere yapmasına izin vermez.

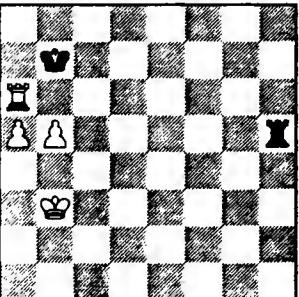
Beyaz oynar kazanır. Piyonların a5, b6 Siyah şahında a6 karesinde olması durumunda oyun berabere dir.

1. Şa5 Kh5 2. Kb5 Kh8 3. Kb6! (Kale at sütununu bırakmamalıdır. Eğer 3. Kc5? Kh6! berabere olur)... Kh5 4. Şb4, Kh4 5. Şc5 Kh5 6. Şd4 Kh4 7. Şe5 Kh5 8. Şf4 Kh4 9. Şg5 Kh8 10. Kc6!! Şb8 11. Şg6 Kf8 12. Şg7 Kd8 13. Şf7 Kh8 14. Şe7 Kh7 15. Şd6 Kh6 16. Şc5 Kh5 17. Şb6 Kh8 18. a7 Mat.

Siyah oynar berabere yapar

1... Ka6!! 2. Şg6 Kb6 3. Şh5 Kb5 4. Kh6 Ka5 5. Şg 5. Ka4 6. Şf3 Ka3 7. Şe4, Ka4 8. Şd3 Kg4 9. g6 Kg1 ve berabere

Beyaz oynar berabere olur

Bu özel durumun berabere sonuçlanmasının nedeni beyaz kalenin kötü durumudur.

1. Kb6 , Şa7 2. Berabere çünkü beyaz şahın kışlara karşı saklanacak bir yeri yok.

BİLGİSAYARA KARŞI

AYDIN SATICI

1970'lerde bir bilgisayarla satranç oynama şansına sahip olanlar bilir: sürekli şah çeken ve sadece rakibinin aletlerini almayı düşünen, satranca yeni başlayan insanlara benzerlerdi.

Bugün satranç bilgisayarları turnuvalarda Büyükustaları yenebilecek düzeyin sınırındadır. Birkaç Büyükusta'nın satranç bilgisayarlarına karşı yenilginin tadını aldığını da biliyoruz.

Hatta 2000 yılında Dünya Satranç Şampiyonasının insanla bilgisayar arasında olacağı iddia edilmektedir.

Henüz uluslararası dereceleri 2400 ELO'yu geçmedi ise de, 2200-2300 ELO seviyelerinde oynayanları, son yıllarda piyasada satılmaya başlamıştır.

Bu sayfada Türkiye satranç severlerine satranç bilgisayarlarını tanıtmak ve orijinal bazı oyunları sunmanın yanında bir de yarışma düzenledik. 1991 yılında Dünya Mikrobilgisayarlar Satranç Şampiyonası'nda CHESS MACHINE'in (2360 ELO) arkasından 2. olan MCHESSE'e (2260 ELO) karşı iki satranç karşılaşması düzenledik. Her ikisine de katılabileceğiniz bu Grunfeld ve Sicilya savunmasının varyantlarında MCHESSE beyaz taşlarla size karşı mücadele edecek.

Aşağıda gördüğünüz konumlar Satranç Açılışları üzerine yazılmış kitaplarda, dengede (= eşit) olarak değerlendirilmektedir. Grunfeld savunmasının 8., Sicilya savunmasının ise 9. hamlesine vereceğiniz cevapları gelecek sayıdan itibaren dergimizde yayınlayacağız. Her sayıda sadece 1 hamle yayınlayacağız. Yayımlanacak hamlelerin çeşitliliği gözönüne alındığında, varyantların fazla dallanmaması amacıyla, her oyun için en çok bildirilen hamle devam yolunu oluşturacaktır.

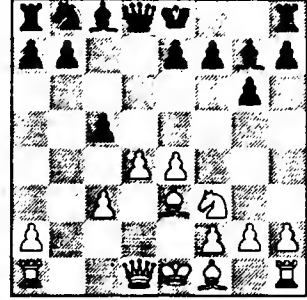
Hamlelerinizi zamandan tasarruf amacıyla yazışmalı olarak değil, telefon vasıtası ile SGM'yi arayarak yapacaksınız. Her gün 14.00-20.00 arası İstanbul 347 04 07 no'lu telefona adınızı ve hamlenizi bildirebilirsiniz.

MCHESSE'e karşı kazanan satranç oyuncularımızın adları maçların sonunda açıklanacaktır.

Unutmayınız: rakibiniz 2260 ELO derecesine sahiptir.

Oyun No.1 Grunfeld Savunması Modern Değişme Varyantı

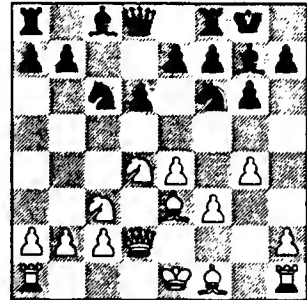
1 d4 Af6 2 c4 g6 3 Ac3 d5 4 cd5 Ad5 5 e4 Ac3 6 bc3 c5 7 Af3 Fg7 8 Fe3

Hamle sırası sizde 8...?

Oyun No.2 Sicilya Savunması Dragon Varyantı

1 e4 c5 2 Af3 d6 3 d4 cd4 4 Ad4 Af6 5 Ac3 g6 6 Fe3 Fg7 7 f3 0-0 8 Vd2 Ac6 9 g4

Hamle sırası sizde 9...?

1992

**DERGİMİZİN
YAŞAMASI
VE
GELİŞMESİ
HEPİNİZİN
BAŞARISI
OLACAKTIR.**

**ABONE OLUN
ABONE BULUN**

Zirvedeki şatirler

bi, tamamlanamamıştır. Şartlara göre altı partiyi ilk kazanan Şampiyon oluyordu. Karpow, ilk 9 partiden 4'ünü kazandı, beşinde barabere kaldı. Herkes maçın bittiğini zannederken, bundan sonraki 17 (!!) parti barabere bitti. 27'inci partiyi yine Karpov kazandı. Skor +S-0=22 oldu. Fakat bundan sonraki 4 beraberlikten sonra 32'inci partiyi Kasparov kazandı. Ve yine uzun (14) bir beraberlik serisi başladı. Ancak bu meyanda Karpov'un fiziki (ve moral?) kuvvetleri sıfıra indi. Ve Kasparov'un 47 ve 48'inci partileri kazanmasından sonra, herkes Karpov'un yenilgiye mahkûm olduğunu anladı. Fakat Sovyet Satranç Federasyonu devreye girerek, FIDE'nin de yardımıyla (!), devamin "oyuncuların sağlığı için tehlikeli olduğu" gerekçesiyle maçı kesti. Kasparov'un bütün itirazlarına rağmen, birkaç ay sonra yeni maçı oynanacaktı. Sadece Satranç Dünyasının değil, bütün Dünyanın öfkesi çok büyük oldu. Ünlü Viyanalı satranç yazarı Herbert Benesch'in tepkisi şöyle oldu: "Dünya Şampiyonu Anatoly Karpov'un şahsına ve satrancına duyulan bütün saygıya rağmen, akla şu soru gelmektedir: FIDE Başkanı Florencio Compamanes'in bu kararında hangi esrarengiz kuvvetler etkili oldu? Ve: İki büyük rakipten hangisi daha yorgun idi?.. Öyle görünüyor ki bunu hiçbir zaman öğrenemeyeceğiz". Birçok ünlü gazetede sert eleştiriler yer aldı; örneğin (Berliner Morgenpost): "Sonsuz Satranç hikayesi dün Moskova'da sona erdi sonsuz bir sona..."

Bundan sonraki maçların sonuçları şöyle-dir (skorlar, Kasparov için gösterilmiştir):

2. maçı: 1986, Londra ve Leningrad (12'şer parti); +5-4=15.

3. maçı: 1987, Sevilla (İspanya), 24 parti veya 6 yengi; skor: +4-4=16. Bu, Kasparow için en kritik maçı idi. 23 partiden sonra durum +4-3= Karpov'un lehine idi. Ve üstelik, 23'üncü partiyi Karpov kazanmıştı; öyle ki Kasparov'un durumu moral bakımından da pek iyi değildi. Buna rağmen Dünya Şampiyonu çok iyi oynadı ve son partiyi kazanarak ünvanını korudu.

4. maçı: 1990, New York ve Lyon (12'şer parti); +4-3=17. Bu maçı 22 partiden sonra Kasparov'un skoru +4-2=16, yani 12:10 idi. Ünvan Kasparov'da kalıyordu, çünkü Karpov son iki partiyi kazansa bile, skor 12:12 oluyordu ve bu da Şampiyonluk maçlarında her zaman uygulanan şartlara göre yeterliydi. Fakat bu taktirde 3 milyon dolarlık prim fonu eşit şekilde paylaşılacaktı; ancak bunu hiç kimse beklemiyordu, zira 22 partiden sadece ikisini kazanabilen Karpov nasıl olur da arka arkaya iki parti kazanırdı?! Fakat Karpov 23'üncü partiyi kazandı ve skor 22:21 oldu!... Maçı kazanan 1,7 milyon, kaybeden ise 1,3 milyon dolar alacağına göre, son parti

200000 \$ için oynanacaktı. Fakat Kasparov'un önemli iki avantajı vardı: Beyaz taşlarla oynayacaktı ve sözün geçen parayı kazanmak için beraberlik yeterliydi.

İşte, psikolojik olarak çok enteresan bu parti şöyle oldu:

Kasparov-Karpov
(Dünya Şampiyonluğu maçı 1990, New York-Lyon, son parti)
İngiliz başlangıcı

1. Af3 Af6 2. c4 e6 3. Ac3 Fb4 4. Vc2 0-0 5. a3 Fc3 6. Vc3. Sakin oyuna götüren, sağlam bir varyant. 6... b6 7. b4 d6 8. Fb2 Fb7 9. g3 c5 10. Fg2 Abd7 11. 0-0 Kc8 12. d3 Ke8 13. e4 a6 14. Vb3 b5 15. Ad2 (!). Siyahın, Vezir kanadında planlamış olduğu riskli karşıoyuna karşı Kasparow hemen gerekli koruyucu çarelere başvurmuştur. 15... Kb8 16. Kfc1 Fa8 17. Vd1!. Çok ince bir manevra. Beyaz Vezir b-hattını terketmekte ve, aynı zamanda, At için b3-hanesini boşaltmaktadır. 17... Ve7. İlerde göreceğimiz gibi, Vezir için pek uygun bir yer değil. Fakat Beyazın sağlam pozisyonuna karşı etkili bir plan bulmak kolay değildir. 18. cb5 ab5 19. Ab3 e5. (d3-d4 Piyon ilerlemesini önlemektedir). 20. f3 h5!? Bu eylemin yegane nedeni, Karpov'un bu partiyi kesinlikle kazanmak zorunda olmasıdır!.. 21. bc5 dc5 22. a4! h4 23. g4 c4?! Bir Piyon kaybı götürecek. Fakat Siyahın durumu artık kolay değildir. (c4-Piyonun ilerlemesi beyaz Ata çok iyi c5-hanesini sağlar, ki bu da geçer a-Piyonu ve c5 ve e5 noktalarına baskı ile beraber Beyaza bariz bir üstünlük verir. 24. dc4 ba4 25. Fa3! Çok kuvvetli bir ara hamle. Siyah Vezir şimdi yerinden kovulmakta ve bu da herhangi bir karşıoyunu engellemektedir. 25... Vd8 26. Ac5 Fc6 27. Aa4

Ah7. Vezir kanadındaki çarpışma kaybedilmiştir. Siyah, son çare olarak, bu At manevrasıyla öbür kanatta karışıklık meydana getirmeye çalışır. 28. Ac5 Ag5 29. Ad7. Beraberlikten fazlasını istemeyen Beyaz için basitleştirmeler tabii ki elverişlidir. 29... Fd7 30. Kc3! (Kd3 tehdidi ile) 30... Va5 31. Kd3 Fa4 32. Ve1 Va6 33. Fc1! Ae6 34. Kda3 Ac5 35. Fe3 Vd6 36. Ka4. Ve bu durumda Kasparov beraberlik teklif etti; Karpov bunu hemen kabul etti, çünkü parti, kolayca anlaşılacağı gibi, Beyaz için zorlanmadan kazanılmıştır. Benzer bir beraberlik teklifi ilk olarak 1935 senesinde oynanan Aljehin-Euwe Dünya Şampiyonluğu maçında meydana gelmiştir. Bu maçı +9-8=13 skoru ile kazanan Euwe S'inci Dünya Şampiyonu olmuştur. Tıpkı göz önüne alınan Kasparov-Karpov partisinde olduğu gibi, son partiden önce skor, +15-14 Euwe'nin lehine idi. Yani bu maçı da Aljehin, ünvanını kaybetmemek için, maçın 30'uncu ve son partisini kazanmak zorunda idi. Bu nedenden ötürü Aljehin fazlaca cesur oynamış, ve bu gibi hallerde mutlak olmak üzere kaybedilmiş duruma düşmüştür. İşte o zaman Euwe "centilmence" beraberlik teklif etmiştir...

Resme bakınız: Dünya Şampiyonluğu maçının 15'inci partis (Lyon 1990)

Gheorgiu (Romanya) - Kasparov (S.S.C.B.)

(Satranç Olimpiyadı, Selanik 1989)

Şah-Hint savunması.

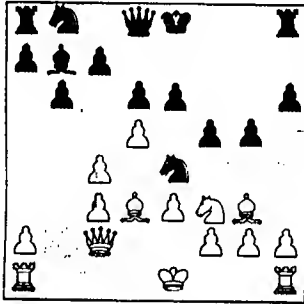
1. d4 Af6 2. c4 g6 3. Ac3 Fg7 4. e4 d6 5. f3 ... Siyahın hassas oynamasını gerektiren Samesch (Zemiş) sistemi. 5... 0-0 6. Fe3 e5 7. d5 c6 8. Vd2 cd5 9. cd5 Abd7 10. Age2 a6 11. Ac1 Ah5 12. Fd3. İlk 11 hamle turnuvalarda binlerce defa oynanmıştır. Ve burada

Bir varyantın anatomisi

Vezir-Hint savunmasının en keskin varyantlarından biri olan (E 13) ün en keskin devam yolu nun ilgi çekici serüvenini, bulunan yeniliklerin tarihçesiyle birlikte sunuyoruz.

1. d4 Af6 2. c4 e6 3. Af3 b6 4. Ac3 Fb7 5. Fg5 h6 6. Fh4 Fb4 7. e3 g5 8. Fg3 Ae4 9. Vc2 Fc3 10. bc3 d6 11. Fd3 f5 12. d5

I-1984 yılında SSSR-Dünya karması maçında VAGANJAN-RİBLİ partisinde RİBLİ'nin 12... Ac5!N yeniliğine kadar siyahlar 12... h4; 12... ed5; 12... Vf6 oynuyorlardı. Ancak, neticesi siyahlar için sevimsiz değildi. Örneğin:

1) 12... h5 13. Ad4±
2) 12... ed5 13. cd5 Fd5 14. Ad4 Vf6 15. f3 Ag3 (15... Ac5 16. Ff5 Abd7 17. Ab5 0-0-0 18... Fb7!?) 16. hg3 Ad7 17. Ff5 0-0-0 (17... Ac5 Ab5 18. Ab5 Vg7 19. Fg6 Şd7 20. Ff5 Fe6 21. Fe6 Ae6 22. Ad4± TAL-DÜKSTEİN, Zürich 59) 18. Va4 a5 (18... Ve5 19. Şf2 a5 20. g4 Khe8 21. Kae1 Fb7 22. Kh6±) 19. Şf2 (19. g4!± KEREŞ) h5 (19... Fb7 20. g4 Ve7 21. Ac6 ± TAL-VAGANJAN, SSCB (ch) 71-18/566) 20. Kab1 h4 21. e4 Fb7 22. gh4 gh4 23. Ae6± KERES-TAJMANOV,SSSR (ch) 55
3) 12... Vf6 13. Ad4! ed5 14. cd5 Fd5 15. f3±; 12... ed5 VAGANJAN-RİBLİ partisii şöyle devam etti: 12... Ac5!N 13. Ad4 Vf6 (Δ f4) 14. f4!± g4 15. ef4 Aba6! 16. Ae6 (16. 0-0? Ab4! 17. cb4 Vd4+; 16. de6 Ad3 17. Vd3 0-0!+=) Ae6 17. de6 0-

0 18. 0-0 (18. Ff2 Ab4!+) Ac5 19. Kae1 (19. e7 Kf7 =+) Kae8 20. Ff2! Ae4! 21. Ke3 Ke6 22. Fe4 Fe4 23. Vd2 Kf7 24. Kh3 Şh7 25. Fh4 Vg7 26. Kg3 Kg6 27. Kg1 Kg3 28. hg3 (28. Fg3=+) Kf8 29. Şf2 Ke8 30. Vd4 Vg6 31. Kh1 (Δ Fg5) c5 32. Vd1 Şg8! 33. Ke1 Şf8 34. Ke2 Ke6 35. Ke3 Fc6 36. Ve2 ke3 37. Ve3 Ve8? (37... Fe4!+) 38. Vd3! Ve6? (38... Vg6!+) 39. g4 fg4 40. Vh7! Fe4 41. Va7 Fd3 1/2

Parti berabere bitmişti ama siyahlar kazancı kaçırmıştı. Bu olay, varyantın yeniden popüler olmasına yol açtı.

II- AGZAMOV, TUKMAKOV'a karşı SSCB şampiyonasında 1985 de 16.0-0-0!N yeniliğini buldu. Ancak; 16.0-0-0!N 0-0 (16... 0-0-0? 17. Ae6 18. Ff5±) 17. Ke1 Kae8 (17... Ad3?! 18. Kd3 Ac5 19. Ke6=) 18. Ff2 ed5! 19. cd5?! (19. Ff5!?) Ad3 20. Kd3?! (20. Vd3 Ac3 21. Vg3 Şh7=+) Ke1 21. Fe1 Fd5+ görüldüğü gibi alta düştü ve 73. hamlede terk etti.

III-1984 Selanik Olimpiyatında TUKMAKOV, ORNSTEİN'e karşı 14.0-0!N yeniliğini buldu. Ancak; 14.0-0!N Aba6 (14... f4? 15. ef4 g4 16. Ae6 Ae6 17. Kae1±; 15... e5!?) 15. Ae6! Ae6 16. de6 0-0 (16... f4! 17. ef4 g4 18. Fe4 c6=) 17. f4 g4 18. e4 fe4 19. Fe4 Fe4 20. Ve4 Ac5 21. Vc6 Ve6 22. f5 (22. Vc7?? Kfc8+) Vf7 23. Kf4 h5 (23... Şh7) bu devam yolunda da siyahlar en azından beraberliği elde etti. Parti 84. hamlede berabere bitti.

IV- 1985 de Soci'de PSAHİS, AGZAMOV'a karşı 15. f4N yeniliğini buldu. 15. f4N g4! 16. Ae6! (16. Kf4) Ad3?! ... Bu şüpheli hamleye rağmen parti 50. hamlede berabere bitti. Ancak siyahlar 16... fg3! 17. Ff5 Ve5! 18. Fg6 Şd7 19. Kf7 Şc8 20. Ad4= seçeneği ile belirsiz durumlara gelebiliyordu.

V- Amsterdam II turnuvasında 1985 de KİR.GEORGİEV-KUDRİN partisinde 14. h4!N yeniliği yapıldı.

14. h4!± Aba6! 15. Ae6 16. de6 Şe7! (Δ f4+) 17. Ff5 ab4 18. Vd2 (18. cb4? Va1 19. Şe2 Vh1 20. Vc3 Khg8 21. c5 dc5 22. bc5 Fa6+) 19. cb4 Fg2 20. cb4 Fg2 20. Kh2 Ff3 21. c5! (halbuki: 21. hg5 hg5 22. Kh8 Kh8 23. Vc3 Kh1 24. Şd2 Ka1 25. Va1=) bc5 22. bc5 Kab8!+

(h,xh2) 23. cd6 Şe6 24. Kc1?! Kb1 25. Şf1 Vd3! 26. Şg1 Vd2 27. Kb1 Vd3 28. Kf1 Kb8 0-1

VI- Nihayet, KASPAROV'un dünya şampiyonluğuna ulaşmasında KARPOV'dan önceki engeli TIMMAN'la Hilversum'da 1985 yılında oynadığı maçın 4. partisine gelindi. KASPAROV tarafından yapılan 13. h4!N yeniliği, yeni dünya şampiyonunun habercisiydi sanki...

13. h4!N g4 14. Ad4 Vf6 15. 0-0 Ab6 16. Ae6 Ae6 17. Ff5! (17. de6? 0-0 18. e7 Kf7=+) Ag7 18. Ff6 Şd7 19. f3 Kaf8 20. fg4 Ve7 21. e4 Şc8 22. Vd2! Şb8 23. Kf8?! (23. Vd4! Ae8 24. Kf8 Kf8 25. Kf1!±) Kf8 24. Vh6 Fc8! (24... Vf6? 25. e5! de5 26. Ke1±) 25. Ke1?! (25. g5!±) Fg4 26. c5! Vf6!! parti 62. hamlede berabere bitti.

VII- Aynı maçın 6. partisinde TIMMAN, 4. partide oynadığı 15... Aba6 hamlesinin yetersizliğini analizlerde gördüğü için 15... Ad3N yeniliğini denedi:

15... Ad3N 16. Vd3 e5 17. Af5! (17. Ab5? Vf7!+=) Fc8 18. Ad4! ed4 19. cd4 Vf5! 20. e4 Vg6 21. Vc3 00 22. Kf1 Ad7 23. e5 Fb7 24. Ke3 b5? (24... Kae8) 25. Va5! Ab6 26. Vb5 Vc2 üstün olan beyazlar 41. hamlede partiyi kazandılar. ancak, siyahların doğru oynaması halinde beyazların ancak += bir üstünlük sağlayabilir olması, varyantın hayatiyetini devam ettirmesine yetiyordu.

VIII-1986 da Yugoslavya şampiyonasında GLIGORIÇ-POPOVIÇ partisinde siyahlar, KASPAROV-TIMMAN, Hilversum (m/6)ın analizlerinde bile görülmeyen iyi bir hamle buldu: 19... 0-0!N yani: 15... Ad3 16. Vd3 e5 17. Af5 Fc8 18. Ad4 ed4 19. cd4 0-0!N 20. f3! (20. f4! c4!±) Vg7 21. Şh2 (21. fg4?! Kf1 22. Kf1 Fg4 23. e4 Ad7 +) Ad7 22. f4 Ae4! 29. hamlede parti berabere bitti. Ama 23... Ah5+= ile siyah hafif üstün olacaktı.

IX- en nihayet Tilburg (İnterpolis) 1986 da oynanan MİLES-BELJAVSKI partisine gelindi... 18. f4!N yeniliği...

15... Ad3 16. Vd3 e5 17. Af5 Fc8 18. f4 !N Vf5 (18... Ff5 19. e4 Δfe5±; 18... gf3! 19. Kf3! Ff5 (19... Aa6 20. Ae7!±Δ Vg6; 19... Ad7 20. Ae7! Ve7 21. Vg6 Şd8 22. Kf7 Ve8 23. h5 Δ Fh4) 20. Kf5 Vg7 21.

Açılış repertuarı

Fe5!! (NUNN) de 5 22. d6± (1) 22... Kg8 23. Ve4±; (2) 22... c6 23. Ve4 Ad7 24. vc6 Kd8 25. Kaf1 Kg8 26. Vd5 Vg6 27. Kf6!±; (3) 22... Ad7 23. Vd5 0-0-0 24. Kf7±; (4) 22... Vd7 23. Ke5 Şd8 24. Kad1 ± VAN MIL, GROOTEN; (5) 22... Ac6! 23. Vd5 Vd7 24. Ke5 Ae5 (24... Şd8 25. Ke6±) 25. Ve5 Şf7 26. Kf1 Şg8 27. Kf6!±NUNN) 19. e4 Vh5 (19... Vg6 20. fe5Δ 21. ed6 21. e6±) 20. fe5 de5 21. c5! Şd8 22. d6! Ve8 23. dc7 Şc7 24. Vd5 Ac6 25. Kf7 f7d 26. Kaf1!± Kd8 27. Kf6 Şc8 28. cb6 ab6 29. Vb5 1-0 çünkü: 29... Ab8 30. Vb6±; 29... Vf7 30. Va6! Şc7 31. Fe5! Ae5 32. Va7 Şc8 33. Kb6±

Informator, giderek daha çok yaygın-

laşan satranç yayınlarında içeriğinin zenginliği ve analizlerinin güvenilirliği açısından hala 1 numaradır. Her İnformatorda, bir önceki sayıda yayınlanan partilerin açılışlarındaki teorik yenilikler uzman bir kurul tarafından değerlendirilir. Kurulda 9 uzman satranççı bulunmaktadır. Bu kişiler dikkate değer buldukları yeniliklerin 10 tanesini, en değerlisine 10 puan vererek, 1 puana kadar sıralarlar. (IX) noda incelediğimiz 18. f4!!N yeniliği 42. İnformatorda yayınlanmıştır. 43. İnformatordaki uzman kurul BROWNE, FTAÇNIK, KROGIUS, LARSEN, MARJANOVIÇ MİLES, PADEVSKI, TAJMANOV ve TIMMAN'dan müteşekkildir. İlk kez (belki de son kez) bir ye-

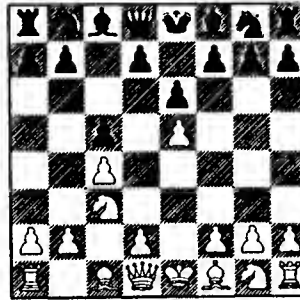
nilik, kurulun tüm uzmanlarından (10) tam puan alarak 90 puan toplamıştır. Bu da 18. f4!!N yeniliğine nasip olmuştur... Bunun neticesinde, anılan varyantta RİBLİ'nin 12... Ac5!N yeniliği, saltanatını ancak 1984 den 1986 ya kadar sürdürebilmiştir. Ancak ilginçtir ki, kötü bir yenilik olduğu, SHORT'u yenebilmesi halinde dünya şampiyonluğu ünvan maçı için KASPAROV'un karşısına çıkacak TIMMAN tarafından, hem de daha önce yine KASPAROV'la, dünya şampiyonluğuna giden yolda oynadığı maçta kullanılmakla, farkedilmemiş, KASPAROV tarafından da tam manasıyla ispat edilememiştir.

Açılış repertuarı

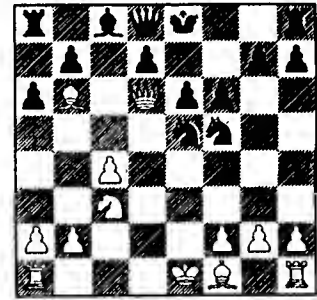
Bu sayıda repertuarımıza siyahlarda (A 19) varyantı ile devam ediyoruz..

(A 19)

(I) . c4 Af6 2. Ac3 e6 3. e4 c5 4. e5! Ag8 (Bkz. Diyagram I)

DIYAGRAM I

DIYAGRAM II

5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16
d4 ² cd4	Vd4 Ac6	Ve4 d6 ³	Af3 ⁴ de5	Ae5 Fd7 ⁵	Ad7 Vd7	Fg5 Af6 ⁶	Ff6 gf6	Kd1 Vc7!N ⁷	Fe2?1 ⁸ Fb4	Kc1 ⁹ f5	Ve3 0-0-0 ¹⁰
Af3 Ac6 ¹¹	d4 ¹² cd4	Ad4 ¹³ Ae5 ¹⁴	Ff4 ¹⁵ Ag6 ¹⁶	Fg3 e5	Adb5 a6	Va4 Af6	0-0-0 Fc5 ¹⁷	Ad6 Fd6	Kd6 0-0	Fe2 Vc7	Khd1' Ae8 ¹⁸
(II) 1. c4 2. Ac3 3. e4 4. e5 5. Af3 6. d4 7. Ad4 8. Adb5 9. Ad6 10. Vd6 Af6 e6 c5 Ag8 Ac6 cd4 Ae5 a6 Fd6 f6 11. Fe3 ¹⁹ 12. Fb6 ²¹ (Bkz diyagram II) Ae7 ²⁰ Af5											
13	14	15	16	17	18	19	20				
Vc5 ²² Ve7 ²³	Va5 Ac624	Va4 Vd6	c5 Ve5	Ve4 d5 ²⁵	cd6 Ad6	Ve5 Ae5	0-0-0 Adf7 ²⁶				
...	Ve7!N	f4	0-0-0	a3! ²⁷	cd5 ²⁸	Ad5	Kd5				
...	Ae7	A5c6	d5!	Fd7	Ad5	ed5	Fe6 ²⁹				
Vb4!N Ve7 ³⁰	Ve7 ³¹ Şe7 ³²										

Agis repertoire

1- 4. Af3 (A 34); 4. g3 d5 5. cd5 ed5 6. e5 Ae4 7. f2 Ac6 8. f4 f5 9. d3 Ac3 10. bc3 Va5 11. Ae2 c4 12. d4 h5 13. h3 0-0-0 14. 0-0 15. Kf2 Fe7 16. f2 f6 -+ **ETRUK-KERES**, Tallin 69-7/23

2- A) 5. b4 cb4 6. Ae4 d5 7. ed6 f5 8. f2 fe4 9. Vh5 d7 10. c5 Ve8 -+ **RESKO-ALEXANDROVIC**, SSCB 66; B) 5. g3 Ac6 6. f4 d6 7. Af3 Age7 8. ed6 Af5 9. f2 f6 10. 0-0 0-0 -+ **FINE-CRUZ**, Hollywood 45; C) 5. Ae4 Ac6 6. Af3 d6 7. ed6 f6 8. d3 Af6 9. Fe2 Ae4 10. de4 0-0 11. f5 Vc7 12. Vc2 b6 13. Kd1 f6 -+ **PUC-TRIFUNOVIC**, Yug. (ch) 53; D) 5. f4 Ac6 6. Af3 d6 7. ed6 f6 8. d4 Af6 9. dc5 f5 10. Vd8 d8 = **ALSTER**

3- A) 9... Ae5 10. Ve5 Af6 11. f4 fe7 12. fe2 0-0 13. 0-0 f6 14. Kf1 d1 = **GAT-KEENE**, 68; B) 9... Af6 10. Ac6 Vb6 (10... Ae4 11. Ad8 Ac3 12. Af7 f7 13. bc3 Fe7 14. f3 f6 = **JAGODJINSKI-PARMA**, Reggio Emilia 65/66) 11. Vf3 bc6 12. fe2 f6 13. 0-0 c5 14. Vh3 Fe7 f5. f3 0-0 16. b3 Kf8 17. fe3 f6 18. Aa4 Vc7 = **KORCNOI-KARPOV**, Baguio city (m) 78-26/26

6- 11... f4 12. Kd1 Vc7 13. Fe2 Af6 = **GELLER-FILIP**, Zagreb 55

7- 13... Ve7 14. Fe2 f5 15. Ve3 f7 -+ **MIKENAS-LILIENTHAL**, SSCB 48; 12. Vc3

8- 14. Af5? Va5; 14. a3! f5 15. Ve3 f7 16. Fe2 (16. Ad5 Ve5) a6

9- 15. 0-0 f3 16. bc3 =+

10- 17. 0-0 Ve5! 18. Ve5 Ae5 19. a3? (19. Kf1 Kd1 20. Ad1 Kd8 =+; 19. Aa4! Kd2

20. fh5 =+ f3 20. Kc3 Kd2 21. Ke3 Ag6 22. b4 f4 23. Ke4 f5! 24. Ke6 d7 25. Kg6 hg6 26. f3 b6 27. b5 d6 28. Ke1 Kh7 29. h4 Kh4 0-1 **CEHOV-BALASOV**, Moskova (open) 91-52/23

11- 5... d6 ...; 5... a6 ... =+
12- 6. g3; 6. Fe2; 6... Age7 Ag6, Af5, d6 -+

13- 7. Ab5 a6 8. Va4 d6 9. Abd4 f7 -+ **MIKENAS-ABRAMJAN**, SSCB 44.

14- 7... Ad4 8. Vd4 Ae7 9. f4 Ac6 10. Ve4 f5 11. e6 V6 12. 0-0-0 f4 13. Ad5 = **KLUGER-GÜNSBERGER**, Polanica zdroj 63

15- 8. Va4 Af6 9. f4 f6 10. f3 0-0 11. c5 f6 12. Adb5 Ae8 13. 0-0-0 f5 14. b1 V6 -+ **SUBA-PIPKOV**, Sofya 77

16- 8... d6 9. Vd2 (9. c5 HORT) Ag6 10. f3 a6 11. 0-0-0 Af6 12. Ab3 f7 13. f6 f6 14. Vd6 f6 =

17- 12... Kab8 13. f3 Ah5 (13... ab5 14. Va7) 14. f6 Ag3 15. hg3 f6 16. Vc2 d6 17. Ad6 1-0 **KOPILOV-SLIDER CORR.** 67-4/31.

18- 17. K6d2 d6 = **RESKO-BONC OSMONOVSKI**, SSCB 66

19- 11. b3 Ae7 12. f6 0-0 13. 0-0-0 Af7 14. Vg3 Af5 1/2 **SPASSKY-HORT**, Reykjavik (m) 77

20- 11... Af7 12. Vj3 Ae7 13. Vg7 Af5 14. Vg4 Ae3 15. fe3 Vb6 16. Vd4 17. ed4 h5 (17... b6!?) 18. Aa4 = **KEENE-PARTOS**, Montrö 77.

21. 12. Va3 0-0 13. f5 Ke8 14. Aa4 d5 15. Ab6 Kb8 16. f6 Vb6! = **PYTEL-**

POKOJOWCZYK, Polonya 77.

22- 13. f6 Ad6 14. f7 f7 15. c5 Ae8 16. f6 d5 17. cd6 Ad6 (17... d6 = 25/41) 18. 0-0-0 f7 19. f5 Af7 20. Ae4 kac8 21. b1 Kc6 22. fe2 e5 23. f3 f5 24. f3 Kd8 25. Ad6 f3 26. Kd3 Ad6 27. Khd1 f6 28. f3 g5 = **MILES-KARPOV**, Londra 77

23- 13... d6 14. Va5 Ve7 15. 0-0-0 0-0 16. f4! Ac6 17. Va3 = (d f3, Khe1) **HERNANDEZ- RODRIGUEZ**, 29/42; 13... Ve7N **MIESES-GRÜNFELD**, Philedelfia 89-48/13

24- 14... h5? 15. 0-0-0 f7? (15... d6) 16. c5! = (xd6) -48/13

25- 17... Ve4 18. Ae4 Ab4 19. 0-0-0 Aa2 20. b1 Ab4 21. g4! =

26- 21. f4! Ad7 22. f2 b5 23. f3 f6 24. Khe1 Ad8 25. f5 Af8 (**SERPER-LUTHER**, Arnhem, 89/90) 26. Ae4! Fe4 27. Fe4 Kc8 28. b1 =

27- 17. cd5! Ad5 18. Ad5 ed5 19. Kd5 Fe6

28- 18. g3 f2 =

29- 21. Kd6 f7 22. f5 f7 23. f5 f5 24. f4 f6 25. g4! f4 26. f4 Ae5 (26... f5? 27. h3!?) 27. h3 Kac8 28. b4 f6 29. Kg4 Ag4 30. hg4 Khd8 31. Kb6! = Kc7 (31... Kd4?) 32. Fe6 Kc7 33. Kb7! ... 1/2 **KARPOV-RIBLI**, Reggio Emilia 89/90-49/20

30- 13... Ac6! **KORCNOI-TIMMAN**, Brüssel (m/4) -52/24

31- 14. c5 d5 =

32- 14... Ae7! 15. c5 =

KASIM AYININ ÇÖZÜMLERİ

Kösebay-Stajcic, 1991

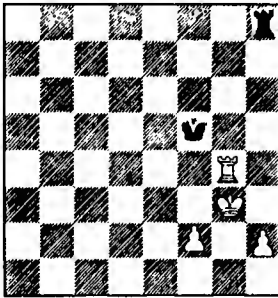
1. e5!! h6 (1... de5 2. Ace4 kazanır, 1... fe3 2. ef6 kazanır, 1... Ve5 2. Fd4! Vd4 3. Kf4 Vb6 4. Kf6 kazanır, 1... Ah5 2. Fc4! Vc4 3. Fd4 Vd4 4. g4!! kazanır.) 2. Fd4! Vd4 3. Af3 Vc5 4. ef6 g5 5. Vh5 Ff6 6. Ae4 1-0 (6... Vf5 7. Vh6 Fg7 8. Af6! ya vezir ya mat.)

Nimzovich-Goffer, 1925

1. Fe8!! Kae8 (1... gf6 2. Ag4! var, 1... Vf2 2. Ff7 Şh8 3. Ag6 mat.) 2. Vh6!! gh6 3. Ag4! 1-0

Geçen sayımızın son konusu bitişik piyonlu kale oyun sonlarıydı, bu sayımızda ise kale+iki ayrı piyon oyun sonlarını inceleyeceğiz. Bu tip oyun sonları genellikle kazançtır ancak çok ender durumlarda oyun berabere olabilir. Şimdi size bu ender konumlardan pratikte en çok rastlanlarından bazı örnekler vermek istiyorum.

Eğer iki piyon, aynı kanatta olan kale ve fil piyonlarıysa, teori oyunun genellikle berabere olacağını söyler, bu çok şaşırtıcıdır, ancak bu konumlarda savunma yapabilmek çok büyük dikkat ve doğruluk gerektirir, çünkü özellikle piyonlar çok ilerlediğinde kazanç olan birçok konum vardır. Bu oyun sonunun pratikteki değerini gözönüne alarak bu konumlara biraz detaylı olarak değinmek istiyorum.

Keres-Sokolsky 1947

Bu konumda Beyazın planı Siyahı oldukça dikkatli ve doğru bir savunma yapmaya zorluyor. Siyah şah dikeyinden kesik, ve kalesi Beyazın kale piyonunun ilerlemesini durdurmak için bağlı durumda. Beyazın fil piyonu şahını yatay kişilerden koruyor ve kalesine g4'te güçlü bir yer sağlıyor öyleki dikeydeki kişilerde korkutucu değil. Siyah'lar Beyazın kale piyonunu avantajlı koşullarda sürememesine dikkat etmek zorunda.

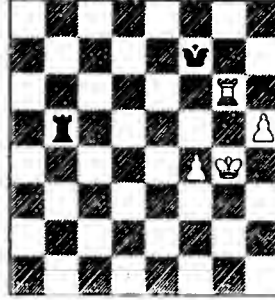
1... Ka8

Kalenin etkili bir şahı (kiş) yok, o nedenle olduğu yerde kalmalıydı. 1... Şf6 2. h4 Kh5! Siyah kalesini 4. yatayda kullanarak iyi bir savunma yapabilir.

2. h4 Ka1?

Bu hamleden sonra Siyahın durumu kayıp. Botvinnik bu konumda 2... Kh8! önerdi, 3. Kg5+ Şf6 ve 4. Şg4'ten sonra Siyah 4... Ka8 oynardı. Beyaz bu konumda h4-h5-h6 manevrasını uygulayamaz ve Siyah kale kendisine hareket etmek için daha fazla alan bulabilirdi. Eğer bu varyantı devam ettirsek 5. h5 Ka1 6. Kg6+ Şf7 7. f4 Ka5 ve bu konumda Siyahı kaleyi b5'e koyarsak

Gligoric-Smislov 1947 oyunundaki konuma ulaşıyoruz.

Gligoric-Smislov 1947

Gligoric-Smislov oyunu diagram 2'den şöyle devam etti: 8. Kg5 (eğer 8. f5 Kb1 ve 8. Şh4 Kb1! Siyah eşittir.) 8... Kb1 9. Kc5 Şf6 10. Kc6+ Şg7+! 11. Şg5 Kg1+ 12. Şf5 Ka1 13. Kc7+ Şh6 14. Ke7 Kb1 ve 25 hamle sonra oyun berabere oldu.

Diagram 1'deki konumuza dönersek, 3. h5 Ka6

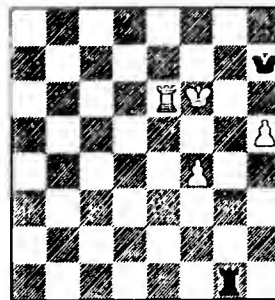
Hatasını kabul ediyor, 3... Kh1 4. Kh4 Kg1+ 5. Şf2 Kg7 6. h6 Kh7 7. Şg3 rahatça kazanır. 4. Kh4 Kh6 5. Kf4+

Beyaz, Şahın piyonunu bloke etmesini engellemeli, bu durumda 5. Ka4 Kb6 6. Ka5+? Şf6 etkili olmazdı. 5... Şg5 6. Kg4+ Şf5

6... Şh5 7. Kh4+ veya 6... Şf6 7. Kg6+ her iki piyon finali de Siyah için kayıp. 7. Şh4 Kh8

Siyahı kale pasif kalmalı, 7... Ka6 8. Kg5+ Şf4 9. Kg6 ve 10. Kf6+ 8. Kg5+ Şf6

Veya 8... Şf4 9. Kg7 kazanır. 9. Şg4 Şf7 10. Kf5+! Beyaz 10. Ka5 oynuyarak avantajını yitirmemeli çünkü 10... Kg8+ 11. Şf5 Şg7! ve Siyah şah dikeyine ulaşır. 10... Şg7 11. Şg5 Kg8 12. Kf6 Şh7+ Sonunda Şah h piyonunun bloke etmeyi başarıyor, ancak bu arada Beyaz taşlar öyle bir konum elde ediyorlarki Siyah oyunu kurtaramıyor. 13. Kg6 Ka8 14. f4 Ka1 15. Ke6 Kg1+ 16. Şf6

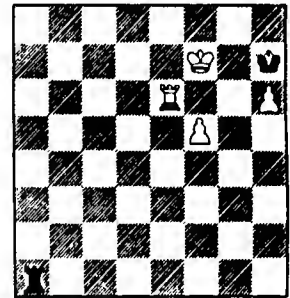
Keres-Sokolsky 1947

h piyonunu h5 te tutmak çok önemlidir çünkü kolayca kaptırılmaz. Eğer piyon h6'da olsaydı oyun berabere olurdu bunu sizde kolayca görebilirsiniz. 16... Kf1 16... Kh7'den sonra Beyaz 17. f5 Kh5 18. Ke7+ Şh6 19. Ke8 Şh7 20. Şe6 ve 21. f6 oynar kazanır. 17. f5 Kf2 Veya 17... Şh6 18. Şf7+ Şh5 19. f6 Şh6 20. Şf8 kazanır.

18. Ke5	Kh2
19. Ke7+	Şh6
20. Ke8	Şh7
21. Şe6	Ke2+
22. Şf7	Ka2
23. f6	Ka6
24. Şe7	Ka7+
25. Şf8 Ka6	

Beyaz h piyonu oyunu kurtaran 25... Şg6 hamlesini önüyor.

26. f7	Ka7
27. Kc8	Ka1
28. Şe7	1-0

I. Maizelis 1939

Diagram 4'teki konumda Beyaz şah ve kale her ikisi de çok aktif durumdadır, bu da Beyazı kazanca götürüyor:

1... Ka8

Eğer Siyah şah çekerse Beyazın ilginç bir kazancı var: 1... Ka7+ 2. Şf8 Ka8+ 3. Ke8 Ka6 (f6'yı önlemek için) 4. Ke7+ Şh8 5. Ke6 Ka8+ 6. Ke8 Ka6 7. f6! Kf6 8. Şe7+.

Bu konumda Beyaz kalenin d6'da olması dahi Siyahın berabere yapmasına yetiyor: 1... Ka7+ 2. Şe8 Ka8+ 3. Şe7 Ka7+ 4. Kd7 Ka8 5. Kd8 (eğer 5. f6 oynarsa Şh6 berabere yapar) Ka7+ 6. Şf6 Ka1 7. Ke8 Ka2 ve Beyaz 8. Şf7 oynayamaz çünkü 8... Şh6 var.

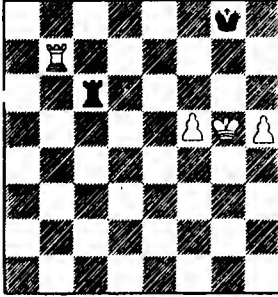
2. Ke8 Ka7+

Veya 2... Ka6 3. Ke1! Şh6 4. Ke6+ ya da f6 kazanır.

3. Şf8	Şh6
4. Ke6+	Şg5
5. f6	Şf5
6. Kd6!	Şg6

7. f7+ Şh7
8. Şe8 rahatlıkla kazanır.

Bu tür oyun sonunda, Siyah şahı son yataydan kesik olmayı önlemelidir, çünkü böyle konumlar çoğunlukla kayıptır. İşte size bununla ilgili bir örnek:

Capablanca-Kostic 1919

Beyazın en az üç tane kazanç devam yolu var, fakat bir ortaya çıkabilecek çeşitli güçlükleri gösterebilmek için en uzun olan yolu inceleyeceğiz.

1. h6

Oyunda Capablanca 1. f6 Kc1 2. Kg7+ ve 2... Şf8 3. h6'dan sonra Siyah terketti çünkü 4. h7 ve 5. Kg8+ var. Siyah 2... Şh8 oynayarak oyunu biraz daha uzatabilirdi: 3. Şg6 Kg1+ 4. Şf7 Ka1 5. Kg8+ Şh7 6. Ke8 Ka6 7. Şe7 Ka7+ 8. Şf8 kazanır.

1... Kc1 2. f6

Tek kazanç yolu değil ancak en eğitici olanı, ve bu devam yolu bize Siyah şahın son yataydan kesik olduğunda, Beyazın her iki piyonu 6. yataya sürerek her zaman kazandığını gösteriyor.

2... Kg1+ 3. Şf5 Kf1+ 4. Şe6 Ke1+ 5. Şd6 Hala dikkatli olmak lazım, 5. Şd7? Şf7! 6. h7 Kh1 berabere olur. 5... Kd1+ 6. Şe7 Ke1+ 7. Şd8 Kf1

En fazla direnç sağlayan hamle. Eğer 7... Şf8 8. Kg7 ve 9. h7 kazanır. Veya 7... Kd1+ 8. Şe8 Ke1+ 9. Ke7.

8. h7+ Şh8 9. Şe7

9. f7? Kf7 berabere yapar, ancak şimdi 9... Kf6? 10. Kb8+ kazanır.

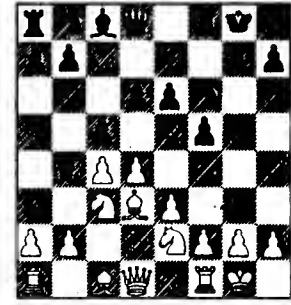
9... Ke1+ 10. Şf7

Gene Beyaz yanlış oynıyabilirdi: 10. Şf8? Ke8+ 11. Şf7 Kf8+! berabere yapar, şimdi ise 10... Ke8'e Beyaz h1 Şg6 veya 11. Kb1 ile cevap verir. 10... Ka1 11. Kb8+ Şh7 12. Şf8 kazanır.

"Piyonlar satrancın
ruhudur."
Philidor

22 SATRANÇ

Bu sayımızda sizlere M.Najdorf ve P.Keres arasında oynanan bir oyunu veriyoruz. (Los Angeles, 1963) Diyagramdaki konumdan itibaren Beyazın hamlelerini bulmaya çalışacaksınız. Hamleleri kapatarak, siyahın hamlesini oynayıp beyazın hamlesini tahmin etmeye çalışınız. Oyun sonuna kadar kendinize 1.5 saatlik süre tanıyınız.
1. d4 e6 2. c4 Fb4+ 3. Ac3 f5 4. e3 Af6 5. Fd3 0-0 6. Age2 d6 7. 0-0 c5

8. b3	3 puan ... Ac6
9. Fb2	1 puan ... e5
10. de5	2 puan (10. dc5 1puan) ... de5
11. Ad5!	4 puan (11... Ad5 12. cd5 Vd5?? 13. Fc4'ü gördüyseniz 2 puan daha alınız.) ... Fe6
12. Ag3!	5 puan ... g6
13. f4	4 puan ... Ad5
14. cd5	1 puan ... Fd5
15. fe5	2 puan. (15. e4 için 1p.) ... Fe6
16. Ae2!	4 puan (Bu güzel manevra ile beyaz, siyahın e6'daki fili ile gerçekleştirdiği blokajı çözmek istiyor. 16. Ve2 için 1 puan) ... Ve7
17. Af4	1 puan (Beyazın 18. Ae6 Ve6 19. Fc4 tehdidini gördüyseniz 1puan daha alınız.) ... Ad8
18. Vf3	2 puan (18. Ve2 1 puan) ... Kc8
19. Kad1	2 puan ... a6
20. Fc4!	3 puan (20... b5 21. Fe6+ Ae6 22. Ae6 Ve6 23. Kd6 devam yolunu düşündüyseniz. 2puan daha alınız.) ... Fc4
21. bc4	1 puan ... Af7
22. e6	3 puan (22. Ad5 Ve6 23. Af6+ Şg7 24. Vb7 için 2 puan) ... Ag5
23. Vd5	1 puan ... Kc6
24. Ve5	1 puan ... Ae6
25. Vh8+	3 puan (25. Ad5 için de 3 puan) ... Şf7
26. Vh7+	1 puan ... Şe8
27. Ve7+	1 puan ... Şe7
28. Ag6+	1 puan ... Şe8
29. Af8	1 puan ... Af8
30. Kf5	3 puan ... b5
31. cb5	1 puan ... ab5
32. h4	1 puan ... Ka6
33. a3!	2 puan ... Fa3
34. Fa3	1 puan (34. Ka1 için yine 1 puan) ... Ka3
35. Kc5	1 puan

1-0

Değerlendirme

52 puan ve yukarısı Büyük Usta
44-51 Uluslararası Usta
36-43 FIDE Ustası
28-35 Kuvvetli Bölge Oyuncusu

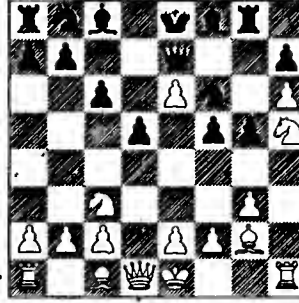
20-27 Kuvvetli Kulüp Oyuncusu
12-19 Vasat Kulüp Oyuncusu
6-11 Zayıf Kulüp Oyuncusu
0-5 Usta adaylı

Puanlı Satranc

Ali İPEK

Bu sayımızda sizlere V. Kortchnoy'un Euwe Anma Turnuvasında (Rotterdam 1990) M. Gurevich'e karşı kazandığı oyunu veriyoruz. Diyagramdaki konumdan itibaren beyazın hamlelerini bulmaya çalışacaksınız. Hamleleri kapatarak; Siyahın hamlesini oynayıp, Beyazın hamlesini tahmin ediniz. Oyunun sonuna kadar kendimize 1.5 saatlik düşünme süresi tanıyınız. V. Kortchnoy-M.Gurevich (Hollanda Savunması)

1. d4 f5 2. g3 Af6 3. Fg2 g6 4. Ah3 d6 5. Ac3 Fg7 6. Af4 c6 7. d5 e5 8. de6 d5 9. h4 Ve7 10. h5 g5 11. h6 Ff8 12. Ah5 Kg8

13. Af6+ 1 puan
14. Fd5! 5 puan

... Vf6
[14... cd5 15. Ad5 Vd8 (15... Ve6?? 16. Ac7+) 16. Vd4! Fe7 17. Ve5 Aa6 18. Vf5] devam-yolunu düşündüyseniz 8 puan daha alınız.

15. Fe6 1 puan
16. e4 4 puan
17. Vf3 3 puan
18. Ve4 2 puan
19. Fe3 2 puan
20. 0-0-0 2 puan
21. Va4 3 puan

... Fe6
... Ve6
... Fh6
... fe4
... Kg6
... Ad7
... 0-0-0
(21. Fa7? 2 puan çıkarsınız. Çünkü 21... b6 var)

22. Kh6 5 puan
23. Fg5 1 puan
24. Fh6 1 puan
25. Şb1 2 puan
26. Vd4 3 puan
27. a3 2 puan
28. Aa4 3 puan
29. Vd3 2 puan
30. Ac3 1 puan
31. f4 2 puan
32. Vd4 2 puan
33. Kd3 3 puan
34. b4 3 puan
35. Şb2 2 puan
36. Aa4 2 puan
37. c4 2 puan
38. Vb6+ 1 puan
39. Ac5 2 puan
40. Va7 3 puan

... a6
... Kh6
... Ke8
... Vh6+
... Ve6
... Af6
... h5
... Ve5
... Şc7
... Şc8
... Ve7
... Kg8
... Ke8
... Ve6
... Şc7
... Ad5
... Af6
... Şc8
... Ve7
(Sonraki hamlede 41. Va8+ Şc7 42. Vb7+ mat tehdidini gördüyseniz 4 puan daha alınız.)

41. Aa4 3 puan
42. Vd4 3 puan
43. Vd6 2 Puan

... Vc7
... Vh7
... h4
(43. Vf6? için 4 puan çıkarsınız. Çünkü 43... Vd3 var. Beyazın mat tehdidini önlemek için 43... Ad7 hamlesine karşı 44. Vd7+! Vd7 45. Ab6+ devam-yolunu gördüyseniz 5 puan daha alınız.)
... Ke2+
... Ad5
(45. cd5 için 8 puan çıkarsınız.) Siyah oyunu terk eder. Çünkü 45... Ab6 46. Vd8+ mat.

44. Şb3 1 puan
45. Ab6+! 5 puan

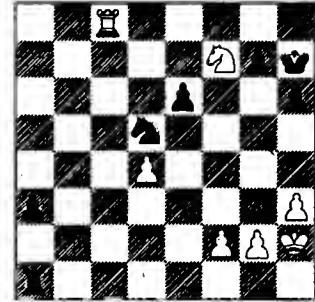
Değerlendirme

80 puan ve yukarısı	Büyük usta	30-39
60-79	Uluslararası usta	20-29
50-59	FIDE Ustası	10-19
40-49	Kuvvetli Bölge Oy.	0-9

Kuvvetli Kulüp Oy.
Vasat Kulüp Oy.
Zayıf Kulüp Oy.
Usta adayı!

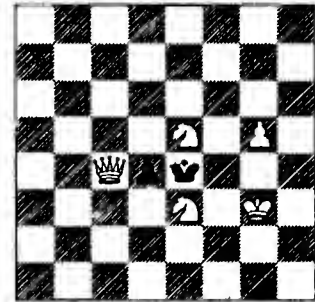
Problemler

W. Speckmann

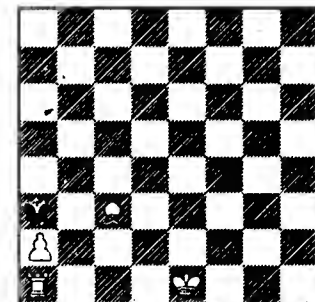
2 Hamlede

P. H. Williams

2 Hamlede

Colin A. H. Russ

3 Hamlede

GEÇEN SAYININ ÇÖZÜMLERİ

Prob.1. (Radecke) 1. Kc2! (2. Fc1 mat tehdidi ile) Varyantlar: 1...Vb2 2. Ve6 mat; 1...Kc2 2. Fg7 mat.

Prob.2. (Alvensleben) 1. Ad3! (2. Ae5 mat tehdidi ile) varyantlar: 1...Ve5 /, 1...Vd4 2. Ade5 mat; 1... Ve7 /, 1...Vc5 /, 1...Vd5, 2. Ke7 mat /, 2. Vc6 mat /, 2. Ah8 mat.

Prob. 3. (Mira) 1. Fd4! varyantlar: 1...Kf3 /, 1... Fd4 /, 1...Kd4 /, 1...Ka5, 2. Ve5 mat /, 2. Fd5 mat /, 2. Ac5 mat. /, 2. Af6 mat.

KAÇ HAMLE?

satranç aşıkalarının çabalarıyla gelişebilecektir. Bizler satrancı pratik olarak oynamak ve ustaların maçlarını incelemek kadar, satranç dünyasının olaylarını, kültürünü, tarihini, bir takım esprilerini takibetmeyi de çok seviyoruz. Ülkemizin böyle periyodik bir yayına şiddetle ihtiyacı vardır. Derginizin ilk sayısı bu ihtiyaçları karşılamak yönünden çok doyurucu geldi bize. Satranca emek vermiş severlerin yazıları, beklediğimiz haberler, ilginç yorumlar... Umarız bu güzel tempo devam eder.

Size gençler birinciliği ile hukuk fakültesi birinciliğinde oynadığımız oyunlardan birer örnek gönderiyoruz.

Sayın Dalkıran, bu mektubu sizi Türk satrancına yaptığınız hizmetler için kutlamak ve tanışmak amacıyla yazdık. Arzu ederseniz uygun gördüğünüz kısımlarını derginize bir materyal olarak alabilirsiniz. Bizim satranç sevgimizin, bu oyunla yeni tanışan aday satranç severlere bir kıvılcım olabileceğine inanıyoruz.

Saygı ve Hörmetlerimizle.

Kerim ve Selim Altınok

Kerim Atınok-İkbal Güneş (1985 Hukuk Fakültesi İ.Ü. Birinciliği)

Sicilya Savunması

1. e4 c5 2. Af3 Ac6 3. d4 cd4 4. Ad4 Ae6 5. Ac3 Af6 6. Fg5 Fe7 7. f4 00 8. Vd2 d5 9. e5 Ad4 10. Vd4 Ad7 11. Fe7 Ve7 12. 000 b6 13. Fb5 Ac5 14. f5 Vg5+ 15. Şb1 Vf5 16. Kd1 Vg5 17. Kf4 Fd7 18. Kg4 Ve7 19. Fd3 Kac8 20. Kf1 a6 21. Fh7+ Şh7 22. Kg7+ Şg7 23. Vg4+ Şh8 24. Kf6 Terk.

Kerim Altınok-Volkan Kayaoğlu. 1983 Türkiye Gençler B.Sicilya

1. e4 c5 2. Af3 e6 3. d4 cd4 4. Ad4 Af6 5. Ac3 Fb4 6. Fd3 d6 7. 00 Abd7 8. Ve2 a6 9. f4 Fc5 10. Fe3 e5 11. Af5 00 12. Kad1 Fe3 13. Ae3 ef4 14. Kf4 Ae5 15. Acd5 Ad5 16. ed5 Vg5 17. Kd1 b5 18. Af5 Ad3 19. Kg4 Ac1 20. Vd1 Vf6 21. Kg7 Şh8 22. Kh7+ Şh7 23. Vh5+ Şh8 24. Ah6+ Şg7 25. Kf6 Şf6 26. h4 Ae2+ 27. Şf2 Şe7 28. Şe2 Fd7 29. Vg5+ Şe8 30. Ag8 f6 31. Af6+ Şd8 32. Ah7+ Şc7 33. Af8 Kf8 34. h5 Ke8+ 35. Şf2 Ke5 36. Vg6 Kd5 37. h6 Fc6 38. Vg7+ Şb6 39. h7 Kd2 40. Şe3 Terk.

Sakız ağacı Muharriir

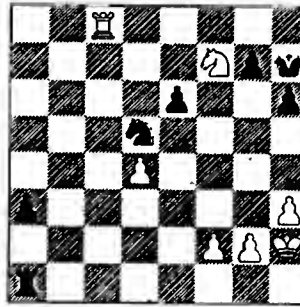
Ahmet Rasim Sok. No.28/3 34720 Bakırköy/İstanbul

Tel: 561 11 09 - 572 06 62

Acemilik devresini geçirmiş, mantığını kullanan her oyuncunun oyun sürecinde belli bir durumda iken, oyunu kazanmak veya beraberliği sağlamak için mi gayret edeceğinin bilincinde olması gerekir. Kararının temelinde bundan sonra yapılabilecek hamlelerle hangi yeni durumlara gelinebileceğini öngörmek yatar. Bunun için, arka arkaya ve karşılıklı, mümkün olduğu kadar çok hamleyi hesaplamaktan daha doğal bir yol olamayacağını çok kimse düşünecektir. Nitekim Dünya Şampiyonu Emanuel Lasker "satranç partisinde zafer, hasmından bir az daha ilersini görebilenindir" diyor. Reti ise, iki hamle ilersini hesaplamamanın usta gibi oynamak için yeterli olduğu görüşünde; Dr. Fine da aynı kanıda. Dünya Şampiyonluğu için Lasker'e kafa tutmuş olan Janowski'nin cevabı ise: "Tek hamle-en iyi hamle!"

Şimdi, Paul Keres ve Alexader Kotov'un ortak yazdıkları ve H. Golombek'in İngilizceye çevirdiği "The Art of the Middle Game" adlı kitabın, Keres'in kaleminden çıkan analiz sanatı adlı bölümünden bir kesimi aşağıda sunuyoruz. Kaç hamle? sorusuna cevap vermekte belki yardımcı olabilir.

Üzerinde çalışılan parti, Szapiel-Keres partisidir. 1950 de Szezawno-Zdroj (Bad Salzburnn) da oynanmıştır.

Diyagram 1

Hemen ilk bakış siyahın önemli üstünlüğünü gösteriyor. Durumda materyel eşitliği varsa da Siyahın geçer piyadesi, Beyazı çözümü hemen hemen imkansız bir problemin karşısında bırakan güçlü bir tehdit faktörü. Sade bir bakışta, kesin sonuçlu bir piyade sürüşü tehdidi görülüyor: 41. Ka8 a2 42. Ae5 Ab4 ve

arkasından 43... Kb1 vb. Bunun manası ertelenmiş oyunun bana fazla bir sıkıntı vermeyeceğinin bilinci içinde, iyimser bir zihin huzuru ile yatağıma rahatça gidebilirim demekti.

Ancak sonuç ne kadar açık görülürse görülsün, hiç kimse ertelenmiş bir oyunu bu kadar hafife alamaz. Bu yüzden analizimi tamamlamak üzere, ertesi gün tekrar satranç tahtasını başına oturdum. Görünüşte bu kadar basit olan bir durumun bana ne kadar sıkıntıya mal olduğunu az sonra okuyucu aşağıdaki satırlardan öğrenecektir.

Haydi şimdi diyagramdaki durumu bir az daha derinden inceleyelim. Siyahın tehdidine biraz evvel değinmiştik, üstünkörü bir analiz de bu tehdide karşı doğrudan doğruya bir savunmanın olmadığını bize kanıtlamıştı. Beyazın Atının Siyahın kazanç manevrasını boşa çıkarmak için yeterli geri dönüş zamanı olmadığına göre, şimdi de Beyazın, hasmının planlarını bozacak uygun hücum planlarının olup olamayacağına bakalım. Önce dikkatimizi h4-h5 piyon sürüşüne yöneltelim, bu Kaleyle h8 üzerinde mat tehdidi yaratır. Fakat bu planın hemen uygulanması istenilen amaca ulaştırmıyor, zira 41. h4 a2 42. h5 in arkasından 42... Kh1+ 43. Şh1 h1=V+ geliyor ve 44. Şh2 g6 dan sonra mat rüyaları suya düşüp Siyah kolayca kazanıyor.

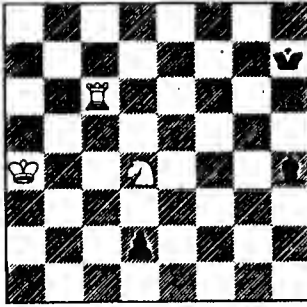
Ama Beyazın saldırısının önemli biçimde güçlendirilebileceğini görmek çok zamanımızı almayacaktır. 41. h4 a2 den sonra, Beyaz şimdi 42. Ka8! yapar ve 42... Ab4 den sonra 43. h5 ile mat tehdidini tekrar oluşturur. Bundan sonra Siyahın kazanç yolu o kadar basit değilse de bunu bulmak için pek o kadar da derin analize gerek yoktur. Siyah 43... g5! oynar, şimdi 44. hg e.p. yaparsa Beyazın başarısı, 44... Şg6 45. Ae5+ Şf5 46. f3 Kf1 ve kaleyi kaybetmekle sona erer. Bu tutumu karıştırmak için 44. Ka7 de yetersizdir, zira Siyah basitçe 44... Kc1! oynayabilir ve Şahı da saldırılardan sıyrılır: 45. Ag5++ Şg8 46. Ka8+ Şg7 47. Ka7+ Şf8 48. Ae6+ Şe8 veya 45. Ae5+ Şg8 46. Ka8+ Şg7 47. Ka7+ Şf8; iki halde de Şah Vezir kanadına kaçıyor.

(Devamı gelecek sayıda)

hattına gitmek zorunda olduğunu göstermesi için verilmektedir. 3... Kg8 4. Kg7+ \$h8 1 4... \$g7 hamlesi III nolu varyantta incelenenektir. 4... \$f8 (?) hamlesinden sonra Beyaz için en basit devam yolu 5. Ae6+ \$e8 6. Ac7+ \$d8 7. Ae6+ \$e8 v.s. (7... \$c8? oyunu kaybettirir. 8: Kc7+ \$b8 9. Kd7 v.s.) 5. Kg1 Fe1 (6... d1V tehdidi ile) 6. Kh1+ \$g8 7. Kg1+ \$f7 8. Kf1+ Ke8 9. Ac2 d1V 10. Ke1+,,=.

II) Yukarıdaki varyantta Beyazın 8... Kf1+ hamlesinden sonra, siyah Şah diğer Figürlere yaklaşmayı da deneyebilir: 8... \$g6 (8... \$e8 yerine) 9. Kg1+ \$h5 10. Kh1+ \$g4 11. Kg1+ \$h3 12. Kh1+ \$g2 14. Kh2+!,=.

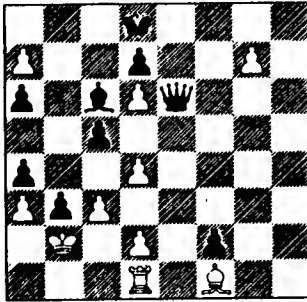
III) Nihayet Siyah, bu varyantlardaki 4. Kg7+ hamlesinden sonra beyaz Kaleyi alabilir: 4... \$g7 Bu taktirde Beyaz aşağıda görüldüğü gibi beraberliği sağlar: 5. Af5+ \$f6 6. Ae3 \$g5 (... \$e5 yolu 7. Ac4+ yüzünden işe yaramaz) 7. \$b3 \$f4 8. Ad5 \$f3 9. \$c2 \$e2 10. Af4+ \$e1 11. \$d3+ vs.,=.

Diyaqram 20 - H. Rinck (1929) - Beraberlik

Beyaz Vezir fena durumda bulunduğuundan, beraberlik ancak pat olanakları sayesinde sağlanabilir.

1. V:c3 Kd4+ (1... Fc3, pat) 2. \$a5 Kd5+ (Veya 2... Ka4+ 3. \$a4 Fc3, pat) 3. \$a4 Kd4+ (Siyah, planını değiştirmek zorundadır) 4. \$a5 Ac4+ 5. \$b5 (yegâne hamle; kolayca görülebileceği gibi, beyaz Şahın diğer bütün hamleleri partiyi hemen kaybettirir) 5... Ad6+ 6. \$b6 Fd8+ 7. \$c5 Ae4+ 8. \$d4,,=.

Diyaqram 21 - H. Rinck (1932) - Kazanç1.

Alınır savunmasız bırakır:

I) 3... Fd5 4. g8V+ Fg8 5. a8 mat.

II) 3... Vd5 4. a8V+ Va8 5. g8V mat.

Dergimizin 2 nolu sayısındaki etütlerin çözümleri:

12. I. Moravec. 1. g7 Ah7+ 2. \$f5 Ff7 3. g8V Fg8 4. \$g6,,=.

13. A. ve K. Sançev (Siyah Şah f3-hanesinde). 1. \$c8!! Paradoksal olarak nitelenebilecek kadar orjinal bir hamle: Beyaz Şah, Siyah b7-Piyonunun "karesinden" ilk önce uzaklaşmakta,

daha sonra ise yeniden bu kareye gitmektedir!... 1... b5 2. \$d7!! Beyazın iki tempo kaybetmesi delilik gibigörünmektedir. Fakat istisna olarak hesap doğrudur! 2... b4 3. \$d6! [Ancak böyle! 3. \$e6 (4. c8V tehdidiyle) 4... \$e4 yanıtı yüzünden partiyi kaybettirir]. 3... Ff5 4. \$e5! (Şimdi Beyaz kaybettiği tempoları geri kazanmaktadır) 4... Fc8 5. \$d4,,= Reti fikrinin (2 nolu sayımızdaki Etüt 11'e bakınız) olağanüstü bir varyasyonudur.

14. T. Georgiev. 1. Ff6+ \$h7 2. Kg7+ \$h6 3. Kf7 \$g6 (Tek ümit. 3... Ac6 taktirde 4. Fd8 Ad8 5. Kd7 Ae6 6. Kd5 ve kazanır). 4. Kf8. Zugzwang. Fakat parti henüz bitmemiştir: 4... Ac6! 5. Fd8 \$g7 6. Ke8 \$f7 7. Kh8 \$g7 ve şimdi Beyaz' 8. Ff6+! \$f6 9. Kh6+ devam yolu yardımıyla kazanır. Bu ünlü etüd Figürlerin mücadelesinin gerçek bir şaheseri oluşturmaktadır.

Okuyucu Mektupları

Sayın Dalkıran,

Bizler, 29 yaşında, görme özürlü iki kardeşiz ve ikiziz. Her ikimiz de İstanbul Üniversitesi Hukuk Fakültesini bitirip yine aynı fakültede doktora eğitimimizi tamamladık. Halen de İstanbul Büyükşehir Belediyesinde hukuk danışmanı olarak görev yapıyoruz.

14 yaşımızdan beri satrançla ilgileniyoruz. Dedemizden satranç öğrendikten sonra Capablanca'nın "Satrancın esasları" adlı kitabını defalarca inceledik. Fischer-Spassky dünya şampiyonluğunu maçını ele alan bir kitabı da böylece inceledik. Sizin de çok sevdiğinizi bildiğimiz sayın Nevzat Süer'in köşesini 1977'den itibaren vefatına kadar aralıksız olarak takibettik ve gazete kupürlerini biriktirdik. Bunlar hala elimizde tarihi bir koleksiyon olarak durmaktadır. Biz satrançta hocamız olarak Capablanca'yı ve Nevzat beyi kabul ediyoruz. Nevzat hocayla yazışarak tanışmış ve İstanbul Satranç derneğinde de karşılaşmıştık.

1983 yılında Türkiye Gençler Birinciliğine katılmış ve her ikimiz de 9'ar oyunda 4 buçuk puan tutturmuştuk. 1985 yılı hukuk fakültesi şampiyonasına da birimiz (Kerim) katıldı ve 34 oyuncu arasında tek görme özürlü oyuncu olarak 5 oyunda 5 puanla birinci oldu.

Türkiye'de görmeyenlere ilişkin kabartma yazılı materyalin azlığı nedeni ile İngilizce'ye ağırlık verdik. Londra'da üç ayda bir periyodik olarak yayınlanan kabartma yazılı "Braille Chess Magazine" isimli bir satranç dergisine aboneyiz. Bu derginin editörü de H.Hans Cohn isimli görme işitme özürlü bir satranççı. Dergide dünya satranç aktüalitesi takip ediliyor.

İki yıldır elimizde bizim de kullanabileceğimiz şekilde organize edilmiş bir satranç bilgisayarı var. "Designer 2100 Chess" Alet bütün giriş çıkışları anlaşılır ve Amerikan İngilizcesiyle sesli olarak anons ediyor. Gücü oldukça iyi, kullanıyor ve zevk duyuyoruz.

Satranç bir bilim ve sanattır. Hayatta emeksiz mutluluk yoktur. Satranç denen bu büyük güzellikten de haz alabilmek için önce emek vermek ve derinleşmek gerekiyor. Ama bu çabanın ürünü çok tatlı oluyor. Elbeteki satranç yalnızca taşlarla oynanan bir oyun olarak gören ile ona daha çok yaklaşan kişinin duyacakları tadlar çok farklıdır.

Yayın hayatına başlayan derginizden demekte bir süre önce habermiz olmuştu ancak dergiyle ilk tanışmamız, belediye yeni edindiğimiz satranççı dostumuz Besim Bey vesilesiyle oldu. Sanırım siz de Besim Bey'le tanışıyorsunuz.

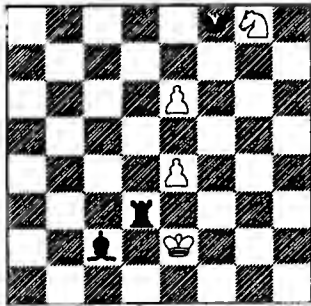
Sizi bu harika girişiminizden ötürü yürekten kutlarız. Size satranç severler camiasının iki ferdi olarak teşekkürlerimizi sunarız. Ülkemizde satranç sizler gibi düşüncüyü harekete çeviren girişimci

Dergimizin bu sayısında, modern etüdünün yaratılmasında en önemli rolü oynamış olan "klasiklerden biri Henry Rinck'in (1870, Lyon, Fransa-1952, Barsilon, İspanya; resme bakınız) eserlerini göz önüne alacağız.

Kimya mühendisi olan Rinck 1900 senesinde İspanyaya yerleşmiştir. 1901 yılından başlayarak 1400 (II) den fazla etüd yayılamıştır. Başlangıçta, ünlü Rus etütcü A. Troitsky'nin etkisi altında kalarak kombinezon etütleri sahasını geliştirmiş. Yirmili yıllardan itibaren, hayatının geri kalan kısmında ise, etütlerinde Figürlerin mücadelesi ile uğraşmıştır. [Etütler, içerikleri bakımından iki gruba ayrılır: "Analitik" denilen etütlerde en önemli rolü "analiz elemanları" oynar; "sanat" etütlerinde ise fikirler ve kombinezonlar. Rinck'in eserlerinin çoğu, oyunsonları teorisi için önemli olan etütlerdir.] Rinck, tahtada belli bir nispette kalan Figürlerin etki olanaklarını keşfetmeye çalışmıştır. Yukarıda da söylendiği gibi, öncelikle Figürlerin mücadelesi ile uğraşmış, ve bu meyanda Figürlerinin özelliklerini saf ve ekonomik şekilde meydana çıkarmak amacı ile çok sayıda Piyonsuz konum araştırmıştır. Etütlerinin çoğu, oyunsonu için tipik olan sınırlı kuvvetlerini içermektedir: Vezire karşı Vezir ve hafif Figür, iki Kaleye karşı iki Kale, Fil ve iki Ata karşı Kale, iki Kaleye karşı iki hafif Figür v.s. Ve Rinck bu konumların her biri için aşağı yukarı 100 (II)'er etüd yaratmıştır.

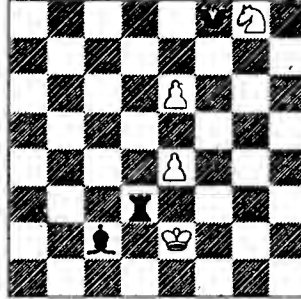
Bu büyük etüdcünün birkaç tipik eserini gözden geçirelim:

Diyagram 15 - H. Rinck (1945) - Beraberlik

1. e7+ Şf7. Şimdi Beyaz ne yapsın? 2. Af6! ... (Piyon fedası sayesinde beyaz At rakip Figürlere yaklaşılmaktadır. 2... Şe7 3. Ad5+ Şd7 4. Ab4 Kc3 5. Şd2 Kc4 6. Ac2=.

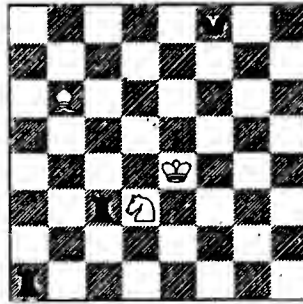
16 numaralı Diyagramda "iki Kaleye karşı Fil ve At" grubuna ait bir etüd gösterilmiştir.

Diyagram 16 - H. Rinck (1947) - Beraberlik

Normal şartlarda, kuvvetlerin bu nispetiyle Siyah kazanmalıdır (hemde hallerin çoğunda hiç zorlanmadan). Özel pozisyonlarda ise, iki kalite fazlası ile Siyah, beyaz Figürlerin hücumlarından kurtulamamakta; bu da zayıf tarafın bir kaliteyi geri kazanması ve böylece partinin beraberlikle bitmesiyle sonuçlanmaktadır. Göz önüne alınan etüdün çözümü şöyledir:

1. Fd4. Kaliteyi hemen kaybetmemek için sadece iki olanak var: 1) 1... Kc4 (Kolayca anlaşılacağı gibi, Siyah bu durumda ancak "açmaz" yardımıyla direnebilir) 2. Şd5 2. Şd5 K1a4 Fc5+ Şg8 4. Ab2, =, ve 1) 1... Ka4 2. Ab2 Kb4 (tek hamle) 3. Ad3 Kc4 4. Ab2 vs.,=, (hamlelerin tekrarlanması ile beraberlik).

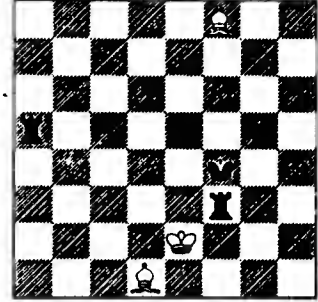
Diyagram 17 - H. Rinck (1944)* - Beraberlik

Basit, fakat oldukça öğretici bu etüdün çözümü şöyledir:

1. Fd6+ Şg4 (1... Şe4? 2. Fc2+) 2. Şe1 Ka1 3. Fe5 Kb1 4. Şd2, =.

Kuvvetlerin iyi bilinen "iki Fil ve Ata karşı (bir) Kale" nispeti. zayıf tarafın neşesini bir hayli kaçırmaktadır. Fakat burada da "istisnalar kayide-

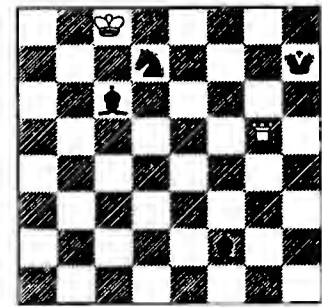
yi bozmaz" deyimini geçerlidir. Aşağıdaki etüdde Kale, yaratıcı bir oyun sayesinde kuvvetlerin beraberlik nispetine erişmektedir.

Diyagram 18 - H. Rinck (1926) - Beraberlik

1. Kf5 Ab6+ (Zorunlu bir hamle; çünkü Siyah Filin herhangi bir hamlesinden sonra 2. Kf7+ ve 3. Kd7 beraberliği hemen sağlar). 2. Şc7 Ad5+ (Diğer Figürlere karşı mücadelede olduğu gibi, şimdi meydana gelen konumda da At, kuvvetli silahı "çatal"tan yararlanmaktadır: c6-hanesindeki Fil Ae7+ yüzünden alınamaz). 3. Şd6 Fg3+ 4. Şc5 Ae3 5. Kh5+ Şg6 6. Şh3 Ff2 7. Şc6, =. (Sonuca kadar dikkatli olmak lazımdır: 7. Ke3? "şakası" 7... Fe4! 8. Şd4 Ff5, ve Siyah kazanır.)

Yukarıda göz önüne alınan konular Rinck tarafından olağanüstü sistematik ve ayrıntılı olarak araştırılmıştır. Bu konularda nadiren diğer etütcülerin bir-iki eserine rastlanabilir. Çeşitli kuvvetlere karşı Kale ile hafif bir Figür (özellikle Kale ile bir At) hali çoktanberi etüdcülerin dikkatini çekmektedir. Fakat burada da Rinck'in çok değerli eserleri vardır. Bu gruba ait birçok etüd, zor durumda bulunan Beyazın beraberlik için verdiği mücadelede ne kadar ince olanaklara sahip olduğunu göstermektedir. Bazı eserler Kale ile Atın işbirliği sayesinde sadece kuvvetli Piyonlara karşı değil, Vezir olmuş Piyonlara karşı da başarı ile mücadele etmenin mümkün olduğunu göstermektedir. Bu gruba ait bir etüd Diyagram 19'da temsil edilmiştir.

Diyagram 19 - H. Rinck (1923) - Beraberlik

1) 1. Kc7+ Şh8 2. Kc8 Şh7 3. Kc7+. Hamlelerin böyle tekrarlanması çözümlerde, siyah Şahın g-

Sevgili satrançseverler, bu sayımızda oyun sonunda materyel dengenin nasıl oluştuğunu sizlere kısaca özetlemek istiyorum. Bu dengenin nasıl bir tablo ortaya çıkardığını görmek size oyun ortasından oyun sonuna geçişte yapacağınız taş kesişmelerinde değerlendirme yapabilmeniz için çok önemlidir.

BİR FAZLA UZAKGEÇER PİYON

Fazla bir uzak geçer piyon (oluşabilecek ya da olan) iyi bir neden olmadıkça, şah ve piyon veya hafif taş (ters renkli filler hariç) finallerinde genellikle kazanca götürür.

Tahtanın her iki kanadında piyonların olduğu konumlarda filler genellikle atlardan daha iyidir.

Ters renkli fil finallerinde savunma yapan tarafın bir veya daha fazla piyon eksikliğine rağmen oldukça yüksek berabere şansları vardır. Bunun nedeni de fil genellikle, ters renkli fil ve şah karşı kendi şahının yardımı olmadan tüm bir kanadı kontrol edebilir. İki ve hatta daha fazla sayıda geçer piyon dahi bazen fil ve şahla bloke edilebilir.

Kale finallerinde taşların hareketliliği büyük önem taşır. Kale +3 + uzak geçer kale+3 piyona karşı sonuç aşağıda belirttiğim gibidir:

- Atak eden kale piyonun önündeysa genellikle berabere.
- Atak eden kale piyonun arkasındaysa genellikle kazanç.
- Atak eden kale piyonun yanındaysa kazanç şansı fazladır.

Genellikle a) şıkında atak eden tarafın bir a geçerpiyonu yerine b geçer piyonu olması onun lehinedir.

Vezir ve piyon oyun sonlarında şahın emniyeti çok büyük önem taşır. Fazla bir uzak geçer, eğer şah emniyeteyse rahatça kazanır. Aksi takdirde sorunlar ortaya çıkabilir.

BİR FAZLA PİYON, TÜM PİYONLAR AYNI KANATTA

Fazla piyonun ayrıık olduğu oyunsonları genellikle avantajlıdır.

Şah+4-Şah+3 kazanması gerekir.

Şah+3-Şah+2 kazanması gerekir ancak bazı problem konumları olabilir.

Kale+4-Kale+3 teorik berabere-eğer savunmada olan taraf h5'i önleyebilirse kolay, aksi takdirde oldukça zor.

Bütün piyonların aynı kanatta olduğu oyunsonlarında atlar genellikle fillerden daha iyidir.

Fil+4-Fil+3 genellikle berabere

At+4-At+3 Atak eden tarafın kazanç şansları çok fazladır-Fine* bu duruma teorik berabere der.

At+4-Fil+3 Konuma bağlı olarak kazanç şansları fazladır-Birçok konum teorik kazançtır.

Fil+4-At+3 bir önceki oyun sonuna göre savunan için daha fazla şans vardır

Ters renkli filler:

Fil+4-Fil+3 çoğunlukla berabere olur

Fil+4-Fil+2 bazen kazanç şansları vardır

Fil+2-Fil bitişik piyonlarla konuma bağlıdır.

Vezir finalleri:

Vezir + 4-Vezir + 3 biraz kazanç şansı vardır

DEĞİŞMELER

Kale, aşağı yukarı, birhafif taş + iki veya bir buçuk piyona eşittir. Genellikle kale, bir hafif taş + bir piyondan daha iyidir (birçok piyonun bulunduğu bir oyun sonunda)

Tabii ki bunlar sadece birer ön bilgi. Bir kale zayıf piyonlara saldırıda veya geçer bir piyonu desteklediğinde, hafif bir taşa karşı oldukça tehlikelidir. Savunmada ise daha zayıftır.

Kale + 3 - Fil + 3 aynı kanatta: Bu durum genellikle kazançtır ancak fil piyonlarının aksi rengineyse ya da atak eden tarafın piyon formasyonu bir nedenle bozulmuşsa, güçlükler ortaya çıkabilir.

Kale + 2 - Fil + 3 Piyon aynı kanatta: İyi bir neden olmadıkça genellikle berabere dir.

Kale + 2 - At + 3 Piyon aynı kanatta:

savunma yapan taraf çabuk organize olabilirse, berabere yapılabilmesi gerekir-kendine çok sağlam konumlar yaratabilir. Ancak dikkat etmediği takdirde durumu çok çabuk kritik bir hale gelebilir.

Kale + 3 - At + 3 aynı kanatta: genellikle kolay bir kazançtır, ancak istisnai konumlarda teknik zorluklar olabilir.

PIYONSUZ OYUN SONLARI

Aşağıda verilenler güçlü olan taraf için derhal bir kazanç olmadığı zaman ortaya çıkan normal sonuçlardır:

Vezir + At - Vezir berabere

Vezir + Fil - Vezir berabere

Kale + At - Kale berabere (çok kolay, istisnai konumlar hariç.)

Kale + Fil - Kale berabere, ancak savunan için zor

Kale + 2Fil - Kale + Fil Kazanç (?)

Kale + Fil + At - Kale + Fil Kazanç şansı oldukça fazla-eğer ters renkli filler varsa savunan taraf için büyük ihtimalle ümitsiz

Kale + Fil + At - Kale + At kazanç, tahmin ediyorum

2 Fil - At Kazanç, Siyah iyi bir savunma konumu bulmadıkça

Son olarak da vezire karşı diğer taşların materyel dengelerini inceliyoruz:

Vezir - Kale kazanç, ancak bir parça zor olabilir

Vezir - 2 Fil berabere, çoğunlukla

Vezir - 2 At berabere, Keres "Pratik oyun sonları" kitabında böyle diyor

Vezir - Fil + At şaşıracağınız ancak bu durum çoğunlukla kazançtır, ancak çok güçlü bir savunma konumunda vardır.

Sevgili okurlar, bu sayımızda size belli başlı oyun sonlarının pratik bir özetini sundum. Dikkat ettinizse eğer "genellikle" sözcüğünü bu oyun sonlarını yorumlarken sık sık kullandım, bunun nedeni satrançta her zaman istisnaların olmasıdır. Gelecek sayımızda sizlere bu oyun sonlarının örneklerini de vereceğim.

kalan yirmi hamle için Olcayöz'ün bir Erdoğan'ın ise onyedü dakikası kalmıştı. Taşların havada uçtuğu bu zeitnot sırasında bir ara, Olcayöz taşları devirdi; taşlar dizildikten sonra oyuna devam edildi. Zaman kontrolüne gelindiğinde oyun ertelendi; ertesi gün oynanan ikinci seans sonunda Erdoğan oyunu kazandı. Kağıtlar imzalandıktan sonra oda arkadaşım olan Olcayöz'den oyunu göstermesini istedim. İşte ne olduysa o zaman oldu; oyunun yirminci hamlesine gelindiğinde Alper aniden "a6 sürülmüş" diye haykırarak masadan fırladı ve başhakem İsmet Arvit'in yanına gitti. Herkes heyecanla olanları izliyordu. Olay ancak birkaç dakika geçtikten sonra aydınlandı; taşlar devrildiğinde a6 karesindeki siyah piyon, yeniden dizilirken a7 karesine konulmuş, ne ilginçtir ki her iki usta oyuncu da bunun farkına varmamışlardı. Oyunun ilerleyen bölümlerinde siyah piyonun a7'de olduğunu düşünen Erdoğan bazı devam yollarından bu yüzden kaçınmış, ajurnede ise Olcayöz tekrar a6 sürmek zorunda kalmış ve belkide bu tempo yüzünden oyunu kaybetmişti. Hamlelerin yazıldığı notasyon kağıtlarının imzalanmış olması da Olcayöz'ün itiraz hakkını ortadan kaldırıyordu.

Aşağıda sözü geçen oyunu veriyorum.

ERDOĞAN-OLCAYÖZ 1. d4 Af6 2. c4 g6 3. Ac3 Fg7 4. e4 d6 5. Fe2 00 6. Af3 c5 7. 00 cd4 8. Ad4 b6 9. f3 Fb7 10. Fe3 Abd7 11. Vd2 Kc8 12. Kac1 Ae5 13. Ad5 Vd7 14. b3 h5 15. Ab5 Fc6 16. Ab4 Fa8 17. Fh6 h4 18. Fg7 Şg7 19. Ad5 Fd5 20. ed5 a6 (1) 21. Ad4 h3 22. g3 Vc7 23. f4 Aeg4 24. f5 Vc5 25. b4 Vc7 26. f6 Vd7 27. g7 Şf7 28. Vg5 Kg8 29. Vh5 Şg7 30. Fg4 Vg4 31. Af5 Şf8 32. Vg4 Kg4 38. Şf3 Kg8 39. c5 bc5 40. bc5 dc5 41. Kc5 Kg2 42. Ka5 Kh2 43. d6 Şe6 44. Şg3 Kd2 45. Şh3 Kd6 46. Şg4 a6(2) 47. Kh5 Şf7 48. Kh7 Şg6 49. Ka7 Şh6 50. a4 Kg6 51. Şf5 Kc6 52. Ke7 Kc5 53. Ke5 Kc4 54. f5 Kd4 55. f6 Şg6 56. Şe7 Ke4 57. Ke6 Kf4 58. f7 Şg7 59. Şe8 Kf5 60. Ke7 1-0

Aynı turnuvada Fikri Cengiz ile oynadığım oyunun da ilginç bir öyküsü var. Bu oyuna kadar Cengiz ile üç kez karşılaşmış ve üçünde de beyaz taşlarla oynamıştım. Bunlardan biri bir aktif satranç turnuvasında oynanmış ve rakibim yanlış bir taş feda ile oyunu çabucak kaybetmişti. Gelelim bu turnuvadaki oyunumuza: Tesadüfen yine beyaz taşlarla oynuyordum ve yaklaşık yarım saat kadar sonra, tahtada önceki oyunda Cengiz'in taş feda ettiği konum oluştu. Uzun bir düşünmeden sonra, Cengiz, tekrar aynı fedayı yapınca çok

şayırdım, ancak kendimi toparlayıp pozisyonu inceledikten sonra kazandığımı anladım. Gerçekten, oyun, öncekine benzer biçimde çabucak bitti. Oyundan sonra konuştuğumuzda gizemli taş fedasının sırrı ortaya çıktı!

Meğer rakibim pozisyonu bir yerden hatırladığını farketmiş, fakat daha önce oynadığımız diğer oyunu hatırlamadığı için taş fedasının teorik olduğunu düşünmüş, eski dünya şampiyonu Michail Tal'in "Önce feda et, sonra düşün" prensibini uygulamasına, fazla düşünmeden atını feda etmişti. İşin ilginç rakibim 11. Şc1 savunmasını da farketmişti; fakat ne de olsa teorik! bir feda olduğu için "Şc1'in yanıtın da nasıl olsa bulurum" diye düşünmüştü. Rakibimin bu bellek yanılgısı ile ben de satranç kariyerimin en kolay galibiyetlerinden birini almış oldum.

Bu oyunu da aşağıda veriyorum.

KÖSEBAY-CENGİZ 1. e4 e5 2. Af3 Ac6 3. Ac3 Af6 4. d4 ed4 5. Ad5 Ad5 6. ed5 Fb4 7. Fd2 Ve7 8. Ve2 Fd2 9. Şd2 00 10. dc6 Vb4 11. Şc1 dc6 12. Vd2 Şd2 13. Şd2 c5 14. Fc4 Ff5 15. Khe1 c6 16. Ke5 Fg4 17. Kc5 Ff3 18. g3 Kac8 19. b4 a6 20. Ke1 g6 21. Kce5 1-0

Bilgisayara Karşı

Aydın SATICI

MCHES (2260 ELO) , OKUYUCULARIMIZIN CEVAPLARINA AŞAĞIDAKİ KARŞILIKLARI VERMİŞTİR

Oyun No. 1 Grunfeld Savunması, Modern Değişme Varyantı

1. d4 Af6 2. c4 g6 3. Ac3 d5 4. cd5 Ad5 5. e4 Ac3 6. bc3 c5 7. Af3 Fg7 8. Fe3

Hamle sırası sizde 10... ?

1.nci devam yolu	2.nci devam yolu	3.ncü devam yolu
8... 0-0	8... Fg4	8... Va5
9. Kc1 Va5	9. Kc1 cd4	9. Vd2 Ac6
10. Vd2 ?	10. cd4 ?	10. Kc1 ?

Oyun No. 2 Sicilya Savunması, Dragon Varyantı

1. e4 c5 2. Af3 d6 3. d4 cd4 4. Ad4 Af6 5. Ac3 g6 6. Fe3 Fg7 7. f3 0-0 8. Vd2 Ac6 9. g4

Hamle sırası sizde 10... ?

1.nci devam yolu

9... Fd7

10. 0-0-0 Ad4

11. Fd4 ?

2.nci devam yolu

9... Fe6

10. 0-0-0 Ad4

11. Fd4 ?

3.ncü devam yolu

9... Ad4

10. Fd4 Fd7

11. 0-0-0 ?

4.ncü devam yolu

9... Fg4

10. Fg4 Ag4

11. Ac6 ?

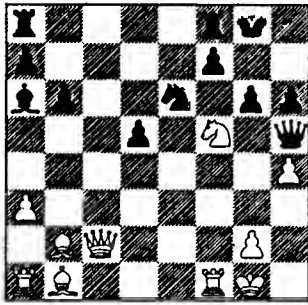
Cevaplarınızı Mchess sabırsızlıkla beklemekte...

Kombinezonlar

Geçen sayımızda hafif figürlerin mata yönelik saldırılarda nasıl çalıştığını gördük. Bu sayımızda aynı konuyu incelemeye devam edeceğiz.

Satrançta oyunortasında saldırıya yatkın konumlar oluştuğunda, taşların materyal değerleri önemini yitirir; usta satranççılar bu gibi konumlarda karar verirken figürlerin etkinliklerini dikkate alırlar. Bir genelleme yapacak olursak, kalelerin gücü açık dikeyi ya da yatayları kullanabildikleri ölçüde artar. Aynı şekilde filler de uygun çaprazlar bulduklarında etkilidir. Atlar ise sınırlı fakat değişik hareket özellikleriyle kapalı pozisyonlarda değerlendirilir.

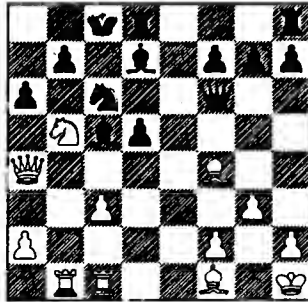
1963 Schwenkreis-Herzon partisinde beyazlar fil çiftinin etkinliğini artırmak için en değerli iki taşını feda etti. Nasıl mı?

Schwenkreis-Herzon 1963

1. Ae7 Şh7 2. Kf7! Kf7 3. Vg6! Vg6 4. Fg6 mat

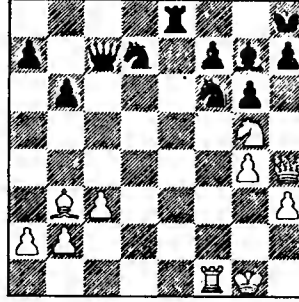
1989 Ristoja-Norri Partisinde görülen şık 'kombinezon kale ve hafif figürlerin saldırıda nasıl kullanılması gerektiğini gösteren güzel bir örnek.

Ristoja-Norri 1989

1. Va6!! ba6 2. Aa7! 1-0 (2... Fa7 3. Fa6 mat 2... a7 3. b8 mat)

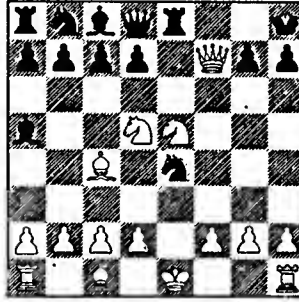
atın mat yapması nadir görülen bir olaydır. Bunun en tipik örneği yüzyıllardır bilinen "Boğmaca matı"dır.

J. Bruce-M. Bruce 1968

1. Vh7!! Ah7 2. A7 Şg8 3. Ae5 Şh8 4. Ag6 mat

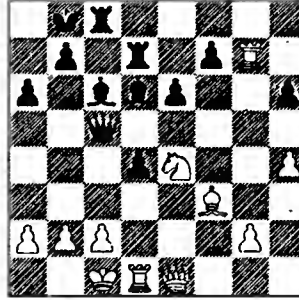
1904 Owen-Vischnjakov partisinde atların "ŞAH"lanışını nefis bir vezir fedaşı sağlıyor.

Owen-Vischnjakov 1904

1. Vg8!! Şg8 (1... Kg8 2. Af7 mat) 2. Ae7! Şf8 (2... Şh8 3. Af7 mat) 3. A7g6! hg6 4. Ag6 mat.

Her zaman olduğu gibi son iki örneğin çözümlerini bulmak sizden!

Parma-Bielicki 1958

Siyah oynar kazanır?

Suta-Sutey

Beyaz oynar kazanır.

ARALIK AYININ ÇÖZÜMLERİ

Zorovnjatov-Pankratov 1990-92

1... Ka4!! 2. ba4 (2. Ad3 Ad3 kazanır. 2. Vd3 Ka2! 3. Şa2 Va8 kazanır. 2. Ag2 Ka2! 3. Şa2 Ka8 4. Fa3 Ka3 5. Şb2 Ac4 6. Şc1 Ka1 mat.) 2... Vb2!! 3. Şb2 Ac4 4. Şb3 (4. Şc1 Fb2 mat.) 4... Aa5 5. Şb4 Kb8! 0-1 (6. Şa5 Fc3 mat.)

Belk-Barnes 1926

1... Ac3! 2. bc3 Ke3! 3. fe3 Vg3! 4. hg3 Fg3 mat.

YAŞANMIŞ İLGİNÇ SATRANÇ ÖYKÜLERİ

Üçüncü sayımızdan itibaren sizlerle ilgini zi çekeceğimi umduğum bu köşede de birlikte olacağız. Dergimizin ilk yazı kurulu toplantısında diğer yazar arkadaşlarla birlikte bir hedef belirledik: Bu hedef sadece satranççı kitleyle yetinmeyip, satranca ilgi duyup, Türkiye'de satranç birimleri ile temas kuramamış kişilere de ulaşmaktır. Böyle bir köşe hazırlama fikri, bu hedefin bir sonucu olarak oluştu. Dünyanın önde gelen birçok satranç yayınında dahi rastlamadığım bu tür bir çalışma ile, umarım bu hedefe ulaşır ve ülkemizde satrancın yaygınlaşmasına katkıda bulunabilirim.

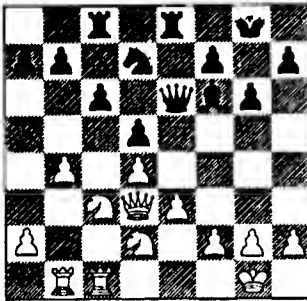
1991 Türkiye birinciliği, Ankara'da TED lokalinde yapıldı. Satrancın devlete bağlanmasından sonra yapılan ilk Türkiye birinciliği olan bu turnuvada zaman zaman ilginç olaylar yaşandı. İşte bunlardan ikisi:

Son turlara doğru, zaman sıkışmasına girmeleriyle ünlü iki arkadaşım, Alper Olca-yöz ile Hakan Erdoğan karşılaştılar. Oyunun yirminci hamlesine gelindiğinde, tahmin edildiği gibi, her ikisinde zaman sıkışmasına girmişti. Zaman kontrolüne kadar

Üçüncü örneğimizde Beyazlar b5'i çok acele oynuyorlar siyahlarda c5 sürerek belirgin bir avantaj temin ediyorlar.

PACHMAN-RAGOZIN (Saltsjobaden 1948)

1. d4 d5 2. Af3 Af6 3. c4 e6 4. Ac3 c6 5. cd5
ed5 6. Vc2 g6 7: Fg5 Fg7 8. e3 Ff5 9. Fd3 Fd3
10. Vd3 Abd7 11. 0-0 0-0 12. Kab1 Ve7 13.
Kfc1 Ve6 14. Ad2 Kfe8 15. Ff6 Ff6 16. b4
Kac8

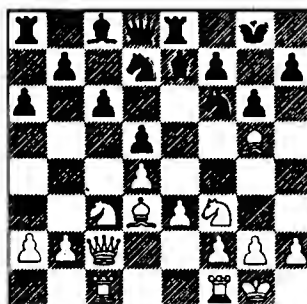
17. b5? c5! 18. dc5 Ac5 19. Vf1 (19. Vd5 Fc3
20. Ve6 Ae6) d4 20. ed4 Fd4

Materyal olarak eşitlik bozulmamış gibi gözüküyorsa da siyahın kuvvetli fili nedeniyle şansları daha fazladır. Devamı ilginç olmayan bu partiyi Pachman zorlukla berabere bitirebilmiştir.

Dördüncü örneğimizde siyahlar a5 sürerek geçeri piyon elde ediyor ve minörite atağa karşı yeterli oyun buluyorlar.

KRAMER-FICHTL (Vimperk 1949)

1. d4 d5 2. c4 e6 3. Ac3 Af6 4. Fg5 Fe7 5. e3
0-0 6. Af3 Abd7 7. Kc1 a6 8. cd5 ed5 9. Fd3
c6 10. Vc2 Ke8 11. 0-0 g6

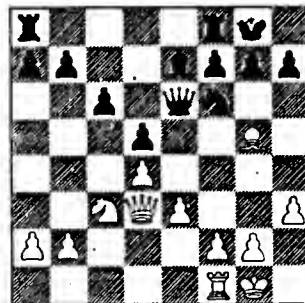
12. Kab1 Ab6! (Atın gözü c4'de) 13. Ae2 Ah5
14. Fe7 Ke7 15. b4 Ag7 16. Ag3 Fe6 (c4 karesi
siyahların denetiminde) 17. a4 Ac8 (Ab6 ham-
lesindeki fikrin tamamlayıcısı. At d6 karesine

geliyor ve yalnız c4'ü değil e4'üde kontrol ediyor) (17. Ac4'de oynanabilir! 18. Fc4 dc4 19. e4 b5 gibi) 18. b5 cb5 19. ab5 a5 20. Kf1c1 Ad6 21. Va4 A7f5 22. Af5 Ff5 23. Ff5 Af5 24. Kc5! (d5'i istemekle kalmıyor b6'da tehdit ediyor.) b6 25. Kc6 Ad6 26. Ae5 f6 27. Ad3 \$f7? (27... Ac4? 28. Af4!; 27... \$h8? doğruydı) 28. Af4 Af5 29. Va2 Kd7 30. Ad5! Kd5 31. e4 Ae7 32. Kc2 \$g7 33. ed5 Ad5 32. K1c1! Vd7 35. Vc4 Ke8 36. g3 Vf5 37. Ke2 Kd8 38. K1e1 Kc8 39. Va2 g5 40. Vb1 Vb1 41. Kb1 Kc4 42. K2e1 Ac3 43. Ke7 \$g6 44. K1e1 Kd4 45. Kb7 Aa4 46. K1e7 h5 47. Kbd7 Kb4 48. Kg7 \$f5 49. Kd6 \$e5 50. Kc6 Kb5 51. Kg6 Kd5 52. Kcf6 \$d4 53. h4! b5 54. hg5 b4 55. Kg8 Ac5 56. g6 b3 57. g7 Kd7 58. Kf4! \$d5 59. Kf5 \$d4 60. Kc5! Terk

Beşinci örneğimizde siyahlar a5 sürerek b4'ü geciktiriyor ve şah kanadı hücumu için zaman kazanmayı umuyorlar.

MULDER-KRAMER (Leeuwarden 1948)
Vezir Gambiti

1. d4 d5 2. c4 e6 3. Ac3 c6 4. Af3 Af6 5. cd5
ed5 6. Fg5 Fe7 7. Vc2 Fg4 8. Ae5 Fh5 9. e3
Abd7 10. Ad7 Vd7 11. h3 Fg6 12. Fd3 Fd3 13.
Vd3 Ve6 14. 0-0 0-0

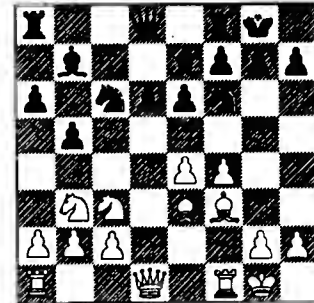

15. Kab1 a5 16. Kfc1 (16. a3 a4, 16. Aa4 g5
17. Ac5 Fc5 18. bc5 Ae4) Fd6 17. Ff6 (Beyaz-
lar atın e4'e gelmesini istemiyor) Vf6 18. Aa4
Kf6 19. Ac5 Ke7 20. a3 g5! (tiplik bir karşı
şans arama hamlesi. Eğer 20. a4 21. Vc2 b5
22. Ad3 beyaz üstün olurdu) 21. Vd1 Vg6 22.
b4 ab4 23. ab4 f5 24. b5! (beyaz amacına erişti
ama siyahı boş durmuyor) g4! 25. hg4 fg4 26.
g3 (yoksa rakibi sürecekt) Kf8 27. Ad3 Fg3! 28.
fg3 Ke3 29. Af4 (29. Ae5 Kg3 30. Şh2 Vh5 31.
Şg2 Vh3 Mat) Kg3 30. Şh2 (30. Ag2 Kg2!) Vh6
31. Şg3 Vf4 32. Şh4 Vh6 33. Şg4 Kf4 34. Şg3
Vh4 35. Şg2 Vf2 36. Şh1 Kh4 MAT

Altıncı örneğimiz Sicilya savunmasından.

ZNOSKO BOROVSKY-EUWE (Mare 1924)
Sicilya

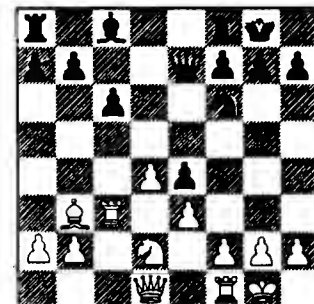
1. e4 c5 2. A f3 Ac6 3. d4 cd4 4. Ad4 Af6 5. Ac3 d6 6. Fe2 e6 7. 0-0 Fe7 8. Fe3 0-0 9. Ab3 a6 10. f4 b5 11. Ff3 Fb7

İncelediğimiz diğer pozisyonlardan farklı gibi
gözüküyor. Ancak yine yarı açık bir sütun ve mi-
norite atak yapma olanağı var.

12. Ae2 (c3 hazırlığı) Aa5 (klasik sicililya fikri. c4 karesini At'la işgal) 13. Aa5 (zorunlu) Va5 14. Ag3 Kac8 15. c3 KId8 16. Vb3 d5 17. e5 Ae4 liginç bir konum. Aslında renklerleri taş çevirerek pozisyonu evvelki incelediklerimizin aynırsı. Fransız ve Caro Cann savunmalarında bu tip konumlara rastlamak olasıdır. 18. Ae2 (Beyazlar burada 18. Fe4 de4 19. f5 ile şah kanadı hücumu yapamaz zira 19. Kd3 var) Fe5 10. Fc5 Kc5 20. Kad1 Kc4 21. Ad4 g6 (Af5 öleniyor) 22. Sh1 Fa8 (b4 sürüşüne hazırlık) 23. Fe2 Kc5 24. Vc2? (24. Vb4! Vb4 25. cb4 Kc7 26. Kc1 ve durum eşittir) Vb6 25. a3 a5 26. Fd3 b4 27. ab4 ab4 28. Ab3 KSc8 29. Fe4 de4 30. c4 Fd5 31. Kd4 Fc4! 32. Kc4Va6 33. Ad2? (33. Aa5! ile biraz daha direnebilirdi) e3! 34. b3 ed3 35. Kd1 Kc4 36. bc4 Va3 37. g3 Vc3 38. Ve4 b3 39. Şg2 Vc2 40. Terk (Eğer 40. Ve2 Vd1! ve b2 kazanır)

Yedinci örnekte minörite atak yapacak olan beyazlar fillerinin b2 piyonunun önünde olması nedeniyle atağı gecikmeli olarak yapıyorlar ve siyahın d5 karesi oyun içinde büyük önem kazanıyor. Ayrıca e4 piyonuda siyaha taktik olanaklar sağlıyor.

NAJDORF-STAHMBERG (Mar del Plata 1975)

1. Vc2 Fg4! (Kc5-e5 tehditiine karşı en etkili oyun)
2. Ke1! (Kf1c doğrudu Fe2 hamlesine de Fc4 oynanabilir) Sh8 3. a3 Kaeb 4. Af1! (At için d2 kalması f1'den daha iyi) Doğruşu geç kalınmış olmasına rağmen 4. Fa2 ve b4'dü Fe6 5. Fe6 Ve6 6. b4 Ad5 (siyah için büyük bir aşama: At iki kanadada etkili yapıyor) 7. Kc5 a6 8. Ag3 f5 9. Vd2 Vh6! (10. Ae2 g5! fikriyle) 10. a4 f4 11. e4 Af4 12. Ke3 (Ah3 ve Ad3 tehditi vardı) Ad5 13. Ke2 Vd2 14. Kd2 e3! (14. basit Ab4'ten daha kuvvetli)
15. fe3 Ke3 16. Kc1 Ab4 17. Af1 Ka3 ve siyahlar piyon fazlasıyla oyunu rahatca kazandılar.

c5 Ac8 15. Kd1! Vc7 (15... d5 16. Vb7! ± c5) 16. Ff4! ± b6 17. cd6 Fd6 (GLEK-SEBALOV-Belgrad, 89-47/160) 18. Ae5! Fe5 19. de5 Ac5 20. Vc4! Aa7 21. Kd6 ±

17) 11... A6d7 12. Kc1! b6 13. c6! ± EVANS

18) 12... Ac4 13. Fc4 dc4 14. Va4 ±; 12... A6d7 13. b4 a6 14. f4 Ac6 15. Kb1 Şh8 16. a4 f5 17. Şh2 Kg8 18. Kg1 Vb8 19. Ff3! Vf7 20. Vb3d Ad5 ± BJELAJAK-VUKIĆ, Yugoslavya (ch) 77

19) 13... g6? 14. Şh2 Şh8 15. f5! gf5 (15... ef5 16. Ad5 ±) 16. Kg1 Kg8 17. Kg8 Vg8 (LEVİTINA-ALEKSANDRIJA, Moskova (m/4) 75-19/134) 18. Vb3! b6 19. Kg1 Vf8 20. Ad5 ed5 21. Vd5 c6 22. Vg2 Δ Fh6 ±; 13... Fh4 14. Fd3 g6 15. Vg4 Şh8 16. b4 Ac6 (PSAHİS-AGZAMOV, 55SR (ch) 83-35/153) 17. KaB1+= DİESEN VAGANJAN, 74-19/136; 13... f5! 14. b4 b6 15. a3 c6 16. Şh2 Kf7 17. Aa4 Ff8

20) (N) ULYBIN-PALATNIK, Ugorod 88-46/ 151

21) (N) COPIE-PENA GOMEZ, corr. 87/88-48/167

22) 15... Fh4 16. Fd5! A8e7 17. Fc6! bc6 18. Vh5 Ag6 (18... f4? 19. Vh4 fe3 20. fe3 Kb8 21. b3 ± LUKIN-JUNAEV, 89) 19. Vf5 f6! 20. Ve6 Şh8 21. Kad1 Vb8! 22. Kd2 fe5 23. de5 Ke8 24. Vc6 Ae5 25. Ve4 ± LİVİC, LUKIN-48/167

23) Ab4 Fb2

24) 17... A8e7 18. Ae7 Ae7 19. d5+=

25) 18... Vh3? 19. Fg4 ±

26) 19... Ae7 20. d5! Vh3 21. Ke1! Ag6 (21... Af5 22. Fg4 Vc3 23. Kb1!) 22. Kb1! Ah4 23. Kb3

27) 20... Ab4 21. Vb3 Vh3 22. Kf1! Ag6 23. Fc6 Vb3 24. bc6 25. Ka6! ±

28) 22... cd6 23. cd6 Vh3 24) de7! Kd1 25. Kf1! Vf3 26. Kd8 Vg4 27. Şf1 Vh3 28. Şe1! Ac2 29. Şd2 ±; 23. Şh2! cd6 24. cd6 Vf5 25. Kg1 ± Fh6 26. e6! fe6 27. Vd4 Ad5 28. Fd5 1-0 COPIE-PENA GOMEZ, corr. 87/88-48/167

29) 19... Ff6? 20. Ab5 ±

30) 21... Ab4! 22. Ve2 Af5 23. Ff5 Kf5 24. a3 Ac6 25. Ve6 Kf7 26. Kad1 Vd7 ∞ İVANCUK

31) 23. h4 Fh6 24. Ab5 Kc8 26. Kae1 Vd7 27. Fh3 Vf7 28. Vg3 a6 29. Ac3 Age7 30. Ff6 Vf6 31. Ke6 (31. Şh1! Ad4 32. Ke7 Ve7 33. f6 ± İVANCUK) Vd4 32. Şh1 Kf8 33. Kf1 Vc5 34. Vc7 Vf2 35. Ke7?? Ff4 36. K7e2 Vf3 37. Fg2 Vg3 38. Vf4 Vf4 39. Ke8 Vf5 40. Ad5 h6?? (40... g6+!) 41. Ac7! Kg8 42. Kg8 Şg8 43. Fd5 1-0 SAX-İVANCUK, Tilburg 89-48/ 168

32) 17... h6!?

33) xb7, f5

34) 23. Vg5! g6 24. e4! fe4 25. Kf7! Vf7! (25... Kf7 26. e6 ±) 26. Ff7 Kf7 27. Ve3 Ad5 28. Ve4 Kf4 29. Ve2 Kb8 30. e6 Ke8 31. Ve5 Kf3 32. Ke1 Kh3 33. Vd6 Kf3 34. b4 a6 35. a4 Kf5 36. Ke5 Ke5 37. Ve5 Ke7 38. b5 ab5 39. ab5 ± h6 40. Vd6 Kc7 41. bc6? (Vd7Δ e7) bc6 42. e7?? Şf7! = 1/2

TİLAK-PALATNIK, Kalküta 91-52/120

Yazışmalı Satranç Turnuvası

Aydın SATICI

TURNUVA TÜZÜĞÜ

Turnuva süreklidir. Başvurular her zaman gönderilebilir. Tüm gruplarda 7 (yedii) katılımcı (oyuncu) bulunacaktır. Yedi (7) oyuncu tamamlandığında yeni bir grup oluşturulacaktır. Her oyuncu, gurubundaki diğer oyuncuların herbirine karşı aynı anda bir oyun oynayacaktır.

Turnuvalar kuvvetliden zayıfa doğru aşağıdaki gruplar olarak sınıflandırılmıştır.

- USTA SINIFI (U)

-YÜKSEK SINIF (Y)

-BİRİNCİ SINIF (B)

Başvuru sahibi yazılı dileğinde hangi sınıfta oynamak istediğini belirtmelidir. Sınıf seçiminde istediğini KENDİ DÜZEYİNDE bir sınıfa aday olmasını özellikle hatırlatırız. Dergiye abone olsun olmasın herkes yukarıdaki yazışma adresine başvurarak YAZIŞMALI SATRANÇ oynayabilir. Ancak turnuvaların ilginç maçların ve çıkacak haberlerin izlenmesi açısından aynı zamanda yazışmalı satranç konusundaki yayın organımız olan SATRANÇ dergisinden mutlaka edinmenizi öneririz.

Turnuva sonuçları SATRANÇ Dergimizde sürekli olarak yayınlanacaktır.

Dergimizde turnuvalar sonuçlandıkça ya-

zışmalı satranç oyuncularımızın KUVVET DERECELERİ (RATINGS) yayınlanacaktır. Yazışmalı Satranç oynarken strese girmeyeceksiniz. Her türlü yayından faydalanmak, ustalardan fikir almak açıktır.

GÖNDERİLMESİ GEREKLİ BİLGİLER

1. Ad ve soyadınız, 2. Varsa Rating puanınız, 3. Oynamak istediğiniz grup, 4. Yaşınız, 5. Mesleğiniz, 6. Açık adresiniz, 7. Posta kodunuz, 8. Turnuva katkı payı olan 50000 TL bedeli SATRANÇ DERGİ'si hesabına yatırdığınıza dair banka dekont fotokopisi.

YAZIŞMA ADRESİ: SGM (Satranç Geliştirme Merkezi) Moda Cad. Zühal Sok. 9/1 Kadıköy- İST.

Bu sayımızda okuyucularımıza ilginç bir yazışmalı satranç partisi sunuyorum:

Parti, 12'nci Polonya Yazışmalı Satranç Şampiyonası'nda, 1971 yılında oynanmıştır.

PIOTROWSKI-J. SOKOLOV

İspanyol Savunması-Değişme-Varyantı.

1. e4 eS 2. Af3 Ac6 3. Fb5 a6 4. Fc6 dc6 5. 0-0 Fg4! 6. h3 h5 (6... Ff3?) 7. d3 Vf6 8. Abd2

Bu ana kadar teori oynanmıştır. Elbette be-

yazın 8. hg? hg 9. Ae1 Vh4 10. f4 Fc5+ oynaması, felaketi olacaktır. İlginç bir devamyolu 8. Fe3! Ff3 9. Vf3 Vf3. 10. gf Fd6! olup siyaha rahat bir oyunsonu hazırlar. 1979'da Amsterdam'da oynanan Bohm-Fernandez partisi 5 hamle daha sürerek siyahın zaferiyle sonuçlanmıştır: 8. Fe3! Ae7! 9. Abd2 Ag6 10. hg? hg 11. Ag5 Af4 12. Vg4 Vg5! 0-1 (13. Vf3 Vg2+!)

Partimizde işe Siyah bir yenilik yaratıyor:

8... bS! 9. Ke1 (9. Ab3) 9... Fc5 10. c3 Kd8 11. Vc2 Ae7 12. b4 Fa7 13. Fb2 Ag6 14. d4

Sonunda Beyaz d4 oynayabildi; ancak bir kombinasyon tuzağı karşılığında: 14... Af4 15. h4 (15. Ae5 Fh3! 16. gh?l VgS+ -) 15... Ag6 16. deS Vf4! 17. Ad4 pozisyon diyagramda görülmektedir.

17... Ah4! 18. g3 Kd4! Harikulade bir hamle. Bu hamle kaleye karşı 2 alet kazanıyor, onun için beyaz ümitsiz önlemlere başvuruyor: [19. gf4 Kd2 20. Vc1 Kf2! 21. Ke3 (21. Şh1 Af3!) 21... Ke2 -+]

19. cd4 Vd2! 20. Vc6+ Fd7 21. Va8+ Şe7 22. Vh8 Af3+ 23. Şh1 Vf2 24. VhS Fg4! 0-1.

Not: Yazışmalı Satranç Turnuvası ile ilgili kurallar ikinci sayımızda verilmiştir.

Açılış Repertuarı

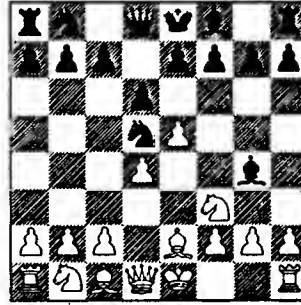
B 05 ALEKHINE SAVUNMASI

İlk kez 1921 Budapeşte turnuvasında Alekhine tarafından ortaya atıldığından, O'nun adı ile anılagelmıştır. 1.e4 e 1... A6 ile e4 piyonuna saldırarak beyazın 2. e5 oynamasını teşvik eder. Bu piyon, siyahın ileride oynayacağı ... d6 hamlesiyle, bir saldırı hedefine dönüşür. Beyaz 2. e5 oynamadığı takdirde, yapacağı diğer hamlelerle siyaha sorun yaratamaz. Örneğin: 2. d3 c5 (açılış, Sicilya savunmasının, siyah için sorun yaratmayan uysal bir varyantına dönüşür) veya 2. Ac3 e5 (Viyanalı açılışı) ... Dolayısıyla 1. e4 hamlesine karşılık 1... A6 (Alekhine savunması) hamlesi ile yanıt verildiğinde beyazda yanıtımız 2. e5 olacaktır.

Geçen sayı köşemizde yayınlanan partiler-

den KASPAROV-TİMMAN (Hilversum 85 m.4 ve 6) aday maçı olmayıp özel bir maçın partileridir. Düzeltir özür dileriz.

1. e4 A6 2. e5 Ad5 3. d4 d6 4. Af3 Fg4 5. Fe2

5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15
...	0-0	h3	Ff3	de5	Kd1	b3				
Ac6	Ab6	Ff3	de5	Vd1	e6	Kd8				
...	0-0	Ff3	de5	Ad2IN	Ke1	Ac4!	Fd5!	Ad6	Vd5!!	ed6
c6	Ff3!	de5	e6	Ad7	Vc7	b5 ²	cd5 ³	Fd6	Kc6 ⁴	Vc4 ⁵
...	0-0	c4	ed6	d5!	cd5	gf3!	Fb5	Vd4	Ke1 ⁷	Vf6
e6	Ac6 ⁶	Ab6	cd6	ed5	Ff3	Ae5	Aed7	Vf6	Fe7 ⁸	gf6 ⁹
...	ed6!	Ac3	Ff3	Fb7	Fe4	Fd3	Fe3	c5! ¹³ +-
...	...	Ade7	Vd6	Ff3 ¹⁰	Ad4 ¹¹	Kb8	f5	Şf7	Kd8 ¹²	
...	...	c4	h3	Ac3	Fe3	c5	gf3	f4	f5! ²⁰ N	Ff3! ²¹
...	Fe7	Ab6	Fh5 ¹⁴	0-0 ¹⁵	d5 ¹⁶	Ff3 ¹⁷	Ac8 ¹⁸	Ac6 ¹⁹	ef5	

Bu son varyanta mahsus:

15	16	17	18	19	20	21	22
Ff3! ^{IN}	Ad5	Fc1! ⁺⁻²³	b4!	Ae7	Fb2!	d5!	d6
Fg5 ²²	f4	Vd7! ²⁴	A8e7 ²⁵	Fe7! ²⁶	Kad8 ²⁷	Ab4	Fg5 ²⁸
...	Ff4!	Fg3	Fg4!	ef6	f4	Vd3	f5
f4N	Fg5	A8e7	f5	Kf6 ²⁹	Fh6	Şh8 ³⁰	Fg5 ³¹
...	Ad5	Vd2	fe3	Vg2! ³³	Fd5	Kad1	Fb3
Fg5	Kb8N	Fe3? ³²	A8e7	Ad5	Vd7	Ab4?	c6 ³⁴

1) 6... de5 7. Ae5 Fe2 8. Ve2 Ad7 (8... e6 9. b3 Ad7 10. c4 A5f6 11. Ac3+= ALEKHINE) 9. f4 e6 10. c4 A5f6 11. Fe3 Fe7 12. Ac3+= : BOTVINNIK-FLOOR, Moskova 36

2) 11... Fe7 12. Ad6 Fd6 13. ed6+=

3) 12... bc4 13. Fc4 Ae5 14. Ff4 Fd6 15. Fe5 Fe5 16. Vh5±

4) 14... ed5 15. ed6 Şd8 16. dc7 Şc7 17. Ke7 ±

5) [15... Vc2 16. Ke6! fe6 17. Ve6 Şf8 18. Fg5 Af6 19. d7 ±; 15... Vc6 16. Ke6! fe6 17. Ve6 Şf8 18. Fg5 Af6 19. Ff6 gf6 20. Ve7 Şg8 21. d7 +] 16. Vb7 Vc6 17. Va7 0-0, 18. Ff4 Kf8 19. Kad1 Ab6 (19... Vc2 20. Kc1) 20. c3 1-0 GUFELD-GOH, Penang 91-51/119

6) 6... de5 7. Ae5 Fe2 8. Ve2 Ad7 9. Kd1! ±; 6... Ab6 7. c4! de 5 d. Ae5 Fe2 9. Ve2 Vd4 10. Kd1 Vc5 (10... Vh4!) 11. b4! Ve7 (11... Vb4 12. Vf3 Ve7 13. Af7! ±) 12. Ac3 g6 (12... f6 13. Ae4! fe5 14. Fg5 Vb4 15. Kd8 Şf7 16. Vf3 Şg6 17. Fd2! Ve7 (17... Vb2 18. Vg4 Şf7 19. Ag5 ±) 18. Vg4 Şf7 19. Ag5 Şf6 (19... Şg8 20. Fb4! ±) 20. Vf3 Şg6 21. h4 ±) 13. c5 A6d7 14. Ad7 Ad7 15. Ab5! Fg7 16. Ac7 Şd8 18. c6! bc6 19. Va6 Fe5 20. Vc6 f6 21. Fe3 Şe8 22. Fc5 1-0

AMBROZ-NECKAR, CSSR (ch) 78-26/161

7) 14. Vf6 gf6 15. Ac3 0-0-0 16. f4 f5! =

8) 14... Şd8 15. Vd1 Vf5 16. Ac3 Ae5 17. f4 Vg4 18. Vg4 Ag4 19. Aa4 ±

9) 16. Ac3 Şd8 17. f4 f5 18. Fd3 ± BOLEVSLAVSKI

10) 9... Kd8 10. Ab5 Af4 ±; 9... Ag6 10. d5 ±

11) 10... 0-0-0 11. Ab5 Vd7 12. Vb3! Aa7! MATULOVİČ-KNEZEVIČ, Bajmok 75-20/155

12) CIOCALTEA-KNEZEVIČ, Vrnjacka Banja 75-19/124

13) 15... Vc5? 16. Ab5 ΔKc1 ±; 15... Vc6 16. b4!; 15... Vd7! 16. b4 Adc6 14. Vb3! Vd3 18. Kad1 Va6 19. b5 ±

14) 8... Ff3 9. Ff3 Ac6 10. Fc6 bc6 11. Ac3 0-0 12. b3 a5?! (12... Ad7Δc5) 13. Fe3 Ad7 14. Vh5! de5 15. de5 Ae5 16. Ve5 Ff6 17. Ve4 Fc3 18. Kad1 Vc8 19. Kd3 Fb4 20. Kf1 ± a4 21. c5 Fa3 22. Kb1! (Δ b4) f5 23. Ve5 Kb8 VASJUKOV-TORRE, Manila 74-18/139

15) 9... Ac6? 10. ed6 cd6 11. d5 ed5 12. Ad5 ±; 9... e5? 10. Ae5 Fe2 11. Ve2 Vd4 12. Kd1 ± EUWE; 9... A8d7 10. ed6 cd6 11. b3 0-0 12. a4 a5 13. Ff4 Ab8 14. Ke1 += BOLESALVSKI-BRONSTEIN (m) 50; 12. Ff4 SVUKOVIČ

16) 10... a5 11. ed6N cd6 12. Vb3! A8d7 (12... a4 13. Vb5 Fg6 14. d5 ±; 14. c5 ±) 13. Vb5 Fg6 14.

g5 Ah5 21. Ag3 Vf8! ve saire.

20. g5!! ...

Bu ve bundan sonraki hamleleri beklemek gerçekten zordur.

20... Kg5

20... Ah5 yanıtı hiçbir şey değiştirmez: 21. Af4 Kg5 (Şimdi Siyah artık bu Piyonu almak zorundadır) 22. Acd5 Ke5 23. Ah5 ve kazanır.

21. Kd5!! Kd5

Başka ne yapabilir ki?!

22. Ad5 Ke8

Pozisyon biraz basitleşmiş olmakla beraber, Siyahın durumu yine de çok zordur. Daha iyi görünen 22... Vd8 yanıtı partiyi hemen kaybettirir, çünkü 23. Aef4'ten sonra Siyah 24. Af6+ ef 25. Ah5! gh 26. Kg1+ tehdidine karşı tamamen savunmasız kalır.

23. Af4 ...

24. Af6+ ef 25. Vh7+ f8 25. Ad5 v.s. tehdidi ile.

23... Fc6 24. e5! ...

Hepimiz için çok öğretici bir an. Eski bir satranç özdeyişi vardır: "Bir partiyi kazanmak için birçok iyi hamle yapmak gereklidir; partiyi kaybetmek için ise bir tek hamle yeterli olabilir". Karpov, Siyahın 23'üncü hamlesinden sonra meydana gelen konumda da bir tek hamle ile partiyi bozabilirdi: 24. Af6+ (?) ef 25. Ah5 (?) (Bu da bir hatadır - burada 25. Vh7+ biraz daha idi) 25... Vg5+ 26. Vg5 fg 27. Af6+ g7 28. Ae8+ Fe8, ve meydana gelen oyunun sonunda Siyahın şansları daha iyidir. Karpov'un ince 24. e5! hamlesinden sonra ise, Siyah bu Piyonu alamaz, çünkü 24... de yanıtından sonra Va5 için g5-hanesi erişilemez olur, öyle ki 25. Af6+ ile 26. Ah5 devam yolu partiyi hemen kazandırır (26... Vg5+ yanıtı yoktur!). Partide daha aşağıdaki hamleler yapıldı:

24... Fd5 25. ef ef 26. Vh7+ f8 27. Vh8+!

ve Siyah terketti. Partiyi kaybetmek için bir fırsat daha vardı: 27. Ad5?? Ke1+. Partide yapılan hamleden sonra oyun bitmiştir: 27... Se7 28. Ad5+ vs. (28. Vd5 29. Ke1+; 28... Sd7 29. Af6+; 28... Sd8 29. Vf6+ f8 30. Ac3 v.s.)

Karpov'un çok iyi oynadığı, olağanüstü öğretici bir parti!

Dergimizin 2 numaralı sayısında, New York ve Lyon'da 1990'da oynanmış olan Dünya Şampiyonluğu maçının son (24'üncü) partisi incelenmişti. Şunu hatırlatalım ki 22'inci partiden sonra bu maçta skor Kasparov'un lehine

"Uluslararası Kuşadası Turnuvası"nda (soldan sağa) FIDE temsilcimiz Celil Layıktez, FIDE Başkanı Florancio Compamanes, Anatoly Karpov, Natalia Karpov, Sertaç Dalkıran, Seynan Levent basın toplantısında (22 Nisan 1990).

+4-2=16 idi, öyle ki Kasparov şampiyon kalacaktı. Bununla beraber son iki partinin neticesi para ödülleri belirleyecekti. Ayrıca Karpov için skoru düzeltmek, prestij bakımından da çok önemli idi. Bu amaç için son şans 23'üncü oyun idi. Çünkü Karpov bu partide beyaz taşlarla oynuyordu. Ve Karpov bu gerin şartlarda partiyi kazanmayı başardı.

Karpov-Kasparov

(Dünya Şampiyonluğu maçı 1990, New York-Lyon, 23'üncü parti)

Şah-Hint savunması

1. d4 Af6 2. c4 g6 3. Ac3 Fg7 4. e4 d6 5. f3 ...

Seamisch (Zemiş) sistemi. Beyaz Piyon merkezini destekleyen bu sistem, tanınmış Alman GM Friedrich Saemisch tarafından asrımızın yirmili yıllarında meydana getirilmiştir; ve günümüzde de Şah-Hint savunmasında en tehlikeli silahlardan biri sayılmaktadır.

5... 0-0 6. Fe3 e5

"Klasik" Saemish sistemi. Günümüzde, "modern" varyantlardan birine götüren 6... Ac6 (!) yanıtı yeğlenmektedir.

7. d5 Ah5 8. Vd2 ...

Bu konunun binlerce partide meydana gelmiştir.

8... Vh4+ 9. g3 Ve7 ...

Bu yeni plan (İnformatör'e göre) Wyschmanawin-Akopjan (Lwow 1990) partiside tatbik edilmiş olup, 10. 0-0-0 f5 11. ef gf 12. Fd3 a5 13. Age2 Aa6 14. f4! Fd7 15. fe de 16. Khf1 hamlelerinden sonra Beyazın küçük avantajına götürmüştür.

10. 0-0-0 f5 11. ef gf 12. Ah3 ...

Karpov, Şah kanadında baskılı bir hücum pla-

nı seçmektedir: At, önemli e4-hanesinin kontrolünü kuvvetlendirmek amacı ile f2'ye gitmektedir.

12... Aa6 13. Kg1 Af6 14. Af2 Sh8 15. Fe2 Fd7 16. Fg5 Ac5

Mücadelenin "merkezi"-e4 hanesidir.

17. g4! ...

Bu kuvvetli hamlenin amacı siyah e5-Piyonunun ilerlemesini zorlamaktır. Çünkü bundan sonra bu Piyon yayıl hale gelir.

17... e4 18. fe fe 19. Fe3! ...

Bu geri çekilme, hücum devamının en iyi yoludur! Beyaz g4-g5 ve Fc5 hamleleriyle e4-Piyonunun kazanmakla tehdit eder. Partinin stratejik olarak Beyaz için kazanılmış olduğu söylenebilir. Bu zor durumda Siyah, son çare olarak Vezir kanadında bir karşıoyun düzenlemeyi amaçlamaktadır. Ancak bu eylem, iştirak ettiği kuvvetler yeterli olmadığından başarsızlıkla bitmeye mahkumdur.

19... Aa4 20. g5 Ac3 21. bc Ag8 22. Ag4 ...

Şaha karşı hücum başlıyor.

22... c5 23. dc Fc6 24. h4 d5!?

Ümitsizlik...

25. cd Fd5 (?) 26. Vd5 ...

Siyahın tehditleri hiç de tehlikeli değildir. Partide daha aşağıdaki hamleler yapılmıştır:

26... Kac8 27. Vd6 Kc3+ 28. Sb1 Vf7 29. Fd4!

Ve Siyah terketti. Karşıoyun namına hiçbir şey kalmadı. Tipik bir Karpov partisi: Belli bir süredir olaylar görünürde nispeten sakin seyretmektedir; fakat birdenbire rakibin konumunun ümitsiz olduğu anlaşılır... Karpov kuşkusuz iyi oynamıştır; fakat Kasparov çok nadiren böyle kaybeder!

Zirvedeki Yıldızlar

sözü geçen 1974 tarihli maçta da "Dünya şampiyonluğu maçı" diyebiliriz. Çünkü Fischer, Karpov'la oynamayı reddettikten sonra ünvan bu final maçının (3:2) neticesine dayanarak Karpov'a verilmiştir. Bundan sonraki iki "resmi" Dünya şampiyonluğu maçında da Korçnoy oynamıştır. Birinci maçta, Adaylar finalinde Spassky'yi 10 1/2: 7 1/2 skoru ile yenen Korçnoy, Karpov ile ünvan maçını oynamaya hak kazanmıştır. Baguio City'de (Filipinler), 6 yengiye kadar oynanan bu maçta 31 partiden (93 gün!) sonra durum +5-5=21 idi. Son partiyi kazanan Karpov, zor olmakla beraber Dünya şampiyonu ünvanını korumuştur. Üç sene sonra Korçnoy yine ünvan maçını oynamağa hak kazanmıştır. O zamanlar bu bir rekor idi ve herkes yine çetin bir mücadele bekliyordu. Oysa zaman değişmişti: Korçnoy (1931-...) zirve satrancı için biraz yaşlı idi, Karpov ise tam anlamıyla zirvede bulunuyordu. Ayrıca, daha önceki maçlardan ders almıştı. Bu sefer uzun bir hazırlık devresinden sonra, maçın oynandığı ünlü kaplıca Meran'a (İtalya), antrenörler, danışmanlar, doktoru v.s. içeren 18 (!) kişilik bir "ekip" ile gelen Karpov ilk dört partiden 3 1/2 puan alarak 18'inci partide gereken 6'ncı galibiyeti sağladı ve maçı +6-2=10 gibi açık bir farkla kazandı (Resme bakınız; Meran 1981)

Karpov bu maçtan sonra 1985'e kadar Dünya şampiyonu kalmıştı. Fakat Dergimizin 2 numaralı sayısında ayrıntılı olarak anlatıldığı gibi, 1986 senesinde Kasparov'a karşı oynadığı maçı ve ünvanını kaybetmiştir. Bununla beraber bundan sonraki performansları Karpov'un, Kasparov ile daha birçok sene bir nevi "ekst-raklas" oluşturduğunu gösterir.

Karpov'un stili için oldukça tipik bir partiyi göz önüne alalım:

Karpov-Korçnoy
(Adaylar final maçı, 1974)
Sicilya savunması

1. e4 c5 2. Af3 d6 3. d4 cd 4. Ad4 Af6 5. Ac3 g6

Sicilya partisinin "Dragon" varyantı. Bu oyun tarzını turnuvalarda uygulayabilmek için, bu varyantın teorisinin iyice bilinmesi tavsiye olunur. Bu bakımdan şunu da söyleyelim ki, ülkemizde de (özellikle İstanbul'da) çok iyi tanınan ünlü teorisyen GM Eduard Gufeld'in yazdığı ve sadece "Dragon" varyantını inceleyen eser 306 (!) sayfa içermektedir.

6. Fe3 Fg7

Dikkat edilecek bir hata: 6... Ag4? 7. Fb5+, ve Beyaz bir Figür kazanır (7... Fd7 8. Vg4).

7. f3 ...

Modern gelişme sistemi. Daha sakın olan eski 7. Fe2 0-0 8. Ab3 devam yolu Siyaha daha az zorluk çıkıyor.

7... 0-0 8. Vd2 Ac6 9. Fc4 ...

Bu durumda teoriye göre en kuvvetli hamle. Çünkü senelerce yapılan analizler 9. 0-0-0'tan sonra Siyahın 9... d5! yanıtı yardımıyla partiyi eşitleyebildiğini göstermiştir: 10. ed Ad5 11. Ac6 bc 12. Ad5 cd 13. Vd5 Vc7! (13... Kb8 14. b3) 14. Va8 Ff5 (15... Vc2 mat tehdidi ile) 15. Vf8+ Şf8 16. Kd2 Vb8 17. Fb5 (17. c3? Fc3) 17... h5 18. Khd1 Fb2+ 19. Şb2 Vb5+ eşit oyunla.

9... Fd7 10. h4 Kc8

Partiden sonra yapılan incelemeler ile pratiğin gösterdiği gibi 10... Va5 devam yolu yapılan bu hamleden daha iyidir.

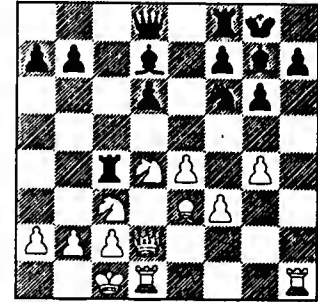
11. Fb3 Ae5

Beyazın Şah kanadında başlattığı hücum hazırlıklarına karşı c-sütununda etkili olmaya çalışır.

12. 0-0-0 Ac4 13. Fc4 Kc4 14. h5! ...

Bu gibi konumlarda Beyaz için enerjik bir hareket tarzı az çok zorunludur. h-Piyonunun ilerlemesi "standart" denilebilecek kadar bilinen bir devam yoludur.

14... Ah5 15. g4 Af6

Kritik bir durum!.. Şimdi Beyaz, hücumu nasıl kuvvetlendirebilir? Bu tipteki pozisyonlarda, bilindiği gibi, fianchetto yardımıyla geliştirilen ve siyah Şahın önemli bir savunucusu olan Fg7'yi ortadan kaldırmak yararlıdır. Ancak Beyaz bu amaçla 16. Fh6 oynadığı taktirde, Siyahın da hayli etkin bir karşı silahı var: 16... Ae4! Örneğin: 17. Ve3 (Kolayca görülebileceği gibi, zorunlu bir hamle) 17... Kc3! 18. bc Af6 19. Fg7 Şg7, ve kuvvetler eşit olmakla beraber, Siyahın şansları biraz daha iyidir.

16. Ade2! ...

Şimdi incelenen 16. Fh6 (?) varyantını gördükten sonra biraz pasif görünen 16. Ade2! yanıtının gerçekte çok iyi olduğunu anlayabiliriz. Atın bu manevrasına özellikle az tecrübeli satranççıların dikkatini çekelim. İyi satranç ustaları en kuvvetli hücum sırasında bile, kendi durumlarının emniyetini unutmazlar!...

16... Va5 17. Fh6 Fh6 18. Vh6 Kfc8!

İlginç bir hamle; Siyah pasif savunma yerine "karşıhücum en iyi savunmadır" pratik kuralına göre hareket eder. Şimdi Beyaz dikkatli olmalıdır. Çünkü bu hamleden sonra 19. g5 Ah5 20. Ag3 yeterli olmaz: 20... Kc3! (İşte! Yukarıda da söylendiği gibi, hücum sırasında kendi durumunun emniyeti unutulmamalıdır!...) 21. Ah5 Kc2+ 22. Şb1 Kb2+ 23. Şb2 Vc3+, ve Siyah daimi kiş ile beraberlik yapar).

19.Kd3 K4c5?

İnanılması zor, fakat bu hamle Beyazın g4-g5 tehdidini önleyemediği için partiyi kaybettirir. Doğru devam yolu 19... Vd8! idi, örneğin: 20.

ANATOLY KARPOV

Robert (Bobby) Fischer 1972 yılında, o zamanın Dünya şampiyonu Boris Spassky'ye karşı oynadığı ünvan maçını kazanarak 11'inci Dünya şampiyonu oldu. ancak ünlü Amerikalı şampiyon, Satranç tarihindeki diğer bütün şampiyonlardan farklı olarak, yeni ünvan maçını oynayacağı 1975 senesine kadar başka hiçbir turnuva oynamamıştır. Bu sırada genç Rus usta Anatoly Karpov ünvan maçı oynamaya hak kazandı. Bu da şöyle oldu: 1973 yılında "Enterzonal" turnuvada oynama hakkını alan ustalar iki gruba ayrılmıştı. Bir grup Petropolis'te (Brezilya), öbürü ise Leningrad'da (eski ve bugünkü ismiyle St. Petersburg, veya Rusların söylediği gibi Peterburg) oynayacaktı. Karpov'un girdiği Leningrad 1973 Enterzonal turnuvasında sonuçlar şöyle oldu: 1-2. Korçnoy ve Karpov 13 1/2 puan (17 partiden Karpov hiç oyun kaybetmemişti). 3. R. Byrne 12 1/2 v.s. Öbür gruptan Mecking, Polugayevsky ve Portisch 1974 yılındaki "Adaylar maçlarında" oynama hakkını kazandılar. Ayrıca, eski Dünya şampiyonu olduğu için, Spassky'e ve 1971 yılında final maçını oynadığı için Petrosyan'a da oynama hakları verildi. birinci raunddaki maçların sonuçları şöyle oldu: Spassky-Byrne 4 1/2- 1 1/2; Korçnoy-Mecking 7 1/2- 5 1/2; Petrosyan-Portisch 7-6; Karpov, Polugayevsky 5 1/2- 2 1/2. İlk üç maçın sonuçları az çok normal sayılabilir. Fakat Karpov'un, çok kuvvetli, tecrübeli ve üstelik o sırada "formunda" olan Polugayevsky'yi farklı bir skorla yenmesi göze batıyordu. İkinci raundda Petrosyan Korçnoy'a karşı oynadığı maçı (skor 1 1/2: 3 1/2 iken) rahatsızlığı yüzünden terketti. Karpov ise, Fischer'in uluslararası sahneden çekilmesinden sonra en kuvvetli "aktif" oyuncu sayılan Spassky'yi hiç beklenmediği halde oldukça ağır bir yenilgiye uğrattı (+7-4). Satranç Dünyası, Karpov'un birinci raundda Polugayevsky'e karşı elde ettiği neticenin tesadüf olmadığını artık anladı. Gerçekten de Karpov, Korçnoy ile oynadığı final maçını +3 -2=19 (!) skoru ile kazanmıştı. Bütün dünya büyük merakla Fischer-Karpov ünvan maçını beklerken, FIDE tarafından konulan bazı yeni şartları kabul etmek istemeyen Fischer maçı oynamak istemedi. Fischer'den beklenen yanıt gelmediği için, zamanın FIDE Başkanı, beşinci Dünya şampiyonu Dr. Max Euwe 3 Nisan 1975'te Karpov'u (1951-...; resme bakınız) 12 Dünya şampiyonu ilan etti. Böylece Karpov, Satranç tarihinde ilk defa ünvan maçı oynamadan Dünya şampiyonu oldu. Sözü geçen maç oy-

nansaydı, netice ne olurdu? Karpov ünvanı layık bir şampiyon olmuştur; fakat birçok otoriteye göre Fischer'e karşı şansı yoktu.

1951 yılında Ural bölgesindeki Zlatoust şehrinde doğan Karpov 9 yaşında iken birinci sınıf kalifikasyonunu (kategori) ve dört sene sonra usta ünvanını kazandı. Olağanüstü disiplinli ve sistematik çalışan Karpov bundan sonraki yıllarda parlak başarılar elde etmiştir. Sadece

şunu zikrederim ki 1967 senesinde katıldığı ilk uluslararası turnuvadan 1970 yılının başına kadar oynamış olduğu bütün turnuvalarda birinci yeri almıştır. Bu müsabakalarda +57-2 (!)=37 skoru ile, uluslararası turnuvalarda çok nadiren görülen bir sonuç elde etmiştir. Bu başarılar arasında 1969 yılında (turnuva ikincisini 3 puan geride bırakarak!) kazanmış olduğu Gençler Dünya Birinciliği bilhassa dikkate değerdir. Bütün bu başarıları sayesinde Karpov'a 1969'da IM (uluslararası usta) ve sadece bir yıl

sonra GM (büyükusta) ünvanı verilmiştir. Bundan sonraki senelerde elde ettiği başarıları hakkında bir fikir vermek için biraz istatistik: 1970-1987 Karpov 48 büyük uluslararası turnuvalarda oynamış, ve bunların 36'sında ya birinci olmuş ya da birinciliği paylaşmıştı. 1966-1987 devresinde turnuva ve maçlarda 1358 parti oynamıştır: +462-66=830 (%65). Yukarıda sözü geçen başarıları sayesinde Karpov 9 defa satranç "Oskarı" ödülünü almıştır. (1973-1977, 1979-81, 1984). Ayrıca "64- Satranç Revüsü" ve "Satranç Ansiklopedisi"nin başredaktörüdür.

Uzmanların fikrine göre Karpov, klasik "pozisyonel" stilin satranççısıdır. Meydana gelen konumların derin ve hatasız olarak değerlendirilmesi ve Figürler arasında armonik işbirliği sağlaması oyunu için karakteristiktir. "Karpov için, en iyi devam yollarının keşfedilmesinde güven veren olağanüstü konumsal düşünme tarzı tipiktir" (R.Byrne): "Karpov'un birçok fikri, partnörleri tarafından ancak kurtuluş artık imkânsız olduktan sonra anlaşılmaktadır" (Tal); "Karpov'a büyük başarılar sağlayan oyun faktörleri birçok kimse anlamamıştır; ben bunları uzun bir süre keşfedemedim" (Kasparov)

Karpov kendinin, oyunda praik yollar takip ettiğini ve partilerde birkaç çözümden en basitini değil, amaca en uygun olanını seçtiğini söylemektedir. Birkaç aşağı yukarı eşdeğer çözümler mevcut olması halinde, Karpov'un seçimi rakibin stili ve karakterine bağlı olmaktadır. Karpov kendi oyunu hakkında "Ben gereksiz riskten sakınıp "doğru satranç oynuyorum", der. Fakat pozisyonun şartlarından dolayı gereken hücum ve kombinezonlardan kaçınmamaktadır.

Dergimizin geçen ayki sayısında aynı köşede Kasparov-Karpov dört maçı hakkında oldukça ayrıntılı bilgiler verilmişti. Karpov, Kasparov'un hegemonyasını uzun süre tehdit etmiştir. Ve ancak bu sene bildiğimiz gibi (Dergimizin 1 numaralı nüshasına bakınız) Short'a karşı oynadığı yanfinal maçını kaybettikten sonra ilk defa olarak Adaylar mücadelesinde final maçını oynamayacaktır. Bu aslında tarihin tekrerrüdür. Çünkü Karpov, egemenlik devri sırasında da; Karpov-Kasparov karşılaşmasından önceki bütün Şampiyonluk maçlarını tek bir "aday"la oynuyordu. Oda Rus asıllı İsviçreli GM Viktor Korçnoy idi. Son seneleri Satranç dünyasında olağanüstü rol oynamış olan bu iki büyük satranççı arasında oynanan, yukarıda

Satranç Öyküleri

Fikri CENGİZ

KELEBEK

Heryıl yapılan ilkokul Satranç Birinciliğinin yedinci ve son turu birazdan başlayacaktı. Ardından ödül töreni ve okula veda...

Altı maçta altı galibiyeti olan iki kişi kalmıştı. Siyahlarla oynayacak olan "Kelebek", (inceliğin ve özgürlüğün timsali diye Akif Bey'in taktığı isimdi bu) masasına onbeş dakika önce gidip yerini aldı. Baş ellerinin arasında hangi varyantı seçeceğine geçmeden çok kısa bir anda yıllar öncesinden şimdiye gezinti yaptı belleğinde.

"Beş yaşında babasının arkadaşı ünlü Müzisyen ve Satranççı Akif Bey'in zorlamalarıyla, müziğe ve satranca başlamıştı. Akif Bey'in üzerine titreme nedeni onda müziğe karşı doğuştan varolan yetenekti. Fakat o sonradan sonradan satrançı daha çok sevmiş daha fazla zaman ayırır olmuştur. Bu durum Sevgili Babasını da içten içe sevindiriyordu. Çünkü kendisi zihinsel yeti gerektiren neredeyse tüm alanlarda söz sahibi sayılabilirdi. Tanışmakta geç kaldığını düşündüğü satrancın dışında. Hocasının da satrançı tercih ettiğinin farkındaydı: Sık sık: "Kelebeki, piyano çok daha önemli" diye sitem etse de! En azından babası gibi sevinç yaşları dökerdi turnuva sonunda, kendisine kupa verilirken, Annesi mi? Dört yaşındayken kaybetmişti anneciğini. Yaşasaydı O da hoşnut olurdu herhalde.

Ya rakibi onu pek tanıdığı söylenemezdi; Ankaradan Selim Sırrı Bey'in oğlu "Vural". Okullarına henüz bir ay önce transfer olmuştu. Üst düzey bir bürokrat olan babasının İstanbul'a tayin edilmesiyle bunun sebebi. O da beş yaşında başlamıştı satranca. Ara sıra magazin başında resmi de çıkıyordu. Üstelik ünlü hocaların yetenekli öğrencisi olarak. Biraz şımarık, daha çok küstah olmasına rağmen büyük-küçük okulun küçümsenemeyecek bölümünün favorisi de oydu".

Hakemin, "Siyahlar saati çalıştırır". Duyurudan sonra maç başladı. Elini, "Başarılar", diye uzatan Kelebek'in yakın arkadaşlarına göre bir formaliteydi bu maç. Çünkü okulda en iyi Kelebek'ti; Hele ki kızdırıldığı zaman. En güzel maçlarını çıkartırdı. Saldırgan oynardı böyle zamanlarda, herkesin tersine daha iyi düşünür zihni daha berrak olurdu ve ataklarına kimse karşı koyamazdı. İlk hamlelerin yapılmasından sonra arkadaşları haklı

çıktı. Kelebek siyahlarla en hırçın oynadığı "Sicilya'nın Dragon varyantını" seçmişti. Ondördüncü hamleden sonra (kimse ne olup bittiğini anlamadan) üstün durumdaydı. Durumu iş işten geçtikten sonra farkedene rakibi bembeyaz olmuştu. Artık yaptığı hamlelerden de oyunu eşitliğe götürebilmek çabası açıkça görülmüyordu. Ancak boşuna gayret! Kelebek'in her hamlesinden sonra baskı artıyor, sanki beyazın sonu çabuklaşıyordu. Beyazın otuzuncu hamlesinden sonra ilginç bir konum belirdi. Siyah maçı çabuk bitirmeyi düşünerek f6 daki atı g4 e oynarsa Beyaz'a güzel bir kombinasyon çıkacaktı. Bu kendinginden oluşan tuzağı görmek Kelebek için zor değildi. Aynı atı d5 den feda etmeyi yeniden gözden geçirdi. Evet evet! At fedasından sonra kıymetli bir piyon kazanacaktı. Çünkü devamında rakip ya atı geri verecek ya da mat kombinasyonuna düşecekti.

Kelebek atı tuttu, tam oynayacakken maçı izleyen Vural'ın annesine baktı. Oğlunun bembeyaz halini üzüntüyle izleyen kadıncağzı hıçkırmamak için mendilini ağzına götürmüş dişleriyle bastırıyordu. Bir taraftan oğlunun yenilmemesi için bildiği ve bilmediği tüm duaları okuyordu. Şimdi ne kadar da benziyordu, kendi annesine yüzündeki ilahi hüznü...

At elinde bu kez arkadaşlarına çevirdi bakışlarını. "Hadi" diyordu hepsi bakışlarıyla, "Ez onu! Hepimizin öcünü al". Henüz gelmiş olan hocası Akif Bey'e baktı, bir de. Yüzü tahta başındaymış gibiydi; "Poker-face"...

At hala elde bakışları yeniden Vural'ın annesine döndü. Kendi annesini gördü tekrar, annesinden geriye kalan sıcak yumuşak biraz da hüznü bahar güneşini. Atı g4'e oynadı. Neşesi yerine geldi Vural'ın. Hızlıca devamındaki kombinasyona girdiler. Kelebek elini sıkı, tebrik etti rakibini kaçarcasına çıktı salondan, gözleri dolu dolu. Ardından yürüyen arkadaşlarının kulağına şu melodik dizeler geliyordu; Kelebek'in yanından hiç ayırmadığı mızıkasından.

"Küçücükken başucumda

Bana ninni; Söylerdin,

Sabahları uyanınca,

Beni okşar severdin" !..

zın, Vezir kanadındaki piyonları da düşünmesi gerekmiyor mu?

Şurası kesin ki, hamle doğruydur. Doğrudan bir saldırı hiçbir şeyi yıkamıyor, şu varyant bu problemleri ele alıyor: 28. f6 Vb2 29. Kd1 (29. Kf1 d4!) Va2 30. Vh3 Vc2 31. Kf1 g5! Beyazın tehditi 32. Vh6 Ae6 33. Vh7+! idi. Şimdi ise bu saldırı o kadar tehlikeli değil ve Siyahın a piyonu ilerlemeye başlayacak.

Beyaz 23. f3 hamlesini oynayabilirdi. Ancak vezirlerin kırışılması ve Ae6'dan sonra Siyahın durumu tatmin edici. Siyahın bir avantaj elde ettiğinden emin değilim ancak vezir kanadında akla yakın bir şans var. Buna karşın Beyaz, Şah kanadındaki piyon çoğunluğunu kullanmada zorluk içinde.

Beyaz f piyonu ilerletirse bu defa da e piyonu zayıflayacak, bu durumda Siyah At e4 karesine sürekli bir biçimde yerleşebilecek.

28... b4!?

Bu hamlenin 28... a5 ya da ... c5'ten daha güçlü olduğunu kanıtlayabilecek durumda değilim. Ancak psikolojik açıdan baktığımızda en iyi hamle bu hamle gibi gözüküyor. Saldırıya hazır makinenin içine bir kum tanesi kaçtı, bu, Beyaz için çöktürücü olmalı. Öte yandan, Beyaz henüz saldırı ve vezirleri kırışma düşüncesinden kendini kurtarmış değil. İşte bu yüzden bir sonraki hamlesi şaşırtıcı oluyor.

28... a5 hamlesini oynar mıydım bilemiyorum. 29. f3'ten sonra Siyah, konumu açmadığından bu bir avantaj, aynı şekilde 29. Vh3 hamlesinden sonra

28... a5 29. Vh3 a4 30. b4 d4 31. cd4 Vd4 32. Kae1 Vb4 33. f6 V4 var. Siyahın konumu savunabilir görünmekte. Sınırlı zaman yüzünden Beyazın Vezirleri kırışacağı devam yolunu izlemesi akla daha yakın olurdu.

29. f3 bc3 30. Vd2 cd2 31. Kd1 hamleleri beraberliğe götürür. 29... Vg2 30. Şg2 a5 devam yolu Siyah için biraz daha iyidir, birleşik piyonları koruduğundan.

Fischer bunu niye gözardı etti bilmiyorum.

29. Vh3?? b4c3 30. Vh6 Ae6

Beyaz terkeder.

Fischer Siyah Vezirin araya gireceğini göremedi galiba. 31. f6 d4 32. Vh7 Şh7 33. Kh3-?

Birden yenilmesinin tek olası açıklaması bu olmalı. Oyun sonunda geçen piyonlar bir alet kazanırlar.

Bu kayıp Fischer'i biraz etkiledi. Bundan sonraki turlarda Spassky ve Najdorf'a yenildi. Unzicker'e karşı ajurne bir oyunu da elinden kaçırdı. Daha sonra ise kendine geldi ve turnuvarın ikinci yarısında şahane oyunlar çıkardı.

oynayacakları yerde böyle açılışları denemeli. Satranç ustaları da böyle kitapçıkları okuyorlar, uluslararası turnuvalarda açık varyantın tutunmasının başlıca nedenlerinden biri de bu.

Ne var ki bu varyant pek tutulmadı. Bazı özel varyantlarında Beyazın lehine iyileştirmeler bulundu.

O devirde Fischer'e karşı iyi seçilmiş bir varyant olarak gözüküyordu. Unzicker daha sonra turnuvada bu varyantı Fischer'e karşı oynadı ve ondan yarım puan koparmayı başardı. Bu açılışı Geller'e karşı iki kez oynadım. Bunun dışında bu varyantı uzun yıllar oynamadım.

6. d4 b5 7. Fb3 d5 8. de5 Fe6 9. c3 ...

9. Ve 2 hamlesi 1948'deki Dünya Şampiyonası'nda Smyslov ile Keres, Euwe'ü bu devam yoluyla yendiklerinden beri uzun yıllar popülerliğini korudu. Geller'e karşı İsveçli usta Ekström'ün önerisini giriş yapmıştım. (9. Ve2 Fe7 10. Kd1 0-0 11. c4 bxc4, 12. Fc4 Vd7). Şurası kesin ki Fischer bununla mücadele etmeye hazır değildi. Oysa 1958'de Natanya'daki turnuvada Beyazla bu oyun yolunu seçmiş ve Hollanda'lı usta Roe'yı kolaylıkla yenmişti ama bu, bu varyantın siyahla oynanmayacağını göstermez.

9... Fc5

Birkaç tur sonra Fischer'e karşı Unzicker'in oynadığı 9... Fe7 hamlesi sağlam bir hamledir. Ne var ki ben az rastlanır henüz çıkmamış kitapçıkta tavsiye ettiğim varyantı denemek istiyordum.

10. Abd2 0-0 11. Fc2 Ff5?

Bu hamle temel seçeneklerden daha az incelenmişti:

11... f5, 11... Af2 ve 11... Ad2

12. Adb3.Fg4 13. Ac5 Ac5 14. Ke1...

Birkaç yıl önce Unzicker 14. Fe3 oynamıştı. Bu hamleyi Fischer de ben de bilmiyorduk. Görüleceği gibi Fischer buna benzer bir düşünceye kapıldı.

Siyah oyun sonuna eşit girmekle yetinmek istiyorsa 14. Fe3 Ad7 15. Vd3 g6 16. Vd5 Ade5 vb. oynayabilir. Beyazın iki fili var ama Siyahın taşları daha aktif durumda.

14... Ke8

14... Fh5? hamlesi 15. Fg5! Ff3 16. Vf3 Vg5 17. Vd5 ya da 15... Vd7 16. Fe3 Ae6 17. Fh7+ ile boşa çıkartılır.

Oyundaki hamleden sonra kitaplar sadece 15. Ff4'ü öneriyorlar, bu hamleye en iyi karşılık 15... d4!?'dür.

15. Fe3 Ae6

15... Ad7 16. Vd5 Ade5 beraberliğe götürür. Beyaz 16. Vd3 oynayarak siyah kareleri zayıflatmak isterse siyah 16... g6 oynamak zorunda değil, doğru hamle olan 16... Af8'i oynayabilir. Bu da 14. Fe3 hamlesinin oynanmasının nedenidir.

16. Vd3 g6!?

Daha önce de belirttiğimiz gibi iyi ve sağlam hamle 16... Af8 idi. Ne var ki ben daha enerjik oynamak istiyordum. Kendimi mücadele edecek durumda hissediyordum. Geçen turda Najdorf'u yenmiştim, sonraki turda da Petrosyan'a karşı vezirimi feda edecektim.

Oyundaki hamle belki oynanabilir. Ama genelinde Şahının çevresindeki siyah karelerin, Siyah karelerdeki Filim olmayınca zayıflamasına izin vermem.

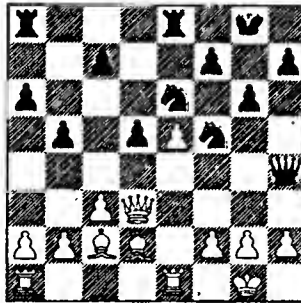
17. Fh6 Ae7

17... Ff5 18. Vd2 Fc2 19. Vc2 Ae7 20. Ad4'den sonra beyaz biraz üstün. Siyah için 17... d4? hamlesi 18. Ve4! yüzünden kötü olurdu.

18. Ad4 Ff5

Beyazın 19. Vd2 hamlesine karşılık siyahın şu devam yolunu seçmesi iyi olur: 19. Vd2 Ad4 20. cd4 Fc2 21. Vc2 Af5 22. Fe3 Ke6 daha sonra da ... c6. Siyahın sağlam bir pozisyonu olmasına karşın Beyaz hafif avantajlıdır. Fischer iki Ata karşı iki Fille şansını denemek istedi.

19. Af5 Af5 20. Fd2 Vh4

Siyahın konumu çok aktif, Beyazın avantajı elde edebilmesi kuşku. Düşüncelerim 1959 Zürih turnuvasına gitti. İki atımla 16 yaşındaki Bobby'nin iki filine karşı mücadele veriyordum. Sonunda berabere kaldım, ancak uzun süre iki Filin kazanamayacağını kanıtlamaya çalışmıştım. O sıralar Fischer fillere çok değer veriyordu, o zaman çok gençti, şimdi ise kuşkusuz daha ince düşünüyor.

Beyaz 21. Vd5'i oynayamaz. Çünkü 21... Kad8 22. Vc6 Ae7'den sonra bir alel kaybeder. Ancak 21. Vf3 hamlesi üzerinde düşünülmeli ... Ae7 hamlesi siyah için hoş değil. Benim planım: 21. Vf3 Ag5! Piyon fedası ilerde iyi sonu-

çlar doğurabilir: 22. Vd5 Kad8 23. Fg5 Vg5 24. Vc6 Ke6 25. Vc7 Kd2. Beyazın daha güçlü bir hamlesi var: 22. Vf4 Ben yine de iki filin 22... Vf4 23. Ff4 Ae6 24. Fd2 c5'den sonra Beyaza avantaj sağlayacağını sanmıyorum.

Fischer eleştirmenlerin olumsuz buldukları bir hamle oynadı. Hamle için kimileri çok kötü hamle dedi, kimileri de hamleyi ünlem işaretli buldu. Ünlem işaretli hamle olarak görenler biraz abartıyorlar, bana göre ise hamle çok ilginçti. Fischer bu hamleyle vezirlerin kırılganlığından sonra oyun sonunun siyah için avantajlı gördüğünden vezirler tahtada iken bir saldırı düzenlemeyi düşünüyor.

21. Vf1 Ac5 22. g3 ...

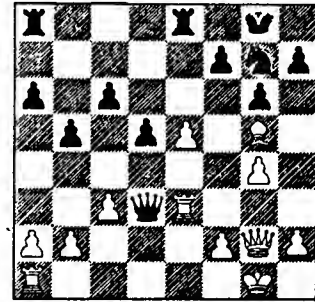
22. Ff5 kötüdür, çünkü Beyaz, beyaz kareleri zayıflatmış olacak. Böylelikle Siyah Şahın konumu daha kolayca savunulabilecek. Hatta Siyah g dikeyi üzerinde bir saldırı düzenleyebilecektir.

22... Vc4 23. Vg2 ...

23. Vh3 Ae4'ten sonra Siyah Atlar tamamen hareket kazanıyorlar. 23. Vc4 dc4'den sonra Siyah d3 noktasına saldırabilir. 23. b3 belki daha iyiydi, ne var ki 23... Vf1 f1'den sonra oyun sonu eşit. Bu oyun sonlarının Beyaz için iyi olmadığı kesin. Beyazın kendi piyon yapısına göre Şah kanadında bir şeylere girişmesi gerekir. Piyon çoğunluğu ilerlemiş e piyonu yüzünden görüldüğünden daha az etkilidir.

Beyaz bu hamlesinden sonra Fil çiftine veda ediyor.

23... Ad3 24. Fd3 Vd3 25. Fg5 c6 26. g4 Ag7 27. Ke3 ...

Bu bir hata mı, değil mi, bilmiyorum. Birçok yorumcunun öne sürdüğü 27. Kad1 hamlesi de 27... Ke5! yüzünden iyi değil.

27... Vd2 28. b3 ...

Onbeş dakikam kalmıştı, çok ta sinirliydim. Doğrudan bir mat saldırısına karşı koyabilir miydim?

Bunu düşünürken birden Fischer'in oynadığı hamle benim için hoş bir sürpriz oldu. Beyaz

KonuK Yazar

Yazan: B. LARSEN
Çeviren: Dominik PAMİR

YARARLI BİLGİLER

1. Demokratik olalım, oyunun başında her taş sıra ile oynama hakkı verelim.

2. Bir taş tahtada dolaştırdıktan sonra değiştirmek demek, hasta koyunumuzu iyileştirmek için gösterdiğimiz çabaların boşa gitmesi demektir.

3. Oyunun başında merkezi tutmayan, karşı merkeze saldırmayan her piyon hamlesi tempo kaybıdır.

4. En iyi savunma taşı piyonlardır.

5. Bir piyon tarafından savunulmayan her piyon savunmasız kalmış demektir. Kuvvetlerimizi hemen bu piyona yönlendirebiliriz.

6. Dikey açmak için taşları merkeze doğru geliştirmek gerekir. Rakip eninde sonunda o taşları değiştirmek zorunda kalacaktır.

7. Kendi piyonunun bulunmadığı dikey senin için açık dikeydir.

8. Oyunun açılışı tamamlanmadan piyona tahah etmek gerekir. Bu olay küçük bir çocuğun borsadan senet almasına benzer.

9. Merkezdeki piyonlar alınabilir. Merkezi denetim altına almamızı sağlayacağından ve maddi kazançtan çok ideal kazanç sağlayacağından buna izin vardır.

10. Açık dikeyleri tutmanın amacı 7. ve 8. yataya yerleşmektir.

11. Açık dikeyler "trampelen" görevi de görürler. Örneğin, zengin bir kıza evlenebilmek için diplomatik kariyeri seçen delikanlı gibi.

12. Burnumuzun dibine yerleşmiş bir at burnumuza konan bir sinek kadar rahatsız edicidir. Buna katlanabilmek için çelikten sinirlere gerek vardır.

13. Her zaman hedef-olarak seçilen piyonun yanındaki dikey açıdır.

14. "Öncü" bir piyon tarafından korunan, arkasında da bir kale bulunan, açık dikeyde karşı sahaya yerleşmiş bir taştır. Öncü'nün gücü arkasındaki stratejik bağlantılarından gelmektedir. Öncü piyasaya yeni çıkmış bir gazeteye benzer. Açık dikeyde kendisini koruyan kale bu gazetenin finansmanıdır, yandaki dikeyde bulunan ve öncüyü koruyan piyon ise gazeteyi destekleyen partidir.

15. Öncülerin yerleştiği karelere "ileri karakollar" denir.

16. Satranç tahtasının ortasındaki öncüler genellikle at ve fil'dir.

17. Satranç tahtasını kenarındaki öncüler ise Kale ve Vezir'dir.(a,b,g,h dikeyleri)

18. Dikey yerine çapraz üzerinde de öncü ko-

nulabilir. Bu durumda Kale'nin yerini Fil, dikey yerini de çapraz almış olur.

19. Oyunun her evresinde gelişmek temel ilke olmalıdır.

20. 7. ve 8. yatayı ele geçirmek demek mat yapmak için büyük avantaj elde etmek demektir.

21. Bir piyonu en iyi şekilde rakip piyon bloke edebilir. Bir taş en büyük güvenceyle bir piyon koruyabilir. Asgari ücret gibi düşük bir ücretle çalışan yine piyondur.

22. Geçer piyon bir halk düşmanı, bir teröristtir. Geçer piyonu kontrol altında tutmak yeterli değildir. Polis gözetimi yeterli değildir. Mutlaka durdurulmalıdır.

23. Geçer piyon bloke edilmelidir.

24. Piyon çoğunluğu bulunan taraf mutlaka bir geçer piyona sahip olabilir.

25. Geçer piyon olmaya aday piyona "aday piyon" denir. Aday piyon %90 geçer piyondur. Aday piyonu merdivenleri çıkarken aceleyle inen ve bize çarpan komşumuza benzetebiliriz.

26. Aday piyonun hamle sırasında önceliği vardır.

27. Geçer piyon ya da aday piyon ilerleyince birden arkadaki hareketsiz taşlar canlanırlar.

28. Hangi taşın en iyi bloke edici olduğunu bulmak çok önemlidir. En iyi bloke eden taş At'tır. bu atı fille değiştirmek alışverişte kazık yemek demektir. Pozisyonel hata yapmak demektir. Fil kötü bir blokör değildir ama filin genelde eylem alanı dardır.

29. İster geçer piyon, ister başka bir piyon olsun piyonun önündeki kareye yerleşmek gerekir. Bu kare zayıf karedir. Bu sayede taşımızı doğrudan karşıdan gelecek saldırılardan da korumuş oluruz.

30. Blokörün asıl görevi piyonu yöntemsel bir biçimde bloke etmektir. Bu anlamda bir bakıma hareketsizliğe mahkum edilmiş gibidir. Oysa çok aktiftir.

a) Bulunduğu kareden etrafında tehditler oluşturur.

b) Bazı durumlarda blokör bulunduğu kareyi terk edebilir (elastikiyet)

31. Blokör aynen öncüde olduğu gibi gücünü kendinde değil de arkasındaki bir blokör rakip taşların güçlü ilerlemesine karşı koyamaz.

32. Stratejik noktaların fazladan korunması gerekmektedir. Blokaj karesi de önemli stratejik noktalardan biridir. saldırıya uğramayı beklemeyen, önceden bu noktayı korumaya almak gerekir.

33. Stratejik noktalarla temasın mucizevi etkileri vardır.

34. Blokörü koruyan taş gerektiğinde blokörün yerine geçebilir.

35. Oyun sonunda blokörün desteklerini koymayı, oyun ortasında da onları meşgul etmek gerekir.

36. Rakibin zayıf bir noktasına karşı "konumsal manevralar" eksen kavramı etrafında düzenlenir. Rakibin zayıf bir noktasına en azından iki biçimde saldırılabilir. Bu saldırıların her ikisi de savuşturulabilir. Bununla birlikte rakibin zayıf noktasını ele geçirmek için bu noktaya değişik biçimlerde konumsal manevralarla saldırıyı deneyebilir. Böylelikle rakip taşların kötü bir biçimde yerleşmelerini sağlamış oluruz. Sonuçta da savunma çözülür ve zayıf nokta savunulamaz duruma gelir.

37. Bir konumsal manevranın gerçekleşebilmesi için,

a) Bir eksenin varlığı,

b) Zayıf noktaya yöneltilen tehditlerin varlığı gereklidir.

38. Açık dikeyde bir başka piyon tarafından korunan rakip piyona "korunan engel" denir.

39. Açık dikeyde bir taş tarafından korunan rakip piyona "tehlikeye maruz engel" denir.

40. "Korunan engel" granitten bir blokür. bu graniti dinamitlemek gerekir.

41. Bir piyon, piyon topluluğundan kopmuş ise, hemen bu piyona birçok taşla saldırılabilir. Buradaki amaç ya maddi kazançtır ya da dikey üzerindeki direnci kırmaktır.

42. Ayrık ya da iyi çevrelenmiş bingec piyonlar ya da ilerleyen bingec piyonlar mutlaka piyonlar tarafından yoklanmalıdır. Tersine bir piyon topluluğunda ve henüz ilerlemeyen bingec piyonlar, piyonlar tarafından yoklanılmamalıdır. Önce ilerlemeleri beklenilmelidir. Topal insanın sakatlığı oturduğu zaman belli olmaz, ancak ayağa kalkıp yürümeye başlayınca sakatlığı ortaya çıkar. Bingec piyonların zayıflığı da buna benzer, yürüyünce dinamik zayıflıkları ortaya çıkar.

SANTA MONİCA, 1966

Beyaz: R.J. Fischer

Siyah: B.Larsen

1. e4 e5 2. Af3 Ac6 3. Fb5 a6 4. Fa4 Af6 5. 0-0 Ae4.

İspanyol Açılışı'nın bu açık varyantını siyah açısından inceleyen bir kitapçık yazmışım. Bençe satranççılar moda olmuş varyanları örneğin (5...Fe7) gibi yavaş manevralı kapalı varyantı

DÜZELTMELER

3. no'lu dergimizle ilgili önemli düzeltmeler şunlardır: Zirvedeki Yıldızlar konusunda 20. sayfadaki diyagramda "e7" de siyah piyon bulunmaktadır. Etütler konusunda iki diyagram üs üste basıldığı için birer ileriye kaymış. 20. Diyagram ise çıkmamış: Beyaz: Şa4, Va5, Siyah: Şa2, Kd1, Ff6, Aa3, Pc3 olması gerekmektedir. 21. no'lu diyagram doğrudur.

14. Sayfamızda Konuk Yazar köşemizde 2. sütünde 11.satırda atlatma olmuştur. Burada: İlk mücadeleden burada başladığını, erlerle bizzat işgal ederek veya hafif figürler ile uzaktan kontrol ederek üstünlük sağlamak gerektiğini, açık koridorların rakipten önce ağır figürler ile baryolar kurarak tutulmasını, yedinci yatay'ın ele geçirilmesini, hafif figürlerin bir an önce sahaya sürülerek doğru yerlerde yığınak yapılmasını, şahın emniyeti için rok yapılmasını, taşların birbirini koruyarak ilerlemesini belirli ve zayıf yerlere kuvvet kaydırarak şiklet merkezi kurulmasını, yarma celbelme bir kaç hafif figür önde ağır figürler arkada olarak, rakibin hatası üzerine baskın tarzında taaruz etmek ve her seferinde savunmayı gözden geçirmek gibi tamamen satranç literatüründe yer almış askeri terimleri kullanarak bana ders vermişti. Biz bu kuralların hemen hemen hepsini bir başka amaç için harp okulunda ders kitaplarımızda okumuştuk. Ancak bunların bir zihinsel spor olarak Satranç'ta oynanan muharebe oyununda nasıl kullanılacağını bilmiyorduk. Demekki işin sırrı buradaydı. Satranç teorilerini öğrenmek için mutlaka bir kitap edinmeliydim. Yurda döndüğümde Sahafılar çarşısında Hocaların Hocası Selim Palavan'ın 1943 basımlı "Modern Satranç" kitabını bulmuştum. O zaman Satranç için yazılmış tek Türkçe kitap o vardı. Şimdi kütüphanemde 20 ye yakın bulunuyor. Bu kitap adeta benim koruyucu meleğim gibi her gittiğim yerde yanımdaydı. Şark hizmetimi yaparken içki ve kumardan uzak kalmamı bu kitaba dolayısıyla "Satranç" a borçlu idim.

Şeklinde olacak: Okuyucu ve yazarlarımızdan özür dileriz.

Zirvedeki yıldızlar

Wassily Iwantschuk

Günümüzün **en ileri** gelen büyükustaların biri kuşkusuz Wassily Iwantschuk (Ivançuk) tur. (1969, Berejani, Ukrayna...); Resme bakınız: Düşünme zamanının kontrolü yaklaştığı için, Iwantschuk bir kontrasyon durumunda (Foto: Helmut Schneider, Bad Waldsee, "Schachreport-Deutsche Schachzeitung")

5.5.C.B. deki başarıları, Gençler Şampiyonasında (1985) ikinciliği alması ve daha sonra 1986 senesinde bütün genç ustalar turnuvası ile (1987) 5.S.C.B. Şampiyonasında 1'inci Lig turnuvasını kazanmasıdır.

İlk uluslararası başarısı Avrupa Gençler Şampiyonasındaki birinciliğidir. (1987/88). 1988'de GM (uluslararası büyükusta) ünvanını kazandı. Daha sonraki senelerde, katıldığı bütün büyük uluslararası Turnuvalarda genellikle parlak denilebilecek neticeler aldı. Dergimizin 1 no'lu, bu sene oynanacak olan Timman-Short maçını gözden geçirirken şöyle demiştik: "Bakınız, değerli okuyucumuz: Günümüzün Satranç dünyasında istisnai yerler işgal eden ve olağanüstü güçleri tatbikılmaz bu iki seçkin GM aynı zamanda oldukça **istikrar**sız oyuncular. Bunu açıkça göstermek için aşağıdaki üç GM turnuvasını göz önüne alalım".

Kısaca hatırlatalım: I) **Amsterdam 1989**: 1. Timman 10 1/2 puan, 2. Karpow 9 1/2 (!) 10. Short; II) **Tilburg 1991** (Kategori 17): 1. Kasparov 10. 2. Short 8 1/2, 4. Karpov 7 1/2, 6. Timman III) **Linares 1992** (Kategori 17): 1. Kasparov 10, 2-3. Iwantschuk ve Timman 8 ve sonuncu 14. Short (!).

Astıl ilginç olan, bildiğimiz gibi, aynı yıl Short'un Karpov'a karşı oynadığı maçın, üstelik 6:4 gibi bir skorla (I) kazanmasıdır! Bu maç Dünya Şampiyonası Adaylar maçlarının yanfina- linde oynanmıştır; fakat Ivançuk bu sahaya gele- memiş, çünkü çeyrekfinalde Yusupov'a 4 1/2 / 5 1/2 skoru ile maç kaybetmiştir. Elbette, bu neticeyi değerlendirirken dikkatli olmak gerekir, çünkü Yu- supov da **çok kuvvetli** GM'lerden biridir! Ancak son 3-4 senenin önemli turnuva ve maçların neti- celerini gözden geçirdiğimizde, sözü geçen ma- çın favorisinin Iwantschuk olduğunu görürüz. An- cak hemen şunu da ekliyelim ki Iwantschuk'un ka- riyerinde istikrarsızlık (örneğin Short'ta olduğu gi- bi) önemli bir rol oynamamaktadır.

Burada Iwantschuk'un zirveye giden yolda oynadığı bazı önemli turnuvalar gözden geçire- lim.

Biel Satranç Festivali 1989. Iwantschuk bun- dan önce çok daha kuvvetli olan Linares turnuva- larından birini kazandığı için, Biel'de favori sayılı- yordu. Biel turnuvası çift rauntlı idi; yani katılan sekiz büyükustanın her biri herkesle ikişer parti oynuyordu. Fakat Iwantschuk, hiç beklenmediği halde, turnuvanın ilk yarısında oldukça kararsız oynayarak, ilk yedi partiden birini, turnuvanın so- nuncusuna kaybetti ve 7 puandan sadece 3 puan topladı. Bundan sonra Wassily uyandı ve GM-tur- nuvalarında nadiren görülen şekilde 5 partiden 5 serisi sayesinde kuvvetli GM Lew Polugajewsky ile birinciliği paylaştı (ve bu meydana Poluga- jewsky'yi de yendi!). Bu da, yine **genellikle** diye- lim, Iwantschuk için tipik bir kararlılık örneğidir.

Iwantschuk'un kariyerinde helki de en büyük başarısı **Linares 1991** turnuvasını kazanmasıdır. (Kategori 17). Bu turnuvanın neticeleri şöyle oldu (parantezlerde Elo-puanları gösterilmiştir): 1. Iwantschuk (2695) 9 1/2; 2. Kasparov (2800) 9; 3. Beljowski (2640) 8; 4-5. Yusupov (2725)!! ve Tim- man (2620) 6 1/2 9-11. Anand (2635)!, Gure- witsch (2650) ve Ljubowewic (2590) 6; 12. Gel- fand (2700) 11.5; 13. Ehlvest (2650) 3,5 ve 14. Kamsky (2640) 2,5. Bu neticelere şunu da ekliye- lim ki, hiçbir parti kaybetmeyen yegâne oyuncu Iwantschuk idi. Üstelik hem bugünkü Dünya Şampiyonu Kasparov'u (1 yenilgi), hem de eski şampiyonu Karpov'u yenmişti. [istikrarsızlığın iyi bir örneğini, o zamanın (Elo değerlendirme siste- mine göre) Dünya üçüncüsü Gelfand verdim...] Bu turnuvanın neticeleri çok etkili olmuştur. Dünyanın en iyi satranç dergilerinden biri olan "Schach- report-Deutsche Schachzeitung"un turnuvanın neticelerini bildirirken, başyazısına koyduğu baş- lıklar Nisan 1991 sayısında "Wassily Iwantschuk geleceğin adamı mı?!" ve Mayıs'ta "Kasparov ile Iwantschuk mu oynayacak?!" olmuştur.

Linares 1992 GM-turnuvası (Kategori 17): 1. Kasparov (2780) 10, 2-3. Iwantschuk (2720) ve Timman (2620) 8, Karpow (2725) 7 1/2 vs.

"Chess Meeting" Dortmund 1992 (Kategori 17): 1-2. Kasparov (2780) ve Iwantschuk (2720) 6, Barejew (2635) 5 1/2 Anand (2670) 5 vs.

[Resme bakınız: Iwantschuk'un hanımı da oldukça kuvvetli bir satranççı olduğundan, "Schachreport" dergisi bu fotonun altına "Dünya- nın en kuvvetli Satranç kankoca çifti" demiştir.]

Şimdi aşağıdaki iki partiyi gözden geçirelim: Iwantschuk-De Firmian (Biel Festivali, 1989)

1. d4 Af6 2. c4 e6 3. Af3 e5 4. d5 ed5 5. ed5 d6 6. Ac3 g6 7. e4 Fg7 8. Fe2 0-0 9. Ad2 Ke8 10. 0-0 ...

"Modern" Benoni savunmasının turnuvalarda sık sık rastlanan bir varyantı. Bu durum binlerce partide meydana gelmiştir; Siyahın seçtiği

10... Abd7

yanıtı da çoktanberi oynanmaktadır. Ancak son senelerde Aa6 hamlesini içeren plan daha çok uygulanmaktadır, örneğin: 9... Aa6 (9... Ke8 yerine) 10. 0-0 Ac7 11. a4 b6 12. Ac4 Fa6 13. f3 Şh8 (Polugajewski - Psaeis, Sotschi 1988). Şimdi de partide meydana gelen konumda (10... Abd7 yerine) 10... Aa6 oynanabilir, örneğin: 11. f3 Ac7 12. a4 b6 13. Ac4 Fa6 14. Fg5 (Resheysky-Matu- lovic, Palma da Mallorca, 1979).

11. Ke1 ...

Oldukça nadir rastlanan bir devam yolu. Ge- nellikle burada 11. a4 a6 12. Ka3, veya daha iyi 11. Vc2 Ae5 12. a4 g5 13. Ka3 g4 14. Ad1 Ah5 ve şimdi, İngiliz GM Nunn'a göre, 15. g3 Vf6 16. Ae3 Af3+ 17. Ff3 gf3 18. Af5 Ff5 19. ef5 varyan- tında Beyaz küçük bir avantaj elde edebilir.

11... Ae5 12. a4 a6

Burada enteresan bir fikir 12... Ah5!?, ör- neğin: 13. Af1 f5 14. ef5 Ff5 15. Fe3 Af6 16. Ag3 Fd7 17. Fg5 Af7 18. Ff6 Ff6 19. Fb5! Fd4. 20. Ke8+ Ve8 21. Age4 Şg7 22. Vd2 a6 23. Fd7 Vd7 24. Ae2 Vf5! = (Griffin-Hardicay, Oberwert 1986)

Wassilli

Wassilli Iwantschuk ve eşi

12... g5 ise, 13. Af1 g4 14. Ag3 a6 15. Fd2 Kb8 16. Vc2 c4 17. b4! yüzünden pek iyi değildir (Pinter-Lawton, Balatonbereng 1983)

13. h3 ...

Pratiğin gisterdiği gibi burada aşağıdaki iki devam yolu da Beyaz için iyidir:

I) 13. Af1 Kb8 (veya 13... Vc7 14. a5 c4 15. Fe3 Fd7 16. Fb6, Beyaz için avantaj ile, Ogaard- Hug, Atina 1971) 14. f4 Ae4 15. h3 Ah6 16. Ff3 Ad7 17. g4 Vh4 18. Fe3, yine beyaz avantaj ile (Alburt-Ree, Lone Pine 1981);

II) 13. Vc2 Kb8 14. a5 Ah5! 15. Fh5 gh5 16. Ad1 Fd7 17. Ae3 Vf6 18. Ka3, Beyaz için küçük bir avantajla (Benjamin-De Firmian, A.B.D. Şam- panyonluğu, 1981)

13... g5 14. Af1 h6

Aynı durum (hamlelerin değişik sırası ile) Ge- orgadze-Nunn partisinde meydana gelmiştir (Ha- sings, 1979-80); bu oyun 15. Ag3 Kb8 16. Ka3 g4 hamlelerinden sonra beraberlikle bitmiştir. Iwantschuk başka bir devam yolu seçmektedir:

15. Ae3! Ag6!?

Siyah, Beyazın son hamlesinden yararlanmak istiyor ve Atı f4-hanesine aktarıyor. Ancak bu pla- nın zayıf tarafı şudur ki, Beyaz Ae3 için kuvvetli c4-hanesini elde etmektedir. Aslında şimdi parti- nin ikinci safhası olan oyunortası başlamaktadır. Ve bu geçişte, galiba, yukarıda gördüğümüz Nunn'un planını (Kb8) uygulamak daha isabetli

li lwantschuk

olurdu.

16. Fd3 Af4 17. Ac4! ...

İşte! Beyaz At, bu konum için "ideal" denilebilecek bir hanedir. Siyah ise, Af4'ü nispeten daha zayıf olan Fd3 ile kışkırtmak zorundadır. Ve, üstelik, bu eylem birkaç tempoya mal olmuştur...

17... Ad3 18. Vd3 Ad7

Şimdi kalan At e5'e gitmek niyetindedir. Fakat Beyaz bunu artık engelleyebilir:

19. f4! Ab6

e5-hanesini kontrol eden Pf4'ü almak iyi değişti: 19... g4 20. Ff4 Ae5(?) 21. Ae5 de5 (21... Fe5 22. Fh6) hamlelerinden sonra Siyahın durumu konumsal olarak çok fenadır.

20. Ab6 Vb6 21. Vg3 g4 22. Ff4 ...

Siyahın stratejik savaşı kaybettiği aşikardır ve bu sebepten dolayı tecrübeli Amerikalı GM kurtuluşu taktik karşılıklarda aramaktadır. Ancak bunlar da mantıklı olarak Siyah için elverişsiz şekilde gelişmektedir.

22... Şh7 23. Fd6 Vb2 24. e5 Ff5 25. Ka2 Vb4?!

Biraz sonra göreceğimiz gibi, 25... Vb6 biraz daha iyi idi.

26. Kf2 ...

Saha üstünlüğünü elde eden Beyaz, kuvvetli bir Şah hücumuna başlıyor.

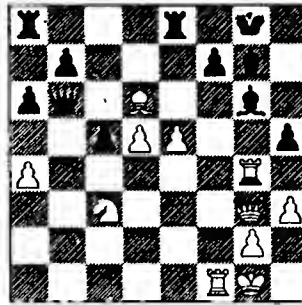
26... Fg6 27. Kf4 ...

İşte, Siyah iki hamle önce 25... Vb6 oynasaydı, Beyaz bu tempoyu kazanamayacaktı.

27... Vb6 28. Kf1 Şg8 29. Kg4 h5

Beyaz nasıl olsa g6'da bir kalite feda edecek; bunun için Siyah, Beyaza kuvvetlerin konsantrasyonu (Ae4) için zaman vermemek için bu eylemi hızlandırmaktadır. (Diyagrama bakınız)

30. Kg6! f6 31. Vg6 c4+ 32. Sh2 Kf8

Veya 32... Ke5 33. Kf7.

33. Kf8+ Kf8 34. Ae4! Kf1 35. Ve6+

Beyaz sonuna kadar dikkatli olmalıdır! Bilindiği gibi "partiye kazanmak birçok iyi hamle yapmayı gerektirir; kaybetmek için ise tek bir hata yeterlidir" ... İşte bu anda bu "tek" hatayı yapma fırsatı vardı: 35. Ag5?? Vg1+ 36. Şg3 Vf2+ 37. Şh2 Vf4+ 38. g3 Vf2 mat.

35... Şh8 36. Ve8+ Şh7 37. Ag5+ Şh6 38. Ve6+ Ff6

Veya 38... Şg5 39. Fe7+, ve Vezir kazanır.

39. Ff8+ Şg5 40. Fh6+ (!)

ve Siyah partiyi terketti. (40. Fh6+ Şh6 41. Vb6'dan sonra Ff6 da kaybedilir. 40. Vb6 dan sonra Siyahı daha 40... Fe5+ 41. g3 Kf8 oynayabilirdi; fakat bu taktirde de parti kolayca kazanılmış olurdu)

Anand - lwantschuk
(Linares 1991)

1. e4 c5 2. Af3 d6 3. d4 cd4 4. Ad4 Af6 5. Ac3 a6 6. Fc4 ...

Belorusyalı usta Venjanın Suzin'in teklif ettiği devam yolu ("Sozin varyantı").

6... e6 7. 0-0 Fe7

8. Fb3 0-0 9. f4 b5

İyi bilinen bu varyant, (Fisher'in de en çok sevilen) 6. Fc4 devam yoluna karşı bir zamanlar sık sık "silah" olarak kullanılıyordu. Beyaz bu durumda ekseriya 10. e5 oynuyordu. Fakat analizler ve pratiğin gösterdiği gibi, 10... de5

11. fe5 Fc5 12. Fe3

Afd7 hamlelerinden sonra Siyahın korkulacak bir durum yoktur, örneğin: 13. Ae4 Fd4

14. Vd4 Ac6 15. Vc3

Fb7 16. Ad6 b4 17.

Ve1 Vc7, eşit oyunla (Bouaziz-Psachis, Las Palmas 1982)

10. f5 ...

Fisher'in zamanından bilinen bir Piyon fedası. Bu sayede Beyaz inisiyatifi elde etmeyi ummaktadır. Burada daha sağlam devam yolu 10. a3 tür (bu hamle b5-b4 Piyon ilerlemesini önlemektedir): 10... Fb7 11. f5 e5 12. Ade2 Abd7 13. Ag3 hamleleri partideki benzer konuma götürür (Pruner-Braun, A.B.D. 1976) fakat Beyaz için daha iyi şartlarla, çünkü kaybedilen tempoya (a2-a3) karşı zayıf e4-noktası daha iyi korunmuştur.

10... b4 11. Aa4 ...

Fisher Smyslow'a karşı (Adaylar turnuvası, 1958) burada 11. Ace2 oynamış; bu devam yolu, 11... e5 12. Af3 Fb7 13. Ag3 Ae4 14. Ae4 Fe4 15. Ve1! Ff3 16. Kf3 Ac6 hamlelerinden sonra çok enteresan bir oyuna götürmüştür. Smyslow o zaman, Siyahın yeterli savunma olanakları olduğu göstermiştir. Ayrıca şunu da zikretmek yerinde olur ki, Siyahın Piyon fedasının kabul edilmesi tam anlamı ile incelenmemiştir: 12... Ae4 (Fb7 yerine) 13. Fd5 Fb7 14. Fb7 Vb6+ 15. Şh1 Vb7 hamlelerinden sonra meydana gelen konumda, feda edilen Piyonu için Beyazın yeterli karşılığının mevcut olup olmaması sorunu pek açık değildir.

11... e5 12. Ae2 Fb7 13. Ag3 Abd7 14. Ve1

... Şa4'ün uzakta bulunması yüzünden, e4-Piyonunun korunması Beyaza zorluklar çıkarır.

14... a5 15. c4 ...

Bu hamleden sonra görünürde, Sicilya savunmasında "standart" denilen d6-d5 merkez parçalama darbesinin olanağı kesin olarak yerinden kaldırılmıştır.

15... Vc7 16. Ve2 Kf8 17. Fg5 Ac5 18. Kac1 h6 19. Fe3 Acd7

Bu hamle ile siyah oldukça ilginç bir "yeni-den gruplaşma" başlatır. Bu eylemin amacı e4-Piyonudur.

20. Ff2 Ka6 21. Kc2 Vb8 22. Ke1 Va8 23. Vd3?!

Ff2'nin kırılması ve Siyah hanelerin buna bağlı olarak zayıflamasından kaçınmak için, burada tedbirli 23. h3 (!) hamlesi daha isabetli olurdu.

23... Ag4 24. Af1 Adf6 25. Ad2 Af2 26. Şf2 Fc6

Şimdi Aa4 de tehdit edilmektedir (Vezirin Va8-a7+ ile Vd7 manevrası !).

27. Kcc1 Va7+ 28. Şe2 Kd8 29. Fd1 ...

Herhalde b2-b3 ile Ab2 hamleleri yardımıyla Vezir kanadındaki durumu konsolide etmek (sağlamlaştırmak) amacıyla. Fakat bunun için zaman kalmamış, çünkü Siyah hiç beklenmedik bir sürpriz hazırlamıştır:

29... d5!!

Demek ki burada da "parçalama darbesi" işlenmektedir! Beyaz Şahın tehlikeli bir yerde bulunması ve siyah hanelerin zayıflığı, beyaz Piyon merkezinin bir Figür fedası yardımıyla yıkılmasını nünükün kılınmaktadır.

30. cd5 Ad5 31. ed5 Kd5 32. Vb3 Fg5

Birdenbire herşey çökmektedir...

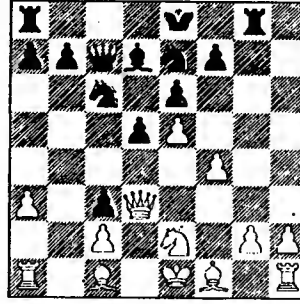
33. Kc2 Fd2

ve Beyaz terketti (34. Kd2 Fb5+ 35. Şf3 Kd2).

Resim 2

Fransız Savunması

(C18) 1. e4 e6 2. d4 d5 3. Ac3 Fb4 4. e5.c5 5. a3 Fc3 6. bc3 Ae7 7. Vg4 Vc7 8. Vg7 Kg8 9. Vh7 cd4 10. Ae2 Abc6 11. f4! Fd7 12. Vd3 dc3

	13	14	15	16	17	18	19	20	21	22	23	24	25	26	27	28	29	30
1	Ac3	Ae2 ²	Kb1	Vc3	Ac3	Ae2	Kg1	g4 ⁴	Kg3	Kb2 ⁵	Şf2	Fh3	c3 ⁶	Fg4	Şg1 ⁷	Şf2	Ag1	Şf1 ⁸
	a6	Al5 ³	Ace7! ¹	Vc3N	Fc6	d4	0-0-0	Ah4 [∞]	Fe4	Al3	Ah2	Kh8	Ag4! ⁹	Kh2	Kh1	d3	Kg8 [∞]	Al5 ⁹
2	Ac3	Kb1 ¹⁷	Ae2	Vc3	Ad4	Vd4	Vc5 ¹⁰	Kb3	Kh3 ¹²	Kg1 ¹³	Fd3	Vd6	ed6	Fb2 ¹⁴	Kh7	Şf2? ¹⁵	Kg8	Fc3
	a6	Al5	Aa7! ¹¹	Fc6	Ad4	Ab5	d4	Vd8! ¹¹	Kc8	Ac3	Fe4	Vd6	Şd7=	Fg2	Kc8	Fd5	Kg8	Kg2 ¹⁶
3	...	Ae2	h3N	g4	Vc3	Ac3	Kl1	Ka2 ¹⁸	Fd2	Ae2	Kc2	Şd1	Fa5	Fd2	Fc1	l5	gf5	Fe3
	...	Al5	Aa5	Fb5	Vc3	Ff1	Ad4	Kc8!	Kh8	Kc2!	Ac2	Aa3	Ac4	Kh3=∞	b5	el5 ¹⁸	Ae3	Ke3 ²⁰
4	Vc3	Kb1	Vd3	g3! ¹⁹	Kb4 ²¹	a4 ²²	Kg1	g4 ²⁴	Kb1	Kg3	ef6	g5 ²⁵	Şf2 ²⁶	Fh3	Va6	Şf1	Şg1	Şf1
	Al5	d4	0-0-0	Aa5!	a6!	Fc6	Fd5 ²³	Ac6	Ah4	l6!	e5	Al3!	e4	Şb8	e3	Ah2	Al3	Aa5 ²⁷
5	Kg1	g4 ²⁸	ef6	f5 ³⁰	Ve4	Vd3	Vb3	cd3 ³¹
	l6!	Ah4! ²⁹	e5	e4!	Kge8	Ae5	d3! ⁺	Fa4! ³²	0-1

1) 11. Ff4!¹⁹ N Fd7 12. Kd3 dc3 [12... Ae5 13. Fe5 Ve5 14. cd4±; 12... Ag6 13. cd4 Af4 14. Af4 Ae5 15. Vd2±] 13. Vc3 [13... Kc8 AM.RODRİGNEZ-PECORELLİ GARCÍA, Kuba (ch) 91-53/280] 13... 0-0-0!²⁰=∞
 2) (N) CHANDLER-TIMMAN, Linares 88-45/343
 3) (N) KARPOV-NOGUEIRAS, Brüksel (Swift) 88-45/344
 4) 20. Şf2!¹
 5) 22. Fb2 Ac6=∞
 6) 25. g5! Af5(Siyah iyi); 25. Fg2 26. Şg2 Kdg8!²; 25. Şg1 Af3 26. Şf2; 25. Ag1
 7) 27. Şe1 d3! 28. Ag1 (28. Ad4 Kh1 28. Şd2 Kdh8 30. Af3 Kf1) Kb2 29. Fb2 d2(Siyah iyi)
 8) 30. Fd2 Kh2!³ 31. Şf1 Ff5 32. Kh3 Kd2 33. Kd2 Kg4=∞
 9) 31. Kh3 Kg4 32. Kh1 Fh1(Siyah iyi) 33. Kh2 Fd5 34. Şf2 Ag3 35. Af3 Ae4 36. Şf1 Ac3 37. Ag5 Ae2 38. Fd2 Af4 39. Af7 Ah3! 40. Fe3 Kg3 41. Fb6 Şd7 42. Ad8 d2! 43.

Kd2 Kb3 0-1 SADOVOI-ANTON YAZIŞMALI-87/91-54/276
 10) 19. Fb5 Fb5 =+
 11) 20... 0-0-0 21. Kg3+=
 12) 21. Kg3 Vh4
 13) 22. Vb4?! Ac3 Δ Aa2
 14) 26. Fd2
 15) 28. Fc3 dc3 29. Şf2 Fd5 30. Kg8 Kg8 31. Şf7 Şd6=
 16) 31. Şf1 dc3 32. Kf7 Şd6 33. h4 Kh2 34. Kh7 Şc5 35. h5!(35. f5) Şd4+ 36. Şg1 Kg2
 37. Şf1 Şe3 38. f5 Kd2 39. Şg1 Kd3 0-1 EHLVEST-NİKOLİĆ, Reykjavik 91 52/292
 17) 14. g3 Kc8!⁴=+; 14. Fd2 Kc8!⁵=+
 18) 20. Şd2?! Adb3 21. cb3 Ab3 22. Şc2 Aa1 23. Şb2 Kc8 24. Fd2 Ac2!⁶=+
 19) 28... b4? TIMMAN-SHORT, Rotterdam 89-47/378
 20) 31. Şd2 Ke5 32. Ad4 Şe7 33. Ka1 Ke4 ΔŞf6 e5=
 21) 17. Fg2 Fa4 18. c3 a6! ΔFb5=+
 22) 18. Ad4 Fb5 19. Ab5 ab5+ c3 c2

23) ΔFc4 Vc5+
 24) 20. Ad4? Ad4 21. Kd4 Ac6(Siyah iyi)
 25) Daha iyisi 24. Fh3 e4 25. g5 Şb8 26. Va6 Af3 27. Şf1+
 26) 25. Şd1 e4+; 25. Kf3 e4 26. Fh3 (26. Vd2 ef3 27. Ad4 Kge8 28. Şf2 Ad4+) Şb8 27. Va6 ef3+
 27) Δ31... Fc4, 31... Ab3 31. Vd3 Ac4 32. Kb5 Fe4! 33. Vd1 Fc2+ (33... d3 GARBER-WALLACE, Gvarapuava, 91-52/291)
 28) 17. ef6 e5 18. g4 Ad6 19. h3 (19. f5 e4!) Fe6! 20. fe5 Ae5 21. Vd1 d3! 22. cd3 Ae4!
 23. Fg2 Ad3 24. Vd3 Kd3+ BRYSON-HANDER, 88-47/1377
 29) 17... Ah6?-42/386
 30) 19. f7!? Kg4 20. Kg4 Fg4 21. Vg3 Af3 22. Şf2 Vd7 Δe4, d3 =∞
 31) 23. Ff4 Aef3 24. Şf2 Vc5 25. Şg3 Af5!⁷=+; 23 f7 Aef3 24. Şf2 Vh2 25. Kg2 Ke2+
 32) 24. Vc3 Vc3 25. Ac3 Ad3 26. Şd2 Af3; 24. Va4 Ad3 25. Şd2 Ac5+ B.NIKOLİĆ-PLCHUT, YAZIŞMALI 89-47/377

Yenilikler

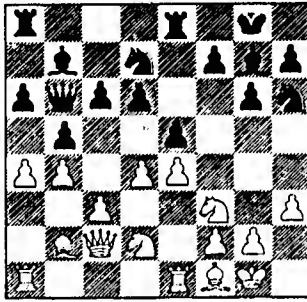
Alper OLCAYÖZ

Karpov-Beljavsky
Biel 1992

İSPANYOL AÇILIŞI

Breyer Devam Yolu

1. e4 e5 2. Af3 Ac6 3. Fb5 a6 4. Fa4 f6 5. 0-0 Fe7 6. Ke1 b5 7. Fb3 d6 8. c3 0-0 9. h3 Ab8 İspanyol Savunmasındaki Breyer devanı yolu. Bır savunma Fischer-Spassky maçında Spassky tarafından 3 maçta uygulandı. Örnek olarak; 9... Ab8 10. d4 Abd7 11. Abd2 Fb7 12. Fc2 Ke8 13. Af1 Ff8 14. Ag3 g6 15. Fg5 6 16. Fd2 ed4 17. cd4 c5 18. d5! N Ab6 19. Fa5! Id7 20. b3 += Fischer-Spassky Sveti-Stefan/Belgrad 1992 10. d4 Abd7 11. Abd2 Fb7 12. Fc2 Ke8 13. a4 Ff8 4. Fd3 c6 15. b3 g6 (... d5!?) 16. Vc2 Fg7 17. Fb2 Ah5 18. Ff1 Vb6 19. b4! N Yenilik! Burada eski hamle 19. Kad1 idi. Bu

hamle d7'deki siyah ata c5 karesini kapatıyor. Artık beyaz (20. de5) yapabilir. 19... Af4 20. de5 Ae5 [20. Ab3! +=] 21. Ae5 de5 22. c4!± Kad8 a) [22... bc4 23. Ac4 Vb4 24. Fa3!± b) [22... ba4 23. c5!± 24.

Fa3!± 23. ab5! ab5 24. Ka5! Bu güçlü hamle çok etkili. b5 karesi üzerinde baskıyı artırıyor. 24... Ff8 [24... bc4 25. Ac4 Vc7] 26. g3!± 25. Fc3 Ae6 Siyah d4 karesine hakim olarak bir karşı oyun kurmak istiyor. Fakat Karpov basit ve aynı zamanda etkili oynayarak buna izin vermiyor. 26. Af3! Ad4 [26. cb5!± Ad4!± 27. Fd4 ed4 28. Ac4 d3 29. Vd3! Kd3 30. Ab6 f4 31. Ka7!±] 27. Fd4 ed4 28. c5 Vc7 29. Ka7! Vb8 Bu konumdaki en etkili hamle. Siyahın d4 piyonu zayıf, c8'deki fili çok pasif bir konumda üstelik beyaz açık a dikeyine hakim. Bütün bunlar beyaza kazancı getiren faktörler. 30. Va2 d3 31. Ka3! d2 32. Ad2 Kd4

33. e5! Kb4 Karpov'un bu çok etkili piyon fedası sonu hazırlıyor. Siyahın makul bir devam yolu yok. 34. e6 fe6 35. Ke6 Şh8 36. Kae3! Ke6 Beyazın 31. hamlesini hatırladınız mı? 37. Ve6 Kf4 / 37... Fc5 38. Vf6 Şa8 39. Ae4!± Vd8 39. Ve5+ 1-0

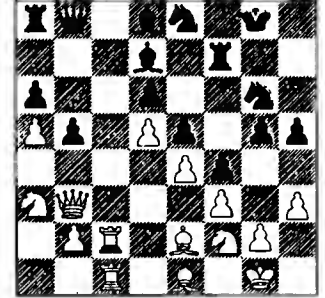
Olçayöz(TUR)(2360)

Grivas(GM)(2465)

Balkan Şampiyonası 1992

Şah Hint Savunması E99

1. d4 Af6 2. c4 g6 3. Af3 Fg7 4. Ac3 0-0 5. e4 d6 6. Fe2 e5 7. 0-0 Ac6 8. d5 Ae7 9. Ae1 Ad7 10. Ad3 f5 11. Fd2 Af6 12. f3 f4 13. c5 g5 14. Kc1 Ag6 15. cd6 cd6 16. Ab5 Kf7 17. Vc2 Ae8 18. a4 Ff8 19. Af2 Fd7 20. Vb3 h5 21. h3 Fe7!± 22. Kc2 Vb8 23. Kf6!± Fd8 Burada 23. Kf6 yerine 23. f4!± daha güçlü bir hamle idi. [23. Fa5!± Fd8 tek hamle 24. Fd8 Vd8] 25. Vb4! (Grivas) 24. a5 a6 25. Aa3 b5 (Blz.DIYAGRAM) 26. Fe1!± N Yenilik! (Şah-Hint savunmasının bu devam yolu sık oynanıyor. Burada oynanmış eski hamle; 26. Fb4 Kg7± Vukic-Şahovic Tuzla 1983) 26... Af6!

27. Vd3 Kg7 28. Fd1 Ah8! (Fikir Kc6 Fb3 Ab1-c3-d5 fikri ile) 29. Şf1! Af7 Burada Kc6 gerekli idi. Hem Fb4 fikri ile, hem de Ac2-b4 manevrası için. Oyundaki hamle riskli bir hamle. 30. b4 Ah6 31. Ab1 Ka7 Atı d2-b3-yolu ile ileride c5 karesindeki feda fikrine hazırlamak için yapılmış bir hamle. 32. Ad2 Kg6 33. Ab3 g4! Siyahın yaklaşık 10-12 hamledir hazırladığı fikri tam zamanında uyguluyor.

34. Fe2 Şh8! 34... g3 tehditi yüzünden Fe2 oynadım. Zaman darlığında oynanan bu hamleler oyunun gidişatını etkiliyor. 35. Kc3! gh3 [35. Kc6!±] 36. Ah3 Af7! Atı etkili bir noktaya yöneliyor. 37. Ff2! Kc7 Burada Fh4 daha iyi idi. Zaman çok azaldığı için çok doğru devam yolu bulmak zor. 38. Kc7 Fe7 39. Vc3 Fd8 40. Şe1!± Kg2 Zaman kontrolünden önceki bu son hamle oyunu hemen kaybettiriyor. [40. Fb6!± Fb6 41. ab6 Vb6 42. Vc7 Vc7 43. Kc7!± Fikir Ka7 (xa6) Aa5-c6] 41. Ag1 Ag5 42. Ff1 Kf2 0-1 Bu maçın kazanılması halinde Yunanistan'ı takım olara 4-2 yenmi imkanımız vardı. Fakat ben oyunu kaybedince 3-3 berabere kaldık. Şanssızlık!...

Satranç Başlarken

Melis MEMİKOĞLU

SATRANÇ KURALLARI (Değişiklikler)

FIDE Kongresi Selanik, 1988

Madde No.

Eski Yeni

5.1 (b) 5.1 (b) (madde sonu)...

Şah'ın üstünden atlatılarak, Şah'ın henüz üzerinden geçmiş olduğu kareye konur.

5.1 (d) 5.1 (d) (madde sonu).... seçeceği, kurala uygun, herhangi bir hamle yapmakta serbesttir.

5.6 (e) 5.6 (e) Bir yarışmada 1. veya

8. sıraya ulaşarak Vezir, Kale, Fil veya At ile değiştirilecek bir Piyon'un yerini alacak olan taşın kısa sürede bulunması mümkün olmadığı hallerde, oyuncu, her iki saati durdurarak hakemin yardımını isteyebilir. (Devamı eski metin).... Oyuncu durumu hakeme...

6.5 6.5 (madde sonu).... Bu husus, 10.1, 10.2, 10.3, 10.4 ve 10.7'nci maddelerdeki hükümler hariç, her duruma uygulanır.

8.5 8.5 Oyun sırasında taşların başlangıçta yanlış dizilmiş olduğu farkedilirse, oyun iptal edilerek yeni bir oyun oynanır.

8.6 Oyuncuların yanlış renklerle oynamakta oldukları, ilk zaman kontrolü

düşünme süresinin 1/4'ü geçtikten sonra farkedilirse oyuna devam edilir. Eğer yanlışlık bu süre aşılmadan önce farkedilirse yarışma programını fazlaca aksatmadığı takdirde hakem, oyunun doğru renklerle yeniden oynanmasını sağlayabilir.

8.6 8.7 (Eski metnin aynı)

10.4 10.4 Her iki oyuncu aralarında anlaşukları takdirde oyun berabere kabul edilir ve böylece oyun derhal sona erer. (Elkitabındaki baskıda dizgi hatası)

10.5 10.5 Her seferinde aynı oyuncu hamlede olmak şartıyla, hamlede olan oyuncunun;

a) Hamlesini önceden hakeme bildirmek ve oyun formüllerine yazmak şartıyla, yapmak niyetinde olduğu bu hamleyle aynı durumun üçüncü kez tekrarlanmış olacağını, veya,

b) Yapılınış olan hamle ile aynı durumun üçüncü kez tekrarlanmış olduğunu, ileri sürmesi halinde oyun berabere sonuçlanmış olur. (Devamı eski metin).... Durumların aynı olarak...

10.7 10.7 Aşağıda oyun sonu durumlarından birinin meydana gelmesi halinde

oyun beraberlikle sonuçlanmış olur:

- a) Şah'a karşı Şah,
- b) Şah'a karşı Şah ve sadece Fil veya At,
- c) Şah ve Fil'e karşı Şah ve Fil (Fil'lerin aynı renkteki çapraz üzerinde olması şartıyla)

Sadece Şah'ı kalmış olan oyuncu oyunu kazanamaz. Bu durumda olan oyuncunun rakibi yarışma kurallarında belirtilmiş olan hamle adedini öngörülmuş süre içinde yapamamış (Madde 10.11 ve 10.12) veya zarfın içine kuraldığı bir erteleme hamlesi koymuş olsa bile oyun berabere kabul edilir.

10.9 10.9 Madde 10.8'de sözü edilen 50 hamle adedi aşağıdaki durumlar için 75 hamleye yükseltilir:

- a) Şah, Kale ve Fil'e karşı Şah ve Kale,
- b) Şah ve 2 At'a karşı Şah ve Er,
- c) Şah, Vezir ve bir hamle sonra 1. veya 8. sıraya ulaşacak Piyon'a karşı Şah ve Vezir,
- d) Şah ve Vezir'e karşı Şah ve 2 At,
- e) Şah ve Vezir'e karşı Şah ve 2 Fil,
- f) Şah ve 2 Fil'e karşı Şah ve 2 At.

Devamı gelecek sayıda

Kapalı pozisyonlar

Piyonların değişilmeden birbirlerini bloke etmesiyle oluşan kapalı pozisyonlar genellikle atak oyuncuları çok sıkır. Kapalı konumlarda konu kaleler için açık sütun veya sütunlar elde edilmesidir. Çok nadir örnekler dışında açık sütun olmadan bir oyunun kazanılması mümkündür diyebilirmisiniz? Kapalı pozisyonların çoğunda merkez piyonları bloke durumdadırlar yani sürülemezler. O zaman devreye vezir ve şah kanadındaki piyonların sürülmesi gerekir ki bunların sürüşü bilgi noksanlığında oyunu kayba götürebilir. Teknik sahalara girmeden önce kapalı pozisyonları sınıflandırmaya çalışalım.

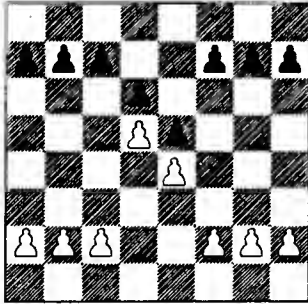
A) KLASİK BLOKE POZİSYONLAR: 4 Merkez piyonunda bloke durumdadır. Sadece içlerinden bir tanesi yarı sahayı geçmiş durumdadır. Aralarında ikiye ayrılırlar: 1) *Vezir piyonu önde* e4, d5-d6, e5 2) *Şah piyonu önde* d4, e5-d5, e6

B) STONEVALL (Taş duvar) POZİSYONLARI: Stonevall konumları 3 kısma ayrılır. 1) *Normal Stonevall* 2) *Anti-Stonevall* 3) *Pseudo Stonevall*

C) VYILL POZİSYONU: Beyazların c3, c4, d5, e4, siyahların ise d6, e5 piyon zincirine sahip oldukları konumlardır.

D) DEĞİŞİK KAPALI KONUMLAR: Örneklemeyecek kadar çok değişik kapalı pozisyonlara rastlamak mümkünse öncekiler kadar önem taşımazlar. Tek kanadın bloke olduğu pozisyonlar değişik kapalı konumlar içinde incelenmeye en çok değerlidir.

A) KLASİK KAPALI POZİSYONLAR:

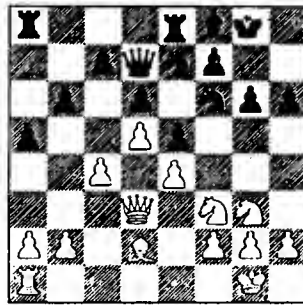
1) *Vezir piyonu önde:* Vezir ve şah piyonu açılışlarından elde edilebilen bu konuma önce beyazların yönünden bakalım. Oyunun açılması için iki seçenek var. c4-b4 ve c5 sürerek c sütunu açılabilir veya f4 sürerek f sütunu. Tabii ki ikinci seçeneğin biraz dezavantajlı olduğu açıktır. Siyah e4 yaparak hem e5 karesini taşlarının kullanımına açar hemde beyazı zayıf e4 piyonu ile bırakır.

Hatta beyaz g3 oynayarak e4'e g4 ile karşılık verse bile e5 karesini kontrol etmesine rağmen e4 piyonu yine hayli zayıf kalır. Ancak kalelerin e sütunundan duble edilip e5 sürüşü gerçekleştirilebilirse bu seçenek dikkate alınabilir. Vezir kanadında sütun açma fikri daha sadedir fakat dikkat edilmesi gereken noktalar vardır. Beyazın c4 sürüşüne siyahın a5 oynayıp b4 hamlesini geciktirmesine a3? oynamak son derece sakıncalıdır. 1. c4 a5 2. a3? a4! ve bir piyon iki piyonu bloke eder. Doğrusu 1. c4 a5 2. b3! ve sonra a3, b4 ve c5'tir. Modern satrancın temelini atan üstatlardan Nimzovich'e göre siyahın piyon zincirinin temeli d6 beyazın ise e4'dür. Siyah'ta doğal olarak bu konumda f5 oynayarak fe4 ile f sütununu açmaya çalışacak veya f5, f4 sürerek g5, g4 ile g sütunundan yararlanmak isteyecektir. Siyah için diğer bir sütun açma yolu da c6 sürüşüdür. Ancak bu devam yolunda d6 piyonu zayıf kalacak ve beyazın g3, f4 yolunda maruz kaldığı pozisyonun aynısına sahip olacaktır. Özet olarak beyazın şansının vezir kanadında siyahında şah kanadında olduğunu söyleyebiliriz. Fratikte siyahın atağı daha çabuk başlarsa da oyuna ilk başlamanın verdiği avantajla beyaz önce şah kanadında gerekli tedbirleri aldıktan sonra vezir kanadındaki girişimlerine devam edebilir.

ARONIN-LYUBLINSKY

Moskova 1951, İspanyol Açılışı

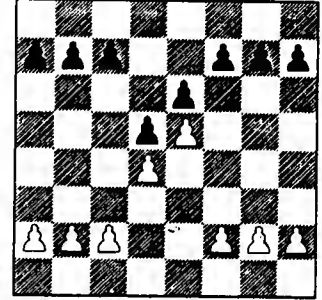
1. e4 e5 2. Af3 Ac6 3. Fb5 a6 4. Fa4 Af6 5. d3 d6 6. c3 Fd7 7. 0-0 Fe7 8. Ke1 0-0 9. Abd2 Ke8 10. Af1 Ff8 11. Fb3 Fe6 12. Aa3 h6 13. d4 Fb3 14. Vb3 Vd7 15. d5 Ae7 16. c4 b6 17. Fd2 g6 18. Vd3 a5

İki tarafta işine bakıyor. 19. b3 Fg7 20. a3 Ah7 21. b4 ab4 22. ab4 Ka1 23. Ka1 f5! 24. Fc3? (Çok mekanik bir hamle. Beyaz c5 ile e5 piyonuna baskı yapmayı planlıyor ama şah kanadını ihmal ediyor. Doğrusu 24. h3! f4 25. Af1 g5 26.

A3h2 h5 27. Ve2 Af6 28. g4! fg3 29. fg3 Vh3 30. Fg5! 1) f4 25. Af1 g5 26. c5 bc5 27. bc5 g4 28. A3d2 Ag6 29. Ka7 f3? (çok acele bir hamle Ag5! ile hücum çok kuvvetli olurdu) 30. g3 Ag5 31. Ae3! (Şah'a f1 karesini açıyor) Ah3 32. Şf1 dc5 33. Va6 Şh7 34. Vc6 Vc6 (zorunlu) 35. dc6 Ke6 36. Kc7 Ae7 37. Af5! Ff6 38. Kd7 Şg6 39. Ae7 Fe7 40. c7 Kc6 41. Ke7 terkeder.

2) **ŞAH PİYONU ÖNDE:**

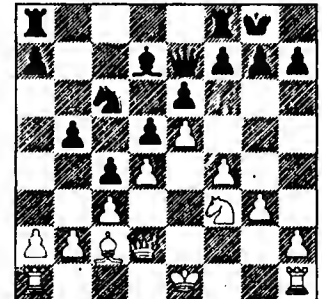

Fransız savunmasından ulaşılabilen bu konumda siyahın iki devam yolu vardır. 1) *Piyonu c7 veya c6'da tutmak* 2) *c5-c4 sürmek*. Birincisi tamamen beyazın avantajındadır. f4-f5 ile etkili bir şah kanadı atağı yapabilir hatta siyah pasif kaldığı için bir önceki örnekte olduğu gibi vezir kanadında bile sütun açabilir. İkinci yol siyaha daha çok karşı şans sağlar. Diyagramımızda siyahların c5 sürmesi zor gözükmesine rağmen açılış hamlelerinde bunu rahatlıkla başarabilirler. Şöyleki: 1. e4 e6 2. d4 d5 3. e5 c5 gibi. Siyahlar c5-c4'den sonra b5-b4 ile vezir kanadını zorlayıp bu kanatta üstünlük sağlayabilirler. Ancak pratikte hala beyazın imkanları daha elverişli gözükmektedir zira siyahların şahlarını emniyete alma sorunu vardır. Eğer siyah şah ortadaysa veya kısa rok yapmış durumdaysa beyazın f4-f5 ile yapacağı operasyon f sütunundan çok etkili olacaktır. Eğer siyah uzun rok yapmışsa bu takdirde b5-b4 sürüşü şahının emniyeti açısından sorunlu çıkaracağından daha çok hızlılık gerektirecektir. Bu gecikmeden dolayda beyazların teşebbüste önde olacağı kesindir.

FORGACS-TARTAKOVER

St-Petersburg 1909, Fransız Savunması

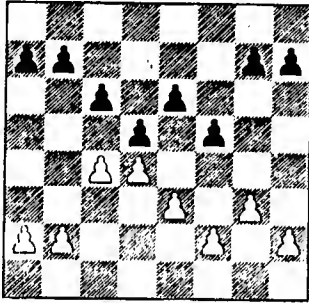
1. e4 e6 2. d4 d5 3. Ac3 Af6 4. Fg5 Fe7 5. e5 Ae4 6. Ae4 Fg5 7. Ag5 Vg5 8. g3 c5 9. c3 Ac6 10. f4 Ve7 11. Af3 Fd7 12. Vd2 0-0 13. Fd3 c4 14. Fc2 b5

Şans ve karşı şans çarpışıyor ancak ilk şansın kılıcı rakibinin kalbine saplanıyor. 15. 0-0 a5 16. Kae1 b4 17. f5! (17. g4 f5) e5 (tehdit f6 idi) (17. f6 18. fe6 fe6 19. ef6 Kf6 20. fh7 Sh7 21. Ag5 Sh8 22. Kf6 Vf6 23. Ke6) 18. g4! f6 (18. f4 19. Vf4 fe6 20. Ag5 h6 21. Ah7 Ke8 22. g5) 19. Ag5 g6 (19. h6 20. Ah7 Kf8 21. Af6 g6 22. Vh6) 20. Kf6 Şg7 21. Kf1 Fe8 22. Vf4 Ad8 (Ae6'yi önüyor) 23. e6! Ka6 24. Ve5 Sh6 25. Kf1! fe6 26. Af7 Vf7 23. Kh5! Şg7 24. Kg6 Mat

B) STONEVALL POZİSYONLARI:

1) Normal Stonevall: Sağlam bir formasyon olan Stonevall'a Slav, Hollanda, Bird ve Vezir gambiti açılışlarından girilebilir.

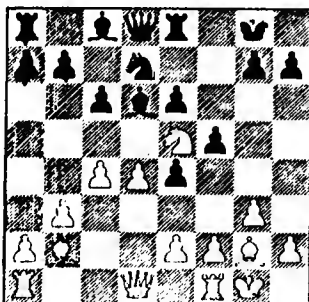

Normal Stonevall'da siyah vezirini e8 karesi üzerinden h5'e getirir ve g5-g4 ile g veya f sütunlarını açmaya çalışarak şah kanadı hücumu geliştirmeye yönelir. f5 piyonunun sürürlü olması bazı durumlarda kalenin f8-f6-l6 yoluyla direk hücum katılmasını da sağlayabilir. Formasyona beyazın yönünden bakacak olursak e6 ve c6 karelerinin hedef olduğunu görebiliriz. Bunun için 3 devam yolu düşünülebilir. 1) e6'ya hücum. Bu da ancak e4 sürüşü ile mümkün olabilir. e sütunu açıldığında e6 karesinin zayıflığı çok bariz olacaktır. 2) c6'ya hücum. b4-b5 sürüşü ile b sütunu açılabilir veya c6 piyonu geri bırakılabilir. 3) Siyahın zayıf e5 ve c5 karelerinden istifade etmek. Bu devam yolu iki şekilde oynanabilir. A) b3-fa3 hamleleriyle siyahın siyah filini kesmek ve siyah kareleri zayıflatmak B) Atları d3 ve f3 karelerinde tutarak tüm zayıf kareleri denetim altına almak.

RETİ-BOGOLYUBOV

Neu-York 1924, Reti Açılışı

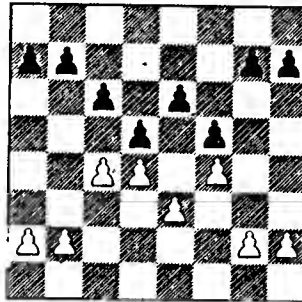
1. Af3 d5 2. c4 e6 3. g3 Af6 4. Fg2 f d6 5. 0-0 6. b3 Ke8 7. f2 Abd7 8. d4 c6 9. Abd2 Ae4 10. Ae4 de4 11. Ae5 f5

Siyahın erken Ae4'ü Stonevall'u deforme hale getirdi. e4'deki atın Stonevall formasyonunda mutlaka f5 fiyonu ile alınması gerekir.

12. f3! ef3 13. f3! fe4 ile pozisyonu açma fikri var) Vc7 14. Ad7 Fd7 15. e4 e5 16. c5 Ff8 17. Vc2 ed4 18. e5! Kad8 19. Fh5! Ke5 20: Fd4 Kf5 21. Kf5 Ff5 22. Vf5 Kd4 23. Kf1 Kd8 24. Ff7 Sh8 25. Fe8!! Terkeder

2) ANTI-STONEVALL:

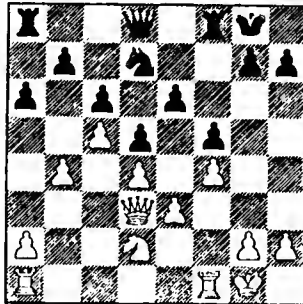

Siyahın g5'li girişimlerini beyazlar f4 ile önlerler yani Stonevall'a Stonevall ile cevap verirler. Bu yüzden siyahların olanakları çok kısıtlanır ve g5-f4 sürüşleri geçicekeçince beyazlar vezir kanadındaki girişimleri için hayli vakit kazanırlar. Özet olarak eğer beyazın Anti-Stonevall yapma olanağı varsa siyahların Stonevall yapmaması tavsiye olunur.

PETROV-GRAU

Buenos Aires 1939 Vezir Gambiti

1. d4 d5 2. Af3 f5 3. c4 e6 4. Vb3 Ac6 5. Fd2 Kb8 6. e3 a6 7. Fd3 fd3 8. Vd3 Ab4 9. Fb4 f6 10. Abd2 Af6 11. 0-0 0-0 12. c5 f d2 13. Ad2 c6 14. f4 Ad7 15. b4 f5?

Siyah gerçi kötü filini beyazın iyi filiyle değişti ama pozisyonu ispatlanacağı gibi Stonevall yapmaya elverişli değil.

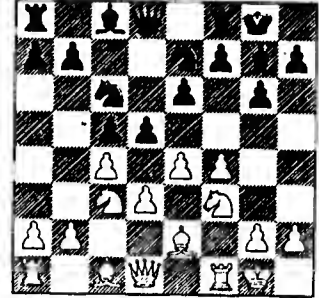
16. a4 Vc7 17. Kf1 Ka8 18. b5 Kf6 19. Af3 ab5 20. ab5 Vd8 21. b6 Ka1 22. Ka1 h6 (g5 niyetiyle 22. Ka8 23. Ka7 Ka7? 24. ba7 Va8 25. Va3 Şf7 26. Va5 ve Vc7 kazanır.) 23. Ka7 Şf7 24. Ve2 g6 25. Ad2 Af6 26. Ab3 Şe8 27. Aa5 Vc8 28. Va2 Ad7 Herşey korundu ve siyah hala tutunuyor gibi. Ancak taşlarında korkunç bir kramp var ve yeterli taş değişilmediği için beyazın zorunlu kazancı var. 29. Vf2 Af6 30. Vh4 Ag8 31. g4 Şf7 f3. f4 32. Vg4 Şf7 33. f5! 32. g5! h5 33. Vf2 Şe8 34. Va2 Ae7 35. Ab7 Kb7 36. Kb7 Terk 36. Vb7 37.

Va7)

3) PSEUDO-STONEVALL: Beyazın c4-d3-e4 formasyonu ile Stonevall bir sütun vezir kanadına kaymış olur. Fazla bir pratik önemi olduğu söylenemez zira siyahlar her zaman d5 sürüşünü zorlayıp beyazı zayıf d4 karesi ile barıkatabilirler. İki tarafta aynı formasyonu tercih ederse yani pozisyonu simetrik olursaki buna double Pseudo-Stonevall diyebiliriz, oyunun açılması f4, g4 veya f5, g5 hamleleri ile mümkün olabilir.

CARLS-EUVE Göteborg 1920, İngiliz Açılışı

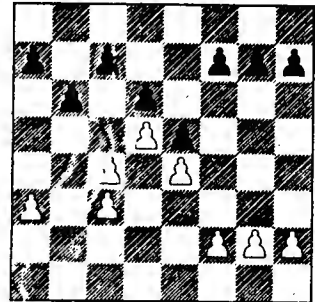
1. c4 e6 2. Ac3 c5 3. e4 Ac6 4. f4 Age7 5. Af3 d5 6. d3 g6 7. Fe2 Fg7 8. 0-0 0-0

Beyazın pseudo-Stonevall'de en büyük sıkıntısı d4 karesidir. Siyahlar d sütununu açarak bütün stratejilerini bu kare üzerine kurabilirler. g7'deki kuvvetli filde bu amaca hizmet eder.

9. Fd2 Ad4 10. Fe1 b6 11. Fh4 Fb7 12. cd5 ed5 13. Ad4 (13. Ad5 Fd5 14. ed5 A4f5) Fd4 14. Şh1 Vd7 15. f5! (15. Fe7 Ve7 16. Ad5 Fd5 17. ed5 daha iyiydi) de4 16. de4 g5 17. ef5 (17. Fe7 Ve7 18. ef5 Kad8-19. Ve1 Kle8 ve siyah daha iyi) Af5 18. Ff2 (18. Fg4? Ah4 19. Fd7 Fg2 mat) Sh8 19. Fg4 Kg8 20. Fd4 cd4 21. Kf5 (zorunlu. 21. Ff5 Fg2 22. Şg1 Ff3 23. Şf2 Vf5) Kg4 22. Vg4 Kg8 23. Vg8 Şg8 24. Kg5 Şf8 25. Ad1 Ve7 26. Terkeder (26. h4 Ve1 27. Şh2 Vh4 ve Vg5)

C) VYVILL POZİSYONU: Vyvill bu pozisyonu ilk defa St-Petersburg turnuvasında elde eden oyuncudur.

İlk bakışta d5'ten sonra beyaz c2 ve c3 piyonlarının handikapı yüzünden çok kötü gözükmemektedir. c5 sürüşü taktik sürprizler dışında zor olduğundan beyazın politikası vezir kanadında beklemek ve oyunu f4 ile şah kanadından açmak olacaktır. Eğer siyah kısa rok yapmışsa bu girişim başarılı olabilir ama tabii ki siyah uzun rok atarak

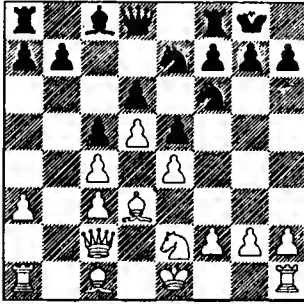
ÖZETİ

şahını daha emniyetli köşeye almak isteyecektir. Zira beyazın açık b sütunundan b6 piyonunun sağlamlığı nedeniyle fazla tehlikeli bir atak geliştirmesi düşünülemez. Taş değişimleri Siyahın işine yarar çünkü beyazın duble piyonları oyun sonunda daha zayıf bir hale gelecektir. Siyahın c5 sürüşü c3-c2 dublesine hücumu zorlaştırır ve iyi netice vermez. En iyisi c piyonunun hiç sürmemek ve c5 karesini siyah ata sak'ıdır. Siyah için ikinci bir sütun açma yolunda c6 sürüşü ile c sütununu zorlamaktır.

CAPABLANCA-RAGOZİN

Moskova 1935, Nimzoviç Savunması

1. d4 Af6 2. c4 e6 3. Ac3 Fb4 4. a3 Fc3 5. bc3 d6 6. Vc2 0-0 7. e4 e5 8. Fd3 c5 9. Ae2 Ac6 10. d5 Ae7?

İşte Vyvill pozisyonu. Fakat siyah için kötü çünkü 1) c5 karesi kapalı siyah atı gelemiyor 2) Siyah 0-0 yapmış durumda 3) c4 piyonuna siyah b6, Aa5, Fa6 ile baskı yapılamıyor.

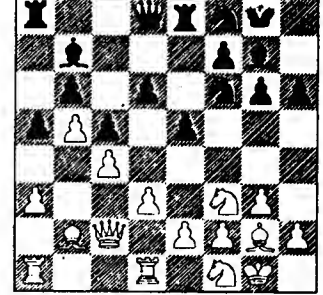
11. f3 Ad7 12. h4 Ab6 13. g4 f6 (Beyaz g sütununu açma kendi şahına da kaçma fırsatını yaratıyor) 14. Ag3 Şf7 15. g5 Ag8 16. f4 Şe8 17. f5 Ve7 18. Vg2 (Siyahın hiçbir karşı şansı yok ve oyunun g sütunundan biteceği belli oluyor) Şd8 19. Ah5 Şc7 20. g6 g6 21. Ag7 Fd7 22. h5 Kac8 23. h6 Şb8 24. Kgl Kf7 25. Kb1 Vf8 26. Fe2 Şa8 27. Fh5 Ke7 28. Va2 Vd8 29. Fd2 Aa4 30. Vb3 Ab6 (b6 veya Kb8'e Ae6 var) 31. a4! Kb8 (31. Fa4 32. Va2 Fd7 33. Ae6 Fe6 34. de6 ve Ff7) 32. a5 Ac8 33. Va2 Vf8 34. Fe3 b6 35. a6 Vd8 36. Şd2 Vf8 37. Kb2 Vd8 38. Vb1 b5 (karşı şans arayışı. Eğer hiçbir şey yapmamaya devam edilirse beyaz b sütunundan oyunu kazanacak) 39. cb5 Ab6 40. Va2 c4 41. Va3 Vc7 42. Şc1 Kf8 43. K2g2 Vh8 44. Vh4 Kc8 45. Kp3 Kf8 46. Ac6 (nihayet!) f6 47. de6 Kc7 48. Vd6 Ae7 49. Kd1 Tarkeder.

D DEĞİŞİK KAPALI POZİSYONLAR: Evvelki örnekler kadar önem taşımayan diğer kapalı pozisyonlara tek kanadın kapalı olduğu bir örnek vererek konumuzu bitiriyoruz. Tek kanadın bloke olduğu pozisyonlarda elbetteki oyunun açılması için en uygun yer merkezdir.

RETİ-CAPABLANCA

New York 1924, Reti Açılışı

1. Af3 Af6 2. c4 g6 3. b4 Fg7 4. Fb2 0-0 5. g3 b6 6. Fg2 Fb7 7. 0-0 d6 8. d3 Abd7 9. Abd2 c5 10. Vc2 Ke8 11. Kkd1 a5 12. a3 h6 13. Af1 c5 14. b5 Af8

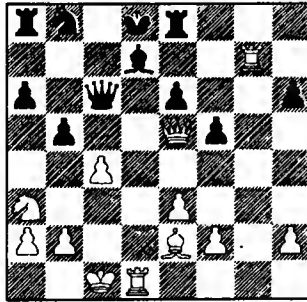

15. e3! (fikir d4) Vc7 16. d4 Fe4! 17. Vc3 (Vc1 daha iyiydi) ed4 18. ed4 Af6d7? (Siyah filin değişiminden sonra g6-h6 formasyonu zayıflıyor. Doğrusu 18. Ae6) 19. Vd2 cd4 20. Fd4 Vc4 21. Fg7 Şg7 22. Vb2! Şg8 23. Kd6 Vc5 24. K1d1 Ka7 25. Ae3 Vh5 26. Ad4! Fg2 27. Şg2 Ve5? (27. Ke3 28. fe3 Vd1'e Ae6 var fakat 27. Ae5! ile siyah oyunu sürdürebilirdi) 28. Ac4 Vc5 29. Ac6 Kc7 30. Ae3 Ae5 31. K1d5! Terk (31. Ac4 32. Kc5 Ab2 33. Kc2 Aa4 34. Ad5 kazanır)

Kombinasyonlar

Osman KÖSEBAY

Bu sayıdan itibaren ağır figürlerin oyundaki etkinliklerini inceleyeceğiz. Vezir ve kalelerin oluşturduğu bu kategori, hareket yeteneklerinin yüksek oluşu ile diğer taşlara üstünlük sağlarlar. Kaleler açık sütunlar, 7.nci ve 8.nci yataylarda etkili olurken, şon darbeyi indiren genellikle vezirdir.

Soultanbeieff-Linbarski 1937

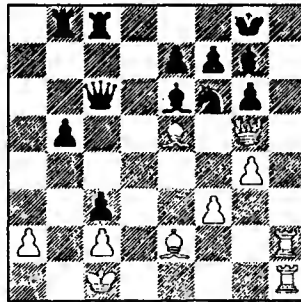
Şimdi Soultanbeieff-Linbarski partisine bir göz atalım. Diyagramda beyazın pozisyonel üstünlüğü açıkça belli olmaktadır. Bun sağlayan faktörler aşağıda sıralanmıştır:

1. Beyazın kaleleri son derece aktiftir.
2. Siyahın şahı merkezde saldırıya açıktır.

3. Siyahın vezir kanadı gelişmemiştir.
4. Siyahın merkezi bloke olmuştur.

Bu saptamaların ışığında beyaz kendine bir hedef kare seçti ve bu kareyi kontrol eden taşları teker teker ortadan kaldırdı.

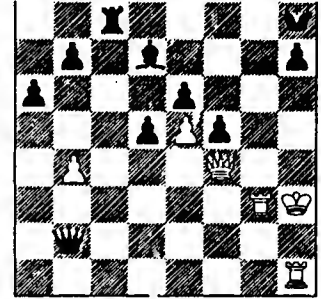
1. Ff3!! Vf3 2. Vb8! Kb8 3. K1d7 Şc8 4. Kc7 Şd8 5. Kgd7 mat

Kozma-Alster, 1953

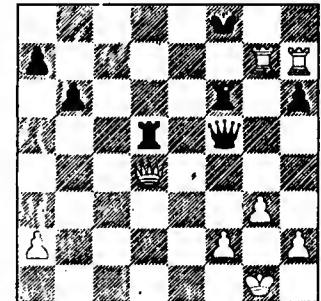
İkinci örnekte beyazın açık kale sütunundan yararlanma şekli oldukça öğretici...

1. Vh6!! Fh6 2. Kh6 g5 3. Kh8 Şg7 4. K1h7 Şg6 5. Fd3 Ve4 6. Fe4 Ae4 7. Kg7 mat.

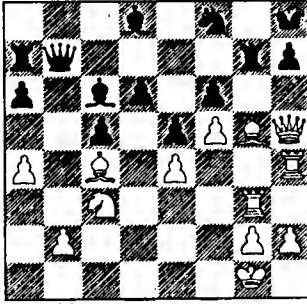
Pillsbury-Aaroczy, 1900

Pillsbury Avrupa'nın kültür ve sanat başkenti Paris'te Maroczy'ye karşı bir başyapıt yaratıyor. 1. Vh6! Ve5 2. Vh7!! Şh7 3. Şg2! mat.

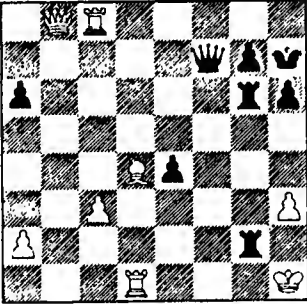

Kombinezonlar

Szabo-Dückstein, 1957
Haydi bakalım sıra sizde!!

I. Ivanov-Kudrin, 1989
Beyaz oynar kazanır

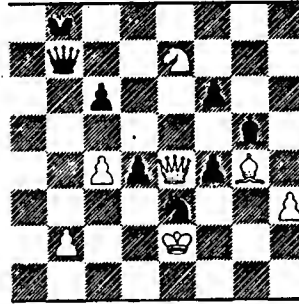

Sakarov-Holmov, 1965
Siyah oynar kazanır

Yaşanmış ilginç satranç öyküleri

Sizlere bu sayıda 1905'te Viyana'da yapılan bir turnuvada Krejci ile Schwarz arasında oynanan bir karşılaşmanın dramatik öyküsünü aktarmak istiyorum.

Turnuvanın son turuna girildiğinde Schwarz'ın birincilik şansı sürmekteydi; Krejci ile yapacağı karşılaşma bu açıdan kendisi için çok önemliydi. Gergin bir atmosferde başlayan karşılaşma, bir süre sonra diyagramdaki konuma ulaştı.

Krejci bu konumda vezir kazancı ile sonuçlanan, etüdüvari bir motif buldu.

1. Ac6 Şc7 2. Ve7 Şb6 3. c5 Şa6 4. Fc8 Vc8 5. Vb6 Şc4 7. Vb4 ve siyah terk etti çünkü 7... Şd5 8. Ae7'den sonra vezir kaybeder.

Bu oyun sadece turnuvanın birincisini belirlemekle kalmadı; Krejci'e de "turnuvanın en güzel oyunu" ödülünü getirdi.

Bundan tam 45 yıl sonra, siyahın terk ettiği konumda aslında kazanabildiğini farkedene oyuncu, Krejci'ten başkası değildi.

7... Şd5 8. Ae7 Şe4! 9. Ac8 f3 10. Şf2 Fh4 11. Şg1 f2 12. Şh2 f1 V ve siyah şahlardan kolayca kurtulur.

Satrançta, oyunun kaybedilmesi kesinleştiği durumlarda, oyunu terketmek profesyonelliğin bir gereğidir. Ancak bu olaydan alacağımız dersi de unutmamak gerekir... Siz siz olun varyantları tekrar gözden geçirmeden sakın terk kararını vermeyin. Kimbilir belki...

OCAK AYI ÇÖZÜMLERİ

Parma-Bielicki, 1958

1... Vc2!! 2. Şc2 Fe4 3. Şb3 Fc2 mat. (3. Şd2 Kc2 mat.)
Suta-Sutey, 1953

1. Kg5!! Vf6 (1... Ve4 veya 1... Vg5'e 2. Af7 mat eder.)

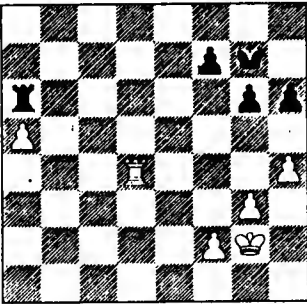
2. Vd4!! Kg6 (2... Vd4 3. Af7 mat.)
3. Kg6! 1-0

Özet Sonuçlar

Can ARDUMAN

Sevgili okurlar şimdi sizlere geçen yazımda bahsettiğim materyel denge ile ilgili örnekler vereceğim.

BİR FAZLA UZAK GEÇER PİYON (KALE FİNALLERİ)

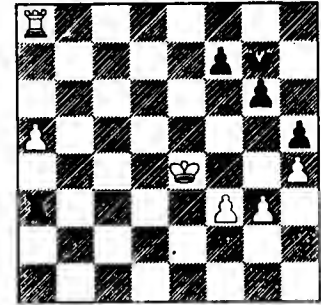

Alekhin-Capablanca,
Buenos Aires (m) 1927

1 Ka4! daha önce size bahsettiğim gibi kale piyonun arkasına geçiyor, bu kale finallerinde en önemli özelliklerden biridir.

1... Şf6 . Şf3 Şe5 3. Şe3 h5 4. Şd3 Şd5 5. Şc3 Şc5 6. Ka2! 'zugzwang', bu tabir Siyahın hiçbir taşı oynatamayacak duruma geldiğinde kullanılır. 6... Şb5 7. Şd4 Kd6 8. Şe5 Ke6 9. Şf4 Şa6 10. Şg5 Ke5 (10... Kc6 11. Şh6 fikir Şg7 kazanır.) 11. Şh6 Kf5 (11... Ke7 12. Şg7 Kd7 13. Şf6 Kc7 14. Ke2! Şa5 15. Ke7 Kc2 16. Kf7 Kf2 17. Şg6 Kg2 18. Kf3 kazanır-Speelman) 12. f4 (12. Şg7 Kf3 13. Şg8! Kf6 14. Şf8 Kf3 15. Şg7 Kf5 16. f4! kazanç) 12... Kc5 13. Ka3 Kc7 14. Şg7 d7 15. f5 gf5 16. Şh6 f4 17. gf4 Kd5 18. Şg7 Kf5 19. Ka4 Şb5 20. Ke4! Şa6 (20... Şa5 21. Ke5) 21. Şh6! Ka5 (21... Şb7 22. Ke5 Kf4 23. Şg5! Kf1 24. Kf5±) 22. Ke5 Ka1 23. Şh5 Kg1 24. Kg5! Kh1 25. Kf5 Şb6 26. Kf7 Şc6 26. Kf7 Şc6 27. Ke7! 1-0

Şimdide isterseniz bu konuma çok benzer bir konunun kalenin geçer piyonun önünde olduğu zaman nasıl berabere olduğunu görelim.

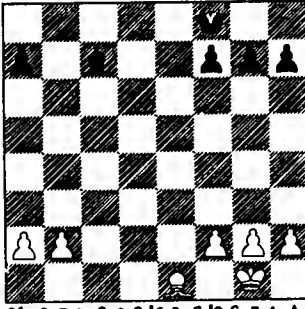

Lerner- Dorfman (SSCB Şamp. 1980)

1... Ka4 2. Şd5 Ka3 3. a6 Şf6! (3... Kf3? 4. Kb8 Ka3 5. Kb6 Kg3 6. Şc6 Ka3 7. Şb7 1-0 Lerner-Dorfman) 4. Şc6 Kf3 5. Kb8 Ka3 6. Kb6 Şf5 7. Şb7 Şg4 8. a7 Ka7 9. Şa7 Şg3= (Anikaeve)

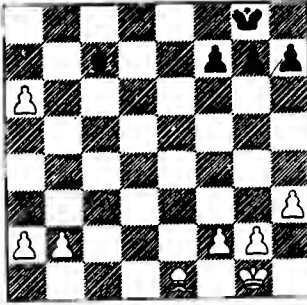
BİR FAZLA UZAK GEÇER PİYON-AT FİNALLERİ

At finallerinde bir fazla uzak geçer piyon genellikle büyük bir avantajdır. Ancak bu bir piyon avantajının kazanca çevrilmesi oldukça güçtür, çünkü atların sıçramaları şaşırtıcı ve yanıltıcıdır.

1. f1 f2 2. f2 d6 3. d3 c5 4. Ac2 Ad5 5. g3! (Af4'ü önlemek gerekli) a5 6. b3 f5 7. a3 g6 8. b4+! ab4 9. ab4 d6 (9... Ab4 10. Ab4 b4 11. d4 kazanır) 10. d4 Ac7 11. f4 Ab5+ 12. Sc4 Ac7 13. Ae3! (13. b5 hamlesinden çok daha basit kazanıyor Ab5! 14. Sb5 d5 ve Beyazın kazanmak için çok dikkatli ve doğru oynaması gerekiyor) Sc6 14. d4 d6 15. Ac4 Sc6 (veya 15... Se6 16. Ae5 d6 17. Af7-Se7 18. Ag5 h6 19. Af3-Ah4'ü tehdit ediyor- 19... Sf6 20. Sc5 ve b piyonu ya vezir çıkar ya da atı kazanır) 16. Se5 Sb5 17. Ae3 Aa6 18. Ad5 Sc4 19. Af6 h5 20. Ad5 Ab8 21. Ae7 ve Siyahın şah kanadı çöker.

BİR FAZLA UZAK GEÇER PİYON-FİL FİNALERİ

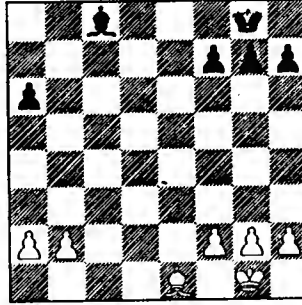

Hamlede olan Beyaz, Şahını çok iyi bir konuma ulaştırıyor: 1. f1 f2 2. f2 d6 3. d3 d7 4. Sc4! Sc6 5. Fc3 g6 6. b4 Fb6 7. f3 Fc7 8. a4 Fb6 9. Fd4 (b piyonunu sümeden önce Beyaz her iki taşını da iyi karelere yerleştirdi) Fc7 10. b5 ab5 11. ab5 11. ab5 Sb7 12. d5 (Beyaz şah, şah kanadına doğru ilerliyor, fakat girebilmek için biraz daha çalışması gerekli) Fb8 13. Ff2! Fc7 14. g3 h5 15. h4 Fb8 16. b6! (zugzvang-Siyah ya şah kanadını zayıflatacak ya da Sc6'ya izin verecek, bu nedenle hemen kaybeder).

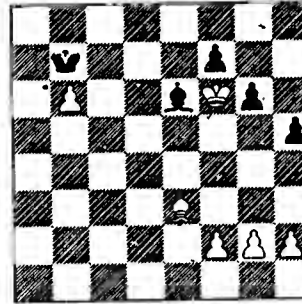

R.K.

BİR FAZLA UZAK GEÇER PİYON-TERS RENKLİ FİLLER

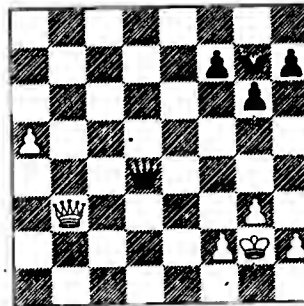

Diyagram 5'te savunmada olan tarafın oldukça fazla berabere şansları vardır. Genellikle iki ve hata daha fazla piyon dahi şah ve fil tarafından bloke edilebilir. Diyagram 5'te berabere-dir. Siyah diyagram 6'daki konumu hedefliyebilir.

Beyaz şah kanadında geçer bir piyon elde edilsse rahatlıkla kazanır, ancak bu olanaksız. Örneğin, 1. h4 Fc4 2. f3 Ff1 3. g4 Fe2! 4. gh5 gh5 5. f4 Fc4 6. Sg5 Fe2=, veya 1. f4 Fd5 2. g3 Fc4 3. f5 Fd3= Siyah aptalca gözükün 3... gf5?! 4. Sf5'ten sonra bile berabere yapıyor, 4... Fe6! 5. Sg5 Fg4=

BİR FAZLA UZAK GEÇER PİYON-VEZİR FİNALERİ

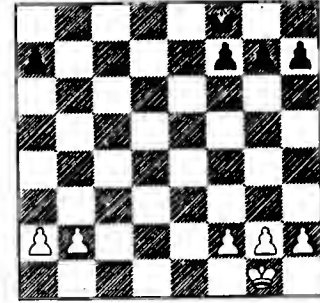

Diyagram 7'de bir fazla uzak geçerli vezir finali görüyoruz. Daha evvelde belirttiğim gibi vezir finallerinde kazanmak için gerekli olan en önemli noktalardan biri şahın emniyetidir. Bu diyagramda hamle sırası Beyazdaysa 1. Vb7!

ile kolayca kazanıyor, örneğin, 1... h5 2. a6 h4 3. a7 Vg4 4. h3! kazanır. Eğer hamle sırası Siyah'taysa konum daha güçleşir, ancak Beyazın gene de kazanması gerekir. Eğer 1... Vc5, Beyazın 2. Vb2! oynaması gerekir 2... Sg8 3. Va1 şah kanadını zayıflatan f3 hamlesini önlemek için, 3... Vc6 4. Sg1! Va6 5. Ve5 h5 6. h4 Sh7 7. Vd5 Sg7 8. Vd4 Sh7 9. Vb6 Ve2 10. a6 Beyaz şah oldukça emniyette, ve a piyonu yakında vezir olacak: 10... Ve4 11. Sh2 Vf5 12. a7 Vf3. Hamlede olan Siyah artık zugzvangta ancak hamle Beyazda da olsa kazanmak güç değil. Vb2-a2 oynar rakibi Va8'e zorlar ve sonra Sg1 ve Va6-b6 oynar her hamleye karşı.

FAZLA UZAK GEÇER PİYON-ŞAH FİNALERİ

Sevgili okurlar Bir fazla uzak geçer piyon finallerinden son olarak, en kolay olan şah finallerinden örnek göreceğiz.

Yukarıdaki konum Averbach'ın bu piyon formasyonu ile analiz ettiği bir seri oyun sonundan bir örnek. Şah ve piyon oyun sonlarında bir fazla piyon çok kolay kazanca götürür. Örneğin, 1. f1 f2 2. f2 d6 3. b4 d5 4. d3 f5 5. f4 g6 6. g3 a6 7. a4 Sc6 (Siyah zugzvangta ve yol vermek zorunda) 8. d4 d6 9. b5 ab5 10. ab5 Sc7 11. Se5 Sb6 12. Sf6 vb..

Beyaz önce şahını merkezi bir konuma getirdi sonra bir fazla piyonunu bir uzak geçer piyon durumuna getirdi. Bu durum Siyah şahın konumunu bozdu ve şah kanadındaki piyonlarını terk etmek zorunda bıraktı.

Bu, yukarıda anlattığım işlemin uygulaması oldukça basitti, ve daha öncede hafif taşlı finallerde gördük.

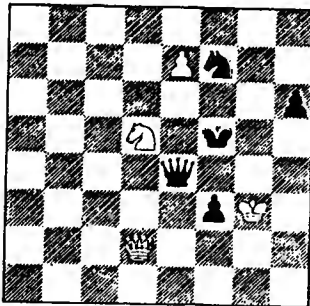
Sevgili okurlar bundan sonraki yazımda, gene 'Bir fazla piyon', ancak bu sefer 'Tüm piyonlar aynı kanatta' oyun sonlarından örnekler vereceğim.

Not: Geçen sayıda "At+4-At+3 Atak eden tarafın kazanç şansları çok fazladır-Fine bu duruma teorik berabere der". diye yazmıştık. Bu son cümle yanlış, doğrusu: "Fine bu duruma teorik kazanç der" olacaktır, düzeltilir, özür dileriz.

Modern etüdün yaratılmasında (Dergimizin 3 numaralı sayısında göz önüne aldığımız H.Rinck'in yanısıra) en önemli diğer büyük etütçü Aleksey Troitzky'dir (1866, Peterburg-1942, Leningrad: Resme bakınız). Troitzky, modern sanat etüdünün kurucusudur. Faaliyeti 1893 senesinde problemler ile başladı; ilk etüdü ise 1895 yılında yayımlandı; hayatı boyunca 750 etüd ve 50 problem neşretti. Etütlerin sistematizasyonu ile uğraşan uzmanlar Troitzky'nin yaratıcılığında üç dönem olduğunu öne sürerler: En aktüel etüt fikirlerini (Figürlerin avlanması, "dominasyon" (egemenlik), her türlü pozisyonel beraberlik, mat ve pat kombinezonları, satranç problemi fikirleri v.s.), sanatsal olarak ortaya koymuştur. Bu çalışmaları etüdün bundan sonraki gelişimini belirlemiştir. "Etüd periyodu" olarak adlandırılan ikinci devrede (1905-1917), günümüzde de geçerli etüd teorisinin temellerini atmış, birçok yeni etüd konusu geliştirmiş, Figürlerin sistematik hareketi, Piyonların zayıf Figürlere dönüşümü, fikirlerin sentezi (bireşimi) v.s., bir sıra teorik çalışmalar yayınlamış, ve "Piyonlara karşı iki At" konulu, oyunsonları sahasında esaslı bir araştırma yapmıştır ("Deutsche Schachzeitung", 1906).

İhtilal senelerinde (1917-1923) çalışmaya fazla fırsat bulamayan Troitzky, yaratıcılığının üçüncü periyodunda (1923-1942) aslında daha önce keşfettiği etüt fikirlerini mükemmelleştirmeye çalışmıştır. Troitzky'nin meziyeti, her şeyden önce, etüdün pratik partiye yaklaştırması, dış görünümüne doğal ve keskinlik kazandırması, ve oyunu parlak kombinezonlar ile canlandırmasıdır. Etüdlerinde birçok varyant, sakın hamle ve üstü önüllü tehdit birbirine organik olarak bağlanmıştır. Şimdi birkaç örneği göz önüne alalım.

A. Troitzky (1901)

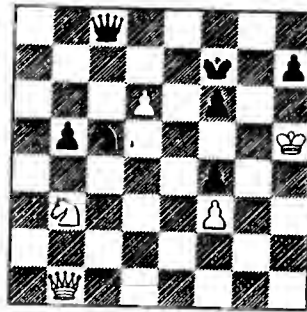

Beyaz kazanır
(Diyagram 22'ye bakınız)

Bu etütte "Vezirin tahta kenarındaki fedası ve bundan sonra At ile mat" konusu ilk defa işlenmiştir. Göz önüne alınan bu nispeten basit etüdün çözümü şöyledir: 1. e8V (Aslında bu da Vezirin tahta kenarında feda edilmesidir. Fakat etüdün fikrine ait Vezir fedasını üç hamle sonra göreceğiz). 1... Ve8 2. Vf4+ Şg6 (3... Şe6 3. Ac7+) 3. Vg4+ Ag5 (3... Şh7 4. Af6+) 4. Vh5+! (Bu sefer konuya ait feda ...) 4... Şh5 5. Af4 mat.

Bu konu bundan sonraki senelerde hayli popüler olmuştur. Bu sahada gerçek bir şaheseri de L.Kubbel yaratmıştır. (Bu etüd dergimizin bundan sonraki sayısında yayınlanacaktır). Troitzky kendisi bu konuya ait birkaç etüd daha yayınlamıştır. Bunlar arasında Diyagram 23'te gösterilen eser dikkate değerdir: Burada hem giriş oyunu daha karışık bir hale sokulmuş, hem de mat pozisyonu tahta ortasına aktarılmıştır. (Diyagram 23'e bakınız)

"Deutsche Schachztg" (1909)

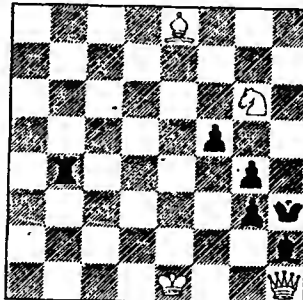

Beyaz kazanır

1. Vh7+ Şe6
Yegâne hamle (1... Şe8?? 2. Ve7x; 1... Şf8? 2. Vh8+ ve Veziri kazanır).
2. d7 Ad7
Veya 2... Vc7 (2... Vd7?? 3. Ac5+) 3. d8A! Vd8 4. Ac5+ Şe5 5. Ve4+ Şd6 6. Ab7+, ve Veziri kazanır.
3. Ad4+ Şd6!
Yine tek bir hamle. 3... Şd5 (Veya 5... Şe5) 4. Ve4+ Şd6 5. Ab5+ Şc5 6. Vc2+ ve Veziri kazanır.
4. Ab5+ Şe6!
En iyi savunma; 4... Şd5 yanıtı 5. Vf5+ ten sonra bütün varyantlarda partiyi kaybettirir.
5. Ve4+ Ae5
veya 5... Şf7 6. Ad6, ve Veziri kazanır.
6. Vf5+! Şf5 7. Ad4 mat.

Troitzky'den başka W.Platow ve L. Kubbel de "Rus etüd ekolünün" ilk üç ustası arasındaydı. Bunların eserlerinde aşağıdaki üç yaratıcı eğilimi açıkça görmek mümkündür: Platow Figürlerin, Kubbel hamlelerin, Troitzky ise pozisyonların özelliklerini inceliyordu. Onun olağanüstü "esprili", ünlü etüdü 24 numaralı Diyagramda gösterilmiştir.

A. Troitzky (1897)

Beyaz kazanır

Bu etütte Beyazın Kale ve üç Piyona karşı Vezir ve Atı var (!), fakat her tarafa dağılmış Figürlerinin koordinasyonu iyi değildir; oysa Beyazın kuvvetleri aktif bir şekilde yerleştirilmiştir. Zaferi sağlayan sadece maddi üstünlükten vazgeçmesi değil, üstünlüğü rakibe bırakmasıdır. Beyaz

1. Fc6! ...
hamlesiyle Veziri feda eder. Siyah, 2.Vg2 mat tehdidi yüzünden bunu kabul etmek zorundadır (1... Kb2 2. Fg2+ Kg2 3. Af4+, ve Beyaz kazanır).

1... Kb1+ 2. Şe2 Kh1 ...
Pekala, fakat Beyaz şimdi ne yapabilir? 3. Fh1 g2 vs. partiyi kaybettirir. 3. Af4+ hamlesi biraz daha iyidir, fakat 3... Şh4 4. Fh1 Fg1 v.s.dan sonra Beyazın kazanç namına hiçbir olanağı kalmaz.

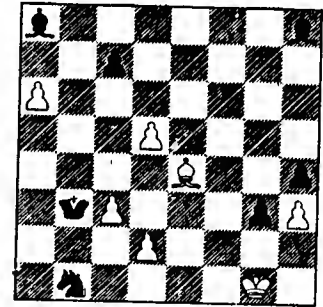
3. Fg2+! ...
İştel Yeni bir feda yardımıyla Beyaz "mat ağı" nı hazırlamaktadır.

3... Şg2
Bu durumda beyaz Ata karşı, Siyahın bir Kale-si, bir Fili ve üç Piyonu var (!). Fakat

4. Af4+ Şg1 5. Şe1! ...
hamlelerinden sonra Siyah zugzwang durumuna düşer ve mat olur:

5... g2 6. Ae2X
Sadece bunu ekliyelim: Bu klasik eser boşuna ünlenmemiştir.

"Deutsche Schachztg" (1913)

Beraberlik

1. d6 ...
Kolayca anlaşılacağı gibi, Beyazın yegâne şans.

1... cd6
Zorunlu hamle, çünkü 1... Fe4 yanıtından sonra Beyaz kazanır: 2. dc7 Ff5 3. a7, ve Piyonlardan biri Vezir olur.

2. Fa8 Ad2
c-Piyonu tehlikeli olduğu için Siyah, bunu a7-hanesinde vaktinde durduran (veya kazandıran) Fh8-d4+ yanıtını hazırlamak zorundadır.

3. a7! ...
Bu hamlenin neden iyi olduğu şimdi pek anlaşmaz. Fakat şuna dikkat edelim ki, yapılan bu hamleden sonra Siyah Pc3'ü Şahla almak zorunda kalır, çünkü 3... Fc3? yanıtından sonra 4. Fd5+ tempo hamlesi partiyi kazandırır.

3... Şc3
Konumda görünürde hiçbir şey değişmemiştir, çünkü Siyah Fd4+ yanıtı ile a-Piyonunu kazanır.

Fakat

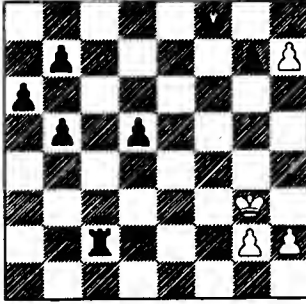
4. Fh1!! ...

Beklenmedik ve "anlamsız" bu hamle partiyi kurtarır:

4... Fd4+ 5. Şg2 Fa7, ve Beyaz pat olur!...

Azçok ilerlemiş oyuncular, Diyagram 26 da gösterilen ünlü konumu bilirler:

Lasker-Loman (1913)

26

Çok büyük maddi üstünlüğüne rağmen, Siyahın durumu kaybedilmiştir; çünkü Beyaz yeni Vezir ile kazancaktır. Siyah taşlarla oynamış olan İngiliz amatör Loman burada

1... Kc3+

hamlesini yaptı. Bu "kiş", elbette, Almanların "Rachenschach" ("öç şahı") dedikleri, partinin terk edilmesinden önceki kişi benzetilmiştir. Bu parti simültane seansında oynanmıştır. Ve diğer partnörlerle de çok uğraşmış olan eski Dünya şampiyonu Lasker hiç düşünmeden

2. Şg4?? ...

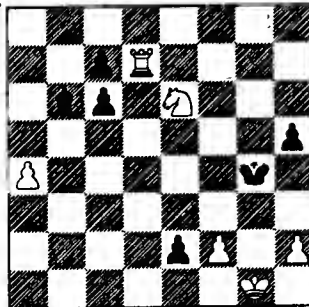
oynamış ve

2... Ka4+ 3. Şg5 Kh4!

hamlelerinden sonra partiyi terketmek zorunda kalmıştır; zira 4. Şh4 g5+ ve 5... Şg7 devam yolu partiyi hemen kazandırır. Oysa 1... Kc3+ yanıtından sonra 2. Şf2 Kc2+ 3. Şe1 Kc1+ 4. Şd2 v.s. devam yolu partiyi kolayca kazandırır.

Tanınmış oyununu uzmanları H.Staudte ve M.Milescu'nun yazdıkları "Das 1X1 des Endspiels" ("Oyununun çarpım tablosu") adlı, olağanüstü kıymetli eserde bu olaya ait şu bilgi verilmiştir: "Loman'ın partiyi kurtarmak için yararlandığı fikir, A.Troitzky'nin "Nowoje Wremje" ("Yeni zaman") gazetesinde 1889 yılında yayınlanmış olan etütte temsil edilmiştir". Diyagram 27

A. Troitzky

27

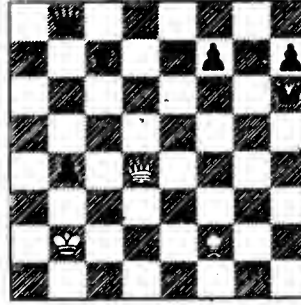
30 SATRANÇ

Beyaz kazanır.

1. h3+! Şf5 (Veya 1... Şh4 2. Kd4+ Fd4 3. Ad4 e1V 4. Şg2 ile 5. Af3+, ve Beyaz kazanır). 2. Ad4+! Fd4 3. Ke7! Fe5 4. Ke5+ Şe5 5. f4+, kazanç ile.

Figürlerin bağlanması özel bir hali olan "haç açmazı" daima çok ilginç konumlar meydana getirir (Diyagram 28'e bakınız.)

"L'Echiquier" (1930)

28

Beyaz kazanır

1. Vf6+ Şh5 2. Vf5+ Şh6 3. Fe3+ Şg7 4. Vg5+ Şf8

Veya 4... Şh8 5. Fe5+, ve kazanır.

5. Fc5+ Fd6

Şah yerinden kılmıdayamaz: 5... Şe8?? 6. Ve7 mat.

6. Ve5! ...

Siyahı çok zor duruma düşüren ilk darbe. Küçük bir analiz gösterir ki, şimdi Siyahın

6... Şg8

den başka bir yanıtı yoktur. Fakat siyah Şahın tehlikeli durumu yüzünden bu devam yolu da partiyi kurtaramaz:

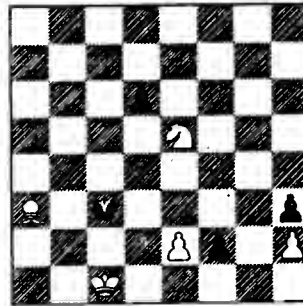
7. Fd6 Vd8 (!)

En iyi savunma şansı; aksi halde Beyaz 8. Vg5+ v.s. ile hemen kazanır.

8. Vg3+ Şh8 9. Fe5+ f6 10. Vg5!

İkinci ve son "haç açmazı" partiyi hemen kazandırır.

Son olarak Diyagram 29'da temsil edilen etüdü göz önüne alalım.

29

Hamle sırası Beyazın; Beraberlik. Troitzky'nin bu eseri eski S.S.C.B. de yayınlanmış olan "Problemler ve etütler" adlı dergisinin müsabakasında birincilik ödülünü kazanmıştır.

1. Fb4+ Şb3

1... Şb4 2. Ad3+; 1... Şd4 2. Af3+ ve 3. Ad2.

2. Af3! f1V+ 3. Fe1 ...

Bu hamle siyah Vezirin olanaklarını sınırlandırmaktadır. Şimdi 3... Ve2 yeni 4. Ad4+ çatalı yüzünden oynanamaz. Vezirin sıkışık durumundan kaçma denemesi

3... Vg2

olan ise

4. Fg3!

ile karşılaşılır. Bu nedenden ötürü siyah Şah yardıma koşar:

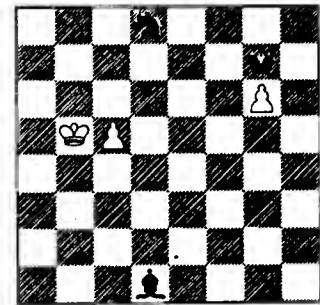
4... Şc3 5. Şd1 Vh1+ 6. Fe1+ Şc4 7. Şd2 Vg2

Fg3:

ve saire. "Pozisyonel" Beraberlik.

Aşağıdaki üç etüdün çözümleri gelecek ay verilecektir:

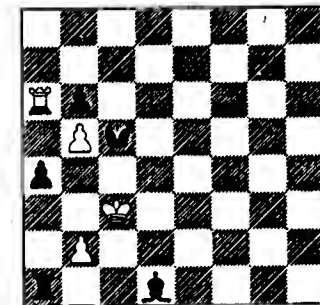
A.Troitzky (1896)

30

Beraberlik

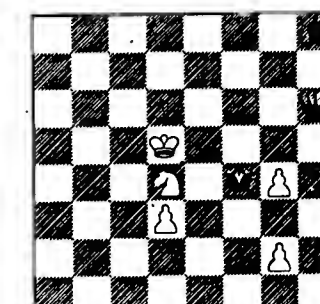
A.Troitzky (1896)

31

Beraberlik

A.Troitzky (!)

32

Beraberlik

Baş tarafı 3. sayıda

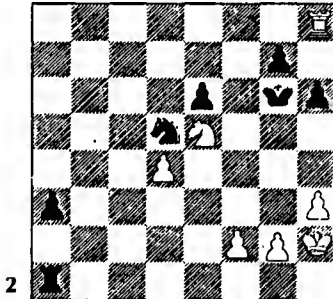
Kaç hamle

Böylece oyunu kurtarmak için ilk teşebbüs başarısız kaldı. Fakat hasmın bütün olanaklarını henüz kullanmışsı değil. Durum üzerinde yapılacak daha derin araştırma, 41. Kh8+ Şg6 42. Ae5+ ile, Siyahın geçer piyadesine karşı önemli bir tempo kazanabileceğini hemen ortaya çıkarır. Bu savunma, Beyazın en önemli kozunu-mat tehdidini ter edışı nedeniyle, özellikle etkin görülmemektedir. Ayrıca, Siyah Şah1, f5 ve e4 üzerinden kesin sonuçlu bir sızmata tehdidi yapıyor. Ama yine de erteleme analizleri en yüksek derecede hassaslıkla ve en büyük dikkatle incelenmeli.

Ve işte şimdi burada ilk zorluklar ortaya çıkmaktadır. Pek şaşırtıcı olsa da Beyaz bu durumda bile, hasım Şah'a karşı bazı tehlikeli tehditleri ortaya koyuyor, ve insan kolay bir kazanç yolundan bahsedilemeyeceği kanısına hemen geliyor. Soru Siyah Şah'ın nereye kaçabileceği kanısına hemen geliyor. Soru Siyah Şah'ın nereye kaçabileceğidir ve aşağıda çok deinden uğraşacağımız problem de budur.

İzlenek araştırmalar çok karmaşık durumlara
götüreceğinden ve birçok varyantları kapsadığından
amacımıza uygun sonuçlar için mümkün olan her
Şah hamlesini analiz etmeli ve varyantları tablolar
halinde oluşturmalyız. Bu tutumla, bir dereceye
kadar, kansızlık olasılıklarını kısıtlanacak ve çalışma-
larımıza özellikle zarar verici olmayacaktır.

Keres

5zapiel
(Analiz)
VARYANT A

42...
\$h5

Daha sonraki şahlardan korunup kale piyadesini ilerletmek çok iyi olacaktı. Örneğin 43. Ka8 a2 44. Ac6 Kc1 veya 44. Ad3 Kd1 ki bu durumlarda Siyah alet kazanır. Yalnız bu planın bir açığı var: Siyah Şahın elverişsiz konumu..

İşte kurtarıcı hamle! 44. Kg7 tehdidi ile Beyaz tehlikeli bir mat hücumunu ele geçirir.

43... a2
Bu olsa olsa kayba götürür. 5iyah 43... Kf1 im-
kanını kullanmakla da olduğundan daha iyi bir du-
ruma gelemeyiz: 44. Ka8! Kf2 45. Ka3 aşağı yukarı
eşit durum.

44. Kg7
Kh1+

45. Şh1
a1=V+

46. Şh2!
Şimdi birden fark ediyoruz ki, 47. g4+ ve arkasından gelecek 48. Af3 mat tehdidine karşı bir savunma yok. 46.. Va3 47. Af3! Vd6+ 48. Şg1 den sonra g4 ile gelecek mat karşılanamıyor.
VARYANT B (Bk. diyagram 2)

42... \$g5

Şahın bu hainlesi başlangıçta daha iyi gibi
gözükiyor, zira şimdi ne Siyah kudretliye karşı mat
tehdidi var. Ne de ewelki varyantda da olduğu gibi
43: Kh7 tehdidi uygulanabilir. Ama araştırmayı iler-
lettilince, bu durumun kazancıl problemi hale geti-
ren en tatsız varyantlardan biri olduğunu gördüm.

43. Kf8!

Bununla Siyahın Şahı bir kere daha en hoş olmayan tarzda rahatsız edilebilecektir. Siyah planını mantıklı biçimde 43... a2 ile uygulamaya kalkışsa kendisini tatsız bir sürpriz beklemektedir: 44. f4! A4 45. h4+ Ş4 (45... Ş5 46. KXA Kh1+ 47. ŞXK a1=V+ 48. Şh2 ve arkasından 49. g4+, ondan sonra da mat tehdidi varken Siyahın artık hiçbir kazanç umudu kalmaz); 46. KXA+ Ş5 47. Kf2 Kh1+ (48. Şg3 tehdidi vardır); 48. ŞXK a1=V+ 49. Şh2 ve Beyaz kolay bir beraberliğe erişir.

Acaba bu hamle uygun bir savunma yolunu sağlıyormuydu? Ama 42... Şg5'in getirdiği olanakları o kadar kolayca bir yana bırakamazdım. Biraz daha araştırmadım sonra-43... A16 cevabını buldum ve artık beyazın durumunu umutsuz olarak görmeye doğru geçiliyordum.

43... Af6!

Hakikaten işler Beyaz için pek tatsız gözüktüyor, zira Siyah; Şahını f5 ve e4 üzerinden kesin sonuçlu sızmayla tehdit etmektedir: 44. Kf7 Şf5 45. Kxp Şe4 ve sonuçta Atını tekrar Vezir kanadına getirir ve Siyahın kazanması gerekir.

Buna rağmen, yine de tain olarak tatmin olmadım, zira Atı geri oynamak pek de mantığa uygun gelmiyordu, diğer olasılıklar arasında, Beyaz için uygun bir karşı oyün bulunmadığına tam manasıyla kanaat getirmiş değildim. Bir kere daha durumum tain bir incelenmesine kendimi adadım ve birden Beyaz için güçlü devam yolunu buldum.

44. Ka8!

Bu hamleyle Beyaz, örneğin şöylece VKP yi kazanmakla tehdit ediyordu: 44... h4 45. Ac4 a2 46. Ae3 arkasından f4. Ac2 ve 48. Kxp. Bu tehdit Şahın f5 veya f4'e gitmesiyle karşılanamıyordu. 44... Ad5 45. Kf8 hamlelerinin arka arkaya tekrarı isteniyorsa Siyah için başka bir seçenek yoktu.

44... a2

45. f3!

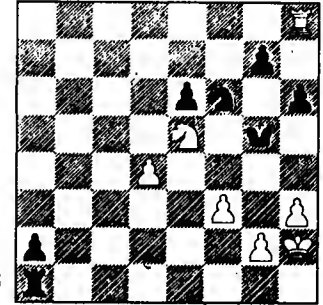
Şimdi öyle bir durum ortaya çıktı ki üzerinde durup düşünmemiz gerekir, zira çok ilginç yolların olasılıklarını taşıyor.

(Analiz)

Diyagram 3

Teoriye göre bu durum fazla bir güçlük olmazsınız Siyah için kazanılmıştır. Bütün yapacağı şey,

Keres

Szapiel

e3 üzerinden Şahını aktif oyuna sokmak, veya Şahını hasım hücumlarında korunur hale getirip Ab4 oynadıkdan sonra Kb1 yapmak. Bu plan soyut olarak düşünülünce özellikle basittir, ama pratikte çalıştırmaya geçince hiç beklemediğimiz zorluklarla karşılaşız. Örneğin, 45... Şf4 ile Şahı aradan germeye kalkışmak, 46. Ad3+ Şe3 47. Ab4 nedeniyle bizi hemen VKP nin kaybına götürür. Öyleyse işi çok daha dikkatle ele almak gerekiyor. Şu anda Siyah doğrudan tehdit edilmediğine göre hemen akla şu geliyor:

45... h5

Buradaki tehdit h4 dür. O takdirde Beyazın Şah-nacadı piyeronun topal kalacaktır. Başka girişimler yalnızca durumu kötüleştirmeye yarar. 45... \$f5 -in arkasından 46. Ka5 Ad5 47. g3 ile Siyah Şah bir kere daha dışımarlara çevrili kalır; 45... Ad5 46. g3 ile Siyah Şah bir kere daha dışımarlara çevrili kalır; 45... Ad5 46. g3 h5 47. h4+ \$f5 48. Ka7 ile benzer bir durum oluşur, pratikte Siyah için kazanç umutlanı kalmaz.

Bununla beraber, yukardaki hamleye de Beyazın sürpriz bir cevabı hazır.

46. $h_4 + !\$f_5$

Burada ilginç bir varyant var: 46... Şh4 47. Ka5! Şg5 (47... Ad5? devam yolu hatta kayba götürür: 48. f4! Af4 49. Af3+ Şg4 50. Kg5 mat!); 48. Ad3+ Ad5 49. Ab4 ve Beyaz VKP'yi kazanır ondan sonra da Siyahın kazanması son derecede problemli hale gelir.

47. $K_{a5} \text{ } A_{d5}$

48. g3
 Şimdi Siyahın alelleri bir kere daha o kadar kötü durumda ki kazanma şansı sıfıra indirmişti. 48... g5 i denese, arkadan 49. g4+! hg (veya 49... f6 50. gh gh 51. h6 vs.) 50. fg+ f4 (veya f6) 51. h5! artık Beyazın geçer piyonu da de oyunda güçlü bir faktördür.

Yukarıdaki varyantlar, 42... \$5 in kazanç yolunda büyük vaadler sağlamadığını açıkça göstermektedir. Analizde buraya kadar gelirken her adımda, enterlenmiş pozisyon için kazanç şansımı için başında iken, olduğundan fazla görmüş olduğuma daha çok inandım. Yine de epeyce iyimserdim, zira hala 42... \$5 ve 42... \$6 olarak iki mantıklı devam yolu vardı. Böylece tekrar işe koyuldum.

Devamı gelecek sayıda

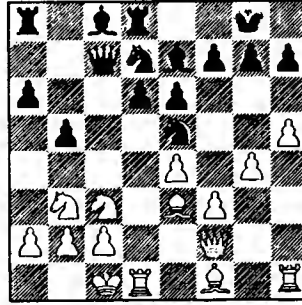
Puanlı Satranç

Ali İpek

Bu sayımızda sizlere genç İngiliz büyükusta Michael Adams'ın, Stuart Conquest'e karşı Lloyds Bank Masters turnuvasında (Londra, 1990)

kazandığı oyunu veriyoruz.

Diyagramdaki konumdan itibaren beyazın hamlelerini bulmaya çalışacaksınız. Hamleleri kapatarak, Siyahın hamlesini oynayıp, Beyazın hamlesini tahmin ediniz. Oyunun sonuna kadar kendinize 1.5 saatlik düşünme süresi tanıyınız. M.Adams - S.Conquest (Sicilya Savunması)

1. e4 c5 2. Af3 d6 3. d4 cd4 4. Ad4 Af6 5. Ac3 Ac6 6. Fg5 e6 7. Vd2 Fe7 8. 0-0-0 0-0 9. Ab3 Vb6 10. f3 Kd8 11. Fe3 Vc7 12. Vf2 Ad7 13. h4 a6 14. h5 b5 15. g4 Ace5

16.	Kg1	5 puan	... b4
17.	Aa4	2 puan	... Kb8
18.	f4	3 puan	... Ac4
19.	Fa7!	6 puan	... Ka8
20.	Fd4	2 puan	... Fb7
21.	g5!	6 puan	(21... Fe4 22. g6 hg6 23. hg6 Fg6 24. Kg6 fg6 25. Ve2 Af8 26. Vc4 devam yolunu düşündüyseniz 6 puan daha alınız.)
22.	fe5	2 puan	... de5
23.	g6!	8 puan	... Af6
24.	g7+	3 puan	... Sh8
25.	h6	4 puan	... g6
26.	Fc4	4 puan	... ed4
27.	Aac5	6 puan	... Fe4
28.	Ae6?	puan yok	(28. Kd4 düşündüyseniz 4 puan)
29.	Ad8	1 puan	... Vc4
30.	Kd4	1 puan	... Kd8
31.	Vh2!	6 puan	... Vc7?
			(Eğer 31... Vh2 32. Kd8+ Fd8 33. f8V+ Ag8 34. Vg7+ mat devam yolunu düşündüyseniz 6 puan daha)
32.	Ke1	4 puan	... Vc8
33.	Ad4	1 puan	... Kd4
34.	Ve5	6 puan	... Vf8
35.	Sh1	1 puan	... Vh6+
36.	Ke4!	8 puan	... Vh4
37.	Vf6+!	6 puan	... Ve4
			Siyah oyunu terkeder. Çünkü 37... Ff6 38. f8V+ mat.

Değerlendirme

80 puan ve yukarı	Büyükusta
60-79	Uluslararası usta
50-59	FIDE Ustası
40-49	Kuvvetli Bölge Oyuncusu

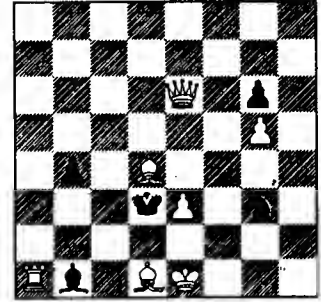
30-29	Kuvvetli Kulüp Oyuncusu
10-19	Zayıf Kulüp Oyuncusu
0-9	Usta Adayı (!)

Yazışmalı satranç turnuvası Aydın SATICI

Kayıtlar devam ediyor. Gruplarda 7 katılımcı bulunacaktır. Turnuva ile ilgili kurallar ve tüzük geçmiş sayılarımızda mevcuttur. Gönderilmesi gereken belgeler: Ad ve soyadınız, varsa rating puanınız, yaşıınız, mesleğiniz, açık adresiniz, posta kodunuz, Satranç Dergisi hesabına yatmış 50.000 TL kayıt bedelinin dekont fotokopisi.

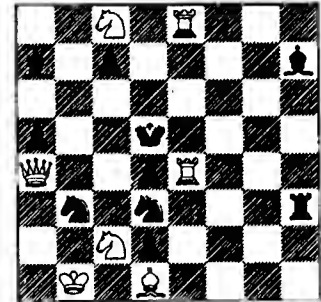
Problemler

G. Baumgartner 1962

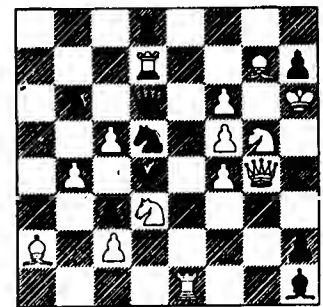
2 hamlede mat

I. Birbarger 1966

2 hamlede mat

S Boros 1931

2 hamlede mat

GEÇEN SAYININ ÇÖZÜMLERİ

1. Bu numaralı diyagram hatalı verilmiştir.
2. 1. Vb4 Şe3 veya Şe5'e 2. Ve1 veya Ve7 mat.
3. Bu diyagramda siyahların "a5" de piyonu var. 1. 000 Şa2/ a4 2. Şc2 Şa3/Şa2 3. Ka1 mat. ; 1... Şa4 2. Kd5 Şa3 3. Ka5 ınat.

Viswanathan Anand

Günümüz Satranç yayınlarında "Madras Kaplanı" adıyla anılan Viswanathan Anand, 1969 yılında Hindistan'ın Madras şehrinde doğmuştur. [Resmi bakınız; Reggio Emilia 1991/92; Anand ile Dünya Şampiyonu Garry Kasparov oynadıkları partinin analizi esnasında (Anand'ın kazandığı bu parti aşağıda verilmiştir). "Meraklı" izleyiciler zirvedeki büyükustalarından biri olan Salow (Dergimiz sayı 4, sayfa 6'da Moskova turnuvası tablosuna bakınız) ve yine Sayı 4'ten iyi bildiğimiz İwantschuk.

Aşağı yukarı 1984 senesinden itibaren çeşitli Hint ve Asya müsabakalarında oynamaya başlamıştır. Katıldığı ilk uluslararası turnuvalarda, yaşına göre iyi sayılabilecek sonuçlar almıştır: Londra 1984-6 ile 10'unculuk; Kalkuta 1986-3 ile 4'üncülük; Moskova 1987-5 ile 7'incilik; Delhi 2 ile 3'üncülük vs. Fakat bundan sonraki senelerde en büyük uluslararası GM (büyük usta) turnuvalarında olağanüstü başarılar elde etmiştir. Bugünlerde "süperklasın" en kuvvetli oyuncular arasında "sağlam" bir yere sahiptir. Aşağı yukarı 1988-89 senelerindenberi, kuvvetli GM turnuvaları ile Dünya Şampiyonluğu maçlarında kazandığı bütün başarıları gözden geçirmeye gerek yoktur. Anand'ın bugünkü Satranç Dünyasındaki yerini belirtmek için sadece 1992 senesinde oynamış olduğu iki turnuvayı göz önüne almak yeterlidir.

Bilindiği gibi, bugünlerde Büyük GM (yani karışık veya ancak Grandmaster'lerin oynadığı) turnuvalarını seviyesi, oynayan ustaların "Elo" puanlarına göre hesaplanan "Kategori"leri ile belirlenmektedir. Örneğin 15 ve 16'nci Kategoriler çok kuvvetli uluslararası turnuvaları karakterize etmektedir. 17'nci Kategori ise, turnuvanın olağanüstü kuvvetli olduğunu gösterir. Göz önüne alacağımız Reggio Emilia 1991/92 turnuvasını Kategorisi 18(!!) dir. İştirak eden satranççıların Elo-puanları ise şöyledir: En "düşük" puan-Beljawsky 2620 (!), en yüksek Kasparov (2780) ve bütün oynayanların ortalama puanı 2677. Bu yüksek ortalama bakılırsa, göz önüne alınan bu müsabaka Satranç tarihinin en kuvvetli turnuvasıdır. Herkes büyük bir merakla sonucu beklerken, hiç beklenmedik bir bomba patlamıştır: Anand (Elo-puanları 2670) Kasparov'u (2780), Karpov'u (2725) ve İwantschuk'u (2720) geçerek, tarihe geçecek olan bu turnuvayı kazanmıştır: 1. Anand 6 puan; 2-3. Gelfand ve Kasparov 5.5; 4. Karpov 5; 5-7. İwantschuk, Chalifman ve Polugajewsky 4.5; 8-9. Gürewitsch ve Salow 4; Beljawsky 1.5.

Bu sonuç yalnız sansasyon yaratmakla kalmamış, aynı zamanda Satranç dünyası ile ilgili bir gerçeği de ortaya çıkarmıştır: Dünya Şampiyonluğu sahalarında mutlak egemenlik devri sona ermiştir. Lasker, 27 senelik (!) şampiyonluğu süresince, Schlechter ile beraber bile 10 partilik maçtan başka, oynadığı diğer bütün maçları kolaylıkla kazanmıştır. Bugünkü durum ise hayli farklıdır:

(Foto: Helmut Schneider, Bad Waldsee)
Schachreport-Deutsche Schachzeitung

Yeni kuşakta taht için mücadele eden çok tehlikeli adaylar vardır. Bunlar arasında başı çekenler, özellikle son senelerdeki başarıları ile İwantschuk ve Anand'dır. [Yazar, Short'un çok iyi bir satranççı olduğunu, fakat şimdilik Kasparov'la boy ölçüşmeyeceği fikrinde] Şunu da zikredelim ki, (Dergimizin 4'üncü sayısında yayınlanan) Alekhine Anı turnuvasının (Moskova 1992) sonuçları da, yukarıda söylenenleri teyid etmektedir. Bu sonuçlar, Anand'ın bundan önceki başarılarının tesadüfi olmadığını açıkça göstermektedir. Kısaca, Dünya Şampiyonluğunda çok ilginç bir döneme girmektedir. Şimdi Anand'ın aşağıdaki partilerini gözden geçirelim.

Kasparov-Anand

[Reggio Emilia 1991/92 turnuvası; Kategori 18] Fransız partisi.

1. e4 e6 2. d4 d5 3. Ad2 ...

"Tarrasch varyantı"

3... c5 4. ed Vd5

Burada daha çok 4... ed yanıtına rastlanır. Anand herhalde ayrı d5-piyonu ile uğraşmamak için bu devam yolunu tercih etmektedir.

5. dc ...

Küçük bir sürpriz. Çünkü Nigel Short "Fransız partisi" adlı yeni kitabında bu hamle hakkında şöyle demektedir: "5. dc Fc5 6. Agf3 Af6 7. Fc4 Vh5 8. 0-0 (veya 8. Ab3 Fb6 9. Ve2 0-0 10. 0-0 Ac6 11. Ff4 Beraberlik, Popovic-Speelman, Subotica 1987) 8... 0-0 9. Ve2 Abd7 10. Ae4 Ae4

11. Ve4 Fd6 12. Ke1 Af6 13. Vh4 (Gunawan-Klinger, 1988) devam yolu Beyaza hiçbir avantaj sağlamamaktadır. Diğer teorisyenler de (örneğin "Schachreport" dergisinde Lew Gutman) aynı fikirdedir.

5... Fc5 6. Agf3 Af6 7. Fd3 ...

Kasparov başka bir plan uygulamak ister: Veziri d5 hanesinde bırakarak, e4 hanesini kontrol altına almak.

7... 0-0

7... b6 8. Ve2 Fb7 de oynanabilir.

8.Ve2 Abd7 9. Ae4 b6 10. Ac5 ...

10. Af6+ Af6 11. Fg5 Fb7 12. Ff6 gf hamlelerinden sonra Siyahın durumu çok iyidir. Bu nedenden ötürü Beyaz, örneğin 10... Ac5 11. Fc4 Vh5 (11... Vh5 12. Ah4) 12. Ae5! hamlelerinden sonra meydana gelen oyun sonunda iki Fil avantajından yararlanmak niyetindedir. Fakat Anand buna razı olmaz:

10... Vc5! 11. Fe3 Vc7!

11... Vh5 12. Ad4 Ve2+ 13. Fe2 Fb7 aşağı yukarı eşit oyuna götürürdü. Ama Visanathan artık daha fazlasını istiyor gibi.

12... Fd4 Fb7 13. 0-0-0 Ac5 14. Fe5

Tabii ki 14. Ff6 (?) Vf4+ değil

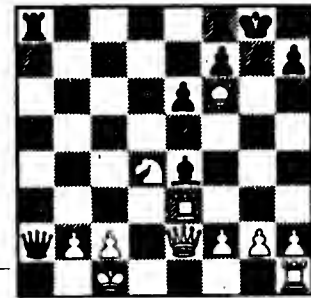
14... Ad3+ 15. Kd3 ...

İlginç bir durum: Dünya Şampiyonu da kazanç peşindedir..

Burada 15. Vd3 Vc6 16. Ag5 Ae4 17. Ae4 Ve4 18. Ve4 Fe4 eşit oyuna götürür.

15... Vc4! 16. Ad4! ...

oldukça enteresan bir durum. GM Gutman'ın ayrıntılı analizlerine göre, 16. Sb1 Fe4 17. Kd2 (veya 17. Ff6 gf 18. Kd2 Ve2 19. Ke2 Ff3 20. gf Kfd8) 17... Ve2 18. Ke2 Ff3 19. gf Ah5 hamlelerinden sonra meydana gelen oyun sonu Siyah için daha elverişlidir. Fakat burada başvaryanttaki keskin ve riskli 16. Ad4 hamlesi yerine 16. b3! iyi olurdu, örneğin: 16. b3! Vg4 (16... Ve4 17. Ke3 Vg6 18. Ff6 V6 19. Ae5 Fg2 20. Kg1 Fd5 21. Kd1, insiyatif ile) 17. Kg1 (17. h3? Vg2 18. Kg1 Ff3 19. Ve1 Vh3 20. Ff6 Vh6+ 21. Fg5 Vh5) Ad4 fikri ile. 16... Fe4 17. Ke3 Va2 18. Ff6 ...

(Diyagrama bakınız). Görünürde Anand biraz düşünmeden oynamıştır, çünkü 18... Va1+ (?) 19. Sd2 Vh1 20. Ke4 gf 21. Vg4+ Sh8 22. Vh4 f5 23. Vf6+ Sh8 24. Ke3 Kfd8 25. Kg3+ Sh8 26. Se2 hamlelerinden sonra Beyaz kazanmalıdır. Fakat

durum ancak "görünürde" böyledir, çünkü Anand her şeyi hesaplamıştır:

18... Fg6! 19. Ka3 Vd5 20. h4 ... Kasparov karşı oyun peşindedir. Gerçekten de, 20. 1e5 f6 21. f3 Vd4 22. Ve6+ Şh8 23. Kd1 Vc5 24. Kc3 Va5 25. Ka3 Vg5 (inisiyatif ile pek tatmin edici değildir.

20... g4 21. h5 Vd4 22. hg hg 23. Kah3 İlk bakışta Siyahın durumu hayli tehlikeli görünmekte, çünkü Beyaz tipik 24. Kh8+ ile 25. K1h7 mat ile tehdit etmektedir. Fakat Anand bunu da hesaba katmıştır...

23... f5 24. Kh4 ... 24. Kh8+ Şg7 (aslında 24... Vh8 de partiyi kazandırır, fakat 24... Şg7 devam yolu daha basittir) 25. K8h7+ Şf6 devamı yolu Beyaza bir şey sağlanamaktadır.

24... f4 25. Vf3 ... 25. Vg4 Kac8 26. Kh8+ Şg7 27. K8h7+ Şf6 26. Vh4+ hamlelerinden sonra Siyah 28... Şe5 29. Ke1+ Şd6 varyantını uygulayabilir. (30. Kd1? Kc2+ 31. Kc2 Kc8+)

25... Kac8 26. Kf4 Vc5 27. c3 Şg7 28. Khh4 ... Veya 20. K1h4 Vg5+ 29. Şc2 Vf5+ 30. Vf5 ef ve bu Kale finaliude Siyahın bir Piyon fazlası var. 28... Ve5 29. g3 Ve1+ 30. Şc2 Kcd8 31. Kd4 Ve5 32. Khf4 Vc7 33. Ve3 (?)

İyi değil, çünkü şimdi Siyah uygun şartlarda bir Kaleyi kırabilir. Burada 33. Kc4 Ve7 34. Ve3 daha isabetli olurdu.

33... e5! 34. Kd8 Kd8 35. Ke4 Kd5 36. g4 b5 37. g5! ... Burada da 37. f3 daha iyi savunma şartları sağlardı.

37... Vd6 38. f3 a5 39. Ve2 Ve6 40. Vh2 Vf5 41. Vg3 Vd7 42. Ve1 b4! 43. cb?!

Bu hamle partiyi hemen kaybettirir; fakat 43. Ke5 Va4+ 44. Şc1 Va1+ 45. Şc2 Ve1 46. Ke1 Kg5 47. cb ab 48. Ke4 Kg3 hamlelerinden sonra niyde- na gelen Kale finali de ümitsizdir.

43... Va4+ 44. b3 Va2+ 45. Şc3 a4 46. ba Va3+ 47. Şc2 Va4+ 48. Şc3 Va3+ 49. Şc2 Kd3 ve Beyaz terkeder.

Karpov-Anand

(Linares' 1991)

İngiliz Açılışı

1. Af3 c5 2. c4 Ac6 3. Ac3 Ad4 Nadir rastlanan bir devam yolu.

4. e3 Af3+ 5. Vf3 ... Beyazın şimdi hafif bir gelişme üstünlüğü var; fakat kapalı açılışlarda bu pek önemli değildir.

5... g6 6. b3 Fg7 7. Fb2 d6 8. g3 Kb8 9. Fg2 ... Bu az tanınmış varyantın da mazisi var. Örneğin, Anand bizzat bunu eski Dünya Şampiyonu M. Tal'e karşı uygulamıştır. (Cannes 1989): 9...

Ah6!?, ve 10. Vd1 0-0 11. 0-0 f7 12. a4! f6 13. d4 Fg2 14. Şg2 Kc8 hamlelerinden sonra, Tal'e göre 15. d5! devam yolu Beyaza küçük bir avantaj sağlıyordu. Bu son varyantta 10... 0-0 yerine 10... Af5 denenmiştir, örneğin: (10... Af5) 11. Vc2 0-0 12. 0-0 a6 13. a4 f7 14. Ad5 e6 15. Fg7 Ag7 16. Af4 Af5 17. Vc3 f6 18. b4, += (Beyazın küçük bir avantajla, Ribli-Benjamin, Wijk aan Zee 1989. İlginç olan, bir sene sonra Tal'in bu

varyantı (SSCB takımlar şampiyonasında) Utje-mov'a karşı, bu sefer siyah taşlarla oynaması ve 9... Ah6?! 10. Ve2 a6 11. 0-0 0-0 12. d4 cd 13. ed Af5 14. d5 b5! 15. cb ab 16. b4 Vb6 hamlele-rinden sonra biraz daha iyi bir oyun elde etmesi-dir.

9... Af6 Anand büyük bir olasılıkla, 9... Ah6?! varyantın-da evdeki analizlerde hazırlanmış bir sürprizle karşılaşmaktan kaçınıyordu.

10. h3 ... Ribli-Miles (Wijk aan Zee 1989) partisinde 10. Vd1 0-0 11. d4 Fg4 12. Vd2 Vc8 13. 0-0 hamlele-rinden sonra biraz daha iyi bir oyun elde etmiştir. Karpov ise Fg4 hamlesini önlemeyi tercih etmek-tedir.

10... 0-0 11. 0-0 a6 12. Ve2 b5 13. d3 b4 14. Ad1 a5 15. a4 e5 16. e4 h5

Vezir kanadındaki siyah Piyon eylemi, Piyon du-rumunu (merkezde de) hareketsiz hale getirmiştir ("stabilize" etti). Şimdi hem Beyaz hem de Siyah önemli d4 ve d5 noktaların Atlarla işgal etmeye arıcaşlayan manevralar başlatmaktadır.

17. h4 Ae8 18. Ae3 Ac7 19. Şh2 Ae6 20. Fh3 Fh6 21. Ag2 ...

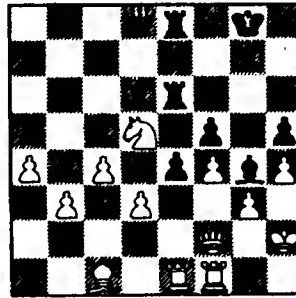
Burada Karpov doğal 21. Ad5 hamlesine göre ol-dukça pasif olan 21. Ag2 hamlesini tercih etmek-tedir-herhalde 21... Af4 22. gf Vh4 23. Vf3 Ff4+ 24. Af4 ef (Fg4 tehdidi ile) gibi kombinezonlar-dan kaçınmak amacıyla.

21... Fg7 22. Kae1 Kb7 23. Fe6 ... f2-f4 hamlesini gerçekleştirmek ve, böylece, oyu-nu daha aktif hale getirmek amacıyla. Ancak bu plan rakibe hem iki Fil avantajı, hem de beyaz hanelerde belli bir üstünlük sağlar.

23... Fe6 24. f4 Fg4! 25. Vd2 Ke7 26. Ae3 f5 27. ef ...

Bu gibi bir Piyon gerginliği içeren pozisyonlarda (e4 f4'e karşı e5 f5) gerginliği ortadan kaldırmak zorunda kalan taraf genellikle zararlı çıkmaktadır. Bu eski kural bu partide de geçerli-gini korumaktadır.

27... gf 28. Ad5 Ke6 29. Vf2 Kf8 30. Fc1 e4

(Diyagrama bakınız) Şimdi e-sütununun az çok kaçınılmaz açılımı, Siyah için elverişli bir oyun-sonuna götürür.

31. de Ke4 32. Ke4 Ke4 33. Ke1 Ke1 34. Ve1 Şf7 35. Vd2 ...

Kuvvetli Fg7'yi kırmak için. Ancak tahtada ka-lan beyazhaneli Fil kendisini Attan daha kuvvetli

göstermektedir.

35... Ff3 36. Ae3 ...

36. Fb2 Fb2 37. Vb2 Fd5 38. cd c4! 39. bc Vf6 hamlelerinden sonra meydana gelen Vezir finali Beyaz için çok zor olurdu.

36... Fe4 37. Fb2 Fb2 38. Vb2 Vf6 39. Vf6+ ...

39. Vd2 Va1 40. Ag2 Vf1 hamleleri ve g2-hane-sindeki genel kırıştırmadan sonra meydana gelen Piyon finali Siyah için kazanılmıştır.

39... Şf6 40. Şg1 Fb1 41. Af1 Fc2 42. Ad2 Şe6 43. Şf2 d5 44. cd+ Şd5 45. Şe3 Fd1

Beyaz artık zugzwangdadır: Ya Siyah Şaha d4 ve c3 üzerinden yol açmak ya da partide olduğu gi-bi oynamak zorundadır;

40. Şd3 Fb3!

ve Beyaz terkeder. 47. Ab3 c4+ 48. Şc2 cb+ ten sonra Beyaz kolaylıkla kazanır. Anand'ın güzel bir pozisyonel partisi.

Anand-Timman

(Linares 1991)

Pirc-Ufimtzev savunması.

1. e4 d6 2. d4 Af6 3. Fd3 ...

Az rastlanır, fakat fena bir devam yolu değildir. Hamlenin iyi tarafı rakibin teorik açılış hazırlıkla-rının etkisiz kalmasıdır.

3... e5 4. c3 Ac6 5. Af3 Fg4

Burada bu açılışa daha uygun ve daha sağlam yo-lu 5... g6 6. Fg5 Fg7 7. 0-0 0-0 8. A1d2 h6 vs. 6. d5 Ae7 7. c4 Ag6 8. g3 Fe7 9. Ac3 Vc8 10. Fe2 0-0 11. h4 c5 12. Ad2 Fd8

12... Fe2 daha iyidir.

13. Fg4 Ag4 14. Ab5! Fe7 15. h5 Ah6 16. f3 Ah6 Açılışın sonuçları Siyah için hiç de memnuniyet verici değildir.

17. g4 a6 (?)

Timman iyi bir gününde değil. burada elbette 17... f6 daha isabetli olurdu (Diyagrama bakınız)

18. Ad6 Fd6 19. g5 f5 20. gh f4

Durum Siyah için hiç de parlak değil; Anand, enerjik oyunu sayesinde partiyi birkaç hamlede bitirir.

21. hg Şg7 22. Ab3 Af7 23. Fd2 Kg8 24. Aa5 Şh6 Siyah oyunu karıştırmaya uğraşır, fakat bu dene-me başarısızlıkla biter.

25. Vb3 Kb8 26. 0-0-0 Kg2 27. Vc3 Vd7?

Bu da hatadır, fakat parti nasıl olsa kaybedilmiş-tir.

28. Ff4+

ve Siyah terkeder (28... ef 29. Vf6+ Kg6 30. Ig mat; veya 28... Şg7 2g. Kd61 vs)

Fransız Savunması (C15)

1 e4 e6 2 d4 d5 3 Ac3 Fb4

4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16	17	18
Vg4 Af6	Vg7 Kg8	Vh6 Kg6	Ve3! c5	fd2 Ag4	Vd3 Ac6	Age2? cd4	Ad4 Af2	Şf2 fc5	Fe3 siyah üstün Vf6					
fd2? de4	Vg4 Vd4	0-0-0 f5	Vg3! fd6	ff4 ff4	Vf4 Vc5	f3 Vf6!N	fe4 e5	Vg5 0-0	ef5 Ac6	Af3 siyah üstün h6				
Ae2 de4	a3 fc3	Ac3 Ac6	Fe3 Af6	Vd2 b6!N	0-0-0 fb7	fg5 h6!?	Ff6 Vf6	Ae4 Ve700	Vc3 0-0-0	fb5 Ad4!	Kd4 Fe4	fa6+ fb7	Kd8? Kd8	fb7 Şb7 ⁶
...	fb5 Ae7	fg5 f6	Fe3 0-0	Vd2? d6N	fc6 Ac6	Ae4 ⁸ e5	de5 Vd2+	Şd2 Ae5	Ff4 Ac4! ⁹			
...	fe3! ¹⁰ 0-0	Vd2 e5!N ¹¹	de5 Vd2	fd2! ¹² ff5!	0-0-0! ¹³ Ae5	Khe1 Ag4!	Ae4 Ag6! ¹⁴				
...	d5N! ¹⁵ Ad4!	fc4! ¹⁶ Aef5!	0-0-0! ¹⁷ Ad6!	Fa2 A4f5!+					
a3 fc3+	bc3 de4	Vg4! ¹⁸ Af6	Vg7 Kg8	Vh6 Alx! ¹⁷	Ae2! ¹⁹ c5	Ag3 Vc7	fb5! ²⁰ Kg6	Vd2 a6	Fe2 b6	0-0 fb7	f3 ef3! ²¹	ff3 0-0-0	Ve2+! ²² cd4	cd4 Vc3!
...	a4 h6	a5! ²³ fb7	dc5 bc5	Ag3 Ag4!	Vf4! ²⁴ Vf6!	Kb1 fc6	h3 Vf4	ff4 Age5+!	fb5! Kb8 ²⁵
...	g3N b6	fg2 fb7	0-0 Ve7	a4 Ag4!	Vf4! ²⁶ f5	a5? ²⁷ Adf6!+ ²⁸	c4! ²⁹ cd4 ³⁰	fa3 Vd7	h3 e5! ³¹
...	Ah3N b6!N	fg5 fb7	fb5! ³² Kg6 ³³	Vh4 h6!	Fe3! ³⁴ Ve7	Af4 Kg4	Vh6 0-0-0	Fe2 Kg8+!	Vh4! ³⁵ Vd6!	g4! ³⁶ Vc6! ³⁷
...	h3 b6!	g4 fb7	fg2! ³⁸ Ve7!	Ae2 0-0-0	a4! ³⁹ e5 ⁴⁰	a5 Kg6	Ve3! ⁴¹ ed4 ⁴²	cd4 Ad5	Va3! ⁴³ Vb4! siyah üstün	
...	g5N Vf8!	Vf8 Af8	h4 h6!	f4 ⁴⁴ 0-0-0	Ae2! ⁴⁵ Ah5	Fe3 f5!	Şf2 Ag6 ⁴⁶
Vd3! Ac7N	fg5 0-0	Af3 fc3!	bc3 f6	fd2 b6	Ve3 fb7=	fd3! ⁴⁷ de4	Fe4 Af5	Ve2 Fe4	Ve4 Vd5! ⁴⁸	Vd5! ⁴⁸ ed5	f4 Ac6!	0-0-0! ⁴⁹ Aa5	Khe1 h5! ⁵⁰	Ke6 Kfe8 ⁵¹

1. 7. Vh4! de4 8. Ae2
2. 10. h3 c4 Siyah üstün.
3. SPEYER
4. 7. fg5 Vf2 8. Vh5 (8. Vh3 Fe7 9. Şb1 fd7 10. g4 Ac6 11. gf5 Vf5 Siyah üstün. MARSHALL-CIGORIN, Monte Carlo 1901) g6 9. Kd8 Şf7 10. Vd1 Ac6 11. Ah3 Vb6 12. Ad5 Va5! Siyah üstün. ZURAVLIV-JULIROV SSR 76-22/237
5. 17. Vc6? Kd4 18. V:b7 Şd7 19. fb5+ Şd6 20. Vc6 Şe5 21. Ke1 Şf6 22. Vf3 Şg6 23. fd3 K:d3 24. Vd3 f5 Siyah üstün.
6. 19. Vg7 Vh4! (19... Vg5 20. Vg5 hg5 21. Kd1 Kh8 22. h3 Şc6=) 20. Vf7 Vg5 21. Şb1 Vg2 22. Ke1 Vh2 23. Vf3! Şb8 HAWELKO-SCHIMIDT, Polska Ceb) 89-47/963

7. 10. Ae4? f5 Siyah üstün.
8. 12. 0-0-0 b6 13. Ae4 fb7=
9. GIPSLIS-CASPER, Jurmola 87-44/347
10. 8. 0-0?! 0-0 9. fc6 Ac6 10. d5 ed5 11. Vd5 Ad4 12. fg5 Vd5 13. Ad5 Ae6 Siyah üstün. LAŠKER-KAN, Moskova 36
11. KNAAK
12. 11. Şd2 Kd8+ 12. Şe2 fg4+ 13. f3 ef3 14. gf3 fh5 15. fg5 Kd4! Siyah üstün.
13. 12. ff4 Ag6 13. fc6 bc6 14. fg3 Kfe8 Siyah üstün.
14. ΔFe4 Af2 Siyah üstün 36/377
15. GARCIR-MARTINEZ
16. 11. fd4?! ed4 12. Vd4 c6 13. fc4 Af5!! 14. Vc5 (14. Vc2? e3!! 15. fe3 Vh4 Siyah üstün) 14. Ve5 Ke8 15. Vf4

b5! 16. Fe2 b4! 17. Ae4 cd5 +) b6!
15. Vc6 fd7 16. Vb7 Ad6 Siyah üstün.
17. 12. Ae4? b5! 13. Fa2 (13. fd4? Ad4 14. Fa2 ff5 15. f3 Fe4 16. fe4 Vh4 Siyah üstün) fb7 14. Ac3 (14. c3 fd5! 15. fd5 Vd5 16. f3 Ae3 Siyah üstün; 16. Ag3 Vg2 Siyah üstün) Δ5 Δb4 Siyah üstün.
18. 6. fc4? Af6 7. fg5 Ac6 8. Ae2 h6 9. fh4 Aa5 10. fa2 b6 11. 0-0 fa6 Siyah üstün. ROMANOVSKI-BRONSTEIN, SSR/25
19. 9. fg5 c5 ΔVa5
20. 11. Ve3 Vc6 12. a4 a6 13. dc5 Vc5 14. Vc5 Ac5 ∞ FISCHER-R.BYRNE, USA (Kh) 66/67-3/223
21. 15... 0-0-0!
22. BIOCHI-HU55, Siegen (01)
23. 11. fa3

Agile repertoire

24. 14. Vh7 Adf6 15. Vh4 Af2! ∞
25. 19. c4 f5 20. Şd2 Şe7 BAŞMAN-
VAGANJAN, Hastings 74/75-19/205
26. 14. Vh7? Adf6 15. Vh3 0-0-0
27. 15. Vc7 Af8=; 15. f3!? Agf6
28. A 16. Ad5 17. Vd2 e3
29. 16. a6 Fd5 Δ17. h3 Fc4
30. A 17. e5 18. Vf5 Fc8
31. 19. Vc1 f4! 20. Af4! (20. lg4 f3+;
20. gf4 e3+) A:f2! 21. Ah5!? [21. Kf2?
e3 22. Kf1 ef4 Siyah üstün; 21. a6 Fc6
22. Ah5 (22. Ad5 Ad5 23. cd5 Ah3+
24. Şh2 Vg4 25. Ve1 Fd7 Siyah üstün)
Ah3! 23. Şh2 (23. Fh3 Vh3 24. Af6+
Şd8 Siyah üstün) Ag4+ 24. Şh3 0-0-0
Siyah üstün) Ah5 22. Vh6! (26. Kf2
e3 Siyah üstün) Ag3 23. Kf2 0-0-0 24.
A6! Fa8 (24... Fc6? 25. Kf7!) 25. Şh2E
Kg6 26. Vf8! e3 [26... Kf8!? 27. Kf8
Vd8! (27... Şc7 28. Ka8∞) 28. Kd8
Şd8! 27. Fa8! (27. Kf7 Af1! 28. Ff1
Vc6! 29. Vd8 Şd8 30. Kf8+ Şd7 31.
Kf2Ş+ Şe6 32. Ke7 Şf6 Siyah üstün) ef2
28. Vf2 Vf5 29. Vf5 Af5 KfR

GEORGIJEV-PSAHİS, Serjevo 86-
41/342
32. 11. Af4 Ag4! 12. Fd8 Ah6 13.
fh4! =
33. 11... c6? 12. Fe2 Ve7 13. f3! ef3
14. Ff3 BYRNE-BONIN, Philadelphia 87
34. 13. Fh6? Kg4 Siyah üstün; 13.
Fd7+ Şd7 14. Ff6 15. Vf6 Kf6 16. Kg1!
A Şd2 e3 Af4 =
35. A Ah5
36. 18. h3!?
37. BYRNE-RAICEVIÇ, Philadelphia
87-44/348 18... e5! 18... Vc6 Siyah
üstün RAICEVIÇ
38. 11. g5?! e3 12. f3 Kg6 13. Vh4
Ad5 14. c4 Kp5! Siyah üstün.
39. 13. 0-0!?
40.
41. 15. Vh4 ed4 16. cd4 Vb4+ 17.
Fd2 Vc4 Siyah üstün.
42. VOROTNIKOV-IVANOV, 55SR
84-37/324 15... Ad5?
43. 17. Ve4 Ke6; 17. Vd2
44. 15. gf6 Kg2 16. Fh6 Ah7 17. Şf1

e3 18. Fe3 Af6 19. Fg5 Ag4 30. f3
Kc2+; 15. Ae2 A8h7 Siyah üstün; 15.
Ah3 Ah5 A Ag6 Siyah üstün.
45. 16. Ah3 Ah5 17. Af2 f5! Siyah
üstün.
46. 19. Kag1! Fa6 20. Ff1
(VOROTNIKOV-VUŠMANN,
Leningrat 84-38/103 20... Ff2?! Şb7
21. Ag3 Agf4 22. Fa6 Şa6 23. Ah5
Ah5 24. gh6 f4 25. Fc1 e3!Ş 26. Şf3
Ag3 27. Kh3 Kd8! 28. h7 Kh8 29. Fe3
fe3 30. Şg3 Kh7 31. Şh2 Kf4! 32. Ke3
Kfh4+ 33. Şg3 Kh3+ 34. Şf2 Kh2+ 35.
Kg2 Kf7+ 36. Şg1 Kg2+ 37. Şg2 Şb5! Δ
Şah Siyah üstün.
47. 10. ed5!? 11. Fd3 Vd7 12. 0-0; 10.
e5 Af5 11. Vf4 Ac6!? ∞
48. 14. Vd3 Ac6 ΔAa5 Siyah üstün.
49. 16. Fc7?! Kac8 17. Ff4 Aa5 18.
Fd2 Kfe8+ 19. Şd1 Ad6!? Siyah üstün.
50. SIMIRIN-VAGANJAN, 55SR 88-
46/373 17... Şf7!
51. 19. Kde1 Ke6 20. Ke6 Şf7 21. Ke1
Kc8 Siyah üstün.

Satranç başlarken

Melis MEMİKOĞLU

Madde No.

Eski Yeni değişiklikler

10.12 10.11 Bir oyuncu Madde
10.5 ve/veya 10.8 uyarınca beraberlik
ileri sürdüğü takdirde, hakem, iddianın
incelenmesi süresince her iki saati dur-
durmamalıdır. Hakem hazır bulunmadığı
hallerde oyuncu, hakem sağlanıncaya
kadar, her iki saati durdurabilir. (Deva-
mı eski metin ve 10.11 1(a) yerine 10.5
ve/veya 10.8 olacak)

10.13 10.12 Verilmiş olan süre iç-
inde belirli sayıda hamleyi yapamayan
oyuncu oyunu kaybeder. Böyle bir du-
rumda rakibinin sadece Şah'ı kalmış ise
oyun berabere sonuçlanmış olur.

10.14 10.13 (Eski metin aynı. c'de
madde 10.3 yerine Madde 10.12 ola-
cak)

10.15 10.14 (Eski metnin aynı)

10.16 10.15 (Eski metnin aynı)

11.3 11.3 Zaman darlığı nede-
niyle oyuncuların ikisi de hamle ka-
yıplarını tam olarak tutamıyorsa, hakem

veya yardımcısı masa başında hazır bu-
lunarak hamleleri yazmak için gayret
sarfetmelidir. Hakem, bayrak düşme-
den önce oyuna karışmamalı ve o za-
mana kadar yapılmış olan hamle adedi
hakkında oyunculara herhangi bir bilgi
vermemelidir.

11.4 11.4 Eğer Madde 11.2
hükmü uygulanmıyor ve oyuncu oyu-
nu Madde 11.1'e göre yazmayı redde-
diyorsa Madde 10.15 uygulanmalıdır.

12.5 12.5 (madde sonu, son sa-
tır)... derhal bulunamadığı ve durum
tekrarına veya 50 hamle kuralına göre
beraberlik ileri sürülmek istendiği hal-
lerde olabilir. Oyuncu hakemin yardı-
mı sağlanıncaya kadar, her iki saati
durdurabilir.

12.6 12.6 (Madde sonuna ek) Bu
kural uygulanırken oyuncu, zaman
kontrolüne kadar 5 dakikadan veya her
hamle için birer dakikadan daha az bir
zamanla bırakılmamalıdır.

12.7 12.7 Oyunun terkedilmesi

veya bir beraberlik anlaşması (Mad.
10.2 ve 10.4) daha sonra bayrağın
düştüğünün saptanması halinde dahi
geçerlidir.

12.8 12.8 (Madde sonuna ek)
Böyle bir durumda oynanacak müte-
akip hamle bir sonraki zaman kontrolü-
nün ilk hamlesi kabul edilir.

13.2 13.2 d) Erteleme hamlesini
zarfa koymuş olan oyuncunun adı, ve
e) Zarfa konmuş olan hamlenin sıra No.

14.2 14.2 b) 10.15 yerine 10.14
14.5 14.5 Madde 13.2 yerine
madde 13

19 19 1984 FIDE Kongresin-
de onaylanmış ve 1988 FIDE Kongre-
sinde değişiklik yapılmış olan Satranç
Kuralları'nın asıl metni İngilizce olanı-
dır.

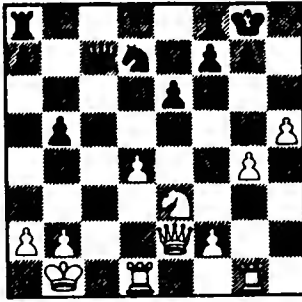
Bu kurallar 1 Mart 1989 tarihinden iti-
baren geçerlidir.

Devamı gelecek sayıda

Sevgili okurlar,

Dergimizin önceki sayılarında işlediğim konu, satranç büyükustasının düşünme yöntemi idi. Biz satrançseverlerin ona sormayı düşünebileceği bazı soruları sorup, bunlara bilimsel yanıtlar almağa çalıştım. Bu konuyla ilgili araştırmalar yapmış olan yabancı uzmanların deney ve deduksiyonlarını sizlere aktardım. Büyük bir özveri ve iyiniyetle, bir bayrak yarışı üstlenmiş olan (ki benim gözümde Türk satrancının gerçek gladyatörlerinden biri olan) dergimizin editörünün önerisiyle, satrançta savunma sanatı adlı köşeyi üstlendim. Köşeyi hazırlamada yabancı kaynaklar kullanacağım: Dünya şampiyonlarının makaleleri, savunma üzerine yazılmış kitaplar ve seyrek olarak da Türk satrancından örnekler alacağım. Analizler genellikle oyunu kazanan oyuncuya ait olacaktır.

Günümüzde saldırı, başarının anahtarı olarak görülmektedir. Yalnız defans yaparak şampiyonluklar kazanmak artık mümkün değildir. Steinitz'in bilinçli olarak pasif konumlara geçip, girişini üstünlüğünü rakibine bıraktığı günlerde çok geride kaldı. Saldırmakta olan oyuncu, savunma güvenliğini ihmal ettiğinde nelerle karşılaşır, oyunun kontrolünü nasıl kaybeder, bunun acısını mutlaka yaşamışsındır. Bu tip caydırıcı örneklerle bu yazı dizisinde sıkça rastlayacaksınız. Ama önce sizlere savunmanın çok dakik ve cesur hareket ettiği bir örnek sunmak istiyordum:

Spassky-Karpov
Aday maçı 1974 (8. oyun)

Maçın bu safhasında Karpov 2-1 öndedir. Ne varki diyağranı konumunda, Karpov'un pozisyonu kritiktir. Basın merkezinde bulunan GM'ler (Euwe, Tal, Bondarewski, Taimanow, Timman) Siyah'ların direncinin kırılmasına az kaldığını önesürerlerken, Karpov pozisyonun savunulabilirliğini ispatlayabilecekti. Büyükustaların haklı çıkması için Spassky'nin yalın ve etkili oynaması gerekiyordu. Şöyle ki: 23. Vb5 Kab8 24. Ve2 Kh4 25. Kd2 Kfb8 26. Kc1 Vf4 27. d5! Ab6

28. d6 Ama saldırının daha az cazip olduğunu Spassky'e kim ispatlayabilir? Bu sorunun yanıtı Spassky'e yarım puana maloluyor.

23. d5 d6

İnanılmaz bir soğukkanlılık: Piyonu korunaklı tutarak beyazı saldırıya kıstırtıyor.

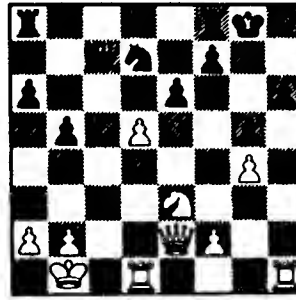
24. h6

Basın merkezindeki GM'lerin konsültasyonu, bu hamlenin kazandığı yolunda idi.

24... gh6

Siyah şah rakip piyadenin arkasında saklanamadığından bu hamle zorunlu. Zira 24... g6 25. de fe 26. Af5! Artık siyah oyunu kurtaramıyor: a) 26... ef 27. Ve6 Kf7 28. Vg6 f8 29. h7 ya da b) 26... Kae8 27. h7! f8 28. Kd7 Vd7 29. Kh1 f8 30. Ve5

25. Kgh1

Siyah şimdi ne yapacak? Ne pahasına olursa olsun, h dikeyini kapalı tutmak birinci görevi gibi gözüküyor. Ama f8 ile bunu yapacak olursa 26. f4!! yıldırımına karşı, bir paratöneri hazır olmalı. Ama varyantlar bize olmadığını gösteriyor: a) 26... gf 27. Vh2 Kh8 28. Ag2 e5 29. Ah4 ve beyaz at saldırıya katılıyor. b) 26... Vf4 27. de siyah at istekte olduğu gibi, beyaz at saldırıya yine iştirak edebiliyor (27... Ve4 28. f5 Ve6 29. Af5)

Nihayet 26... Af6 27. de fe 28. f5 varyantında da beyaz, rakip şahın çevresindeki kareleri ele geçiriyor en başta f5'i.

25... a6!!

Bu hamle bomba etkisi yapıyor! Siyah atını savunmağa yardına getiriyor, h6 piyonunu kaderine terk ediyor. Onun çok doğru olarak tespit ettiği gibi, beyazın saldırısı h dikeyinde cereyan edecektir ve siyahın en acil görevi o dikeye bir kale yetiştirmektir.

26. Kh6

26. d6 Vc6! (Beyaz vezirin f3'e gelmesini engellemek için) 27. f3 f8 28. Vh2 Kh8 29. Ve5 Vf3! Bu alternatif varyant da beyaza somut bir şey vermiyor.

26... f8

27. Kh1 Kd8

28. de6 fe6

29. Ac2

Beyaz son hamlesiyle öldürücü 30. Ad4 tehdidini yarattığı gibi, e6'ya da vurmak istemektedir. Karpov'un defansını nasıl sürdürdüğünü izlemek gerçekten öğreticidir.

29... Vf4!

Yine mükemmel bir savunma hamlesi. Artık beyaz atın saldırıya iştiraki önlenmiştir. 30. Kd8 Kd8 31. Ve6 Ve4! materyal eşitliği sağlayacağından (ve Botvinnik'in görüşüne göre siyah için korkulması gereken en son devam yolu olacağından), Spassky tenkinli oynamayı tercih ediyor.

30. f3 f7

31. a3 e5!

Siyah zayıf piyorlarından kurtulmaya başlıyor.

32. Ab4 e4

33. fe4 Kd1

34. Kd1 Ke8!

İşte hepsi bu kadardı! Siyah savunmayı başarıyla yürüttü. Aceleci bir şekilde 34... Vg4 35. Vg4 Ag4 36. Kf1 f8 37. Kg1 oynamakla, kendisine oyun sonunda sorunlar yaratmış olurdu.

35. Aa6 Ve4

36. Ve4 Ke4

37. Ac7 b4

38. ab4

Ya da 38. a4 b3 39. a5 Kg4 40. a6 Ka4 41. Kd3 Ae4!

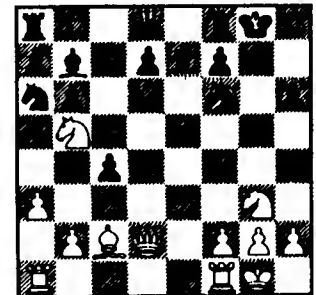
38... Kb4

39. Kf1 Kf4

Beraberlik

Siyahın bu partide ki mükemmel savunması rakibini o denli etkilemişti ki, ikili maç yalnızca 3 parti daha sürdü. (Önce 4 oyun kazanan, maçı da kazanmış sayılıyordu.)

Şimdi de savunmanın dakik olmadığı bir örneğe bakalım:

Bronstein-Keres
İnterzonal 1955

Bu ünlü parti için Bronstein'a 1. güzellik ödülü verildi. Beyaz iki er karşılığında, h6'da filini feda etmişti. Oyunun devamı: 15... Af6-h7?

16. Vd2 f5

17. Af5 Kf5

18. Ff5

Materyal eşitliğini sağlayan beyazların güçlü saldırısı sürdü. Kısa sürede iki er kazandı 've 39, hamlede siyah terk etti.

Savunmayı istlenmiş olan kişinin Keres gibi bir kapasite olması yüzünden, uzunca bir süre siyahların bu pozisyonu başarılı bir şekilde savunamayacağı fikri hüküm sürdü. Aşağıdaki analizlerin Polıgayevski tarafından teyit edilmesine dek'...

15... Ac5! 16. Kae1 (16. Vh6 Fe4 17. Af5 Ae8'den sonra beyazın saldırısını nasıl sür-

dürebileceği görülüyor.) 16... Ad3 17. Fd3 (zorunlu, 17. Vh6 Ae8 18. Ke5 f5 kötüdür) 17... cd 18. Af5 Fe4 19. Abd4 Ke8 20. Ah6 (20. Vh6 Ff8 21. Vg5 Fg6! (Doğal gibi görünen 21... d5? kaybediyor. 22. Ke4! 22... de 23. Ae6! fe 24. Vg6) 22. Ke7! Ke7 (Ve7'e 23. Ahf5) 23. Vf6 Ke4 24. Vh8 Şe7 25. Ahf5 Ff5 26. Af5 Şe6 27. Vh3 Vh8! 28. Vd3 Ve5 ve siyah üstündür.

Bildiğiniz gibi, Alekhin'in parlak kombinezonlarına, Tal'in sezgisel fedalarına, Anderssen'in "ölmez" partilerine, sonraları müdafaa bulmak mümkün olmuştur. Partinin oynanmasından haftalar, aylar, hatta bazen yıllar sonra savunma bulmak bu üstatların yarattığı sanat eserlerine tabii ki hiçbir şekilde gölge düşüremez. Zira meşale masa başında, saat çalışırken, bu sorunlara

çözüm bulmaktır. Fakat bu olağanüstü kombinezonlara zamanla da olsa savunma bulunması, "Müdafaa oyuncularını" haklı olarak yüreklendirmiştir. Zira savunma yapmak gerçekten zordur. Saldıran bir oyuncu şüpheli bir hamle yaptığında, genelde saldırısı kısa süreli olarak hız kaybına uğruyorsa, savunun şüpheli bir hamle çektiğinde, mağlubiyet için zaman hazırlıyor demektir. Spielmann'ın 'Doğru feda yapmak' adlı eserinde de işaret ettiği gibi, pratikte savunan oyuncu istatistiki olarak saldırıdan fazla hata yapar, özellikle de savunması gereken konuma tüm dikkatini ve enerjisini harcamak zorundaysa. Öyleyse, sabır ve soğukkanlılık isteyen oyunun bu çok özel safhasının üstünde özenle duracağız.

Yenilikler

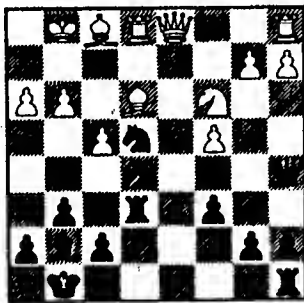
Alper OLCAYÖZ.

IONOV-MAGERRAMOV

Sankt-Petersburg 1992

Şah-Hint Savunması (E69)

1. d4 Af6 2. Af3 g6 3. c4 Fg7 4. g3
00 5. Fg2 d6 6. 00 Abd7 Ac3 e5 8.
e4 c6 9. h3 Va5 10. Ke1 ed4 11.
Ad4 Ae5 12. Ff1 Ke8 13. Fe3 Fe6
14. Ae6 Ke6 15. f4 Ae4 !N=

Yukarıdaki diyagramda, Siyahın yeniliği olan Ae4 hamlesini görüyoruz. Siyahın bu yeniliğinden sonra Beyazlar için iyi bir devam yolu bulmak zor.

16. fe5 Ag3 (16. Ae4?? Ve1!-+) 17. Fg2! Fe5 (17. cd6? Kc3 18. Kc3 Vc5! fikir Af5 ve Fd4) 18. Ff2 Ka-

e8?! 19. Va4! Vd8?! *Beyaz buraya kadar çok güzel oynadı, acaba yeterli olabilecekmiz?* 20. Va7 Vg5 21. Ve3! Ff4! (21. Vb7?! Fd4!) 22. Vf3 Fe3 23. Fe3 Ke3 24. Vf2 Vc5 25. Ke3 Ke3 26. Kd1 h5! 27. a4 h4 28. a5 Ve5 29. Ff3?! Af5 (zaman sıkışmasında yapılmış bu hamleden sonra Siyahlar hafif üstün duruma geçiyorlar.)

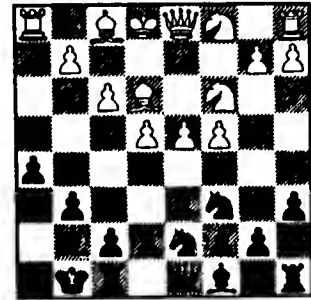
30. Ae2? Vb2 31. Kd6. Va1 32. Şg2
Va5 33. Kd7 Ke8 34. Kd3 Ve5 35.
c5 Ae3! *Siyah üstün.* 36. Şg1 Vc5
37. Ac3 Vg5 38. Şh1 Af5 39. Ae2
Ka8! 40. Kd1 Ka2 41. Vg1 Ve7 42.
Ke1 Ve5 43. Vf2 Va5 44. Şg1 Ag3
45. Şg2 Vd2 (*Zugzvang, Beyazın
makul bir hamlesi yck.*) 46. Fg4 b5
47. Şh2 b4 0-1.

SPASSKY-FISCHER

Sveti Stefan, Belgrad (m/30) 1992

Şah- Hint Savunması

1. d4 Af6 2. c4 g6 3. Ac3 Fg7 4. e4
d6 5. f3 00 6. Fe3 Ac6 7. Age2 a6
8. h4 h5 9. Ac1 Ad7 !N

(Diyagramda, Siyahın 9. hamlesinden sonra oluşan konumu görüyoruz. Fischer'in bu varyantı ev analizlerinde incelediği muhakkak. 10. Ab3 a5! (d4 karesine baskı fikrini devam ettiriyor.) 11. a4 Ab4 12. Fe2 b6 13. g4? hg4 14. fg4 c5 15. h5 cd4 16. Ad4 Ac5! (Beyazın kampındaki boşluklar Siyahı daha üstün kılıyor.) 17. Ad5 Fb7! (17... Ae4 18. Ff3 18... Ad5 19. cd5 Af6 20. g5 Ad7 21. Ac6 Ve8 22. Vc2») 18. Af5? gf5 19. gf5 Fd5 20. ed5Fb2 21. Şf1 Vd7 22. Vb1 Fa1 23. Kg1 Şh8 24. Va1 f6 25. Vb1 Kg8 26. Kg6 Kg6 27. hg6 Şg7 0-1. (Tipik bir Fischer oyunu.)

Kalite

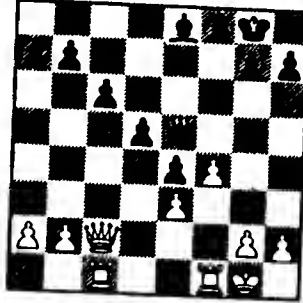
Kalite yani kaleye karşı at veya fil. Konumuzun amacı at veya file karşı üstünlüğü kesin olan kalenin bu niteliğini tartışmak değildir. Pratikte kalite üstünlüğü olan taraf oyun sonunda bile kaybedebilir ya da beraberlikle yetinebilir bu da ancak kalite altında olan tarafın bir takım karşı şanslara sahip olmasıyla gerçekleşebilir. İşte bu ayki konumuzun amacı bu karşı şansların oluşumunu incelemektir. İncelememize teorik olarak çok basit bir kalite kaybı içeren konumu anlatmakla başlayalım. Rakibin atının üçüncü yatayımıza piyon desteğiyle yerleştiğini varsayalım. Pratikte her türlü girişimimizi engelleyebilecek böyle bir ata tahammül etmek güçtür. Genellikle de en basit yol bir kale ile atı ve destekçisi piyonu değişerek rahatlamaaktır. Ancak yine de bu yolla materyal dengesini teorik olarak sağlamış olmayız. Materyal dengesi ancak kaleye karşı at ve 1.5 piyon yani 2 piyon alındığı takdirde tamamıyla sağlanmış olur.

Tabiiki materyal dengesinden daha ilginç olan pozisyonel olarak karşı şans elde etmektir. Örneğin salt kalite altında olan tarafın iki fili olması, iki fille beraber bir geçer piyonun olması veya iki filli durumlarla rakibin şah kanadının zayıf olması yeterli karşı şans sağlar. Dolayısıyla diyagonaldeki bir file verilen kalite rakibin şah kanadını bir miktar zayıflattığından her zaman ilgi çekici olmuştur. İncelemelerimize pratikten örneklerle devam ediyoruz.

KRAMER-THOMAS (Utrecht 1949)

Vezir Gambiti

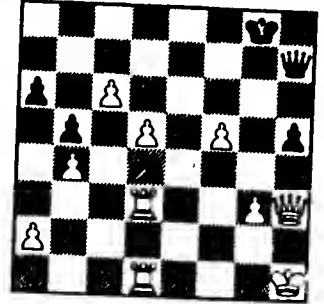
1. d4 Af6 2. c4 e6 3. Ac3 d5 4. Fg5 Fe7 5. Af3 Abd7 6. e3 Ae4 7. Fe7 Ve7 8. Kc1 c6 9. Fd3 f5 10. 0-0 0-0 11. Ae5 Ae5 12. de5 Fd7 13. Ae2 Fe8 14. Vc2 Vc7 15. f4 Ve7 16. cd5 ed5 17. Ad4 Kc8? 18. Fe4 fe4 19. Ab5 Kd8 20. Ad6 Kd6 21. ed6 Vd6

Girişte teorik olarak anlattığımız konumla şimdi pratikte tanıştık. Bu pozisyonda siyahın kalite karşılığına ne materyal olarak ne de konum olarak hiçbir karşı şansı yoktur. Üstelik bu durumda beyaz yerine siyah fille kalmış olması gerekirdi. Ancak beyaz kalite üstünlüğünü oyun sonunda değerlendirmek gibi doğru bir düşünceyle yanlış taş değişimine giderse örneğin 22. Vc5 Vc5 23. Kc5 b6 24. Kc3 c5 ve pozisyon değerlendirildiği terse dönebilir. Zira kötü bir fil olan e8'deki taş b5 yoluyla d3 karesine oturabilir ve merkezdeki piyon çoğunluğunu d4 sürmeye teşebbüs ederek değerlendirebilir. Bu taktirde kesin olarak karşı şans elde etmiş olacaktır. Hatta d4 sürüşünden sonra merkez piyonları da değişilirse iki bitişik geçerle siyah karşı şanstı fazlasını da elde edebilir. Bundan da anlaşılıyor ki nasılsa kalite fazlayım kazanırım diyerek yapılacak rastgele bir değişim sizi sonradan çok üzebilir.

22. Vc3! (Siyahın piyonlarını filinin rengine mihliyor) Fd7 23. b4 a6 24. Vd4 h6 25. Kfd1 Ve7 26. a4 Şh7 27. b5! (Kaleler için hatlar açılıyor) ab5 28. ab5 Ka8 29. bc6 Fc6 (29. bc6 30. Ka1 ve beyaz kale 7'ye iner) 30. Ka1 Ka3 31. Ka3 Va3 32. Ka1 Vb3 33. h3 Vd3 34. Vc5 (34. Vd3 ed3 35. Şf2 f5'ten sonra bile oyun sonu pek açık değil zira geçer piyon beyaz taşları paralyze ediyor.) Şg6 35. Ka8 Şh5 (veya 35. Şh7 36. f5 Ve2 37. Şh2 ve Vf8 kazanır) 36. Şh2 (tehdit 37. Vd6 Ve3 38. g4 Şh4 39. Ve7 g5 40. Vg5!

hg5 41. Kh8 mat) Ve2 37. Kg8 Terk (37. Şg6 38. Vd4 veya 37. g5 38. Vd6) Görülüyorki siyah fil kale karşısında çok kullanışsız kaldı.

LASKER-JANOVSKI

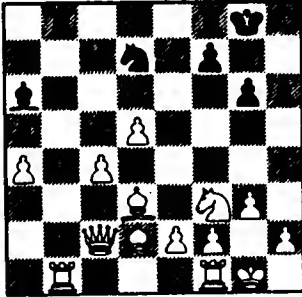
(1909 Maç)

Bu pozisyonda kaleye karşı merkezde piyon desteğiyle üslenmiş bir at görüyoruz. Piyonlar tarafından rahatsız edilemediği için, filden çok kuvvetli hatta Dr. Tarrasch'a göre neredeyse bir kale gücünde. Siyahlar burada f5 piyonunu rahatça düşürebilir ve müteakiben çok zayıf olan d5 piyonunu gözlerine kestirebilirler.

1. Kf1 Vf7 (hemen Af5 değil. 1. Af5 2. Kdf3 veya 1. Kf5 2. Kf5 Af5 3. Kf3 veya 1. Kf5 2. Kf5 Vf5 3. Vf5 Af5 4. Kf3 Ad4? 5. Kf6 Şg7 6. Kd6!)

2. Vg2? (Siyahın ekmeğine yağ sürüyor. 2. Şh2 gerekiyordu) Kf5 3. Kf5 Vf5 4. Ke3 (bir piyon daha kaybediyor ancak beyaza iyi bir yol önermekte zor. Tarrasch tarafından verilen iki analizi sunalım. 4. Ka3 e4 5. Ka6 e3 6. Ka3 e2 ve kazanır veya 4. Kd1 Af3 5. Kf1 e4 vs) Vb1 5. Şh2 Vb4 6. g4 h4 7. Şh3 Vc4 8. Ve4 Şg7 9. Şh4 Vf1! (Siyah vezir kanadındaki piyonlarını harekete geçirmeden önce Şg5 hamlesini önlemek zorunda) 10. a3 a5 11. Şg3 Vg1! 12. Şh3 (zorunlu. Eğer 12. Şh4 Vh2 13. Kh3 Vf2 14. Kg3 Ae2 ve kazanır) Vf2 (kaleyi oynamaz hale getiriyor.) 13. g5 b4 14. ab4 ab4 15. Şg4 Vg1 (bu gerekli değildi. 15. b3! 16. Kh3 Vg1 17. Kg3 Vd1) 16. Şh5 Vh2 17. Şg4 b3 18. Ke1 (fikir Kh1) Vc2 19. Şh5 (19. Vc2 bc2

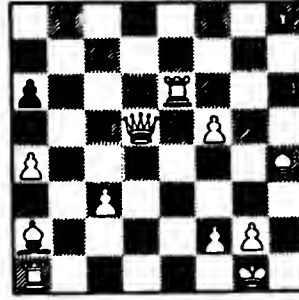
20. Kc1 Şg6 21. Şh4 e4 22. Şg4 e3) Ve4 20. Ke4 Ac2! (21. Kh4 b2 22. Kh1 Aa3 fikriyle) 21. Ke5 b2 (de5'de kazanırdı ama ne gerek varki?) 22. ke7 Şf8 23. Kc7 b1 (V) 24. Kc8 Şe7 25. Kc7 Şd8 26. Kd7 Şe8 27. Kd6 Ad4 28. Terk.

SELESNIEV-ALEKHINE
(Triberg 1921)

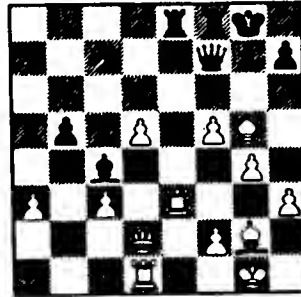
1... Kb4! 2. Fb4 cb4 Siyah kalite feda ederek ne elde etti? 1) Korunmuş geçer piyon 2) İki fil avantajı 3) Beyazın a4 ve c4 zayıf piyonları hedef oldu 4) c5 karesi atı için ideal bir kare haline geldi. 3. Ad2 Ac5? (Beyazın iyi değerlendirdiği bir hata 3. Kc8 gerekliydi daha sonrada Fc3 ve Ab6 fikirleri vardı) 4. Ab3 (Siyah bu hamleyi oynaması imkansız zannediyordu. Çünkü a4 piyonu başta kalıyor. Halbuki 4. Aa4 5. Ka1 Ac5 6. Aa5 Fa1 7. Ka1 Şg7 8. Ac6 ve beyaz iyi) Ad7 5. c5! Fd3 6. ed3! dc5 7. Kfe1 Ae5 8. Ke3 Kc8 9. Kc1 Vd7 10. d4 Ag4 11. Ke4 c4 12. Ac5 (tek mantıklı devam yolu.) Vf5 13. Ve2 b3!! (Ve2 ile birsürü şeyi isteyen beyaz bu beklenmedik sürprizle, tepe taklak oluyor.) 14. Kg4 (14. Vg4 b2 15. Kb1 Vg4 16. Kg4 c3 ve iki bitişik piyon çok kuvvetli olur) b2 15. Vb2 Vg4 16. Kc4 (olaylar beyaz için o kadarda fena gelişmedi gibi. Gerçi kaliteyi geri verdi ama vezir kanadında insiyatifi var ve fazla piyonunu değerlendirmeye ümidi var) h5!! Fakat bu hamleden sonra madalyonun diğer yüzü gözüküyor. Siyah sert bir şahkanadı hücumu başlatıyor ve girişimde önde oluyor. Oyunun geri kalan kısmı kalite konumuzla ilgili olmadığından yalnızca 30 hamle sonra siyahların kazandığını belirtmekle yetineceğiz.

24 SATRANÇ

NAJDORF-TRIFUNOVIC
(1949 Maç)

1. K1e1! Ae6 2. fe6 Kbe8 3. Vf5 (Kaliteye karşı iki fil artı ilerlemiş geçer piyon artı rakip şah kanadındaki zayıflıklar, beyazlar karşı şanstan öte kazanç pozisyonundalar) d5 4. Fd5 Fe7 5. Fe4 Kd8 6. f4! c6 7. Şh2 Kd5 8. Fd5 cd5 9. Ke3 Kg8 10. Kg3 Vf8 11. Vd5 Kg3 12. Fg3 f5 13. Ff2 Terk Rakibin altıncı sütununa sızarak kalite fedasıyla etkili geçer piyon elde fikri çok cazip gözüküyor. aynı fikirle bir diğer örnek:

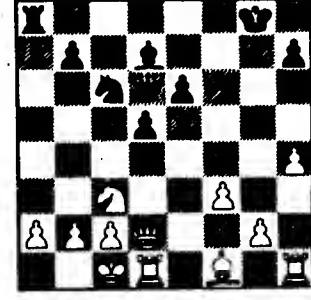

GUIMARD-MICHAEL
(Mar del Plata 1949)

1. Ke6! Ae6 2. de6 Vc7 3. Ff4 Va7 4. Fd6 Fb3 5. Ff8 Şf8 6. Vd6 Ve7 7. Ve7 Ke7 8. Kd8 Terk
Son örneğimizde de kaliteye karşılık merkezde mobil bir piyon kümelenmesi inceleyeceğiz.

BRONSTEIN-STALBERG
(Budapeşte 1950)

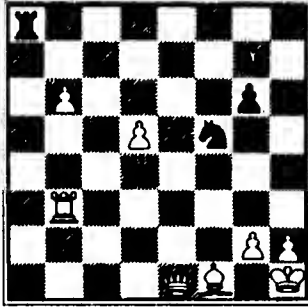
1. e4 e6 2. d4 d5 3. Ac3 Af6 4. Fg5 Fe7 5. e5 Afd7 6. h4 c5 7. Fe7 Ve7! 8. Ab5 0-0 9. Ac7 cd4 10. Aa8 f6 11. Vd4 Ac6 12. Vd2 fe5 13. 0-0-0 Af6 14. f3 Vd6 15. Ae2 Fd7 16. Ac3 Ka8

Stahlberg'in uyguladığı kalite fedasıyla merkezde üstünlük sağlayıp atak yapma fikri yeni bir fikir değildir pratikte en eski devirlerden beri başarıyla uygulanmıştır. ancak bu metodun doğruluğu yine de bir takım sorulara mani olamayacaktır. 17. Ae4 (Kuvvetli ve mantıklı. Hem siyaha hücum imkanı vermiyor hem de hafif aletleri değiştirmeye yöneliyor) Ve7 18. Af6 Vf6 19. Fb5 Ab8! (İyi at yerine kötü fili değiştirmek mutlaka daha yararlı) 20. Vb4 Fb5 21. Vb5 Vf7 22. c4 Ac6! 23. cd5 Ad4 24. Vd3 (24. de6?? Vf4 veya 24. Kd4 ed4 25. de6 Ve6 26. Şb1 Vg6) ed5 25. Khf1! (Atın merkezdeki zulmüne son vermek için tek çare f4 sürüşünde) Vf4 26. Şb1 Kd8 27. g3! Vg3 28. f4 Vd3 29. Kd3 Ac6 30. fe5 Ae5 31. Kd4 Ac6 31. K4f4 Ae5 (Siyah f7'ye dalışa mücadele edemez. aslında materyal olarak kaliteye karşı yeterli karşılığı elde etti ama pozisyonel olarak işleri iyi gitmedi ve rakibin açık hatta kalelerini iribatlandırıp atağa geçmesini önleyemedi. Artık beyazlar kazanca oynuyor.

33. Kf5? (33. Kd4 daha iyiydi. 33. Ac6 34. Kd2 d4 35. K2f2 Ae5 ve şimdiki pozisyona bir tempo önde girilecekti) Ac4 34. K1f2? (diğer kalenin bu kareye gelmesi gerekirdi. 34. K5f2 d4 35. b3 Ae3 36. Ke1 d3 37. Kd2 ve beyaz için hala kazanç şansları vardı. 34. Ke1'de oynanabilirdi) d4 35. b3? (Kaybediyor. 35. Kc5! berabere yapardı. 35. d3 36. Kc4 d2 37. Kd2 Kd2 38. Kc8 Şf7 39. Kc7 Şf6 40. Kb7 Kh2 41. Kb4 vs) d3! 36. bc4 d2 37. Kd2 Kd2 ve siyah birkaç hamle sonra kazandı.

Bu sayımızda da ağır figürlerin rol aldığı mat kombinezonlarına devam edeceğiz. Ağır figürlerin etkin olabilmesi için açık yatay ve dikeylerin gerekli olduğunu geçen sayımızdan biliyoruz. Şimdide yatay ve dikeylerin açılması ile ilgili kombinezonlara bakalım. İlk inceleyeceğimiz örnek eski dünya şampiyonu Karpov'un bir oyunundan alınmış.

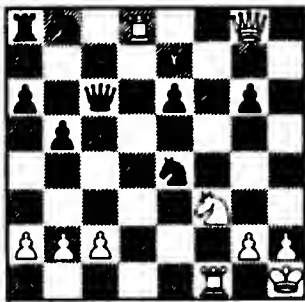

Karpov-Taimanov 1977

Karpov'un böyle kaybettiği bir oyuna pek sık rastlanmaz.

1... Ka1 2. Kb1 Ag3!! 3. hg3 Ka8 terk (4... Kh8 Mat)

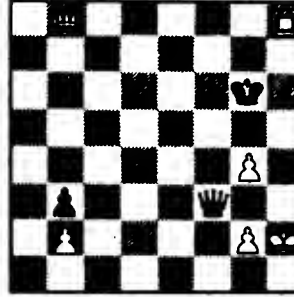
İkinci örneğimiz bir yazışmalı partiden. Beyaz kaleler ve vezir uygun yerlerde, buna karşılık siyahın materyal üstünlüğü var. Bakalım beyazlar nasıl kazanıyor?

Ardoino-Dekeyser 1961-63

1. Ae5!! Terk (Ac6 veya Ag6 tehditlerine çare yok, eğer 1... fe5 2. Kf7 Mat)

Üçüncü örneğimiz bir taktik dehası olan Bronstein'in nefis bir kombinezonu Rakibi halen dünyanın ekstraklas oyuncularından Korchnoi.

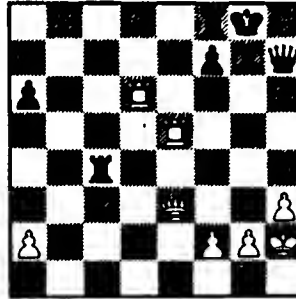
Bronstein-Korchnoi 1962

1. Kh6!!! (Evet yanlış okumadınız 3 ünlem. Bu yorum eski dünya şampiyonu Michail Tal'e ait.)

Terk.

(1... gh6 2. Vg8 Şf6 3. Vf8 vezir kazanır; 1... Şg6 2. Vg8 Şg6 3. Vf8 Şf6 4. g5 vezir kazanır; 1... Şf7 2. Vc7 Şg8 3. Vc8 Şf7 4. Ve6 Şf8 5. Kg8 Mat)

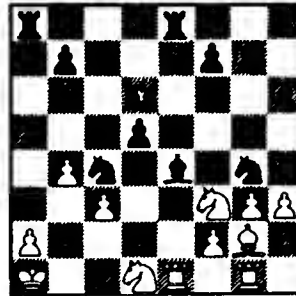
Son çözümlü örneğimiz tipik bir sekizinci yatay zayıflığı.

Armas-Garcia Palermo 1990

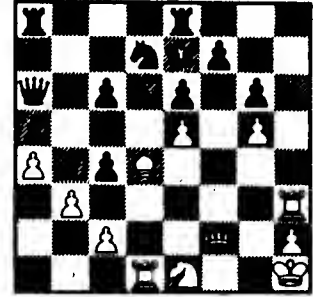
1. Kd8!! g5 2. Kee8 Ke8 3. Ve8 Şg7 4. Vf8 Şf6 5. Kd6 Terk

Diğer iki örneğimizin çözümlerini sizin bulmanız için yayınlıyorum.

Bönch-Uhlmann 1989

Siyah oynar kazanır.

Vladimirov-Kharitonov 1977

Beyaz oynar kazanır.

ŞUBAT AYI ÇÖZÜMLERİ

I. Ivanov-Kudrin

1. Vh7!! terk (1... Kh7 2. Kg8 mat; 1... Ah7 2. Kh7! Şh7 3. Kh3 ve mat)

II. Sakarov-Holmov

1... Kh2!! terk (2. Şh2 Va2; 2. Vh2 Vf3 ve mat)

- Satranç öğrenmek mi istiyorsunuz?
- Satranç oynayacak ortam ve dostlar mı arıyorsunuz?
- Satrancınızı geliştirmek için turnuva mı arıyorsunuz?
- Okullarınıza uzman öğretmen mi arıyorsunuz?
- Satranç malzemelerine mi ihtiyacınız var?

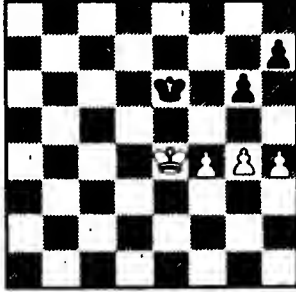
Satrançla ilgili her türlü sorunlarınız için SGM'yi arayabilirsiniz!!

Telefon: 347 04 07
Adres: SGM Kültür ve Turizm İşletmeleri Ltd. Şti.
Moda Caddesi Zuhul Sokak 9/1
81300
Kadıköy - İstanbul

Sevgili okurlar, bu sayımızda sizlere Tüm piyonlar aynı kanatta-Bir fazla piyon oyunlarından örnekler vereceğim.

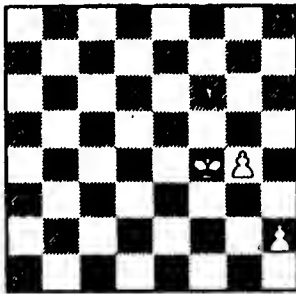
TÜM PİYONLAR AYNI KANATTA-BİR FAZLA PİYON ŞAH FİNALLERİ

Genellikle şah finallerinde bir fazla piyonu olan taraf kolayca kazanca gider. ancak bazı istisnalarda olabilir. Şimdi size Şah+3-Şah+2 ve Şah+2-Şah+1 oyunlarından birer örnek sunuyorum.

Diyagram 1'de hamle Beyaz'daysa oyun berabere olur:

- a) 1. f5 g5 2. g5 f6 3. f4 f7 4. Se5 Se7 5. f6 f7 6. f5 f8 7. Se6 Se8 8. h5 f8! 9. f7 h6=
b) 1. g5 f6 2. f5 g5 1. f5 Se7=
c) 1. h5 g5 2. f5 h4 3. f5 f6 4. f4 h3 5. g4 Se5 6. f6 Se6 7. h3 h6! =
d) 1. f4 f6 2. f4 f6 3. f3 Se7! =
Fakat hamle sırası Siyah'taysa Beyaz oyunu kazanır:
1... f6 2. f4! Se6 3. f5 Se7 4. f4 f5 5. f6 f7 6. Se5 Se7 7. g5 f7 8. f6 f8 9. Se6 Se8 10. f6 f8 11. h5! gh5 12. Se5 h4 13. f4 Se7 14. f3! Se6 15. f4 kazanır.

Maizelis 1954

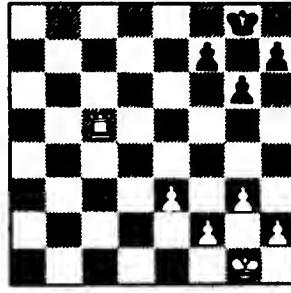
Diyagram 2'de hamle sırası Siyah'taysa Beyaz oyunu kolayca kazanır:

- a) 1. g6 2. Se4 Se6 3. h4! f6 4. f5
b) 1... f6 2. h4 f6 3. h5 f7 4. f5 f8 5. f6 f8 6. h6 f8 7. g5 Hamle sırası Beyaz'daysa kazanç biraz daha güçleşir:
1. f3! f5 2. f3 f6 3. f4 f6 4. g5! f6 5. f4 f7 6. f5 f8 7. f6 f8 8. h3 f8 9. h4 f8 10. h5 f8 11. h6 kazanır

KALE FİNALLERİ:

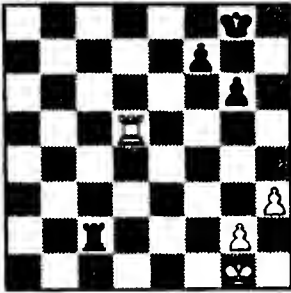
Kale+4- Kale+3 finalleri teorik ve pratik olarak büyük önem taşırlar. Bu oyununu büyük turnuvalarda birçok kez ortaya çıkmıştır. Doğru savunmayla berabere yapmak olasıdır, ancak 'Siyah' çok dikkatli olmalıdır.

Aşağıdaki diyagramda savunma yapan taraf h5 oynayabildiği için savunması kolaylaşıyor.

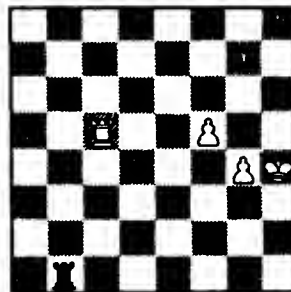
Petrosian-Keres, Moskova 1951

- 1... h5! 2. Kc2 f6 3. f3 Kb5 4. f3 f6 5. h4 Kf5 6. f2 Ka5 7. f3 Ka4 8. Kd2 Se5 9. Kb2 f6 10. Kb5 Ka2 11. f2 Ka4 12. f3 Ka3 13. f4 Ka2 14. f3 Ke2 15. e4 (Beyaz sonunda piyonlarını sürmeye karar veriyor, ancak bu Siyah için çok önemli değil.) 15... Ke1 16. Kb6 f6 17. Ka6 Kb1 18. Kc6 Kg1 19. Kc2 f6 20. Ka2 f6 21. Ke2 f6 22. Ke3 f6 23. e5 f8 24. g4 hg4 25. hg4 f6 26. f5 Kf1 27. Ke4 Kf3 28. h5 gh5 29. gh5 f6 30. f4 Kf1 31. h6 f6! Berabere. Keres son tuzaktanda kaçtı: (31... f6! 32. e6 f5 33. f3 fe 34. e7)
Aşağıdaki diyagramda bir Kale+3-Kale+2 oyunlarından örnek göreceğiz. Beyaz'ın daha fazla bir avantajı olmadıkça bu durumda berabere.

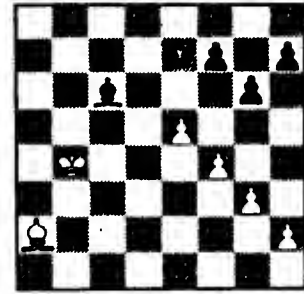

Levenfish-Cohn, Carisbad 1911

1. Kd4 g5 2. Kg4 f6 3. g3 hg3 4. h4 Kc3 5. hg f5 6. Kf4 =
Aşağıdaki Diyagramda Kale+2-Kale+1 finalinden bir örnek göreceğiz. Diyagram 5'teki konum aslında Keres-Smyslov USSR 1949 oyununda ters renklerle oluştu.
1. Kc7 f6! 2. Kc6 (2. Kh7 Kh1 3. f3 Kg1 4. f3 Kh1!) f6 3. Kg6 f7 4. Ke6 f6 5. f3 Kf1 6. Ke7 f6 7. Kh7 Kh1 8. f2 Kh4 9. f3 Kh1 10. Kh8 f6 11. Kd8 Kf1 12. f2 Kf4 13. Kd7 f6 14. Kd6 f6 15. f3 Berabere.

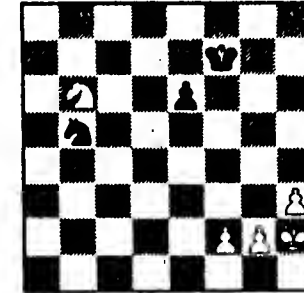

Şimdi kale finallerinden hafif taşı finalere geçiyoruz. Piyonların aynı kanatta olduğu hafif taşı finalinde, atlar genellikle fillerden daha iyidir, çünkü tahtanın her karesine gidebilirler, bu özellikleri de, fillerin uzak mesafeleri çok çabuk alabilmelerinden, daha yararlıdır.

Stahlberg-Fine, Kemer 1937

Beyaz bir piyon fazla, ancak Siyah'ın zayıflığı yok, ve doğru savunmayla kolayca berabere yapılıyor: 1... f6! 2. f5 f6 3. f6 h6 4. f4 f4 5. f4 f6 6. f4 f4 7. f3 f6 8. h4 g5! ve oyun birkaç hamle sonra berabere oldu.

Kurajica-Timman Bugojno 1980

Bir önceki örneğimizde, güçlü olan tarafın kazanç şansları azdı. Atlar, tahtada olunca, güçlü olan tarafın kazanç şansları çok fazladır. Hatta, Fine, 'Basic Chess Endings' adlı kitabında At+4-At+3 finallerine forse kazanç diyecek kadar ileri gitmiştir. Doğru ya da yanlış, savunan tarafın berabere yapabilmesi için çok büyük güçlükleri aşması gerektiği de bir gerçektir.

Timman, diyagram 7'deki konumu bir piyon değişmesine rağmen kazanmayı başarmıştır. 1... Ad4 2. Ac4 Ae2 3. Ad6! (Kurajica atını merkezi-leştirerek istiyor, fakat belki de şah kanadını g3'e organize etmeye başlamalıydı) 3... Ad6 4. Ae4 f6 5. f3 f6 6. g3 Ad4 7. f2 Af5 8. f2 Ad6 9. Ac3 f5 10. Ae2 f5! 11. h4! (Beyaz birer piyon değişmeyi başarıyor, ancak atı biraz kötü durumda kalıyor.) 11... gh4 12. Af4 f5 13. Ag6 f4 14. Ah4 g5 15. Ag6 f5 16. Af6 f5 17. Ah7 Af7 18. f4! (f8. f3 daha doğru idi) 18... g4 19. Af8 Ad6 20. Ag6 Ae4 21. f2 f4 22. Ae7 f3 23. Ac6 Ac5 24. Ad8 f2 25. Af7 Ad3 26. f3 f3 27. f2 f2 28. Ag5 Ac5 0-1

Sevgili okurlar, gelecek sayımızda 'Tüm piyonlar aynı kanatta bir fazla piyon' örneklerimize devam edeceğiz.

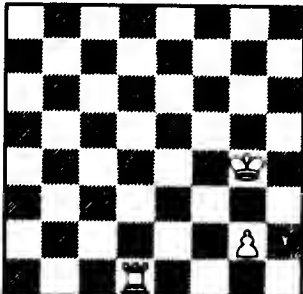
Not: Geçen sayıda 4 numaralı diyagramda a6'daki beyaz piyon siyah piyon olacaktır. Düzeltip özür dileriz.

geçi-
lif taşı
iyidir,
özel-
nik ala-

Dergimizin bundan önceki iki sayısında, modern etütünün yaratılmasında çok önemli rol oynayan H. Rinck ve A. Troitzky'den bahsetmiştik. Bu iki büyük ustanın yaratıcı çalışmaları, bütün satranç (kompozisyon) dünyasında bir hayli etkili olmuştur. Doğal olarak, özellikle Rusya'daki genç etütçüler Troitzky'nin yolunda yürümüşlerdir. Bunlar arasında başta, ilk yeni kuşaktan L. Kubbel ve V. Platow'u zikrelelim: Modern etütün gelişmesinde büyük rol oynayan bu ünlü ustaları, dergimizin bu ve bundan sonraki sayısında göz önüne alacağız. İlginç olan, bu iki ustanın da kompozisyonla uğraşan kardeşlerinin olmasıdır. L. Kubbel'in kardeşi Arvid, birçok müsabakada birincilik almış ünlü bir problemci idi. L. Kubbel'in diğer kardeşi de problemleriyle, fakat kompozisyona daha az zaman ayırdığı için kardeşleri kadar tanınmış değildi; fakat Evgeny (Eugen) Kubbel de 150 problem yayınlamış ve birçok ödül kazanmıştır.

Alınanuyrukun Leonid Kubbel [asıl adı Karl Artur Leonid; 1891 (Petersburg)-1942 (Leningrad-şimdi yine Petersburg)], ikinci Dünya harbinde bu şehrin Almanlar tarafından kuşatıldığı sırada, Kimya mühendisi. Satranç kompozisyonuna ait birçok yayını var. Kardeşi Arvid ile zaman zaman birkaç gazetedeki satranç köşelerinin redaktörlüğünü yapmıştır. 1903 yılından başlayarak, çeşitli tipten aşağı yukarı 2800 (!!) problem (başlıca üç hamlelik mat) ve yaklaşık 500 etüt meydana getirmiştir. Problem ve etüt müsabakalarında aşağı yukarı 500 (!) ödül kazanmıştır (bu meydana 120 birincilik!). Etüt kompozisyonunda ilk sırayı kombinezonlara vermiştir. Eserlerinde giriş oyunu, orta evre ve final birbirine sıkı sıkıya bağlıdır. Özellikle pat fikirlerinin geliştirilmesi (bu sahada erişilmez usta sayılırdı), mat kombinezonları, zugzwang ve hafif Figürlerin Vezire karşı mücadelesi ile uğraşmıştır. Şimdi, başta "Kubbelvari" pat etütleri olmak üzere, L. Kubbel'in birkaç eserini göz önüne alalım.

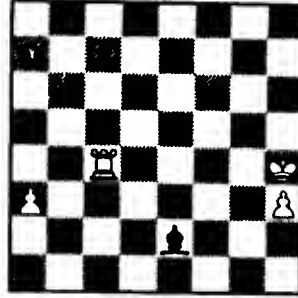
34

Hamle sırası (tabii ki) siyahın: Beraberlik

1... c2 2. Kc1 d3 Kritik bir durum. 3. g3! Şg2 3... d2 4. Kc2 hamlelerinden sonra Pd2 açmazdadır! 4. Şf4 ... Siyah için çok kritik bir durum. 4... Şh2?? veya 4... Şh3 hamlesinden sonra Beyaz, 5. Şe3 yanıtı yardımıyla iki Piyon kazanır. Ancak 4... Şf2 (!) yanıtı da partiyi kaybettirir: 5. Şe4 Şe2 6. Şd4 Şd2 7. Kh1. Kale finalleri için tipik bir durum: Önde bulunan geçer Piyonu Kale, arkadaki Piyonu ise Şah kontrol etmektedir-partiyi beyaz geçer Piyon kazandırır. Pekala, fakat Beyazın son 4. Şf4 hamlesinden sonra Siyah ne yapabilir ki?!

4... d2!! Anlayamadık, yukarıda sözü geçen açmaz olanına ne oldu?!

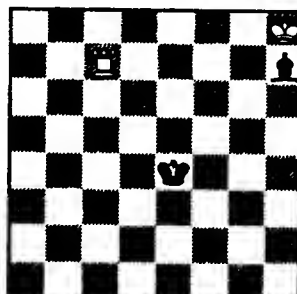
5. Kc2 Şh3 6. Kd2 Pat. Beyaz g-Piyonu uğursuz rolünü sonuna kadar ıstaklıkla oynamıştır. Şimdi de Pat durumu için h4 haşesinin gerekli kontrolünü sağlamaktadır...

35

Beyaz oynar ve beraberlik yapar.

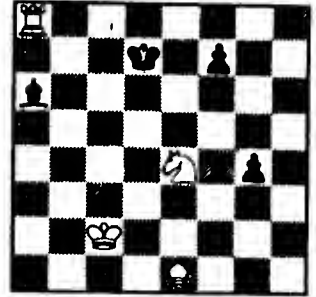
1. Kc7+ ... Beyazın yegane beraberlik şansı. Bu konumda hücum altında bulunan Kale hamle yapmak zorundadır; fakat 1. Kf4 savunma hamlesi (1... f2 mat tehdidine karşı) yetersizdir: 1... Fc5! 2. Kf5 (Kolayca anlaşılabileceği gibi Kale, f2 hamlesini kontrol etmek için f sütununda kalmak zorundadır. Diğer hamleler ise işe yaramaz: 2. Kf6? f e7, veya 2. Şg3? Fd6 vs.) 2... Fd6 3. Kf2 f a6 vs. 1... Şa6 (!) Veya 1... Fc7 Pat. (Birinci pat) 2. Kc6 Şb5 Aksi halde Siyah f6 Piyonunun daha iyi şartlarda ortadan kaldıracaktır, örneğin: 2... f5 3. Şg3 vs. Yapılan hamle sayesinde siyah Şah savaş alanına yaklaşmaktadır. 3. Kf6! Fd8 4. Şg5 Fd3(!) Beyazın yegane şansı. 5. h4 Şc5 6. h5 Şd5 Görünürde çare karşısı yoktur 7. h6? 8. Şc5, ve Siyah kazanır. Fakat... 7. Şh6! Ff6 Pat. Bu ikinci pat; eserin değerini artırır. Çünkü aynı "etüt konusunun" tekrarlanması modern etüt kompozisyonunun temel yöntemlerinden biridir.

36

Beraberlik

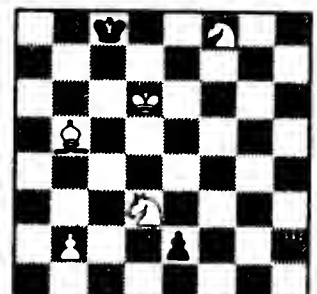
1. Kc4+ Şf3 2. Kh4 g2 3. Kh3+ Şf4 Bu ve bundan sonraki iki Şah hamlesi zorunludur. Örneğin burada 3... Şf2? (3... Şf4 yerine) 4. Kh2 vs, veya 3... Şg4 4. Kh7 hemen beraberliğe götürür (4... g1v?? Kg7+, ve Beyaz kazanır (!). 4. Kh4+ Şf5 5. Kh5+ Şf6 Fakat şimdi Beyaz ne yapabilir? kiş olanakları bitmiştir, çünkü Siyah 6. Kh6+ hamlesini 6... Fg6 ile karşılar. Fakat beyaz beklenmeyen zarif bir taktik darbe kurtarır: 6. Kh1!! ... 7. Kg1 vs. tehdidi ile. Fh7 "korumasız Figür" olduğundan, Siyah dönüşüm hamlesinde ya Veziri, ya da Kaleyi seçmelidir. Fakat her iki halde de parti berabere biter: 6... ghv Pat. Şimdi "mat kombinezonları" içeren iki etüt gözden geçirelim.

37

Beyaz kazanır.

1. Ke7+ Şc6 En iyi şans. 1... Şc8 (e8) 2. Ad6+ ile 3. Ka6; veya 1... Şd8 2. Fh4+ ile 3. Ad6+ vs. 2. Ka6+ Şb5 1... Şc6 hamlesinin fikri işte budur. Şimdi iki beyaz Figür tehdit altında bulunmaktadır. Partiyi kazandıran yegane olanak 3. Ka4!! ... Bu parlak hamle sayesinde siyah Şah "mat ağına" celbedilmektedir. 3... Şa4 4. Ac3+ Şa3 Zorunlu hamle, çünkü 4... Şb4 (a5)'ten sonra 5. Ad5+ Kaleyi (ve partiyi) kazandırır. Meydana gelen konumda partiyi ancak 5. Fh4! ... zarif hamlesi kazandırır. (tehdit 6. Fe7+). Çok ilginç olan bu pozisyonda 5. Fg3 (!) hamlesi 6. Kf6 ile karşılanır. Oysa şimdi Siyah 5... f6 oynamak zorundadır ve bu taktirde f6 hanesi kendi Piyonu tarafından Kale için kapatılmış olduğundan, partiyi 6. Fg3 ... hamlesi kazandırır (6... Kf4 7. Ab5+).

38

Beyaz oynar ve kazanır

Kolayca anlaşılacağı gibi, bu konumda Beyazın "mat ağını" kurmaktan başka çaresi yoktur.

1. Fa6+ Şb8!

En iyi olanak. 1... Şd8? hamlesi hemen sonuca götürür. 2. Ae6+ Şe8 3. Ae5! ve 4. Fb5 mat'tan kuruluş yoktur (çünkü 3. Ae5! hamlesi hem siyah Şahtan f7-hanesini almakta hem de 5'inci yatay sırayı kapatmaktadır, öyle ki şimdi 3... Vh5 savunması kalmaz).

2. Ad7+ Şa8 3. Şc7!

Bu hamleden sonra 4... Vh Vezir a8-h1, çaprazına geçmek zorundadır.

3... Vh1 4. Af6!

Beyaz planın çok önemli bir hamlesi: At iki merkez hanesini kontrol altına almakta ve, aynı zamanda, Vh7+ yanıtını önlemektedir.

4... Vf3

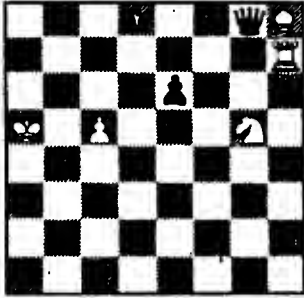
Veya, şimdi göreceğimiz gibi, aynı şey olan 4... Şg2. İlginç bir konum: Piyon hamleleri hemen mata götürür, örneğin: 4... e1v 5. Ae1 vs. baş varyantta olduğu gibi.

5. Ae1 ...

Siyah, Vezirden a8-h1 çaprazında iki hane daha alır-öyleki ona sadece h1 köşe hanesi kalmaktadır.

5... Vh1 6. b3! b5 7. b4 ...

ve Siyah öldürücü zugzwangdadır. Bu ilginç durumda Beyaz, anlamsız 7... Vc6+ Vezir "fedasından" sonra bile, üç hamlede mat eder.

39

Beyaz oynar ve kazanır.

1. Kg7 ...

Bulunması zor olmayan bu hamleden sonra durum Siyah için kritik hale gelir; çünkü ricat (geri çekilme) yollarından hiçbirini işe yaramaz. 1... Vh8 2. Af7+; 1... Vf8 2. Ae6+; ve, nihayet 1... Ve8 2. Af7+ ile 3. Ad6+. Anlaşılır ki tek umut.

1... Vg7

yanıtıdır. Bu devam yolu Beyaz için problemler yaratır.

2. Ae6+ ...

Tabii ki 2. Fg7?? Fg5 değill!

2... Şd7

2... Şe7 Siyaha hiçbir şey sağlayamaz: 3. Ag7 vs. (3... Fb2 4. Af5+ ve kazanır). Bu nedenden ötürü siyah Şah beyaz Piyona yaklaşmaktadır. Bu Piyonu kazandı taktirde, file karşı Fil ve At oyununu berabere biter.

3. Ag7 ...

Fakat bu oyununu Beyaz için kazanılmış olmalıdır, çünkü Diyagramın altında "... ve kazanır" demiştik. Öyle, fakat hiç de kolaylıkla değill...

3... Şc6(!)

Siyah dikkatli oynamalı. 3... Fb2 yanıtı iyi değil: 4. Şb6 Şc8 5. Şc6 Fc3 6. Şd5 Fb2 7. Şd6 Fc3 8. Af5 Fh8 9. c6 ve kazanır. Bu varyantta Beyazın 4. Şb6 hamlesinden sonra, Siyah (4... Şc8 yerine)

4... Fd4 oynarsa, Beyaz benzer şekilde kazanır: 5. Af5 Fh8 6. e6+ vs.

4. Ae6(!) ...

Beyaz da dikkatli oynamalı: 4. Şb4? hamlesinden sonra, Siyah 4... Fb2 yardımıyla beraberliğe erişir.

4... Fa3!

En etkili devam yolu. 4... Fe3'ten sonra Beyaz aşağıdaki gibi kazanır: 5. Şb4 Şd5 6. Ac7+ Şc6 7. Şa6, ve kazanır.

4... Fd2 taktirde (4... Fa3 yerine) ise, 5. Şa4 Şd5 6. Ad4! devam yolu partiyi kazandırır. Aynı taktik darbe 4... Şd5'ten sonra da kazandırır.

Tahtada yine kritik bir durum meydana gelmiştir. Partiyi zor bulunabilecek

5. Ad4+!

hamlesi kazandırır.

5... Şc5

Siyah amacına ulaşmıştır. Fakat gerçekten büyük bir istisna eseri, bu özel durum Beyaz için kazanılmıştır.

6. Şa4 Fb4

Tek hamle, zira hem 6... Fb2 hem de 6... Fc1'den sonra 7. Ab3+ kazandırır.

7. Af3! ...

Siyah Filden son iki haneyle de alıyor! Tarafların kuvvetleri bakımından parti beraberliktir; fakat Siyah zugzwang yüzünden kaybeder:

7... Şc4

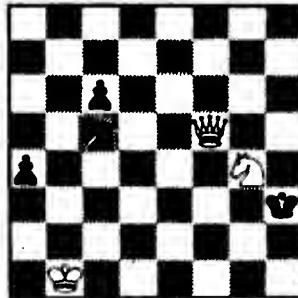
Yegâne hamle!

8. Ae5+

ve Beyaz kazanır (8... Şc3 9. Ac6+, veya 8... Şc5 9. Ad3+)

Bu şaheser, birçok ünlü etütçünün katıldığı büyük "Prawda 1928" müsabakasında birinciliği kazanmıştır.

Dergimizin bundan önceki sayısında A. Troitzky'nin 22 ve 23 numaralı etütleri hakkında şöyle demiştik: "Birinci etütte 'Vezirin tahta kenarındaki fedası ve bundan sonra At ile mat' konusu ilk defa işlenmiştir. Bu konu bundan sonraki senelerde hayli popüler olmuştur. Bu sahada gerçek bir şaheser de L. Kubbel yaratmıştır. Geçen ay, bu etüdü bir sonraki sayımızda yayınlıyacağımıza dair söz vermiştik; bu sözümüzü şimdi yerine getiriyoruz (Diyagram 40'a bakınız)

40

Beyaz oynar ve kazanır.

Çeşitli taktik elemanları içeren bu etütte, pratik satranç partisi bakımından öğretici bir "giriş oyunu" zarif bir finale götürür. Çözümün bir "açık" kişi ile başlayacağı da "açıktır". Fakat beyaz At nereye gitmeli?!

1. Ae3+! ...

Bundan sonraki hamlelerden de anlaşılacağı gibi, partiyi ancak bu hamle kazandırır. Örneğin, 1. Af2+ Şg2 hamlelerinden sonra, Beyazlar Atı

kaybetmeden bir kişi bile veremez. Yapılan hamlenin ilginç tarafı, bu hanede beyaz Atın sanki korunmuş durumda olmasıdır, zira siyah Şah bunu alırsa, Beyaz Ve1+ hamlesiyle (kombinezonlar teorisinde "savunmasız Figür" olan!) siyah e7-Vezirini kazanır!..

1... Şg3

Kolayca anlaşılacağı gibi yegâne hamle (1... Şh2'den sonra Beyaz 2. Vf2+ yardımıyla üç hamlede mat eder)

2. Vg4+ Şf2 3. Vf4+ Şe2

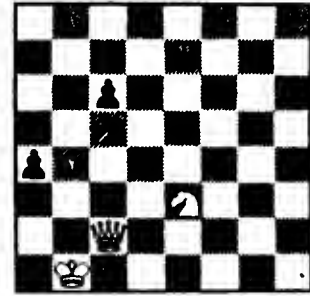
3... Şe1 yanıtı hiçbir şey değiştirmeyiz: 4. Vf1+ vs. Baş varyantta olduğu gibi.

4. Vf1+ ...

İşte korunmasız Figür "motivi". Beyaz At alınmaz: 4... Şe3? 5. Ve1+ ve Veziri kazanır.

4... Şd2 5. Vd1+ Şc3 6. Vc2+ Şb4

Şuna dikkati çekelim ki bu zorunlu bir yanıtıdır: GERÇEKTEN DE- /??? Şd4 hamlesi, 7. Af5 "At beyneli" yüzünden Veziri kaybettirir. Baş varyanttaki 4... Şb4 yanıtından sonra meydana gelen enteresan durum 40a numaralı Diyagramda temsil edilmiştir.

40 a

Görünürde, bu pozisyonda Beyazın yegâne umudu 7. Vd2+ dir. Çünkü 7. Vc4+ Şa5'ten sonra Şah tehlike zonundan kaçmakta, 7. Vb2+ Ab3 (elbette 7... Şa5 8. Ac4+ Şa6 9. Vb6 mat değill!) hamlelerinden sonra ise devam pek görünmemektedir. Oysa 7. Vd2+ (!) hamlesi, satranç kompazisyonu sahasında (yani etütler ve problemlerde) çok sevilen ve "Yanılıcı yol" olarak isimlendirilen bir yöntemden başka bir şey değildir: Etüdü çözüm ile uğraşan bir kimse zanneder ki 7. Vd2+ Şb5 8. Ve2+ hemen kazandırır; çünkü siyah Şahın herhangi bir hamlesinden sonra Beyazların (pısuoya yatan Vezirleri sayesinde) 9. Ad5+ veya 9. Ac4+ ile siyah Veziri kazanır. Oysa Siyahın emrinde, meydana getirilen bu "mekanizmayı" bozacak ve beraberliği sağlayacak dikkate değer bir incelik var: 8... Ad3!! ve Beyaz artık hiçbir şey elde edemez! Pekala, Beyaz şimdi ne yapar?..

7. Vb2+!! ...

Yukarıda söylediklerimiz gibi fena görünen bu hamle parlak bir şekilde partiyi kazandırır.

7... Ab3

Şunu hatırlatalım ki bu, zorunlu bir yanıtıdır; çünkü 7... Şa5 8. Ac4+ mata götürür. Yapılan hamleden sonra Beyazın hücumu püskürtülmüş gibi görünüyor. Fakat Troitzky'nin yukarıda sözü geçen etütlerini bilen değerli okuyucular etüdü "püf noktasını" biliyorlar:

8. Va3+!! ...

Etütler

Oyunsonu teorisi ve kompozisyonda iyi bilinen bir taktik eleman "celbetme"1.

8... ♔a3

Veya 8... ♔e2. Ve7 vs. 1Az tecrübeli satranç dostlarımız için küçük bir not: ♔işareti (semböl) "istediği gibi" anlamına gelir. Satranç literatüründe (latince) aynı manaya gelen "ad libitum" deyimini de kullanılır.

9. Ac2 mat.

Bu köşenin yazarı hayatı boyunca etütleri çok sevmişti; gözden geçirdiği sayısız eser arasında, en çok sevdiği iki etütten biridir. [Diğer etüdü de, ünlü üstat V.Z. Korolkov'un, sırası geldiğinde sizlere göstermek niyetindeyim]. Kırbel'in bu etütünde billassa şuna dikkat edelim ki, ilk pozisyonda h3 hanesinde bulunan siyah Şah ("simetrik olarak") tahtanın öbür tarafındaki a3 mezarına gitmek zorunda kalmıştır; ve bu yaya gezinti esnasında pratik parti için ilginç olan ince-likler ortaya çıkmaktadır. Bu kadar az taş ile böyle bir şaheser yaratmak, gerçekten olağanüstü bir performansır.

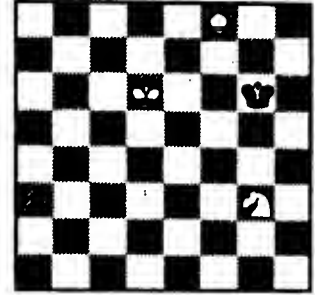
Sayı 4'teki etütlerin çözümleri

No. 30. A. Troitzky. 1. c6 Fg4 (2. e7 tehdidine karşı en iyi, fakat yine yeterli olmayan bir savunma) 2. c7 Ab7 (ŞİMDİ Siyah 3. Ad6+ ile tehdit eder. Bu hamleyi önleyen 3. Ac6'dan sonra en basit şekilde 3... Fc8 yanıtı kazandırır. Demek ki Piyonla ilerlemek gereklidir. Fakat bu da anlam-

sız görünür, çünkü 3. c8V Ae6+ ve 4... Ac8'den sonra Siyah yine kazanır. Beyaz şimdi ne yapsın? 3. c8A!! Fc8. Şimdi ise Beyaz aşağıdaki gibi beraberlik yapar: 4. ♔b6 Ad8 (veya 4... Ad6) 5. ♔c7=.

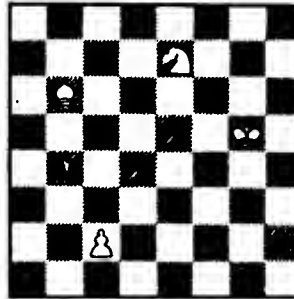
No. 31. A. Troitzky. 1. b4+ ♔b5 (Zorunludur) 2. Kb6+ ♔b6 3. ♔b2=. Beyaz, Siyah Kaleyi aldıktan sonra, iyi bilinen beraberlik durumu meydana gelir.

No. 32. A. Troitzky. (Diyagramda Beyaz Ph3 eksik) 1. g3+ ♔g5 2. Ae6+ ♔g6 3. g5=. Aşağıdaki üç etütün çözümleri gelecek ay verilecek.

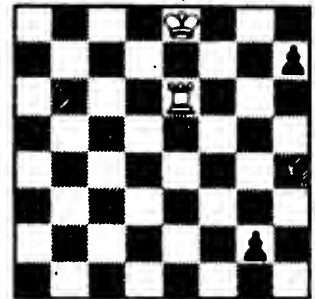
42

Beraberlik

41

Beraberlik

43

Beraberlik

Okullarımıza tanıtılalım

H. Sertaç DALKIRAN

Saint-Joseph (Fransız Lisesi)

Saint-Josepli Fransız Lisesi, Moda'nın en eski okulu. Şöhreti Türkiye'nin dışına da taşmış olan asırlık Saint-Joseph, kolej giriş sınavlarında yine velilerin gözdeleleri arasında. Ama bu günkü Saint-Joseph'in eski Saint-Joseph olinadığı açık bir gerçek. Fransızca'nın dünya genelinde önemini kaybetmesi, Saint-Joseph'in eğitim kadrolarının belkemiğini oluşturan "frerelerin" yok olması, yatılı bölümünün kaldırılması okulun eski gücünü yitmesine ortamı hazırladı.

Temelleri, 1857'de Beyoğlu İmam Sokağında "Pensionnat Saint-Joseph" adıyla atılan okul, "Freres des Ecoles Chretiennes" adlı Fransız rahiplerinin bir kuruluşu. Okul ilk olarak 1864'de Beyoğlu'ndan Moda'ya taşındı. Fakat çeşitli nedenlerden ötürü tekrar Beyoğlu'na döndü. Mart 1864'deyse Sultan Abdülaziz'in izniyle Moda'da bugünkü arazi üstünde okulun malı olan ilk binanın temeli atıldı. Çeşitli plan değişiklikleri sonrasında Saint-Joseph 1907'de bugünkü mimari biçimini aldı.

Okulun ünlü "Tabiat Bilgisi Müzesi" 1910 yıllarında kurulmuş. Türkiye'nin ve dünyanın her yerinden toplanılan böcek, kuş,

hayvan ve taş parçaları kolleksiyonları zenginleştirmiştir. 1912'de, Balkan Harbi'nde okul müdürü okulun bir kısmını cepheden gelen yaralıların tedavisi için Kızılay'a tahsis etmiş, "frereler" ve "soeurlar" Dr. Süreyya Paşa'nın emrinde çalışarak, hükümetin takdirini kazanmışlardır.

25 Eylül 1914'ten Şubat 1919'a kadar Birinci Dünya Harbi nedeni ile kapatılan okul, "Yüksek Eğitim Enstitüsü" olarak kullanılmıştır. 1921 yılında okulun 50. yılı kutlanır-

ken öğrenci sayısı 1000'i bulmuştu. Cıvı-huriyetin ilanı ile Saint-Joseph'in çehresi değişmiştir. İmparatorluk devrinde daha ziyade yabancı ve azınlıkların okulu iken, 1923 yılında bir kısmının kapatılmasından sonra öğrencilerin yüzde 99'u Türk vatandaşları olan bir okul oluşmuştur. Dergimiz yazarlarından Fatih Atakişi ve yine camiamızın genç oyuncularından Tolga Demirel de bu okulun kıymetli mezunlarıdır.

MCHES (ELO 2260), okuyucularımızın cevaplarına aşağıdaki karşılıkları vermiştir.

Oyun No. 1 Grünfeld Savunması (Modern Değişme Varyantı)

1. d4 Af6 2. c4 g6 3. Ac3 d5 4. cd5 Ad5 5. e4 Ac3 6. bc3 c5 7. af3 Fg7 8. Fe3

1. devamyolu	2. devamyolu	3. devamyolu
8... 0-0	8... Fg4	8... Va5
9. Kc1 Va5	9. Kc1 cd4	9. Vd2 Ac6
10. Vd2 cd4	10. cd4 0-0	10. Kc1 cd4
11. cd4 Vd2+	11. Fe2 Va5+	11. cd4 Vd2+
12. Ad2 ?	12. Vd2 ?	12. Şd2 ?

Hamle sırası sizde....?

Oyun No. 2 Sicilya Savunması (Dragon Varyantı)

1. e4 c5 2. Af3 d6 3. d4 cd4 4. Ad4 Af6 5. Ac3 g6 6. Fe3 Fg7 7. f3 0-0 8. Vd2 9. g4

1. devamyolu	2. devamyolu	3. devamyolu	4. devamyolu
9... f4	9... Fe6	9... Ad4	9... Fg4
10. 0-0-0 Ad4	10. 0-0-0 Ad4	10. Fd4 Fd7	10. fg4 Ag4
11. f4 Va5	11. Fd4 Va5	11. 0-0-0 Kc8	11. Ac6 bc6
12. Şb1 Kfc8	12. Şb1 Kfc8	12. Şb1 a5	12. f5 Vb6
13. g5 ?	13. a3 ?	13. h4 ?	13. Aa4 ?

Hamle sırası sizde...?

Size Satrançla ilgili bazı kısa bilgiler aktarmak istiyorum.

Gambit keliimesinin Edward R. Brace tarafından 1977'de yazılan 'An Illustrated Dictionary of CHESS' adlı kitabında tarifi: ilk oyuncunun tehlikeyi göze alarak veya genellikle bir piyon vermek suretiyle bir satranç taşını feda ederek oyunun daha sonraki safhalarında daha avantajlı bir konum elde etmek ümidiyle yaptığı bir dizi açılış hamlesi, şeklindedir.

Diğer bir tarifi ise GM Raymond Keene şöyle yapmaktadır: Oyuncunun hızlı gelişme, açık hatlar ve rakip saha karşı hücum şansları yakalamak ve çabuk bir nakavt kazanç amacıyla bir veya daha fazla piyon feda ettiği açılışlardır. Bu yazı dizimizde başlıca gambit açılışlarını ve örnek oyunları okuyucuya sunmak, okuyucunun bu açılışları uygulayarak oyunlarına heyecan ve renk katmalarını amaçlıyoruz. Gambit açılışlarını alfabetik sırayla izleyecek ve oynanabilirliği hakkında okuyucuya bilgi vereceğiz.

ALBIN KARŞI GAMBİTİ (1. d4 d5 2. c4 e5 !?)

Avusturyalı oyuncu Adolph Albin (1848-1920) tarafından bulunmuştur. Albin Karşı Gambiti ile siyah, beyazın vezir gambitine karşı bir piyona malolan keskin bir yarma hareketine kalkışır. Albin Karşı Gambiti'nin beyaza bir çok etkisi vardır ve kesin olarak refiite edilebilmiş değildir. Fakat teorisyenler ve ustalar tarafından karamsar ve kuşkuyla bir gözle bakılmaya devam edilmektedir. Uluslararası turnuvalarda ve yüksek seviyelerde Albin Karşı Gambiti'ne itibar edilmemesinin açıklaması kısmen, yarımlı yapıldığı piyona karşılık siyahın (örneğin Benko Gambiti'ne gibi) sürekli bir yapısal kompenzasyon sağlanamamasıdır. Siyah, aletlerini geliştirmede önde olma ve genellikle beyazın salınma yönündeki çeşitli taktik şanslara sahiptir. Eğer beyaz, sıyahın erken faaliyet patlamasını savuşturabilirse, ki böyle olunmasına mecbur edici bir sebep yoktur, siyah Şaha karşı fazla materyal veya belirgin karşı şanslar ile oyun ortasına girebilir. Beyazın materyal fazlasını uygun bir anda geri vererek, buna karşılık fil çili ile küçük fakat somut bir avantajla niicadeleyi konumsal kanallara yönelmesi tavsiye edilmektedir.

Korchnoi-Veinger Beersheva 1978

1. d4 d5 2. c4 e5 3. de5 d4 4. Af3 Ac6 5. g3 Fg4 (5... f5!?) 6. a3 Vd7 7. Fg2 0-0-0 8. 0-0 Fh3 9. b4 h5 10. b5 Ace7 6. Fg2 Vd7 7. 0-0 0-0-0 8. Vb3! Age7 (8... V5 9. Kd1 Age7) 9. Kd1 Ff3 10. V3 Ag6 11. Vh5 Şb8 12. Ff4 Af4 13. fg4 g6 14. Vf3 f6 15. ef5 Vf5 16. Ad2 V6 17. Ae4 Vf5 18. b4! d3 19. Kd3 f4 20. Kb1 Kd3 21. Vd3 fe7 22. c5 Vf4 23. Kb7+! Şb7 24. Vb5+ Şc8 25. f h3+ terk (1-0).

Djuric-Joksic Vrnjacka Banja 1978

1. d4 d5 2. c4 e5 3. de5 d4 4. e4! f6! 5. ef6 Af6 6. f d3 Ac6 7. Ae2 h4 8. Fd2 (8. Ad2 0-0 9. 0-0 Ae5) 8... 0-0 9. 0-0 Ag4 10. h3 Age5 11. Ff4 (11. Fc1 f h3!+) 11... f h3! 12. gh3 Vh4 13. Fg3 (13. Şh2 Kf4 14. Af4 Vf4 15. Şg2 Kf8 ve 16... Ag6+; 13. Şg2 Kf4 14. Af4 Vf4 15. f3 Fd6 Siyah üstün; 13. Fe5 Ae5 14. f4 Vh3 15. fe5 Kf1 16. Vf1 Vd3+) 13... Vh3 14. f4 Ag4 15. Kf2 (15. Vb3 Kf6! ve 16... Kf6+) 15... Ace5!! 16. Vf1 (16. Vb3 Af2 17. f2 Ag4 18. Şg1 Af3+; 16. fe5 Kf2!+) 16... Af2 17. Vf2 (17. Vh3 Ah3 18. Şh2 Ae3 Siyah üstün) 17... Ad3 18. Vg2 Vg2 19. Şg2 Ab2 20. Ad4 Ac4 21. a3 Fa5 22. Ae6 Kf6 23. Ac5 Kb6 24. e4 Kd8 25. Ff2 Kb2 26. e5 Kd1 terk (0-1)

Yazışmalı satranç turnuvası

Kayıtlar devam ediyor. Gruplarda 7 katılımcı bulunacaktır. Turnuva ile ilgili kurallar ve tüzük ikinci sayımızda mevcuttur. Gönderilmesi gereken belgeler: Ad ve soyadınız, varsa rating puanınız, yaşıınız, mesleğiniz, açık adresiniz, posta kodunuz, Satranç Der-gisi hesabına yatmış 50.000 TL kayıt bedelinin dekont fotokopisini adresi-mize postalayınız.

Korchnoi-Veinger Esad YAVUZ

Kaç Hamle? (Başlangıcı 3 ve 4. sayılarımızda)

42... Şf5

Şahın bu hamlesiyle, 42... Şg5'e göre, değerli bir tempo kazanıyor, çünkü şimdi Siyah Şahi ile e4 üzerinden sonuca götürcek bir sızma tehdidine sahiptir. Siyah örneğin,

43. Ka8 Şe4 44. Ac4 a2 45. Ad2+ Şd3 46. Ab3 Kb1 47. Ac5+ Şd4 48. Ae6+ Şe5 vb. ile kolayca kazanır. Keza 43. Ad3 (veya Ad7) de yetersiz 43... Ac7!, ama 43... Şe4 44. Ac5+ vb. Öyleyse Beyazın fazla seçeneği yok.

43. f3 Şf4

Görünüşte her şey yolunda mükemmel gidiyor, Siyah Şah tatsız mat tehdidini savuşturdu ve e3 üzerinden hasım sahasına çengel atmakla tehdit ediyor. Ama şu da açık, Beyaz da görünüşte umutsuz olan bu kötü durumda, kazancı adam akıllı problemli hale getirecek savunma olanaklarına sahiptir. Öyleyse belki iyi sonuçlar verebilecek başka olasılıkları araştırmalıydım. Sonuçta 43... a2'den daha iyisini bulamamıştım, buna Beyazın cevabının 44. Ka8 olacağı belliydi.

İlu takdirde 44... Şf4 45. Ka1 veya 44... h5 h4 ile, Siyah, 41... Şf4 den sonra meydana çıkacak, aşağıda göstereceğim analizde belirtilen varyantlara yönelecekti. Tabii 44... Ab4? tümüyle yanlış, çünkü 45. Kf8+ Şg5 46. f4+ matla bile sonuçlanırdı. Öyleyse, sonunda Vezir kanadına kaçabilmek için tek imkan 44... Şf6 kalıyordu.

Bu fikrin uygun olmadığına kanaat getirmek için çok derin analize lüzum yok; Beyaz 45. Ka7 oynar ve arkasından 46. h4 ile mat ağını kurma tehdidi geldiğinden 45... Şg5 zorunlu olur. Şimdi Siyah, Şahını f4 veya h6 üzerinde güvenliğe almaya çalışacaktır, ama daha birçok savunma imkanı Beyazın hala elindedir. Bunlardan yalnızca bir kaçını belirtmek gerekirse 46. g3 h5 47. Kg7+ Şh6 48. Ka7 Ab4 (48... h4 49. PxP ve ancak şimdi 49... Ab4 den sonra 50. Ag4+ ve 51. fg ve Siyahın a1=V oynayacak zamanı yok, 52. g5Ş ve arkadan mat tehdidi var.)

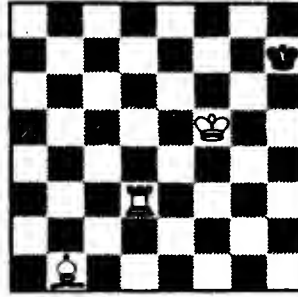
Şu halde 43... a2 Siyahın oyununu güçlendirmedeğine göre 43... Şf4'e sarılmam gerekiyordu. Bu durumu da, ilkerki analizler için önemli olduğundan diyagramla gösteriyoruz.

Devamı gelecek sayıda

(Başlangıcı 4. sayıda)

Morphy modülünden sonra Steinitz çıktı. artık satranç dergileri bu konu ile haberler vermeye başlamış hatta bazıları bu konu ile ilgili muntazam problemler (çözme) veya partiler yayınlıyordu. Bu müthiş ikili bu arada bir Hong Kong firmasının imal ettiği Chess Champion Süper System III adlı bilgisayarın da programcısı idiler. Bu bilgisayarın ek olarak bir printer ve elektronik satranç saati de mevcuttu. Bu arada Fidelity de boş durmuyor ve birbirli ardından yeni modeller çıkarıyordu. Chess Challenger7, konuşan (hamleleri sözlü olarak veren Chess Challenger Voice, Chess Challenger Sensory) Chess Challenger'in açılış repertuarı 47 değişik açılıştan meydana geliyor ve seçme yapılip istenen bir açılıştan oyun oynanması mümkün oluyordu. Tabii programında olması şartıyla, sensory ise tahtası led ışıklarıyla donatılmış ve taş oynandığında hamle hafızaya işleniyor ve cevap veriliyordu. O güne dek alışılmış klavye veya tuş sistemi gerekmiyordu. Tabii bu arada bazı firmaların da imal ettiği pek mühimsenmeyen bilgisayarlar da yok değildi. Hatta taşları kendi dizen robot bilgisayarlar dahi mevcuttu. Bu bilgisayarlardan bazılarının problem çözme yeteneğini kanıtlayan birkaç örnek sizlere çözümlerini de vererek hem meraktan kurtarmayı, hem de kendiniz, varsa bilgisayarınızı kontrol etme olanağı veriyorum.

1) Miss W.J.Baird (ABD)

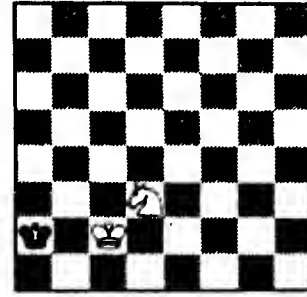
Chess Amatör 1° 24

2 hamlede mat

- a) 1. Şf6 Şg8 veya Şh8 2. Kd8 veya
b) 1. Şf6 Şh6 2. Kh3

Bu problemin 2 çözümü var. Yukarıdaki iki çözüm için toplam düşünme süresi
SARGON a) 6 saniye b) 6 saniye
CHESS CHALLENGER a) 21 saniye b) 21 saniye
VOICE
CHESS CHAMP. a) 5 saniye b) 5 saniye
SUPERS III

2) Otto Dehler (D)

Deutsche Schachzeitung 1924
3 hamlede mat

1. Ab4 Şe1
2. Şc1 e2
3. Ac2 mat

SARGON	12 Saniye
CHESS CHALLENGER	
VOICE	3 dakika 13 saniye
CHESS CHAMPION	
SUPER S. III	13 saniye

(devamı gelecek sayıda)

Minyatür partiler

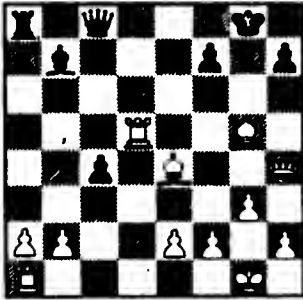
A. Doğan GÜNSAV

Bu sayımızda da usta satranççıların turnuvalarda ve Simültane seanslarında oynadığı ilginç kısa partileri vereceğiz.

No. 1

Triberg 1921 ustalar turnuvası
Alekhin - Bogoljubow

1. d4 Af6 2. Af3 e6 3. c4 b6 4. g3 Fb7
5. Fg2 c5 6. dc5! (d dikeyini açan güzel bir hamle) 6... f c5 7. Ac3 (i-i) 8. (i-i) d5 9. Ad4
Fd4 10. Vd4 Ac6 11. Vh4 dc4 12. Kfd1 Vc8
13. Fg5 Ad5 14. Ad5 ed5 15. Kd5! Ab4 16.
Fe4!!

Çok ilginç bir durum, Alekhin bütün aktif figürleri siyah şah kanadına çevirmiş olup, siyahın savunma olanağı kalmamıştır. Mesela 16... h6 17. Fh6 gh6 18. Kg5. eğer 17. Fh6 Fd5 18. Vg5 g6 19. Vf6 16... g6 17. Ff6 Ve6 18. Vh7 Şh7 19. Kh5 17. Ff6 Ad5 18. Fd5 Vf5 19. e4 v.s 16... f5 17. Ff5 Kf5 18. Kd8 siyah terk eder. Vezir kaybindan sonra materyal eksikliği ve korumasız taşlar.

No. 2

New-York 1913 Ustalar Turnuvası
Vezir gambiti
Marshall - Kline

1. d4 d5 2. c4 e6 3. Ac3 Af6 4. Fg5 Abd7 5. Af3 Fe7 6. e3 0-0 7. Kc1 b6 8. cd5 ed5 9. Va4 Fb7 10. Fa6 Fa6 11. Va6 c6

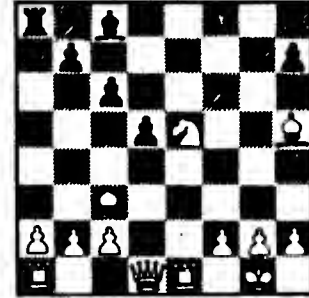
(burada siyah c6 yerine c5 oynayabilirdi. Konumuz açılış analizi olmadığından kısa kesiyoruz.) 12. 0-0 Ae4 13. Fe7 Ve7 14. Vb7! Kf8 15. Ad5 Vd6 16. Kc6! siyah terk eder. (eğer, 16... Kc6 17. Va8 Ab8 18. Ae5 Kc8 19. Vb7 Kf8 20. Ae7 Şh8 21. Ve4 ve bir alet kazanır.)

Bazı usta oyuncular, büyük ustalara karşı ender kullanılan garip savunmaları deneyerek mantıktan ziyade cesaretli yollara saparlar. İşte aşağıda göreceğiniz 3 ve 4 numaralı oyunlarda, Dr. M. Euve ve Smyslov, rakiplerine çok güzel dersler vererek, iki minyatür parti gerçekleştirmişlerdir.

No. 3

Letonya gambiti - Moskova 1944 Şehir şampiyonluğu
V. Smyslov - Kamyshev

1. e4 e5 2. Af3 f5 3. Ae5 Vf6 4. Ac4 fe4 (Beyazın Ac4 hamlesi, genellikle oynanan 4. d4 hamlesinden daha kuvvetli görünmektedir.) 5. Ac3 Vg6 6. d3 Fb4 7. Fd2 f c3 8. Fc3 d5 9. Ae5 Vf5 10. de4 Ve4 11. Fe2 Af6 12. 0-0 c6 13. Fh5 Şf8 14. Ke1 Vh4

15. Fg6! Aa6 16. Ve2 Fh3 17. Af3 terk eder.

No. 4

Polonya savunması Bournemouth 1939
Dr. M. Euve - G. Abrahams

1. d4 b5 2. e4 Fb7 3. f3 a6 4. c4 bc4 5. Fc4 e6 6. Ac3 d5? 7. Vb3 Ac6 8. ed5 Ad4 9. Vb7 Kb8 10. Va6 Ka8 11. Fb5 Şe7 12. d6 terk eder. Siyah ne oynarsa oynasın bir alet kayıp eder.

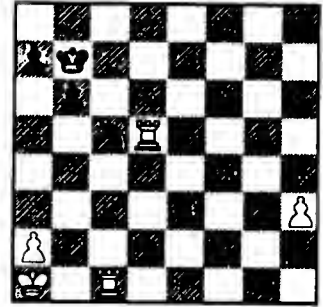
(Devamı gelecek sayıda)

Vladimir Epishin-Vasily Ivanchuk

Tilburg 1992 2. Tur

1.d4 Af6 2.c4 e6 3.Af3 d5 4.Ac3 Abd7 5.cd5 ed5 6.Ff4 c6 7.Vc2 Fb4 8.e3 Ah5 9.Fg5 Fe7 10.Fe7 Ve7 Açılış hamlelerindeki bazı sıra değişikliklerinden sonra, çok iyi bilinen bir pozisyona ulaşıldı. Bu konuma gelmek için tercih edilen asıl yol şudur: 6.Fg5 c6 7.Vc2 Fe7 8.e3 Ah5 9.Fe7 Ve7 Vezir gambitinde, Ff4-g5 ve Fb4-e7 ile karşılıklı tempo kayıplarının olağan olduğunu biliyorsunuz. 1923'de oynanan Bogoljubow-Tartakower partisi buna iyi bir örnektir: 1.d4 d5 2.Af3 Af6 3.c4 e6 4.Ac3 Fe7 5.Ff4 dc4 6.e4 Fb4 7.Fg5 h6 (7...c5'den sonra bir anda vezir gambitinin Viyana varyantına ulaşıyor.) 8.Ff6 Vf6 9.Fc4 O-O 10.O-O c5 ve bu oyun daha sonra beraberlikle bitti. 11.O-O-O Ab6 12.h3 g6 13.Fd3 Ag7 14.g4 Fd7 Öncelikle, Epishin'le oynadığım ikili maçın ikinci ayağının bu oyun olduğunu, birinciyi ise benim kazandığımı bilmenizi gerekir. Epishin'in bu oyunu tamamen kazanca yönelik inşa edeceğini tahmin ediyordum. Bu arada son hamlem 14...Fd7 daha önce oynanmamış, yeni bir hamledir. 1988 S.S.C.B. birinciliğindeki Kasparov-Smyslov partisinde 13... Fe6'ya beyazlar 14.Ae2 ile cevap vermişti. 15.Şb1 O-O-O 16.Vb3 Siyah bir önceki hamlesinde rok atmak yerine, 15...Ae6 oynayıp, şahının durumu hakkında beyaza bilgi vermediği geciktirebilir ve belki de daha yerinde hareket etmiş olurdu. Beyazın a2 - a4 oynamak niyetinde olduğunu düşünerek...16...Fe6!! oynadım. Siyahın daha sonra kaşılaştığı büyük zorlukların kaynağı, büyük bir olasılıkla bu erken, profilaktik hamledir. Alternatif 16...Şb8 17.a4 ve ancak şimdi 17...Fe6 18.a5 Ac4 19.a6 (19.Fc4 dc4 20.Va3 Va3 21.ba3 Ae8 fikir 22...Ac7, ya da 22.a6 Ad6! 23.ab7? Fd5! siyah için çok avantajlıdır. Ama Va4 Vf6 20.Fe2! olasılık dahilindedir ve beyaza baskıyı sürdürme olanağı tanır.) 19...b5 (19...b6 20.Fc4

dc4 21.Ae5 ya da 20.Aa2! Vf6! ve oyun karışıyor.) 16...Ae8 olanağı da dikkate alınmalıdır: 17.a4 Fe6 (17...Ac7 18.a5 Ac4 19.f4 dc4 20.Vc4 Fe6 ile yapılabilen er fedası, 21.Va4'den sonra yeterli karşı oyun sağlayamıyor.) 18.a5 Ac4 Va4'den sonra beyaz hafif üstündür. 17.Kc1 Şb8 18.Aa4 Aa4 19.Va4 Kd6! Bu talihsiz hamleden sonra, siyahın pozisyonu kritik hale geliyor. İki seçeneğim vardı: a) 19...Kc8 20.Kc3 h5 21.Kg1 hg4 22.hg4 ve beyaz hafif üstün, b) 19...h5 20.Ae5 Kc8 21.f4! (ama 21.Kc3? hg4 22.Ka3 b5!) 20.Kc3 Kc8 21.Khc1 f6 22.Ka3 Burada 22.Ad2 de çok güçlüydü. 22...Kc7 23.Ab3 b6 24.Kc6 (Vb4'de iyidir.) 24...Kcc6 25.Kc6 Fd7 26.Aa5 Ve8 (Şa8'e 27.Kc7 kazanır.) 27.Fb5 ba5 28.Kd6 Fb5 29.Va5 ve beyaz kazanır. Bu varyant tabii ki siyah için forse olmayabilir, ama herhalde beyazın saldırı olanaklarını, ayrıntılı bir şekilde gözler önüne sermektedir. 22...b6 23.g5 Beyaz çok cesurca saldırıyor. Atı için e5-karesini kazanmak pahasına, f5'i gözden çıkarıyor. 23.Ae1, Ac2 gayesiyle yine oldukça akla yakın bir devam yoludur. 23...Kc7 24.gf6 Vf6 25.Ae5 Ff5 26.Ff5! Bu andan itibaren beyazlar oyunun kontrolünü giderek kaybediyor. 26.Şa1! epeyce güçlü bir hamle idi. 26...Fd3 (aksi takdirde, beyaz kışkırtmadan kaçınmak için filini geri çekecektir.) 27.Ad3 ve tehdit Ab4. 26...Af5 27.f4! Ag3! 28.b4 Ae4 29.Şa1 h6 30.Vc2 g5 31.fg5 hg5 Siyah, imkanlar elverişli, e5'deki güçlü atın pozisyonunu zayıflatmağa çalıştı. Şimdi de, Kd6-e6-e5 manevrasını gerçekleştirmeye çalışmaktadır. 32.Kb3 Ke6 33.Vh2 Vf2 Yavaş yavaş zaman sıkışmasına girmek üzere olduğumdan, konumu sadeleştirmeğe çalışıyordum. Ama rakibimin olanaklarını iyice etüd etmediğim ortaya çıktı. 33...Şb7 hem daha basit, hem de daha iyiydi. 34.Vf2 Af2 35.Kbc3 Şb7 36.b5 c5 37.Ac6 Kcc6 38.b6 Kc6 39.dc5 Ae4 40.Kd3 Ac5 41.Kdd1 Ke6 42.Kd5 Ke3

Zaman kontrolü geçildi, ve beyaz bir kalite fazla kaldı. Fakat tahtadaki taşların azalmış olması, ve c5'e yerleşmiş olan güçlü at, beyazın bu avantajını kazanca dönüştürmesine imkan tanımıyor. 43.Kh1 Kg3 44.Kd4 Ke3 45.Kg4 Ae4 46.Kc1 Ac5 47.Kh1 Ae4 48.Kh2 Şc6 49.Şb2 a5 50.Kgg2 Kf3 51.Kc2 Şb5 52.Kc8 Ad6 53.Kg8 Ac4 54.Şc1 Kg3 Tilburg turnuvasında zaman kontrolü 40 hamle 2 saat, ve oyunun kalan kısmı için de toplam birer saat. Dolayısıyla 40. hamleden sonraki her hamle, oyuncuların toplam zamanını sürekli azaltan bir Countdown (geriye sayma) görevine sahipti. 55.Şd1 Şb4 56.Şe1 b5 57.Kh8 Eger 57.Şf2, o taktirde 57...Ka3. 57...a4 58.Kh5 Şa3 59.Kc2. 59.Şf2'den sonra 59...Kc3 60.Kg5 b4 oynamak niyetindeydim. 59...Kg1! 59...Ke3 60.Şf2 Ke5 daha iyi gözüküyor. 60.Şf2 Kh1 61.Şg3 Ad6 62.Ke2. 62.Şg2 burada çok güçlüydü. 62...Ka1 Bayraklar bu konumda düşmek üzere olduğundan, oyunun bundan sonraki bölümü için yorum getirmiyordum. 63.Kg5 Ka2 64.Ke6 Kd2 65.h4 Şb4 66.Kg4 Şc5 67.Ke5 Kd5 68.Kgg5 Ke5 69.Ke5 Şd4 70.Şf4 a3 71.Ke6 Şd5 72.Ke5 Şd4 73.Ke7 b4 74.Ka7 Ab5 75.Ka5 b3 ve beyazın bayrağı düştü. 0-1 Analiz: Vasily Ivanchuk Kaynak: New in Chess

Yenilikler

VASILY IVANCHUK-GATA KAMSKY
TILBURG 1992

İspanyol Savunması (Marshall atak)
1. e4 e5 2. Af3 Ac6 3. Fb5 a6 4. Fa4 Af6 5. 00 Fe7 6. Ke1 b5 7. Fb3 00 8. c3 d5 Yıllar önce Amerika'lı Büyükhusta James Marshall tarafından ilk defa uygulanan bu hamleden sonra İspanyol Savunmasının bu devam yoluna Marshall atak denilmektedir. 9. ed5 Ad5 10. Ae5 Ae5 11. Ke5 c6 12. Ke1 Fd6 13. d3 Vh4 14. g3 Vh3 15. Ke4 Fd7 16. Ad2 g5 17. Ke2 f5 18. c4! Yeni bir fikir! Anand-Kamsky maçında (Dortmund 1992) Hint'li büyükhusta Anand 18. Ae4 oynamış ve daha sonra kötü bir pozisyona düşmüştü; 18. Ae4 fe4 19. de4 Fg4 20. ed5 c5! siyah üstün Anand-Kamsky 18... f4 19. Vf1! fg3 20. hg3! Vh5 Burada 20... Af4 de oynanabilir. 20... Af4 21. c5 Şh8 22. cd6 Vh5 23. gf4 Fh3 24. Vh3 Vh3 25. Ke3 Vh4 26. Kg3 gf4 27. Af3 Vf6 28. Kg2 beyaz daha üstün. 21. cd5 Fg4 22. dc6 Şg7 23. Ke4 Fg3

24. fg3 Kf1 25. Af1 Bu değişmelerden sonra beyazın materyal üstünlüğü ortaya çıkıyor. Siyah şahın zayıflığı konumu daha da tutulmaz hale getiriyor. 25... Vh3 26. Ke7 Şh6 27. Fd5 Kf8 28. Fd2 Ff3 29. Ff3 Kf3 30. Ke2! Şg6 Burada zaman kontrolünden önceki 10 hamle için Kamsky'nin çok az zamanı kalmış durumda. 31. c7 Kf8 32. Kae1 Vd7 33. Ke6 Şh5 34. g4 Şg4 35. K1e4 Şf3 36. Fe1! Mata çare yok. Kamsky burada 36... Vc7 oynadı ve aynı anda oyunu terk etti.

G.Kamsky-G.Kasparov
Paris İMM 1992

Şah-Hint Savunması
1. d4 Af6 2. c4 g6 3. Ac3 Fg7 4. e4 d6 5. Af3 00 6. Fe2 e5 7. 00 Ac6 8. d5 Ae7 9. Ad2 Ae8 10. Kb1? N Burada E.C.O 10. b4 tavsiye ediyor. 10. b4 f5 11. c5 Şh8 12. f3 f4 13. Ac4 h5 14. a4 g5 15. Fa3 Kf6 16. Vd3 Belirsizlik. Kamsky buna benzer, bir devam yoluna tempo geride giriyor. Kasparov'un bundan nasıl yararlandığını izlemek

oldukça öğretici. 10... f5 11. b4 Af6 12. f3 f4 13. c5 g5 14. Ac4 Ag6 15. a4 Kf7 16. Fa3 Ff8 17. a5 Kg7 18. b5 b6!! Oldukça güçlü bir savunma hamlesi! Vezir kanadında beyazın atağını kilitliyor. 19. cd6 cd6 20. Aa2 g4! Beyaz, atını zayıf olan c6 noktasına hareket ettiriyor. Fakat kasparov çoktan karşı atağa geçmiş durumda. 21. fg4 Ah4 22. Kb3! Ag4 Bu tip konumlarda standart savunma hamlesi. Kale hem 3. yatayı muhafaza ederken, hem de c3 noktasından c dikeyinde bir baskı kuruyor. 23. Ff3 ba5 24. Vd2 a4! Kasparov iki kanatta da üstünlüğü elden bırakmıyor. 25. Kc3 Fd7 26. Kb1 Kc8 27. Şh1 Ah2!! Bu etkili taş fedası ile oyun tamamen siyahın üstünlüğüne geçiyor. 28. Şh2 Kc4! 29. Kbc1 [Eger 29. Kc4 Af3 30. gf3 Vh4 siyah üstün] 29... Af3 30. Kf3 Vh4 31. Şg1 Ke4 32. Vf2 Vh5 33. Kc7 Ke1 34. Ve1 Vf3 35. Vd2 Vg4 36. Ac3 f3 37. Ka7 Vh3 0-1 Çok enerjik ve dinamik bir Kasparov partisii!

Önlem almak, iyileştirmeye çalışmaktan iyidir

Nimzowitch savunmanın iki temel silahından bahseder:

1) Profilaksis; yani tehlike gözle görülür hal almadıkça temkinli davranıp, önlem almak.

2) Rakibin aktivitesini kısıtlayıp, stratejik noktaları savunmak.

Nimzowitch'in savunmaya yüklediği temel sorumluluk, rakibin olanaklarını kısıtlamaktır. Güncelliğinden ve geçerliliğinden hiçbir şey kaybetmemiş olan bu temel ilkeyi nasıl gerçekleştirebiliriz? Rakibin tüm olası manevralarına, kombinasyonlarına vb. karşı; geçilmez bir bariyer inşa etmenin yolu, tabii ki yok. Satrançta birçok konumda farklı birkaç planın uygulanabilir olması, ve çok farklı saldırı yöntemlerinin varlığı, bizi doğal olarak şu sonuca götürüyor: Objektif olarak rakibin en tehlikeli ve güçlü planını önceden görmek, sezmek ve bu planı gerçekleştirmesindeki yardımcı komponentleri ortadan kaldırmak. Bu kadar basit mi? Evet! Şu komponentlere gelelim: a) Stratejik değeri olan özel bir kareden taviz vermemek b) Rakibi, saldırı için en çok ihtiyaç duyduğu şeyden, (halif figür, hat, tema, en önemlisi: hedeften) yoksun bırakmak.

(Bu listeyi kendi tecrübelerinizden yola çıkarak zenginleştirebilirsiniz) "Satranç'ta usta düzeyinde oynamak iddiasındaki kişi için, bu bir testi niteliğindedir", der Aaron Nimzowitch. Bunu mükemmel olarak uygulamanın mümkün olmaması, bizi caydırmamalı. Her ne kadar satranç gelişimimiz içinde, bazı "mental" hatalardan hiçbir zaman arınamayacaksak da;

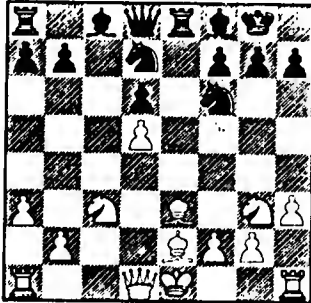
1) Komponentleri ortadan kaldırmak,

2) Profilaksis ve

3) Rakibin olanaklarını kısıtlama, konularına hakim olma yolunda çaba harcamazsak, hiç ilerlemeye kaydetmediğimizi gözlemlemek durumunda kalabiliriz.

Şimdi bir savunma uzmanının elinde, yukarıda bahsi geçen tüm inceliklerin bir parti içinde nasıl şekillendiğini görelim:

Kasparov-Andersson, Moskova İzt, 1981

Nimzowitch-hint açılışından gelen bu konuyu yeni değil. Yalnız siyahın burada geliştirdiği düşünce biraz sıradışı: Partinin bundan sonraki kısmı için, savunan taraf olmağa kendini gönüllü yazıyor.

13... Ke3! Kalite fedası ile (1. savunma yöntemi) siyah, beyazın merkezdeki güçlü saldırı figürlerinden birini yokediyor. Ayrıca ona merkezi ve beyazın şah kanadını kilitleme olanağı veren (2. savunma yöntemi), e5 karesinin sürekli denetimi-

ni ele geçiriyor. 14. fe3 g6 15. d0 Ve7 16. Vd4 Fg7 17. Vf4 Ae8 Bu pasif gibi görünen savunma hareketi, aslında blokajın "gala" hamlesi. Aktif inaja veren 17... Ae5 devam yolundan sonra, hem d6 piyonunun savunması zayıflar, hem de f6'daki at bir koruyucusundan olurdu. Ama parti hamlesi aynı zamanda c7'yi de koruyor.

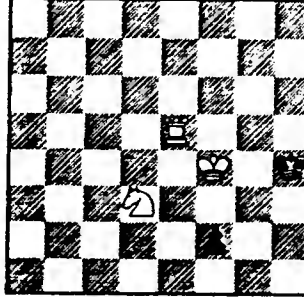
18. Kc1 Fe5 19. Vf2 Af7 20. Fd3 h5 Bu bir saldırı değil, aslında yalnızca profilaksis. Beyazın g2 piyonunun g5'e ilerleyip, f6'ya kontrol etme planını (olası planını), siyah başarıyla engelledi. Geriye bu piyon h4 e sürülerek, siyah karelerin blokajına katkıda bulunacak. 21. Ae2 Ah7 Siyah biraz zayıflamış olan g6 piyonunun korunaklı olmasına çalışıyor. 22. Af4 Af8 23. Ab5 a6 24. Ad4 Fd7 d4'deki kırışma büyük bir gafıdır. (Yalnız bir bingeç bahasına blokajı kaldırmak büyük bir hatadır). Ki, bloke kalkınca beyaz taşların aktivitesi rahatsız edici boyutlara varacaktır. 25. Kc12 Fg7 Bu şekilde statüko muhafaza ediliyor. 26. Vg3 Kb8 B7-piyonuna zaten er ya da geç saldırılacağı için, siyah öncelikle onu korunaklı tutuyor. 27. Ke2 Af6 28. Af3 Fe8! Siyah g6'ya tekrar koruyor, ve güçlü bir saldırıya yol açabilecek tüm fedası varyasyonlarına "dur" diyor. 29. e4 Beyaz g6'ya karşı girişimde bulunamayacağını görüp, dikkatini artık e4-e5 sürüşüne yöneltiyor. 29... Ad7 Anderson buna da izin vermiyor. 30. Kc2 Ae5 Siyah pozisyonu yalınlaştırmak fırsatını kaçırıyor. Tüm atların kırışması ile, blokaj mutlak hale geliyor. 31. Ae5 Fe5 32. Vf2 Ad7 33. b4 Vd8 Çok anıaçlı bir hamle. Beyaz kalenin c7'ye girmesini, beyaz vezirinde b6'ya yerleşmesini engelliyor. Aksi takdirde, d6-erinin zayıflığı kendini çok belirgin bir şekilde hissettirirdi. 34. Fe2 Fg7 35. Ad3 Ae5 36. Ae5 Fe5 İl 3. kez (ama daha son kez değil tabii) uzun çarprazda yer alıyor. Beyaz 7. yataya girdiği halde, filin bloke edici gücü maksimumunda. 37. Kc1 Sg7 38. Kc7 Vg5 39. K1c2 Siyah karelerdeki karşı oyun tehdidi beyaz veziri bağlıyor (vezir kanadına gidemiyor): Mesele 39. Va7 Vg3, ve beyaz ne kaleye, ne de piyona dokunabiliyor, çünkü 40... Fd4 41. Şh1 Fe5 42. Şg1 Fd4'ü göze alamaz. Kasparov kendisi son hamlesini tipik bir zeitnot hatası olarak niteliyor. Oyunun sonunda bu pozisyona geri dönüp, onun önerilerini inceleyeceğiz. (Buraya kadar olan analizler GM Polugayevski'nindir. Bundan sonrasını hem Kasparov hem Polugayevski'den alıyoruz. Dolayısıyla her iki GM'nin pozisyonları inceleme yöntemini karşılaştırma imkanı elde ediyoruz. 39... h4 (!, Anderssonkarşısına çıkan fırsatı değerlendiriyor, g3'ü tamamen eline geçiriyor. Kasparov.) 40. Fg4 Şh6 Siyah açılıştaki, siyah karelerin zaafından istifade edebileceğini düşünerek, kaliteyi feda etmişti. Fakat yavaş yavaş rakibinin aktivitesini dizginleyip, c-hattını ele geçirmişti başardım. Artık siyah için oyunu kurtarmanın tek yolu, beyaz şahı vezir ve file tehdit altında tutmaktır. Fakat onun bu umudunu 39. h4! Vh6 (39... Vd2 40. K1c2) 40. c3 ile, daha alevlen-

meden söndürebilirdim. Ne var ki, bunun yerine ağır bir Zeitnot hatası yaptım. Parti burada ajurne oldu (ertesine güne ertelendi). Analizler, beyazın kazanmak için büyük teknik zorlukları aşması gerektiğini ortaya koyuyordu. (Kasparov) 41. Şh1 b6 Siyah kalesini aktive etmeğe çalışıyor, beyaz buna izin vermiyor tabii. (Kasparov) 42. Ka7 42. Fd8 çok çekici görünüyordu, ama 42... Fd7 43. Kd7 f6! 44. Kcc7 Kh8 45. Vb6 Vf4 46. Vg1 Ve4'den sonra siyah aktif figürleri ile çok iyi karşı oyun elde eder. 42... Fg3 43. Vd2! Bana göre, sonuca en hızlı götüren manevranın başlangıcıdır bu hamle. 43... Ff4 44. Vd4! Fe5 45. Vg1! a5 Çok garip görünüyordu ama, Tam da bu kareden beyaz vezir rakibe en büyük huzursuzluğu verebiliyor. Vezirleri kesmek umutsuz olacağından, siyah fil Vc1'i engellemek için e5-de durmak zorunda. Vf4 de buyüzden kötü. Şimdilik siyah yararlı bir hamle yapmakla yetiniyor: alınamaması için piyonu ilerli sürüyor. (Kasparov). Şimdi siyah aktif bir savunma şekillendirebilecek duruma geldi. Beyaz piyon fedasını kabul edecek olursa (46. ba ba 47. Ka5) siyah kalenin beyazın saflarına girmesini teşvik etmiş olur. (Polugayevski). 46. Vc1 Ff4 47. Va1 Fe5 48. Vg1 Beyaz hamle sırasını rakibe gönüllü olarak veriyor. Fakat siyahın konumunu kötüleştirmemeksizin kıpırdamasının çok zor olduğunu görüyoruz. (Kasparov) 48... ab4 48... Ff4'e, 49. b5! (49... Fb5 50. Kf7) ve ardından a3-a4 ile e8'deki fil hapis kalır. (Kasparov'un partiyile ilgili '89 da yaptığı son analizden... C.A.) 49. ab4 Ff4 50. Va1 Fe5 51. Va3! Beyaz a3 karesini başarıyla üs olarak kullanıyor. (Kasparov) 51... Sg7 Siyah bekleme taktiğini sürdürüyor (Polu.) 52. Kf2 Ff6 Beyaz taşların f7'e olan yoğun baskısını hafifletiyor. Çünkü beyaz ayrıca, Fg4-e6, Ka7-c7, Va3-a7 olanaklarına sahiptir (Polu.) 53. Vd3! Ve5 54. Fe6! Beyaz, siyah taşların hareketliliğini azaltma ölçüde kısıtladı ve şimdi de, son saldırıyı başlatıyor. 54... Sg8 55. Vf3 Sg7 56. Vf4 Vd4 57. Kf1 b5 Siyah bu hamleyi yapmak zorunda, ama artık e8'deki fil sürekli hapis oldu. (Kasparov) 58. Fg4! 58. Kc7, siyahla aktif olmak için fırsat tanırdı: (58... Ka8 59. Vd6! Fe5 60. Vc5 Ka1!) Kasparov. 58... Kd8 58... Va7 59. Vf6 Sg8 60. Vd6 siyah için intihardır (Kasparov). 58... Va7 59. Vf6'dan sonra, beyaz savunma barikatını yıkar. (Polugayevski) 59. Kc7 Siyah şimdi 59... Ka8 oynarsa, beyaz d6 piyonunu alabilir. Bu yüzden Andersson bekleme hamlesi yapıyor. (Kasparov) 59... Vb2 60. Kc2! Vd4 61. Kd2 Ve5! Partinin ikinci oturumunun en başından beri beyazlar vezirleri kesmeğe çalışıyor. Şimdi ise siyah vezir kesmeğe fırsat veriyor ve bu da önlem ile ödüllendiriliyor! Vezirler tahtada kalırsa, siyahlar beyazın saldırısına karşı koyamayacağından, Andersson çok yerinde olan bu kararı verdi. Zira, 61... Vc3 62. Kd3! Vb2 (62... Vd3 63. Vf6 Sg8 64. Kd1!) 63. Kd3! Fe5 64. Vg5 Ka8 65. Ve7 vs. öldürücüdür. (Kasparov) Prensip olarak beyaz istediğini elde etti. Vezirleri keserek rakibin karşı oyun şanslarını da ortadan

kaldırıyor. Ama bloke hala sürdüğünden, kalite avantajının kazanca yetip yetmeyeceği belli değil. (Polugayevskij 62. Ve5 Fe5 63. Kc2 Fd7! Siyah ne pahasına olursa olsun, Kc8 tehditini engellemelidir. 63... Fd7 şüpheli gibi gözüküyor, ama 64. Kc7!! Fg4 65. Kf7 \$h6 66. hg4 \$g4' den sonra beyaz nasıl kazanacak göremiyorum. (Kasparov) 64. Fe2 (!) Kasparov: "39. hamledeki hatası yüzünden, beyazlar Andersson'un direncini kırmak için 25 hamle çalıştı. Ve tam şimdi, hedefe bu kadar yaklaşmışken, yaratıcı bir savunma sergileyen rakibine oyunu karmaşık hale getirme fırsatı veriyor. Basitçe 64. Fd7 ile kazanmak mümkündür. 64... Kd7 65. Kc8 Kb7 66. Kf1 \$f6 67. Kf1c7 Kb6 68. Ka8 ya da 65... Ka7 66. Kb8 Ka2 67. Kb1 \$f6 68. Kb5 ve b, piyonu rahatça terfi ediyor"). (Beyaz burada muhtemelen şunu düşünüyordu: "Fileri kestikten sonra, siyah b4 erine saldırıp taşlarını bağlayacak". Polugayevskij) 64... f5! 65. Kc7 \$h6 66. Fd3 fe4! 66... f4?, den çok daha güçlü. O hamleye beyaz 67. Fe2! ile çok rahat kazanırdı. 67. Fe4 \$g5 68. Fd3 Fd4 69. Kb7? Bu doğal gözükken hamlenin hata olduğu ortaya çıktı, zira siyah sürpriz bir şekilde berabere yapıyor. Beyaz piyonu kazanıyor, ama rakibine taşlarını aktive etme şansı tanıyor. İlk iş olarak muhakkak şah tehlikeli bölgeden uzaklaştırılmalıydı. Karmaşık bir manevrayla bu gerçekleştirilebiliyordu: 69. Kf3! Fb6 70. Kb7 Fd4 71. \$h2!! Fe5 (aksi taktirde g2-g4 geliyor) 72. \$g1! Fd4 73. \$f1. Bundan sonra beyaz huzur içinde b5 piyonunu alabilir. Zaferden çok emin olduğum için şablon oynadım. Yukarıdaki varyant da, 69... Fb6 yerine 69... Ff5 kayıp bir oyun sonuna götürürdü: 70. Ff5 gf5 71. Kb7 Ka8 72. Kf1. Kasparov) 69... Fc3! 70. Fb5 Beyaz bir de piyon kazandı ama rakibinin şimdi tehlikeli bir fil çifti var. (Polugayevskij) 70... Ff5 71. Fe2 Ka8 72. b5 Ka2 73. Ff3 Kb2 74. Kb8 Fd4! Muhteşem bir pozisyon. Beyazın materyal avantajı var, ama tüm kazanç çabalarını Andersson doğru bir yöntemle engelliyor. 75. Kd1 Fc5 76. \$h2 Fe3 77. Ke1 Ff2 78. Kf1 Fc5 79. Ke8 Fd4 80. Kd1 Ff2! 81. Fe2 Fd7 81. Fe2'ye siyahın Fg3 ile ara şahı var. Sonra da Kb5 oynayabiliyor. 82. Ke4 Ff5 83. Ke8 Fd7 ve Beraberlik. Andersson zor savunmayı, muhteşem icra etti. Kasparov bir kaç yerde kazancı kaçırdığı halde Andersson'un performansından çok etkilenmişti. Kasparov'un bu partiyle ilgili 89'da yaptığı yorum şöyle: "Petrosyan'la olan dramatik düellodan sonra, Andersson ile ajurneyi oynadık. Bu tabii bir çok şeyi açıklıyor... Bazı yorumları bugün gülerек okuyorum: '74. hamleden sonraki, mesela: Muhteşem bir pozisyon. Kazanmak için tüm çaba sarf ediliyor vs. Acaba ondan sonraki dokuz hamlede gerçekten tüm imkanlar seferber edildi mi? Bu mücadele için gerekli olan komponentlerden (mücadelecilik, sağlam sinirler) yoksun oynadığımı intibai uyanıyor. Yoksa herhalde son pozisyonu berabere bırakmaz, ve mücadeleyi sürdürürdüm!

Kaynaklar: "Test of time": Gary Kasparov. "Die Kunst der Verteidigung": Lev Polugayevski. Ve, Nimzowitch'den fragmanlar. C.A

(Başlangıcı 4 ve 5. sayılarda)
3) Dr. Wilhelm Maßmann (D)

Neue Leipziger Zeitung 1936

1. Ödülü 4 hamlede mat

1) Ad3 e1 f2-f1 (V)+

2) Ae1 f3+ \$h4 h3

3) Ke5 h5+ \$h3 g2

4) Kh5 h2#

SARGON= 5 dakika 42. saniye

CHESS CHALLENGER VOICE= Bu problemi

çözemedi

CHESS CHAMPION SUPER SYSTEM III= 1

dakika 26.5 saniye

Görüldüğü gibi problemin yapısı (taşların konumu, adedi) programın, bilgisayarın oyun stili (bu konuya ilerde değineceğim) problemin çözülmesi için gerekli zamanı etkilemekte.

Aynı problemleri daha güncel programlarda da deneyerek çözüm için gerekli zamanı, kıyaslamaya fırsat tanımak amacıyla atari 1040 STE Modelinde 5 değişik programı da denedim.

Bunlar sırasıyla:

1. OXFORD CHESS

2. CHESSMASTER 2000

3. CHESS CHAMPION 2175

4. DEEP THOUGHT VER.1.2

5. PSION CHESS

Bunlardan diğerlerine kıyasla daha zayıf bir program olan Oxford Chess'in çözüm zamanı:

Problem 1: 2 hamlede mat

a) 7 saniye b) Çözüm yok

Problem 2: 3 Hamlede mat 9 saniye

Problem 3: 4 Hamlede mat Çözüm yok

CHESSMASTER 2000: 2 hamlede mat

Problem 1: a) 2 saniye b) 1 saniye

Problem 2: 3 hamlede mat 4 saniye

Problem 3: 4 hamlede mat Çözüm yok

CHESS CHAMPION 2175: 2 Hamlede mat

Problem 1: a) 7 saniye b) 7 saniye

Problem 2: 3 Hamlede mat 7 saniye

Problem 3: 4 Hamlede mat 12 saniye

DEEP THOUGHT: 2 Hamlede mat

Problem 1: a) 1 saniye b) Bu yolu denemiyor

Problem 2: 3 Hamlede mat 1 saniye

Problem 3: 4 Hamlede mat 22 saniye

Ancak çözüm şöyle:

1) Ad3 e1 fxAM

2) KXV \$h5

3) Ke6 \$h4

4) Kh6 #

PSION CHESS: 2 Hamlede mat

Problem 1: a) 2 saniye b) Bu yolu denemiyor

Problem 2: 3 Hamlede mat 1 saniye

Problem 3: 4 Hamlede mat 10 saniye

Çözüm DEEP THOUGHT ile aynı

Bu programlardan OXFORD CHESS ve DEEP THOUGHT hariç diğer üçü bilgisayar satranç ile ilgili bir otorite olan İsveç Bilgisayar Satranç Kulübünün Rating listesine göre: (Aralık 1992 durumu)

ATARI/ CHESS MASTER 2000 ELO 1653

ATARI/AMIGA CHESS CHAMPION 2175

ELO 1669

ATARI PSION CHESS ELO 1877

Görüldüğü gibi ratingi en yüksek olan PSI-

ON CHESS 3 No'lu problemde çözüm yolu

olarak CHESS CHAMPION 2175'in buldu-

ğu çözümü bulamıyor. Kuvvet derecesi iyi

olan bir bilgisayarın problemleri daha seri

ve doğru çözmesi diye bir kural yok. Bir ri-

vayete göre satranç bilgisayarı edebiyatına

girmiş bu üç problem bilgisayarların progra-

mında mevcut olabilir. Amaç Tüketiciyi et-

kilemek. Nerde kalmıştık? Evet satranç bilgi-

sayarları revaçta olmaya devam ededursun

yeni firmalar da pazara girmeye başlamıştı.

Hong Kong'da günümüzde de en büyük

imalatçıları olan NOVAG ve SCISYS (ye-

ni adı SAITEK) gibi iki büyük kuruluş, Al-

manya'da ise HEGENER ve GLASER. Bu ara-

da İngiliz INTELLIGENT CHESS firması U.U.

DAVID LEVY'nin danışmanlığında piyasaya

girmişti. Sonradan David Levy, Kevin

O'Connel ile beraber 1981 yılında Alman-

ya'nın Travemünde kentinde yapılan 2.

Mikrokümpüter satranç yarışmasında ticari

bilgisayarlar arasında birinciliği kazanmıştı.

Danışmanlığını yaptığı bu bilgisayar MARK.

V idi ve SCISYS firması tarafından imal edil-

mişti. David Levy bir de satranç bilgisayarla-

rına karşı 2 kez girdiği ve para kazandığı ba-

hisler ile de tanınıyordu. Bu tarihten itibaren

piyasaya sürülen satranç mikrobilgisayarları

bu nevin 2. nesli olarak tanınıyor. David

Levy kazandığı parayı şahsına değil de bilgi-

sayar satrancına faydalı olmak amacıyla kul-

lanılmasını öngörmüş ve bu da haklı bir tak-

dir uyandırmıştı.

Bu tarihe dek bilinen en sıhatli dergi ICCA

INTERNATIONAL COMPUTER CHESS AS-

SOCIATION (Uluslararası bilgisayar satran-

ç kurumunun yayın organı) idi. Bu tarihler-

de Gerhard ve Florian Piel adlı mimar bir

baba ile informatik talebesi olan oğlu Flori-

an Piel Almanya'da ilk ciddi satranç bilgisa-

yar dergisini yayınladılar. Bu dergi ile bilgi-

sayarları tanıtıyorlardı. Test ve turnuvalarla

okuyucu ve tüketiciyi doğru ve dürüst olarak

aydınlatma çabası içindeydiler. Ticari amaç

2. planda idi. Bu yüzden dürüstlük uğruna

dergi birkaç yıl sonra kapandı. Zira adil

kritikler bilgisayar imal eden kuruluşların

pek hoşuna gitmedi ve ilan vermemeye ve

iktisaden dergiyi çöktürme planı güttüler. O

zamana dek stratejileri zayıf olan bilgisayar-

lar imal ederken, dergiyi desteklememe

stratejileri nedense kuvvetli idi. Bu gün Piel

ailesinin evinde bir satranç bilgisayarı

müzesi var. Adedi ile ilgili bilgim yok ancak

ilklerden itibaren günümüze dek epeyce

model mevcut sanırım. Şimdilik bu kadar iyi

günler dileğiyle.

ARTUR JUSUPOV

Son senelerin en kuvvetli GM'lerinden biri olan Artur Jusupow'un (1960-...; Resme bakınız) ilk büyük başarısı Gençler Dünya "Birinciliğinde birincilik"tir (1977). Olağanüstü kuvvetli Gençler 1978

Dünya Birinciliğinde ikinciliği almıştır. Bundan sonraki senelerde S.S.C.B. Gençler Milli takımında büyük başarılar elde etmiştir. (1980, 1981 ve 1983) 1979'den itibaren S.S.C.B. Şampiyonluk turnuvalara katılmıştır; en iyi neticeleri 1978-2'cilik (11); 1980/81-3. 5'incilik; 1987-5. 6'incilik. Şunu da özellikle belirtelim ki Jusupow Olimpiyatlarda da oynamış, ve 1986 Olimpiyatında 12 partiden 10(1) puan kazanmıştır. Bu Olimpiyatda 4'üncü masada oynamış, fakat bu da başarısını küçültmemiştir; çünkü eski S.S.C.B. Milli takımı kural olarak hep birinci olurdu (bir tek istisna hariç); öyle ki, bu tip müsabakaların şartlarına uygun olarak daima en kuvvetli ülkelerle oynardı. Diğer bir deyişle Jusupow da sürekli olarak seçkin ustalarla uğraşmak zorunda kalmıştır. Bu yüzden bu şartlarda elde ettiği %83'lük netice gerçekten büyük bir başarıdır. Şimdi yakın geçmişe dönelim. 1980 yılında Jusupow S.S.C.B. de "En yüksek Lig" adlandırılan Şampiyonluğun finalinde 2'inci olmuştur (10 1/2 puan). Bu turnuvada birinciliği, ülkemizde de çok iyi tanınan GM Efim Geller almış (11 1/2), 3 ve 4 yerleri ise Kasparov ve Balaschow paylaşmışlardır. Turnuvanın kuvvetini belirtmek için kaybedenlerden" birkaçını zikrederim: 10. Beljavsky (8),

14-15. Dolmatov ve M.Tal (1, 7 1/2) ve (sonuncu) 17-18. Anikajev ve Zeschkovsky (11), 5 1/2).

Bütün bu neticeler, Jusupow'un oldukça uzun bir zamandır dikkate değer başarılar elde ettiğini gösterir. Son senelerde büyük uluslararası turnuvalarda başarılı ve oldukça istikrarlı oynayan Jusupow, 1990 senesinde satranç faaliyetine ara vermek zorunda kalmıştır: Bu yılın 14 Mayıs'ında, Münih GM turnuvasından Moskovaya dönen Artur, evinin kapısını açar açmaz silahlı üç haydutun hücumuna uğramıştır. Bu beklenmedik ziyaretçiler Jusupow'un üstün nitelikli özel kompüteri ve elektronik satranç kartoteğini götürmüşler; ve gitmeden önce, içlerinden biri tabancaşını doğrultarak, Jusupov'u karnından fena hâlde yaralamıştır. Jusupow yere yığılmış, fakat son bir gayretle kendini telefona kadar sürükleyerek yardım çağırma başarmıştır. Birkaç gün sonra kurşun ameliyatla alınmış ve bir şans eseri iç organları sağlam kalan Jusupow, birkaç ay içinde tamamen iyileşmiştir.

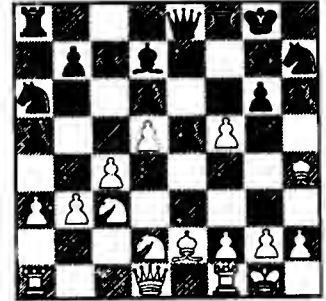
Jusupow, son adaylar maçları serisinin (Derгимизin 1 no'lu sayısında köşemize bakınız) çeyrekfinalinde, herkese göre en tehlikeli rakiple oynayacaktı: Iwantschuk ile. (Jusupow, çeyrekfinalden önce Dalmatow'a karşı (6 1/2: 5 1/2 skoru ile bir maç kazanmıştı). Fakat tespit edilen 8 partinin skoru 4:4 idi. Şartlara göre şimdi ek olarak 2 parti oynanacaktı; bu iki partiden Jusupow 1 1/2 puan alıp maçı 5 1/2: 4 1/2 skoru ile kazanmıştı Jusupow'un çok kuvvetli bir oyuncu olduğunu her ne kadar herkes bilse de, bu sonuç yine de küçük bir sansasyon olmuştur. Sadece bu maç bile Jusupow'un, günümüz Satranç Dünyasındaki yerini belirtmeye yeter. Bu vesile ile Jusupow'un genellikle maçlarda iyi neticeler aldığını belirtelim: Örneğin, Timman'a karşı (1986) +4-1=4; A.Sokolov ile (1986), +3-4=7; Ehlwest ile (1986), +2-0=3 vs.

Jusupow-Kasparow
(Dünya kupası turnuvası, Barselona 1989)

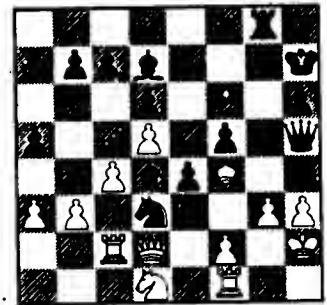
Şah-Hint savunması

1. Af3 Af6 2. c4 g6 3. Ac3 Fg7 4. e4 d6 5. d4 0-0 6. Fe2 e5 7. d5 ... Bu durumda daha çok 7. 0-0 oynanır. Bunun nedeni, uzun senelerin de gösterdiği gibi, merkezin "kapatılmasının" Şah-Hint savunmasına karşı hissedilir bir avantaj vermemesidir. Bununla beraber Jusupow'un bu varyantın seçme sebebi kolaylıkla anlaşılabilir. Kasparow gibi "agresif" (saldırgan) bir rakibe karşı, hücum hevesini yumuşatmak için sağlam, kapalı bir konum kurmak tavsiye olunur. 7... a5 8. Fg5 h6 9. Fh4 Aa6 10. Ad2 Ve8 11. 0-0 Ah7! GM Efim Geller'in en az 20 yıldır rastlanan stratejik planı. Bu devam yolu, bilinen örneklerle göre Şah kanadında insiyatifi elde etmek için, f7-f5 Piyon ilerlemesini hazırlamaktadır. 12. a3 Fd7 13. b3 ... Bunlar da iyi bilinen hamlelerdir. Meydana gelen durumda kökleşmiş devam yolu 13... h5 14. f3 Fh6 dir. Örneğin:

15. Şh1 Ac5 16. Kb1 f5 17. Vc2 Af6 18. b4 ab 19. ab Aa4 20. ef Ac3 21. Vc3 Ff5, ve Siyahın durumu fena değildir (Naumkin-Chalifman, Sotschi 1984). Fakat bu, Dünya Şampiyonuna yetmez. Bundan sonraki hamle ile Siyah f7-f5 ilerlemesini hemen gerçekleştirmektedir; bu da kalite fedası anlamına gelir. 13... f5 14. ef ...

14... gf Şimdi elbette, Piyonla almak gereklidir. Çünkü 14... Ff5(?) ten sonra Beyaz önemli e4-hanesinde egemenliği ve bununla birlikte daha iyi bir oyun elde eder. 15. Fh5 Vc8 16. Fe7 Ke8 17. Fe8 Ve8 18. Fh4 e4 19. Vc2 Vh5 20. Fg3 Ke8 Kaliteye karşılık Siyah çok aktif bir durum elde etmiştir. Daha da önemlisi Kasparow'un amacına ulaşmasıdır: Tahtarla, birçok taktik olanaklar içeren açık bir mücadele var. 21. Ff4 Vg4 22. g3 ... Şah kanadının bu zayıflaması kaçınılmaz. Beyaz ne olursa olsun siyah Piyonları bloke etmelidir. 22... Ag5 23. Şh1 ... Partiden sonra yapılan analizler, bu hamle yerine 23. f3'ün daha iyi savunma sağlayacağını göstermiştir, örneğin: 23... Af3+ 24. Af3 ef 25. Vd3! ve Pf3'ü alır (25... Ac5 26. Vf3 Fc3 27. Vc3 Ae4 28. Vf3, ve siyah hücum püskürtülmüştür). 23... ef (23... Af3+ yerine) den sonra Beyaz 24. f5 1 d4+ (24... h5; 25. Af3) 25. Şh1, iyi savunma şansları ile oynar. 23... Af3 24. Kac1 ... 24. Af3 şimdi 24... Vf3+ 25. Şg1 Fc3 yüzünden oynanamaz. 24... Ac5 25. Af3 Vf3+ 26. Şg1 Ad3 Beyazın hatası 23. Şh1 neticesinde Siyah kıymetli zamandan kazandı ve kenarda duran Atını çok iyi d3 hanesine yerleştirilmiştir. 27. Vd2 Fd4! Meydana gelen pozisyonu Kasparow haklı olarak kazanılmış saymakta ve kaliteyi geri almak istememektedir. 28. Kc2 Şh7 29. h3 Kg8 30. Şh2 Vh5 31. Ad1 ...

31... Ae5? İşte değil büyükustalar "büyük" büyükustalar bile arasına yanılmaktadırlar. Kasparow, 31... Af4! yanıtı ile cesur olmanın yararını bir kez daha kanıtlayabildi. Ger-

çekten de: 32... Vf4 (veya 32. gf Vg6 33. f3 Vg3+ 34. Şh1 Vh3+ 35. Vh2 Vf1+) 32... FeS 33. Ve3 (veya d2) 34... f4 hamlelerinden sonra Siyah zorunlu olarak kazanır, örneğin: 34... f4 hamlelerinden sonra Siyah zorunlu olarak kazanır, örneğin: 34. gf (34. Ve4+ Ff5) 34... Vg6 35. Vg3 Ff4!, veya 35. f3 Vg3+ 36. Şh1 Vh3+ vs. Partide yapılan ve ilk bakışta çok kuvvetli görünen 31... AeS? hamlesi aşağıdaki savunma olanağını hesaba katmamıştır: 32. f3! Ad3 Daha iyi bir olanak yoktur. 32... Af3+ 33. Kf3 hamlelerinden sonra Fd4 konumunuz kalır. 33. Ae3! Af4 34. gf Fb6 Şimdi artık 31... Vg6 hamlesinin etkisi kalmamıştır: 35. Vd4 Vg3+ 35. Şh1 Vh3+ 37. Kh2 hamlelerinden sonra Kf1 At tarafından korunmaktadır. 35. Vf2 Vg6 36. Ke2 ... Her yeri korunmuştur. Hücum püskürtülmüştür ve Beyaz artık karşı hücumu geçmektedir: 36... Fc5 37. fe fe 38. f5 Vh5 39. Kd2 Kg5 40. Vf4 Ve8 41. Ag4 ve Siyah bu ümitsiz konumu terkeder. Çok öğretici bir parti.

Jusupow-Dalmatow

(Dünya Şampiyonluğu adaylar maçı,

Wijk aan Zee 1991)

1. d4 Af6 2. c4 g6 3. Ac3 Fg7 4. e4 d6 5. f3 ...Bu hamleden sonra elbette Şah-Hint savunmasının Saemisch (Zemiş) varyantının meydana geldiğini söyleyebiliriz. Fakat biraz bekleyelim...5... 0-0 6. Fg5 ... Bu durumda en sık 6. Fe3 hamlesine rastlanmaktadır. 6... c5 7. d5 e6 8. Vd2 ed 9. cd h6 10. Fe3 ... (10. Fh6? Ae4! ile 11... Vh4+) Şimdi meydana gelen durumda, Piyonların konfigürasyonuna bağlı olarak, rahatlıkla "Benoni" diyebiliriz. Bilindiği gibi, modern açılışlarda böyle "transformasyonlar" nadir değildir. 10... h5 Burada 10... Ah7 11. Age2 f5! devam yolu belki daha iyidir, örneğin: 12. h4 h5 13. Af4 Vf6 14. Ae6! Fe6 15. de, belirsiz bir oyunla. 11. Age2 ... 1-1. a4 devam yolu Beyaza fazla bir şey sağlamaz, örneğin: 11... Ke8 12. Age2 Abd7 13. Ad1 Ae5 14. Aec3 Ah7 15. Fe2 f5 16. 0-0 Af7, Siyah için çok iyi bir durum ile (Xu Jun-Schabalow, Belgrad 1988). 11... Abd7 12. Ac1 Ae5 13. Fe2 Ah7 14. 0-0 f5 15. f4 Af7 16. e5 de 17. Fc5 Ke8 18. Ad3 e4 19. Ae1! ... Açılışlar teorisi (ve günümüz turnuvaları!) için ilgi çekici bir keyfiyet, bu hamleye kadar ilk 18 hamlenin diğer partilerde de oynanmış olmasıdır. Ernst-M. Tal partisinde (Subotica 1987) Beyaz daha zayıf olan 19. Af2 hamlesinden sonra zorluklarla karşılaşmıştır: 19... Af6 20. Af1 b6 21. Fd4 Fb7 22. Ae3 Ad6 vs. 19... Af6 20. Ac2 Fd7 21. h3 Vc7 22. Ve3 b6 23. Fd4 b5 Vezir kanadında saha kazanmak (ve aynı zamanda d5 Piyonuna hücum etmek) amacıyla başlatılmış olan bu deneme başarısızlıkla sonuçlanır. Aslında şaşılacak bir netice değil, çünkü tahtanı bu kısımda beyaz kuvvetler üstündür. 24. Kac1 Vb7 25. Ab4! ... İlginç bir olanak. 25... a5 26. Ac6 (!) At buraya gelmek için çok uzun bir yol katetmek zorunda kalmıştır. 26... b4 27. Ff6! Ff6 28. Aa4 ... İkinci At da rakip kampa sokulmaktadır. 28... Kac8 29. Ab6 Fc6 (!) Siyahın en iyi şansı: Sıkışık durumundan kurtulmak için birkaç Piyona karşı kaliteyi vermektedir. 30. Ac8 Fd5 31. Kfd1 Fb2 32. Kc5 Fa2 33. Ad6 Ad6 34. Kd6 Ff7 35. Fc4! ... Şahın durumunu zayıflatmaktadır. 30... Fc4 36. Kg6+ Fg7 Yine en iyi yanittir. 37. Kc4 Vf7 38. Kcc6 b3

Geçer Piyonlardan başka bir ümit yoktur. 39. Vb6 b2? Burada 39... e3 yanıtı çok daha iyi olurdu; bu hamleden sonra partide meydana gelen kombinezonun gerçekleşmesi mümkün olmazdı (40. Kcf6 e2!) ve Beyaz e3-e2 tehdidi ile uğraşmak zorundadır. Partide yapılan hamle ise beyaz Veziri çok daha elverişli bir konuma götürmektedir. 40. Vb2 e3 41. Kcf6! Vc7 Şimdi artık 41... e2 olanağı kalmamıştır: 42. Kf7 e1V+ 43. Şh2 hamlelerinden sonra g7'deki mat tehdidi artık püskürtülemez. Siyah Vezir 42. Kf8+1 yüzünden a2-g8 çaprazında da kalmaz. 42. Va2+ Şh8 Veya 42... Şh7 43. Ve2! 43. Kf5 Şh7 44. Ke6 ve Siyah terkeder.

Jusupow-Speelman (Linares 1991)

Şah-Hint savunması

1. d4 d6 2. g3 g6 3. Fg2 Fg7 4. Af3 Af6 5. 0-0 0-0 6. c4 ... Şimdi Şah-Hint savunmasının, Beyazın da Şah Filinin fianchettoşunu içerdiği varyantı meydana gelmiştir. 6... c6 7. Ac3 Ff5 Merkez Piyonunun e2-e4 ilerlemesini zorlaştıran bu deneme teoriye göre yetersizdir; bu plan yerine 7... a6 veya 7... Va5 öğütlenmektedir. 8. Ae1 ... Burada hem 8. Ah4 hem de 8. Vb3 devam yolları daha etkindir. Örneğin: 1) 8. Ah4 Fd7 9. f4 Vh6 10. Şh1 Va6 11. b3 d5 12. f5 b5 13. cb cb 14. f5 b4 15. f6 bc 16. Fg7 Şg7 17. Vc1 Vd6 18. Vc3, += (Beyaz biraz daha iyi), Tukmakow-Romanisclün, Moskova 1985; 2) 8.

dir". 15... Aec7 16. Af2 Kab8 17. a4 ... Doğru bir stratejik karar. Beyaz b4 hanesini Siyaha bırakmaktadır; gerçekten de meydana gelen durumda bu hanelin işgali Siyaha fazla avantaj sağlamaz. Oysa yapılan 17. a4 hamlesi, rakibin b7-b5 ile başlayan karşıhücumunu azami ölçüde zorlaştırmaktadır. 17... Ab4 18. Ag4 Kf8 19. Fh6 ... Siyah Şahın önemli bir savunucusu ortadan kaldırılmaktadır. 19... Fh6 20. Ah6+ Şg7 21. Vd2 e6 Merkezdeki bu karşıoyun artık geç kalmıştır. Şah kanadındaki olaylar çok daha hızlı gelişmektedir. 22. Ag4 ... 23. Vh6+ ve 24. Af6 tehdidiyle. 22... f6 23. h4! ... Beyazın partisi aslında stratejik olarak kazanılmıştır. Piyonun h2-h4-h5 vs. ilerlemesi Siyah için çok tehlikelidir. 23... Kbd8 24. h5 f5 25. de Ve6 26. ef Vf5 27. hg Vg6 Zorunlu bir hamle. Beyaz h-Piyonunun ilerlemesi h-sütununun açılmasını sağlamış, öyleki şimdi Beyazın Şah kanadındaki hücum kuvvetlenmiştir. 28. Ae4 Ac6 29. Kh1 Kf7 30. Vh6+! ...Gerçekten beklenmedik bu hamle, aslında en basit ve zarif çözümdür. Vezirlerin zorunlu kırıışılmasından sonra, Siyahın pozisyonundaki zayıflıklar savunulamaz. 30... Vh6 31. Kh6 Ad4 31... d5 yanıtı da yetersizdir; örneğin 32. Ad6 Kf8 33. Kah1 Kh8 34. Af5+ vs. 32. Kah1 Kh8 33. Kd6 Kf3 (?) Elbette bir hata, fakat Siyahın durumu nasıl olsa ümitsizdir. 34. Kd4 cd 35. Şf3 ve Siyah terkeder. Resme bakınız:

Vb3 Vb6 9. Ke1 Af7 10. h3 e5 11. de Ae5 (11... de? 12. Fe3 Vb3 13. ab Ke8 14. g4 Fe6 15. Ag5 Ff8 16. ab5! Aa6 17. Ka6!, ±, Gordin-Tschiburdanidse, Sotschi 1985) 12. Ae5 de 13. Fe3 Vc7 14. Kac1, +=. 8... Vd7 9. e4 Fh3 10. f3 Fg2 11. Şg2 Aa6 Sergiu Samarian'a göre bu durumda 11... e5 daha isabetli olurdu. Barcza-Vadasz (Macaristan Birinciliği 1969) arasında oynanan eski partide 11... e5 12. Fe3 Aa6 13. d5 Ac7 14. Ve2 a5 15. Aa4 Ka6 hamlelerinden sonra Beyaz ancak küçük bir avantaj elde eder. 12. Fe3 Kfc8 13. Ad3 Ae8 14. Ve2 c5 Siyahın seçtiği planın (e7-e5 yerine c6-c5) sakıncası, Şah kanadının savunmasını belli bir ölçüde zayıflatır; partinin devamında Beyaz bundan enerjik bir şekilde yararlanmaktadır. 15. d5 ... Elbette! Beyaz, Şah hücumunu hazırlamak amacıyla merkezi "kapatmakta-

Yukarıda sözü geçen Jusupow-Ivantschuk maçı. Aşağıda bu maçın bir partisi verilmiştir.

Jusupow-Ivantschuk

Nimzowitsch savunması

1. d4 Af6 2. c4 e6 3. Ac3 Fb4 4. e3 c5 5. Fd3 Ac6 6. Af3 d5 7. 0-0 0-0 8. a3 Fc3 9. bc dc 10. Fc4 Vc7 11. Fd3 e5 12. Vc2 Ke8 13. de Ae8 14. Ae5 Ve5 15. f3 Fd7 16. a4 Kac8 17. Ke1 Kac8 18. e4 Ad5 19. Fd2 Ab6 20. a5 c4 21. ab cd 22. Vd3 Fe6 23. Ve3 ab 24. Ke1 Vc5 25. Vc5 bc 26. Fe1 Kd7 27. Kb5 h6 28. Kab1 Fc4 29. Kb7 Kb7 30. Kb7 Ka8 31. Kd7 Ka2 32. h4 Ke2 33. Fd2 Şf8 34. Ff4 Kc2 35. Kd8+ Şe7 36. Kg8 Şf6 37. Fd6 Kc3 38. Fc5 Kc1+ 39. Şh2 g6 40. Fe3 Kc2 41. Fh6 Ff1 42. Fg5+ Şe6 43. Ke8+ Şd7 44. Kd8+ Şc7 45. Kf8 Kg2+ 46. Şh1 Şd6 47. Kf7 Kg3 48. Kf6+ Şe5 49. Kf8 Şd4 50. Kd8+ Şc4 51. e5 Fh3 52. Kf8 Ff5 53. Kf5 gf 54. e6 Kf3 55. e7 Kf1+ 56. Şg2 Ke1 57. h5 ve Siyah terkeder.

9. 12. 0-0 Fa6 13. Fb4 Fd3 14. Vd3 h6= 10. 15... Fd7 EHLVE5T-DOHDJAN, Erevan 88-45/345
11. 23. Fb5 Kc8 24. Fg5 Vg7 25. Kd11 (25. Vd6 Kd7 26. Vc6 Kc6 27. Fc6 Kc7 28. Fd5 \$f8 -) Ad4 26. Fa6 Ke8 27. Fe3 Ac2 28. Fc1 ± (XAc2) Kc7 29. Kd5 Vc3 30. Vg5 (30. f3±) EHLVE5T-HÜBNER, Belfort 88-45/346
12. TIMMAN-HÜBNER, Tilburg (Interpolis) 88-48/388
13. JOHANNES
14. 13. Fb5? 14. Ve4+ Fe3 15. Af5 siyah üstün; 13. Vc1 NUNN
15. 17. Kb6l Vc5 18. Fe3 d4 19. Ad4 Ad4 20. c3 Af3+ 21. gf3 Ve5
16. 18. Fe3 d4 19. Ad4? Ad4 20. c3 Ab3 21. Fc5 Ac5 siyah üstün.
17. 22. Vb7? Aa5 siyah üstün.
18. 23. Vc3 h6 24. Fb6 Vd7 siyah üstün. 25. Ke1 0-0 26. h3 f6 (Δ f5l) 27. ef6 Kf6 28. Kbb1 Ve8 29. Fc7 b5 30. Ae5 Fd7 31. Ag4 Kf7 32. Vd2 Af5 33. Ae5 Ae5 34. Fe5 c5 35. f4 (35. Ff5 Ö Kf5 36. Kb3 Δ Kg3 siyah üstün). a4 36. Fa1 Vf8 37. Ke5?l Kc8 38. Kf1 Ad6 39. Ve2 Ac4 ... 0-1 NUNN-ROGERS, Groningen 88-46/389
19. Δ 0-0; 13. 0-0 47/379
20. 13... 0-0? 14. Fh7l+; 13... Vg4? 14. h3l; 13... b6 14. Fb5 Ve4+ 15. Ke3
21. DOLMATOV-Ole, 555R /ch) 89-48/411 14... Ad4?
22. 15. Va1l? a6l? 16. Fe3 d4l
23. DOLMATOV-HENLEY, New York 89-47/379 16... Vc7 17. Fd6 Vd8 18. Kb6l f5 24. 14. 0-0?l Fa6 siyah üstün; 14. h4 Fa6 15. h5 Fd3 16. cd3 h6 17. Kh4 Va6 18. Kb3 Kc8 19. Kc3 Vb7 20. Kg4 Af5 21. a4 =
25. 16. Vb2?l Fa6 17. Ke1 Fb5+ 18. Vb5

Vc4 siyah üstün.
26. 22. Kg3 \$h8 23. Fa5=
27. 23. Kb2 (EHLVE5T-HÜBNER, Skelleftea 89-48/412 23. Fd3?l; 23... d4l (ΔFb7 g2, Fa5) 24. Vd2 h6l 25. h5 Kc5 (ΔKac8 siyah üstün)
28. 9. Fd3 c4 10. Ff1 f6l 11. ef6 gf6 12. Ah4 0-0 13. g3 Kf7 14. Fg2 Fd7 15. 0-0 Ag6= BYRNE-KORCNOJ, London 79-28/245; 9. a4 -7. a4; 9. h4 f6l? [13. Fd3 Fb7l siyah üstün KRISTIANSEN-BAREEV 87-44/365]
29. 9. Fd3; 9. Fe2; 9. a4; 9. dc5l bc5 10. c4l Vc7l 11. Vg5?l (11. cd5 ed5 12. Vc3=) 00 12. Vh5 (12. Fd3 Ag6l 13. h4 Ac6 14. h5 Age5 15. h6 Ad3 16. cd3 f6 -) Ag6
30. 9... Vd2 N 10. Fd2 Fa6 11. cd5 Ff1 12. Kf1 ed5 13. dc5 bc5 14. 0-0-0 Abc6 15. Kfe1 0-0 16. e6 d4l ... 1/2. SHORT-NOGU-EIRA5, Wijk aan Zee 87-43/379
31. 12. d5? c3l siyah üstün.
32. 23. Kd1 Fd3 24. Fd3 cd3 25. Va4 Ae5 -+. E5TRIN-HASIN, Corr. 71-11/184
33. 13. Fb2 Aa5
34. BRUNNER-KINDERMANN 89-48/413 14... Fc6 15. Fb5l+=
35. 15. Fd3 Ac4 16. Fc4 dc4 17. a5 Fc6 18. \$e2=
36. 17. \$e2
37. BRUNNER-KINBERMANN, Bern (127) 90-49/358 17. a5 =+
38. 18. ba6 Ka6 19. Kha1 \$d7 20. Fc5 Kha8 21. Ka6 Ka6 22. Ka6 ba6 siyah üstün; 18. g4 Ah6 19. Fc1 fe5 20. Fh6 e4+ 21. \$c2 gh6 siyah üstün.
39. 21. Ad2 fe5 22. Ac4 e4+ 23. \$c2 dc4 24. Kb4 Kha8 25. \$b2 e3 siyah üstün.
40. 11. Fa3 cd4 12. ef6 gf6 13. Ad4 Ad4 14. Vd4? (14. cd4=) e5 15. Vd2 (ROMANISIN-

VAGANJAN, 555R 71-11/185) Ag6 16. siyah üstün b4 Vc7 17. Vd5 Af4 18: Vf3 a5 siyah üstün VAGANJAN; 11. 0-0 N fe5 12. Ae5l? Ae5 13. de5 0-0 14. c4 Vc7 (14... Vd2 15. Fd2 += Ö) 15. cd5 Ad5 16. f4 Kad8 17. Ka3 (PLACHEKA-SCHMIDT 89-47/381) 17... Fc6?l; 17... Fe8 Δ Fg6=
41. 12. 0-0l?
42. 13. Ad4l? Ae5 14. Fa3 Ac4 15. Fb4 Va6 16. Vc1 \$b8 17. 0-0 e5 18. c6 Ac6 19. Fd6+ \$c8 20. Ab5 Khg8 - SABANOV-DORO5KEVIC, 555R 65
43. 15. Va5 Aa5 16. Ad2 [16. Fd2 Ac6 (a) 17. c3 Fg4l 18. h3 Fh5 19. g4 (19. Ad4? Kd4 siyah üstün) d3l 20. gh5 (20. Fd2 Ff7 siyah üstün) de2 21. Kfe1 Khg8 22. \$h2 Kd3 23. Fe3 Kc3 siyah üstün] f5 siyah üstün.
44. AM.ROBRIGUE5-SCHMIDT, Selanik (01) 88-46/387
45. 14. de5?l 0-0 Δ Fg4
46. 15. de5?l 0-0-0 (15... 0-0 16. f4 -) 16. Vh5 =
47. 17. de5 0-0-0 18. Fd7 Vd7 Δ Khe8 =
48. 19. Vg4 Kae8 20. Kae1 Ke5 21. Ke5 Vf7 22. f3 cd4 23. Vd4 Vf4l 24. Vf4 Kf4=
49. 23. f3 Fb5 24. ab5 Kc5 25. Ke6 Kb5 26. Kd6 g6l 27. Kee6 1/2 NUNN-AGDESTEIN, Dortmund 87-43/382 27... Kc5l=
50. 14. c4 Ade7 15. dc5 (15. Fc3 0-0-0 16. 0-0? Fe8l 17. d5 Kf8 18. Vc2 ed5 19. Vh7 Fg6 siyah üstün) 0-0-0 16. Fc3 e5 17. Vd6 Af5 18. Vc7 \$c7 =+ TIMMAN KORCNOJ 76-22/251 14. dc5 0-0-0 15. 0-0 e5 =+ BEDERMAN-KORCNOJ 78-25/265
51. 17. de5 fe5 18. Fg5 Kg5 19. Ag5 Ac3 20. Vc2 Ae2+ 21. Ve2 Ad4 siyah üstün. CHEN-ORSTEIN 78

Satranca başlarken

Melis MEMİKOĞLU

Satranç turnuvalarında eşleştirme kuralları

Amaç:

Yurdumuzda giderek daha yaygın bir şekilde yapılmakta olan satranç turnuvalarının belirli bir sisteme uygun olarak yürütülmesinde yardımcı olmak, bu kuralların başlıca amacıdır. Özellikle, çok sayıda oyuncunun katıldığı turnuvaların nispeten kısa sürede tamamlanmasına olanak sağlayan İsviçre Sistemi tanıtılmaktadır. Kuralların ikinci bir amacı, yurdumuzdaki satranç oyuncularının kuvvet bakımından derecelendirilebilmeleri için gerekli ortamı sağlamaya çalışmaktır. Derecelendirme, turnuva sonuçlarından yararlanarak yapılır. Bir turnuva sonucunun bir sisteme uygun olarak yürütülmüş olması gerekir.

A. KUVVET DERECESİNE DAYALI BİREYSEL İSVİÇRE TURNUVALARI

İsviçre Sistemi, çok sayıda oyuncunun katıldığı nispeten kısa süreli bir turnuvanın yapılabilmesine olanak sağlar. Örneğin, yitiz kadar oyuncu ile

dört-beş turluk bir turnuva yapılabilir. Ancak, tur sayısının oyuncu sayısına oranı arttıkça, turnuva sonucunun güvenilirliği de artar. Bu bakımdan, oyuncu sayısı çok fazla olan durumlarda, oyuncularını sınıflara ayırarak her sınıf için ayrı bir turnuva düzenlemek yararlı olur (ustalar, tecrübeliler, yeniler, vb).

İsviçre Sisteminin amacı, mümkün olan en az sayıda tur kullanarak kesin bir turnuva birincisi ortaya çıkarmaktır. Bu bakımdan, oyuncuların eşlendirilmesinde sistem, puan kaybetmemiş ya da yüksek puanlı oyuncu sayısını azaltacak yönde işler. Her turda, eşit puanı alan oyuncuların mümkün olan ölçüde kendi aralarında oynaması ve hiç bir oyuncunun aynı rakiple ikinci kez karşılaşmaması, İsviçre Sisteminin ana kurallarını teşkil eder.

Oyuncuların tümü birinci tura eşit puanla (sıfır) başladıklarından, bu turda tek bir grup olarak birbirleriyle oynarlar. İkinci turda ise üç oyuncu

gurubu vardır: (a) birinci turda kazananlar, (b) birinci turda berabere kalanlar ve (c) birinci turda kaybedenler. Eşlendirme her grup içindeki oyuncular arasında yapılır.

Turnuva boyunca aynı guruplandırma sistemi kullanılır. Örneğin dördüncü turda, puan durumu 3-0 olan oyuncular gurubu, 2 1/2-1/2 olan oyuncular gurubu, vb guruplar her kendi aralarında eşlendirilirler. (0-3 puan durumunda olan oyuncu gurubuna kadar).

Oyuncuların büyük çoğunluğunun kuvvet derecesi bakımından aynı sınıf oyuncu (örneğin Usta) olduğu durumlarda en iyi yarışma şekli kuşkusuz döner turnuvadır. Ancak, oyuncular arasında büyük derece farklılıkları varsa ve turnuvayı makul bir süre içinde tamamlamak için tur sayısını kısıtlamak gerekiyorsa, Kuvvet Derecesine Dayalı İsviçre Sistemi Turnuvasından daha uygun bir yarışma şekli yoktur. O halde İsviçre Sistemi, döner turnuvanın mükemmelliğine erişmemekle bir-

h7'de infilak

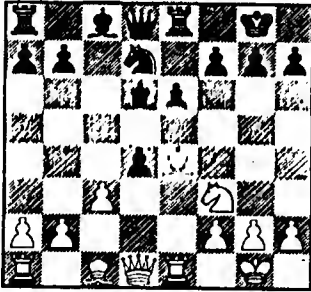
Satrançın başlangıcından beri rakip şahı karşı direk atak daima büyük bir ilgi odağı olmuştur. Son yüzyıl içinde, tecrübelerle, şah kanadı hücumu hakkında, teoriye hayli katkıda bulunulmuştur. Şah kanadı hücumu elbetteki dergimizin iki sayfasına sığabilecek bir konu değildir. Ancak biz bu konuyu en önemli taraflarıyla özetler halinde birkaç sayı içinde okuyucuya en iyi şekilde aktetireceğimize inanıyoruz.

Bu sayıdaki konumuz hücum oynamayı seven oyuncuların özellikle yapmaktan zevk aldıkları h7 fedasıdır. Ne yazık ki belki milyonlarca defa h7'den fil fedası yapıldığı halde ilk yapanın adı bilinmemektedir. Bilinseydi bu fedanın onun adıyla anılacağından şüphemiz yoktur. h7'den yapılan ve rakip şahı mat etmeye yönelik her fil fedası doğru olmak zorunda değildir. h7 fedasının birtakım standartları vardır ve bunlara kesinlikle uyulması gerekmektedir. İşte bu standartları incelemek üzere gözlerimizi pratikten alınmış aşağıdaki partilere çeviriyoruz.

COLLE-O'HANLON (NİCE 1930)

Colle Açılışı

1. d4 d5 2. Af3 Af6 3. e3 c5 4. c3 e6 5. Fd3 Fd6 6. Abd2 Abd7 7. 0-0 0-0 8. Ke1 Ke8 9. e4 de4 10. Ae4 Ae4 11. Fe4 cd4

12. Fh7! (Feda doğru ancak bütün varyantlarını oyun esnasında analiz etmenin olanaksız olduğunu aşağıdaki incelemelerden anlayacağız) Şh7 13. Ag5 Şg6? /Ateşin ortasına giriyor. Tek gerçek alternatif Şg8'dir. Oyunun devamına bakmadan dilerseñiz Şg8'den sonraki ilginç pozisyonları biraz inceleyelim.

A) 13. Şg8 14. Vh5 Af6? 15. Vf7 Şh8 16. ke4! Ae4 17. Vh5 Şg8 18. Vh7 Şf8 19. Vh8 Şe7 20. Vg7 Mat
B) 13. Şg8 14. Vg5 Af6? 15. Vf7 Şh8 16. Ke4! Fh2 17. Şh2 Ae4 18. Vh5 Şg8 19. Vh7 Şf8 20. Vh8 Şe7 21. Vg7 Şd6 22. Af7 ve kazanır.
C) 13. Şg8 14. Vh5 Ae5 15. Ke5 Fe5 16. Vf7 Şh8 17. Vh5 ve beyaz devamlı şah çekmek zorunda dır.

D) 13. Şg8 14. Vh5 Ae5 15. Vh7 Şf8 16. Ae4 Ag6 17. Ad6 Vd6 18. h4 Şe7 19. h5 Kh8 20. Fg5 Şe8! (20. Şf8? 21. hg6! Kh7 22. gh7 kazanır) 21. Vg7 Kh5 22. Vf6 Ve7! ve siyah daha iyi
E) 13. Şg8 14. Vh5 Vf6 15. Vh7 Şf8 16. Ae4 Ve5 17. cd4

a) 17. Vd5? 18. Vh8 Şe7 19. Vg7 ve atak çok sert b) 17. Vd4 18. Vh8 Şe7 19. Fg5 ve kazanır.
c) 17. Vh2 18. Vh2 Fh2 19. Şh2 ve hemen hemen şanslar eşit.

Bütün bu analizlerin sonucunda beyazın kombi-

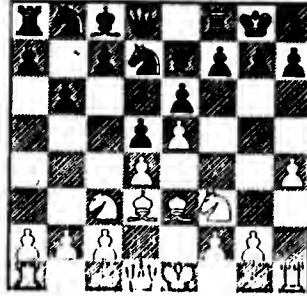
nezonunun en az berâberliğe yetecek kadar sağlam olduğunu ancak siyahında kaybetmeye mecbur olmadığını söyleyebiliriz. Masa başında bütün varyantları incelemek hayli zor olduğundan yeterli birikime sahip olunmadan yapılacak bu feda beraberinde birtakım riskleri de getirecektir. Şimdi tekrar oyuna dönüyoruz.

14. h4! (Tehdit 15. h5 Şf6 16. Vf3) Kh8 Eğer (15. f5 16. h5 Şf6 17. Vd4 Fe5 18. Vh4 g6 19. f4 ve siyah dayanamazdı) 15. Ke6!! Af6 (15... fe6 16. Vd3 Şf6 17. Vf3 Şg6 18. Vf7 Şh6 19. Ae6 ve kazanır) 16. h5 Şh6 17. Kd6 Va5 18. Af7 Şh7 19. Ag5 Şg8 20. Vb3 Terkeder.

BUENO-SUBIZA (LARACHE 1943)

Fransız Savunması

1. e4 e6 2. d4 d5 3. Ac3 Af6 4. e5 Afd7 5. Af3 b6 6. Fd3 Fe7 7. Fe3 0-0 8. h4 Tehdit (9. Fh7 Şh7 10. Ag5

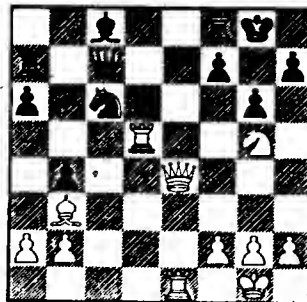

Beyaz Fh7'yi şu karakteristik varyantlarla tehlikteli ediyor.

a) 10. Şg8 11. Vh5 b) 10. Şg6 11. h5 c) 10. Şh6 11. Ae6 d) 10. Fg5 11. hg5 ve Vh5

8...f6! (İlk bakışta atın g5'e gelmesini önüyor ve f sütununu açma fikriyle mantıklı gözüküyorsa da son derece yanlış. g6'da kötüydü çünkü h5'den sonra beyaz h sütunundan çok kuvvetli bir hücum elde ederdi. Kuvvetli hamle 8. f5!di. Beyaz filin diyagonalinin kapanması geçerken alınması halinde de f6'nın atla alınması h7 karesini kuvvetlendireceğinden bu yolun siyah tarafından tercih edilmesi gerekirdi.

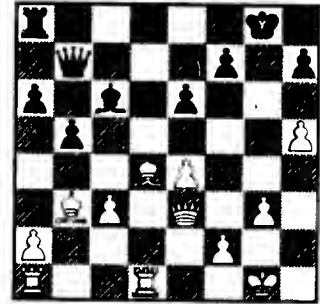
9. Fh7! Şh7 (Fedanın reddinin hiçbir esprisi yok. 9. Şh8 10. Ag5 Ve8 11. h5! fg5 12. Fg6 ve 13. h6) 10. Ag5! fg5 (10. Şg6 11. h5 kazanır. 10. Şg8 11. Vh5 fg5 12. hg5 Kf5 13. Vh7 Şf8 14. g6 Şe8 15. Vg7 ve kazanır) 11. hg5 Şg8 (Zorunlu 11. Şg6 12. Vh5 Şf5 13. g4 mat) 12. Kh8! (Vh5'de kazanma yeterli) Şh8 13. Vh5 Şg8 14. g6 Terkeder.

CHRISTOFFEL-CANAL (ZÜRİH 1952)

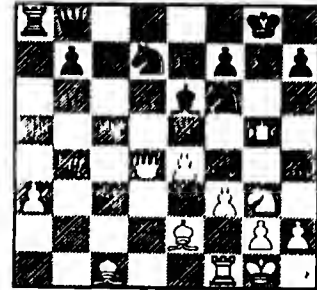
Her zaman h7'den fil feda edilecek değil! 1. Ah7! Şh7 2. Kh5 Şg7 (2. Şg8 3. Vg6 mat) 3. Vh4!! gh5 4. Vg5 Şh7 5. Vh5 Şg7 6. Vg5 Şh7 7. Ke4 Terkeder.

Rakibin şah kanadı zayıf oldukça yalnız h7 karesinde değil g7, f7, g6 ve f6 karelerinde de infilak olabilir. Konumuza g7 karesinin zayıflığını ispatlayan üç örnekle devam ediyoruz.

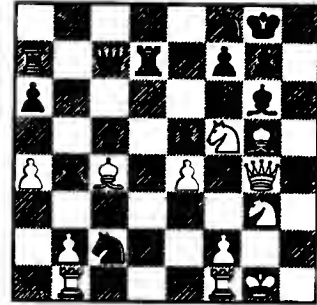
SPIELMANN-GRÜNFELD (CARLSBAD 1929)

1. Fg7! Şg7 2. Vg5 Ag6 (2. Şh8 3. Vf6 Şg8 4. h6) 3. h6 Terkeder.

BOTVİNNİK-KERES (THE HAGUE 1948)

1. Kg7! Şg7 2. Ah5 Şg6 (2. Şg8 3. Af6 Af6 4. Vf6 ve Ve7, Fh6 çifte vuruşuna çare yoktur) 3. Ve3! Terkeder.

SMYSLOV-KÖNİG (RADYO MAÇI SSCB-İNGİLTERE 1946)

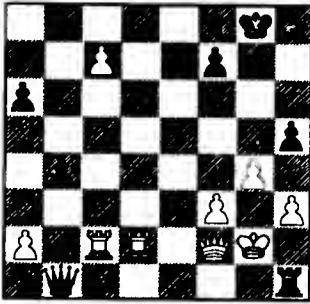
1. Ag7!! f1... Şg7 2. Af5 Şg8 3. Ff6 Kd6 4. Ah6 Şh7 5. Vh4 Kf6 6. Ag4 Şg8 7. Af6 Şg7 8. Ae8 kazanır. (1. Şg7 2. Af5 Ff5 3. ef5 Kd4 4. f6! Şh7 5. Ff4! Ae6 6. Vh5 Şg8 7. Şh2 ve kazanır) Ff2 2. Kf2 Vc4 3. Ae8 Ah7 4. Af6 Şg7 5. Fh6! (5. Şh6 6. Af5! Ff5 7. Kh2 mat) Şh8 6. Ad7 Vd4 7. Ae5 Terk.

İlk beş sayımızda mat kombinezonları ile ilgili çeşitli örnekler inceledik. Belirli bir sistem içinde vermeye çalıştığımız bu örneklerde kimi zaman atların, fillerin, kimi zaman kalelerin ya da vezirin başrolde olduğunu gördük.

Bu sayıda başrol oyuncumuz piyon: Satranç borsasında en ucuz kağıdı olan piyon, çok kazandıran bir yatırım aracıdır.

Gerçekten de piyonun terfi etme özelliği, oyun ortası kombinezonları ve oyun sonlarında sık rastlanan bir motiftir.

Birinci örneğimiz 1979 Riga Interzonal turnuvasından:

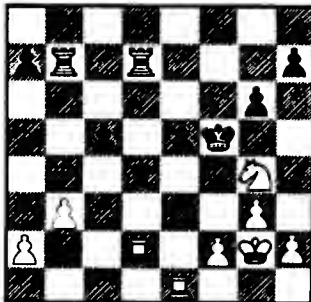
Bouaziz-Miles 1979

1. Kh3! 2. Şh3? (Burada beyazın kazanmak için soğukkanlı olup 2. Vf1! oynaması yeterliydi.)

2. Kh3 3. Şf2 Kf3 4. Şf3 Vf1 5. Şe4'ten sonra Miles'in terketmekten başka çaresi yok. Ancak o yıllarda Miles'in dünyanın en kuvvetli oyunlarından biri olması Tunuslu Bouaziz'i psikolojik olarak etkilenmiştir.)

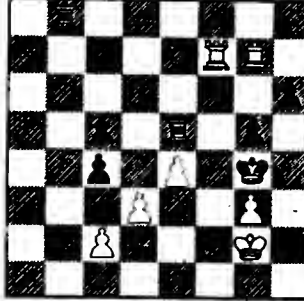
2. Vh1 3. Vf2 Vf3 4. Şh4 Fe7 5. g5 Fg4! 0-1 (6. Şg5 f6 7. Şh4 g5 mat)

inceleyeceğimiz ikinci pozisyon aynı yıl Belgrad'da oynanan Sovyetler Birliği-Yugoslavya takım karşılaşmasından

Petrosyan-Ivkov 1979

1. Kd4! terk (1. ed4 2. Ke5 Şg4 3. f3 mat) üçüncü pozisyonumuz aynı tema üzerine kurulmuş başka bir örnek

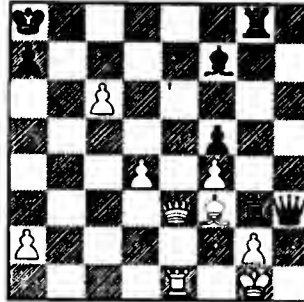
Duran-Kattogy 1957

1. Kf4! Şh5

2. Kh4! gh4

3. g4! mat

Son pozisyonumuz piyon terfi özelliğinin kullanıldığı ölümsüz bir oyundan alınmış

Mieses-Bardeleben 1905

1. Ve8!! Ke8 2. Ke8 Fe8 3. c7 Kf3 4. c8V mat

"Piyonlar Satrancın Ruhudur." Philidor

MART AYI ÇÖZÜMLERİ

Bönsch-Uhlmann

1. ab4! 2. hg4 (2. cb4 Ka2! 3. Şa2 Ka8 4. Şb3 Ka3 mat)

2. b3 3. Ke2 Fd3 4. Kb2 Ab2 5. Şb2 Ka2

6. Şb2 Fc4 0-1 (7. Şb4 Kea8 ve mat eder)

Vladimirov-Kharitonov

1. Vf6! Af6 2. Fc5! Fc5 3. gf6 Şf8 4. Kh8 mat.

Geçen sayının HEM EĞLENİN, HEM ÖĞRENİN Köşesinin Çözümleri

Enis BİLYAP

1. Çözüm: 1. Ve7+ Şg8 2. Ve8+ Ke8 3. Ke8+ Mat 1 Puan

2. Çözüm: 1. a6! ba6 (ya da b6) 2. c6 Beyaz kazanır 2 Puan

3. Çözüm: 1... Vc1+ 2. Ff1 Vf1! 3. Şf1 Kc1+ 4. Vd1 Kd1 Mat 3 Puan

4. Çözüm: 1. Kh8+ Şh8 2. e7 Beyaz kazanır 4 Puan

5. Çözüm: 1. Vg7+! Şg7*2. Fd5! 3. e6 Beyaz kazanır

6... Ka1+ 2. Fa2! Ka2 3. Şb3 Beyaz kazanır

1... Kh8 2. Fg8! Kg8 3. e6 Beyaz kazanır 7 Puan

7. Çözüm: 1. Fb4 Şf7 2. a4 Şe6 3. a5 Şd5 4. a6 Şc6 5. Fa5! Beyaz kazanır 8 Puan

8. Çözüm: 1. Kc8! Kc8 2. Ve7!! Beyaz kazanır 9 Puan

9. Çözüm: 1. d4! Kd4 2. e7 Kd5+ 3. Şg7! Kd8 4. Şf7 Beyaz kazanır 10 Puan

PUANLAMA:

35-50 PUAN: Kuvvetli amatör olduğunuz ortada, satranç sporuna ciddi olarak eğilmeli, daha fazla önem vermelisiniz; eğer "Satranç sporcu lisansı"nız yoksa hemen en yakın ilgili yerlere müracaat edip lisans çıkartmalı, ilinizde ya da ilçenizde satranç turnuvalarına çekinmeden girmeli; bu konuya gerçekten ve daha bilimsel biçimde devam etmelisiniz.

20-34 PUAN: Hiç de fena bir puan almadınız. Biraz dikkat sizi daha güçlü bir satranç oyuncusu yapabilir. Fazla aceleci olmamalı, satranç oyununu daha ciddi ele almalısınız. Satranç sizin için iyi bir arkadaş olacaktır.

10-19 PUAN: Büyük bir olasılıkla kolay soruları çözdünüz, ancak size daha çok puan getirecek sorularda daha dikkatli ve sabırlı olmalısınız. Satrancı bir çalışma konusu olarak ele almalısınız.

10 ve daha az PUAN: Satranç oyununa yeni başlamış olmanız çok sevindirici, çalışarak belirli bir yere gelebilirsiniz. Bu soruları incelediniz ve cevaplarını öğrendiniz, aslında çok da zor değiller, önemli olan araştırmak ve sıkılmadan bu yolda devam edebilmektir.

Düzeltilme: Geçen sayımızda ki "Hem eğlenin, hem öğrenin" köşemizin 1. diyagramında ki c8-kalesi fazladan basılmıştır. Düzeltir, özür dileriz.

Oyun sonları

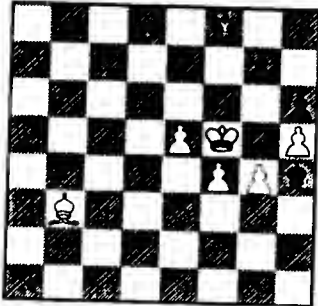
Can ARDUMAN

Bu sayıda 'Tüm Piyonlar aynı Kanatta-Bir Fazla Piyon' konumuzun örneklerini tamamlayacağız. İlk örneğimiz Ters Renkli Filler.

TÜM PİYONLAR AYNI KANATTA

BİR FAZLA PİYON TERS RENKLİ FİLLER

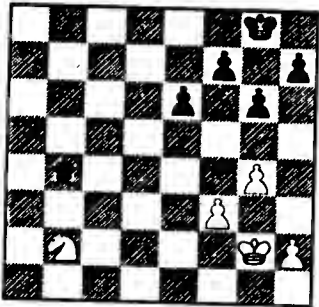
Ters renkli fillerde tüm piyonların aynı kanatta olduğu oyun sonları, hücum eden tarafın en az iki piyon fazlası, (hatta iki piyon bile yeterli olmayabilir) olmadıkça beraberdir. Ters renkli fillerde iki piyon fazla oyun sonlarının girişliklerini irdelemektense, size ilginç bir örnek sunmayı tercih ettim.

Ribli-Espig, Budapeşte 1975

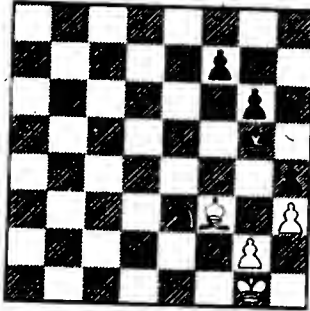
İki piyon fazla ama ters renkli filler ve ters renkli köşe olmasına karşın, Beyaz kazanmayı başarıyor: 1. g5! hg5 2. Şg4! (2. fg5? Fe1 3. h6 gh 4. gh Fd2! 5. Şg6 Ff4=) 2... Fe1 (Eğer 2... Şe7 oynarsa, 3. f5 Şf8 4. f6 Fe1 5. Şg5 fc3 6. Şf5 ve Beyaz 7 h6! tehdit eder ve 6... Fd2 7. Şg6'yla kazanır.) 3. Şg5 Fd2 4. Şf5 Fc1 5. Fc4 Fd2 6. Şe4 Fc1 7. h6! gh 8. f5 h5 (eğer 8... Şg7 oynarsa 9. Fe2 Fg5 10. Fh5 Fd8 11. Şd5 Fg5 12. Şe6 Şf8 13. f6 Fd2 14. Şf5 ve Siyah Beyaz'ın e6-e7 planını, filini a3-f8 diagonaline koyarak önlüyebiliyor, o zamanda Şd7 ve e7 kazanır veya 14... Fa5 15. e6 Fd8 16. Fg6 zugzwang) 9. f6 h4 10. e6 Fa3 11. Şf3! ve Siyah terketti Beyaz rahatça 'h' piyonunu alır ve Şahını d7'ye ya da eğer Siyah şahını d8'e getirirse o zaman, f7'ye getirir.

ATA KARŞI FİL

Korçnoy-Averbah, Moskova 1955

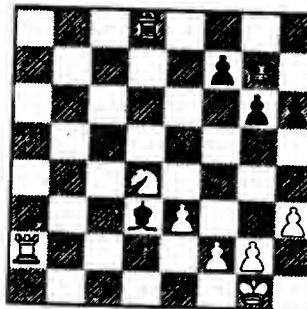
Tüm piyonlar şah kanadında ve Siyah'ın fili ve 'ters renkli köşe piyonu' var. Tüm bu unsurlar Beyaz'ın berabere yapmasına yetiyor. 1... Fd6 2. Ad3 f6 3. h3 Şf7 4. Şf2 e5 5. Şe3 Şe6 6. Şe2 f5 7. gf gf 8. Şf2 Şf6 9. Şg2 Şg5 10. f4! ef 11. Ae1 ve konum tamamen eşit.

Liskov-Bellin, Moskova 1949

Tahtada sadece 5 piyon kalmış, ancak fazla piyonla birlikte, Siyah'ın konumsal avantajları da var. Daha iyi hafif taş ve bazı zayıf kareler, g3-f2. Bunlar oyunu kazanmaya yetti.

1... Şf4 2. Şf2 Af5 3. Fb7 Ad6 4. Fd5 Ae4 5. Şg1 f6 6. Fc6 Şe3 7. Fe8 g5 8. Fd7! (Bu doğru değil, 8... Şf1 daha iyiydi, bu hamleden sonra Siyah 8... Şf4 6. Fc6 Ae5 10. Şf2 Ad3 11. Şe2 Ae5! 12. Fb7 Şg3 13. Şf1 f5 vb..., şeklinde oyunda olduğu gibi devam etmesi gerekirdi.) 8... Şe2 9. Fc8 Ag3 10. Fd7 Şe1! Siyah şimdi Şahını f2'ye getirir, ve 'f' piyonunu f3'teki değişime kadar sürer, atla aldıktan sonra 'g3' karesini Şahına boşaltır ve 'h' piyonunun düşürür. Oyun şu şekilde sona erdi. 11. Fc8 Ae2 12. Şh2 Şf2 13. Fd7 Ad4 14. Şh1 f5 15. e8 f4 16. Fd7 f3 17. gf Af3 18. Fg4 Şg3 19. Ff5 Ad4 20. Fg4 Ac2 21. Şg1 Ae1 22. Fe2 Ag2 0-1 F4 ve f2'ye giden tüm yolları kapamak olanaksızdı; gerçekte 10... Şe1'den sonra oyunu terk etmek Beyaz açısından çok mantıksızca olmadı. Diyagram 3'teki konum Siyah'ın Beyaz'ın piyonlarının içine nasıl sızdığını çok güzel gösteriyor. Eğer ilk pozisyonda Beyaz'ın piyonu h2'de olsaydı oyun berabere olurdu.

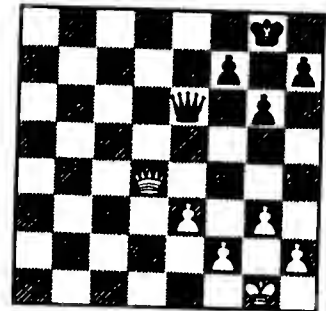
Adorjan-Çeskovski, Riga İZT 1979

Diyagram 4 oldukça ilginç. Siyah'ın tahtadaki kareleri değiştikten sonra, berabere yapıp yapamayacağı belli değil. Tahtada kaleler oluncada Siyah'ın görevi daha da güçleşiyor. 1... Kd7 2. Kd2 Fb5 3. Kc2 Fd3 4. Kc3 Fe4 5. f3 Fb7 6. Şf2 h5!/? (Bu hamle bir piyonu beyaz kareye koyuyor, fakat aksi takdirde Beyaz g4'le Siyah'ın piyonlarını durdururdu.) 7. h4 Fa6 8. Ka3 Fc4 9. Kc3 Fa6 19. Kc6 Ka7 11. Kc2 Fd3 12. Kd2 Fc4 13. e4 Ka1 14. Şe3 Beyaz'ın taşları iyi mobilize oldu ve artık bir plan yapması gerekir, kısaca, Şahının konumunu 'f4'e gelerek geliştirmek, ve sonra diğer taşların konumunu geliştirmeye çalışması gerekir. Belki iyi bir hazırlıktan sonra e5 oynanarak doğru olabi-

lir, eğer sonrasında at e4'e hemen gelebilirse. Ancak ben, Beyaz'ın bu noktaya kadar henüz bir plan yaptığını sanmıyorum. Çeskovski burada ajurne hamlesi yaptı. 14... f6'yı seçti; oldukça garip, ancak eğer insan böyle bir hamle yapmaya karar vermişse o zaman onu ajurne hamlesi olarak yapmak daha doğru. Oyun şöyle devam etti: 15. Şf4 Ka6? (15... Ka7) 16. Ac6! Kc5 17. Kd7 Şf8 18. Kd6 konum artık kazanç: 18... Fb5 19. Ab4 g5! 20. Şe3 f5 21. hg fe 22. f4 h4 23. Kd5 Kc3 24. Şd2 Kg3 25. Kb5 Kg2 26. Şe3 h3 27. Kb6 Kb2 28. Kf6 Şg7 29. Ad5 1-0

Diyagram 4'teki konumda Siyah'ın savunma yapabileceğini söylemek çok zor. 15... Ka5 ve belkide 14... h6'dan sonra oyun kayıp gözüküyor. Fakat eğer Siyah sakince savunma yapıp Beyaz'ın bir plan yapmasını bekleyseydi, beraberlik şansları artardı.

VEZİRE KARŞI VEZİR

"Beyaz daha iyi"

Bu konunun bir analizini vermeyeceğim, ancak şunu söylemek istiyorum: tabiki bir fazla piyon kazanç şansları veriyor, fakat inanıyorum ki mantıklı bir savunmayla Siyah berabere yapabilir. Tahtada vezirler olduğu zaman 'Beyaz'ın biraz dikkatli hareket etmesi gerekir. Larsen bir keresinde Keres'e karşı 4'e 3 vezir finalini kazandı zorlarken kaybetti.

**Dergimizi
beğeniyorsanız,
yaşamalarını ve
gelişmesini
istiyorsanız,
bir arkadaşınızı
Dergimize abone
yapınız.**

Dergimizin 5 no'lu sayısında, modern etüdünün yaratılmasında çok önemli rol oynayan iki büyük ustanın biri olan A. Troitzky'nin yolunda yürümüş olan L.Kubbel ve V.Platow'dan bahsetmiş, ve Kubbel'in mirasını incelerken şöyle demiştik: "İlginç olan, bu iki ustanın da kompozisyonla uğraşan kardeşlerinin olmasıdır". Fakat Kubbel ve Platow arasında önemli bir fark vardır: Problemci ve etütçü olan Leonid Kubbel'in kardeşlerinin ancak problemlerle uğraşmaları ve ayrı ayrı çalışmalarına karşın, Platow ailesinde Vassily ve Mihail kardeşleri yalnız etütlerle uğraşarak çoğunlukla beraberce çalışırlardı. Öyle ki bu yazının başlığı olarak rahatlıkla "Vassily ve Mihail Platow" koyabiliydik. Ancak Mihail çok iyi yardımcı olmakla birlikte, baş rolü (yani fikirler, etüt konularının seçilmesi vs) de daima Vassily'nin oynadığı bir gerçektir.

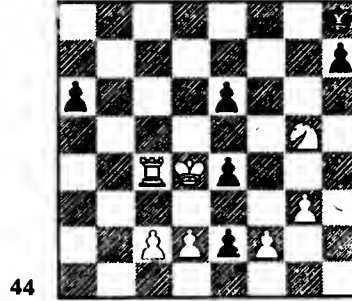
Vassily Platow (1881, Riga-1952, Moskova; Resme bakınız), birçok önemli Rus ve S.S.C.B Satranç dergilerinde etüt köşelerinin redaktörlüğünü yapmıştır. Çarlık Rusya'sında "Satranç revisti" (1909-10), S.S.C.B'de "Şahmatı" (1922-29) ve

"64" (1925-32); bu da dikkate değer keyfiyettir, zira asıl mesleği olan doktorluğa çok zaman ayırmış, ayrıca birçok büyük etüt müsabakalarında hakemlik yapmıştır.

1903 senesinden başlayarak 200'den fazla etüt yayımlanmıştır. (yukarıda da söylediği gibi, çoğunu kardeş Mihail ile beraber). "Yaratıcı" dönemi 25 sene sürmüştü, çünkü 1928 yılında aktif çalışmalarını bırakmıştır. Vassily, etüt kompozisyonuna ait fikirleri şöyle formüle etmektedir: "Her sanat eseri gibi, etüt ve hem içerik (içindekiler) hem de şekil (form) bakımından bazı gerekleri yerine getirmelidir. İçerik-kombinezon veya pozisyonel oyunda ifadesini bulan şu veya bu fikirdir; şeklin kusursuzluğu (eksiksiz oluşu, mükemmelliği) etüt kuruluşunun (yapısının) basitliği, ve araçların (vasıtaların) maksimal ekonomisi ile oluşur. İlk durum ne kadar basit ise, pozisyonda saklı olan fikrin ortaya çıkmasında o ölçüde etkili olur. Etüt kompozisyonunun bundan sonraki gelişmesine ait, 1990'da yayınlanmış olan ve İstanbul'da da birkaç nüshası bulunan müthiş değerli Rus "Satranç ansiklopedik Sözlüğü"nde şu bilgi yer almaktadır: "Platow, çeşitli tertibatta (kombinezonlarda) iki Figürün Vezire karşı mücadelesi (40'tan fazla etüt yayınlanmıştır), Figürlerin birbirlerine karşı mücadelesi (55 etüt) ve pat etütleri (44 eser) konularına özellikle eğilmiştir". H.Rinck ve A. Troitzky'den sonraki "ikinci neslin" en büyük ustalarından biri olan V. Korolkow da "Seçilmiş etütler" eserinde şöyle der: "V. Platow uzun ve çok yaratıcı faaliyet senelerinde özellikle Figürlerin mücadelesiyle uğraşmış ve

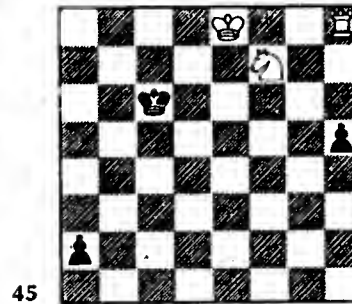
bunlar arasında bütün etütlerinin dörtte bir kadarını iki Figürün siyah Vezire karşı mücadelesini aydınlatmaya ayırmıştır". Gerçekten de, şimdi göreceğimiz gibi, bu tip etütler arasında birçok gerçek şaheseri bulunmaktadır. Pat etütleri bakımından ise (fikrimizce) Kubbel'in olağanüstü seviyesine ulaşamıştır. Şimdi Platow (ve kardeşinin) etütlerini gözden geçirelim.

44

V. ve M. Platow
Kazanç

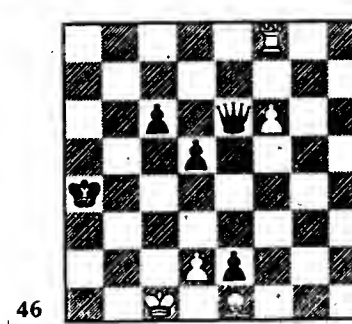
1. Af3! ef3 2. Şe5 e1v+ 3. Şf6 ...
4. Kc8 mat tehdidi ile.
- 3... Va1+ 4. d4 (!)
4. c3 h5 5. Şg6 Vb1+ 6. Şoo Vb8 vs
- 4... h5 5. Şg6 ve maktan kurtuluş yoktur.

45

V. ve M. Platow
Beyaz kazanır

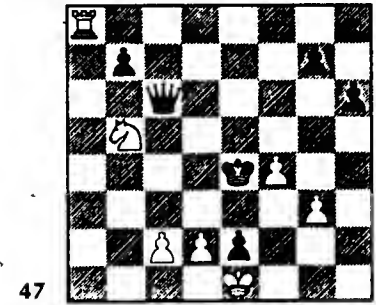
1. Kh6+ Şb7
- En iyi şans. 1... Şb5 yanıtı da a6-hanesini kontrol altına almakta, fakat bu taktirde kazanç yolu basitleşmektedir: 1... Şb5 2. Kh5+ Şb4 3. Kh1 Şb3 4. Ae5 Şb2 5. Ac4+ ve kazanır.
2. Ad8+ Şa7 3. Ac6+ Şa8
- Kolayca anlaşılacağı gibi, diğer hamleler partiyi hemen kaybettirmektedir (3... Şb7 4. Aa5+ ile 5. Ab3).
4. Aa5! a1v Aksi halde 5. Ab3 vs.
5. Ka6+ Şb8 6. Ac6+ ve Beyaz kazanır.

46

V. ve M. Platow
Kazanç

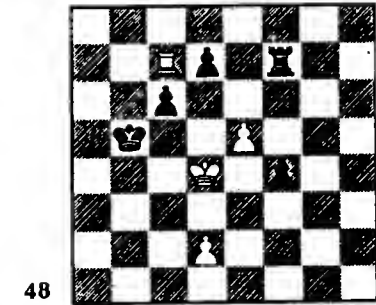
1. f7 ... 2. Ka8+ ile 3. f8v tehdidi ile.
- 1... Ve5(!) ...
- En iyi savunma; Siyah hem b8 hanesini kontrol altına almakta, hem de rakip Şaha karşı tehditler yaratmaktadır.
2. Ka8+ Şb3
- 3... Vb2+ mat tehdidi ile. Bu zor durumda Beyaz (çifte!) "celbetme" kombinezonu partiyi kazanır.
3. Ka3+! ...
- Siyah bu fediyi kabul etmek zorundadır.
- 3... Şa3 4. f8v+ Şb3
- Görünürde Beyazın mata karşı savunması yoktur. Fakat...
5. Vb4!! Şb4 6. d4+
- ve Beyaz Veziri ve partiyi kazanır.

47

V. Platow
Kazanç

1. Ke8+ Şd5 2. Ke6! ...
- Siyah, elbette, hiçbir beyaz Figürü alamaz: 2... Şe6 3. Ad4+; 2... Ve6 3. Ac7+; 2... Vb5'ten sonra ise 3. Ke5+. Demek ki siyah Vezir c6 hanesini terketmek zorundadır...
- 2... Vc4 (!)
- En iyi olanak. Gerçekten de, 2... Vc8'den sonra 3. Ke5+ hamlesi partiyi hemen kazandırır, çünkü siyah Şahın hem 3... Şc4 hem de 3... Şc6 yanıtlarından sonra Beyaz, At beyneli yardımıyla Veziri kazanır. Diğer taraftan 2... Vc2 yanıtından sonra da Beyaz benzer şekilde kazanır: 3. Ke5+ vs. Fakat yapılan hamleden sonra da "Vezir avı" devam etmektedir:
3. Ke4! ... Artık açıklama yapmaya gerek yoktur. Zorunlu hamle
- 3... Vc6 dir. Fakat şimdi Beyaz
4. d3 ... hamlesi ile siyah Figürleri büsbütün sıkışık duruma düşürür (tehdit 5. Ke5 mat)
- 4... Vg6 3. Ke5+ Şc6 6. Ke6+ Ve6 7. Ad4+ ve Beyaz kazanır.

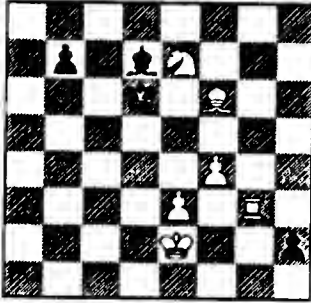
48

V. ve M. Platow
Kazanç.

Bu etüt Cekoslovak "Casopis Ceskoslovenskych Sahistu" Dergisinin büyük müsabakasında (1923)

birinciliği kazanmıştır. Oldukça karışık olan bu eserin birinci hamlesini bulmak zor değildir:

1. e6! Kf6
d-hattında karşı oyun hazırlamaktadır.
2. Kh7+ Şa6 3. ed(!) ...
Beyazın yegâne şansı.
3... Kd6+ 4. Şc5 Kd2 5. Kb2! ...
Çok ilginç bir olanak. Şuna dikkat edelim ki bu konumda 5. Kb2! yerine 5. Kb3 beraberliğe götürür: 5... f3! (siyah Şaha yol açmak amacı ile) 6. Kf8 Şb7, bariz bir beraberlikle.
Yapılan hamleden sonra Siyah d7-Piyonunu almaz: 5... Kd7 6. Şc6 ve Beyaz 7. Ka2 tehdidi yüzünden kazanır.
5... Kd3 6. Kb3! ...
Çok enteresan bir durum. Görünürde kuvvetli görünen 6... Şc6 hamlesi beraberliğe götürür: 6... Kc3+ 7. Şd6 Kd3+ 8. Şc7 Kc3+ 9. Şd8 Ke3 10. Kd2 Şb7 11. Kb2+ Şa7 12. Kb4 f3!, Beraberlik.
6... Kd2 7. Şc6 Kc2+ 8. Şd6 Kd2+ 9. Şc7 Kc2 10. Şd8 Ke2 11. Kf3 ... Partide yapılan bu hamleleri, Beyazın 6'ncı hamlesinden sonra gösterilen varyant ile karşılaştırınız. Şimdi Beyazın 6. Kb3! hamlesinin neden gerekli olduğu anlaşılır.
12... Ke4 12. Şc7 Kc4+ 13. Şd6 Kd4+ 14. Şc6 Kc4+ 15. Şd5 ve Beyaz kazanır.

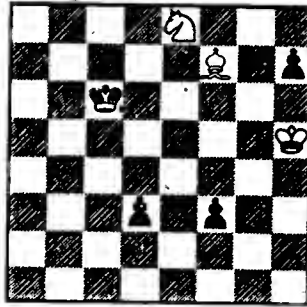

49

V. Platow
Kazanç

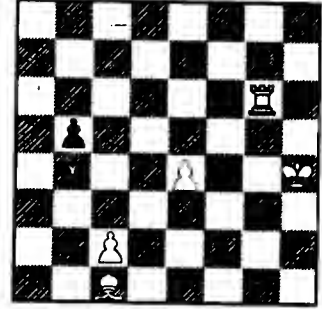
1. Ac8+! ...
Göz önüne alınan konumda Beyazın asıl düşmanı tehlikeli h2 geçer Piyonudur. Kolayca anlaşılacağı gibi, bunu ancak kale durdurabilir. Fakat nasıl? İşte bunu gerçekleştirmek amacıyla, Beyaz rakip Şaha karşı hücumu başlar. Fil hamleleri şimdilik işe yaramaz: 1. Fe5+? Şe5 2. Fd4 (d6)+ Şc4 vs.
1... Fc8
Azcok zorunlu bir hamle. Çünkü diğer yanıtlarda sonra Beyaz daha kolay kazanır: 1... Şc7 2. Fe5+ ve Beyaz Kale tempo ile h sütununa geçer (2... ŞcB 3. Kg8+ ile 4. Kh8; 2... Şc6 3. Kg6+ vs); veya

1... Şc6 2. Aa7+ Şb6 3. Fd4+ Şc7 4. Fe5+ ve kazanır.
2. Fe7+ ...
2. Fe5+ yeterli değil, örneğin 2... Şd5 3. a4+ Şe4 4. Ke3+ Şf5 vs.
2... Şc7
Yegane hamle. Siyah Şah, elbette, 4'üncü ve 5'inci yatay sıralarda kalmaz. 2... Şd7'den sonra ise 3. Kh3 hamlesi mümkün olur.
3. Fd8+! ...
3. Fd6+? Şc6 hamlelerinden sonra siyah Piyon Vezir olur. Beyazı ancak Fil fedaları kurtarır.
3... Şb8 4. Fc7+ Şa7 5. e4 (!) ...
Kritik bir durum. Görünürde 5. Kg5(?) hemen kazandırır, fakat 5... b6 6. Kh5 (zorunlu hamle) 6... Fg4+ 7. Şf2 Fh5 8. Şg2 Şb7 9. Fe5 Şc6 10. Şh2 Şd5 11. Şg3 Şe5 hamlelerinden sonra parti berabere kalır.
5... b6(!)
6. Ka3(a karşı en iyi savunma. 5... b5 veya 5... Şa6'ya karşı 6. Ka3+ partiyi hemen kazandırır. Şimdi ise 6. Ka3+? devam yolu 6... Fa6+ (kiş ile) 7. Ş... h1V yüzünden işe yaramaz. Öyle ki Fil rakip Şaha saldırılarına devam etmek zorundadır: 6. Fb6+ Şb8
Kolayca anlaşılacağı gibi zorunlu bir hamle (6... ŞaB 3. Ka3+; 6... Şb7 7. Kg7+).
7. Fc7+ Şa7(!)
Son "nefes" bildiğimiz gibi B. Ka3+? hamlesi 6... Fa6+ yanıtı yüzünden yaramaz. Fakat b6 Piyonu ortadan kalktığı için
8. Fb8+! ... hamlesi partiyi hemen kazandırır: 8... Şb8 9. Kb3+ Ş... (Fb7) 10. Kb1 ve Beyaz kazanır. Kale için hatları açmak amacıyla Fil altı defa (!) feda edilmektedir-hem şaheser, hem de bir nevi rekordur!
Aşağıdaki üç etüdün çözümleri gelecek ay verilecektir.

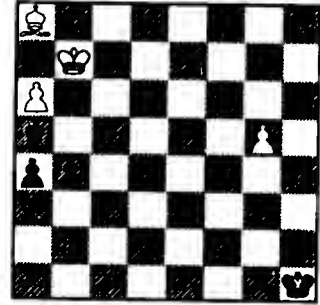
50

V. ve M. Platow
beraberlik

51

V. ve M. Platow
Kazanç

52

V. ve M. Platow
Kazanç

Sayı 5'teki etütlerin çözümleri.

41. L. Kubbel. 1. c3+! Şc3 2. Fc5 Ae6+ 3. Şh4! Ac5 4. Şh3 Fg1 4... Ff4 5. Ad5+! 5. Şg2 Fd4 (5... Fe3 6. Ad5+! 6. Af5=).
42. L. Kubbel. 1. Af5(!). Beyaz File g7-hanesine gitmesini sağlamak amacı ile. 1... a2 2. Fg7 Şf5 3. Şd5 Fd8 4. Fa1! İlginç bir olanak! 4... Ff6 5. Şc4 Fa1 6. Şb3=.
13. L. Kubbel. 1. Kh6+ Şg5! [1... Şg3 (g4) taktirde 2. Kh7=] 2. Kh7 Şg6 3. Kh8 Şg7 4. Kh5! g1V (4... Şf6 5. Kh6+ Şf5 6. Kh5+ Şf4 7. Kh4+ Şf3 B. Kh3+ Şf2 9. Kh2, =) 5. Kg5+! Vg5 Pat.

Tarihten sayfalar

Sayın Doğan Günsav'ın anılarını vermeye devam ediyorum. Notlar el yazısı ile yazıldığından okurken bazı hatalar istemeden oluşmakta. Bunların düzeltmeleri yazımızın sonunda bulacaksınız. Bu tür hatalarımız için özür dileriz.
"Üsküdar Halk Evi, şimdiki Üsküdar kaymakamlığının bulunduğu bina idi. Kadıköy Halk Evi ise, şimdiki Adliye binasının bulunduğu yer idi. Özel olarak yapılmışlardı. Diğer ilçelerdeki Halk evleri de her türlü gençlik faaliyetlerinin yapılabileceği kapasitede idi. Bilhassa Fatih Halk Evi binası çok uygundu. Biz satranççı gençler olarak niçin bu halkevlerinden istifade etmeyelim! Buralarda satranç kolları kurup

gençlerin satranç faaliyetlerini iyi şartlarda yerine getirmeleri sağlanabilirdi. Bu fikri ortaya atmak üzere 5.2.1941 de VATAN gazetesinde "En yaşlı dimağ sporu Satranç" isimli bir makale yazdım. Ve burada Akli faaliyet bakımından fertlere çok lüzumlu olan bu oyunu halk evlerine sokarak gençler arasında yaymalıyız fikrini savundum.
Bu arada Ahmet Tevfik Yücesoy ile C.H.P İstanbul İl Başkanı Dr. Behçet Uz'a gittik. Bu fikri ilettilik. Çok ilgilendi. İsmet Paşa ve Şükrü Saraçoğlu'nda satranç oynadığını bildiğinden derhal bu işle meşgul olacağını İlçe Halk Evlerinde, Satranç Kolları kurulmasının münasip olacağını beyan etti. Ve emrini

verdi, neticelendi. Önce Üsküdar, Kadıköy, Fatih Halk Evlerinde Satranç kolları kuruldu. Mahalli müsabakalar yapıldı. Rahmetli Nevzat Süer Kadıköy Halk Evinde satranççı öğrenmiş ve orada yetişmiş ünlü satranççı idi. 1942 senesine gelindiğinde artık satranç meraklıları Halkevlerinde toplanıp satranç faaliyetinde bulunuyorlardı.
Üsküdar satranç kolu başkanı olarak Ağustos 1942 de Üsküdar'da büyük bir satranç turnuvası tertip ettik. Kazanan ilk üç kişiye satranç takımı ödülü ortaya koymuştuk. İstanbul'daki sayılı oyuncuların turnuvaya davet ettik. Birkaç oyuncu müstesna, iyi oyuncular turnuvaya girdiler. Bugün bu turnuvaya kimler

H. Sertaç DALKIRAN

girdi, kaç kişi girdi maalesef tam hatırlayamıyorum. Yalnız: 1. Victor Franco 2. Ahmet Tevfik Yücesoy 3. Doğan Günsav oyunlarının kazandığını biliyorum. Müsübakada oynanan oyunların kalitesi ve sitili bakımından bir oyunu örnek olarak sunuyorum: Victor Franco-Doğan Günsav (25.8.1942)

İki At oyunu

1. e4 e5 2. Af3 Ac6 3. Fc4 Af6 4. d4 ed 5. 00 Fc5 6. e5 d5 7. ef dc 8. fg Kg8 9. Ke1 Fe6 10. Ag5 Vd5! 11. Ac3! Vİ5 12. g4 Vg6 13. Ace Fb6 14. h4 000 15. h5 Vg7 16. Ae6 fe6 17. g5 d3 18. cdKd3 19. Vg4 Vİ7 20. Fİ4 Vİ5! ef5 22. Af6 Kgd8 23. Ah7 Ad4 24. Şg2 25. g6 Aa1 26. Ka1 Fd4 27. Ke1 Şd7 28. Ke2 Ke8 29. Kc2 b5 30. h6 Kg8 31. g7 Fg7! 32. hg7 Kg7 33. Ag5 Kd4 34. Kd2 c5 35. Şİ1 Şc6 36. Ae6 Kd2 37. Fd2 Ke7 38. Af4 b4 39. Ag6 Ke6 40. Ah4 Kf6 41. Şe1 a5 42. Af3 Şd5 43. Şd1 Şe4 44. Ag5 Şd3 45. Fe3! Kh6 46. Af3 Kh1 47. Ae1 Ke1! 48. Şe1 Şc2 49. Fc5 Şb2 50. Şd1 c3 51. Fd4 Şb1 0-1

Bu turnuvadan sonra TAN gazetesinde, Şevket Rado Akşam Gazetesinde ve daha bir çok yazar satranç hakkında "Yayılmaması gereken bir oyun" olarak makaleler yazdılar. Radyoda da Üsküdar Satranç Turnuvasından övgü ile bahis edilmiştir". (Devamı gelecek sayıda)

Geçen Sayının Düzeltmeleri

1.ci Sütun

Hatalı

Düzeltilmiş

2.ci Sütun

Ekrem ARYON

Ekrem ARGON

Besim GÜRÜNSU

Besim GÜRMEN

Vapur iskelesi yolundaki

Vapur İskelesi yanındaki

Aykut hocadaki

Aykut Handaki

3.cü Sütun

Boğdan Televich

Bagdan Jolevich

Romanyalı Dimi

Romanyalı Dimo

Fransetti Jorj

Fransetto Jorj

Av. Orhan Ansal

Av. Orhan Arsal

Dr. Yüzbaşı

Dz. Yüzbaşı

Cahit Uzman

Cavit Uzman

Bay Torj'dan

Bay Jorj'dan

Dr. Haudi Dilemurgunun

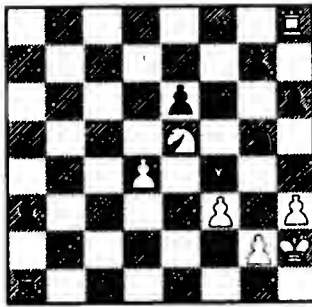
Dr. Hamdi Dilevurgunun

Konuk yazar

Esad YAVUZ

KAÇ HAMLE

(Başlangıcı 3, 4 ve 5. sayılarda)

44. Ka8!

Bu Kale hamlesi, 44... Şe3 e mani oluyor: 45. Ka3 ve arkadaş 46. Ac4+ Siyahı çok zor problemlere sürükler. Öbür olasılık 44. Ac4 a2 45. Kf8+ Af6 (belki 45... Şg5 daha basit olur) 46. Ka8 Kc11 ile Atı kazanırsa da ortaya bir çok karmaşıklık çıkar. Devam şöyle olabilir: 47. g3+ Şg5

(47... Şf3 48. Ae5+ Şe4 49. Ka2 Şd4 kazanma şansı yüksek) 48. f4+ Şh5 49. Ka5+ (veya 49. g4+ Şh4 50. Ae3 Ag4+ ve arkadaş 51... a1=V vb) 49... g5 50. g4+ Şh4 51. Ae3 Ag4+ arkadaş 52... a1=V ile Siyah kazanır. 44... a2

O zamana kadar her hangi bir gelişme için daha iyi bir yol bulmuş değildim.

45. Ka3 Ac3

Siyahın hücumu daha gelişmiyor. Örneğin aşağıdaki piyade hamleleri, 45... g6 46. g3+ Şf5 47. g4+ Şf6 48. Ka7 veya 45... h5 46. h4 g5 47. g3+ Şf5 48. g4+ PxP (veya 48... Şf6

49. gh PxP 50. h6 vb.) 49. fg+ Şe5 50. h6 Siyaha kesinlikle kazanç umudu vermez. Yukardaki Ac3 yerine 45... Ae3 de düşünülebilir. Bu hamleden sonra Siyah iki yolla durumunu savunabilir: birincisi basitçe 46. Ad3+ Şg5 47. Ab4 vb, ikincisi ise pek şık biçimde 46. g3+! Şf5 47. Ka7 şimdi Siyahın 47... Af1+ oynamaması gerekir zira 48. Şg2 Ag3 49. ŞxAl Kg1+ 50. Şh4 ve beyaz kazanır, (Kf7 ile mat bekliyor.)

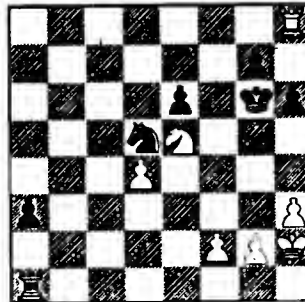
46. g3+! Şe3

veya 46... f5 47. Ka7! Mat tehditleriyle.

47. KxA+ Şd4

48. Ka3 ŞxA

Erişilen kale oyun sonunda Siyahın bir piyonunun fazla olduğu doğru ama, kalenin pasif pozisyonu, reel kazanma şansını çok şüpheli kılıyor. Analitik açıdan bakıldığında durum doyurucu değil, istemeye istemeye 42... Şf6 yi bir tarafa bıraktım. Şimdi her şey sonuncu olasılık 42... Şf6 da bir şeyler olup olmamasına bağlıdır. Varyand D

42... Şf6

Bu hamle başlangıçta bana hiç de çekici gelmemişti, çünkü ya Şahımı kişilerden kurtarmak veya mümkün olduğu kadar hızla e4 veya e3 üzerinden geçirmeyi istiyordum. Artık bu girişimler gerçekleştirilemeyeceğine göre bu hamle bana daha çok umutlu gözüküyordu. Hakikaten, niye Şahı bir sürü mat ağları arasında dolaştırıyım da sakın sakın ve rahatça Vezir kanadında oynatmıyayım? Doğru, bu arada Beyaz tatsız bir kaç şah tehdidi yapacak, ama belki de bunlar yalnızca iki tane beyaz aletle yapılacağından o kadar tehlikeli olmayabilirdi. Ne olursa olsun bu olasılığı şimdi daha yakından incelemeliydim.

43. Ka8!

Şüphesiz en iyi savunma. Şimdi, 44. Ka7 ye karşı, Siyahın hemen Şahını uzun bir yolculuğa çıkarması gerekiyor, aksi halde Şahın yolları kesilecektir.

43... Şe7

44. Ka7+ Şd8

Diagram 5

Bu burda az veya çok mecburi görülüyor. Bir kere daha geleceğe güvenle bakabiliyordum, zira hasmının devam! kişi beraberlik şansı yoktu. Aşağıdaki devam yolları Beyazı hiç bir yere götürmüyor: 45. Ka8 Şc7; veya 45. Ac6+ Şe8; yahut 45. Af7 Şc8 46. Ad6+ Şb1 47. Kb7+ Şa8. Acaba problemin çözümü bu muydu? Ancak böyle bir sonuca gelmeden öbür savunma olasılıklarını da hesaba almalıydım, Siyahın VKP yi Vezir çıkarmak için daha epey işi vardı.

45. Kg7!

Beyaz kazandığı zamanı, bir piyadeyi ortadan kaldırıp Atını VKP için feda ederek beraberlik şansını ele geçirmek için kullanıyor. Şimdi Siyah VKP sini nasıl ilerletebileceği problemiyle karşı karşıyadır.

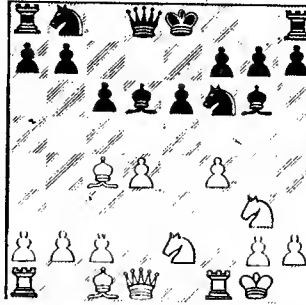
45... a2

(Devamı gelecek sayıda)

Puanlı Satranç

Ali İPEK

Bu sayımızda sizlere Hollanda'lı Büyükuşta J. Van der Wiel ile ABD'li Büyükuşta Y.Seirawan arasındaki oyunu veriyoruz. 1980 Yılında Baden'de oynanmış olan bu partide siyahın hamlelerini bilmaya çalışacaksınız. Diyagramdaki konumdan itibaren hamleleri kapatarak; beyazın hamlesini oynayıp, siyahın hamlesini tahmin ediniz. Oyunun sonuna kadar kendinize 1.5 saatlik düşünme süresi tanımanız uygun olacaktır.

J. Van der Wiel-Y.Seirawan (Caro-Kann Savunması)

1. e4 c6 2. d4 d5 3. Ad2 de4 4. Ae4 Ff5 5. Ag3 Fg6 6. Fc4 e6 7. A1e2 Af6 8. 0-0 Fd6 9. f4

- 9... Vd7! (Bu pozisyonda f5 karesini kontrol etmek gerektiğini düşündüyseniz 3 p. daha alınız. 9... Vc7 4 puan. 9... 0-0 1 puan) 7 puan
10. Fd3 10... Fd3 2 puan
11. Vd3 11... g6 (11... c5 için 2 puan) 4 puan
12. b3 12... Aa6 (12... 00 için 2 puan) 3 puan
13. Fb2 13... Fe7 (Beyazın 14. d5! ile aktif bir oyun elde etmesini önlemek amacıyla bu hamleyi düşündüyseniz 3 puan daha alınız.) 4 puan
14. c4 14... Ac7 (14... 0-0 2 puan) 3 puan
15. Vf3 15... 0-0 (15... 0-0-0 2 puan) 3 puan
16. Ac1 16... Ace8! (16... b5 için 2 puan, 16... c5 için 1 puan) 7 puan
17. Ad3 17... Ag7 (17... Ad6 için 2 puan) 4 puan
18. Ae5 18... Vc7 3 puan
19. h3 19... Kad8 (19... Af5 2 puan, 19... Kfd8 için 1 puan) 3 puan
20. Kad1 20... h5! (20... Af5 veya 20... c5 için 2'şer puan) 6 puan
21. Ae2 21... h4 3 puan
22. Ag4 22... Afh5 (22... Ag4 23. hg4 ile f5 karesinin kontrolünde beyazın söz sahibi olacağını düşündüyseniz 3 puan daha) 3 puan
23. Vc3 23... Şh7 (23... f6 için 1 puan. 23... Af5? oynamak isteyenler 4 puan çıkarsınız. Çünkü 24. d5! var.) 4 puan
24. Kf3 24... Af5 2 puan
25. Ae3 25... Ff6 (25... Ae3 2 puan) 3 puan
26. Ag4 26... Fh8 (26... Fg7 2 puan) 2 puan
27. Ae5 27... Af4! 6 puan
28. Kf4 28... Fe5 1 puan
29. Ke4 29... Ff6, (29... Fg7 veya 29... Fh8 içinde 2'şer puan) 2 puan
30. Kf1 30... c5! (30... Kd7 için 2 puan) 5 puan
31. Vd2 31... cd4 (Beyazın 32. Ad4 hamlesine 32... Vb6 oynamayı düşündüyseniz 4 puan daha alınız.) 2 puan

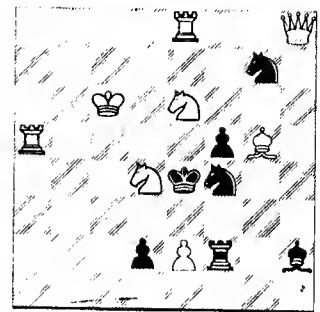
Değerlendirme

- 80 Puan ve yukarısı
60-79
50-59
40-49
30-39
20-29
10-19
0-9

Büyükuşta
Uluslararası usta
FIDE Ustası
Kuvvetli Bölge Oyuncusu
Kuvvetli Kulüp Oyuncusu
Vasat Kulüp Oyuncusu
Zayıf Kulüp Oyuncusu
Usta Adayı (!)

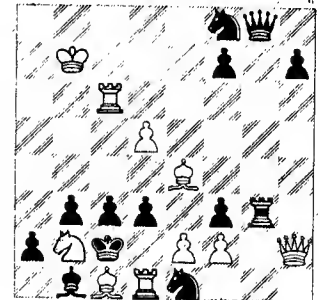
Problemler

G. Cristoffanini, 1931

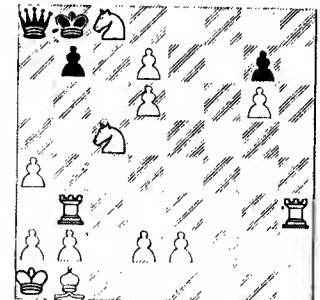
2 hamlede mat

P. F. Copping, 1969

3 hamlede mat

T. R. Dawson, 1924

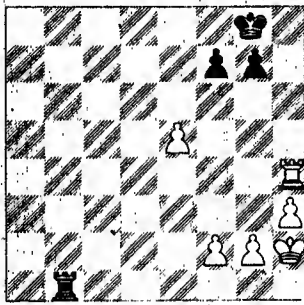
2 hamlede mat

Geçen Sayının Çözümleri

1. Vf7 Kf7 2. Aa4 Ya da 1...Ke4'e 2.Vb7, veya 1...Kf2 2.Ab7. Son olarak 1...Kg2 2.Vd7
2. Şg8(Fikir Fd4) ~, 3.Ad2; 1...Fe5'e 2.Ke6 Ae6 3.Vb7. 1...Ff4'e 2.Kg4 hg4 3.Vh1
3. 1.Vf8(Fikir 2.Ae6) 1...Kd4 2.Ag3 Ke3 3.Af1; 1...Fd4 2.Ah6 Şe3 3.Ag4; 1...Ad4 2.Ah4 Şe3 3.Ag2; 1...cd4 2.Ad6 Şe3 3.Ac4; 1...cd4 2.Ae7 Şe3 3.Ad5

Bu köşede oyunsonlarının materyal olarak ele alındığına çok ender tanık olacaksınız. Fakat 1953 Curacao Aday maçlarında, GM Geller'in sergilediği inançlı savunmayı, iyi savunma yapmak isteyen herkesin görmesi gerektiğini inandığım için incelemeye alıyorum.

Reshevsky-Geller Adaymaçları 1953

Parti ile ilgili tüm yorumları, bu çok zor savunmayı başarıyla yöneten Büyükuşta EVFİM GELLER'in ağzından dinleyelim:

"Partinin sonucunun ne olacağı hemen bellidir. Oyunun kazanılmış olduğundan %100 emin olan Büyükuşta Samuel Reshevsky, ajurne zarfını son bir kez incelerken, arkasına yaslanıyor, hislerini gizlemek için çaba sarfetmiyordu. Hatta ajurnenin oynanacağı sabah yanıma gelerek, bana bu pozisyonun gerçekten oynamaya niyetli olup olmadığını soruyordu. Masa başına oturduğumuzda, kendisine bir fincan kahve getirdi ve tadını çıkara çıkara, şekeri karıştırmaya başladı.

Yuri Averbah ile yaptığımız ev analizinde, siyaha kurtuluş umudu tanıyan üç olasılığın varlığını keşfettik. Birincisi, beyazın f ve h dikeyindeki piyonların tahtada kalmasını sağlayıp diğerlerini kırışmak. Bilindiği gibi bu beraberlik olasılığı yüksek olan bir final türü. İkincisi beyazın arta kalan iki fazla erinin güvenli bir şekilde bloke edilmesi idi. Üçüncüsü ise neredeyse mucizevi bir pat fikri idi. (20. yy.'ın en güçlü GM'lerinden biri olan Reshevsky, tüm büyükustalar arasında pat tuzağına en fazla düşenidir. İleriki yazılarda fırsat buldukça 'Reshevski-pat'larından örnekler vermek istiyorum. Yazarın notu.) Oyunun daha sonraki gelişiminden çıkan

şey Reshevsky ilk iki olasılığı keşfedip bunlara karşı çözüm bulmuş fakat son fikri tamamıyla atlamıştır.

41... Ke1

42. f4 Ke3

43. Kg4 Şh7

44. Kg3 Ke2

45. h4?

Pek dikkat çekmeyen ama aslında çok ciddi olan bir hata. Reshevsky her halukarda kazandığını düşünüyordu. Fakat bu hatasıyla g4'ün kontrolünü kaybediyor zaferi ne kadar zora soktuğunun farkında değildi. Kalesini g3'den çekmek suretiyle, şahının önünü açmaliydi.

45... Ke4

46. Kf3 f6

Beyazın 45. hamlesindeki zaafdan dolayı, bu kırışma olası hale geldi.

Siyah rakibine bir piyon zinciri kurma fırsatı vermeden g4 hanesini kontrol etmek istiyor.

47. e6 g6

48. Şg3 ...

Beyaz 48. g4 oynasaydı, oyunu f5 ile sürdürecektim. Bu beyaza iki seçenek bırakırdı: Ya daha önce bahsi geçen f ve h piyonlu oyunsonuna geçiş yapmak ya da 49. g5 Şg6'dan sonra g1h dikeyindeki piyonlarının bloke edilmesine izin vermek. Her halukarda kazanç çok güçleşir.

48... Şg6

49. Ka3 f5

Siyah bayağı ilerleme kaydetti. Figürleri aktif, beyaz piyonların ise hareket özgürlüğü kısıtlandı. Reshevski şimdi kazanca giden tek, yegane yolu bulmak zorundaydı. 50. Ka8! ve şu pozisyona ulaşma amacını gütmelidir. Beyaz kaleyi g5'e, piyonu h5'e, ve şahını da h4'e yerleştirmek. Zira siyah artık, şahını h6'da, kalesini de 5. yatay da tutmak zorunda kalır. Artık beyaz siyahın ara şah çekme olanağını elinden almış olmanın verdiği içi rahatlığı ile, g2 g3 g4 sürebilir. F ve h piyonunun kaldığı bir oyunsonuna geçemediğinden, artık kayıp kaçınılmazdır.

Reshevsky muhtemelen aynı amaca daha zorlayıcı bir şekilde ulaşabileceğini düşünüyordu. Ama büyük sürpriz onu tam da burada bekliyordu.

50. Ka6 Şh5

51. Kf6

Siyah kaybediyor gibi duruyor. Ama çok şükür ki beyaz şahın vaziyeti zaten yeterince kötü!

51... Ke3

52. Şf2 Ka3

53. g3

Reshevsky 53. Kf5 Şh4'den sonra oluşan, geçer piyonların bloke edildiği pozisyonunun remis olduğunun farkındaydı, tabii. Parti hamlesi elde etmek istediği: 53... Ka5 54. Şg2 Kb5 55. Şh3 Ka5 56. Kf8 Kb5 57. Kg8 Şh6 58. Kg5 Ka5 59. h5 ve ardından 60. Şh4 ve 61. g4

53... Kf3!

Beyaz kaleyi ister 54. Şg2 Kg3'den sonra alsın, ister şimdi alsın, siyah pat olur. Bu hamleyi yaptıktan sonra, küçük bir şaka yaptığımı itiraf etmeliyim: O zamanlar tüm gazetelerin yazdığı gibi, küçük bir öd alma. Reshevsky şaşkın bir şekilde tahtaya bakmakta iken, aynı onun yaptığı gibi kendime bir bardak çay getirttim ve tadını çıkara çıkara karıştırıp, şekeri erittim.

54. Şe2 Kg3

55. Kf5 Şh4

Şimdi sis dağılıyor. Şahlar, piyonları destekleyemiyor, yaklaşamıyorlar. İkisi de aynı anda buna girişecek olursa, materyal eşitlik sağlanıyor.

56. Şf2 Ka3

57. Kg5 Kb3

58. Kg1 Şh5

59. Şe2 Ka3

60. f5 ve oyun berabere bitti.

Savunma dirençli olmak, satranç sporunun büyük haz verici taraflarından biridir. Fakat, öte yandan Savunma'nın içeriği, kuşattığı evreler oyunun tüm safhaları ile iç içedir. Zaman içinde doğruluğu onaylanmış birtakım savunma yöntemlerini, bu sayfada vermeğe çalışacağım. Bu safhalar aslında geçişli olduğu gibi, bir ve aynı oyun planı içinde yer alabilmektedir. Örneğin, pasif bir savunmadan çıkmanın yollarından biri, rakibin saldırı potansiyelini yok edip, oyunu sadeleştirip, geçilmez surlar inşa etmek, ya da pat arayışlarına girmektir. Savunma temasına önem veren, üzerinde titizce çalışan oyuncu, oyun esnasında ortaya çıkan problemleri çözmede, yöntem ve çarelere önceden sahip olur.

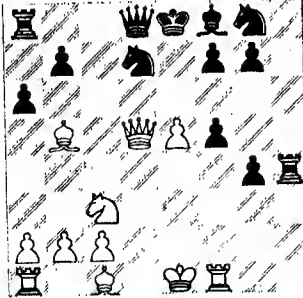
GATA KAMSKY

Tatar uyruklu Gata Kamsky'nin çocukluğu Leningrad'da (eski ve yeni adıyla St. Petersburg, veya Rusyada söylen- diği gibi Peterburg) da geçmiştir. Okulda bütün yaşlılarını satrançta çok gerilerde bıraktığı için, SSCB Satranç federasyonu 12 yaşındaki Gata'yı Gençler Dünya Şampiyonluğuna göndermiştir. (Innsbruck, 1986) Bu turnuvada yaş sınırı 16 idi ve çeşitli ülkelerden gelen 46 oyuncunun yaşı bu sınıra yakındı. İsviçre sistemine göre oynanan 11 turdan sonra Gata 6 1/2 puanla 9 ila 15'inci yerleri paylaştı. Turnuvayı bugün adına az rastlanan İslandalı Steffenson 9 1/2 puanla kazandı. İkincilik ise bugün kuvvetli GM olan İngiliz Adams'ın oldu. Bu turnuvada Gata'nın kazandığı bazı partiler olağanüstü yeteneğini tespit etmiştir; o zamanki ustalığının örneği olarak, Norveçli Fossan'a karşı oynadığı partiyi gözden geçirelim.

Kamsky-Fossan

Caro-Kann savunması

1. e4 c6 2. d4 d5 3. e5 f5 4. Ac3 e6 5. g4 f6 6. Age2 c5 7. h4 cd? Teoriye göre burada doğru devam yolu 7... h6'dır.
8. Ad4 h5 9. f4! hg 10. Fb5+ Ad7 11. f5! ... Cesur, fakat şanslı bir hücumun başlaması.
11... Kh4 12. Kf1 f5 İsviçreli IM Wirthensohn'un analizlerine göre bu durumda 12... ef devam yolu da yeterli değildir, örneğin: 13. e6! (11. f5 hamlesi ile başlatılan saldırının "püf noktası") 13... fe 14. Ae6 Ve7 (14... Va5 15. Vd5 Af6 16. Fd7+ veya 14... Vb6 15. Af8! vs) 15. Ve2 Af6 16. Ac7+ Şd8 17. Aa8 Şc8 18. Ve7 Fe7 19. Fg5 vs, +.
13. Af5 ef 14. Vd5 a6

15. e6! ... Hücumun doğru devamı yolu. İyi görünen 15. Kf5?! hamlesi 15... f6 yanıtı yüzünden iyi değildir. Wirthensohn'a göre Diyagramda gösterilen pozisyonda 15. Fg5 Fe7 16. Kf5 devam yolu partiyi kazandırdı. Küçük Gata'nın parlak taktik çözümü aşağıdaki varyantlara dayanmaktadır: 15... fe 16. Ve6+ Age7 (16... Ve7 17. Fd7+ veya 16... Fe7 17. Vg8+) 17. Kf5 Kh1+ 18. Şf2! Vc7 19. Vf7+ Şd8 20. Vf8! Af8 21. Ff8x veya 15...

ab (15... fe yerine) 16. ef+ Şe7 17. fgA+ (veya 17. fgV) 17... Şe8 18. Ve6+ Fe7 19. Ae7 Ve7 20. Ve7+ Şe7 21. Fg5+.

Partide ise daha aşağıdaki hamleler yapılmıştır:

15... Agf6 16. ed+ Ad7 17. Fg5! Fe7 18. Kf5 ve Siyah terketti.

Kamsky, bilindiği gibi ailesi ile beraber ABD'ye göç etmiş ve çeşitli uluslararası müsabakalarda başarılı oyunlar çıkarmıştır. Fakat kariyerindeki en önemli "kilometre taşı" Tillburg 1990 turnusudur. Bu kuvvetli çift- raundlu GM turnusunun neticeleri şöyledir: 1-2. Kamsky ve İwantschuk (8 1/2-puan), 3. Gelfand (8), 4. Short (7 1/2), 5. Timman ve Andersson (6 1/2), Nikolic ve 6. Seirawan (4 1/2!). Kamsky her ne kadar daha önce de kü- çükkenemeyecek başarılar kazanmış ise de, bu sonuç bir çok etkisi yapmıştır. Alman Sat- ranç federasyonu başantrenörü, unutulmaz Sergiu Samarian, "Schachreport-Deutsche Schachzeitung" dergisinde, bu başarı ile il- gili olarak şöyle demiştir: "Gata Kamsky, Dünya Satrancının yeni veliahtı mıdır? Bu- gün, 16 yaşında, Fisherin aynı yaşta oynadı- ğından daha mı iyi oynuyor? Bu ve benzeri soruları, 16'nci kategoriden(!) Tillburg 1990 turnusunun sonuçları ile özellikle Gata'nın oynadığı partileri zevkle incelemiş olan bu satırların yazarı, kendi kendine sormaktadır. Evet, aşağı yukarı inanılmaz bir olay; fakat 16 yaşındaki genç, olağanüstü yüksek kate- gorili bir GM turnusunu kazanmıştır. Sat- ranç Dünyasını daha da çok şaşırtan keyfi- yet, Gatanın bu turnuvayı nasıl kazandığı- dır: Kamsky'nin bu başarısı Capablanca, Ke- res ve Fisher'in gençliklerindeki performan- sı hatırlatmaktadır".

Buna ait birkaç söz daha. Samarian bu yazı- sında şöyle demektedir: "Evet, ... bir GM tur- nusunu kazanmıştır" Bu da doğrudur. Çünkü her ne kadar Kamsky ve İwantschuk 8 1/2'ar puan almış iseler de, kazanılmış olan puanların Sonneborn-Berger sistemine göre değerlendirilmesi sonucu durumun ol- dukça büyük bir farkla Kamsky'nin lehine olduğu görülür. Çünkü Kamsky başta gelen iki rakibe karşı 4 puandan 3 puan, İwantsc- huk ise 1 puan (!) almış ve puanları daha çok sondeki iki ustadan kazanmıştır.

Bu büyük zafer Kamsky'yi birdenbire "zir- ve" dediğimiz sınıfa götürmüştür. Bu yüz- den rahmetli Samarian, yukarıda aktarılan yazısındaki sorulardan birini şöyle tekrarla- mıştır: "Şimdi İmparator Kasparov'umuz, Kral Karpov'umuz ve genç Veliaht Kamsky'miz mi var? Bunu tek bir zafere da- yanarak söylemek zordur; fakat bu genç adam aynı şekilde oynamaya devam ederse, Dünya Şampiyonluğu yarışında söz sahibi olacağı şüphe götürmez".

Biz elbette, Gata'nın bundan sonraki netice-

lerini burada kısaca gözden geçireceğiz. Fa- kat daha önce şuna dikkati çekmek yerinde olur ki, Dünya Şampiyonluğu sahasında za- manlar çok değişmiştir. Gerçekten de, Ste- initz'e karşı oynadığı maçı (+10-5=4) ve böylece Şampiyonluğu kazanan Lasker, rö- vanş maçında daha da iyi bir skor elde et- miştir (+10-2=5). Asrımızın başlangıcında baş "adaylara" karşı oynadığı maçların skor- ları şöyledir: Marshall'a karşı (1907), +8- 0=7; Tarrasch'a karşı (1909), +8-3=5; Ja- nowsky'ye karşı (1909), +7-1=2. Ancak Karl Schlechter ile oynadığı (10 partilik) maç be- rabere bitmiştir (1910), +1-1=8. Rövanş maçlarını Janowsky'ye karşı +8-0=3, ve Tar- rasch'a karşı +5-1=0 skorları ile kazanmıştır. Böyle bir üstünlüğü, bilindiği gibi ancak Bobby Fisher asrımızın yetmişli yıllarında göstermiştir. Fakat bu da sadece sadece üç sene sürmüştür; çünkü Fisher, Şampiyonluk şartlarının değiştirilmesi yüzünden Karpov ile maç oynamayı (fikrimizce çok haklı ola- rak!) reddetmiştir. Bugünlerde, iyisi mi şöyle diyelim: Karpov ile birlikte "salt (mutlak) egemenlik" kavramı, eski inandırıcılığını yit- tirmiştir. 1975 ila 1990 arasında oynanan Dünya Şampiyonluğu maçlarını hatırlata- lım: Karpov-Kortschnoy (1978), 16 1/2: 15 1/2; Karpov-Kasparov (1984/1985), 25:23; Kasparov-Karpov (1987) 12:12(!); ve nihayet son maç: Kasparov-Karpov (1990), 12 1/2 : 11 1/2. Genellikle son senelerde bir nevi "süperekstra" sınıfın mevcut olduğu söy- lenbilir. Gerçekten de, son neticelerine göre Karpov'un, Kasparov'un tahtı için artık bir tehlike yaratmadığı anlaşılır; fakat İwantsc- huk ve Anand için ne diyelim?! Ve bu me- yanda her zaman sürprizler yapabilen, şim- diki halde başta bulunan Short ve zirvedeki bazı diğer adayları unutmayalım. İşte Kamsky artık bunlar arasında bulunmaktadır ve büyük bir olasılıkla ilk sıralara ilerleye- cektir.

Son zamanlarda oynanan turnuvalar, Kamsky'nin Tillburg başarısının tesadüfi olmadığını göstermektedir. Bunu inandırıcı şekilde açıklamak için sadece 1992'de oynanmış olan iki turnuvayı zikredelim: 1) "Chess Meeting", Dortmund 1992, Kategori 17(!): 1-2 Kasparov ve Ivantschuk (6 puan), 3. Barejew (5 1/2), 4. Anand (5), 5-6. Kamsky ve Salow (4 1/2), Hübner, Adams, Shirow ve Piket'in önünde. 2) Alekhine Anı turnuvası 1992, kategori 18(!) Dergimizin 4'üncü sayısına bakınız: 1-2. Anand ve Gelfand (4 1/2 puan), 3. Kamsky (4), 4-5 Karpov, Salow ve Jusupov (3 1/2), 7. Shirow (3) ve 8. Timman (1 1/2) Şimdi Kamsky'nin son senelerde oynamış olduğu aşağıdaki partileri gözden geçirelim:

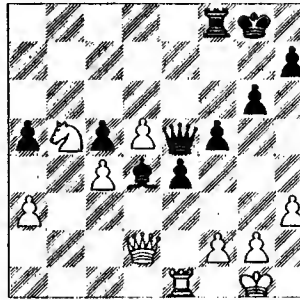
Andersson-Kamsky

Tilburg 1990,

Şah-Hint savunması

1. Af3 Af6 2. d4 g6 3. Ff4 ... Capablana'nın eski hamlesi(!). 3... Fg7 4. e3 d6 5. h3 00 6. c4 ... Bu sistemde genellikle 6. c3 hamlesini içeren gelişme sistemi tercih edilmektedir. 6... c6 7. Ac3 Abd7 8. Fe2 ... Büyük bir olasılıkla tecrübeli İsveçli GM Andersson, oldukça sakin olan bu varyantı seçerken genç Kamsky'yi şaşırmak istemişti. Fakat Kamsky stratejik bakımdan haklı olarak, Vezir kanadında bir karşı hücum hazırlamaktadır. 8... a6 9. 00 b5 10. Kc1! ? ... Teoriye göre eski devam yolları daha iyidir, örneğin: 1) 10. b3 Fb7 11. Kc1 Ke8 12. Fh2 e5 13. Vc2 Ve7 14. c5 dc 15. de Ad5, = Djurasevic - Matanovic, 1958) 2) 10. cb cb 11. b4 Fb7 12. a4 ba 13. Va4 Ab6 14. Vb3 Adf5, = (Espino-Westerinen, 1968) 10... Fb7 11. Ad2 bc 12. Ac4 c5 13. d4 Ab6 14. e4 Ac4 15. Fc4 a5! Dikkate değer bir devam yolu: Siyah Fa6 hamlesiyle beyazhaneli Fillerin kırışılmasını hazırlamaktadır. Bu da g7-b2 çaprazı ve yarıaçık b hattı boyunca klasik Şah-Hint stratejisi için elverişli şartlar meydana getirmektedir. 16. Ke1 Fa6 17. Fa6 Ka6 18. e5 ... Bu hamle ile Beyaz, d6 Piyonuna baskı yardımıyla karşıoyun elde etmeyi denemektedir. 18... Ad7 19. ed ed 20. b3 Ae5 21. Kc2 Kb6 Bu tipteki pozisyonlar Benoni savunmasında da meydana gelebilir. Pratiğin gösterdiği gibi, böyle durumlar Siyah için elverişlidir. Partinin bundan sonraki safhasında, 16. yaındaki Kamsky strateji hissini çok gelişmiş olduğunu göstermektedir. 22. Aa4 Kb4 23. Fe5 ... Bu hamle, elbette Beyazın planının bir parçasıdır: c4 hanesi Kale için serbest bırakmalıdır. Fakat bu kırışmadan sonra, Siyah merkezde ve büyük a1 h8 çaprazında açık bir üstünlük elde eder. 23... de5

Bunu 21... Kb6 oynarken görmek gerekirdi. Şimdi Beyaz c5 Puiyonunu iki farklı şekilde alabilir; her iki halde de Siyahın 24... Kd4 ile 25... Kd5 hamlelerinden sonra daha iyi bir oyununu elde ettiği anlaşılır. Andersson yukarıda sözü geçen planına devam etmekte (Kc4 ve d Piyonunun takviye edilmesi) fakat beklenmedik bir hızla gelişen bir hücumla karşı karşıya kalmaktadır. 24. Kc4 Vd6! 25. a3 Kc4 26. bc f5 27. Vd2 e4 28. Ac3 Fd4 29. Ab5 Ve5

Siyah ideal denilecek bir merkez durumuna erişmiştir öyle ki f5-f4 Piyon ilerlemesinden sonra çeşitli taktik tehditler meydana gelmektedir. Zaman darlığı (zeitnot) başladığı için Andersson, bu gergin durumda karşı şanslar elde etmek amacıyla, a5 piyonunu almıştır. Fakat bu devam yolu çok güzel bir sona götürür: 30. Va5 f4 31. Vc7 ... Andersson herhalde bu hamleye güveniyordu. Fakat... 31... Ff2+!! Dikkate değer, çok zarif bir çözüm. 32. f2 Vb2+ 33. Ke2 ... Zorundulur, çünkü Şah hamlelerinden sonra 33... f3 hamlesi kazandırır. Fakat yapılan hamle de partiyi kurtaramaz: 33... e3+ 34. f3 ... 34. f1 yanıtından sonra 34... Vc1+! 35. Ke1 e2+! [36. f2 Ke8+ vs; 36. f2 Ve3 mat (!)]. 34... Vc1 ve bu ümitsiz konumda Beyaz, düşünme zamanının bitmesi yüzünden partiyi kaybetti.

Kamsky-Ribli Reggio Emilia 1991 Sicilya Partisi

1. e4 c5 2. Af3 e6 3. d4 cd 4. Ad4 Ac6 5. Ac6 ... Nadir rastlanan bir hamle. Bu durumda daha çok 5. Ab5 oynanmaktadır. 5... bc 6. Fd3 Af6 7. 00 d5 8. Ad2 ... Bu varyantta 8. Ac3'ten daha "elastik" bir devam yolu 8... Fe7 9. c4 00 10. Vc2 ... 11. e5 tehdidi ile. 10... h6 11. b3 a5 12. a3 ... Siyahın Fb4 hamlesini önlemek ve a5-a4 Piyon ilerlemesini b3-b4 ile karşılamak amacı ile. 12... Fa6 13. Kb1 Ad7 Ac5 veya Ae5 ile karşıoyun elde etmek ama-

cıyla. Fakat Beyaz buna müsaade etmemekte ve Pd5'in korunmasının geçici olarak zayıflamasından yararlanarak, merkezdeki gerginliği kendisi için elverişli olacak şekilde çözmektedir:

14. cd Fd3 15. Vd3 cd 16. ed Af6 17. Ac4 Ad5 18. Fd2 ...

Şimdi Siyah, zayıf a5 piyonuna bağlı olarak bazı problemlerle karşılaşmaktadır.

18... Fd6 19. Ad6 Vd6 20. b4! ... Tam zamanında, çünkü şimdi 20... ab 21. Fb4 hamlelerinden sonra Siyah bir kalite kaybetmektedir.

20... a4 21. Fe3 Kf8 22. Fc5 Vc6 23. Vg3 ...

Siyah rok pozisyonunun zayıflatılmasını zorlayan Fd4 tehdidi ile. İyi yerleştirilmiş olan Ab5'e rağmen, Siyah bazı nahoş problemlerle karşı karşıya bulunmaktadır. Gerçekten de, Vezir kanadındaki beyaz b4 geçer Piyonu bir stratejik tehlike anlamına gelir; Şah kanadı ise yeterince korunmuş değildir. İlk bakışta bu iki faktör o kadar tehlikeli görünmemektedir; bunun için siyah pozisyonun hızlı çöküşü hayret vericidir.

23... f6 24. f4 Kac8 25. f5 f7 26. Kbe1 ... Beyaz yavaş yavaş bütün kuvvetlerini rakip Şaha karşı yönelmektedir.

26... Kd7 27. Vg4 f5? f-Piyonunun ilerlemesini engellemektedir. Fakat Pe6'nın kesin bir şekilde zayıflatılması daha da fenadır.

28. Vh5+ g8 29. Ve2 f7 30. Kc1 ...

Kamsky, galiba, bu partiyi hemen kazandıran 30. b5(!) hamlesinin farkında değildir. Fakat aynı durumu tahtada yeniden meydana getirebilir.

30... Vb7 31. Kce1 Vc6 Artık savunma kalmamıştır (31... Ke8 32. Vh5+ vs)

32. b5 ve Siyah terkeder.

Kamsky-Kasparov

"Chess Meeting", Dortmund 1992

Şah-Hint savunması

1. d4 Af6 2. c4 g6 3. Ac3 Fg7 4. e4 d6 5. Af3 00 6. Fe2 e5 7. 00 Ac6

Bu eski hamle son zamanlarda yeniden popüler olmuştur. Bu devam yolu genellikle çok eski ve karışık bir oyuna götürür, bu da günümüzde Şah-Hint savunma sisteminin en büyük uzmanı sayılan Kasparov'un tam istediğidir. Ancak bu partide Kamsky de her bakımdan yüksek seviyede bulunmaktadır, öyle ki parti bir nevi "teorik duello" şeklini alır.

8. d5 Ae7 9. Ad2 a5 10. a3 Ad7 11. Kb1 f5 12. b4 ...

Bu varyant için tipik planlar: Siyah Şah kanadında, Beyaz ise Vezir kanadında aktif olmaktadır.

12... f5 13. f3 Ag8

Siyah, planına uygun olarak Figürlerini Şah kanadına aktarmaktadır. Bütün bunlar az-çok standartlaşmış devam yollarıdır.

14. Vc2 Agf6 15. Ab5 ab4 16. ab4 Ah5 17.

Zirvedeki yıldızlar

g3 Adf6 18. c5 Fd7 19. Kb3! ...

Meydana gelen konumda en iyi devam yoludur: Yapılan hamle hem 3'üncü yatay sıradaki önemli noktaları kontrol altına almakta, hem de Kb3-c3'ten sonra c sütununda baskı oyununu hazırlamaktadır.

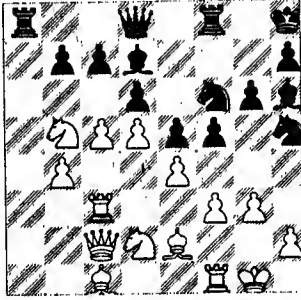
19... Fh6

Kritik durum. Burada ayrıca aşağıdaki iki devam yolu denenmiştir:

1) 19... fe4 20. fe4 Fh3 21. Ke1 Fh6 22. Af3 Fc1 23. Kc1 Ag4 hayli karışık oyun ile (Gelfand-Kasparov, Paris 1991)

2) Diğer bir deneme 19... Ag3 tür. Örneğin 20. hg3 Ah5 21. f4 Fb5 [21... ef4 22. c6! bc6 23. dc6 Ag3 24. Kg3 fg3 25. cd7 g2, ve meydana gelen pozisyonda (Karpov-Kasparov, Tillburg 1991) Beyaz 26. Kf2! Vd7 27. ef5 hamlelerinden sonra avantaj elde edebilirdi] 22. Fb5 ef4 23. ef5! (23. gf4 Af4 24. Af3 fe4 25. Ve4 Vc8 26. Ah2 Ah3+ 27. Şg2 Ka2+ 28. Fb2 Kf1 29. Ff1 Kb2+ 30. Kb2 Fb2 31. Ve3,=; Chalifman-Kindermann, Münih 1991) 23... Ag3 (23... Kf5 24. Ae4, Beyaz için açık bir avantajla) 24. Kf4 Af5 25. Af3 dc5 26. bc5 Ka1 (26... Vd5 27. Kd3) 27. Kd3 ve Beyaz maddi avantaj elde eder (Jepischin-Piket, Wijk aan Zee 1992)

20. Kc3 ...

Oyunun gidişi buraya kadar Judit Polgar'ın bazı partilerinde olduğu gibidir. Genç bayan GM Polgar burada 20... fe4 oynamış; bu devam yolı için önemli varyantlar şöyledir: 21. fe4 Fh3 22. Ke1 Vd7 (veya 22... dc5 23. bc5 c6 24. dc6 Fd2 bc6 26. Ad6 Ag4 27. Kf3, açık bir avantaj ile, Jepischin-J. Polgar, Brno 1991) 23. Af3 Fc1 24. Kc1 Af4 25. Ag5 (25. gf4 Vg4+ 26. Şf2 V: f4 hamlelerinden sonra Siyah kuvvetli bir inisiyatif geliştirmektedir) 25... Ae2+ 26. Ve2 Fg4 27. Vc4 Ae8 28. Kf1 Kf1+ 29. Vf1 Şg8 30. h3 h6 31. c6! bc6! 32. dc6 Ve7 33. hg4 hg5 (23... Vg5 34. Kf3 Ab5-c3-d5 niyetiyle) ve Jepischin-J. Polgar partisinde (Viyana 1991) 33... hg4'tan sonra meydana gelen pozisyonda, partiden sonra yapılmış olan analizlere göre, Beyaz 34. Vc4+ hamlesi yardımıyla avantaj elde edebilir, örneğin: 3. Vc4+ Vf7 35. Vf7+ Şf7 36. Kf3+ Af6 36. Ac3 vs. Bu varyantlar yüzünden Kasparov, yukarıdaki Diyagramda gösterilmiş olan pozisyonda Siyah'ın oyununu kuvvetlendirmeyi denemektedir: 20... Ff4!?

Hiç beklenmedik bu hamle, elbette, turnuva bomba etkisi yapmıştır. Partiden sonra bile 21. gf4 yanıtının sonuçları tam anlamıyla değerlendirilememiştir. Örneğin, 21... Af4 22. Fc4 A6d5 22. ed5 (22. Fd5 Fb5) 22... Vg5+ 23. Şf2 Vh4+ 24. Şe3! (24. Şg1 beraberliğe götürür) 24... Fb5 25. Fb5 Ad5+ 26. Şe2 Vh2+ 27. Kf2 Vg1; meydana gelen konum tamamen belirsizdir. Dünya şampiyonunun bu yeniliği partnörünü de şaşırtmış olacak ki, seçtiği

21. cd6?! ... yanıtı, Dortmund'da toplanmış olan ağır toplar (Iwantschuk, Barejew, Hübner, Anand vs.) tarafından tenkid edilmiştir. Onların dediğine göre bu hamle iyi olamaz, çünkü g1-a7 çaprazını açmaktadır; bu ise ancak Siyah için elverişli olabilir. Öte yan-

dan 21. Ab3 Fg3! (21... Fc1 22. Kc1 fe4 23. fe4 Ag4 24. Kf1 devam yolu Beyaz için iyidir) 22. hg3 Ag3 hamlelerinden sonra Siyah, Şah kanadında tehlikeli bir inisiyatif elde eder. Beyaz için belki de en iyi olanak, eşit oyuna götürün 21. gf4 Af4 22. Fc4 Afd5 22. ed5 Vg5+ 23. Şf2 Vh4+ 24. Ag1 devam yolu ile yetinmektir. Kısacası: Kahraman 20... Ff4! seldirisi ile ilgili olarak henüz çok kuşumuz var.

21... Ag3?

Kasparov herhalde 21. cd6?! hamlesini beklemiyordu. Ve şimdi fırsattan yararlanamakta ve üstelik partiyi kaybettiren hatayı yapmaktadır. Tanınmış satranç yazarı J. Konikowsy'nin analizlerine göre (Schach-report"-Deutsche Schachzeitung) meydana gelen bu olağanüstü keskin durumda basit 21... cd6! yanıtı Siyaha iyi hücum şansları sağlar, örneğin: 22. Ac7 Kc8 23. gf4 (23. Ab3 Fg3!) 23... Af4 24. Ke1 Kc7! 25. Kc7 Abd5 26. ed5 Vg5+ 27. Şf2 Vh4+ 28. Şe3 (28. Şf1 Vh2) 28... Ag2+ 29. Şd3 Vd4 mat. Partide yapılan 21... Ag3? hatasından sonra Kamsky dakik bir oyunla partiyi kazanır: 22. hg3 Ah5 23. gf4 Af4 24. Fc4! ... İşte Kasparov bunu hesaba katmamıştır; bu hamleden sonra 1 saat (!) düşünmüş ve durumunun ümitsiz olduğunu anlamıştır. Partide daha aşağıdaki hamleler yapılmıştır: 24... Ah3+ 25. Şh1! Vh4

Tehlikeli görünüyorsa da, Beyazın durumu sağlamdır.

26. Ab3 fe4 27. Vh2(!) Kf5 28. f4 Kh5 29. Vg3 Vg3 30. Kg3 ef4 31. Fb2+ Şg8 32. dc7 Fb5 33. Fb5 fg3 34. Şg2 Ag5 35. d6 ...

Elbette! Bu iki geçer Piyona karşı savunma yoktur.

35... Kh2+ 36. Şg3 Kb2 37. Fc4+ Şg7 38. d7 Siyah terkeder.

59. d8 vs. ye karşı hiçbir savunma kalmamıştır. Korkunç bir katliam...

Yenilikler

KARPOV - KAMSKY

Moskova 1992

Grünfeld - Hint

1. d4 Af6 2. c4 g6 3. Af3 Fg7 4. g3 c6 5. Fg2 d5 6. cd5 cd5 7. Ac3 00 8. Ae5 e6 9. 00 Afd7 10. f4 Ac6 11. Fe3 Ab6 Burada Kasparov 11... f6 hamlesini 1987 Sevilla'da Dünya birinciliği maçında kullanmıştı. 12. Ff2 Fd7 13. e4! Ae7 14. Ad7 Vd7 15. e5 Kac8 Yine Sevilla'daki Dünya birinciliğinin ilk maçında Kasparov 15... Kfc8 tercih etmişti. Kamsky'nin 15... Kac8 hamlesi bu varyanttaki fikirler birbirine benzemesine rağmen ilginç bir hamle.

16. Kc1 a6 17. b3 Kc7 18. Vd2 Kfc8 19. g4! Beyaz siyahın b6'daki atını oyun dışı bıraktı. Aynı zamanda 19. g4! hamlesiyle şah kanadında bir karşı saldırı başlatıyor. Siyahın pozisyonu kramp olmuş durumda. 19... Ff8 20. Ve3! Ac6 21. f5 Fa3 22. Kcd1 Ab4 23. Vh6! Çok önemli bir ara hamle! Eğer beyaz 23. Ab1 oynasaydı 23... Ac2! güçlü geliyordu. 23... Ve8 24. Ab1 Fb2 25. Vd2! Ac2 Tek hamle. 26. Şh1 Ve7 27. Fg1 Ad7 28. Kf3 Vb4 29. Vh6 Vf8 30. Vg5 Vg7 31. Vd2! Beyaz vezir tekrar d2 noktasına geldi fakat şimdi siyah vezire uygun bir kare yok. Eğer 31... Vf8 32. fe6+ 31... b6 32. Kdf1 a5 33. h4

Ab4 34. a3 Kc2 35. Vf4 Ac6 36. Fh3 Ad8 37. Fe3! Tek ve en iyi hamle siyahın 37... Fh6 tehdidi vardı. 37... b5 38. K3f2! Karpov: "Umulmadık bir hamle! Oyun sırasında bu fikri bulduğumda çok memnun oldum. Siyah şah kanadını kuvvetlendirmiş ve merkezide çok iyi durumda idi. Fakat 38. K3f2 hamlesinden sonra c hattı beyazın eline geçiyor." 38... b4 39. ab4 ab4 40. Kc2 Kc2 41. Kf2 Kf2 42. Vf2 Fa3 43. Vc2 Ae5! 44. de5 Ve5 45. Vc8 Ve4 46. Fg2 Vb1 47. Şh2 Fb2 48. Vd8 Şg7 49. f6 Ff6 50. Fh6 Şh6 51. Vf6 Vc2 52. g5 Şh5 53. Şg3! Vc7 54. Şh3 1-0

20 SATRANÇ

Zirvedeki yıldızlar

20. Kc3 ...

20. Kc3 ...

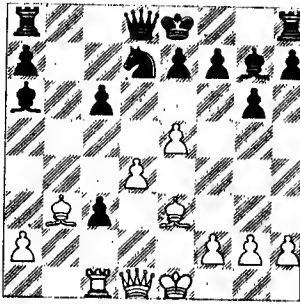
Yenilikler

Georgy Georgadze - Andreas Adorjan Debrecen 1992

Avrupa Takım Şampiyonası

Grünfeld Savunması

1. d4 Af6 2. c4 g6 3. Ac3 d5 4. cd5 Ad5 5. e4 Ac3 6. bc3 Fg7 7. Fb5 Son zamanlardaki popüler devam yolu: 7... c6 8. Fa4 b5 9. Fb3 b4 10. Fe3 bc3 11. Kc1 Ad7 12. Ae2 Fa6 13. e5 13. Kc3 c5 14. Fc4 Va4!; 13. Ac3 c5 14. dc6 Va5 15. Fd4 Ae5 +

13... Va5! N Yenilik! Türk milli takımını da çalıştırmış olan ve kendisiyle bizzat analiz yapabilme imkanı bulan ben, Adorjan'ın kendine has ev hazırlıklarını bildiğim için bu 13... Va5! N hamlesinin de bir "home-work" eseri olduğunu zannediyorum. 14. Vc2 14. f4 Ab6 15. Ac3 Ac4! 14... c5 15. Ve4 00 16. Ff7 Sh8 17. Af4 17. f4 Kab8 18. Fb3 c4 19. Fc2 Fb7 20. d5 Fd5 21. Vd4 Fg2+ Adorjan! 17... Kf7 18. Va8 Kf8 19. Vd5 Vb5! 20. Vb3 cd4 21. Vb5 Fb5 22. Ae6 de3 23. Af8 Ae5!! 0-1 Mükemmel bir bitiriş!! Bu oyun en güzel parti ödülü aldı ve teoriye altın harflerle geçti.

Christopher Lutz - Stefan Kindermann Baden - Baden 1992

Şah - Hint Savunması

1. d4 Af6 2. c4 g6 3. Ac3 Fg7 4. e4 d6 5. Af3 00 6. Fe2 e5 7. 00 Ac6 8. d5 Ae7 9. Ae1 Ad7 10. Fd2 f5 11. Kc1 Sh8 12. Ad3 Af6 13. f3 c5 14. Kb1 Kasparov'a karşı Gelfand Linares 1990'da 14. g4 hamlesini tercih etmişti. 14... f4 15. b4 b6 16. bc5 bc5 17. g3 17. g4? h5 18. g5 Ah7 19. h4 Ag5 20. hg5 Af5 21. Kf2 Vg5 22. Kg2 Ag3! = +/+ 17... g5 18. g4 h5 19. h3 Kf7 20. Sf2! N Manila Olimpiyatlarında Lutz Van Wely'ye karşı 20. Va4 hamlesini tercih etmişti. Fakat oyunu kaybetmişti. 20. Sf2! hamlesi ilginç bir hamle şahı vezir kanadına taşıma fikrini düşürdü. Oyundan sonra Kindermann'ın yorum ilginç: "Sf2 hamlesi Şah - Hint'in bu varyantını refüte etti." 20... Ff8 21. Se1 Kh7 22. Af2 Ag6 23. Va4 Fd7 24. Va6 Kb8 25. Kb3 Kb3? 26. ab3 Vb8 27. Va3 Fc8 27. Sd1 a6 29. Sc2 Sg8 30. Ad3 hg4 31. hg4 Kh2 32. Va1 Ah4 33. Kf2 Kf2 34. Af2 Fe7 35. Va5 Ag2 36. Aa2 Ad7 37. Ad3 Fb7 38. Ae1 Ah4 39. b4 Sf7 40. Ad3 cb4 41. Vb4 Ag2 42. Aac1 Va7 43. Ab3 Fc8 44. Vc3 Vg1 45. Va1? Bu hamle ile beyaz bir fırsat kaçırıyor. Burada daha güçlüsü 45. Va5! idi. Eğer 45... Ae3? 46. Fe3 Ve3 47. Vc7 Ve2 48. Ad2± 45... Ae3 46.

Sc3 Vg2 47. Ve1 Ag4! Siyah beyazın piyon zincirini kırıyor. Tabii bir alet fedasıyla! 48. fg4 Af6 49. Sb2 Ae4 50. Ff1 Vf3 51. c5 Ad2 52. Ad2 Vd5 53. cd6 Vd4 54. Sb1 Fd6 55. Af3 Vb6 56. Sa1 Sf6 57. Af2 Sg7 58. Ae4 Fb4 59. Vc1 Fg4 60. Afg5 Ff5 Oyun burada ajurne oldu (ertelendi.) Daha sonra iki taraf ta beraberlikte anlaştı. 1/2-1/2

Sevgili okurlar, bu köşeyi hazırlarken daha önce oynanmış olup (1991 veya 1992 yılları) içinde yeni fikirler taşıyan oyunları kendi oyunlarım da dahil olmak üzere yayınlıyacağım. Bundan amaç ECO (Açılışlar Ansiklopedisi)'de yer almadığı bazı yeni hamlelerin teoriye kazandırılmasıdır. Bu konuya ilginç birkaç örnek vermek istiyorum.

(ENG) Richard Tozer (FM)

Alper Olcayöz (TUR)

Arnhem Avrupa Gençler Şampiyonası

1991 (Şah - Hint Savunması)

1. d4 Af6 2. c4 g6 3. Ac3 Fg7 4. e4 d6 5. Fe2 00 6. Fg5 Aa6 Son yıllarda moda olan bu hamle sık sık oynanıyor. 7. f4 c6 8. Af3 Vb6! N Yenilik. Bu hamle yerine Gelfand Seirawan'a karşı 8... Ac7! hamlesi ile devam etmiş ve oyunu kazanmıştı. 91 yılından beri geçen 2 yılda 8... Vb6 hamlesi hiç denemedi. Bu sebeple bu konuyu ilginç bularak incelemek istedim. 9. Vd2 Ke8 f6'daki atı oynamak istediğimden e7 piyonunu koruma altına aldım. 10. 00 Fg4 d4 karesine baskı fikri ile 11. Sh1 Ad7 12. Kad1 e5! 13. Ae5! İlginç bir hamle. Burada 13. c5 daha güçlü olabilirdi. 13... de5 14. Fg4 ed4 15. Aa4 Burada Tozer 21 dakika düşünüp 16. Aa4 hamlesini tercih etti. Eğer 16. Fd7 dc3 17. bc3 Ke4; beyazın çift fileline karşılık stratejik olarak beyaza plan bulmak zorlaşır. 15... Vc7 16. e5 c5 Tek hamle 17. b4! Güzel bir piyon fedası! Eğer 18... Ab4 19. Fd7 Vd7 20. Ac5 ve piyon kazanır. Örneğin 20... Vc7 21. Vb4 Ff8 22. Vb7 Vc5 23. Vd5± 17... Ab6 Burada 18... f5! daha etkili idi. 18. Ac5 Ac5 19. bc5 Vc5 20. Vd4 Vc4 21. Vc4 Ac4 22. Kf1 tek hamle. 22... h6 23. Fh4 g5! 24. fg5 Ae5 25. gh6 Fh6 26. Ff5 Ag6 27. Ff2 b6 28. Sg1 Ke1 29. Fe1 Ke8 29. Ke1 hamlesine karşı 29... Kd8! ünlemleri gelirdi. 30. Sf1 Fg5 31. g3 Ff6 32. h4 Ae5 33. Ff2 Ac4 35. Kd3 Ke5 35. Fc8 Ka5 Zayıf a2 piyonuna baskı 36. g4 Ae5 37. Ke3 Ka2 Siyah bir piyon kazandı. Fakat beyazın çift file sahip olması konumu zorlaştırıyor. 38. Sg2 Kd2? Zaman darlığında yapılan kötü bir hamle 38... a5! güçlü idi. Eğer 39. Kb3 b5! 40. Kb5 Ad3 41. Kf5 Fd4 taş kazanır. 39. g5 Fg7 40. Sg3 Kd8 41. Fa6 f6 42. gf6 Ff6 43. h5 Sg7 44. Sf4 Kd2 45. Fg3 Af7 46. Ka3 Kd5 47. Se4 Kh5 48. Fe2 Kh3 49. Fg4 Kh8 50. Ka7 Ke8 51. Sd5 Ke7 52. Ke7 Fe7 53. Sc6 Fd8 54. Fe6 Ag5 55. Fd5 Sf6 56. Fh4 Sf5 57. Fg5 Sg5 58. Fc4 1/2 - 1/2

Bülent Güner - Alper Olcayöz Actif Satranç Turnuvası 1991

Şah - Hint Savunması

1. Af3 Af6 2. c4 g6 3. g3 Fg7 4. Fg2 00 5. 00 d6 6. d4 Abd7 7. Ac3 e5 8. h3 c6 g. e4 Vb6 10. Ke1 Burada Yusupov-Kasparov arasında Linares 1990'da Yusupov 10. c5 hamlesini tercih etmiş fakat oyunu kaybetmişti, 10... Ke8 11. b3 ed4 12. Aa4 Vc7 13. Ad4 a6! N Yenilik. Burada oynanan eski hamle 13... b6 idi. Örnek olarak 13... b6 14. Ac3 Fb7 15. Ff4 a6 16. Vd2 Kf8, 17. Kad1 Kad8 17. Kf1 b5 ∞ Belirsiz. Shankovich - Kavalek USA (ch) 1981 (ECO) 14. Fb2 b5 15. cb5 ab5 16. Ac3 Fb7 17. Adb5? Riskli bir taş fedası. Herhalde beyazlar siyahın 19. hamlesini gözden kaçırdılar. 17... cb5 18. Ab5 Vb6 19. Ad6 Ae4!! Gökten düşen yıldırım. Devam yollarına şöyle bir bakalım. a) 20. Ae4 Fb2 21. Kb1? Vd4! + b) 20. Ae8 Vf2 21. Sh1 Ag3 22. Sh2 Vg2 Mat c) 20. Ae4 Fb2 21. Vd7 Fe4 22. Ke4 Ke4 23. Fe4 Kd8! 24. Ve7 Fa1 + d) 20. Fe4 Ke4! 21. Fg7 Ke1 22. Ve1 Sg7 23. Ve7 Fd5! 24. Vd7 Kd8 25. Ac8 Vd4 + (25. Ae8 Sf8 +) e) 20. Ab7 Vf2 21. Sh1 Ag3 22. Sh2 Af1! 23. Kf1 Fe5 24. Sh1 Vg3 25. Sg1 Vh2 + f) 20. Fe4 Fb2 21. Fb7 Ke1 22. Ve1 Kb8 23. Ve7! Fa1 24. Vf7 Sh8 25. Vd7, Beyaz insiyatifi elde ederdi. 20. Ke4 Fe4 21. Fg7 Fg2 22. Ae8 Fh3 23. Ve2 Vc6 24. f3 Ke8 25. Ve8 Sg7 26. Ve4 Vc3 27. Kd1 Af6? 27... Ae5 daha güçlü idi. 28. Vd4 Vf3 29. Vd2 Vg3 30. Sh1 Vf3 31. Sg1 Ae4 32. Vd4 Sh6 0-1 Çok ilginç bir mücadele!

Golikov - Kösebay

Keckemet 1991

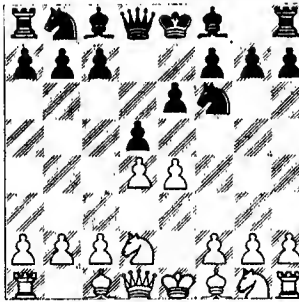
Grünfeld - Hint Savunması

1. d4 Af6 2. Af3 g6 3. g3 Fg7 4. Fg2 00 5. 00 d5 6. c4 Ac6 7. cd5 Ad5 8. Ac3 Ab6 9. e3 e5 10. d5 e4 11. dc6 ef3! N Yenilik. Burada daha önce Akhmilovskaya - Çiburdanidze dünya Şampiyonluğu 1987'de 11... Vd1 12. Kd1 ef3 denendi. 12. Vf3 bc6 13. Kd1 Ve7 14. Fd2 Kb8 15. b3 c5 16. Kac1 Fe6 17. Vc6 c4 18. bc4 Fc4 19. e4 Ve6 20. Ve6 fe6 21. Fe3 Kfd8 22. Kd8 Kd8 23. Ff1 Fc3 24. Fc4 Ac4 25. Kc3 Ae3 26. Ke3 Bu değişimlerden sonra girilen kale oyun sonu bir takım teknik ustalık gerektirirse de eşitliğe doğru gider. 26... c5 27. Ka3 Kd7 28. Ka6 Kc7 Siyah bir piyon feda ederek kalesini ideal yeri olan piyonun arkasına geçmiş durumda. 29. Ke6 Sf7 30. Kd6 c4 31. Sf1 c3 32. Kd1 Se6 33. f4 Kc4 34. Kc1 g5! 35. Se2 Ke4 36. Sd3 Ka4 37. fg5 Ka2 38. Kc2 Ka5 38... Kc2? hatalı olurdu. 39. h4 Sf5 40. Kc3 Kd5? Zaman sıkışmasında yapılan bu hamleden sonra partiyi kurtarmak çok zorlaştı. Doğrusu 40... h6! 41. gh6 Sg6 42. Kc6 Sh7 Simdi g3 piyonunu korumak için beyaz şah e3'e giderse kale a3'ten şah diyerek tempo ile a piyonunu sürebilir. 41. Se3 Kd7 42. Sf3 Kb7 43. Kc5 Sg6 44. Kc6 Sg7 45. Ka6 Kb3 46. Sg4 Kb4 47. Sh3 Kb7 48. h5 Sh8 49. h6 Sg8 50. Sh4 Kb4 51. Sh5 Kb7 52. Kc6 Sf7 53. Kc8 1-0

Fransız Savunması (C-05)

1. e4 2. d4 3. Ad2
e6 d5 Af6 (Diyagrama bakınız)

4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16	17	18
e5 Afd7	Agf3 ¹ c5	c3 ² Ac6	Fe2? ¹ Vb6!	Ab3 cd4	cd4 a5	a4 ⁴ Fb4+	\$f1 0-0	g3 f6	ef6 Af6	\$g2 ⁵ Fd6! ⁶				
...	f4 c5	c3 ⁷ Ac6	Agf3 a5!	a4? ⁸ cd4	cd4 Fb4! ⁹	\$f2 f6	g3 ¹⁰ Vb6	ef6 Af6	\$g2 0-0	Ab1 Ae4	Fe3 ¹¹ Fd7	Aa3 Fa3!	ba3 Vb2+	\$g1 Ae7! ¹²
...	Fe2N Vh6	dc5 Fc5	Ab3 Ff2+	\$f1 Ac5!	Abd4 Ae4	g3 f5! ⁺	\$g2 ¹³ Fd7	Kf1 Fd4	Ad4 a4!	Vd3 Ad4	Vd4 ¹⁴ Va5 ¹⁵
...	Adf3 Vb6	g3 cd4	cd4 Fb4+	\$f2 g5! ¹⁶	fg5 Ade5	Ae5 Ae5	\$g2 ²⁰ Ac6	Af3 Ff8!	b3 Fg7	Fb2 ¹⁷ Fd7	Kc1 ¹⁸ h6!	gh6 Kh6! ¹⁹
...	Fe3 g4! ^{1N}	Ad2 ²¹ f6!	Ab3 ²² fe5	de5 Fc5	Ac5 Ac5	Fg2 ²³ d4!	Fc1 ²⁴ h5	JAKOVIC-MACW5K15 555R 85-40/336
...	h3 ²⁵ g4	Ff4 f6	\$g2 Ff8!	Kb1 ²⁶ Fg7	Fd3 0-0	ef6 Af6	Fd6 Kd8	Fc5 Vc7 ²⁷	
...	Kh2N Fg7	\$h1 0-0	Ke2 ²⁸ fe5	de5 Ac5	Fg2 Ae4 ²⁹	
...	g4! ^N f6	Fe3 Fe7 ³⁰ !	Vd2 Af8	Fd3 Fd7	Ae2 0-0-0	Kac1? ³¹ \$b8	Ac3 fe5 ³²	

1 5. Adf3 c5 6. c3 Ac6 7. Ah3 cd4 8. cd4 f6 9. Af4 Fb4+ 10. Fd2 Ve7 11. Fb4 Vb4 12. Vd2 \$e7 = BANNIK-KORCNOJ, SSSR (ch) 57
5. c3 c5 6. Ae2 Ac6 7. f4 b6 8. a3 Fa6 9. Af3 Fe7 10. g3 g6 11. h4 h5 12. Fh3 Vc7 13. b4 Fc4 = MUHIN-KORCNOJ, SSSR 69; 6. Fd3 5. Fd3
2 1) 6. c4? Fe7 7. cd5 ed5 8. Ac5 00 9. Ab3 Ac6 10. Fe2 Ac5 11. 00 Fg4 12. Fe3 Ae6! 13. Kc1 Ke8 14. Kc2 Ff5 15. Kd2 Fe4 16. Fd3-Vb8! siyah iyi e5 KLAMAN-PETROSSAN, SSSR S7/2) 6. Fb5? Ac6 7. 00 cd4 8. Ab3 Vb6 9. d4 A6 10. Fc6 bc6 11. a5 Vc7 12. Vd4 c5 = SVETIN-SAGALOVIC, SSSR 57
3 7. Fd3 5. Fd3
4 10. Kb1 a4 11. Aa1 Fb4+ 12. \$f1 f6 13. ef6 Af6 14. Ac2 Fd6 d e5 + KIRPICNIKOV-VITOLIN5, 555R 76
5 CIBURCANIDZE-VLADIMIROV, SSSR 79-

27/231
6 Δ e5 =+
7 6. dcS? Fc5 7. Vg4 00 8. Agf3 f5 9. Vh3 Vb6 =+ PERETZ-TATAI, Natanya 73-1S/197
8 8. Fb5 Vb6 9. Va4 cd4 10. cd4 Adb8! =
9 Δ Vb6 x d4
10 11. Ab3! Δ Fe3 g3 \$g2
11 15. Fd3 eS 16. fe5 Fg4
12 SMAGIN-GUREVIC, 555R (zh) 86-41/311
18... Ac3? Δ Fa4, AfS Kac8+
13 14. ef6? eS +
14 18. cd4 00 =+
15 19. Vd3 SERPER-GLEK, Frunze 88-45/309
19... 00; 19... a3! 20. b4 Vc7 21. Fd2 00 =+
16 POLJANCEV-KAPWN, 555R 83-36/363
17 16. Fe3 eS!
18 17. Vd2! Δ 17... h6 18. Vf4! =
19 19. Fe2? (19. Ae5! f6 20. Ad7 \$d7 21. Vg4 Kg8 22. Fd3 =) 000 20. AeS Fe8 21. Vd2 \$b8 22. Ff3 f6 23. Ac6 Fc6 siyah iyi 24. Kc1! (24. Khe1 Kah8 25. h4 Kg6 26. Vf4 (26. Ke6? Fh6+) eS 27. deS Fh6 28. VfS Khg8 siyah iyi! Fd7 25. Fa3? (25. Vf4?+ eS! Δ deS Fh3#; 2S. h4 siyah iyi; 25. h3 siyah iyi) eS! 26. Fc5 Vc7 27. Kc1 Fc6 28. Khd1 Vd7 29. h4 Kg6 30. Kdh1? Fh6+
20 13. Fe3!N Ac6 14. Af3 Fd7 15. Fd3 Ff8 16. Vd2 Vb4 17. a3 ± HOLMOV-CERNIN 38/383
21 12. Ah4! Fe7! 13. Kb1 Fh4 14. gh4 hS 15. h3 f5 =
22 13. Vh4 Fd2 14. Fd2 Vd4+ +; 13. a3 fe5!
14. fe5 Kf8+ 15. \$g2 Fe7 16. Vg4 Ade5 =+

JAKOVIC
23 16. Fc5 =
24 17. Fd4 Ad4 18. Vd4 Ad3+ 19. \$e3 Vd4+ 20. \$d4 Af2 +
2S 11. Fh3!N hS 12. Ag5 Vd4 13. Vd4 Ad4 14. Ae2? (14. Agf3=) Ac2! 1S. Kb1 FcS +
JUDASIN-KARPLUN, 555R 84-38/383
26 14. Fd3! fe5 1S. AeS (1S. de5 Ac5+) Ade5 16. deS Vb2+ 17. Ae2 Fg7 siyah iyi; 14. Vd2! fe5! 1S. deS Ac5 Δ Ae4 5iyah iyi.
27 19. Ae2 Ae4 20. Fe3 eS! siyah iyi 21. de5 Ae5 22. AeS FeS 23. Kc1 Vb6 24. Vg1 Ö Vh6! 25. Kc2 (25. Fe4 de4 26. Vc5 Vg7! 27. Vc4+ \$h8 28. Ve4 Fe6 siyah iyi) Ff5 26. g4! JUDASIN-MOSKALENKO, Luov 84-38/383
26... Vg7?; 26... \$h8! 27. Fc5 Ö d4! 28. Fd4 Fd4 29. Ad4 Fg6 30. Fe2 Ö Vf4 31. Af3 Ö Vg3+ 32. \$f1 Vg1 Δ Ag3 +
28 16. Fd3? Ad4! 17. Ad4 feS+
29 19. Ke4! (19. \$h2) de4 20. Ag5 h6 21. Ae4 AeS 22. Vh5 Kf5 23. Ve8 Kf8 24. VhS KfS 1/2 ZAGNEBELNY - BARSOV, 555R 88-4S/310
30 Δ Af8 g6 Fd7 000
31 17. a3! Δ b4 Ac3 a4
32 19. fe5 Ag6 =+ 20. Aa4 Vb4 21. Fg6 Va4 22. b3 Va6 23. Fd3 Vb6 24. \$g2 Fe8 25. Kf1 Fh5 26. \$h2 Kdf8 27. Fe2 Fa3 (Δ Ae7 f5) 28. Kcd1 Ae7 29. Fh6 Kc8 30. Ah4! VASJUKOV-GUREVIC, Moskova 87-43/337 30... Fe2; 30... Fb4! 31. Ve3 Kc3 32. Fh5 (32. Kd3 Kc2 33. Kf2 Fe1 34. Kg2 Ke2 35. Ke2 Fe2 36. Ve2 Fh4+) Ke3 siyah iyi.

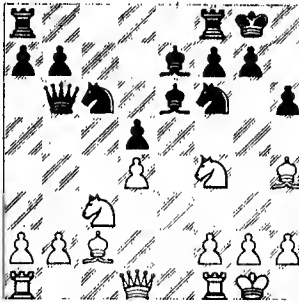
Şah Kanadı Hücumu (II)

1 920 yılından beri fillerin fiyanketto olarak inkişaf ettirilmeye alışkanlığı gerek hücum gerekse de savunma açısından b1- h7 ve b2 - h8 diyagonallerinin önemini ortaya koymuştur. Reti, İngiliz ve Hintli savunmalardaki fiyanketto örneklerinin en mahsurlu yanı bu fillerin değişildiklerinde şah kanadında ciddi zayıflıklara yol açmaktır. Ancak fiyankettosuz roklerde hem b1- h7 hem de b2 - h8 diyagonalleri rok atmış şah için tehlikelidir. Fiyankettolu rokta ise f7, g6, h7 formasyonu b1- h7 diyagonalini biraz daha az önemli hale getirir.

EUWE- FISCHER (NEW YORK)

1957 Vezir Gambiti

1. d4 Af6 2. c4 e6 3. Ac3 d5 4. cd5 ed5 5. Fg5 Fb4 6. e3 h6 7. Fh4 c5 8. Fd3 Ac6 9. Age2 cd4 10. ed4 00 11. 00 Fe6 12. Fc2 Fe7 13. Af4 Vb6

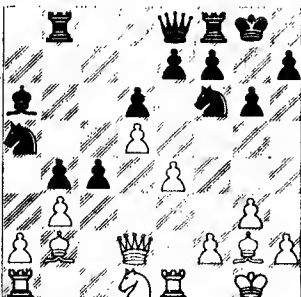

14. Ff6! Ff6 15. Vd3 (küçükken öğretilen ilk şey. Mat yapmak için veziri öne almak) Kfd8 (zorunlu. g6 hamlesine Ag6 ile beyaz kolayca kazanır.) 16. Kae1 (tehdit Vh7 ve A4d5. Siyahın Vd4 hamlesine beyaz Vh7 ve Ke6! ile kazanır) Ab4 17. Vh7 Şf8 18. a3! Ac2 19. A3d5! Kd5 20. Ad5 Terkeder.

DONNER - LARSEN (VAGENİNGEN)

1957) Şah - Hint Savunması

1. d4 Af6 2. c4 g6 3. g3 Fg7 4. Fg2 00 5. Ac3 d6 6. Af3 Ac6 7. 00 a6 8. d5 Aa5 9. Ad2 c5 10. Vc2 Kb8 11. b3 b5 12. cb5 ab5 13. Fb2 b4 14. Ad1 Fa6 15. Ke1 Fh6 16. e4 Fd2 17. Vd2 c4

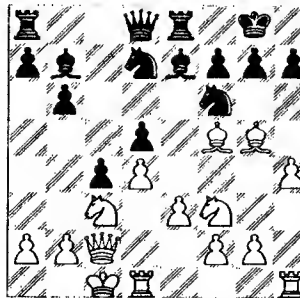
18. e5! (Siyahın fiyanketto filinin değişilmiş olması beyazı b2 h7 diyagonalinde, teşebbüste rahat bırakıyor. Eğer 18. c3 19. Ac3! bc3 20. Fc3 ve beyaz taşı büyük bir avantajla beraber geri alır) 18. Ae8 19. Vd4! c3 (diagonal kapatılmak isteniyor. Eğer 19. de5 20. Ve5 f6 21. Ve6 veya 20. Af6 21. d6!! ile beyaz kazanır) 20. Ac3 bc3 21. Fc3 f6 (zorunlu) 22. Va7! (Kombinezonun en ince noktası Ka8'e Fa5! var) Ab3 23. ab3 Ka8 24. Fa5! Ka7 25. Fd8 fe5 26. f4! Ag7 27. Fb6 K7a8 28. fe5 Af5 (28. de5 29. d6-kazanır) 29. ed6 ed6 30. Ff2 Kfb8 (Siyah sanki ölümüne gidiyor. Uzun beyaz diyagonalde zayıf olduğunun farkında değil) 31. g4! Ah6 32. Ke7 Ag4 (32. Kb7 33. Ka6!) 33. Fd4 Kb4 (33. Ae5 34. Fe5 de5 35. d6! Fb7 36. Ka8 Fa8 37. d7! Şf8 38. Ke8 taş kazanır. 34. Kg7 Şf8 35. Kh7! Fb7 36. Kf1 Şe8 37. Fg7!! (diagonalin zaferi. Beyaz Kf8 ve Fh6 ile mat tehdidi yapıyor) Kd8 38. Kf8 Şd7 39. Ff6! Terkeder.

Şimdiki iki örneğimiz ise yalnız diyagonallerle ilgili değil bayağı kompleks şah kanadı hücumu fikirleri ile dopdolu iki satranç şaheseri. Piyon hücumları, açık hatlardan saldırı, rakip şahı zayıflatıcı fedalar, ister istemez aklımıza şu soru geliyor. Acaba rok atmasak mı?!

RUBINSTEIN - TEICHMANN MAÇ

1908

1. d4 d5 2. c4 e6 3. Ac3 Af6 4. Fg5 Abd7 5. e3 Fe7 6. Af3 00 7. Vc2 b6 8. cd5 ed5 9. Fd3 Fb7 10. 000 c5 11. h4 c4 12. Ff5 Ke8

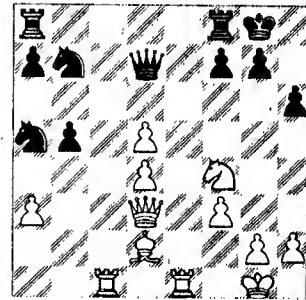
13. Ff6 Af6 14. g4 Fd6 15. g5 Ae4 (hücumu merkeze at oturarak frenlemeye çalışıyor) 16. h5! Ve7 (Siyah g5'i alarak beyaz kalelere hat açmak istemiyor. Eğer 16. Ag5 17. Ag5 Vg5 18. Fh7! Şf8 19. h6! gh6 20. Kdg1) 17. Kdg1 a6 18. Fh7! Şh7 19. g6 Şg8 (19... fg6 20. Ae4 de4 21. Ag5 Şh6 22. hg6 Şg6 23. Ae4 Şf7 24. Vc4 ve kazanır) 20. Ae4 de4 21. h6 f6! (Eğer 21. ef3 22. gf7 Vf7 23. hg7! kazanır. Eğer 21. fg6 22. Ah4! g5 23. Ag6 Vf6 24. h7 Şf7 25. h8 (V) Kh8 26. Ah7 kazanır) 22. hg7! ef3 23. Kh8 Şg7 24. Kh7 Şg8 25.

Vf5! (Vh5 ve g7 tehdit ediyor) c3 26. Ke7 Terkeder.

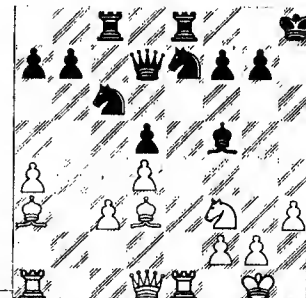
EUWE - VAN DEN BOSCH 1934

Nimzovich Savunması

1. d4 Af6 2. c4 e6 3. Ac3 Fb4 4. a3 Fc3 5. bc3 00 6. f3 d5 7. e3 c5 8. cd5 ed5 9. Fd3 b6 10. Ae2 Fa6 11. 00 Fd3 12. Vd3 Ac6 13. e4 cd4 14. cd4 Vd7 15. Fg5 Ae8 16. Kac1 Ad6 17. ed5 Aa5 18. Fd2 A6b7 19. Af4 h6 20. Kfe1 b5

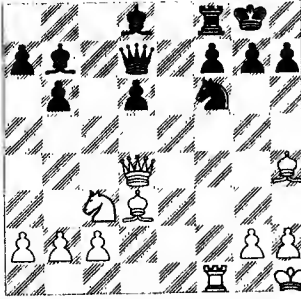

Geçici d5 piyon fedasından sonra siyahın kuvvetleri vezir kanadına yığıldı. Bu da beyazların aletlerle şah kanadı hücumu yapmasına olanak veriyor. 21. Ah5 (Fh6 tehditiyle) Vd5 22. Ke5 Va2 23. Ag7! Ab3 (Eğer 23. Şg7 24. Fh6! Şh6 25. Kh5! Şh5 26. Vh7 Şg5 27. Vg7 Şf5 28. g4 Şe6 29. Ve5 Şd7 30. Kc7 Şd8 31. Ve7 Mat) 24. Ah5! Terkeder. Çünkü: A) 24. Vd2 25. Af6 Şg7 26. Vh7 Şf6 27. Kc6 kazanır. B) 24. Ac1 25. Af6 Şg7 26. Vh7 Şf6 27. Vh6 Mat. C) 24. f5 25. Kf5 Ac1 26. Kf8 Şf8 27. Fb4 Şe8 28. Ve4 Şd8 29. Vb7 kazanır. Aşağıda iki örneğimizde herkesin yapmaktan büyük zevk aldığı kendisine yapıldığında da çok üzen boğmaca matından.

KRAMER - JAASMA (Leevarden 1953)

1. Ag5! Fd3 (1. Şg8 2. Vf3 Fg6 3. Fg6 fg6 4. Vf7 Şh8 5. Fe7 Ae7 6. Ke7!) 2. Vh5 Şg8 3. Vf7 Şh8 4. Ae6 Kg8 5. Vh5 Fh7 6. Ag5 Vf5 7. Vh7! Vh7 8. Af7 Mat.

JEZEK - BOLESIAVSKI Vienna 1957

1... Vh3 (Şimdilik boğmaca matıyla bir bağlantı gözüküyor.) 2. Kg1 (Tek hamle) Ag4! 3. Fg3 Ff6 4. Ae4 (Eğer 4. Vf4 Fe5 5. Fe4 Vh5 6. Vf5 Fg3 7. Vh5 Af2 mat veya 5. Ae4 Fe4 6. Fe4 Vh5 7. Vf3 Fg3 8. Vg3 Vh2 9. Vh2 Af2 mat) Fe4 5. Fe4 (5. Ve4 Vh2 6. Fh2 Af2 mat) Vg3! 6. Terkeder.

Gelelim vezir kanadına yani uzun rok yapmış şahın durumuna. Şah kanadı hücumu için bütün prensipler aynı. Açık hat yaratma, diyagonalin kontrolü, piyon hücumu, zayıflatıcı fedalar vs. Burada değişik olan hücum eden tarafın daha çok hedef bulabilme olanağıdır. Şahla tahtanın köşesi arasında bir kare fazla uzaklık olması müdafaa açısından sorunlar yaratabilir ki bu yüzden uzun rok fazla alışılmış değildir.

TAUBE - FINOTTI Hamburg 1939

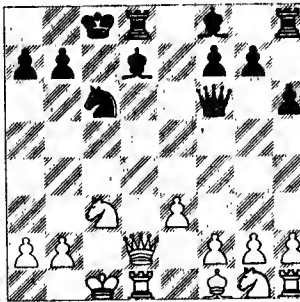
Petrof Savunması

1... e4 e5 2. Af3 Af6 3. Ae5 d6 4. Af3 Ae4 5. Ve2 Ve7 6. d3 Af6 7. Fg5 Fe6 8. Ac3 Abd7 9. d4 d5 10. 000 c6 11. Şb1 h6 12. Ff4! 000 13. Va6! (Vezir alınırsa Fa6 ile tipik bir vezir kanadı matı manzarası izleyebiliriz) Ah5? (Tek şans Vb4'dü. 14. Va7 Fd6 15. a3 Vb6 16. Va8 Ab8 vs) 14. Vc6! bc6 15. Fa6 Mat.

PIRC - ALEKHINE Bled 1931

Tarrash Savunması

1. d4 d5 2. c4 e6 3. Ac3 c5 4. cd5 cd4 6. Va4 Fd7 6. Vd4 ed5 7. Vd5 Ac6 8. Fg5 Af6 9. Vd2 h6 10. Ff6 Vf6 11. e3 000 12. 000

12... Fg4 13. Ad5 Kd5! (Şüphesiz yeterli çünkü siyah istediği zaman kaliteyi geri alıyor ama asıl amacı bu değil) 14. Vd5 Fa3!! (14. Fd1 15. Vd1 Vf2'de oynanabilirdi ama Alekhine için çok kuru bir devam yolu olur-

du) 15. Vb3 (15. ba3 Vc3 16. Şb1 Kd8 17. Vd8 Ad8 veya 15. Kd2 Fb2! 16. Kb2 Vc3 17. Şb1 Ve1 18. Şc2 Kd8 ve kazanır) Fd1 16. Va3 Vf2 17. Vd3 Fg4! (17. Kd8 18. Ah3!) 18. Af3 Ff3 19. Vf5 Şb8 20. Vf3 Ve1 21. Şc2 (21. Vd1 Ve3 22. Vd2 Ve6! 23. Şb1 Kd8 24. Vf4 Şa8 siyah kazanır) Kc8 22. Vg3 Ae5 23. Şb3 Vd1 24. Şa3 Kc5! 25. Terkeder

Çünkü; A) 25. Şb4 Vd2! 26. Şc5 b6 27. Şb5 Va5 Mat

B) 25. b4 Kc3 26. Şb2 Vc1 Mat

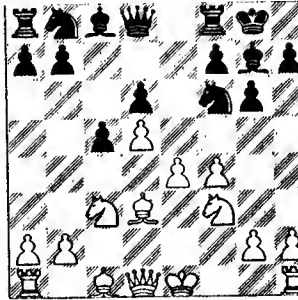
C) 25. b3 Ka5 26. Şb4 Vd2 Mat

Son olarak ta rok atmamış şahın durumuna değinmek istiyoruz. Nadir durumlar hariç şahın merkezde durması taşların organizasyonunu olumsuz yönde etkiler ve özellikle kalelerin oyuna girmesi güçleşir. Her ne kadar şimdiye kadar gördüğümüz örneklerden rok atmış şahların perişan durumlarını inceledikse de rok atmamak gibi fikirlerle sıcak bakmayalım.

COLLE - EUWE Antwerp 1926

Şah - Hint Savunması

1. c4 Af6 2. d4 g6 3. Ac3 Fg7 4. e4 00 5. f4 d6 6. Af3 c5 7. d5 e6 8. Fd3 ed5 9. cd5

9. Vb6 (c4 tehditi ile beyaza roku yasaklıyor) 10. Fc2 (10. Ad2 Ag4 11. Ac4 Vd8 12. 00 Vh4 13. h3 Fd4 14. Şh1 Vg3! kazanır. Beyazın en kuvvetli hamlesi 10. Vb3'dü) c4 11. Ve2 Ke8 12. Fa4 (Kb1 Fe3 fikri daha iyidir. oynanan hamle siyah taşların hücumu katilmesini sağlıyor) Fd7 13. Fd7 Abd7 14. Ad2 (14. Vc4 Ae4! 15. Ae4 Af6 16. Ad2 Ae4 17. Ae4 f5 ve siyahın hücumu dayanılmaz olur) Ae4! 15. A3e4 (15. A2e4 Fc3 16. bc3 Ac5 yeterliydi) Kac8 16. Şf1 f5 17. Ac4 Kc4! 18. Af6 Af6 19. Vc4 Ag4 20. Terkeder.

KRAMER - SOULTANBEIEFF

Tervinselen 1947 İngiliz

1. c4 c5 2. Af3 Af6 3. Ac3 d5 4. cd5 Ad5 5. g3 Ac6 6. Fg2 Ab6 7. 00 e5 8. d3 Fe7 9. Fe3 f6 10. Kc1 Ad4 11. Ae4 Ad7 12. b4! (Siyahın d5 karesine yerleşmesini ve rok atmasını güçleştirme amacıyla yapılmış bir feda) Af3 13. Ff3 cb4 14. Vb3 a5 (b4 piyonunun koruyan tek hamle aynı zamanda da kaleyi a6'dan geliştirmeyi planlıyor. Eğer 14. f5 veya Af8 oynanırsa beyaz Ac5 ile çok üstün bir oyun elde ederdi.) 15. Ve6! (iki hamlede mat istiyor) Af8! (Tek hamle 15. Ac5 16. Fh5 g6 17. Af6 Şf8 18. Fh6 Mat veya 15. Ka6 16. Af6! Af6 17. Vc8 kazanır.) 16. Ad6 Vd6 17. Kc8 Kc8 18. Vc8 Fd8 19. Fb7 (Beyaz piyonunu geri aldı ve hala aktif durumda çünkü rakip şah rok atmamış vaziyette ortalıkta dolaşıyor.) Ad7 (Diğer hamlelerde daha iyi değildi. Mesela 19. Şf7 20. Kc1 Ab6 21. Vc4! kazanır veya 19. Ae6 20. Kc1 Şf7 21. Kc6 Ve7 23. Ff8 kazanır.) 20. Kc1 00 (Çok geç!) 21. Fc6 Ab6 (21... Ab8 22. Fc5 Vc6 23. Ff8 kazanır.) 22. Va6! (Beyazın dik-katli oyunun takdire değer. 22. Vb7 Kf7! ve siyah direnebilirdi) Ad7 23. Vb7 (şimdi olur çünkü Kf7'ye Fd5 var) Ab8 24. Fd5 Şh8 25. Fc5 Terkeder.

Kombinezonlar

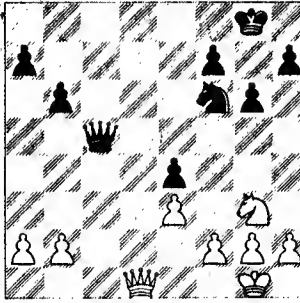
Osman KÖSEBAY

or).
00
ya-
11.
fir.
til-
d2
17.
ur)
c5
18.

5.
e3
ya-
sını
Af3
ru-
eyi
f5
tün
ede
h5
16.
17.
yaz
ıda
or-
rde
Ab6
Şf7
00
Fc5
dik-
! ve
olur
25.

İlk 6 sayımızda değişik mat kombinasyonları görmüş, her figürün bu kombinasyonlarda kendine özgü kullanım biçimlerini irdelemiştik. Bu sayıdan itibaren, daha sık ortaya çıkan, bu nedenle de daha iyi incelenmesi gerektiğini düşündüğüm taş kazanmaya yönelik kombinasyonları inceleyeceğiz. Bu sayımızda bu konuda çeşitli örnekler göreceğiz. Önümüzdeki sayılarda ise bu tür kombinasyonlarda her figürün işleyişini ayrı ayrı izleyeceğiz.

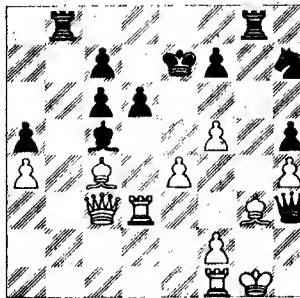
1-İlk örneğimizde karışık bir oyun ortası konumunda beyaz üstünlüğünü basit bir oyunsonu kazancına dönüştürüyor.

Euwe-Davidson 1925

1. Vd4 Şg7
2. Vf6!! Şf6
3. Ae4 1-0 Piyon piyon oyunsonu beyaz için kazanılmıştır.

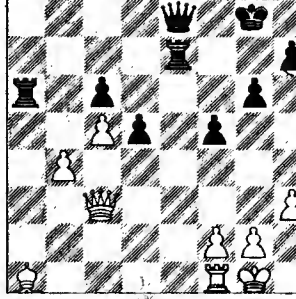
2- Bu örnekte açmazın rolü açıkça görülüyor.

Hendell-Sushkovitch 1956

- 1... Kg3!
2. Kg3 Kg8!! 0-1
- (3. Kg8 Vc3)

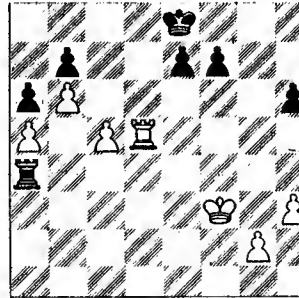
3- Beyaz 1. Vh8 ile fazla bir şey elde edemiyor. Oysa;

Malih-Bueno 1977

1. b5!! cb5 (1... Ka8 2. Vh8 Şf7 3. Vg7 Şe6 4. Vf6 ve 5. Vc6)
2. Vh8 Şf7 3. Vg7 Şe6 4. Vf6 1-0

4- Piyonların vezir çıkması ile ilgili güzel bir örnek.

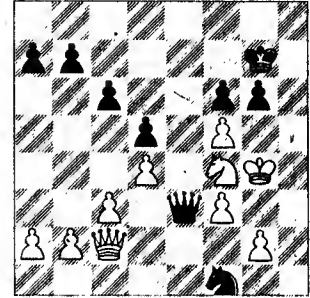

Eberle-Novarovskij 1959

1. c6 2. Kb5!! 1-0
3. b7 ile vezir çıkma tehditine karşı savunma yok.

AŞAĞIDAKİ ÖRNEKLER SİZİN ÇÖZMENİZ İÇİN.

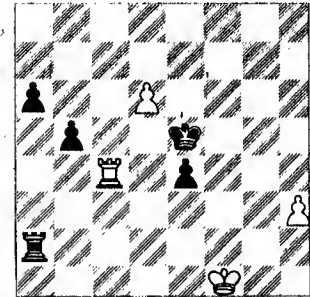
5. Vittek-Maitner 1882

Siyah oynar kazanır.

O

6. Vatnikov-Vietal 1973

Beyaz oynar kazanır.

SATRANÇ DERGİNİZE ABONE OLMAK İSTİYORUM

İSİM :
ŞİRKET :
ÜNVANI :
ADRES :
POSTA KODU :
TEL VE FAX NO :
AÇIKLAMA VE İSTEK :

Gereğini rica ederim.

İmza

YILLIK ABONE BEDELİ: 240.000-TL (KDV ve PTT ücreti dahil)

YURTDIŞI: Avrupa: 42 \$, Amerika, Asya, Afrika: 48 \$, Avusturalya: 54 \$ (by air mail)

Abonelik için, formu ve banka numaralarından birine yatmış havale fotokopisini adresimize göndermenizi rica ederiz.

Osmanlı Bankası Karaköy Merkez Şb: 304 21001-000-2903-3

İş Bankası Ayaspaşa Şb: 1005-30420-0262170

Satrancın bir spor olduğunu veya sonunda devletimiz de kabul etmiştir. Sanırım bizden sonraki kuşak devletin sağlaması gereken olanaklarla, daha iyi olarak yetişecek ve bizi kısa sürede geçecekler.

Gelelim yazı konumuza; bu köşede genel olarak "tuzakları" işleyeceğiz. Tuzak nedir, nasıl tasarlanır ve uygulamaya nasıl konulur, tümü konumuz içerisinde. Hemen söyleyeyim sizin de çeşitli yerlerde gördüğünüz örnekleri veya oyunlarınızda oluşan konumları bize gönderirseniz seviniriz. Bunları ileriki sayılardan başlayarak inceleyeceğiz.

Şimdi konumuzla ilgili birkaç örneğe bakalım. İleride konumuzu daha ayrıntılı olarak irdelemeye başlayacağız.

Klasik birkaç örneğe bakalım.

1750'ye doğru **Paris Kermur de Legal-Rir amatör 1. e4 e5 2. Af3 Ac6 3. Fc4 d6 4. Ac3 Fg4** güzel bir açmaz!..

4. Ac3 iyi bir gelişim hamlesi değil mi? Artık siyah dikkatli oynamak zorunda.

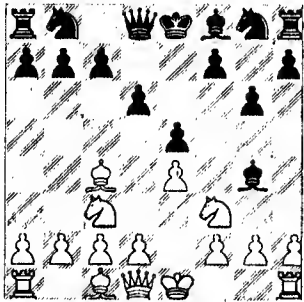
4... g6?? Çok kötü hamle. Artık bir konum irdelemesi yapmanın zamanı geldi.

1) Beyazın taşları merkeze yönelik ve etkin yerlere gelişmiş.

2) Görünürde beyazın bir zayıflığı (1) da yok.

3) Af3 biraz sıkıntıda değil mi?

4) Siyah ise, Fil ve piyonlarını oynamış ve uzun çapraz da egemen olmak üzere. Evet görünürde bir fırtına yok.

5. Ae5 Ne yazık ki, işler siyahın umduğu gibi değildi. Bu en eski örneklerden biridir. Bu klasik hamle ile başlayan biresim (kombinezon) sonucunda oluşan mat "Legal matı" adı ile anılır. Eğer siyah, veziri alırsa mat olur. 5... Fd1 6. Ff7+ Şe7 7. Ad5+ işte "Legal" matı. Beyaz, gelişmiş taşları ile kazandı.

Siyah savunma yapmalı. 5... de5

6. Vg4 ilginç değil mi atı açmaza alan fil kendini koruyamadı. Bu örnekte işler yolunda gitti. Ama

(1) Zayıflık: Kare veya piyon zayıflığı. Kare zayıflığı: Herhangi bir piyon tarafından, ileride veya o anda denetlenemeyen kareler için geçerlidir.

Piyon zayıflığı: Bir piyonu koruyabilecek bir piyon yoksa o piyon zayıftır! İlk oyundakine benzer bir oyun daha...

1. e4 e5 2. Af3 Ac6 3. Fc4 d6 4. Ac3 Fg4 İlk oyundaki gibi bir açmaz. Eğer beyaz şimdi, hemen 5. Ae5 yaparsa 5... Fd1 6. Ff7+ Şe7 7. Ad5+ mat ama 5... Ae5! var bu kez fil boşta kalmaz ve beyaz oyunu yitirir.

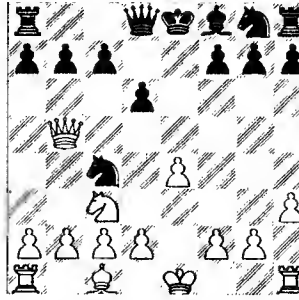
5. h3 İşte bir tuzak hamlesi.

5... Fh5 Artık f7 karesi de korunuyor.

6. Ae5 Fil yine boşta!

6... Ae5 Hangi fil? (Yine vezir alınamaz bildiğiniz mat var.)

7. Vh5 Ac4 8. Vb5+

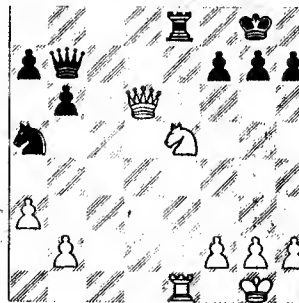

Hangi al?

8... Vd7 9. Vc4 Beyaz artık bir piyon önde ve kazanca çok yaklaştı.

"Piyonlar partinin ruhudur." Filidor.

Şimdide 1992 Londra Turnuvasında oynanan oyuna bakalım. Jonathan Speelman - Jonathan Levitt

Sıra beyazda.

Bu konum için ne söylenebilir?

1) Taşlar tümüyle eşit.

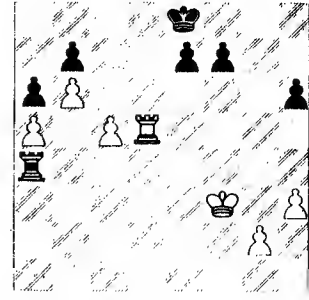
2) İki tarafında bir zayıflığı yok.

3) Beyaz Ke1 biraz sıkıntılı.

4) Beyaz taşlar daha etkindir. Şimdi beyaz kalenin sıkıntısından kurtulmak ve kaleyi daha da etkinleştirmek için en doğal hamleyi oynadı.

1. Ke3 Siyah kaleyi de değiştirerek kolay bir konumu oynamayı düşünüyordu.

1... f6?? Burada 1... Ve7 2. Ag6 Vd8! Eşitlik. Ama 2. Ag6 yerine 2. Vd5! tehdit 3. Ag6 Eğer 2... Kd8 (2... Ve6 3. Ad7 var.) 3. Ad7 Vf8 4. Vd3! ve kazanır. Beyaz Ke3'ten çok iyi yararlanıyor. Ama siyah 1... h6 ile iyi savunma yapardı.

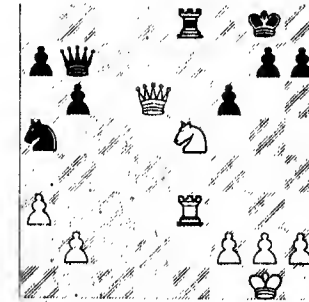

2. Ag6! Speelman burada, ilkönce 2. Ad7'ye bakarken 2. Ag6'yı görmüş, bu hamlenin kazanç olduğunu bulduktan sonra da 2. Ad7 irdelemesini kesmiş. 2... Ka8 Şimdi beyaz kalenin sıkıntısından kurtulmak ve kaleyi daha da etkinleştirmek için en doğal hamleyi oynadı.

1. Ke3 Siyah kaleyi de değiştirerek kolay bir konumu oynamayı düşünüyordu.

1... f6??

Burada 1... Ve7 2. Ag6 Vd8! Eşitlik. Ama 2. Ag6 yerine 2. Vd5! tehdit 3. Ag6 eğer 2... Kd8 (2... Ve6 3. Ad7 var.) 3. Ad7 Vf8 4. Vd ve kazanır. Beyaz Ke3'ten çok iyi yararlanıyor. Ama siyah 1... h6 ile iyi savunma yapardı.

2. Ag6! Speelman burada, ilkönce 2. Ad7'ye bakarken 2. Ag6'yı görmüş, bu hamlenin kazanç olduğunu bulduktan sonra da 2. Ad7 irdelemesini kesmiş.

2... Ka8 Eğer 2... Şf7 3. Ah8+! Kb8 4. Ve6+ Şg6 5. Kg3+ Şh6 6. Vh3+ ilginç bir merdiven matı Kale burada işe yarıyor. Veya 2... Vf7 3. Ke8+ Ve8 4. Vd5+ Vf7 5. Vd8+ kazanır; 2... Kb8 3. Ke7 hg6 4. Kb7 Kb7 5. b4 kazanır.

3. Ae7+ Eğer 3. Ke7?? oynarsa oyun 3... Vc6 ile eşitlenir.

3... Şh8 4. Ve6 terk. Şimdi siyah, 5. Ag6+ hg6 6. Kh3'e çare aranmalı. Eğer 4... h6 5. Kh3! Kd8 4. Kh6+ gh6 7. Vf6+ Şh7 8. Vg6+ ve 9. Vh6+ mat.

(İrdeleme J. Speelman 7/1992 New in Chess)

Konumuz gereği bizim için her konum örnek olabilir. Bize örnekler göndermenizi bekliyoruz.

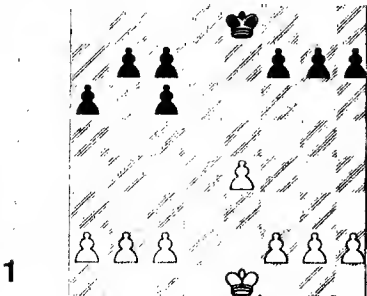
Piyon yapısı ve zayıf piyonlar

Piyon yapısı oldukça geniş ve karışık bir konudur - o kadar geniş ki koca bir kitap bu konuda yazılabilir ve yazılmıştır da. Bir oyuncunun piyon yapısı bazı nedenlerden zayıf olabilir. Bazı bir çeşit, 'organik' zayıflıkları olabilir - duble piyonlar, izole piyonlar, veya geri piyonlar. Taşlarına iyi bir uyum sağlamıyabilir, örneğin 'köü fil', veya sadece çok dağınık durumda olabilirler. Bu konuda 'piyon adaları' piyon kümelerini de düşünebiliriz. İlk olarak 'organik zayıflıklar' ile ilgili birkaç örneğe göz atalım.

DUBLE PİYONLAR

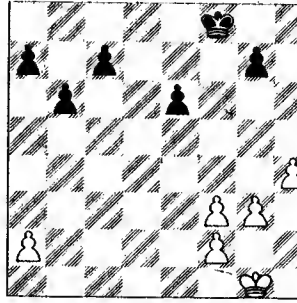
Duble piyonların asıl dezavantajı bir piyon kümesinin içindelerse genellikle geçer piyon olamazlar. Ruy Lopez Değişme varyantının piyon formasyonu Beyaz için çok avantajlıdır, eğer tüm taşları değişebilirse. Diyagram 1 büyük ihtimalle Beyaz için kazanç. Euwe bir örnek variant verir bu konuyla ilgili: 1. Şe2 Şe7 2. Şe3 Şe6 3. f4 c5 4. c4! c6 5. a4 b5 6. b3! (6. ab?? cb 7. cb ab ve Siyah duble piyonlarından kurtulunca vezir kanadında geçer piyon elde edebilir.) 6... f6 7. a5 b4? 8. g4 g5? 9. e5! gf 10. Şf4 fe 11. Şe4 h6 12. h4 Şf6 13. g5 hg 14. hg Şg5 15. Şe5 Şg4 16. Şd6 Şf4 17. Şc6 Şe4 18. Şc5 Şd3 19. Şb4 Şd4 20. Şa3! Şc5 21. Şa4 ve kolayca kazanır.

Maizelis ve Averbah'ın da belirttiği gibi 8... g5? zayıf. Bunun yerine Siyah merkezde bir bloke oluşturmaya çalışmalıdır: 8... g6 ile. Dahası 7... b4? kötü, çünkü her zaman vezir kanadında bir tempo hamlesine sahip olmak iyidir. Eğer Siyah her iki hatadan da kaçınırsa bazı beraberlik şansları olabilir, örnek: 7... g6 7. g4 Şd6 9. h4 h6 10. Şf3 Şe7! 11. h5 g5 12. e5 gf 13. ef Şf7! 14. Şe4 Şe6 15. Şf4 Şf6 16. Şe4 Şe6! 17. Şf4 Şf6 18. g5 hg 19. Şg4 b4 20. h6 Şg6 21. h7 Şh7 22. Şg5 Şg7= Belki Beyaz'ın daha evvel bir kazanç şansı olabildi? Ancak konumuzla fazla ilgili olmadığı için bunun incelemesine girmeyeceğim. Duble piyonlarla geçer piyon elde edilemediği için büyük bir dezavantajdırlar.

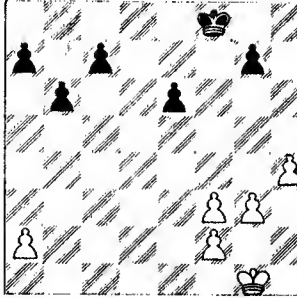
1

2

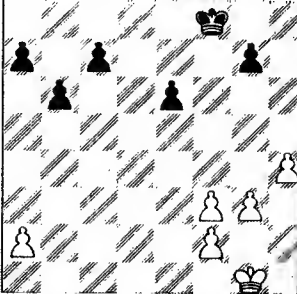
Euwe-Alekhin 1935

Diyagram 2'de Beyaz'ın tek şansı, f4, g5, h5 karşı g7 piyon formasyonunu elde etmek. Piyonlarla karşı emniyetli bir konumda olurlar ve Siyah şahın hareketleri de oldukça kısıtlanmış olur. 1... e5! (f4'ü önüyor) 2. Şf1 b5 3. Şe2 Bu konumda Alekin büyük bir hata yaptı ve 3... c5?? oynadı. 4. Şe3 ve şimdi 5. f4'ü önleyemediğinden berabere anlaştı. Doğru hamle 3... a5!'ti. Örnek: 4. Şd3 a4 5. Şc3 c5 6. g4 Şe7 7. Şd3 Şe6 8. Şc3 Şd5 9. a3 Şe6 10. Şd3 Şd6 11. Şc3 Şd5 12. Şd3 b4 13. ab ab 14. Şc2 Şc4 15. Şb2 a3 16. Şa2 Şc3 kazanır.

3

Eğer duble piyonlar izole ise, o taktirde savunma açısından oldukça da zayıftırlar. Diyagram 3 Euwe'nin bir başka çalışması. Beyaz eğer 1. b4 ile başlarsa Siyah'ın kısa sürede hamleleri tükeneceğinden kaybeder. Duble piyonların önündeki karenin ne kadar zayıf olduğunu fark etmişsinizdir.

4

Kalelerin tahtada bulunduğu durumlarda duble piyon zayıflıkları o kadar tehlikeli değildir. Oyun şöyle devam etti. 1. h4 Kb2 2. Kc5 Ka2 3. Şh3 Kb2 4. g4 Kb4 5. h5 Ka4 6. Şg3 Kb4 7. Şf2 Ka4 8. Şe3 Kb4 9. Kd5 Ka4 10. Kd4 Ka5 11. f4 (11. Şf4, şahın 5. yatay kontrol edemediğinden dolayı bir şey getirmez.) 11... Kb4 12. Şe4 f5! 13. gf Şh6 14. Kd7 Şh5 15. Kf7 Şh6 16. Kd7 Ka5 17. Kd5 Ka6 18. Şe5 Şg7 19. Kd7.

MINYATÜR PARTİLER

Doğan GÜNSAV

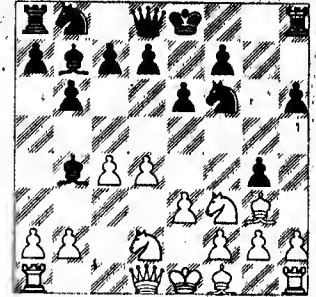
Ustalar turnuvalarında az raslanan iki kısa oyunu göreceğiz. İlk oyunda meşhur Dr. Tarrasch, Bogoljubow karşısında büyük ustaların yapmayacağı hatayı yapıyor.

Vezir Hint savunması

Göteborg 1920 Ustalar turnuvası

Dr. Tarrasch - Bogoljubow

1. d4 Af6 2. Af3 e6 3. c4 b6 4. Fg5 Fb7 5. e3 h6! 6. Fh4? Fb4 7. Abd2?? g5 8. Fg3 g4 beyaz terk eder.

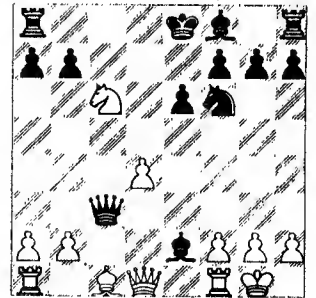
Çünkü siyah bir alet kazanır.

Sicilya savunması

Ostende 1907 Ustalar turnuvası.

Dr. Perlis - Tartakover

1. e4 c5 2. c3 d5 3. ed5 Vd5 4. d4 cd4 5. cd4 Ac6 6. Af3 Fg4 7. Fe2 e6 8. Ac3 Va5 9. 0-0 Af6 10. Ae5 Fe2 11. Ac6? Vc3!! Beyaz terk eder. Çünkü bir alet kayıp eder.

Şimdi gelecek sayıda vereceğimiz iki partide, dünya şampiyonlarına karşı, beraberliği yakalayan büyük ustaların oyunlarından iki minyatür oluşmuştur. bir numaralı partide o zamanın dünya şampiyonu olan Dr. em. Laskerle oynayan Alekhin 17 ci hamlede ve iki numaralı partide o zamanın dünya şampiyonu olan Capablanca'ya karşı oynayan P. Romanowsky de 17 nci hamlede beraberliği yakalamışlardır. Bu beraberlikler, anlaşmalı beraberlikler olmayıp, daimi kişiyle elde edilmiştir. Ve tesadüfe bakın ki iki partide İskoç partisi olup ilk on hamlesi de aynıdır.

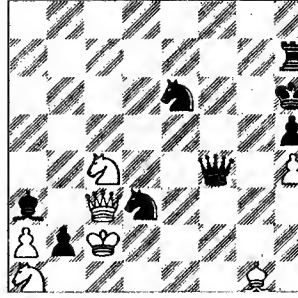
(Devamı Gelecek Sayıda)

Dergimizin bu sayısında, 20'inci yüzyılın en büyük etütçülerinden biri olan Wladimir Korolkow'u göz önüne alacağız. (1907, Ekaterinodar (eski Sovyetler Birliğinde: Krasnodar) 1987, Leningrad (şimdi: Petersburg))

1931 senesinde Leningrad'a yerleşen Korolkow, burada fasılasız 50 sene elektrik mühendisi olarak çalışmıştır. 1925 yılında satranç ile ciddi olarak uğraşmaya başlamıştır. Burada şunu söylemek yerinde olur: 1925 senesinde Moskova'da uluslararası büyük bir turnuva oynanmış ve bu turnuvada Lasker, Capablanca, Marshall, Bogoljubow, Rubinstein vs, kısacası Aljehin hariç, bütün ünlü ustalar yer almıştır. (Aljehin, SSCB'yi terkettiği için, turnuvaya davet edilmemiştir). Bu turnuva, satrancın SSCB'deki olağanüstü gelişiminde çok büyük bir rol oynamıştır. O ana kadar sadece adını duymuş olanlar, satranç öğrenmeye başlamışlardır. İşte Korolkow, yukarıda da söylendiği gibi, satranç ile bu zamanlarda uğraşmaya başlamıştır. Üç sene sonra, oldukça kuvvetli satranççıların yaşadığı Krasnodar'ın şampiyonu olmuştur. Fakat bu sıralarda Rus etüt sanatının kurucuları olan Troitzky, Kubbel ve Platon'un eserlerini itinalı olarak inceledikten sonra, pratik oyunu terketmiş ve hayatının geri kalan kısmını Satranç Kompozisyonuna hasretmiştir. İlk etüdüünün önemli bir müsabakada, o zamanlar bu branşta bir nevi "Dünya Şampiyonu" olan L. Kubbel ile ikinci ve üçüncü ödülleri paylaşması, kendisi dahil herkes için bir sürpriz olmuştur. Korolkow toplam 300'den fazla etüt yayınlamıştır. [Ayrıca 230 problem neşretmiştir. Bunların hepsi ortodoks olmayan eserler, yani iyi bildiğimiz "2,3 vs. hamlede mat" tipinden değil, kooperatif ve ters matlı, şaka problemleri, "retrograd" analizi içeren problemler vs. gibi konuları içeren eserlerdir] Korolkow'un kompozisyonlarından 350'si mansiyon, bunlardan 200 tanesi de üstelik 70'i birincilik olmak üzere ödül almıştır. SSCB'de etüt branşında kişisel Şampiyonlukların galibidir. [1929, 1948 (Liburkin ile beraber), ve 1965]. FIDE müsabakalarında altın madalyalara layık görülmüştür. (L. Mitrofanow ile beraber; 1958, 1960 ve 1962 senelerinde) Korolkow'un en iyi etütleri için Figürlerin olağanüstü manevraları ile mücadele finali karakteristiktir. Korolkow "Vezirin etrafına set çekilmesi", Piyonların çeşitli zayıf Figürlere dönüşümü, ve pozisyonel beraberlik gibi konulara çeşitli yenilikler getirmiştir.

Şimdi bu büyük üstadın birkaç eserini gözden geçirelim.

53

Bu, Korolkow'un ilk eseridir. "Molot" dergisinin açtığı müsabakada 2'incilik 3'üncülük ödülleri paylaşmıştır. Bu aslında inanılmaz bir performanstır, çünkü yukarıda da söylendiği gibi aynı dereceyi alan öbür üstat L. Kubbel (!) idi!...

1. Fe3! ...
2. f4+ veya 2. V6 mat tehdidi ile (çünkü siyah Vezir açmazdı!). Burada 1. Vd3? b1V+, veya 1. Aa3 Vc1+ işe yaramaz.

1... Ad4+!
En iyi şans; el-hanesini kontrol eden beyaz Vezir d4'e celbedilmektedir. Bu durumu aydınlatan varyantlar şöyledir: 2. Şb1 baV+ 3. Va1 (veya 3. Şa1 Ve3 4. Ae3 Fb2+) 3... Ve3 4. Ae3 Kb7+; 2. Şd2 b1A+ 3. Şd3 Ve3 4. Ae3 Ac3. Beyaz bu varyantlar yüzünden

2. Vd4 ... oynamak zorundadır.
2... Ae1+
Bu hamleyi yapabilmek için Siyah Atını feda etmiştir.

3. Şb1 ...
Zorunlu bir yanıt. Diğer hamleler partiyi hemen kaybettirirler. Örneğin: 3. Şd1 b1V+ veya 3. Şd2 Af3+ vs.

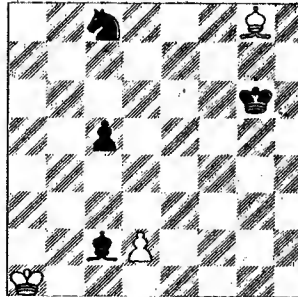
3... baV+ 4. Va1 (!) ...
Kritik bir an. 4. Şa1 Ac2+ 5. Şb1 Ad4 6. Ff4+ Şg6 7. Aa3 Kb7+ 8. Şa1 (8. Şc1 Ae2+) 8... Şg5 ve Siyah kazanır.

4... Kb7+ 5. Ab2 Ve3 Pat.
Gerçekten olağanüstü orijinal bir fikir: Köşede tamamiyle duvara gömülmüş bir Vezir (!) ile pat durumu yaratmak! Fakat iş bununla bitmemiştir. Yukarıdaki başvaryantta Siyah 5... Ve3 hamlesi yerine

5... Kb2+ devam yolunu da seçebilir. Bu deneme ikinci pat durumuna götürür:

6. V:b2 V:e3 7. Vf6+ Şh7 8. Vf5+ Şg8 8... Şg7 veya 8... Şh8, 9. Ve5+! Fakat 8... Şg8 hamlesi de hiçbir şeyi değiştirmez:

9. Vg6++ Şf8 Siyah daimi kıstın kaçınmaktadır, fakat bu da 10. Vf6+ Şe8 11. Vc5+ Ve5 hamlelerinden sonra pata götürür.

54

Bu etüt "Şahmatı" dergisinin açtığı müsabakada birinciliği kazanmıştır. (1941) Şuna dikkat edelim ki, 54 numaralı Diyagramda gösterilen durum bir minyatürdür. Bilindiği gibi 7 taştan fazlasını içermeyen konumlar Kompozisyon sanatında "Minyatür" olarak isimlendirilmektedir. Bir konuyu böyle sınırlı sayıda taşlar ile göstermek zaten zordur; Korolkow ise bu minyatüründe iki kez "pozisyonel beraberlik" konumları yaratmayı başarmıştır.

1. Şb2 Fa4! 2. Şc3 Ad6 3. d4 Ab5+ 4. Şc4 ...
1... Fa4! yanıtının neden iyi olduğu şimdi anlaşılır: Ab5 korunmuş olduğu için Siyah d4-Piyonunu, Piyonla alabilir:

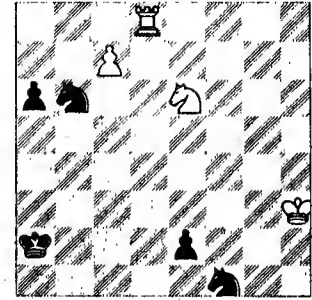
4... cd
Bu durumda

5. Şb4 Ac3 6. Şc4 Ab5 7. Şb4 Ac3 8. Şc4 ... hamlelerinden sonra birinci pozisyonel beraberlik meydana gelir. Kolayca anlaşılacağı gibi, Siyahın yegane şansı

8... Ae2 yanıtıdır. Fakat bu deneme de

9. Şd3 Fd1 10. Şd2 Ac3 11. Şd3 vs. gibi hamlelerden sonra ikinci pozisyonel beraberlikle sonuçlanır. Minyatür yardımıyla çok zor gerçekleştirilecek bir teknik performans.

7'inci SSCB Kompozisyon Şampiyonluğu 1'inci ödül
Beraberlik

55

1. Ka8 ...
Beyazın yegane şansı: Siyah bu Kaleyi alamaz, çünkü 1... Aa8 2. c8V e1V 3. Va6+ hamlelerinden sonra parti beraberlikle biter.

1... e1V 2. Ka6+ Aa4!
Siyah bu ince hamle yardımıyla beyaz Kaleyi elverişli olmayan bir yere celbetmektedir.

3. Ka4+ Kb2 4. Kb4+(!) ...

Durumun özelliği şudur ki Siyah ... Vg3 mat ile tehdit etmektedir. Bu nedenden ötürü Beyaz c8V hamlesini yapamaz. Fakat Siyah da şimdi Kb4'ü alamaz, çünkü mat yoktur, örneğin: 4... Vb4 5. c8V Vb3+ 6. Şg4 vs.

4... Şa3 5. Kb3+! Şb3

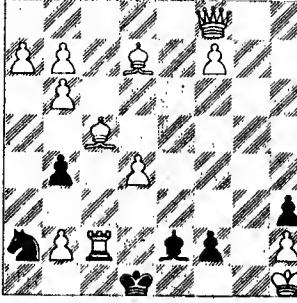
Siyah bu Kaleyi almak zorundadır, çünkü bu Kale şimdi 3'üncü yatay sırada bulunmakta ve böylece kritik g3-hanesini kontrol etmektedir. Ancak şimdi anlaşıyor ki 3... Kb3 hamlesi (3... Kb2 yerine) hiçbir şeyi değiştirmezdi, çünkü bu pozisyonda

6. Ad4+ ... oynayabilmek önemlidir:

6... Şa4 7. Ae2!! ...

Gerçekten de inanılmaz bir olanak! Yapılan bu hamle hem beyaz Şahi mattan korumakta (g3-noktası!), hem de c1 ile c3-hanelerini kontrol altına almaktadır. Öyle ki siyah Vezir beyaz meslektaşının meydana gelmesini önleyemez.

7... Ve2 8. c8V ...
Şimdi parti artık beraberlikle biter:
8... Vh2+ 3. Şg4 Vg3+ 10. Şh4(!)=
"Prawda" gazetesini müsabakasinda birinci ödül.
SSCB Kompozisyon Şampiyonluğunda (1929) birincilik.

56

Kazanç

Çözümüne geçmeden önce bu gerçekten "süper-fantastik" duruma bir göz atalım. Olağanüstü mddi avantajına rağmen Beyazın durumunun hayli kritik olduğu hemen anlaşılır: Çünkü Beyaz hem 1... Ff3x hem de 1... f1Vx gibi iki tehdidi defetmek zorundadır.

1. Kd2+ ...

1. Kc1+ Ac1 2. Fa4+ b3 ve 1. Fh3 3. Ff3+ 2. Fg2 f1V mat varyantlarının gösterdiği gibi, 1. Kd2+ hamlesi aslında zorunludur.

1... Şc1

Siyah bu durumda tabii ki dikkatli oynamalıdır. Kaleyi almak fenadır, çünkü bu taktirde beyaz Vezir çok etkili bir şekilde oyuna girer: 2. Vh6+ ile 3. Vh3. Siyah Şah el-hanesine de gidemez, çünkü bu devam yolu partiyi hemen kaybettirir: 1... Şe1? 2. Ke2+ (elbette!) 2... Şe2 3. Fh3 vs.

2. Kd1+ ...

2. Kc2+ fenadır; Siyah bu hamleden sonra 2... Şd1'in yanısıra, 1... Şb1 de oynayabilir (ve bu halde partiyi kazanır. 3. Kc1+ Ac1 vs.)

2... Şd1

Bu da zorunlu bir hamledir: 2... Fd1 yanıtı, yukarıda gördüğümüz gibi 3. Vh6+ yüzünden oynamamaz; 2... Şb2 yanıtından sonra ise 3. Fh3 hamlesi partiyi kazandırır.

3. Fa4+ b3!

Bu ince Piyon "fedası" sayesinde beyaz Fil a4-e8 çaprazından a2-g8 çaprazına geçmek zorunda kalır. Bu keyfiyetin önemi, Beyazın 8'inci hamlesinden sonra anlaşılacaktır. (Burada "fedası" sözcüğü tırnak içinde yazmamızın sebebi, bu Piyonun 3... Şe1 4. Fb4 hamlelerinden sonra nasıl olsa ortadan kalkacağıdır).

4. Fb3 Şe1 5. Fb4+ Ac3! 6. Fc3+ Şf1

5'inci hamle ile Siyah "lüzumsuz" Atı feda etmiştir ve şimdi pat olanaklarından yararlanmak niyetindedir; örneğin: 7. Fd5(?) Ff3+! 8. Ff3 Pat gibi. Asıl enteresan olan, aslında etüdün en önemli (ve bu eseri ünlü yapan!) kısmının şimdi başlamasıdır.

7. Fc4 Fc4

Hep zorunlu hamleler mümkün olan ikinci hamle mata götürür: 7... Fd3 8. Fd3x

8. Vc5!

Çok önemli bir an. Beyaz d5-hanesini ancak bu yerden kontrol etmelidir, çünkü diğer bütün devam yollarında Siyah, pat ümitlerini gerçekleştirir. Örneğin 6. Vd6 (veya d8) hamlesi 6... Fd3(!) şeklinde yanıtlanır; Beyaz, mat olmamak için e4-

hanesini kontrol altına almalıdır. Bunun için c6, d5, e5, e6, e7, e8, f4 ve h4 haneleri uygundur. Fakat siyah Vezir bunlardan hangisine giderse gitsin, Siyah 9... Fe4+ 10. Ve4 hamlelerinden sonra amacına erişir. Beyaz Vezir e2-hanesini kontrol ettiğinden durum pattır. Ancak şimdi eserin "giriş oyununun" ne kadar ince olduğunu takdir edebiliriz: Üçüncü hamlede Siyah b3-Piyonunu (yalancı) feda etmese, yani hemen 3... Şe1 oynasa idi, 4. Fb4+ Ac3 5. Fc3+ Şf1 6. Fb5 Fb5 hamlelerinden sonra, Beyazın c6-hanesini kontrol altına alması gerekirdi. (yani: d5-hanesini de-gil!); bu taktirde Beyaz 7. Vc8 Fd3 8. Vh3+ hamleleri yardımıyla önemli h3-Piyonunu alır.

8... Fd3

Yeniden 9... Fe4 mat tehdidiyle. Dikkate değer olan şudur ki, ilk bakışta 8... Fe2 hamlesi de işe yarar gibi görünüyor, çünkü 9. Vd5 veya 8. f8V hamlelerinden sonra 9. Ff3+ Vf3 pata götürür. Fakat burada 8. f8K partiyi kazandırır!.. Kazanmak için Beyaz daha zayıf bir Figür seçmek zorundadır.

9. Vb5! ...

Aynı stratejinin devamı; çünkü şimdi zorunlu

9... Fb5

yanıtından sonra Beyaz, kritik c6-noktasını

10. b8A! ...

hamlesiyle kontrol altına almaktadır. Bu sefer zayıf Figür notta değil, ilk defa olarak başvaryantta seçilmiştir.

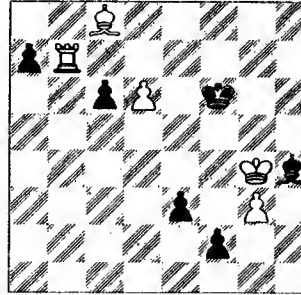
10... Fd3 11. a8F ...

(Bildirmiş gibi 12. a8V pata götürür). İkinci defa olarak bir zayıf Figürün seçilmesi.

11... Fe2 12. f8K!

Üçüncü ve partiyi kazandıran zayıf Figürün seçilmesi. Gerçek bir şaheser!..

44 numaralı Diyagramda, Korolkow'un sayın okuyucularımıza vadettiğim eseri temsil edilmiştir. (Dergimizin 5 numaralı sayısı sayfa 29'da 40 numaralı etüde ait açıklamalara bakınız) "Trud" gazetesinin açtığı müsabaka: 8'inci ödül (1935)

57

Beyaz kazanır

Bu gerçekten şahane etütte göze çarpan keyfiyet Beyaz Kalenin b7-hanesinde bulunmasıdır. Gerçekten de, bu Kale başka bir yerde olsaydı, Beyaz 1. Fa6 hamlesi ile çok ilerlemiş olan ve bu nedenden ötürü tehlikeli olabilecek e3 ve f2-Piyonlarını hemen durdurabilirdi. Diyagramdaki durumda ise bunun için çok ilginç ve öğretici incelikler içeren hassas bir oyun gereklidir. Beyazın, keşfedilmesi fazla zor olmayan 1'inci hamlesi

1. d7 ...

dir. Kolayca anlaşılabilceği gibi yegane şanstır, çünkü 1. Kb1 e2 3. d7 Şe7 hamlelerinden sonra Beyazın konumu ümitsizdir. Yapılan hamleden sonra ise, Siyah bu Piyonu ancak Şahla durdura-

bilir, çünkü siyah Fil şimdiki halde birşey yapamaz.

1... Şe7

Tek hamle. Çünkü Siyahın, Şahını tehlikeli f6-hanesinden uzaklaştırmak amacı ile Fh4'ü feda etmesi de partiyi kurtarmaz: 1... Şg6 2. Şh4(!) f1V 3. d8V hamlelerinden sonra beyaz kolayca kazanır, örneğin: 3... Vh1+ 4. Fh3 Ve4+ 5. g4 vs. Pekala, fakat şimdi yani 1... Şe7 hamlesinden sonra Beyaz ne yapabilir!

2. Kb8(!) ...

Bu ilginç hamle ile Kale "pusuya yattıyor". Şimdi Siyah hemen Vezir yapamaz, zira 2... f1V(!) 3. d8V+ Şd8 4. Fa6+ Şc7 5. Ff1 Şb8 6. gh ve Beyaz kazanır. Fakat oyun bitmemiştir, çünkü şimdi göreceğimiz gibi Siyahın da çok etkili karşılıkları var.

2... Fg3!

Bu hamle ile Siyah tehlikeli g-Piyonunu yokeder. Siyah Fil alınmaz, çünkü 3. Şg3' ten sonra parti berabere biter: 3... f1V 4. d8V+ Şd8 5. Fa6+ Şc7 6. Kb7+ (veya 6. Kc8+ Şd7) 6... Şc8 7. Kb6+ Şc7 8. Kb7+ Şc8 9. Ka7+ Şb8 10. Kb7+ Şa8= . Buna göre Beyaz pusuda kalmayı tercih etmektedir (daha doğrusu etmek zorunda kalmaktadır).

3. Ka8! ...

Şimdi Beyaz heriki siyah piyonu da Fa6 hamlesi ile durdurmakla tehdit eder, böyleki Siyah artık

3... f1V

oynamak zorundadır; çünkü 3... e2 4. Fa6 Şd7 5. Fe2' den sonra Beyaz kazanır.

4. d8V+ Şd8 5. Fa6+ ...

Beyaz artık kolayca kazanacakmış gibi görünüyor, fakat Siyahın da dikkate değer bir şansı var:

5... Fb8!

Celbetmek Şimdi 6. Kb8+ Şc7 vs. hamlelerinden sonra beyaz Kale, yukarıda gördüğümüz gibi, rakip Şahın sürekli hücumlarına uğramakta, aksi halde Şah köşede "hapis" kalmaktadır:

6. Ff1 Şc7

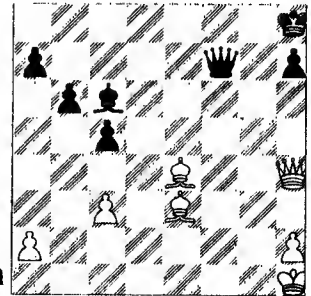
Buna karşı yegane savunma

7. Fa6 ...

dir. Ancak oyun hala bitmemiştir. Çünkü Siyah 7... e2(!) sapıtma hamlesi yardımıyla yeni problemler yaratır. Fakat...

8. Fe2 Şb7 9. Ff3 Şa8 10. Fc6 mat.

Bu güzel mat şekline çok nadir olmakla beraber pratik partilerde de rastlanabilir. Küçük bir örnek olarak 57a numaralı Diyagramda ünlü Amerikalı şampiyon H.N.Pillsbury'nin partilerinden birinde meydana gelen kombinasyonu gözden geçirelim:

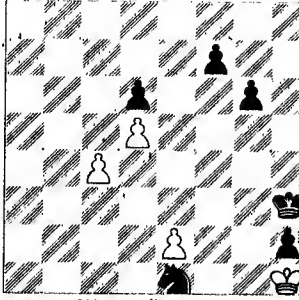
57 a

Parti şöyle devam etti:

1... Vf1+! 2. Fg1 Vf3+ 3. Ff3 Ff3 mat.

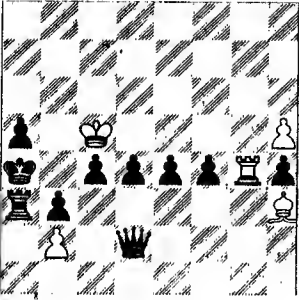
Aşağıdaki üç etüdün çözümleri gelecek ay verilecektir.

58

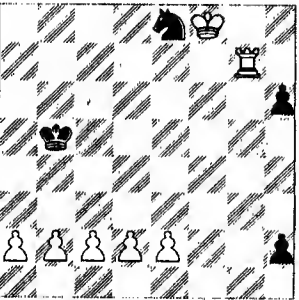
W. Korolkow
Kazanç

59

W. Korolkow
Kazanç

60

W. Korolkow
Kazanç

Sayı 6'daki etütlerin çözümleri

50. V. ve M. Platow. 1. Af6 f2 (Elbette ki 1... d2?? değil: 2. Fd5+ ♞3. f3 vs.) 2. Fd5+ ♞b5 (2... ♞c5? 3. Ae4+ ile 4. Af2 veya 2... ♞b6 3. Fg2 d2 4. Ad5+ ♞5. Ae3 vs) 3. Fc4+! (Ancak böyle! 3. Fg2 d2'den sonra Siyah kazanır) 3... ♞c4 4. Ag4! (Gerekli incelik! Görünürde 4. Ae4 hamlesi de beraberliği sağlar (4... f1v 5. Ad2+ vs) Fakat 4. Ae4 (?)'ten sonra Siyah 4... f1A!! ile kazanır! 4... f1A 5. Ae5+ ♞c3 6. Ad3 ♞d3 7. ♞h6 Beraberlik. S1. V ve M. Platow. 1. Fd2+ ♞c4 (Tek hamle. 1... ♞a3? 2. Kf3+; 1... ♞a4? 2. Ka6 mat) 2. Fc3! (3. Kc6 mat tehdidi ile) 2... b4 (2... ♞c3 3. Kf3+ ile 4. Kf3 vs.) 3. Kc6+ ♞b5 4. Kb6+ ♞c5 (4... ♞a5? 5. Kb4 f1v 6. Kb1+, +) 5. Fd4+ ♞d4 6. Kb4+ ♞5 7. Kb1 ve Beyaz kazanır. 52. V. ve M. Platow. 1. a7 a3 2. ♞a6+! [Beyaz dikkatli olmalıdır. 2. ♞b8+? ♞h2 3. Fd5 (veya 3. Fh1 Ac6+, =) 3... Ac6+ 4. ♞b7 Aa7 5. g6 a2! 6. Fa2 b3+, =] 2... ♞h2 3. Fh1! a2 4. a8v a1v 5. Vg2 mat.

(Başlangıcı 3,4,5 ve 6. sayılarda)

Siyah, Atını Piyona yardımı götürmeye kalksaydı yalnızca yeni savunma imkanlarının oluşumuna sebep olurdu. 45... Ab4 den sonra 46. Kb7! geliyor; şimdi ya 46... a2 47. KxA Kh1+ 48. ♞xK a1=V+ 49. ♞h2 veya 46... Kb1 47. KxA! a2 48. Ka4 a1=V 49. KxV KxK 50. Af7 ve 51. AXP dan sonra artık Beyaz kaybedemeyeceği bir oyun sonuna ulaşır.

Eğer Siyah, 46. Ac6 yı 46... Kc1 ile karşılamak üzere Ab4 hamlesini hazırlamaya 45... ♞c8 ile kalkarsa, bunu 46. Ka7! izler. Ondan sonra da, eğer 46... Ab4 oynanır, başka olanaklar arasından örneğin 47. Ka4 a2 48. KxA ile beraberliğe zorlar.

46. Ac6!

Hemen 46. Ka7 den daha dakik, zira böylelikle Siyah Atı b4 den yoksun bırakıyor. Siyah Şahın c8 e gitmesi bir işe yaramaz. 47. Aa7+ ile eninde sonunda e8 e gidecektir.

46... ♞e8

47. Ka7 ♞f8

Hemen 47... Kc1 bir işe yaramaz, zira 48. Ka8+, arkasından 49. Ae5+ ve 50. KxP var. 47... Ac3 den sonra ise, 48. Ab4 Kb1 49. Aa2 Ka1 50. Ka6! ve Siyah ya S1. Ab4 e izin vermeye veya son iki piyonunu kaybetmeye razı olmalıdır. Parti hamlesi 48... Kc1 tehdidini hazırlamaya yarıyor.

48. Ka8+ ♞g7

49. Ka7+

Bununla Siyah bir kere daha kendini uğraşının başında buluyor. Zira Şahını altıncı yataya getirirse arkadan kişi ile veya kişisz 50. Ae5 gelecek, C Varyantındaki duruma yeniden karşı karşıya kalacak; fark g7 piyonunun kaybedilmiş olmasıdır ve bu da Siyaha bir avantaj getirmekten her halde hayli uzaktır.

Ve böylece D varyantı da uçup gitti, ben de tekrar analize oturdum. Bütün bu gayretlerim boşuna mı gitmişti, durumda hakikaten bir kazanç yok mu idi? Bütün satranç ustaları kendi deneyimlerinden iyi bilirler, rastlanmayan bir şey değildir ki oyunun ertelenmesinde çok iyimser bir görüşe kapıldıkdan sonra, analizi tekrarladığında hiç de öyle bir durum olmadığına kanaat getirmesin. Bu nedenle kimse tek bir analizle yetinmemeli, tekrar tekrar durumun en derin sırlarına erişebilmeye çalışmalıdır. Ben de bunu yaptım. Birinci 'round' da bir şey bulamamıştım, oyunun devamına başlamadan önce yeterli zamanım vardı, her şeyi ertesi gün bir fırsat çıkınca en tam biçimde yeniden incelemek üzere bir tarafa bıraktım. Durumun inceliklerini zaten iyice kavramış olan birinin yeni bir yaklaşımla incelemeğe tekrar giriştiği takdirde önemli oranda az enerji harcayacağı açıktır.

Elbette analiz denetlenirken, varsa yanlış hükme götürmüş hatanın veya eksikliğinin bulunmasına öncelikle çalışılır. Eğer bu çaba, her şeye karşın, doyurucu bir sonuca ulaştırmazsa, hasmı hata yapmaya götüreceği olasılıkların en çok olduğu ve en yüksek pratik kazanç şanslarının bulunduğu varyantı bulmak gayreti içine girilir. Demek ki, zaman yitirmeden analizi mükemmelleştirme çabasına koyulmak gerekiyor!

42... ♞h5 ve 42... ♞g5, ile başlayan A ve B varyantlarına baktığımda hemen bunlar üzerinde gayret sarfetmekten vaz geçtim, zira keşf edilecek yeni bir şey yoktu. Ne de 42... ♞f6 lı D varyantında Siyahın oyun yolunu güçlendirecek bir

şey gördüm, şu halde bütün dikkatimi C varyantına yoğunlaştırmalı, araştırmalarıma 42... ♞f5 43. f3 ♞f4 hamlelerinden sonra başlamalıyım. (Bakınız Diyagram 2)

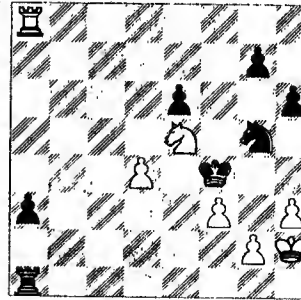
Uzun süre durumu inceledikten sonra, 44. Ka8 a2 45. Ka3 ü 45... ♞g5 ile yanıtlamak fikrinde küçük bir umut gördüm. Böylelikle Siyah, örneğin 46. g3 den sonra, 46... h5 oynayıp h6 da Şahına bir yuva bulmak ve sürekli mat tehditlerinden kurtulmakla tehdit ediyordu. Önce bu hamleyi 46. h4+ nedeni ile bir kenara atmıştım, çünkü 46... ♞xP 47. f4 AXP 48. g3 Atın kaybına neden olurdu. Fakat incelemeyi uzatınca 47... AXP? yerine, 47... Ac3! ile bana doğru devam yolu olarak gözüktü. Şimdi, 48... Kc1 ve ardından 49... a1=V var, eğer 48. KxA oynanır 48... Kh1+ 49. ♞xK a1=V+ ve Kale gider.

Sonunda bir kazanma şansı ortaya çıkmıştı ama bu da tam anlamıyla doyurucu değildi, Beyazın başka savunma olanakları vardı. Örneğin, 45... ♞g5 den sonra 46. Ka8 i deneyebilirdi; böylelikle, 46... h5 oynanır 47. h4+! ♞f4 (ne 47... ♞xP 48. f4 ne de 47... ♞f6 48. Ka7 Siyaha bir şey getirir) 48. Ka3 ile açıkça beraberlik durumunu oluştururdu. 46... Ab4 47. h4+ ♞xP (47... ♞f6 48. Ka7 veya 47... ♞f4 48. Ag4 tatsız mat tehditleri yine ortaya çıkar) 48. Ag4 arkadan Ae3-Ac2 ile tehdit ettiğinden (?) açık bir sonuç yok.

Siyah en iyi umutları için 46... Ac3 e katlanabiliyor, zira 47. h4+ ♞xP 48. Ka5 hamlesi şimdi 48... ♞g5! ile karşılanır. Elbette şurası doğru ki, 49. Ad3+ ♞f6 50. Ab4 Kb1 51. AXP Ka1 52. Ka3 AxA 53. Ka7 ile Beyaz sert bir savunmaya girer, ama Siyah sonuçta bir tam alet üstün olur. Fakat şimdi de 47. g3! hamlesi Siyahı yepyeni zorluklara götürür. 47... Ke1 48. h4+ ♞h5 49. Ka5! den sonra iki hamlede mat tehdidi ortaya çıkar, bu nedenle Siyahın 48... ♞f6 49. Ka7 KxA 50. PxK+ ♞xP den başka yapabileceği iyi bir şey yok. Kimse de bu oyun sonunun yüzde yüz kazanç olduğunu bir bakışta söyleyemez.

Görmüş olduğumuz gibi, 45... ♞g5 lı kazanç varyantları hiç de münakaşa kaldırmaz değildir, ama ne de olsa şimdi pratik oyunda denenebilecek bir şeyler elimdeydi. Yine de tam tatmin olmuş değildim, bu varyantı kullanılabiliyor olarak elimde tutup, araştırmalarıma fazla ilerletmeye karar verdim. Siyahın avantajını tam ve kesin olarak ortaya koyacak bir esas çözümün olması gerektiğini hissediyordum. Böylece yorgunluğa yenilmeyi kabul etmeyip araştırmalarıma devam ettim.

Çözümün C varyantında olduğuna inandığımdan dikkatimi esas olarak oraya yoğunlaştırdım.

Diyagram 6
(Devamı gelecek sayıda)

Puanlı satranç

Ali İPEK

Bu sayımızda sizlere büyükusta M. Adams ile büyükusta A. Shirov arasındaki oyunu veriyoruz. 1991 yılında Biel'de oynanmış olan bu partide siyahın hamlelerini bulmaya çalışacaksınız. Diyaframındaki konumdan itibaren hamleleri kapatarak; beyazın hamlesini oynayıp, siyahın hamlesini tahmin ediniz. Oyunun sonuna kadar kendinize 1 saatlik düşünme süresi tanıyınız.

M. Adams - A. Shirov (Sicilya Savunması)

1. e4 c5 2. Af3 d6 3. d4 cd4 4. Ad4 Af6 5. Ac3 g6 6. Fc4 Fg7 7. 00 00 8. h3 Ac6 9. Fe3

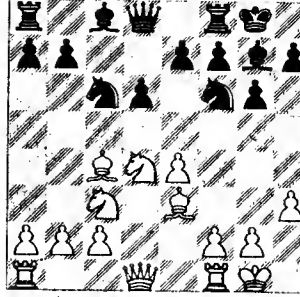
9... Ae4	6 puan
(9... Fd7 3 puan)	
10. Ff7+	8 puan
(10... Kf7 2 puan)	
11. Ae4	5 puan
(Beyazın 12. Ag5+ ve sonraki hamlede Ae6 tehdidini görerek bu hamleyi oynamak gerektiğini düşündüyseniz. 5 puan daha alınız.)	
12. Fd4	4 puan
12... e5	
(İşte siyahın 10... Ff7 hamlesinin anlamı. Eğer siyah 10... Kf7 oynamış olsaydı burada beyaz 13. Fc5 oynayabilirdi.	
13... d5 14. Ad6 ile beyaz çok iyi durum elde ederdi.	
10... Ff7 oynarken bunları düşündüyseniz 10 puan daha alınız.)	
13. Fe3	3 puan
14. Ag3	3 puan
(14... d4 1 puan)	
15. c3	2 puan
16. Ae2	6 puan
(16... Vd7 2 puan)	
17. Vd2	3 puan
17... h6	
(17... g4 2 puan, 17... Ff6 1 puan)	
18. h4	3 puan
(18... Ff6 1 puan)	
19. Fh6	3 puan
19... Vf6.	
(19... Vf6 3 puan)	
20. Fg5	1 puan
21. Fh4	3 puan
22. f4	5 puan
(22... Kh5 1 puan, 22... Kf8 2 puan)	
23. Fg5	3 puan
24. Kf2	5 puan
25. cd4	3 puan
26. Ff4	5 puan
27. Fe3	2 puan
28. Ff2	1 puan
28... Fe2	

Beyaz terkeder.

Değerlendirme

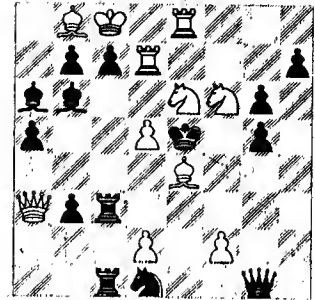
80 Puan ve yukarısı
60-79
50-59
40-49
30-39
20-29
10-19
0-9

Büyükusta
Uluslararası Usta
FIDE Ustası
Kuvvetli Bölge Oyuncusu
Kuvvetli Kulüp Oyuncusu
Vasat Kulüp Oyuncusu
Zayıf Kulüp Oyuncusu
Usta Adayı (!)

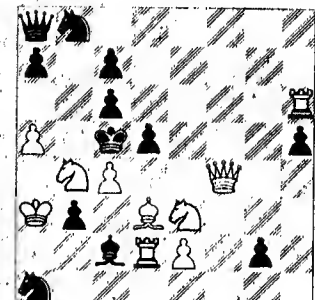
Problemler

N. G. G. Van Dijk, 1958

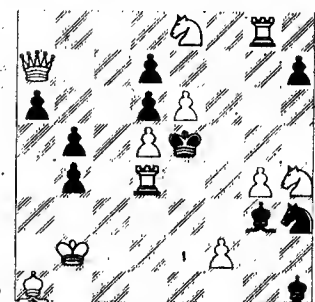
3 hamlede mat

A. Dombrovskis, 1959

2 hamlede mat

A. Dombrovskis, 1955

3 hamlede mat

Geçen Sayının Çözümleri

- G. Cristoffannini,
1. Ka4 (Fikir Ac5 mat) Şe3 2. Ke5 mat
- P. F. Copping; 1. ef3
1... K~2. Ve5 (Fikir Kxc3)
1... Kg5 2. Vf4 (Fikir 3. Vd2)
1... Kg6 2. Ke1 (Fikir 3. Fd3)
1... Kg7 2. Vc7 (Fikir 3. Kxc3)
- T. R. Dawson; 1. Ff5
1... Pb6; Khd3, Vh1,
1... Va7; 2. Ae4, Vg1,
1... Va6; 2. e4, Vf1,
1... Va5; 2. d3, Ve1

Zirvedeki yıldızlar

ROBERT HÜBNER

Herhalde Dergimizin bu sayısını ellerine alan değerli okuyucularımızdan bazıları, örneğin Gelfand, Salow, Shirov vs. dururken daha önce neden Hübner ile uğraştığımızı merak edebilirler. Aslında haklıdır; çünkü günümüzde kararlar Elo-puanlarına göre alınmaktadır ve bu bakımdan Dergimizin 4'üncü sayısında yayınlanmış olan "1.1. 93 tarihli FIDE listesi, Zirvedeki oyuncular" dikkate değerdir. Bu incelendiğinde bazı ilginç sonuçlar ortaya çıkar. Listedeki 80 ismin başında Dünya Şampiyonu Garri Karparov bulunmaktadır (2805 Elo-puanı); sonunda ise 2575 puanla beş oyuncu ve bunların arasında birkaç sene önce çeşitli başarılar kazanan Lew Psachis vardır. Pekala, burada şunu sormak yerinde olur: Acaba "zirve" sahası ile de 2575 puandan sonra mı başlar?! Her halde değil. Çünkü bu taktirde Dünya listesinin 101'inci yerinde (!) bulunan eski Dünya şampiyonu Spassky zirveye ait olmazdı. Bu listeler zamanla değişirler üstelik bugünlerde sürekli olarak çeşitli tipten (ve kategoriden) turnuvalar oynanması nedeni ile, oldukça hızlı olarak. Bu süreçte, elbette, çeşitli faktörler rol oynamaktadır ve bunlara bağlı olarak listeye girmiş olan farklı oyuncuların işgal ettikleri yerler de değişmektedir. Sonuç olarak Elo listesinin tam anlamıyla salt (mutlak) bir değeri olmadığı söylenebilir. Böyle olsaydı bu sene Dünya Şampiyonluğu maçını oynama hakkı Karpov'un olurdu (Elo puanı 2725); Karpov (ve Kasparov) için en büyük tehlikeyi ilk sıradaki Iwantschuk ve Anand teşkil ederdi (2710 puan). Oysa Karpov, bildiğimiz gibi 2655 puanlı, yani 70 (!!) puan geride kalan Nigel Short'a yenilmiştir - hem de "bozgun" denebilecek şekilde... Bu da söyleşimiz için çok ilginç bir keyfiyettir. Sözü geçen listeye göre, Şubat 1992 de Elo puanı 2680 olan Short, bir sene zarfında 25 puan kaybetmiştir. Dergimizin Kasım 1992 sayısını hatırlayan sayın okuyucumuz bunun nedenini iyi bilir: Parlak Tilburg performansından 4 ay sonra, son senelerde istikrarsız oynamış olan Short, Linares 1992 turnuvasında +2-7=4 gibi bir skorla sonuncu olmuştur. Short'un Şampiyonluk maçı oynamaya hak kazanması, Elo listelerinin bağıl karakterini bariz bir şekilde teyid etmektedir. Gerçekten de, incelediğimiz listede Gata Kamsky ile Gürcistanlı S. Asmaiparashwili'nin Short ile aynı puana sahip olduğunu görürüz. Kamsky'den çok şey beklenebilir; ancak Asmaiparashwili'den, çok kuvvetli bir GM olmasına rağmen, (en azından şimdilik) fazla şey beklemiyorsunuz fakat bu satranççı listedeki yerini hak etmektedir. Pekala, Robert Hübner ne alemdedir? 2620

puanla 29 ila 35'inci yerleri paylaşmaktadır (33'üncü yerededir). Geçtiğimiz sene puan kaybetmiştir. 29'uncu GM A. Wischmanawin 60(!) puan kaybetmiştir; bu da bir istikrarsızlık örneğidir. Pekala, bunu neden göz önüne alıyoruz? Çünkü bu gibi oyuncuları göz önüne almazsak, "zirve listesi" diye birşey kalmaz. Bu listenin sadece 20 kişiden oluştuğunu düşünelim; o zaman Nicolic, A. Chalfman, Andersson, Gulko, Ljubojevic ve saire ve saire gibi vazgeçilmez isimler listeye giremezdi. Unutmayalım ki Dünya Şampiyonluğu zaten çok safhalı mücadeleden sonra "adayların adayı"nı tayin ettiği için, her zaman heyecanlı geçmekte, ve koskoca Satranç Dünyasında her oyuncuya Şampiyon olma şansını vermektedir!.. Hayır değil yukarıda zikredilen birkaç kişi, Jonathan Speelman (54'üncü), Judit Polgar (56), Jasser Seiravan (57), Lajos Portisch (72), John Nunn (76) gibi isimler olmadan bile bu listeye "zirve listesi" denilemez. Ne yapalım? Dünya ilerlemektedir; dolayısıyla Satranç Dünyası da... Bu satırların yazarı hayatı boyunca çeşitli dillere merak sarmış, ve bu meyanda Latince popüler birkaç cümle bilmektedir. Bunlardan en ilginç olanlarından biri "tempora mutantur, nos et mutamur im illis" dir (aşağı yukarı: "zamanlar değişir ve biz de öyle"). Gerçekten de, büyük uluslararası Peterburg turnuvasına bağlı olarak, ilk beş yerde bulunan oyunculara (Lasker, Capablanca, Aljejin, Tarrasch, Marshall) Almancadan alınmış ve o zamana kadar kullanılmamış olan "Grossmeister" (büyükusta, grandmaster) ünvanı verilmiştir; bugün ise bu sayı 100'ü aşalı çok olmuştur. Şu halde (belli bir zamanda!) Şampiyonluk tahtı için yarışan ustaların yanısıra, "zirve" sahasını oluşturan oyuncuları da bilmek şarttır. İşte Hübner bu gibi satranççılar için tipik bir örnektir. Uzun yıllardır yüksek seviyedeki aday maçlarına katıldığı ve ayrı partilerde daima tehlikeli bir partner olduğu söylenilir; üstelik yaşı da pek fazla değildir. Ancak hemen şunu ekliyelim: Viktor Korçnoy gibi (62; listede 2605 puanla 46'ıncı), yaşı biraz ilerlemiş olan oyuncular da "zirve" listesine girmeye hak kazanır. Bunlar da tipik üyelerdir. (sadece eski Dünya Şampiyonları Spassky, Smyslov ve elbette Fisher'i düşünelim). Bu köşenin amacı "zirvenin" bugünkü durumunu yansıtmaktır. Şimdiye kadar son Şampiyonluk mücadelesinde etkili rol oynamış olan Kasparov, Karpov, Timman, Short, Iwantschuk, Anand, Jusupov ile büyük olasılıkla ileride önemli bir rol oynayacak olan Kamsky göz önüne alınmıştır. Bu ayki misafirimizden sonra sıra Kortchnoy ile "last but not not least" (sonuncu, fakat önemli!) Polgar kardeşlere ge-

lir. Bundan sonra, özellikle zirvedeki son hadiselerle bağlı olmak üzere Dergimizin 6'ıncı sayısındaki yazıya bakınız: "Karparov ve Short yeni bir Satranç Federasyonu kurdular!" bu köşeye belli bir süre için ara verilecektir. şimdi Hübner'e ait birkaç söz: Robert Hübner (1948...; Resme bakınız), Filoloji (eski diller) doktoru yıllardır Köln üniversitesinde Yunan papirüslerinin deşifre edilmesiyle uğraşmaktadır. Son zamanlarda en kuvvetli Alman Lig takımlarından biri olan Bayern Münih'te birinci masada oynamaktadır. İsmi, özellikle Üsküp 1972 Olimpiyadından sonra dikkat çekmeye başlamıştır. Bu müsabakada Hübner, Alman Milli takımının birinci masasında hiç kaybetmeden +12-0=6 gibi gerçekten parlak bir netice elde etmiş ve bu meyanda Petrosjan'a karşı da kazanmıştır (eski Dünya Şampiyonunun 9 Satranç Olimpiyadında 120 partideki yegane yenilgisidir!). 1973 senesinde kalifikasyon olanağını +1-2=5 minimal skoru ile Kortchnoy'ya kaptırmıştır. O zamandanberi birkaç defa Entertional turnuvalarda ve adaylar maçlarında en yüksek yerlerde görebiliriz, örneğin: Wijk aan Zee 1992, 1-2. Salow ve Gelfand (8 1/2 puan); 3-4. Kortchnoy ve Hübner (7 1/2); arkadaş: Nicolic, Piket, Seirawan, Nunn vs. gibi oyuncular; Mephisto turnuvası Münih 1992: IM Gurewitsch (7 puan); 2-3. Hübner ve Gelfand (6 1/2); geride kalanlar arasında Jusupov, Christiansen, Speelman, Chalfman, Hansen vs. Hübner'in oyun tarzı hakkında tanınmış Yugoslav usta ve Satranç yazarı Janosevic isabetli bir şekilde şöyle diyor: "Stili, Tarrasch ekolünün katı dogmatik ilkeleri ile modern, dinamik strateji elemanlarının bir karışımıdır. Şimdi Hübner'in aşağıdaki üç partisini gözden geçirelim:

on ha-
6'inci
+ Short
.!)") bu

Hübner-Iwantschuk
(Olimpiyat, Novi Sad 1990)
Pirz-Ufimzew savunması

1. e4 d6 2. d4 Af6 3. Ac3 g6 4. Af3 Fg7 5. Fe2 00 6. 00 Fg4 İwantschuk turnuvalarında çeşitli açılışlar uygulamaktadır ("zengin açılış repertuarı"). Bu partide de küçük bir sürpriz hazırlamıştır: Turnuva pratiğinde hiçbir zaman oynamamış olan Pirc savunmasını tatbik etmektedir.

7. Fe3 Ac6 8. Vd2 ... Bu, nispeten yeni bir de-
am yoludur. Teoriye göre eski 8.d5 hamlesi
fena değildir, örneğin: 8... Ff3 9. Ff3 Ae5 10.
Fe2 c6 11. a4 Va5 12. Ka3 Kf8 13. Kb3 Ka8
14. Vd4!, Beyaz için belli bir avantaj! (Ehl-
vest-M. Gurewitsch, Reggio Emilia 1989/90).

8... e5 9. d5 Ae7 10. Kd1 Ae8!?

Bu bir yeniliktir. Ancak At, e8-hanesinden e5 noktası için yapılan stratejik mücadeleye artık katılamıyacaktır.

11. Ag5(!) ... Pek etkili olmayan Fe2'yi kırışmak amacı ile. 10... Fd7 11. f4 devam yolu Beyaza daha serbest bir oyun sağladığı için, Siyah, beyaz Fili almaya az çok zorunludur.

11... Fe2 12. Ae2 h6 13. Ah3 Şh7 14. f4 ef4
15. Kf4 Ag8 Azçok zorunlu olan bu yanıt hem
h6 noktasını korumakta hem de Kf4-h4 ma-
nevrasını önlemektedir.

16. Kdf1 Ve7 17. Fd4 Fe5 18. K4f3 Aef6
İşte bu At eski yerine dönmektedir d7'ye gitmek amacıyla (e5 noktasının kontrolü).

19. Af2 Ad7 20. Ad3 Fd4+

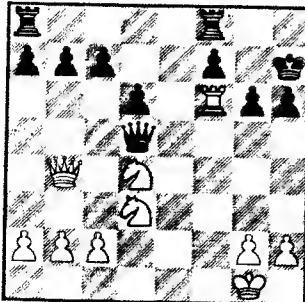
Aksi halde Beyaz 21. Vc3 oynar.

21. Ad4 Adf6 21... Ae5 22. Ae5 de5 (22... Ve5?? 23. Kf7+) 23. Ab3 ile c2-c4-c5 hamlelerinden sonra da Beyazın oyunu daha iyidir.

22. Vb4! ... Bu hamle 22. Vf2'e'nin daha kuvvetlidir. Çünkü 22. Vf2 Vg4 23. Kf6 Af6 24. Vf6 Vd5 varyantı biraz belirsiz bir konuma götürür. Yapılan hamleden sonra ise, Siyahın b7 piyonunu korumaya vakti yoktur, çünkü Beyaz aynı zamanda 23. e5! ile tehdit eder.

22... Ve4 Zorunlu devam yolu. Pe4'ü atla almak iyi değildir: 22... Ae4? 23. Ke3 f5 (veya 23... Kae8 24. Af2 f5 25. Ae6) 24. Ae6 Kf8 25. Ke4! fe 26. Ve4 ile Adf4 vs. (g6 noktası!)

23. Kf6 Af6 24. Kf6 Vd5?
 kayılması zor, fakat bu doğal hamle partiyi
 banyettirir. 29... a5 (!) 25. Vc3 Vd5 hamlele-
 rinden sonra daha dayanıklı bir savaş verilebi-
 lirdi. Ancak şunu da söylemek yerinde olur ki,
 Beyazın bundan sonraki hamlesini parti esna-
 sında görmek hiç de kolay değildir.

25. Af5!! ...

Hiç beklenmedik, korkunç denilebilecek bir sürpriz. Sayın okuyucumuzun dikkatini bu ilginç duruma çekiyoruz: Küçük bir analiz, 26. Vh4 tehdidine karşı hiçbir savunma kalmadığını gösterir. Parti şöyle bitmiştir:

25... g f6 26. Vh4 Şg8 27. Kh6 f6 28. Vh5
ve Siyah **terketti**. Bu parti koskoca Olimpiyat-
ta her bakımdan en büyük sansasyon yarat-
mıştır.

Hübner - Karparov
(Chess Meeting Dortmund 1992)
Şah-Hint savunması

1. d4 Af6 2. c4 g6 3. g3 ...

Fianchetto sistemi, Şah-Hint savunmasında en sakın devam yollarından biri olarak nitelendirilmektedir. Fakat bu parti pek de öyle değildir...

3. Fg7 4. Fg2 00 5. Ac3 d6 6. Af3 Abd7 7. 00
e5 8. e4 c6 9. h3 Vb6

Çok iyi bilinen gelişme sistemi.

10. c5!?... Fakat turnuvalarda oldukça nadir rastlanan bu varyant herhalde Hübner tarafından Dünya Şampiyonuna karşı özel olarak hazırlanmıştır.

10... dc5 11. de5 Ae8 12. Aa4 ...

J. Konikowsky'nin bu varyanta ait analizlerinde ("Schachreport-Deutsche Schachzeitung") şu bilgilere yer verilmiştir: "Ünlü Açılışlar Ansilopedisinde (Cild E) aşağıdaki varyant verilmektedir: 12. Fg5 Ae5 13. Ae5 (13. Fe7 Vb7 14. Kc1 b6 15. Ff8 f8) 13... Fe5 14. Aa4 Vc7 15. Ac5 Fb2 16. Kb1 Ff6 (Doğru hamle 16... Fe5!) 17. Ff4 Ve7 18. e5! feda edilen Piyona karşılık aktif bir oyunla, Kirov-Jansa, Vrsac 1975.

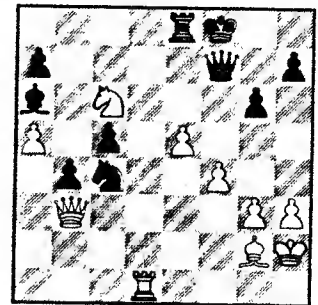
12... Va6 12... Vb5 13. Fe3 Ac7 14. Kc1 Ae6
15. b3 Kd8 16. Fg5 Ke8 17. Fe3 Kd8 hamlele-
rinden sonra aşağı yukarı dengelenmiş bir
oyun meydana gelir (Jussupov-Damljanowic,
Belgrad 1991)

13. Fg5 ...

Jussupov-Kasparov (Linares 1990) partisinde 13. f4 Ac7 14. Vc2 Ae6 15. Kf1 Ke8 16. Kd6 Va5 17. Kad1 Ab6 18. Ab6 ab6 19. a3 Va4 20. Ve2 b5 21. Ve3 b4 hamlelerinden sonra Siyahın durumu daha iyi idi.

13... b5 14. Ac3 Ac7 15. Fe7 Ke8 16. Fd6 Ae6
17. a4 b4 18. Ae2 Va5

Hübner bu parti için çok iyi bir hazırlık yap-

Zirvedeki yıldızlar

Fakat...

35... Ae5!

Çok ilginç, dikkate değer bir olanaktır. Şimdi 36. Vf7+ Af7 37. Aa7 c4 devam yolu iyi değildir, çünkü siyah geçer Piyonlar çok tehlikeli hale gelir.

36. Fd5 ...

Kombinezona başlarken Kasparov bu yanıtı da görmüştür:

36... Fc4!

Gerçekten "fantastik" bir parattır!

37. Vc2 Ag4+?

Buraya kadar heriki taraf da en iyi hamleleri bulmuştur. Fakat şimdi, partinin bu kritik evresinde Siyah uğursuz bir hata yapmaktadır. Oysa doğru olan 37... b3 yanıtından sonra parti büyük bir olasılıkla berabere bitecekti, örneğin: 38. Vc3-Vf5 39. Ae5 Vc2+ 40. Vc2 bc2 41. Kc1 Fd5 42. Kc2 Kc8 vs.

38. hg4 Ke2+ 39. Ve2 Fe2 40. Ff7 Fd1 41. Fc4

... Gergin evre bitmişti, fakat Siyahın şimdilik bir Figürü eksiktir. Parti tabii ki kazanılmıştır, fakat Beyaz yine de dikkatli oynamak zorundadır.

41... b3 42. Aa7 ...

Partiden sonra bir başka kazanç yolu daha bulunmuştur: 42. Ae5! b2 43. Fd3 Fb3 44. Fb1 c4 45. Ac6 c3 46. Ad4+ vs.

42... b2 43. Fa2 Fe2 44. Şg2 Fd3 45. Şf3 Şe7 Veya 45... b1V 46. Fb1 Fb1 47. Şe3, ve bundan sonra partide olduğu gibi.

46. Şe3 b1V 47. Fb1 Fb1 48. Ab5 Şd7 49. a6 Şc6 50. f5!

Siyah terkeder. Çünkü artık Beyaz hem 50... gf5 51. gf5 Ff5 52. a7 (daha da güzeli 52. Ad6!) 52... Şb7 53. Ad6+ hem de 50... Şb5 51. a7'den sonra kazanır. Alman GM'den gerçekten olağanüstü bir performans. (Resme bakınız: Hübner-Kasparov partisi, "Chess Meeting" Dortmund 1992 GM turnuvası)

Hübner-Curt Hansen

(Mephisto turnuvası, Münih 1992)

Şah-Hint savunması

1. d4 Af6 2. c4 g6 3. g3 Fg7 4. Fg2 00 5. Ac3 d6 6. Af3 Abd7 7. 00 e5 8. e4 c6

Şah-Hint savunmasının, beyaz Filin 3. g3 ile 4. Fg2 "fianchetto" sunu içeren varyantı için standart bir konumdur.

9. h3 Va5

Burada 9... Vb6 de oynanmaktadır (Hübner-Kasparov partisine bakınız)

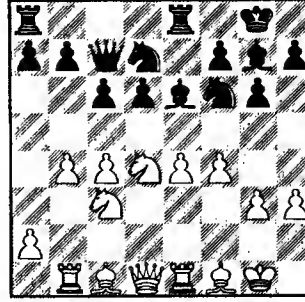
10. Ke1 ed4 11. Ad4 Ae5 12. Ff1 Ke8 13. Kb1

... Genellikle burada daha sağlam olan 13. Fe3 devam yoluna rastlanmaktadır; fakat Hübner daha keskin bir varyantı seçer.

13... Fe6 14. b4 Vc7

14... Vb6 15. Fe3 Vd8 16. Ae6 Ke6 17. f4 Aed7 18. Vc2 hamlelerinden sonra Beyaz küçük bir avantajı saklamaktadır.

15. f4 Aed7

Zorunlu bir hamle, çünkü hem 16... Ac4? 17. Ae6 hem de 16... Fc4 17. fe5 vs. bir Figür kaybettirir. Görünürde Siyahın parilde yaptığı 16. Aed7 hamlesi de 17. f5 yüzünden fenadır. Oysa teoriye göre ve pratiğin de gösterdiği gibi bu böyle değildir. 16. f5! gf5 17. ef5 Fc4 18. Ke8+ hamlelerinden sonra meydana gelen durumu göz önüne alalım:

I) 16... Ae8? 19. Fc4 d5 20. Ff4 Vh6 21. f7 (!) Ff6 22. Fe3 dc4 23. Vg4+ Ag7 24. Af5, ve partiyi kazanmıştır (Hansen-Mortensen, 1988).

II) Fakat 18... Ae8? hamlesi yerine 18... Ke8! yanıtı (Hansen'in analizlerine göre) Siyaha yeterli karşı şanslar sağlar: 19. Fc4 d5 20. Ff4 Vb6 21. Aa4 (21. Ff1? Ae4!) 21... Ke1+ 22. Ve1 Vd4+ ve Siyahın feda edilen kalite için iyi bir karşılığı var, örneğin: 23. Şh1 Vc4 24. Ac5 Vc2 25. g4 Ac5 26. bc5 Ae4 27. Kb7 Af2+ 28. Şh2 (zorunlu hamle) 28... Ae4+ 29. Şg1 (29. Şh1 Af2+) 29... Fd4+ 30. Şf1 Fc5 (30... Vd3+, =) vs. (31. Fh6? Ag3!+, +).

16. Fe3! ...

Sağlam devam yolunu seçmesinin çok doğru bir karar olduğu anlaşılır.

16... a5 17. a3 ...

17. b5 hamlesi eşit bir oyuna götürür. Örneğin: 17. b5 Ac5 18. Ae6 Ae6 19. Vf3 Ad7 (Smyslov-Stein, Moskova 1967).

17... ab4 18. ab4 h5 19. Vc2 ...

19. f5(?) gf5 20. ef5 Fc4 21. Fc4 d5 32. Ff4 Ke1+ 23. Ve1 Vb6 vs.

19... h4! 20. gh4? ...

İyi değil; doğru hamle 20. g4'tür. Elbette Siyah 20... Fg4 21. hg4 Ag4 devam yolunu deneyebilirdi, fakat bu taktirde 22. Vd3 Ka3 23. Fc1! devam yolu daha elverişli olurdu, örneğin: 23... Kc3 24. Vc3 Vb6 (24... c5 25. Ab5) 25. Fb2 c5 26. bc5 dc5 27. Vh3 vs.

20... Ah5(!)

Siyah 21. f5'ten korkmamaktadır, çünkü bu hamleden sonra 21... Ff5! 22. ef Ke3 oynayabilir.

21. Vf2 Adf6 22. c5 ...

f Piyonunun ilerlemesi Siyah için hala bir tehlike yaratmamaktadır. Örneğin: 22. f5(?) Fd7 23. Fd3 Ka3 24. Ade2 Ae4! 25. Fe4 Fc3 vs.

22... dc5 23. bc5 Ka3 24. Fd2 Ff8! 25. Ae6 ...

25. f5 Fd7 26. Fc4 (27. fg7 tehdidi ile) 26... Şg7 hiçbir şey sağlayamaz.

25... fe6!

Danimarkalı GM çok iyi oynamaktadır. Doğal 25... Ke6(?) hamlesinden sonra Beyaz üstün-

lüğü elde eder: 26. e5(!) Ad5 27. Ae4 vs. Daha etkili görünen 26. Fc4 hamlesi (26. e5 yerine) 26... Kc3! 27. Fe6dan sonra 27... Kg3+ ara kişi yüzünden işe yaramaz.

26. e5 Ad5 27. Ae4 Vf7 28. Fc1 ...

29. Kb3'ü mümkün kılan ince bir hamle.

28... Ka4 29. Kb3 Kea8 29. Ad6 ...

Şimdi 30. Ag5 hamlesini Siyah 30. Ve7 ile karşılar (30... Vf5?? 34. Fd3, ve Veziri kazanır).

30... Fd6 31. ed6 ...

Korunmuş geçer bir Piyon önemli konumsal bir faktördür. e Piyonu ile Fili almak hem siyah piyonları kontrol altında tutmakta, hem de Fc1 için büyük çaprazı açmaktadır.

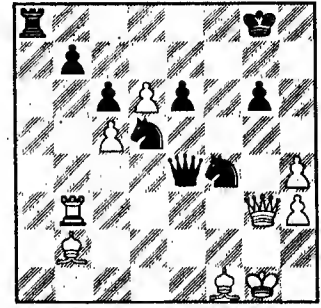
31... Ahf4 32. Kf3 Vf5 33. Vg3 Kd4

34. Fd3 tehdidini önlemektedir. Zaten keskin bir şekilde geçmekte olan parti gergin bir sahaya girer.

34. Fb2 Ke4 35. Ke4 ...

35. Ka1 Ka1+ 36. Fa1 e5 37. Fd3 Ve6(!) belirsiz bir konuma götürür. (38. Fe4? Ae2+).

35... Ve4 36. Kb3 ...

36... Kf8

Diyagramdaki konumda Siyah 36... e5 de oynayabilirdi, çünkü 37. Kb7 (37. Vg5 Ae6) devam yolu onun için elverişlidir: 37... Ae3 38. Ve1 Kf8 veya 38... Ad3 vs. Dolayısıyla bu varyantta Beyaz için 37. Fd3 (37. Kb7 yerine) 37... Va4! 38. Ff1 Ve4 39. Fd3 vs. yardımıyla hamleleri tekrarlamak daha isabetli olurdu.

37. Kb7 Ah5?

Yanlış hesap! Doğru hamle 37... e5! idi, örneğin: 38. Vg5 Ve1!, 39... Ah3+ tehdidi ile (39. Vg4 Ae3). Beyazın 38. Kb3 hamlesi 38... Vb1! ile karşılaşır, ve 39. Vf3 Ve1! hamlelerinden sonra Siyahın durumu daha fena değildir.

38. Vd3 Ae3

Siyahın hazırladığı varyant şöyledir: 39. Ve4(?) Kf1+ 40. Şh2 Kf2+, ve daimi kiş. Fakat Hübner buna karşı nahoş bir sürpriz hazırlamıştır:

39. Kb8! ...

Hansen işte bunu hesaba katmamıştır. Savunma yoktur:

33... Vd3 40. Kf8+ Şf8 41. Fd3 Af4

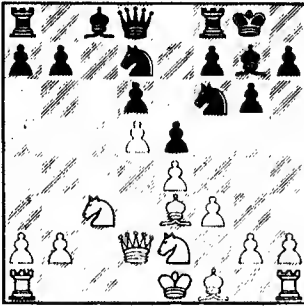
Daha ne yapabilir ki? Bu durumda 42. Fe4 Aed5 43. Fe5 kazanç için yeterlidir, fakat Hübner daha zarif bir devam yolu seçer:

42. Fb5!

Siyah terkeder, çünkü konumu yıkılmaktadır. Bu oyunda gördüğümüz karışık gergin mücadele, Hübner'in birçok partisi için karakteristik.

KARPOV-DOLMATOV DORTMUND 1993 10-17/4 Şah-Hint Savunması (E 86)

1. d4 Af6 2. c4 g6 3. Ac3 Fg7 4. e4 d6 5. f3
00 6. Fe3 e5 7. Age2 c6 7. Vd2 Abd7 9. d5
cd5 10. cd5!N

Yenilik. Burada oynanan eski hamle 10. Ad5 Ad5 11. Vd5 Ab6 12. Vb5 Fh6 13. Ff2 Fe6 14. Ac3 Vc7 15. b3 Ac7 16. Vb4 Fg5 17. Fe2 a6 17. a4 Ae7 19. 00 beyaz hafif üstün Najdorf-Reinhardt Argentinio (ch) 1960 10... a6 11. g4 h5 12. g5! Ah7?! 13. Kg1 f6 14. g6 Vf6 15. 000 Kf7 Eğer 15... Vf3 16. Kg6 1

6. Şb1 b5?! c6 karesinin zayıflatıyor. Karpov'un bundan nasıl yararlandığını izlemek öğretici.

17. Ac1 Adf8 Siyah taşları arasında bir türlü istediği işlerliği kuramıyor.

18. Fe2 Fd7 19. a3!!

Bu hamle ile başlayan manevralara dikkat çekmek istiyorum. 19. a3!! hamlesi ve akabindeki hamleler üstün bir konum anlayışının göstergesi olup, Karpov hakkında yanlış fikirlere sahip oyuncularımıza da ufak bir hatırlatmadır**

19... Vd8 20. A1a2 Vb8 21. Ab4 Vb7 22. Kc1 Fe8 23. Aca2 Kc8 24. Kc8! Vc8 25. Kc1 Va8 26. Ac6 Ff6 27. Va5! Siyah taşlar paralyze olmuş durumda.

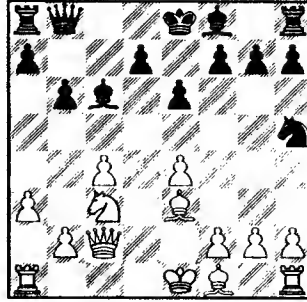
27... Fg5 28. Fg5 Ag5 29. Aab4! Af3 30. Ff3 Kf3 31. Ae7 Şf7 32. Ac8! Fd7 33. Ad6 Şg8 34. Ac6 Kf6 35. Vc7 Fc6 36. Kc6 1-0

LUTZ-KARPOV

Dortmund 1993 10-17/4

Vezir-Hint Savunması (E 12)

1. d4 Af6 2. c4 e6 3. Af3 b6 4. a3 Fa6 5. Vc2 Fb7 6. Ac3 c5 7. e4 cd4 8. Ad4 Ac6 9. Ac6 Fc6 10. Ff4 Ah5 11. Fe3 Vb8!N

Yenilik. Karpov devam yolunu geliştiriyor. 11. Fe3 Fc5 12. Fc5 bc5 13. g3 00 14. Fd3 Af6 15. 000 d6 16. f4 Kb8 17. Khg1 e5 18. g4! Beyaz hafif üstün Bareev-Ejngorn 1986 USSR (ch) 12. g3 f5 13. 000 Af6 14. Fd3 Vb7 15. f3 fe4 16. Ae4 Ae4 17. fe4 Fd6 Ortaya çıkan konumu gözönüne aldığımızda siyahın hafif bir üstünlüğü göze çarpmaktadır. (e5 ve e4 kareleri zayıf) 18. Khf1 Burada Milli oyuncularımızdan Rupen Asaturoğlu beyaza 18. Fd4! tavsiye ediyor.

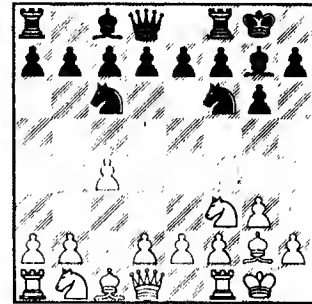
18... Fe5 19. Ff4 Vb8! 20. Ve2 00 21. Vh5 Kf4!! Bu güzel kalite fedasından sonra beyaza doğru bir plan bulmak zorlaşıyor. Siyah bir boğa yılanı gibi rakisini yavaş yavaş boğuyor. Tipik bir Karpov oyunu! 22. gf4 Ff4 23. Şb1 Ve5 24. Ve5 Fe5 25. h3 a5! Karpov saf bir teknikle oynuyor. 26. b3 d6 27. Kd2 Fe8 28. Şc2 Fg6 29. Kdf2 Kc8! Kale oyuna giriyor. Tam zamanında! 30. Şd1 Fd4 31. Ka2 Kc5 32. Kg2 Kh5 33. Kf3 Fe8! 34. Şc2 g6! 35. Fe2 Ke5 36. Fd3 Şg7 37. Kg4 g5 38. Kf1 Fc5 39. Şb2 Fg6 40. h4 gh4 41. Kh4 Kg5 42. Kh2 Kg3 53. Fc2 Fd4 44. Şc1 a4! Beyazın konumu tutunamaz hale gelmiştir. 45. ba4 Ka3 46. Şd2 Kg3 47. Fd3 Kg5 48. Kfh1 Fe5 49. Kh3 Fd4 50. K3h2 Kg3 51. Kf1 Ff6 52. Kb1 Fg5 53. Şc2 Fe3 54. Ka1 Beyaz kalelerini hareketlendirmek istiyor. 54... Fg1 55. Kd2 Şf6! Şah ideal yeri olan e5'e gidiyor. 56. a5 ba5 57. Ka5 Fc5 58. Ka1 Şe5 59. Kf1 Fg1 60. Kdd1 Fe3 61. Kf8 Kg2 62. Şb3 Kh2 63. Fb1 Fh5 64. Ke1 Ff2 65. Kf1 Fc5 66. Ke1 Fe2 67. Fa2 Kh3 68. Şb2 Fa3 69. Şa1 Fd3 70. Fb1 Fb4! 71. Kc1 Fd2 72. Kd1 Fc3 73. Şa2 Fc4 74. Şa3 Fe2! 0-1

Tahmin ediyorum ki bu iki güzel partiden sonra siz de Karpov ailesinin bir ferdi olmuştunuzdur!!

Koşemizde yine geçtiğimiz yıllar içinde oynanmış olan oyunlardan birini görüşlerinize sunuyorum.

(TUR) OLCAYÖZ A- ISTRATESCU (ROM) Balkan şampiyonası 1992 8-10/12 Şah-Hint Savunması

1. Af3 Af6 2. c4 g6 3. g3 Fg7 4. Fg2 00 5. 00 Ac6! N

(Çok ilginç bir fikir siyah d6 sürüşünü geciktirerek oynuyor.) 6. d4 a6 Meydana gelen bu konumun tek farkı Ansiklopedi'de yer alan devam yollarına göre siyahın d6 sürmemiş olması. Istratescu'nun bu ilginç fikri açılışta bana epey zaman kaybettirdi.

7. Ac3 Kb8 8. Vc2?!/? Burada 8. e4 daha iyi bir hamleydi.

8... b5! 9. cb5 ab5 10. d5 Ab4 11. Vb3 c5! 12. dc5 Ac6 13. Ff4 d6 14. Ag5 Ad4 15. Vd1 Ae6 16. Ae6 Fe6 17. Vd2 b4 18. Ae4 Ae4 19. Fe4 Vb6 20. Fe3 Vb5 Siyahın Vezir kanadında bir üstünlüğü oluştu. Zaman sıkışmasında beyazı rahatsız ediyor.

21. Kfb1 Fc4 22. a4 ba3 23. Ka3 Vb4! b pinyonunu bloke ediyor.

24. Vb4 Kb4 25. Fd3 Kb2 26. Kb2 Fb2 27. Ka7 Fd3 28. ed3 Ff6 29. Şg2 Şg7 30. Şf3 Kb8 31. h4 h6 32. Ka5 h5 33. Ka7 e6 34. Kd7?! d5 Geriye kalan 6 hamle için 1 dakika zamanım var.

35. Şe2 Kb4 36. Şf3 Fd4?! 37. Şe2 Fe3 38. Şe3 Şf6 39. Ka7 Kb2 40. Kc7?? Oyunu kaybettiren hata. 40. d4! iyi beraberlik şansları verirdi.

40... e5! 41. f4 d4 42. Şf3 Kd2 43. fe5 Şe5 44. Kf7 Kd3 45. Şf2 Ka3 46. Kf8 Kb3 47. Kd8 Şe4 48. Kd6 Kf3 49. Şg2 Kf8 50. Kg6 d3 51. Ke6 Şd4 52. Kd6 Şc3 53. Kc6 Şb2 54. Kb6 Şc2 55. Kc6 Şd1 56. g4! Kg8!

56... hg4 57. Şg3!

57. g5 d2 58. Kd6?! Kc8+ 59. Şf2 Şc2 60. Şf3 d1V 61. Kd1 Şd1 0-1

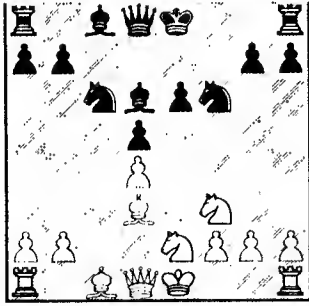
Beyaz şahın g erinin yardımı ile ilerlemesi olmuyor. Çünkü siyah kale 4. yatağı kontrol ediyor.

Fransız Savunması (C06)

	1. e4 e6	2. d4 d5	3. Af2 Af6	4. e5 Af7	5. Fd3 c5	6. c3 Ac6	7. Ae2 cd4	8. cd4 f6 (Diyagrama bakınız)										
9 f4 fe5	10 fe5 ₁ Ad4	11 0-0 ₂ Vb6!	12 Şh1 Aq5	13 Ad4 Vd4	14 Vh5 g6	15 Fb5 Fd7	16 Fd7 Şd7	17 Ve2+ Kujl-Rec, Hollanda 81-32/379 Fd6	18	19	20	21	22	23	24	25	26	
...	Af4N g6!	Ab3 Ab3!	ab3 Fd6	Ah5!? gh5	Vh5 Şd7	Fh7 [∞]	ΔFg5	Kf7 (KUPRECIK-VAJSER (14. Ad6?!)) 38/389)							
Af4 Ad4	Vh5 Şe7	Ag6 hg6	ef6 Şf6!	Vh8 Şf7	f4!N ₃ Ac5	Fb1 Fd7	0-0 Kc8	Vh3! ₄ Vb6	Şh1 Va6	Ve3! ₅ Af5	Vf2 Fb5!+ Ad3	Ke1 Ad3	Fd3 Fd3	Af3 Kc2	Ag5 Şg8	Vf3 Fe7!	Kc6 Vc4 ₆	
Af4 Ad4	Vh5 Şe7	ef6 Af6	Ag6 hg6	Vh8 Şf7	Vh4 e5	Af3! ₉ e4!8	Ad4 ₉ Fb4	Fd2! ₁₀ Fd2	Şd2 Va5! ₁₁	Şd1 ed3	f3!2 Fd7	Vf2 Kc8	Ke1! ₁₁ Kc4!	Ve3! ₁₄ Vb4	Ab3 Fa4	Ve6!5 Şf8	Ke3 Fh3! ₁₆	
...	Vf4N Fd7	Ab3 Fa4	Kc1 Şg8	f3 Ke8	Vd2 Vb5	Ve3! ₁₇ Şh7	Ke1 Ke1! ₁₈	
...	00	Af3 Af3	g!3 e4!	fe4 Ah5	Fe3N Vh4	f3! ₂₀ Fh3	Vh7 Fc5!	Fc5 Vg5	Şf2 Vd2!?	Fe2 Af4	Vh4! ₂₁ Ve2	Şg3 Vg2	Şf4 g5! ₂₂	
...	e5!?! ₂₃	Fg6	Vf8	Vd6! ₂₄	f3! ₂₅	e5! ₂₆	Şh1 KROCIAN KOH (AK, CHER, BB-15/112... f!g4	Ve7! ₂₇ Ve5	Va3	
...	Vh4	Şg6	f!5	Şh7	Kc8+ Vd4	Vd4	Kc2	Kc2	Kf1! ₁₁	Şf1!?! ₁₄ Fb4!?!+	Kd1 Kc2! ₁₅	
...	Ab3 Ab3	ab3 Ff5	Fg5 Ff5	Vh3! ₂₈ Vd7	Kad1!N ₂₉ Ae4	Fe3 d4	Fc1! ₁₀ Af6=11						
...	Vh4N Vd6	Ff6! ₁₂ Vf6	Vf6 Şf6	Ka5 b6	Ka6 e4	Kf1! ₁₁ Kc8!	Şf1!?! ₁₄ Fb4!?!+	Kd1 Kc2! ₁₅		

Fransız Savunması (C06)

	1. e4	2. d4	3. Ad2	4. e5	5. Fd3	6. c3	7. Ae2	8. cd4	9. ef6	10. Af3 ₁	Fd6 (Diyagrama bakınız)				
	e6	d5	Af6	Afd7	c5	Ac6	cd4	f6	Af6						
11	Ff4! ₁	Af4	Vd2	Şd2	Khe1	Fe4	Fd3	Şe3! ₁	Şf4	Ke1	Şe5! ₁ +	Şd6 ₄	Fb5	Ke6	Ke2
	Ff4N ₂	Va5	Vd2	00	Ae4	Kf4	Ad4	Af3	Ac1	Fd7	a6!	Fb5!	ab5	d4	d3 ₅
00	Fg5	Kc16	Fb1	Ac3	Fh4 ₂	Fg3	hg3	de5	Ae5 ₉	Vd4	Fd3	Kcd1	f3 ₁₁	Ve3	
00	Fd7! _{1N}	Şh8	Vb6	Kae8= ₇	Vb2	Fg3	e5! ₁ +	Ae5	Ke5	Kfe8 ₁₀	Vd2	Vh6!	Ve3 ₁₂	Ke3 ₁₁	
...	Ac3	Fg5	fh4	Fg3! ₁	hg3	Fc2N ₁₅	Aa4								
...	a6	Vc7	Ab5 ₁₄	Ag3	g6	Vg7	b5 ₁₀								
...	Ff4	Af4	Ah5	Ag3	hg3	Va4!	Kad1	Va3	Ad4	Fg6 ₁₉					
...	Ff4	Ae4	g6N1	Ag3	Vb6	a618	Fd7	Ad4!	Vd4						
...	g3N	Ae5	de5	g4	Şh1	Kg1	Vg4	Kg3	Kd1	Şg1			
...	Ag5N ₂₀	Ae5	Kf4! ₁	Ah3	Af4	Fd7	Vf8	Fc6	d4	Vf7 ₂₁			
...	Vc1N	Ag5	Ae2	Vd2	Kac1	Kc3	f3	Fb5 ₂₁	Kfc1	Kc3	Kc7	Fd7? ₂₄	
...	Ag5!	Vg5	Vf6 ₂₂	Fd7	Kac8	Fe8! ₁	Fg6	Ae7	Kc3	Ac8!	Ad6	e5! ₂₅	
...	Ae2	gf3	f4	Şg2	Şf3	Ah3	Şe3 ₂₇	Şd2 ₂₈	hg3 ₂₉	f4	Va4	Kae1	
...	Kf3	Ag5	Af3! _{1N}	Vh4	Vh3 ₂₆	e5	ef4	fg3	Vh6	Vf6!	Fd7	Kc8 ₃₀	
...	Ah4	Şh1	de5N							
...	e5! ₁	Fg4 ₃₀							
...	Şh1	de5	Ag1N	Fc2 ₃₂	Fe4	Kc1	f3	Ke1	b3	h4!	
...	e5	Af3	Ae5	d4	Fe6= ₃₃	Vh4	Kd8	Vf6 ₃₁	Fd5	d3 ₃₄	
...	Fh7!	Ag1	Af3! ₃₆	Ad4 ₃₇	Kad1+=	Kd3! ₃₈	b3	f4	
...	Şh8	Ac4! ₃₅	Fg4	Fd1	Şh7	Vb6!	Kc8	Vg6! ₃₉	

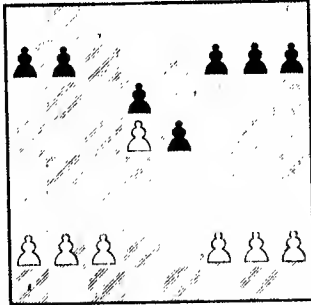
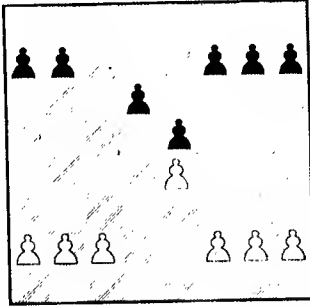
1. 10. f4 Vb6 11. Af3 Fb4 12. Fd2 (12. Ac3 Ae4₃₀ MINEV) Ae4!₃₀
 2. 11... Va5 12. Şf1; 11... 00; 11... Fb4
 3. 18. Ad4 Kd4 19. Kac1 Fd7 20. Kc7 Fb5 21. Ke3 e5₃₀
 4. 22. Ke3 Kf8! 23. f4 Fc6! 24. g3 Kd8=; 22. Kc1 Fb5! 23. Fh5 ab5 24. a3 Kd8! 25. Şe6 d4 26. Kc2 d3 27. Kd2 Ke8 ΔKe2=
 5. 26. Kd2 Kc8! (26... Ka3 27. Şc5!+) 27. h4! Ö Kc2 28. Kd3 Kf2! (28... Ka2 1A1.-HIMMAN, Montpellier (nv/c) 85-40/34.3) 29. Kd5 Ka2 30. Kb5 Kg2 31. Kb7 Kh2=
 6. 13. Ac3 Fe8!₁+=; 13. Fh4 Fe8 14. Fg3 Fh5+=; 13. Ke1 Vb6 (13... Fe8 14. Af4) 14. Ac3 Şh8! 15. Aa4 Va5 16. Fd2 Vd7 17. Kc1 Ag4!₁+ 18. Fg5 (18. h3 Af2!) Vb8! 19. Fh4 Fh2 20. Şf1 Ö (20. Şh1 Kf6! 21. Ac5 Kh6+=) Vf4 21. Ac5 Vh6! (ΔVh4) 22. Kc2 Ö (x12) Fd6!₁ 23. Ad7 Kf3! 24. gf3 Ah2! 25. Şg2 Vh4 26. Kc6! Vg5! (26... bc6 27. Ae5!) 27. Şh1 Vh4 28. Şg2 Vg5 29. Şh1 bc6 30. Ke6 (20. Ae5 Kf8 ΔKf6)

Ag4!₁ 31. Vg1 (31. fg4 Vh4 32. Şg2 Vh2 33. Şf1 Vh3 34. Şe1 Fb4!+=) Vh4 32. Şg2 Af2! 33. Kd6 Ad3+= FERNANDEZ GARCIA - ILLESCAS, Espana 86-42/336)
 7. 15... Fe8? 16. Aa4 ΔAc5
 8. 16. Aa4=
 9. 20. Ad5 Ad5 21. Vd5 Fc6+=
 10. ΔVc1!
 11. 24. Vf4 g5
 12. Ö 24... Kh5 Siyah üstün
 13. 26. Şf2 d4!₁ (26... g6?! SZNAPIK-ILLESCAS, Dubai (01) 86-42/336) 27. Ae2 Ff5!₁+= (27. Ae4? Kd3 28. Kd3 Ae4 29. fe4 Eb5+=)
 14. 14... Fd7 15. Fg3+=
 15. 17. Kc1 Vg7 18. Fb1 g5!₁ 19. Ke1! Fd7 20. Vd2!₁ [20. Vd3 g4 21. Ae5 (21. Ag5? Ad4 Ö 22. Vh7 Vh7 23. Ah7 Kf7 24. Ag5 Kg7+=) Ae5 22. de5 Fc5 23. Ad1 Eb4! 24. Ke3 (24. Ac3 Kac8; Δ25. Ke2 Fb5; 25. Kf1? Fc3 26. Kc3 Eb5) Kac8 25. Kc8 Kc8 26. Ac3 Fe8!₁ 27. Vd1 Ec5 28. Ke1 h5! Δ h4+= ROSENTHALIS-VAJSEK, Barnaul 84; 20. Ae5!₁+= - 38/39.3)
 16. -54/255
 17. 14... Vb6? -44/330; 14... Ag5N 15. Ae5! Ad4 20. 14... g5 -51/267
 21. E. GELLER-ZÜGER, Bern 88-45/313
 22. 16... Vc1 17. Kac1+= xFc8
 23. 21. Kfc1 Ae7=
 24. 25. Vb4!₁ Kd8!₁ ∞
 25. 26. de5 Ve5 27. f4 Ve7!₁ (27... Ve4 28. Ac3 Vf4 29. Vf4 Kf4 30. Ad5=) 28. Ac3? d4!₁+= DVO-

IRIS-GLEJZEROV, SSSR 87-44/329
 26. 18... e5? 19. Kg1₁;
 27. 20. f5!₁;
 28. 21. Şf4? Vh6 22. Şf3 Fh3+=
 29. 22. fg3? Vh6 23. Şc3 Fh3 ΔKc8
 30. 26. Fb5 a5! Ö 27. Kc1 Ke8! [27. Ke5? Ae5 28. de5 Vb6 29. Fd7 Vb2+=; 27. Fc6? Fc6 ΔVd4] 28. Kfe1 Ab4! 29. Ke5 Ke5 [29. Ke8 Fe8 20. Fe8 Vd4=] 20. de5 Vb6 31. Fd7 Vf2 32. Şd1 Vf1 1/2 ANTONOV-BALINOV, Bjuni 87-44/328
 31. 19. fe5 Fg4! 20. Vd2 Ff3 21. Şg1 Ag3!₁ 22. Ag3 Vh4 23. Af5? Af4 += 52/258 MAKSIMOVIC
 32. 19. Fe2!₁ Ff5 20. Vd2 d4 21. Kfe1 Vd5! 22. f3 d3 23. Ff1 Kd8+= LHAGVASUREN-GLEJZEROV, Celjabsinsk 91-52/258
 33. ΔAc4 e3
 34. 26. Fd5 Kd5 27. Vb3 Vf7 28. Ked1 g5! Ö (xf4)
 29. Kc5 Kc5 20. bc5 Ad4 31. Vf7 Şf7 32. Ah3! Adf3 (32. Şg2? Şe6 33. Şf2 Şd5 34. Şe3 Af5+=) 33. Af2 d2 34. Şg2 Ö Şe6 (34. Ae4 Ac4 35. Şg2 g4!₁+=)
 35. Ae4 Şd5 36. Ad2 Ad2 37. Kd2 Şc5 1/2 RUBLEVSKIJ-GLEJZEROV, SSSR, 91-52/258
 35. 19... Ace5? 20. Fe4+=
 36. 20. Fd3? Fg4 Δ Vh4+=; 20. Ke1? Fg4 21. Ke3 Vh4! (25... Vf8? HOLMOV-ULYBIN, Soci 89-48/379) 22. Af3 Vf2! 23. Vd4! (23. Vf1? Ve3 24. Ad4 Şh7!+=) Ff3 24. Kf3 Vd4! (24... Vf3 25. Şg1 Kf8 26. Fd3! Kf4 27. Fe2!₁+=) 25. Fg6 (25. Kh3 g5! 26. Kg1 Ve5 27. Kb5 Ve2! 28. Kgg5 Vf1 29. Kg1 Vf3+=) Vg4! 26. Kg3 Ve2 27. e6 Ve6 28. Kf1 Şg8!₁+=
 37. 21. Vd4?₁ Ff3+=
 38. Δ Kg3 Kf1
 39. GEÖ. TIMOSENKO-GLEJZEROV, celjabsinsk 89/90-49/316

GERİ PİYON

Geri piyon meslektaşları tarafından korunamayan piyondur. Prensipler olarak özellikle oyun sonunda zayıflık teşkil etmesine rağmen ikinci dünya savaşından sonra oluşan ve satranca büyük faydaları dokunan Rus okulunun etkisiyle, taşların aktif olma koşuluyla geri piyonun zafiyeti telafi edilebilir teorisi, geniş ölçüde kabul görmüştür. Pratikten örneklerle geçmeden önce iki diyagramı mukayese etmemiz gerekiyor. Birinci diyagramın önemi çok sık oynanan sicilya savunmasının bir çok varyantından elde edilebilen bir piyon zinciri ile ilgilidir.

İki diyagramı birbirinden ayıran tek fark geri piyon d6'nın önünün rakip piyonla kapanmış olup olmamasıdır. Birinci diyagramdaki d6 piyonunun hücumu maruz kalabilme durumu yüzünden zayıflığı söz konusudur. İkinci diyagramdaki d6 piyonu ise rakip piyonla bloke edildiğinden hücumu uğraması son derece zordur ve hiçbir zaman zayıf piyon olmakla suçlanamaz. Üstelik ikinci diyagramdaki pozisyonda iki ta-

rafta piyon çoğunluğu olan taraftan oynamak zorunda olduğundan siyahlar f5 ile beyazlar ise c4-c5 ile avantaj sağlamaya çalışacaklardır. Ancak siyahın f5-f4'ü veya f5-g5-f4 veya f5-g5-g4'ü oluşturması beyazın c4-c5'i başarmasından daha kolaydır.

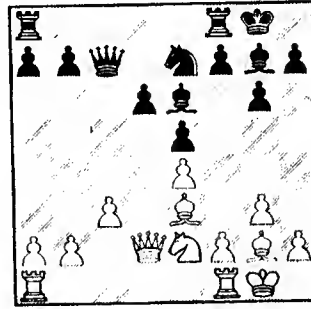
SMYSLOV-DENKER

Moskova 1946

Sicilya Savunması

Önü açık Geri piyon d6 gerçek bir zayıflıktır. Örneği:

1. e4 c5 2. Ac3 Ac6 3. g3 g6 4. Fg2 Fg7 5. d3 e6 6. Fe3 Ad4 7. Ace2 d6 8. c3 Ac6 9. d4 cd4 10. Ad4 Ad4 11. Fd4 e5? 12. Fe3 Ae7 13. Ae2 00 14. 00 Fe6 15. Vd2 Vc7

16. Kf1! (d5 karesine yönelik rafine bir hamle. c4'ü hazırlıyor. Eğer 16... b5 17. a4 a6 18. Kd1 ve beyazlar a sütunun açmayı tehdit ederler.)

17. c4 f5 fe4 18. Ac3 (Başka bir iyi hamle daha. Taktik olarak 18... Fc4 19. Ae4 d5 20. Ag5! siyah için iyi değil. Oynanan hamle e4 ve d5 karelerinin tam kontrolunu sağlıyor)

18... Af5 19. Ae4 Ae3 (Eğer 19... Ad4 20. c5! d5 21. Ag5 Ff7 22. f4 20. Ve3 h6 21. Kd1 Kad8 (21... Fc4 22. Kac1! Smyslov) 22. Kac1 Kac8 23. b3 b6 24. Ac3 Ve7 25. Fd5!

Zayıf piyonunun önü sürekli bir taşla bloke edilmeye başlanıyor. Üstelik oyun sonunda kötü siyah file iyi ve kuvvetli bir atla oynamak niyetide var.

25... Şh7 26. Fe6 Ve6 27. Kd3 Kc7 28. K1d1 Kf7 29. Ae4 Ff8 29. Kd5 Vg4 31. K1d3 (31. Ad6 Fd6 32. Kd6 Vd1! ve siyah bir takım karşı şanslar elde ederdi. Metodik oyun hamlesi ağır taşları d sütununda biriktirerek d6 geri piyonunun zayıflığını işlemeye devam ediyor. Eğer 31... Ve6 32. Vd2 K7d7 33. c5 bc5 34. Ac5 kazanır)

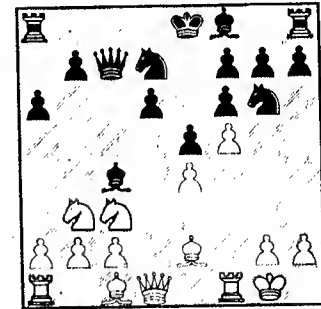
31... Fe7 32. Ad6 Fd6 33. Kd6 ve beyaz amacına erişti. Zayıf d6 piyonunu düşürdü ve materyal kazandı. Oyunun geri kalan bölümü uzun olması nedeniyle konumuzla ilgili değil. Parti 52'inci hamlede beyazların galibiyeti ile sonuçlanmıştır.

Geri piyon rakip taşlar tarafından bloke edildiği zaman zayıftır!

GELLER-NAJDORF (Zürich 1953)

Sicilya Savunması

1. e4 c5 2. Af3 d6 3. d4 cd4 4. Ad4 Af6 5. Ac3 a6 6. Fe2 e5 7. Ab3 Fe6 8. 00 Abd7 9. f4 Vc7 10. f5 Fc4

Beyazın f5 sürüşü siyahın f5'ini önlediği için bir avantajdır. Gerçi e4 piyonunda geri kalmış ve zayıftır ancak siyahın bu zayıflığı değerlendirecek örneğin d5 sürüşü gibi bir olanağı yoktur.

11. a4! Kc8 12. Fe3 Fe7? (şimdi siyahın b7 piyonunda geri ve zayıf bir piyon haline geliyor. Doğrusu 12... b6 idi)

13. a5! h5 14. Fc4 Vc4 15. Ka4 Vc7 16. h3 h4 (Bu oyunda geri piyondan bir şey yok. b4 sürüşü siyaha hiçbir şey sağlamıyor. Çünkü g3 karesinden yararlanmak için Ah5 oynamak gerekiyor ki o da d5 karesinin kontrolünü kaybettiriyor)

17. Kf2 b5

(siyah haklı olarak şiddete başvuruyor çünkü bekleme politikası beyazı Kd2 Fg5 Ff6 ile d5 karesinin ele geçirilmesi ile zafere götürecektir.)

18. ab6 Ab6 19. Fb6

(Bu pozisyonda siyah at d5 karesini kontrol ettiğinden beyaz filden kıymetlidir. Üstelik c4 karesine gelerek karşı şans temin edeceğinden değişim yerindedir)

19... Vb6 20. Ve2 Ka8 21. Şh2 00 22. Kf1 Ka7 23. Kfa1 Kfa8 24. K1a2 Fd8 25. Aa5 Kc8 26. Ac4 Vc6 27. Ae3! (d5 karesi pozisyonunun anahtarı. Eğer 27. b3 d5! ve siyah hürdü!)

27... a5 28. Kc4 Va6 29. b3 Fb6 30. Kc8 Vc8 31. Aed5 Ad5 32. Ad5 (d5 karesindeki savaş beyazın galibiyeti ile sonuçlandı. Artık bu avantajı mad-diyata ve oyunu kazanmaya çevirmek gerekiyor)

32... Vc5 33. Ka1 Vf2 34. Vf2 Ff2 35. Kf1 Fd4

(35... Fg3 36. Şg1 beyaz için çok kolay olurdu çünkü siyah fil oyun dışıdır) 36. c3 Fc5

37. g4 (şahın oyuna girmesi için gerek-li) hg4.

38. Şg3 Kb7 39. Kb1 f6 (39... a4 40. b4 ve Ka1 vardı)

40. Şf3 Şf7 41. Şe2 Kb8 42. b4 g6 43. Şd3? (43. fg6 Şg6 44. bc5! Kb1 45. c6 Kb8 46. c7 ve Ae7 ile kazanırdı)

43... gf5 44. ef5 ab4 45. cb4 Fd4 46. Kc1 Şg7 47. Kc7 Şh6 48. Şe4 Şg5 49. Kh7 Ff2 50. Kg7 Şh4 51. Şf3 Fe1 52. Şg2 Kf8 53. b5 Fa5 54. b6 Fb6 55. Ab6 Kb8 56. Kg4 Şh5 57. Ad5 TERKEDER.

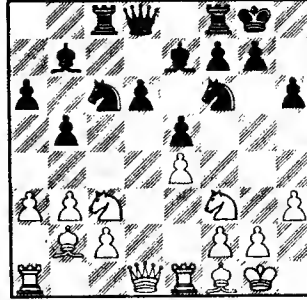
Taşlar d5 karesini kontrol ederek zayıf d6 piyonunun bloke edilmesini engelli-yorlar.

UNZIEKER-TAIMANOV

(Saltsjobaden 1952)

Sicilya Savunması

1. e4 c5 2. Af3 Ac6 3. d4 cd4 4. Ad4 Af6 5. Ac3 d6 6. Fe2 e5 7. Ac3 h6 8. 00 Fe7 9. Ke1 00 10. h3 a6 11. Ff1 b5 12. a3 Fb7 13. b3 Kc8 14. Fb2

14... Kc7 (Kaleleri c sütununda duble-lemeye hazırlanıyor. Aynı zamanda Va8 ile d5 ve e4 karelerini kontrol et-mek istiyor)

15. Ab1 (Alternatif 15. Ad5 Ad5 16. ed5 Ah8 ile d6 piyonu zayıflıktan istifa ederdi) ... Va8! 16. A1d2 Ad8 17. Fd3 Ae6

18. Kac1 Kfc8 19. Ah2 (siyahın c sütu-nundaki baskısı e4 piyonunun istenme-siyle kombine olunca beyaz tamamen savunmaya dönmek zorunda kaldı. Ah2 f3 ile e4'ü takviye etmeyi amaçlı-yor) 19... Ad7 20. Ahf1 A7c5 21. Ag3 g6 22. Ae2? (Daha iyi fikir 22. A2f1'di. Fikir Ae3. Siyahın daha iyi bir oyun el-de etmesinin tek nedeni d5 karesini kontrol etme başarısından kaynaklanı-yor)

22... Fg5! 23. Ac3 Ad4 24. A3b1 d5! (zayıflık ta kalmadı. Beyazın artık dua etmekten başka çaresi yok) 25. ed5 Ad3 26. cd3 Kc1 27. Fc1 Fd5 (Oyunun ilginçliğine bakın. Siyahın geri d6 piyo-nunun zayıflıklarına göz atalım derken beyazın geri d3 piyonu ile ilgilenmeye başlıyoruz. d3 piyonu aynı zamanda izole piyonunda bütün eksi değerlerini taşıyor) 28. f3 Kc2! 29. a4 (29. Ke5 Ff3! 30. gf3 Kc1! 31. Vc1 Af3 kazanırdı) b4 30. Şh1 Vc6 31. TERKEDER.

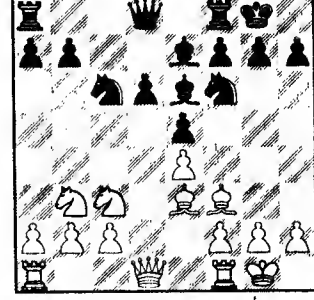
Yine uzaktan aletlerle d5 karesini kont-rol ederek d6 geri piyonunun zayıflığı-nı minimuma indiren bir örnek:

PİLNİK-GELLER

(Göteborg 1955)

Sicilya Savunması

1. e4 c5 2. Af3 Ac6 3. d4 cd4 4. Ad4 Ac6 5. Ac3 d6 6. Fe2 e5 7. Ab3 Fe7 8. 00 00 9. Fe3 Fe6 10. Ff3

10... a5 (Aa5'ten daha keskin. 10... Aa5 11. Aa5 Va5 12. Vd2 Kfc8! ve yan açık c sütunu d6 piyonunun zayıflığını kar-şılıyor)

11. Ad5 (a4 sürüşü ileride siyahın d5 sürme girişimlerine bir zorluk çıkar-mazdı) Fd5 12. ed5 Ab8 13. c4 Aa6 (Kartlar masada açıldı. Beyaz vezir ka-nadındaki, siyah ise şah kanadındaki piyon çoğunluğunu değerlendirecek. Beyaz için en büyük zorluk siyahın son hamlesinden sonra c5 karesini kontrol etmek)

14. Fd2 (Pozisyonla ilgisi yok. Ad2-b4 fikriyle oynanmalıydı. Mesela 14. Ad2 Ad7 15. Fe2 f5 16. f3 Ff6 17. Kb1 A6c5 18. b3 ve a3-b4 makuldu) 14... b6 14. Fc3 Ac5 16. Ac5 bc5 17. Ve1 (17. Vd3'ten sonra siyahın piyon çoğunluğu daha da kuvvetlenir. 17... g6! 18. Fe2 Ad7 19. f4 f5 gibi) Ad7 18. Fd1 a4! (Beyaz filin a4 karesine gelmesini ön-lüyor) 19. Fc2 f5 20. Kd1 (hala çok pasif. Tek şans 20. f4 e4 21. g4!düş) g6 21. Ve2 Ff6 22. f3 e4!! 23. Ff6 Vf6 24. fe4 f4!

Siyahın piyon fedası kendisine birtakım pozisyonel avantaj sağlıyor.

1. Şah kanadındaki 3'e 2 piyon fazlalığı en üst düzeyde aktif oldu.

2. e5 karesinin ful kontrolü siyahta ve oraya bkokeci göreviyle at gelmeye hazır.

3. Beyaz filin kötülüğü izafi değeri kadar bile etmemesine yol açıyor.

25. Kf2 Ae5 26. Kdf1 Vh4 27. Fd1 Kf7 28. Vc2 g5 (Fırtına geliyor) 29. Vc3 Kaf8 30. h3 h5 31. Fe2 g4 32. Kf4 Kf4 33. Kf4 Kf4 34. g3 Af3 35. Şf2 (35. Ff3 Vg3) Vh3 36. gf4 g3 37. Şf3 g2 38. Şf2 Vh2! 39. TERKEDER.

Bir Tuzak Hazırlanıyor...

Geçen sayıda yayınlanan yazımın ilk bölümdeki bir dizgi yanlışını, düzelterek yazıma başlamak istiyorum.

1. Geçen sayıdaki sağ üst köşedeki diyafram da, oraya yanlışlıkla gelmiştir.

2. İkinci oyundaki 5. h3 hamlesi koyu basılıp yazısı da "işte" ile değil "ince" diye başlayacaktır.

Herkese merhaba...

Hemen konumuza geçelim.

Başlangıç olarak, açılışlarda sıkça karşılaşılan bir örneğe bakalım.

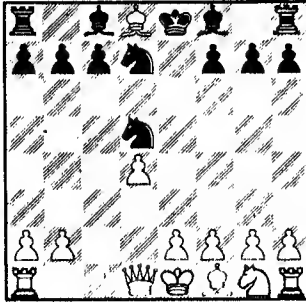
Vezir Gambiti açılışı

1. d4 d5 2. c4 e6 3. Ac3 Af6 4. Fg5 Abd7 5. cd5 ed5

Evet... Açmazdaki taşla ilgili, bilinen bir konum. Açmazdaki taşlar da yaşamları pahasına veya koruduklarını feda ederek oynayabilirler. Bir de daha az rastlanani, açmaz doğrultusunda oynayabilirler ve bu hamleler çok daha şaşırtıcıdır.

Bu konumda, d5 erini Af6 korumuyor gibi çünkü açmazda.

6. Ad5?? Ad5! 7. Fd8

Sıra siyahta.

Her ne kadar siyah, vezirini feda etmiş görünüyorsa da, yapacağı hamle konumu bir anda siyaha kazandırıyor.

7... Fb4+

Bu hamleyle beyaz da vezirini yitirir.

8. Vd2 Fd2+ 9. Şd2 Şd8

Ve siyah taş üstünlüğü ile kazanır.

Açılışta karşılaşılan konumlarda, daha çok taş kazanmaya yönelik tuzaklar görürüz ama oyunortası ve oyunsonunda ise tuzaklar çeşitlilik gösterirler.

Kazançlarla ilgili birçok örnek görmüşünüzdür her yerde. Ama eşitliği ya da biraz daha iyi durum sağlayan bireşimleri ise da-

ha az yerde veya oyunları irdelerken görebilmişsinizdir.

Bilinen odur ki, satrançta büyük hamlelerle kazanç yoktur. Eğer büyük bir hamle varsa o daha önceki küçük küçük hamlelerin ürünü olarak orada yapılıyor veya yapılamıyordur. Satranç, oyuncuların her an savaşım içerisinde oldukları bir spordur. Genelde oyunlar uzun ve yorucu (aynı zamanda çok ta zevkli) uğraşlar sonucu oyunsonunda da doğru oynanırsa kazanılır ve yine de her zaman yitirme olasılığı vardır.

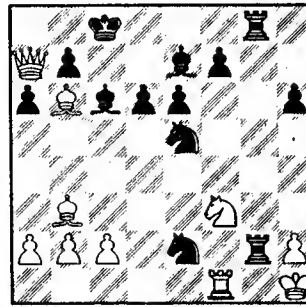
Kazanılmış oyunu, kazanmak zordur.

Bu kadar söz yeter, biraz da uygulama yapalım.

Şimdiki örneğimiz Tal'in bir oyunundan. Her zaman hayran kaldığım ve kendisiyle konuşmak istediğim bir kişiydi, Tal. Geçen yıl 28 Haziranda yitirdiğimiz Efsane'yi saygıyla anıyorum.

Nikitin-Tal

Tiflis SSCB B. 1959

Sıra beyazda

Konumunda taş durumuna bakarsak, siyahın vezire karşın kale, atı vardır. Ama siyahın ağır bir baskısı var. Eğer beyaz 1. Va8+ oynarsa doğaldır ki 1... Şd7 ile beyaz yitirir ama b7 erini alabilse oyunu kazanabilirdi. İşte şimdi beyaz bu sıkışık konumdan üstünlük sağlayacak basit bir hamle oynar. Bunu sizde biraz düşünerek bulmaya çalışınız.

1. Fa4

Sessiz ve derinden bir hamle, tehdit o kadar güçlü ki. Acaba Tal ne yapabilir?

Evet saldırınızı başlatırsınız, taş fedaları da arkasından gelir ama bu arada rakip de sizi zayıf yerinizden vurmaya başlamıştır. Hatta geri dönüşsüz bir yola girmiş bile olabilirsiniz. Ve denildiği üzere (Emanuel Lasker

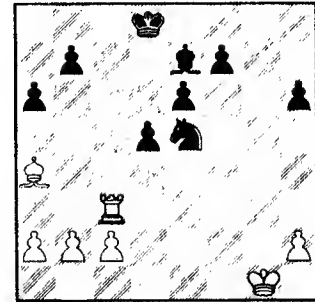
için), uçurumun yanına dek rakiple elele gülererek gelirsiniz... Bakalım kim uçacak?

1... Af3 (2... Kh2+ mat istiyor) 2. Va8+ Şd7 3. Vb7+ Şe8 4. Vc8+! ve sonrasında mat 1... Fa4 2. Va8+ Şd7 3. Vb7+ (yine b7 boşta) Şe8 4. Vc8+! bilinen mat yine.

Tal de uçurumun yanına dek, Nikitin'le birlikte geldi. Tabii ki Tal, bu konumu da irdemişti ve yenilen Nikitin olacaktı.

Burada oynanan hamleleri bulmaya çalışınız.

1... Kg1+ 2. Fg1 Kg1+ 3. Vg1 Ff3+ 4. Kf3 Ag1 5. Kc3+ Şd8 6. Şg1 d5

Sıra beyazda,

Kalite eksik olan siyah e,f geçer erlerinin çokluğu ile oyunu kazancak.

7. Kg3 Fg5

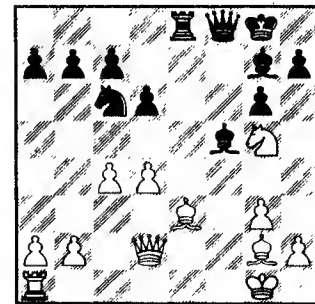
Kaleyi etkinleştirmeye çalışan beyazı durduruyor. Beyaz Kale, erlerin önünde fil ve attan daha çok işe yaramıyor...

8. b4 b5 9. Fb3 f5 10. c3 Şe7 11. a4 f4 12. Kh3 Ac4 13. ab5 ab5 14. Şf1 Şd6 15. Şe2 e5 16. Fc4 bc4 17. Kh5 e4 18. h4 f3+ 19. Şd1 Ff4 20. Kf5 ve beyaz terk ediyor.

Tal, oyunsonunda çok öğretici biçimde oynayarak, bize güzel bir ders verdi.

Toren Albero-Tal

Oberhausen 1961

Sıra siyahta,

Oyunda siyah 16... Ke3 ile başlayan bireşime girdi.

1... Ke3 Eğer 2. Ve3 Fd4 3. Fd5+ Şg7;
2. Fd5+ Fe6 3. Ae6 kazanır veya 2... Ke6 3. Fe6+ kazanır.

2. Fd5+ Şh8 3. Af7+

Açarak çifte şah ile, beraberlik yakalamaya çalışıyor.

3... Vf7! 4. Ff7 Vezire karşı at, fili var şimdi Tal'in.

4... Kd3 Şimdi bu konumda 4... Fd4 te çok etkili bir hamleydi, devamı oyundaki gibi olabilirdi. Ama bu kez rakibin düşüneceği sürdürüm yolları, yapacağı zorunlu hamlelerden dolayı daha az olacaktı. Tal, rakibi yormayı amaçlayan daha zor 4... Kd3 hamlesini oynadı. Büyük usta farkı ve ilginç bir tuzak değil mi?

5. Ve2 Fd4+ 6. Şg2

Zorunlu hamledir. 6. Şf1 Fh3+ 7. Şe1 Ke3 kazanır. 6. Şh1 Ke3 (Kale bir o yana bir bu yana...) 7. Vd2 Fe4 8. Şg1 Ke1 mat.

6... Ae5

Olay bölgesinde taş yoğunluğunu, bir an önce sağlamak gerekir. İşte 4... Kd3 bunu sağlıyordu. Çoğu zaman unutulmuş bir saldırı hamlesi.

7. Kd1 Son çırpınışlar.

7... Ke3

Siyahın kalesi sıkıldıkça kare değiştiriyor.

8. Vf1 Bir vezir için çok az yer...

8... Fe4+ 9. Şh3 Kf3

Kale 3. yatayı sevmiş olmalı.

10. Ve2 Ff5+ beyaz bırakır.

Çünkü 11. Şh4 Kf2 12. Vf2 (tek hamle) Ff2

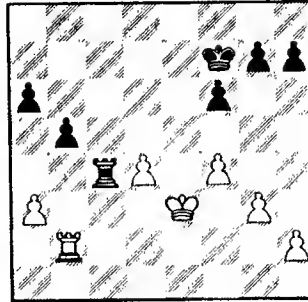
13. Fd5 Fe3 (tehdit 14... g5+)

Gelecek sayıda bu konuyu daha ayrıntılı olarak incelemeyi sürdüreceğiz. Bu arada "avâ giden avlanır" durumuna düşmemek için bireşimlerinizi tekrar tekrar gözden geçirmeyi unutmayın.

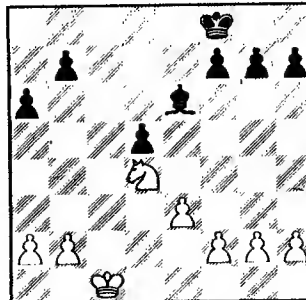

Piyon yapısı ve zayıf piyonlar İzole piyonlar

İzole piyonlar oyunda ciddi bir zayıflık unsurdurlar, çünkü hücumu maruz kaldıklarında taşlar tarafından korunmak zorundadırlar. Ayrıca, taşlar izole piyonların önünde, çok rahat bir durumda durabilirler.

Diyafram 1'de Siyah'ın büyük bir avantajı var, çünkü Beyaz'ın iki izole piyonu var. Ancak siyah derhal material kazanma arzusunu engellemeli, eğer 1... Kc3+ 2. Şe4 Ka3 (veya 2... Şe6 3. f5! Şd6 4. a4!) 3. Şd5 Beyaz'ın piyonu bir anda bir "güç kulesi" haline geliyor ve oldukça rahat bir durum elde ediyor. Bu yüzden Siyah 1... Şe6! oynadı. 2. Kb3 Şd5 3. Kd3 f5 4. h3 h5 5. Şe2 Beyaz zugzwangtaydı. 5... Kd4 ve önce izole 'd' piyonunu bloke edip, uygun bir zamanda onu almayı planlayan Siyahı oyunu kısa zamanda kazandı. Dikkat edelim ki piyonu aldıktan sonra dahi Siyah'ın taşlarının konumu hala çok iyiydi. 6. Kc3 Ke4 7. Şd2 h4! 8. Kc7 hg 9. Kg7 Kf4 10. Kg3 Şe5 11. Şe2 Kc4 12. Kg6 Ka4 13. Kg3 f4 14. Kb3 Kc4 15. Şd1 Şe4 16. h4 f3 17. Şe1 Şf4 18. h5 Kc1 19. Şf2 Kc2 20. Şe1 Şg3 0-1

Flohr - Capablanca

Diyafram 2'deki siyahın izole piyonu, Beyazın atı tarafından bloke edilmiş durumda ve bu durum da beyaza açık ve kalıcı bir üstünlük sağlıyor. Ancak Capablanca bu konumda çok iyi bir savunma yaparak beraberliği sağlıyor.

1... Şe7 2. Şd2 Şd6 3. Şc3 b6! (Capablanca piyonlarını, beyazın ileride ortaya çıkabilecek bir dalış planını önlemek amacıyla, siyah karelere sürüyor)

4. f4 Fd7 5. Af3 f6 6. Şd4 a5 7. Ad2 Fc8

8. Ab1 Fe6 9. Ac3 Şc6 10. a3 h6. Eğer

siyah pasif bir şekilde savunma yapsaydı, beyazın I. Rabinovich'in gösterdiği şu planla kazanca gitmesi işten bile değildi—

1- Atını h4 karesine transfer etmek.

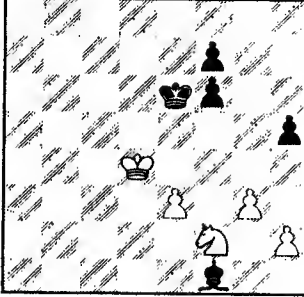
2- f5'e piyonu sürüp bunu g4 piyonuyla korumak.

3- Atı f4 karesine geri dönüp, fili f7 karesine bağlamak ve şahı e6 ve d6 karelerine bağlamak.

4- Şahın e6 karesinde olduğu zaman oyun 1. Ae6! Fe6 2. fe6 Şd6 3. e7 Şe7 4. Şd5 Şd7 5. g4 ile kazanç bir piyon fi-naline dönüşürdü. Bu nedenle Capablanca şahı kanadında h6, g7, f6 piyon formasyonundan kaçmıyor. 11. g3 h5!

12. b4! Siyah şimdi Ah4 planına karşılık ve Ff7 ile karşılık verebilirdi. Zaten Beyaz at için h4 karesine gidebilecek kesin bir yolda gözüküyor. 12... ab (Beyaz 13. b5 Şd6 14. f5 tehdit ediyordu, eğer şimdi 14... Ff7 oynarsa o zaman Beyaz Ae2 f4 oynayarak Siyahı zugzwanga sokardı) 13. ab Şd6 14. b5 Jeğer 14. f5 15. (oynarsa 14... Ff5 Ad5 b5 ve Siyah rahat) 14... g6! 15. f5! gf (zorunlu 15... Ff5 16. Ad5 Fd7 17. Af6! Fb5 18. Ad5 ve eğer 18. Şc6 19. Ae7) 16. Ae2 Fd7?! (16... Fg7! daha iyiydi. 17. Af4 Ff7 ve beyazın bir tempo hamlesi gerekiyor. 18. h3 Fe8 vb.) 17. Af4 Fe8! 18. Ad5 Fb5 19. Ab6 Fc6 20. Ac4

Şe6 21. Ab2 Fb5! (Siyah, Beyaz atın f4 karesine ulaşmasını önleyerek beraberliği yakalıyor) **22. Ad1 Fe2 23. Af2 Ff1!** Bkz. Diyagram 3

Flohr - Capablanca 45... Ff1! den sonraki durum

24. Ad3 Fd3 25. Şd3 Piyon finali berabere Flohr'da 28. hamlesini yaparken bunun böyle olduğunu biliyordu ve önlemeye çalıştı. **25... Şe5 26. Şe2** (veya **26. Şd2 h4! 27. gh f4 28. h5 fe=**) **26... Şe4** Bu bir zugzwang konumu- Siyah hamlede olsaydı kaybederdi fakat hamle sırası Beyaz'da olunca oyun berabere oluyor. **27. h3** (veya **27. Şf2 h4!**) **27... Şd5! 28. Şf3 Şe5 29. h4 Şd5 30. Şf4 Şe6 1/2- 1/2**

Capablanca bu oyun sonunu berabere

bitirdi, ancak bu onun üstün bir savunma planının başarıyla uygulanan sayesinde başarıya ulaşabildi ve benim size önerim çok aktif bir konum elde etmedikçe bu tür "izole vezir piyonlu" oyun sonlarından kaçınmanız.

OYUN SONLARI DÜZELTME

Geçen sayımızda 3. ve 4. diyagramlar yanlış basılmış özür diler doğrusunu bildiririz.

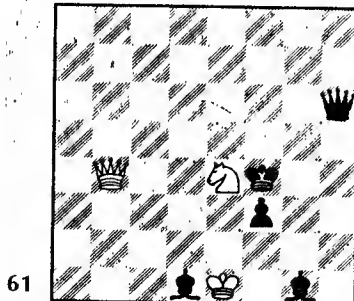
3 no'lu Diyagram: Beyazlar: Şc5, a2, b2, c2, f2, g2, h2 Siyahlar: Şd7, a7, c7, c7, c6, f7, g7, h7

4 No'lu Diyagram: Beyazlar: Şg3, Kc6, f3, g2, h2 Siyahlar: Şg7, Ka7, f7, f6

Etütler

Bütün zamanların en büyük etütçülerinden biri olan **Aleksandr Herbstman** 1900 yılında Rostov (Rusya) da doğmuş ve 1982'de Stokholm (İsveç) te vefat etmiştir. Belki de ailesi ile beraber İsveç'e göç ettiği için, 1990 yılında Moskovada yayınlanmış olan çok kapsamlı "Satranç ansiklopedik sözlüğü" nde portresi yoktur. Filoloji doktoru olan Herbstman'ın asıl mesleği, bu branşta profesörlüktü. Ancak öğrenimini tamamladıktan sonra, 1925'ten itibaren satranç ile, daha doğrusu **satranç kompozisyonuyla** uğraşmaya başlamış ve 50 tanesi başka ustalarla ortak olmak üzere 300'den fazla etüt yayınlamıştır. Çeşitli müsabakalarda 150 mansiyon vardır. (ödüler arasında 24 birincilik)..Uzun senelerce Troitzky, Platow kardeşleri, Kubbel ve Grigorjew gibi ünlü ustalarla sanatsal temaslarda bulunmuştur. 1959 yılında "Büyük Fransız" Andre Cheron ile beraber, FIDE Uluslararası Federasyonu tarafından ilk defa verilmiş olan "Satranç kompozisyonu uluslararası usta" ünvanını almıştır. Şunu da eklielim ki tanınmış Satranç yazarı olan Herbstman, hayli popüler olmuş ve diğer dillere çevrilmiş olan aşağıdaki eserleri yayınlamıştır: "**Satranç partisi ve kompozisyon**", "**S.S.C.B. de Satranç etüdü**" "**Modern satranç etüdü**" ve "**Seçilmiş satranç etütleri**". Aşağıdaki eserleri Herbstman'ın bu sahadaki büyük ve zarif ustalığını göstermektedir.

"Magyar Sakkvilag" müsabakası, Budapeşte 1924

61

Kazanc

1. Ad6+ ... Bu kuvvetli hamleden sonra Siyah **1... Şg3(!)** oynamak zorundadır; gerçekten de, Şahı diğer üç (siyah) haneden birine gittiği taktirde, Siyah hiç bir karşısans elde etmeden Veziri kaybeder.

2. Af5+ ...

Beyaz yine Veziri kazanır, fakat bu sefer Siyah **2... Şg2!** hamlesinden sonra **3... f2+ vs.** ile tehdit eder! Bu tehdidi karşılamak için, bu sefer Beyaz **3. Vg4+ ...** oynamak zorundadır; oysa, kolayca anlaşılacağı gibi, bu hane beyaz Vezir için hiç de hoş değildir...

3... Şh1! Bu etütte ilk hamledenberi iki taraf da aslında zorunlu hamleler yapmaktadır. Burada **3... Şh2?** **4... Vg3+ (!)** devanı yolu Siyah için elbette fenadır, çünkü şimdi **4... Şh1'**den sonra Beyaz Veziri rahatlıkla alabilir. Oysa meydana gelen konumda zorunlu

4. Ah6 ... hamlesinden sonra

4... f2+ yanıtı Veziri kazandırır:

5. Şf1 Fg4

Hep zorunlu hamleler. Fakat Beyaz şimdi ne yapabilir? !.. Sondan evvelki zorunlu hamle:

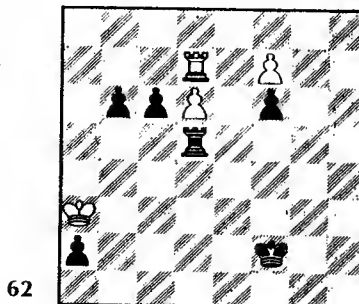
6. Ag4 ...

Ve bu sefer siyah Fil tek (yani yine "zorunlu") bir hamle yardımıyla (!), Şahının mezarını hazırlar: **6... Fh2 7. Af2 mat.**

Aslında zor olmayan, fakat çok zarif bir etüt.

"Axalğadra" dergisi, 1954

1'inci ödül

62

Kazanc

Çözümün ilk hamlesi gerçekten hayret vericidir: **1. Şb2!! ...** İnanılması zor, fakat partiyi ancak bu hamle kazandırır. Doğal **1. Şa2(!)** hamlesinden sonra ise Siyah **1... f5!** yanıtı yardımıyla beraberliği sağlar. Aşağıdaki iki varyant hunu açıkça göstermektedir:

1) 2. f8V Ka5+ 3. Şb3 Kb5+ 4. Şc4 Kc5+ vs., çünkü şimdi e4 hanesi beyaz Şaha kapalı olduğundan, siyah Kale 5'inci sırada daimi kiş verir.

2) 2. Ka7 (Ka5+ vs. önlemek amacı ile) 2... Ke5! ve şimdi siyah Kale e hatta Kale e hatta Kale e saldırılara başlar. Çok ilginç olanaklar!

1... a1V+! Bu da en iyi kurtuluş şansıdır. **3... Kh5+ devam yolu 2. Şa1!** yüzünden işe yaramaz.

2. Şa1 Ka5+ Dikkate değer keyfiyet sudur ki, meydana gelen bu durumda 2... f5 hamlesi partiyi artık kurtaramaz, çünkü 3. Ka7 Ke5 hamlelerinden sonra Beyaz 4. Ka2+ oynar ve yukarıda gördüğümüz daimi kiş olanağı ortadan kalkar! **3. Şb2 Kb5+ 3... f5 için vakit yoktur: 4. Ka7! Ke5 5. Ka2 vs.**

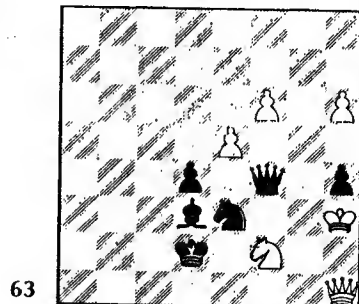
4. Şc3 Kc5+ 5. Şd4 f5 Bu olanak burada da yeterli değildir; fakat Beyaz hala dikkatli oynamalıdır.

6. Ka7! Kd5+ 7. Kc3 Kc5+ 8. Kb2 Kb5+ 9. Ka1! ... İşte sonuna kadar öğretici bir uğraş: **9. Ka2?** Ke5'ten sonra parti berabere biter! Şimdi ise **9... Ke5** yanıtından sonra Beyaz

10. Ka2+ oynar ve kazanır.

"Työveren Shakki", 1935

1'inci ödül

63

Kazanc

1. Ve1+ (!) ...
Bu hamlenin fikri kolayca anlaşılabilir 1... Şe1 yanıtından sonra beyaz Atın 2. Ad3+ çifte hücumu partiyi zorlanmadan kazandırır. Ancak şuna dikkat edelim ki 1. Vc1+(!?) devam yolu amaca uygun değildir, çünkü 1... Şe2 2. Ve1+ Şf3 hamlelerinden sonra Siyah kazanır.

1... Şc2! 2. Vc1+! ...
Aynı taktiğin devamı.

2... Şb3 3. Vb2+! Şc4
Siyah, 3... Şa4 4. Vb4+’ten sonra beyaz Veziri almak zorunda kalır.

4. Vb4+ Şd5 5. Vd6+(!) ...
Ancak böyle! 5. Vc5? Şe6 6. Ve7+ Şf5 hamlelerinden sonra Beyaz hiçbir şey yapamaz (7. Vh7+ Şe6!).

5... Şc4 6. Vc5+(!) ...
Artık bu kiş’in zamanı gelmiştir.

6... Şb3 7. Vb4+ Şc2 8. Şb2+ ...
ve Siyah Şah artık Veziri almak zorundadır:

8... Şb2 9. Ad3+
ve Beyaz kazanır.

Küçük bir not: Bu etüt bir “task” tır. İngilizce’de bu sözcüğün anlamı “ödev”, “görev” vs. dir. Satranç kompozisyonunda (problemler ve etütlerde) bu deyim, bir fikrin rekor sayıda gösterilmesi için kullanılır. Örneğin, şimdi incelediğimiz eserde Vezir fedaşı 8(!!) defa uygulanmaktadır; üstelik bu esnada zavallı siyah Şah hem gidiş hem de dönüş yapmak zorunda kalır. Gerçekten parlak bir teknik performans!..

Küçük bir not: Bu etüt bir “task” tır. İngilizce’de bu sözcüğün anlamı “ödev”, “görev” vs. dir. Satranç kompozisyonunda (problemler ve etütlerde) bu deyim, bir fikrin rekor sayıda gösterilmesi için kullanılır. Örneğin, şimdi incelediğimiz eserde Vezir fedaşı 8(!!) defa uygulanmaktadır; üstelik bu esnada zavallı siyah Şah hem gidiş hem de dönüş yapmak zorunda kalır. Gerçekten parlak bir teknik performans!..

Küçük bir not: Bu etüt bir “task” tır. İngilizce’de bu sözcüğün anlamı “ödev”, “görev” vs. dir. Satranç kompozisyonunda (problemler ve etütlerde) bu deyim, bir fikrin rekor sayıda gösterilmesi için kullanılır. Örneğin, şimdi incelediğimiz eserde Vezir fedaşı 8(!!) defa uygulanmaktadır; üstelik bu esnada zavallı siyah Şah hem gidiş hem de dönüş yapmak zorunda kalır. Gerçekten parlak bir teknik performans!..

Küçük bir not: Bu etüt bir “task” tır. İngilizce’de bu sözcüğün anlamı “ödev”, “görev” vs. dir. Satranç kompozisyonunda (problemler ve etütlerde) bu deyim, bir fikrin rekor sayıda gösterilmesi için kullanılır. Örneğin, şimdi incelediğimiz eserde Vezir fedaşı 8(!!) defa uygulanmaktadır; üstelik bu esnada zavallı siyah Şah hem gidiş hem de dönüş yapmak zorunda kalır. Gerçekten parlak bir teknik performans!..

Küçük bir not: Bu etüt bir “task” tır. İngilizce’de bu sözcüğün anlamı “ödev”, “görev” vs. dir. Satranç kompozisyonunda (problemler ve etütlerde) bu deyim, bir fikrin rekor sayıda gösterilmesi için kullanılır. Örneğin, şimdi incelediğimiz eserde Vezir fedaşı 8(!!) defa uygulanmaktadır; üstelik bu esnada zavallı siyah Şah hem gidiş hem de dönüş yapmak zorunda kalır. Gerçekten parlak bir teknik performans!..

Küçük bir not: Bu etüt bir “task” tır. İngilizce’de bu sözcüğün anlamı “ödev”, “görev” vs. dir. Satranç kompozisyonunda (problemler ve etütlerde) bu deyim, bir fikrin rekor sayıda gösterilmesi için kullanılır. Örneğin, şimdi incelediğimiz eserde Vezir fedaşı 8(!!) defa uygulanmaktadır; üstelik bu esnada zavallı siyah Şah hem gidiş hem de dönüş yapmak zorunda kalır. Gerçekten parlak bir teknik performans!..

Küçük bir not: Bu etüt bir “task” tır. İngilizce’de bu sözcüğün anlamı “ödev”, “görev” vs. dir. Satranç kompozisyonunda (problemler ve etütlerde) bu deyim, bir fikrin rekor sayıda gösterilmesi için kullanılır. Örneğin, şimdi incelediğimiz eserde Vezir fedaşı 8(!!) defa uygulanmaktadır; üstelik bu esnada zavallı siyah Şah hem gidiş hem de dönüş yapmak zorunda kalır. Gerçekten parlak bir teknik performans!..

Küçük bir not: Bu etüt bir “task” tır. İngilizce’de bu sözcüğün anlamı “ödev”, “görev” vs. dir. Satranç kompozisyonunda (problemler ve etütlerde) bu deyim, bir fikrin rekor sayıda gösterilmesi için kullanılır. Örneğin, şimdi incelediğimiz eserde Vezir fedaşı 8(!!) defa uygulanmaktadır; üstelik bu esnada zavallı siyah Şah hem gidiş hem de dönüş yapmak zorunda kalır. Gerçekten parlak bir teknik performans!..

Küçük bir not: Bu etüt bir “task” tır. İngilizce’de bu sözcüğün anlamı “ödev”, “görev” vs. dir. Satranç kompozisyonunda (problemler ve etütlerde) bu deyim, bir fikrin rekor sayıda gösterilmesi için kullanılır. Örneğin, şimdi incelediğimiz eserde Vezir fedaşı 8(!!) defa uygulanmaktadır; üstelik bu esnada zavallı siyah Şah hem gidiş hem de dönüş yapmak zorunda kalır. Gerçekten parlak bir teknik performans!..

Küçük bir not: Bu etüt bir “task” tır. İngilizce’de bu sözcüğün anlamı “ödev”, “görev” vs. dir. Satranç kompozisyonunda (problemler ve etütlerde) bu deyim, bir fikrin rekor sayıda gösterilmesi için kullanılır. Örneğin, şimdi incelediğimiz eserde Vezir fedaşı 8(!!) defa uygulanmaktadır; üstelik bu esnada zavallı siyah Şah hem gidiş hem de dönüş yapmak zorunda kalır. Gerçekten parlak bir teknik performans!..

Küçük bir not: Bu etüt bir “task” tır. İngilizce’de bu sözcüğün anlamı “ödev”, “görev” vs. dir. Satranç kompozisyonunda (problemler ve etütlerde) bu deyim, bir fikrin rekor sayıda gösterilmesi için kullanılır. Örneğin, şimdi incelediğimiz eserde Vezir fedaşı 8(!!) defa uygulanmaktadır; üstelik bu esnada zavallı siyah Şah hem gidiş hem de dönüş yapmak zorunda kalır. Gerçekten parlak bir teknik performans!..

Küçük bir not: Bu etüt bir “task” tır. İngilizce’de bu sözcüğün anlamı “ödev”, “görev” vs. dir. Satranç kompozisyonunda (problemler ve etütlerde) bu deyim, bir fikrin rekor sayıda gösterilmesi için kullanılır. Örneğin, şimdi incelediğimiz eserde Vezir fedaşı 8(!!) defa uygulanmaktadır; üstelik bu esnada zavallı siyah Şah hem gidiş hem de dönüş yapmak zorunda kalır. Gerçekten parlak bir teknik performans!..

Küçük bir not: Bu etüt bir “task” tır. İngilizce’de bu sözcüğün anlamı “ödev”, “görev” vs. dir. Satranç kompozisyonunda (problemler ve etütlerde) bu deyim, bir fikrin rekor sayıda gösterilmesi için kullanılır. Örneğin, şimdi incelediğimiz eserde Vezir fedaşı 8(!!) defa uygulanmaktadır; üstelik bu esnada zavallı siyah Şah hem gidiş hem de dönüş yapmak zorunda kalır. Gerçekten parlak bir teknik performans!..

Küçük bir not: Bu etüt bir “task” tır. İngilizce’de bu sözcüğün anlamı “ödev”, “görev” vs. dir. Satranç kompozisyonunda (problemler ve etütlerde) bu deyim, bir fikrin rekor sayıda gösterilmesi için kullanılır. Örneğin, şimdi incelediğimiz eserde Vezir fedaşı 8(!!) defa uygulanmaktadır; üstelik bu esnada zavallı siyah Şah hem gidiş hem de dönüş yapmak zorunda kalır. Gerçekten parlak bir teknik performans!..

Küçük bir not: Bu etüt bir “task” tır. İngilizce’de bu sözcüğün anlamı “ödev”, “görev” vs. dir. Satranç kompozisyonunda (problemler ve etütlerde) bu deyim, bir fikrin rekor sayıda gösterilmesi için kullanılır. Örneğin, şimdi incelediğimiz eserde Vezir fedaşı 8(!!) defa uygulanmaktadır; üstelik bu esnada zavallı siyah Şah hem gidiş hem de dönüş yapmak zorunda kalır. Gerçekten parlak bir teknik performans!..

Küçük bir not: Bu etüt bir “task” tır. İngilizce’de bu sözcüğün anlamı “ödev”, “görev” vs. dir. Satranç kompozisyonunda (problemler ve etütlerde) bu deyim, bir fikrin rekor sayıda gösterilmesi için kullanılır. Örneğin, şimdi incelediğimiz eserde Vezir fedaşı 8(!!) defa uygulanmaktadır; üstelik bu esnada zavallı siyah Şah hem gidiş hem de dönüş yapmak zorunda kalır. Gerçekten parlak bir teknik performans!..

Küçük bir not: Bu etüt bir “task” tır. İngilizce’de bu sözcüğün anlamı “ödev”, “görev” vs. dir. Satranç kompozisyonunda (problemler ve etütlerde) bu deyim, bir fikrin rekor sayıda gösterilmesi için kullanılır. Örneğin, şimdi incelediğimiz eserde Vezir fedaşı 8(!!) defa uygulanmaktadır; üstelik bu esnada zavallı siyah Şah hem gidiş hem de dönüş yapmak zorunda kalır. Gerçekten parlak bir teknik performans!..

Küçük bir not: Bu etüt bir “task” tır. İngilizce’de bu sözcüğün anlamı “ödev”, “görev” vs. dir. Satranç kompozisyonunda (problemler ve etütlerde) bu deyim, bir fikrin rekor sayıda gösterilmesi için kullanılır. Örneğin, şimdi incelediğimiz eserde Vezir fedaşı 8(!!) defa uygulanmaktadır; üstelik bu esnada zavallı siyah Şah hem gidiş hem de dönüş yapmak zorunda kalır. Gerçekten parlak bir teknik performans!..

Küçük bir not: Bu etüt bir “task” tır. İngilizce’de bu sözcüğün anlamı “ödev”, “görev” vs. dir. Satranç kompozisyonunda (problemler ve etütlerde) bu deyim, bir fikrin rekor sayıda gösterilmesi için kullanılır. Örneğin, şimdi incelediğimiz eserde Vezir fedaşı 8(!!) defa uygulanmaktadır; üstelik bu esnada zavallı siyah Şah hem gidiş hem de dönüş yapmak zorunda kalır. Gerçekten parlak bir teknik performans!..

Küçük bir not: Bu etüt bir “task” tır. İngilizce’de bu sözcüğün anlamı “ödev”, “görev” vs. dir. Satranç kompozisyonunda (problemler ve etütlerde) bu deyim, bir fikrin rekor sayıda gösterilmesi için kullanılır. Örneğin, şimdi incelediğimiz eserde Vezir fedaşı 8(!!) defa uygulanmaktadır; üstelik bu esnada zavallı siyah Şah hem gidiş hem de dönüş yapmak zorunda kalır. Gerçekten parlak bir teknik performans!..

Küçük bir not: Bu etüt bir “task” tır. İngilizce’de bu sözcüğün anlamı “ödev”, “görev” vs. dir. Satranç kompozisyonunda (problemler ve etütlerde) bu deyim, bir fikrin rekor sayıda gösterilmesi için kullanılır. Örneğin, şimdi incelediğimiz eserde Vezir fedaşı 8(!!) defa uygulanmaktadır; üstelik bu esnada zavallı siyah Şah hem gidiş hem de dönüş yapmak zorunda kalır. Gerçekten parlak bir teknik performans!..

Küçük bir not: Bu etüt bir “task” tır. İngilizce’de bu sözcüğün anlamı “ödev”, “görev” vs. dir. Satranç kompozisyonunda (problemler ve etütlerde) bu deyim, bir fikrin rekor sayıda gösterilmesi için kullanılır. Örneğin, şimdi incelediğimiz eserde Vezir fedaşı 8(!!) defa uygulanmaktadır; üstelik bu esnada zavallı siyah Şah hem gidiş hem de dönüş yapmak zorunda kalır. Gerçekten parlak bir teknik performans!..

Küçük bir not: Bu etüt bir “task” tır. İngilizce’de bu sözcüğün anlamı “ödev”, “görev” vs. dir. Satranç kompozisyonunda (problemler ve etütlerde) bu deyim, bir fikrin rekor sayıda gösterilmesi için kullanılır. Örneğin, şimdi incelediğimiz eserde Vezir fedaşı 8(!!) defa uygulanmaktadır; üstelik bu esnada zavallı siyah Şah hem gidiş hem de dönüş yapmak zorunda kalır. Gerçekten parlak bir teknik performans!..

Küçük bir not: Bu etüt bir “task” tır. İngilizce’de bu sözcüğün anlamı “ödev”, “görev” vs. dir. Satranç kompozisyonunda (problemler ve etütlerde) bu deyim, bir fikrin rekor sayıda gösterilmesi için kullanılır. Örneğin, şimdi incelediğimiz eserde Vezir fedaşı 8(!!) defa uygulanmaktadır; üstelik bu esnada zavallı siyah Şah hem gidiş hem de dönüş yapmak zorunda kalır. Gerçekten parlak bir teknik performans!..

Küçük bir not: Bu etüt bir “task” tır. İngilizce’de bu sözcüğün anlamı “ödev”, “görev” vs. dir. Satranç kompozisyonunda (problemler ve etütlerde) bu deyim, bir fikrin rekor sayıda gösterilmesi için kullanılır. Örneğin, şimdi incelediğimiz eserde Vezir fedaşı 8(!!) defa uygulanmaktadır; üstelik bu esnada zavallı siyah Şah hem gidiş hem de dönüş yapmak zorunda kalır. Gerçekten parlak bir teknik performans!..

Küçük bir not: Bu etüt bir “task” tır. İngilizce’de bu sözcüğün anlamı “ödev”, “görev” vs. dir. Satranç kompozisyonunda (problemler ve etütlerde) bu deyim, bir fikrin rekor sayıda gösterilmesi için kullanılır. Örneğin, şimdi incelediğimiz eserde Vezir fedaşı 8(!!) defa uygulanmaktadır; üstelik bu esnada zavallı siyah Şah hem gidiş hem de dönüş yapmak zorunda kalır. Gerçekten parlak bir teknik performans!..

Küçük bir not: Bu etüt bir “task” tır. İngilizce’de bu sözcüğün anlamı “ödev”, “görev” vs. dir. Satranç kompozisyonunda (problemler ve etütlerde) bu deyim, bir fikrin rekor sayıda gösterilmesi için kullanılır. Örneğin, şimdi incelediğimiz eserde Vezir fedaşı 8(!!) defa uygulanmaktadır; üstelik bu esnada zavallı siyah Şah hem gidiş hem de dönüş yapmak zorunda kalır. Gerçekten parlak bir teknik performans!..

Küçük bir not: Bu etüt bir “task” tır. İngilizce’de bu sözcüğün anlamı “ödev”, “görev” vs. dir. Satranç kompozisyonunda (problemler ve etütlerde) bu deyim, bir fikrin rekor sayıda gösterilmesi için kullanılır. Örneğin, şimdi incelediğimiz eserde Vezir fedaşı 8(!!) defa uygulanmaktadır; üstelik bu esnada zavallı siyah Şah hem gidiş hem de dönüş yapmak zorunda kalır. Gerçekten parlak bir teknik performans!..

Küçük bir not: Bu etüt bir “task” tır. İngilizce’de bu sözcüğün anlamı “ödev”, “görev” vs. dir. Satranç kompozisyonunda (problemler ve etütlerde) bu deyim, bir fikrin rekor sayıda gösterilmesi için kullanılır. Örneğin, şimdi incelediğimiz eserde Vezir fedaşı 8(!!) defa uygulanmaktadır; üstelik bu esnada zavallı siyah Şah hem gidiş hem de dönüş yapmak zorunda kalır. Gerçekten parlak bir teknik performans!..

5. Şf2! ...
5. Şf1? Kf5+ 6. Şe8 Kf8,-+.

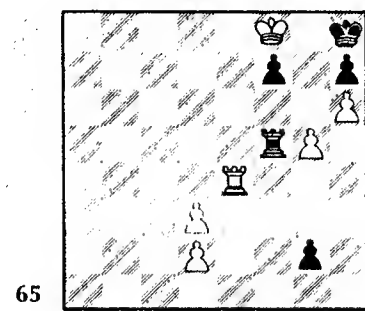
5... Kc5

5. Şf2! hamlesi sayesinde beyaz Şah şimdi Fe4’e daha yakın olduğu için S... Kf5+ yanıtı partiyi kurtaramaz: 6. Ke3 Kf8 7. Şe4, +.

6. Ac6(!) ...

Bu ikinci “Novotny” hamlesi partiyi hemen kazandırır: 6... Kc6 a8V+ veya 6... Fc6 7. c8V+ ve Beyaz kazanır. Ard arda gelen iki “Novotny” keşişme durumu meydana getirmek zor bir problemdir. (Siyahın 4... Kg5+ hamlesi çözümü küçük bir incelik eklemektedir).

“S.S.C.B. de Satranç” dergisi, 1’inci ödül

65

Kazanç

Bu ilginç etütte, kompozisyonunda “Ağır Figürlerin sistematik hareketi” olarak adlandırılan konu ele alınmıştır. Diyagramdaki durumda her iki tarafın da etkili şansları var (Beyazın son sırada mat tehdidi, Siyahın Pg2); bu nedenle hemen keskin bir oyun başlamaktadır.

1. Ke8 ... 2. Şe7 mat tehdidi ile.

1... Ke5! Kolayca anlaşılacağı gibi, metâ karşı yegane savunma.

2. Ka8! ... 2. Ke5(!) beraberliğe götürür: 2... g1V 3. Ke8 Va7!, =. Çok orijinal bir beraberlik durumu, çünkü bu taktirde Siyah 5... Vh7! oynar.

2... Ka5 Zorunlu olan bu hamlenin amacı, elbette, g2-g1V hamlesi için bir tempo kazanmaktır.

3. Ka5! ... Bu da zorunlu bir hamledir çünkü aksi taktirde Beyaz ilerleyemez.

3... g1V 4. Ka8 Vg2 Yegane savunma.

5. Kb8! ... Bu hamle ile beyaz Kalenin “sistematik hareketi” başlar. Kale daha büyük adım atamaz, çünkü bu taktirde Siyah 5... Vh7! oynar.

5... Vg3 Yine tek savunma. Siyahın da bir “sistematik hareket” başlatmak zorunda olduğuna dikkat edelim!

6. Kc8 Vg4 7. Kd8 Vg5 Veya Ve6 7. d4! Vf6! 9. Ke8, ve Beyaz kazanır.

8. Ke8 Vf6 Yegâne hamle. Çünkü Beyaz sürekli olarak hem Şe7 hem de Şf7 ile tehdit eder. Bu sırada Siyah 8... Vf6 yerine 8... Vg8 9. Şe7 Ve8+ de oynayabilirdi, fakat bu devam yolu da yetersizdir: 10. Şe8 f5 11. d4 f4 12. d5 f3 13. d6 f2 14. d7 f1V 15. d8V. Bu durum Beyaz için kazanılmıştır, çünkü şimdi 15... Vf8+ yanıtını 16. Şd7! ile karşılar (16. Şf8?? Pat).

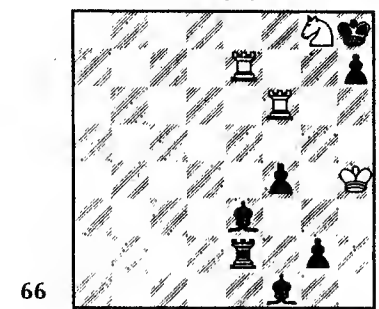
Başvaryantta yapılan hamleden sonra Beyaz 9. d4 hamlesi ile Siyahı zugzwanga düşürür. Kolayca anlaşılacağı gibi şimdi kurtuluş kalma-

mıştır (9... Vh6+ 10. Şf7+; 9... Ve6 10. Ke6 fe 11. Şf7 e5 18. d5 vs; 9... Vg6 10. Şe7+ Vg8 11. Kg8+ Şg8 12. d5 vs.)

Çok orijinal bir eser.

“Schackvaerlden” 1936

1-2 ödüllerin paylaşılması

66

Kazanç

Bu da “sistematik hareket” konumuna ait bir etüttür. Çok keskin olan bu durumda her iki tarafın da şansları olduğu anlaşılır. Beyazın ilk

1. Kf8 ...

hamlesi 2. Af6 mat tehdidini yaratmaktadır. Buna karşı yegane savunma

1... Ff2+ dir.

2. Şh5 Ke7

Bu da zorunlu bir yanıttır, çünkü 2... Ke5+ ten sonra (3. Ke5 Şg7 fikri ile) Beyaz 3. Şh6! hamlesi ile hemen kazanır.

3. Şh6(!) ...

Çok ilginç bir pozisyonudur. Görünürde Siyahın (büyük maddi avantajına ve tehlikeli g2 piyonu-na rağmen) savunması kalmamıştır. Oysa

3... Kf7!

yanıtından sonra mücadele devam eder (3... Ke7? 4. Ke8 Fb5 5. Kf8 Fc5 6. Ae7x). Kolayca anlaşılabilir gibi, siyah Kaleyi almak intihar anlamına gelir. kale saldırıdan kaçmalıdır fakat nereye?..

Küçük bir inceleme yegane olanığın

4. Ka8! ...

olduğunu gösterir; çünkü diğer ricatlar bir de Fil-lerin karışmasına yol açar. Elbette yapılan hamleden sonra da siyah Kale takibe devam eder:

4... Ka7

Ve şimdi kazanca götürün ancak beyaz kalenin “sistematik hareketi” dir.

5. Kb8(!) ...

Ancak böyle! Beyaz Kalenin diğer hamlelerinden sonra filler yardımı koşarlar. Şimdi ise Siyah, Kale manevralarına devam etmek zorundadır:

5... Kb7 6. Kc8! ...

Dikkat edelim, siyah Kale yüzünden artık Fa6 saldırısı yoktur.

6... Kc7 7. Kd8! ...

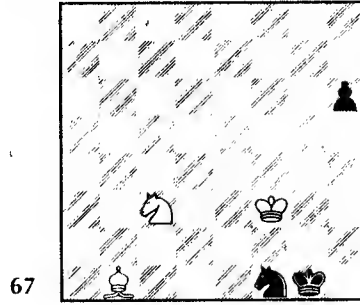
Şimdi f2 hücumu geçemez: d5-d8 çaprazı kapalıdır; 7... Fh4 ise mata götürür: 8. Ae7x. Böylece Siyah, yine Kale manevralarına devam etmek zorundadır.

7... Kd7

Veya 7... Kc8 8. Kc8 Fa6 9. Kf8 Fc5 9. Ae7x.

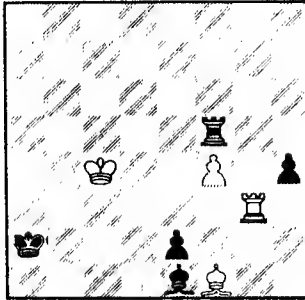
8. Ke8! ve kazanır. Mücadele sonuna kadar ilginçtir. 8. Kf8? Kf7! ve işe yeniden başlamak gereklidir (8. Ka8! Ka7 vs.). Oysa yapılan hamleden sonra mattan kurtuluş yoktur.

Aşağıdak üç etüdün çözümleri gelecek ay verilecektir.

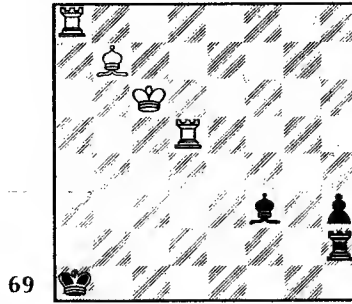
67

A. Gerbstman ve A. Troitzky
"64" dergisi (1934 1'inci)
Kazanç

68

A. Gerbstman 19/24
Kazanç

69

A. Gerbstman 1962
Kazanç

Sayı 7'deki etütlerin çözümleri.

No 58. W. Korolkow. 1. c5 d6 2. d6 Ag2 3. d7 Af4 4. d8V. Beyaz, yeni Vezire rağmen Siyahın 4... Ah5 yanıtından sonra, Ag3x tehdidi yüzünden savunmaya geçmek zorundadır. 5. Vh8. Kolayca anlaşılacağı gibi, tek hamle; diğer bütün devam yolları partiyi hemen kaybettirirler, örneğin 5. Vc8+? f5 6. Vh8 c4 7. e4 c3 8. ef c2 9. Vc3+ Ag3+, ve kazanır. 5... c4 6. e4 c3 7. e5 c2 6. Vc8+ f5 9. ef+ (geçerken), ve kazanır. "Mata karşı savunma" konusu için tipik bir etüt.
No 59. W. Korolkow. 1. Kg1!. Ancak böyle!; çünkü şimdi göreceğimiz gibi, Kale birinci yatay sırada bulunmalıdır. 1... Vg4. Zorunlu bir hamledir. 2. Fg4! Kuvvetli

görünen 2. Kg4 hamlesi partiyi kaybettirir: 2... Ka2 ile 3... Kb2 vs. (Elbette 2... hg? değil: 3. Fg4, ve 4. Fd7 mattan kurtuluş yoktur). Yapılan 2. Fg4! hamlesinden sonra Siyah bu Fili almak zorundadır. 2... hg. Korkunç bir manzara-zavallı Kale şimdi ne yapacak?! ... İşte 1. Kg1! hamlesinin kuvveti şimdi anlaşılır. Örneğin Beyaz bu hamle yerine 1. Kg4 oynasa idi, c4 Piyonuna kendi Şahı yüzünden hücum edemezdi. Oysa şimdi siyah Piyon zincirine "sistematiik hareketli" hücum partiyi kazandırır: 3. Kc1 c3. Siyahın bu ve bundan sonraki hamleleri zorunludur. 4. Kd1 d3 5. Ke1 e4 6. Kf1 f3 7. Kg1 g3 8. Kh1 h2 10. Kh3 ile 11. Kh4 mat.

No. 60. W. Korolkow. Bu da 59 numaralı örnekte gördüğümüz konuya ait bir örnektir. Çözümü şöyledir: 1. a4+ Şc5. Veya 1... Şa5 2. b4+ ve siyah Şah 3. Kg6+ ile 4. Kh6 yüzünden 6'ncı sıraya gidemediği için, iki Piyondan birini almak zorundadır, örneğin: 2... Şb4 3. Kb6+ ve 4. Kb1, +- 2. b4+. Sözü geçen işlemin devamıdır. Bundan önceki etütte, Siyah savunma amacıyla "zorlanmış" sistematiik hareket yapıyordu; göz önüne alınan örnekte ise bu hareketin amacı kazanmaktır: 2... Şd5 3. c4+ Şe5 4. d4 Şf5 5. e4+ Şf4. Siyah Şah açık olan sütuna gitmek zorundadır; bu da partinin sonu demektir: 6. Kf7+ ve 7. Kf1; +-.

Hem eğlenin, hem öğrenin

Enis BİLYAP

HEM EĞLENİN HEM ÖĞRENİN KÖŞESİNİN ÇÖZÜMLERİ

1. Çözüm:

1. Şc7! (1.b6?? Şa8!) Şa8 2. Şb6 Şb8 3. Şa6 Şa8 4. b6 Şb8 5.b7 +- Beyaz kazanır 1 puan

2. Çözüm:

1. Şh6! Şh8 2. Ah4 Şg8 (2... Fg8?? 3 Fg6 Mat) 3. Af3 Şh8 4. Ae5 Şg8 5. Ad7 Şh8 6. Af8! +- Beyaz kazanır 2'puan

3. Çözüm:

1. Şg3 h5 2. e4 Şg1 3. e5! de5 Pat 3 puan

4. Çözüm:

1. Fg3 d3 2. Ff2 d2 3. Fe1! d1=V Pat (3...d1=K 4.Şe2 Ka1 5. l g3 ve 6. l l4 =) 4 puan

5. Çözüm:

1. Fh6+ Şg8 2. g7 Şf7 (2...e6+ 3. Şd6!) 3. g8=V!! Şg8 4. Şe6 Şh8 5. Şf7 e6 6. Fg7 Mat 6 puan

6. Çözüm:

1. Şb4 Şg8 (1...d6 2.Şa5 Şh7 3. Şb6 d5 4.cd5 cd5 5. Şc5=) 2. Şc5 Şf7 3. Şd6 Şe8 4. c5 Şd8 5. f6! gf6 Pat 7 Puan

7. Çözüm:

1. Şg2 Şg4 (1...Ag6? 2 Şf3 +-) 2. Kd6! Ah7 3. Şf2! Şf4 (3...Şg5 4. Şe3 +-) 4. Kh6 Ag5 5. Kh4 + Mat 8 puan

8. Çözüm:

1.e7! Fd4+ (1...Kd6? 2. e8=V+ Kd8 3. Vc6+ Mat;2...Şb7 3.Vb8+ +-)2.Kd4 Ke6 3. Kd8+ Şc7 4. e8=K!! +- (4.e8=V?? Ka6+ 5. Şa6 Pat)

9. Çözüm:

1. Kc7+Kd7 2. Vc5! (2. Ve3? Şd8 3. Vc5 Kc7?? 4. Vf8+ -;3... Vc7?? 4. Vf8+ Mat;3... Kd5+! 4. Vd5 Vc7 =) Şd8 3. Şh6!! Beyaz Kazanır 10 puan

Hem eğlenin, hem öğrenin

HEM EĞLENİN HEM ÖĞRENİN KÖŞESİNİN ÇÖZÜMLERİ:

1. Çözüm: 1... e5 2. Fg1 Şg2 3. F~ h2 - + 1 Puan

2. Çözüm: 1. Vf5! g6 2. Vf6 +- 2 Puan

3. Çözüm: 1... Şf3 2. Şd1 Şe3 3. Şc1 Şd4 4. Şb1 Şc5 5. Şa2 Şb4! = 3 Puan

4. Çözüm: 1... e2 2. Vc7 Vg3 3. Şg3 e1=V+ +- 4 Puan

5. Çözüm: 1. Şh1! (1. Şf1? Şd2 2. Şf2 Şd3 3. Şg3 Şe3 4. Şg2 Şe2 5. Şg3 Şf1 6. Şg4 Şf2 +-)

1... Şd2 (1... Şc1 2. Şg1 g4 3. Şg2! Şd2 4. fg4=)

2. Şh2! Şe2 3. Şg2! Şe3 4. Şg3 Şd3 5. Şh3! = 6 Puan

6. Çözüm: 1. a7 Şb7 2. a8=V! Şa8 3. Şg6 Şb7 4. Ad8+ Ş~ 5. Şf7 +- 7 Puan

7. Çözüm: 1. c7 Ka5! 2. Şc4! (2. Şc6? Kd5! 3. c8=V Kc5+ 4. Şc5 Pat)

2... Ka1 3. Fc6 (3. c8=V? Kc1+ 4. Ş

Kc8=)

6. Şf7! Kf1+ 7. Şg7 Kg1+ Şh7 -+ 8 Puan

8. Çözüm: 1. Kg7!! Şg7 (1... Fg7 2. Fg7+ Şg7 3. Vg5 Şh8 4. Vf6+ +-)

2. Vg5+ Şh8 3. Vf6+!! Ff6 4. Ff6+ Şg8 5. Kg1++ 9 Puan

9. Çözüm: 1... Fe2!! 2. A1e2 Af3+ 3. Ff3 (3. Şf1 Agh2 ++; 3. Şh1 Vh2++)

3... Vf2 4. Şh1 Vh3 ++ 10 Puan

PUANLAMA:

35-50 PUAN: Kuvvetli bir oyuncu olduğunuz ortada, satranç sporuna gerçekten eğilmeli, daha fazla önem vermelisiniz, eğer "Satranç sporcu lisansı'nız yoksa hemen en yakın ilgili yerlere müracaat edip lisans çıkartmalı, ilinizde ya da ilçenizde satranç turnuvalarına çekinmeden girmeli, bu konuya gerçekten ve daha bilimsel biçimde devam etmelisiniz.

20-34 PUAN: Hiç de fena bir puan almadınız. Biraz dikkat sizi daha güçlü bir satranç oyuncusu yapabilir. Fazla aceleci olmamalı, satranç oyununu daha ciddi ele almalısınız. Satranç sizin için iyi bir arkadaş olacaktır.

10-19 PUAN: Büyük bir olasılıkla kolay soruları çözdünüz, ancak size daha çok puan getirecek sorularda daha dikkatli ve sabırlı olmalısınız. Satranç bir eğlence aracı olarak görüyorsunuz, bizim önerimiz ise, hem eğlence hem de bir çalışma olarak konuyla ilgilenmelisiniz.

10 ve daha az PUAN: Satranç oyununa yeni başlamış olmanız çok sevindirici, çalışarak belirli bir yere gelebilirsiniz. Bu soruları incelediniz ve cevaplarını öğrendiniz, aslında çok da zor değiller, önemli olan araştırmak ve sıkımdan bu yolda devam edebilmektir.

Konuk Yazar

Esat YAVUZ

(Başlangıcı 3. Sayıdan İtibaren)

Geçtiğimiz sayılarda ki analizde görüldüğü gibi 44... a2 piyon sürüşünün başarısız olacağı saptandığına göre, siyah başka neyi deneyebilirdi? 45. KXP nedeniyle 44... Şe3 oynanamıyordu; Şah kanadında piyon manevrası anlamsızdı; Atın b4 veya c3 e gidişine Beyaz, çok iyi olan h4 ile karşılık verdiğinden Siyah Şah e3 e adımını atamıyordu. Kristal durulduğunda açık olan bu durumda birden bire, kimsenin ilk bakışta yansınamayacağı paradoksal bir düşünce zihnime çarptı, yani, Siyahın durumunun umudu ve öğüncesi olan a3 piyonunu feda etmek.

44... Şe3!!

Kazancın a3 deki güçlü geçer piyondan vaz geçmeye bağlı olması hemen hemen inanılmaz bir şeydir. Geçer piyonunu terk ettikten, Kaleleri değiştikten, bir piyon eksikliği ile At oyun sonuna geçtikten sonra ve üstelik kalan bütün piyonlarının Şah tarafında olduğu göz önüne alınırsa, Siyahın oyunu nasıl kazanacağı doğrusu sorulmaya değer! Ama yine de derin bir analiz probleminin çözümü tastamam, kolayca üzerinde durula-

miyacak bu hamlede olduğunu gösterir.

45. KXP KXK 46. Ac4 Şf2 47. AXK Ae3!

İşte kırkdördüncü hamlede (Şe3) öngördüğüm durum buydu, şimdi bunu daha derinden analiz etmek istiyordum. Siyahın piyonunu rahatça geri alabileceğini görmek kolaydır, ama bu başlı başına kazanç anlamına gelmiyor. Bu durumda bana özellikle çekici gelen Beyazın8 güçlerinin en uygunsuz biçimde konuşlandırılmış olmasıydı. Şah bu boğuşmaya katılamıyordu. Atının da oyuna yeniden girmesi için en azından iki hamleye gereksinimi vardı. Öyleyse, yalnızca piyonumu geri almak değil, Beyaz şahı etkisiz kılmak ve bırakmak içinde gelişmek umudum doğrulanıyordu. At oyun sonunda, eğer geri kalan taşlar iyi yerleşmişlerse, bir piyon fazlalığı normal olarak kesin sonuçludur.

Bu durum daha derin analizlere değer olduğundan çeşitli varyantların incelenmesine başladım.

48. f4

Bu ilerleme ile Beyaz, Vezir kolonunda kendine bir geçer piyon sağlayabildiğinden,

en tehlikeli karşı şans olduğuna kısa bir düşünceden sonra vardım. At piyonunu 48. g4 ile savunmak. 48... Af1 49. Şh1 Ag3 50. Şb2 ŞXP den sonra 51. Ab5 Ae2 ile d piyonunun kaybına ve umutsuz bir oyun sonuna götürür. Yine 48. Ab5 AXP 49. Ac7 karşı hücumu, Siyah e piyonunu 49... Af4 ile savunacağından bir yere varmaz, arkadan da 50... ŞXP ile kolay kazançlı oyun sonu gelir. Öyleyse gayretini Vezir piyonunun kurtuluşuna bağlamaktan başka beyazın çaresi yoktur, ama bu karşı oyununda yetersiz kaldığı kanıtlanır.

48... AXP 49. f5 PXP 50. d5

Bu geçer piyon, eğer Şahı o kadar kötü konumda olmasaydı ve mat hücumlarına açık bulunmasaydı. Beyaza çok iyi bir karşı oyun sağlardı. Uzun vadede Siyah fazla zorlanmadan kazanacaktır.

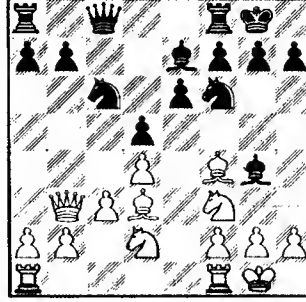
50... Af4 51. d6 g5

Analizi burada bitirdim. Siyahın durumunun açık olarak kazanç olduğu ortada idi. 52. d7 bir işe yaramaz, g piyonu Vezir olmaya yürür ve matı yapar: 52... g4 53. PXP PXP 54. d8=V g3 vb.

Puanlı satranç

Ali İPEK

Bu sayımızda sizlere ABD'li büyük usta W. Browne ile Danimarka'lı büyükusta B. Larsen arasındaki oyunu veriyoruz. 1972 yılından San Antonio turnuvasında oynanmış olan bu partide diyagramdaki konumdan itibaren beyazın hamlelerini bulmaya çalışacaksınız. Hamleleri kapatarak, siyahın hamlesini oynayıp, beyazın hamlesini tahmin ediniz. Oyunun sonuna kadar kendinize 1.5 saatlik düşünme süresi tanıyınız.

W. Browne - B. Larsen (Caro-Kann Savunması)

1. e4 c6 2. d4 d5 3. ed5 cd5 4. Fd3 Ac6 5. c3 Af6 6. Ff4 Fg4 7. Vb3 Vc8 8. Ad2 e6 9. Agf3 Fe7 10. 00 00
11. Ae5 3 puan (11. Kf1 2 p. 11. h3 1 p.) ... Fh5
12. Vc2! 4 puan ... Fg6
13. Ag6 1 puan ... hg6
14. Af3 2 puan ... Ah5
15. Fe3 1 puan ... Vc7
16. g3 2 puan ... Kac8
17. Ve2 2 puan (Siyahın 17... Ab4 tehdidini düşünmediyseniz 2 puan çıkartınız.) ... a6
18. Kac1 2 puan ... Kf8
19. Fe1 5 puan (20. Ae5 oynayarak 20... Ae5 21. de5 ve sonraki hamlede 14 ile şah kanadında avantaj elde etmek amacıyla Fe1'i düşündüyseniz 3 p. daha alınız.) ... Af6
20. Ag5 4 puan (Bu hamleyi 21. Af7 Şf7 22. Ve6+ Şf8 23. Fg6 likriyle oynadıysanız 3 p. daha alınız.) ... Fd6
21. f4 2 puan ... Ad7
22. Af3 1 puan (22. h4! 4 p.) ... Af8
23. Ae5 1 puan ... Ae7
24. Şg2 2 puan (h4 ve h5 ilerleyişi için Kh1 oynamak amacıyla bu hamleyi düşündüyseniz 2 p. daha alınız.) ... f6
25. Af3 1 puan (25. h4 veya 25. Vg4 için puan yok. Çünkü 25... fe5 26. fe5 Fa3!) ... Kb8
26. h4 2 puan ... b5
27. a3! 5 puan ... Ac6
28. Vc2 1 puan (28. Kh1 3 p.) ... Ae7
29. Ve2 1 puan (29. Kh1 2 p.) ... Vc6
30. Kl1 2 puan ... a5
31. h5 2 puan ... b4!
32. cb4! 3 puan ... ab4
33. a4! 4 puan ... Va4
34. Ah4! 4 puan ... gh5
35. Vh5 1 puan ... Kec8
36. f5! 5 puan ... Vb3
37. fe6 3 puan (37... Vd3 oynanır 38. Vh8+ Şh8 39. Ag6++ Şg8 40. Kh8+ mat veya 38. Vf7+ Şh8 39. Ag6++ mat devamyollarını düşündüyseniz 4 p. daha alınız.) ... Ae6
38. Vh7+ 1 puan (38. Ke6 Vd3 39. Kd6 daha kolay kazanırdı. Bu devamyolunu düşündüyseniz 2 puan alınız.) ... Şf7
39. Vh5+ 1 puan ... Şf8
40. Ag6+ 1 puan (40. Ke6 1 p.) ... Şe8
41. Ke6 2 puan (41. Ae7 Şe7 42. Ke6+ düşündüyseniz 3 p. 41. Ke6 Vd3 42. Ae5+ ile vezir kazancını gördüyseniz 2 p. daha alınız.) ... Şd7
42. Ke7+! 3 puan ... Fe7
43. Vf5+ 1 puan (43... Şe8 veya Şd8 hamlelerine 44. Kh8+ 43... Şc7 veya Şc6 hamlelerine 44. Ae7 ile kazandığınızı gördüyseniz 2 p. daha alınız.)

Siyah oyunu terk eder.

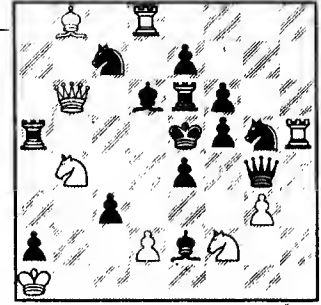
Değerlendirme

80 puan ve yukarısı
60-79
50-59
40-49
30-39
10-19
0-9

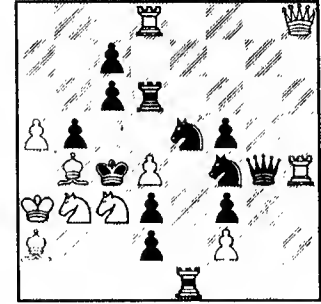
Büyükusta
Uluslararasıusta
FIDE Ustası
Kuvvetli Bölge Oyuncusu
Kuvvetli Kulüp Oyuncusu
Zayıf Kulüp Oyuncusu
Usta Adayı (!)

Problemler

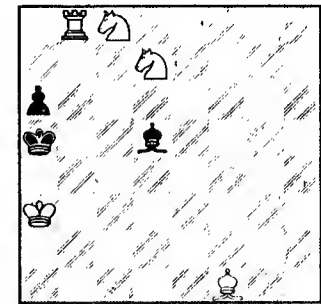
J.E. Driver, 1966-67

2 hamlede mat
A.P. Eerkes, 1953

3 hamlede mat
S. Ekström, 1944

2 hamlede mat

Geçen Sayının Çözümleri

- N.G.G. Van Dijk.
1. Va4 (Tehdit 2. d4 Fd4 3. Vd4) 1... Fe4; 2. Ac7 Şd4 3. Ab5 (2...Şf4 3. Ae6); 1... Kc4 2. Ac5 Şf4 3. Ad3 (2...Şd4 3. Ab3); 1... Fd3 2. Ag5 Şf4 3. Ah3; 1...Kd3 2. Ad4 Şf4 3. Ae2
- A. Dombrowskis
1. Fh7! (Tehdit 2. Vd4/Vf8)
- A. Dombrowskis
1. Vb6 (Tehdit 2. Af5 ~; Vd6) 1...de6
2. Şb3 Fd5 3. Kc4; 1... Fe4 2. Şe1 Ff4
3. Kd3

Reuben Fine

Hepimizin bildiği gibi birçok sanatçı ve bilim adamlarının değeri ölümle-rinden sonra anlaşılır; bazılarıysa hakettikleri ilgi ve şöhreti öldükten sonra da yakalayamazlar.

26 Mart 1993 günü yaşamını 78 yaşında yitiren Reuben Fine'da, fazlasıyla hakettiği şöhret ve ilgiyi ne yaşamında ne de ölümünden sonra yakalayabilmiştir. Yapabileceğimiz en iyi şey onun oyunlarını bulup inceleyerek (biraz geç te olsa) onu yakından tanımaya çalışmak olacaktır. Bu köşede başlatmaya gayret ettiğim çalışmanın tüm satrançseverlere sirayet etmesini temenni ederek, Fine'ı tanıma yolunda ilk adımlarımızı atalım.

Fine, küçük bir okul öğrencisiyken, New York'un Marshall kulübüne devam ediyor, binlerce yıldırım ve "10 saniyelik parti" oynatarak yeteneklerini geliştiriyordu. 21 yaşına geldiğinde dünyanın en iyi oyuncuları arasında yer alıyordu. Fine 1933, 1935 ve 1937 yıllarında yapılan satranç olimpiyatlarında ABD takımının altın madalyaları toplamasında büyük rol oynadı. 1936-37 arasında katıldığı 8 güçlü turnuvada, ya 1. oldu ya da birinciliği paylaştı. (Bu güçlü turnuvalar arasında Hastings ve Moskova da bulunuyordu) Fine bütün oyunlarında, büyük bir "açılış uzmanı" olduğunu gösterdi. Açılış uzmanlığının yanında derin stratejik anlayışı ve kusursuz oyun sonu tekniği de Fine'ın özelliklerinin arasındaydı. 1938 AVRO Turnuvası'nda göstermiş olduğu başarı ve kırmış olduğu rekor

bugün bile kırılmış değildir. (6 maçta 5.5 puan, turnuva tarihinde böyle bir başlangıç görül-müş şey değil!!) Arka arkaya yendiği has-sımlarına gelince: Önce Botvinnik'le başla-mış, Flohr, Reshevsky ve Euwe'yle devam edip Alekhine'le bitirmiş (Karpov meraklıları-na saygılarla!!) Capablanca'ya takılıp berabe-re kalmış! 3 dünya şampiyonunu sıraya dizip 4. süyle berabere kalmış anlıyacağınız!!

Fine, büyük satranççılığının yanısıra çok di-siplinli, ciddi ve ilham dolu bir yazardı, aynı zamanda... Oyunları analiz ederken, "anahtar anları" bulur, okuyucularını sıkmadan, gereksiz varyantlarla kafa şişirmeden tatlı bir us-şüpla iletirdi düşüncelerini.

Modern Chess Openings'ın en iyi versiyonu-nu yazdıktan sonra (1938); 1941 yılında, hepimiz başucu kitabı olan (olmadıysa olması gereken) Basic Chess Endings'i hem de yalnızca 6 hafta gibi kısa bir sürede yazdı. Satrançtan geçimini sağlaması için sürekli ABD şampiyonu olması gerekiyordu. "Reshevsky'le uğraşmaktansa psikolojiyle uğraşırım" dedi ve satrançtan uzaklaştı. Satranççı bir Freud'çu olarak incelemesi tartışılabilir, fakat "Psikanalizin Tarihi" adlı kitabı bir klasik olmuştur. Fine da tıpkı Keres ve Reshevsky gibi dünya şampiyonu olmak için gerekli olan eşsiz bir yeteneğe sahipti, fakat yaşlanmakta olan Alekhine, "genç ve yetenekli bir oyuncu" olan Fine'la oynamaktan çekindi ve bu şansını ona tanımadı. (O tarihlerde FIDE dünya şampiyonluğunu düzenlemiyordu) Aşağıda

vereceğim oyun Fine'ın Avro 1938 de oynadığı en güzel oyunlardan birisi olup, Fischer'in en formdayken oynamış olduğu oyunlarla kıyas edilmiştir.

Reuben Fine-Mikhail Botvinnik Fransız Avro 1938

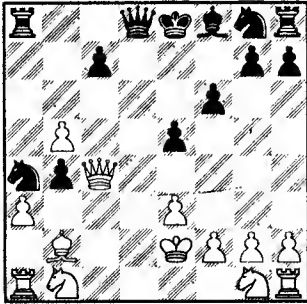
1. e4 e6 2. d4 d5 3. Ac3 Fb4 4. e5 c5 5. dc5 (Endler görülen bir hamle, amaç: Maç öncesi ev hazırlığına sürpriz yapıp siyahı kitap dışına çıkarmak) 5... Ae7 6. Af3 Abc6 7. Fd3 d4 8. a3 Fa5 9. b4 Ab4 10. ab4 Fb4 11. Fb5+ (Daha sonraları 00 11... Fc3 12. Kb1 vb. tercih edildi oyunda siyah 11... Fd7 ile eşitliye-bilirdi) 11... Ac6? 12. Fc6+ bc6 13. Ka4! (Anahtar hamle! amaç: Siyah karelerde vezir ve kalelerin hakimiyetini sağlamak) 13... Fc3 14. Fd2 f6 15. 00 00 16. Fc3 dc3 17. Va1 a5 18. Vc3 Fa6 19. Kf1 Fb5 20. Kd4! (Mükemmel bir anlayış 20. Ka5 kazanır; ama oyun basitleşerek siyahın taşlarına aktivite şansı verir) 20... Ve7 21. Kd6 a4 22. Ve3 Ka7 23. Ad2 a3 24. c4 Fa4 25. ef6 Vf6 26. Ka3 Ke8 27. h3 Kaa8 28. Af3 Vb2 29. Ae5 (Ka4'le başlayan stratejinin zaferi. Beyazların siyah kareler üzerindeki bütün taşları aktif, Botvinnik'in taşları ise yalnız başına kalmış veziri hariç pasif.) 29... Vb1+ 20. Şh2 Vf5 31. Vg3! Terk (Terk erken denilebilir fakat tehdit Kd7 ve Kf3 Kf7 Fine 31... Ka7'ye karşı 32. Kf3 Ve4 33. Ad7! Şh8 34. Kf7 Kg8 35. Ae5'i kazanç planlamıştı)

Not: Türkiye şampiyonu olmuş bir oyuncumuz Fine'ın vefatını söyleyince "o zayıf bir oyuncuydu" demişti. Aman siz siz olun bu acıklı cevabı aklınızdan çıkarın. Fine ölmüş olabilir ama büyüklüğü tartışılmaz. Fine'ın ölmelelerini buradan yayınlamayı sürdürüceğiz.

İllegal hamleler

Alain PALLIER

"Kanunu bilmemek mazeret değildir" Özellikle satranççıların resmi satranç kurallarını unutmaları affedilir cinsten değil 21. asır yaklaşırken yapılan dalgınlıklara bir göz atalım.

Diyagramdaki pozisyonda, beyazlar (c. Bilcoure) iyi bir devam yolu bulamayarak... beraberliği hedefledi ve

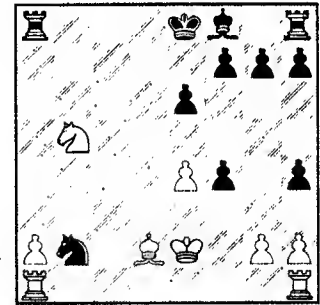
14 SATRANÇ

- 13. Vc6+ Şf7
- 14. Vc4+ Şe8
- 15. Vc6+ Şf7
- 16. Vc4= Şe8

oynandığı anda, Arjantinli oyuncu (Bilcourt) hakeme başvurdu, Vc6+ hamlesini yapacağını belirterek beraberlik ilan etmek istedi; fakat rakibi Grushka pozisyonun 3 kere aynı şekilde oluşmadığını belirterek itiraz etti. Çünkü beyaz 13. hamlede Vc6+ oynadığı anda siyah rok atma hakkını, Şe8'le kaybediyordu. (Bak. Fide kongresi satranç kuralları 1984 10.s) Grushka'nın haklı itirazı sonucu hakem beraberlik ilanını reddetti. Zamanının büyük bir kısmını harcamış olan Bilcourt, oyunu "zeitnot"tan kaybetti.

Eğer bu tür olayların yalnızca 'amatörler' veya 'tecrübesizler' arasında geliştiğini sanıyorsanız aldanıyorsunuz. (Yukarıda adı geçen oyuncuların ratingleri de 1989 listesine göre 2300 ve

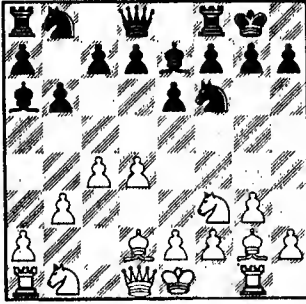
2315) Başka bir örnek olarak aşağıdaki diyagrama bir göz atalım.

Karpov-Miles
Tilburg 1986

- 22. Ab5 Ka4
- 23. Ac3 Ka8
- 24. Ab5 Ka4
- 25. Ac3 Ka8 hamlelerinden sonra 26. Ab5'le

bareberlik ilan etti. Hakem haklı olarak Karpov'u reddetti ve 5 dakika da ceza verdi! Çok şükür ki (Karpov'un kismetine) Miles o günü bareberlik günü olarak seçmiş, savaşma havasında değildi. 26. hamlede saatler Karpov 2. 25 Miles 1. 171 yi gösteriyordu. (Karpov'un 5 dk.sı kalmıştı!) Özellikle, rok atmak da imkansız hamlelere neden olan hamlelerin başında geliyor denilebilir. 1974 Karpov-Korchnoy (Moskova) maçının 21. oyununda Korchnoy kalesi istekleyken rok atmasının kural dışı olup olmadığını sorduğunda, izleyiciler onun "şaka yaptığını söylemişti (acaba?) peki ya aşağıdaki pozisyona ne demeli?

Chernin-Eingorn
Riga 1985 SSCB Şampiyonası

8. Kg1 den sonra Chernin gibi ciddi bir büyük usta Kg1 gibi bir hamle yapar mı? "1985'in yeniliği"ni mi yapmak istemişti? Hayır hayır... Chernin yalnızca rok atmak istemiş, fakat önce kalesine dokunmuştu! Neyseki Eingorn'da durumu sezerek centilmence 14. hamlede bareberlik önermiş. Aşağıdaki örnekte ise durum daha berbat ve inanılmaz:

Sax-Kouatly Avrupa kupası
Budapeşte 1982
Sicilya Savunması

1. e4 c5 2. Af3 Ac6 3. d4 cd4 4. Ad4 Vb6 5. Ab3 Af6 6. Ac3 e6 7. Fd3 Fe7 8. 00 d6 9. Sh1 Fd7 10. a4 Kd8 11. Ab5 Ka8 12. Ff4 e5 13. Fg5 a6 14. Ff6 gf6 15. Ac3 Ab4 16. Ad2 f5 17. Ac4 Vc5 18. Ae3 Ad3 19. cd3 f4 20. Af5 Ff5 21. ef5 d5 22. a5 Ff6 23. Ka4 Vc5 24. Vb3 000 25. Kb4 Kd7 26. Aa4 Terk... kusur nerede? Siyah 10. hamlesini yaptığından uzun rok atma hakkını kaybetmişti. Buna rağmen Kouatly (o zamanlar bir IM'ydi) 24. 000 yaptı. Bu hamleye ne hakemden ne de Sax'tan bir itiraz gelmedi! Bundan daha kötüsü olmaz demeyin Wolfgang Heidenfeld adındaki bir oyuncu aynı oyunda 2 rok atma başarısını gösterdi! Bu inanılmaz oyun "British Chess Magazine" de yayınlandı. W. Heidenfeld-N. Kavins Dublin 1973
1. e4 e6 2. d4 d5 3. Fe3 Af6 4. e5 Afd7 5. f4 c5 6. c3 Ac6 7. Af3 8. Vd2 c4 9. fe2 Aa5 10. 00 f5

11. Ag5 Fe7 12. g4 Fg5 13. Fg5 Af8 14. gf5 gf5 15. Ff3 Fe6 16. Vg2 000 17. Aa3 Ag6 18. Vd2 f4 19. Ff2 Fh3 20. Kf6 Ff5 21. Ac2 h6 22. gh6 Kh6 23. Ab4 Ve6 24. Ve2 Ae7 25. b3 Vg6+ 26. Şf1 F61 27. bc4 dc4 28. Vb2 Fd3+ 29. Şe1 (Beyaz şah gene rok atmaya hazırlanıyor!) Fe4 30. Ve2 Ff3 31. Vf3 Kh2 32. d5 Vf5 33. 000 (!) Kh3 34. Ve2 Kc3 35. Şb2 Kh3 36. d6 Ke6 c6 37. Ac6 Ac6 38. e5 Ve5Ş 39. Ve5 Ae5 40. d7+ Ad7 1-0 daha iyisi can sağlığı: bir hamle yaparmı?

FRANSA'DA BUNDESLİGA

Hangi ülkedeki Ulusal Takım Şampiyonası'nda 40 dan fazla yabancı IM ve GM oynayabilir? Akla gelen ilk cevap Almanya'daki oluyor. Evet Almanya'daki Bundesliga'da, I. ve II. ligde toplam olarak yaklaşık 50 yabancı IM ve GM bulunuyor. Ama "Hangi ülkede Fide Rating Lisesi'nin ilk 20 oyuncusunun 11 GM'si (Dünya şampiyonunu da içeren) lig şampiyonasında oynuyor?" diye sorarsanız cevap "Fransa" olacaktır. nasıl olur da Kasparov, Karpov, Anand, Gelfand, Kramnik, Shirov, Salov, Lautier, Timman, Polugayevsky, Adams gibi satrancın yükseklerde uçan kartalları, satrancın hiçte öyle popüler olmadığı bir ülkede oynamayı yeğliyorlar? Özellikle bir takımda yalnızca 2 yabancı oyuncuya izin verildiği düşünüldüğünde olayın ilginçliği daha da artıyor. Örneğin: Resmi olarak, Karpov, Shirov, Timman, Sokolov, Dreyev, Bologan, Gavrikov ve Dokoyan'dan oluşan Belfort takımındaki oyuncular eski Sovyetler Birliği üzerinde kurulan yeni cumhuriyetlerin herbirini temsil ediyorlar! Bunlara IM Marin (Romanya) de eklerseniz yalnızca 2 masa için 9 yabancı oyuncuya erişiyorsunuz! Lyon- Oyonnax takımıysa Anand, Salov, Ehlvest, Kramnik, Dorfman, Andersson, Speelman gibi oyuncular oluşuyor.. işin aslına bakılırsa takım başkanları bu yıldız oyuncularını yalnızca rakiplerini psikolojik baskı altında tutmak için değil, aynı zamanda "En iyi takım" ı kurabilme düşüncesiyle transfer ediyorlar. Örneğin: Kasparov Auxerre "Beyaz Hanımefendi" takımının oyuncusu olmasına karşın, yalnızca son 5 turda oynuyor. ilk 3 tur uzun bir hafta sonunda, sonraki 3 tur birkaç hafta sonra, 5 tur ise Mayıs ayındaki herhangi bir haftaya sığdırılıyor. (12 takım katılıyor II tur üzerinden ve Almanya'daki Bundesliga'nın aksine daha seyrek aralıklarla oynanıyor.)

Ne yazık ki iddialı takımlar arasındaki ilişkiler hiçte iyi değil, örneğin: 1992 yılında I. gelen Lyon, Dorfman'ı Fransız oyuncu olarak oynatığı için diskalifiye edildi. (Dorfman Türkiye'deki GS'nin Boliç'i statüsündeydi Ç.N.) Dorfman'ın Fransız olma yolundaki formaliteler, tumuva sırasında bitmediğinden Lyon şampiyonluktan oldu. 2. olan Clichy şam-

piyon ilan edildi. Ama Lyon'un intikamı acı oldu: Lyon, Fransa Satranç Federasyonu'ndaki "Lyon yanlısı" yöneticisi sayesinde Matthew Sadler'in Clichy takımındaki yerini geçersiz kıldı. Spassky'nin de Lyon takımından Belfort'a (Kouatly'nin yöntemine ters düşmesi yüzünden) transferini de hesaba katarsanız takımlar arasındaki gerginliği gözlemek zor olmaz. Takımlardaki oyunculardan açıkça görüldüğü gibi Lyon ve Clichy en iddialı 2 ekip olarak tanınıyor; fakat "Joker" li (Kasparov), Polu, Heiden, Kosten, ve Murey'li Auxerre takımını da göz ardı etmemek gerekir. Diğer takımlarsa yalnızca kümede kalmak için çaba sarfediyorlar, örneğin: Mekdon takımında yalnızca 3 veya 4 Fide Master yer alıyor. Herşeye rağmen Fransa ligi, Alman ligiden çok farklı: Fransa'daki takımlarda 9 masa oynuyor. En ilginç bayan oyuncuysa bir paris ekibi olan, Caissa takımında oynuyor. Adı Mme. Chaudé de Silans, doğum tarihi 9-3-1919; 1949-50 kadınlar dünya şampiyonası adaylarından! Fransız satranç dünyasında büyük bir üne sahip olan bu müthiş bayanın ratingi yalnızca 1900 ... Fransa'da halk ve medyanın satranca olan ilgisi kuşkusuz çok arttı; buna karşın 1992 gibi yakın bir geçmişte yapılan, "Bireysel Fransa Şampiyonası"nın bir "talebe birliği" binasında başlatılmış olması da acı bir gerçek...

Bir ülkede satrancın promosyonu için en iyi formülün takımlar liginin kurmak olduğunu söyleyebilir miyiz?

Keşke! Fakat Almanya'daki gelişmeler hiçte bu tezi doğrulamıyor. (aksine çok umutkırı): L. Steinkohl'un British Chess Magazine'de yazdığına göre, 4 iddialı takım Baviera'da karşılaşırken izleyen maksimum seyirci sayısı yalnızca iki düzineymiş...

Herşeye rağmen düzenleyiciler para kazandığı (belkide kapalı kapıların ardında! gizli gizli) sürece... kimbilir?

Size bazı ilginçliklerden bahsedeceğim. Şu anda sunacağım iki oyunda siyahlar açılışa vezir çıkıp iki vezirle oyuna devam ediyorlar, ancak buna rağmen oyunu çabuk kaybetmeyi de önleyemiyorlar.

Rechno-V.Faibissovitch
Leningrad 1969
İngiliz Açılışı

1. c4 g6 2. Ac3 c5 3. g3 Fg7 4. Fg2 Ac6 5. e4 d6 6. d3 Af6 7. Age2 00 8. 00 a6 9. h3 Vb8 10. f4 Ae8 11. Fe3 Ad4 12. Vd2 b5
Oyunculardan ibrinin bu "b" piyonunun kaderi hakkında en küçük bir fikirleri varmıydı acaba? Herhalde, "hayır".
13. Kae1 b4 14. Ad1 b3 15. Fd4! ba 16. Fg7! a1=V

Bu safhada, oyunun gidişatı belli oluyor: Siyah büyük çaprazın kontrolü Beyazlarda, Şh kanadının zayıflığı siyahlara hiç şans bırakmıyor, en iyi savunmada dahi. Oyunun ne kadar ba-

A. Karpov-Knaak Baden-Baden 1992 Meran Savunması

1. d4 d5 2. c4 e6 3. Ac3 c6 4. e3 Af6 5. Af3
Abd7 6. Vc2 Fd6 7. b3 00 8. Fe2 dc4 9. bc4
e5 10. 00 Ke8 11. Kd1 Ve7 12. Kb1 e4 13.
Ad2 Af8 14. c5! N Yenilik (Burada eski
hamle 14. Af1?! idi) 14... Fc7 15. Ac4 Ag4
16. h3 (16. Fg4 Fg4 17. Ke1 Vh4 +-) 16...
Af6 (16... Fh2 17. Şh1 Af2 18. Şh2 Vh4 19.
Ff1 Ke6 20. g3 Ag4 21. Şg2 Vh3 22. Şh3
Kh6 23. Şg2 Kh2 24. Şg1 Kc2 25. Ae4+-;
16... Af2 17. Şf2 Vh4 18. Şg1 Fh3 19. gh3
Vg3 20. Şf1 Ke6 21. Ae4±) 17. Fa3 Ad5 18.
Ad6 Fd6 19. cd6 Vg5 20. Ae4 Ae3 21. Ag5
Ac2 22. Fc4 Ae6 23. Fe6! Fe6 24. Ae6 Ke6
25. Fc5! (bütün bu değişmelerden sonra
beyaz oyun sonu için elverişli bir
oyunsonuna giriyor) 25... b6 26. Kb2! bc5
27. dc5! (İşte Knaak'ın gözünden kaçan
hamle!) 27... Ke1 (Tek hamle 27... Aa3? 28.
d7 Kd8 29. Kb8!+-) 28. Ke1 Ae1 29. Kd2!
Şf8 30. Şf1 Ke8 31. d7 Kd8 32. Şe1 Şe7 33.
Kd6 Kd7 34. Kc6± (Oyunun devamı sadece
basit teknik bir sorundur) 34... Kd5! 35.
Kc7 Kd7 36. Kc6 Kd5 37. Ka6 Kc5 38. Ka7

Şf6 39. Ka3 g5 40. Şd2 Şg6 41. Kc3 Ka5 42.
a3 h5 43. Şc2 Ka8 44. Şb3 Kb8 45. Şa2 Ka8
(45... Kd8!?) 46. Kc4 f5 47. a4 Şf6 48. Şa3
Şe5 49. Kc5 Şe4 50. a5 h4 41. Şa4 Şf4 52.
Kc4 Şe5 53. Kb4 Şd5 54. Kb5 Şe4 55. Kb6
Şf4 56. a6 g4 57. Şa5!+- g3 58. Kb4 Şe5 59.
f3 f4 60. Ke4 Şf5 61. Ke2! Şf6 62. Şb6 1-0

Van der Sterren-Petursson San Bernardino 1992 Slav Savunması (D17)

1. d4 d5 2. Af3 Af6 3. c4 c6 4. Ac3 dc4 5.
a4 Ff5 6. Ae5 e6 7. f3 c5 8. e4 cd4 9. ef5
Ac6 10. Ac6 bc6 11. fe6 fe6 12. Fc4 dc3
13. bc3! (13. Ve2 N cb2 14. Ve6 Ve7 15.
Fh2 Ve6 16. Fe6 Fb4 17. Şf2 Şe7 18. Fa2
Khd8 19. Khd1 Kab8! = Kisnev-Petursson
Bern 1992) 13... Va5? (13... Vd1 14. Şd1
Ad5 15. Şc2 Kb8! Δ Fe7 Şd7) 14. Ve2!! N
Yenilik. Vc3 15. Şf1 Va1 16. Ve6 Şd8 17.
Şe2!+- Bu güzel yenilikten sonra oyunun
devamı siyah için umutsuz oldu. 17... Va4
18. Kd1 Vd1 19. Şd1 Fc5 20. Vf7! Ke8 21.
Vg7 Ad7 22. Ff7 Kf8 23. Fe6 Af6 24. Vb7
Ke8 25. Va8 Şc7 26. Ff4 1-0

Gavrikov-Scekacev Rossija (ch) 1992 Şah-Hint Savunması

1. d4 Af6 2. c4 g6 3. Ac3 Fg7 4. e4 d6 5.
Af3 00 6. Fe2 e5 7. 00 Ac6 8. d5 Ae7 9. Ae1
Ad7 10. Ad3 f5 11. Fd2 Af6 12. f3 Şh8 13.
b4 Aeg8 14. c5 Fh6 15. a4! N Yenilik Fd2
16. Vd2 f4 17. a5 g5 18. Vb2 g4! (18... Ve7
19. Kfc1 Ah6 20. b5 Af7 21. b6 ab6 22. ab6
+=) 19. b5 g3! 20. h3 Ah6 21. b6 Ah5 22.
Kfc1! Vh4 23. Ff1 Af7 24. Ab5 Kg8 25. Ae1!
(Güçlü bir savunma hamlesii!) 25... Ag5?!
(Burada 25... Fh3!? ilginçti. a) 26. bc7 Ag5
27. Fc4 Fg4 28. Ka3 Vh2 29. Şf1 Ff3 30. Kf3
Vh1 31. Şe2 Af3 32. Şf3 Vh4 33. Şe2 f3 34.
Af3 Ve4 35. Şd1 +- Δ Ad6.
b) 26. bc7 Fg4! 27. Fc4 Vh2 28. Şf1 Vh1 29.
Şe2 Ff3! 30. Şf3! Vg1! 31. Vd2 Ag5 32.
Şe2 Ae4 33. Vd3 ∞)
26. cd6 Fh3 27. Ve5 Kg7 28. dc7! Kc8 29.
Ka3!+- Fg4 30. Fc4 Af3 31. Kf3! Vh2 32.
Şf1 Vh1 33. Şe2 Ff3 34. Şf3 a6 35. Ad3 Vh4
36. Vf5 Kgg8 37. Ad6 Kcf8 38. c8V Kc8 39.
Ac8 Ag7 40. Vd7 Ae6 41. Ve6! 1-0

Zirvedeki yıldızlar

Selim PALAVAN

VIKTOR KORTSCHNOY

Zamanımızın en ilginç satranççılarından biri olan Viktor Kortschnoy (Leningrad (Péterburg), 1931-...; yaşı ilerlemiş olmasına rağmen hala zirvede bulunmaktadır - hem de oldukça yüksek bir yerde: 1.1.93 tarihli son FIDE Elo-Listesine göre 46'ncı. Üstelik Elo-puan durumunu son sene zarfında 2575'ten 2605'e yükseltmiştir. Listede aynı puanla daha üç ünlü GM var: 47. Wladimir Tukmakow, 48. Ljubomir Ljubojevic (!) ve 48. Henrique Mecking. Sadece bu bilgiler Kortschnoy'un bugünkü Satranç Dünyasındaki yerini bariz şekilde göstermektedir.

Tarih fakültesini bitirmiş olan Kortschnoy hayatı boyunca profesyonel bir satranç oyuncusu olmuştur. GM ünvanını 1956 senesinde kazanmış olan Kortschnoy 16 kez katıldığı SSCB Birinciliğinde daima iyi başarılar elde etmiş ve

dört defa SSCB şampiyonu olmuştur. Birçok defa Millî takımda (Olimpiyatlarda) oynamıştır. Genellikle Kortschnoy'un 1962'den başlamak üzere uzun yıllar boyu en başarılı turnuva oyuncusu olduğu söylenebilir. İlk büyük zaferinden sonra (Krakov 1959) Kortschnoy sadece bundan sonraki 10 sene içinde büyük uluslararası turnuvalarda 12 defa (!) tek başına birinci olmuş, iki turnuvada da birincilik ödülünü paylaşmıştır.

Kortschnoy Dünya Şampiyonluğunda da önemli bir rol oynamıştır. 1968 senesinde sadece final maçını Spassky'ye karşı kaybetmiştir. Bundan sonra Karpov-Kortschnoy maçları serisi başlamıştır. Birinci maç 1974'te Moskova'da oynamıştır. Bu "Adaylar maçlarının" final maçıydı ve kazanan 1975 yılında Bobby Fisher ile Dünya Birinciliği için maç oynaya-

Foto: Deutsche Schachblaetter
Schach-Report GmbH

çaktı. Kortschnoy, final maçından önce, 1973 Entezonal turnuvasında Karpov ile beraber 1-2'inci yerleri paylaşmıştı. Bundan sonraki Adaylar maçlarında sırasıyla zamanın en sağ lamı adaylarından biri olan Brezilyalı büyükusta Mecking'i ve Petrosyan'ı yendikten sonra, yukarıda sözü geçen final maçını Karpov'a +2-3=19(!) skoru ile kaybetmiştir. Bilindiği gibi Fisher, bazı şartlar yüzünden Şampiyonluk maçını oynamayı reddetmiş, öyle ki ünvan maç oynamadan Karpov'a verilmiştir. Böylece Karpov-Kortschnoy maçının aslında bir ünvan maçı olduğu söylenebilir. Yeni Adaylar serisinde Petrosyan'ı 6 1/2:5 1/2, Polugaevsky'yi 8 1/2 : 4 1/2 ve nihayet Spassky'yi de 10 1/2 : 7 1/2 (!) skoru ile yenen Kortschnoy ünlü Şampiyonluk maçını (Baguyo, Filipinler, 1973) +5-6=21 skoru ile kaybetmiştir. Göç etmiş olan Kortschnoy bu maçı İsviçre bayrağı altında oynamıştır. Bundan sonraki 1978-1980 Adaylar devrinde Kortschnoy, bir nevi rekor olmak üzere sırasıyla üçüncü defa final maçı oynamaya hak kazanmıştır; bu seride Kortschnoy sırasıyla Petrosyan, Polugaevsky ve Dr. Hübner'i yenmiştir. Ancak ününün zirvesinde bulunan Karpov'a +2-6=10 gibi açık bir skorla yenilmiştir. Bundan sonraki devirde (1983-84) Kortschnoy ilk maçta Portisch'i (+6-3) yendikten sonra, ünü yükselen genç Garri Kasparov'a karşı kaybetmiştir (+4-7).

Kortschnoy, Satranç Dünyasında büyük bir "mücadeleci" olarak kabul edilmektedir. Stili ni karakterize etmek için, Kortschnoy'un Adaylar maçlarındaki rakibi olan Polugaevsky'ye söz verelim: "Kısaca söylersek: Kortschnoy'un durumu ne kadar fena olursa, o nispette iyi oynamaya başlar. Aynı durum zeitnot'ta bulunduğu vakit de geçerlidir. Stili için karakteristik bir şey daha var: Kortschnoy beraberlikten nefret eder..."

Şimdi aşağıdaki üç partiyi gözden geçirelim.

Kortschnoy-Karpov (Adaylar final maçı 1974)

Vezir-Hint Savunması

1. d4 Af6 2. Af3 e6 3. g3 b6 4. Fg2 Fb7 5. c4 Fe7 6. Ac3 00

Teoriye göre 6... Ae4 daha iyidir.

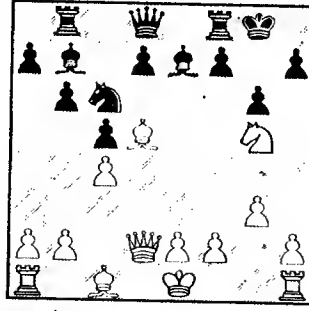
7. Vc2(!) c5 8. d5 ed 9. Ag5 ...

İyi bilinen bir varyant. Bu durumda genellikle d7-d6 ve Abd7 gelişme planı uygulanmaktadır. Karpov, daha az rastlanan ve keskin bir oyuna götüren devam yolu seçmektedir:

9... Ac6?! 10. Ad5 ...

Tehdit: 11. Af6+ ve 12. Vh7 mat.

10... g6 11. Vd2 Ad5 12. Fd5 Kb8?

Anlaşıyor ki Karpov, Beyazın 11. Vd2 hamlesini doğru olarak değerlendirmemiş. Burada artık durumu basitleştirmek daha iyi olurdu (örneğin 12... Fg5 13. Vg5 Vg5 vs.) Şimdi ise na- hoş bir sürpriz gelmektedir:

13. Ah7! ...

Aslında oldukça tipik ve pek zor olmayan bir kombinezondur.

13... Ke8

13. Şh7 yanıtı partiyi hemen kaybettirir: 14. Vh6+ Şg8 15. Vg6+ (Pf7 açmazda) 15... Şh8 16. Vh6+ Şg8 17. Fe4 f5 18. Fd5+ Kf7 19. Vg6+.

14. Vh6 Ae5 15. Ag5 Fg5

Veya 15... Ff6 16. Ff7+ ve iki hamlede mat.

16. Fg5 Vg5

Zorunlu bir hamle, çünkü Vezirin kaçmasın- dan sonra 17. Ff6 hemen mata götürür.

17. Vg5 Fd5 18. 00 ...

Elbette 18. cd?? değil: 18... Af3+ ve Siyah ka- zanır.

18... Fc4 19. f4 ve Siyah terketti.

Galiba Karpov'un bütün kariyerinde en acı ye- nilgi.

Kortschnoy-Salow (Belgrad 1987)

Vezir-Hint Savunması

1. c4 Af6 2. Af3 e6 3. Ac3 b6 4. g3 Fb7 5. Fg2 Fe7 6. d4 Ae4 7. Fd2 ...

Burada daha çok 7. Vc2 hamlesini içeren ge- lişme sistemleri uygulanmaktadır. Siyahın 6... Ae4 yanıtından sonra 7. 00 iyi değildir, çünkü Siyah, Vezir kanadındaki Piyonların durumu 7... Ac3 yanıtı ile bozmaktadır. Yapılan 7. Fd2 hamlesinden sonra Beyaz 8. d5 yardımıyla saha kazanmak ile tehdit eder. Siyah, bu tehdidi önlemek amacıyla,

7... Ff6

oynar. Burada 7... Ad2 yanıtı Siyaha fazla bir şey temin etmemektedir, çünkü Beyaz 8. Vd2'den sonra merkezi daha iyi kontrol edebi- lir.

8. 00 00 9. Kc1 d5

9... c5 daha keskin bir oyuna götürür.

10. cd ed 11. Ff4 Aa6 12. Fe5! ...

Bu durumda siyah haneli Fillerin kırışılması doğru bir stratejidir.

12... Ke8

Normal bir yanıt gibi görünüyorsa da, partinin devamı Siyahın daha sonra Figürleri yeniden gruplaştırmak zorunda kaldığını gösterir. Şim- dilik ağır Figürlerin yerlerini tesbit etmeden, "elastik" 12... c5 yanıtını seçmek daha isabet- li olurdu.

13. Ff6 Vf6 14. e3 c5 15. Ae5 Ve7 16. Ke1 Ac7 17. Ad3 ...

Beyaz, merkezdeki baskıyı arttırmak istemek- tedir. Bu nedenden ötürü, Siyah bundan son- raki hamle ile durumu basitleştirir; fakat Atla- rın kırışılması Pd4'ün konumunu sağlamlaştı- rır.

Foto: Deutsche Schachblätter Schach-Report GmbH

17... Ac3 18. bc3 c4 ...

Karşıoyun elde etmek amacı ile: Siyah, Vezir kanadındaki Piyon çoğunluğunun, Beyazın merkezdeki inisiyatifine karşı yeterli bir karşı ağırlık oluşturacağını ümit ediyor.

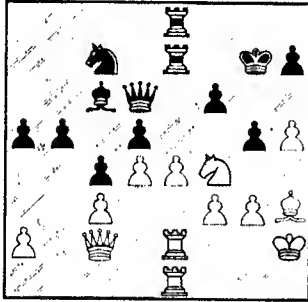
19. Af4 Vd6 20. f3 ...

Bu gibi pozisyonlard tipik bir plan.

20... Ke7 21. e4 f6 22. Kc2 Kae8 23. Kce2 h5 24. h4 a5 25. Şh2 Fc6 26. Vc2 g6

Siyah, Beyazın merkezdeki ilerlemesini şimdi-lik durdurmuştur; ve üstelik, Vezir kanadında-ki Piyon çoğunluğu çok etkili görünmektedir. Fakat bu pozisyonda pek göze çarpmayan önemli bir faktör daha vardır; bu da siyah Şah kanadının yeterince sağlam olmamasıdır.

27. Fh3 Şg7 28. h5 g5 -

29. Ag6! ...

Beyazın, Şah kanadındaki üstünlüğünü gösteren taktik bir darbe. 30. e5 tehdidi yüzünden Siyah bu fedayı kabul etmek zorundadır.

29... hg 30. e5 fe 31. de Vc5

Kazanılmış Figür ile bazı karşışansları sağlayabilmek için yegane olanak.

32. Vg6+ Şh8

Veya 32... Şf8 33. h6 ile h7.

33. Vf6+ Şg8 34. h6 Kf8 35. Vg5+ Şh8 36. f4

...

Siyah bu korkunç "piyoncuğu" artık durduramaz. Maddi zararlar kaçınılmazdır.

36... Kh7 37. f5 Fe8 38. e6 Ve7 39. Ve7 Ke7 40. g4 b4 41. cb c3

Geçer Piyonlardan mümkün olduğunca yararlanmak amacı ile. Siyah vargüçüyle direnmektedir.

42. g5 d4 43. g6 d3 44. g7+

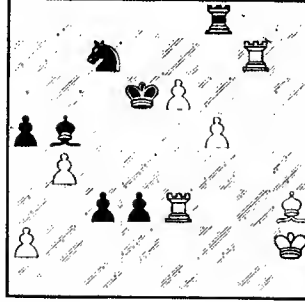
Tam vaktinde! Yoksa Siyah şanslarını değerlendirmeye başlar.

44... Kg7 45. hg+ Şg7 46. Kg1+! ...

Beyaz dakik oynamak zorundadır. Ke1 bulunduğu e1-hanesinden uzaklaşmalıdır, çünkü aksi takdirde d3-d2 ilerlemesi Siyaha olağanüstü değerli bir tempo kazandırır. Aslında basit, fakat dikkat edilecek bir incelik.

46... Şf6 47. Ke3 Fb5 48. Kg6+ Şe7 49. Kg7+ Şd6

Siyahın bütün hamleleri zorunludur.

50. a4! ...

Partiyi kazandıran hamle. Bu taktik olanağın "püf noktası", iki geçer Piyondan birinin ilerlemesi halinde 51. ab5 hamlesinden sonra 52. Kd7 mat tehdidinin meydana gelmesidir. Olağanüstü karışım ve ilginç bir durum.

50... Ad5 51. e7 Ke8

51... Ae7 yanıtı Beyaza 52. ab5 için vakit verir.

52. Ke6 Şc7 53. ab c2 54. Kc6 Şb7 55. f6 d2

Başka ne yapabilir ki? 55... Af6 yanıtı 56. Ff5 yüzünden işe yaramaz.

56. f7 d1V 57. feV Vd2+

Veya 57... Ve2+ 58. Kg2 Ve5+ 59. Kg3 Ve2+ 60. Fg2, ve kazanır.

58. Kg2 Vf4+ 59. Kg3, ve Siyah terkeder.

Seirawan-Kortschnoy (Barsilon 1989)

Meran varyantı

1. d4 d5 2. c4 e6 3. Ac3 c6 4. e3 ...

Beyaz 4. e4! de 5. Ae4 Fb4+ 6. Fd2 Vd4 7. Fb4 vs. karışık gambit varyantından kaçınmaktadır.

4... Af6 5. Af3 Abd7 6. Fd3 dc 7. Fc4 b5

Böylece değişik hamle sırası ile 1. d4 d5 2. c4 c6 Slaw savunmasının Meran varyantı meydana gelmiştir.

8. Fd3 a6 9. e4 c5 10. d5 ...

Modern devam yolu. Eski 10. e5 hamlesi, pratiğin gösterdiği gibi, 10... cd'den sonra Siyaha yeterli karşı şanslar sağlar; örneğin, uzun süren incelemelerin ürünü olan ve her iki tarafın en iyi hamlelerini içeren varyant şöyledir: 10. e5 cd 11. Ab5 Ae5! 12. Ae5 ab 13. Vf3(!) Fb4+ 14. Şe2 Kh8 15. Vg3 Vd6 16. Af3 Vg3 17. hg Fd6, eşit şanslarla.

10... c4

Daha sakın bir devam yolu 10... Ab6'dır. Örneğin: 11. de Fe6 12. Vc2 Fe7 13. 00 h6 14. Kd1, Beyaz için küçük bir avantajla.

11. de6 cd3*

Bu da teoride ayrıntılı olarak analiz edilmiş ve sayılız partide uygulanmış, çok iyi bilinen bir devam yoludur. Örneğin: 12. cd7+ Vd7 13. 00

Fb7 14. Fg5 Fe7 15. Ke1 00 16. e5 Ag4 17. Fe7 Ve7 18. Vd3 Ff3 19. Vf3 Ae5 20. Vg3 Kae8!, Siyah için iyi bir oyunla.

12. ef+!? ...

Hayret verici bir keyfiyet şudur ki, bir Figür fedası içeren bu devam yolu ilk defa olarak göz önüne alınan partide uygulanmış ve hiç bir teorik kitapta zikredilmemiştir. Bu gibi açılış sürprizleri ile savaşmak hiç de kolay değildir-bunlar tam anlamıyla doğru olmasalar bile.

12... Şf7 13. e5 Ve7

12. ef+ hamlesinin "püf noktası", Af6'nın yerinde kalmak zorunda oluşudur. Gerçekten de 13... Ag8 14. Ag5+ Şe8 (14... Şg6 15. Vd3+ Şh5 16. Vf3+) 15. Vf3 ve mat tehdidi sayesinde Ka8'i kazanır. 13... Ae8 yanıtı da partiyi hemen kaybettirir: 14. Ag5+, ve şimdi Siyahın yanıtına göre: a) 14... Şg8 15. Vb3x; b) 14... Şe7 15. Ad5x; ve nihayet, 14... Şg6 15. Vd3+ Şh5 (veya 15... Şh6 16. Af7++) 16. g4+ mat ile.

14. Ag5+ Şe8 15. 00 Ae5 16. Ke1 ...

Görünürde, Beyazın feda edilen Figüre karşılık yeterli şanslar var. Fakat Siyah, karşışanslar elde etmek için doğru yolu bulur:

16... h6! 17. f4 ...

Veya 16. Af3 Af3+ 17. gf Fe6 vs.

17... hg5 18. Ke5 Ve5! 19. fe5 Fc5+ 20. Fe3 ... Beyaz, Şahını tehlikeden kurtarmak için bir Figür daha vermek zorundadır. 20. Şh1 partiyi hemen kaybettirir: 20... Ag4 21. h3 Kh3+, mat ile. 20. Şf1 ise Siyah için zorlanmadan kazanılmış bir oyunsonuna götürür: 20... Kh2 21. Vd3 Kh1+ 22. Şe2 Fg4+ 23. Şd2 Kd8 24. g6 Kd3+ 25. Şd3 g6.

20... Fe3+ 21. Şf1 Ah5(!)

21... Kh2 22. Vd3 Kh1+ 23. Şe2 Ka1 24. ef6 vs. değil.

22. Vd3 Kf8+ 23. Şe1 Ff2 24. Şf1 ...

Yegane hamle. Beyaz Şah 24. Şd2 (d1) Ff5! 25. Ve2 Kd8+ 26. Şc1 Af4 vs. varyantı yüzünden d-hattına gidemez. 24. Şe2 Af4+ ise Veziri kaybettirir.

24... Fe3+ 25. Şe1 Af4 26. Ve4 Ka7 g3 Fb7 28.

Vh7 Ae6 29. Ae4 Fe4 30. Ve4 ...

Beyaz Şah artık tehlikeden kurtulmuştur; fakat 3 siyah Figür Vezirden daha kuvvetlidir...

30... Ff2+ 31. Şf1 ...

Beyaz, Şahını daha emniyetli bir bölgeye aktarmak için bir Piyon daha verir.

31... Fg3+ 32. Şg2 Ff4 33. Kd1 Şe7 34. Kd6 Kd8 36. Vd5 Kd6 36. Vd6+ Şf7 37. b4 Kc3+ 31. Va6

Kc2+ 39. Şf3 Fe5 40. h3 Şf6 41. Şe4 ...

Zeitnot evresi geçmiştir ve mücadele devam etmektedir. Siyah oldukça basit bir strateji yardımıyla partiyi zorlanmadan kazanmaktadır: Yine Beyaz Şaha saldırarak bir geçer Piyon meydana getirmektedir.

41... Kc4+ 42. Şe3 Kb4 43. Vc6 Ff4+ 44. Şf2 Kb2+ 45. Şf1 Ka2 46. Vb5 Fe3

Şimdi son sıraya gitmek zorunda kalan beyaz Şah, siyah Figürler tarafından kuşatılmaktadır:

47. Vc6 Kf2+ 48. Şe1 Şe5 49. Vb5+ Ac5 50. Ve8+ Şf4 51. Vb8+ Şf3 52. Va8+ Şg3

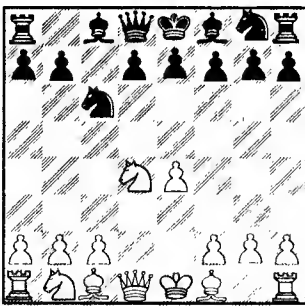
53... Ad3 mat tehdidi ile.

53. Va3 Kf3 54. Şe2 Ae6 55. Ve7 Af4+ 56. Şd1 Ah3 57. Vg7 g4 58. Şc2 Af4 59. Vg8 Kf1 60. Şc3 Ke1 ve Beyaz (nihayet!) terketti.

SİCİLYA SAVUNMASI (B32)

1. e4 c5 2. Af3 Ac6 3. d4 cd4 4. Ad4

4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16
...	ed5 ₁	Fe3	Ac3	Vd4	Fd4 ±	GHINDA-GIURUMIA, Romania 87-43/192						
d5?!	Vd5	Ad4N ₂	Ve5	Vd4								
...	Ab5 ₅	c4	A5c3	Fe2	00	f4	Fe3	Ad2	Ff3	Kc1N ₃	Ve2	ed5
Vc7	Vb8	Af6	e6	Fe7	00	d6	b6	Fb7	Kd8	Ff8	d5	ed5 ₄
...	Ab5!	Fe3	A5c3	Ad2	Ac4	bc3	Fd2	c3!	Vh5!	Ad6+	Kd1! ₁₁	h4!
Vb6	a6N ₆	Va5 ₇	e6	Fb4 ₈	Fc3+	Vc3+	Vd4	Vf6 ₉	Age7 ₁₀	Şf8	b6	Ag6 ₁₂
...	Ab5	c4	Ac3	Aa3	Fe2	00N ₁₅	Fg4!+=	Fe6	Fe3	Ac2!	Vd3	Fd4
e5	d6 ₁₃	Fe7	a6	Fe6 ₃₂	Ad4N ₁₁	Kc8?!	Af6	fe6	Vb6 ₁₇	Kc4	Vc7 ₁₈	ed4 ₁₉
...	Fg5N ₂₀	00	Ac2N ₂₂	Vd3	Ad5	Ff3+=	cd5
...	Fg5	Vg5	Kd8 ₂₁	Af6	h5 ₂₃	h4	Fd5?!	Ae7 ₂₄
...	A1c3	Aa3	Fe3	Fe2	00	Kc1	Ad5	Fb6	Kc3 ₂₈	f3
...	...	Fe6	a6	Kc8N ₂₅	Af6 ₂₆	Fe7	00	Ae8 ₂₇	Fg5	Vd7	Af6 ₂₉	Ah5 ₃₀
...	Vd2	Ac2N	Kfd1	Ve3
...	h6	Ae8	Fg5	Fe3	Vg5 ₃₁
...	...	Ad6+	Vd6	Vd1	Ac3	Ad5	Fe3	Ac7+	Kc1! ₃₅	Vd3	Fd3	h3
...	a6	Fd6	Vf6	Vg6 ₃₃	d5 ₃₄	Vc4+	Ad4	Şe7	Fg4	Vd3	Kd8	Fh5N! ₃₅
...	h4	Fg5	ed5	Fe7	d6+	Fd3	Vd3
...	Age7	h5 ₃₇	d5	Ab4 ₃₈	Şe7	Şd8 ₃₉	Ad3	Vd3 ₄₀
...	Vd3!	000	Vd6!	Kd6	Fe3
...	b5?!	N ₄₁	Fb7 ₄₂	Kd8 ₄₃	Vd6 ₄₄
...	f6	Ac8 ₄₅	

1. 5. Ac3 de4 6. Ac6 Vd1 7. Şd1 bc6 8. Ae4 e5! (8... Ff5 9. Fd3 000 10. Şe2 e6 11. Ff4 Şb7 12. Kad1 Fe7 13. f3±) 9. Fc4 Ff6 10. Ke1 (10. Ag3 000 11. Fd2 Fg6 12. h4 h5 13. Şe2

Fc5) 000 11. Fd2 f6 2. 6... e6 7. Ab5! Ve5? (7... Vd1 8. Şd1 Şd8 9. Fc4! Δ Şe2 Kd1 Ad6± GHINDA) 8. Ad2!±; 6... Af6 - 16/305) 7. Ac3 Va5 8. Fb5 Fd7 9. Vf3 Kc8 10. 00 g6 (10... e6) 11. Ab3 Vc7? (11... Vd8 12. Fg5 Fg7 13. Ff6 Ff6 14. Ad5 Fg7 15. Ke1 Ae5! 16. Fd7 Vd7 17. Vd1! Kd8! = (17... 00? 18. Ke5! Fe5 19. Af6 +-)) 12. Fg5! Ag4 (12... Fg7 13. Ff6 Ff6 14. Ad5 Vd6 15. Af6 Vf6 16. Vf6 e6 17. Ke1 Şf8 18. Ac5 Kc7 19. Kad1!±) 13. Ff4 Vb6 14. Kad1 h5 (14... Fg7? 15. Kd7!+-) 15. Kf1 Fh6? (ΔAf2!) 16. Ke7! Ae7 17. Fd7 Şf8 18. Fh6 Ah6 19. Fc8 Ac8 20. Ad5 Vc6 (20... Va6? 21. Vc3+-) 21. Ad4 Vd7 22. Af6 Ve7 23.

Vc3! Vf6 24. Af5!! Vf5 25. Vh8 Ag8 26. Kd8 Şe7 27. Vg8 Vc2 28. Ve8 Şf6 29. Ve1 1-0 KADAR-SZABBLCSI, Macaristan 73-16/305 3. 14. a3-13/356 4. (16. cd5 ed5 17. ed5 Ab4+-; 16. e5 d4 17. ef6 de3 18. Ade4 Ad4=) 17. Ad5 Ad5 18. Fd5 Ab4 19. Fb7 Vb7 20. a3 Ad3 = 21. Kc2 Ke8! 22. Kf3 Kad8 23. Af1 b5 24. cb5 Vb5 25. h3 a6 1/2 CHANDLER-BARLOV, Hanninge 88-45/180 5. 5. Ac3 e6 6. Fe2 - B47; 6. Fe3-B48 6. 5... Af6 6. Fe3! (6. Ac3-B33) Δ 6... Va5 7. Vd2! Δ 7... Vd8 8. Ac3 a6 9. Ad4 += PANNO 7. 6... Vd8! 7. A5c3 e6 8. Fe2 Af6 9. f4 d5! 19. e5 (10. ed5! ed5 11. Ff3 Fe6=) Ad7 11.

Ff3 g5!! +- ROGERS-KARPMAN, Belgrad 88; 7. Ad4 Af6 8. Ac3 e5! AUSALUMOV-46/204

8. 8... b5 9. a4 b4 10. Ac4 Vc7 11. Ab1 a5 12. Ab6 Kb8 13. Ac8 Kc8 14. Ad2 Af6 15. Fa6 Ka8 16. Fb5 Fe7 17. 00 00 18. f4 d5 19. e5 Ad7 20. Ab3 (ARNASON-AUSALUMOV, Beograd 88) f6! 21. Fc6 Vc6 22. eif6 Ff6= AUSALUMOV

9. 12... Vc5? 13. Fe3Δ Ad6+-; 12... Ve4 13. Fe3 Vg6 (13... Şd8 14. Ad6+-; 13... Şi8 14. Vd6+ Age7 15. Ab6 Kb8 16. 000 += Δ 16... Ve5? 17. Ve5 Ae5 18. Fc5 Δ Fd6+-) 14. Ad6 Şf8 (14... Şd8? 15. h4 Δ h5 +-) 15. h4 Age7 16. Kh3

10. 13... d5?! 14. Ab6 Kb8 15. ed5± 11. Δ h4 Kh3

12. 17. Kh3 Ve5 Ö 18. Ve5 Age5 19. Fe3 b5! 20. Fc5 Şc8Ö 21. h5! Aa5?! (21... f6) 22. Kg3 f6 23. f4 Af7Ö 24. Ae8!+- d6 25. h6! g6 (25... dc5 26. hg7 +-; 25... Ah6 26. Kg7+ Şf8 27. Fd6+ Şc8 28. Ke7+ Şd8 29. Fb4+ +-) 26. Af6+ Şf8 27. Fd6 Ad6 28. Kd6 Şe7 29. e5 Ab7 30. Kc6 1-0 DONCEV-TEO KOK SI-ONG, Selanik (01) 88-46/204

13. 1) 5... Fc5?! 6. Fe3!± - 46/205; 2) 5... Af6 6. Ac3 - B33/6; 3) 5... h6 6. Ad6 Fd6 7. Vd6 Ve7

14. ULYBIN-SVESNIKOV, SSSR 88-46/205

15. 10. Ae2-46/205

16. 10... Af6; 10... Ae2

17. 13... Ac6 14. Vb3

18. 15... Vb2? 16. Fd4 ed4 17. Vc4 Vc3 18. Ve6+-

19. 17. Ad4 Şf7 (TIMMAN-SHORT, Rotterdam 90-49/204) 18. Şh1Δ f4+=

20. ANAND-VAN DER WIEL, Wijk aan zee 89-47/214; 10. 00-43/194

21. 11... Age7 12. f4! ef4 13. Vd6+=

22. 12. Ad5 Af6! (xe4)-47/214; 28/226

23. 13... Ah5!?

24. Δ Ag6 f4 17. Ve3! Vg6 (17... Ve3 18. Ae3± 1> ΔAed5) 18. Kc1 00 (RODRIGUEZ-REMON, La Habana (OL)-49/203 19. Ab4!?

Kd7 20. Kc4Δ Kf1 c

25. 8... Fe7 9. Ad5 Af6 10. Fd3 00 11. Fe3! Ad7 12. Vd2Δ Kd1 += AM.RODRIGUEZ; 8... f5! MOKRY

26. 9... Fe7 10. Vd2 h6 11. Kd1 Af6! Δ 00 Ae8, Fg5

27. 12... h5! 13. Vd2 Ae8Δ Fg5

28. Δ Ac2±

29. KRASENKOV-SVESNIKOV, Norilsk 87-44/186

30. 17. Ac2 f5 18. Fd3±

31. 16... Va5!; 17. Vg3! (17. Vb6 Kc7Δ f5∞) Vg3?! (17... g6 Δ Şg7). 18. hg3 g6 19. Ad5 Şg7 20. Kd2 f5?! (20... Fd5! 21. Kd5 Af6; 21.

ed5+=) 21. ef5 gf5 22. Kcd1 Aa5?! 23. b3 Ac6 (23... b5 24. Aa3!?) 24. f4!± POPOVIC-IVANOVIC, Vrsac 89-48/225

32. 8... Af6 9. fe2 00 10. Fe3 Fe6 11. 00 Kc8 12. Vd2 N (12. Kc1-44/186) Aa5?! (12... h6Δ Ae8Fg5+=) 13. Ad5 Fd5 14. ed5 b6 15.

Kac1 Ab7 16. f4 Ad7 17. Ac2 a5 18. Aa3± DOLMATOV-MINASJAN, SSSR 88-46/205; 8... h6N 9. Fe2 Fe6 10. 00 Fg5 11. Ac2 Age7

12. b3 Fe1 13. Kc1 Ag6 14. Fg4 00 15. Ae3+= KUZMIN-SUEZNIKOV, SSSR 87-43/194

33. 8... Age7 9. Ac3 00 10. Fe3 b5 (10... d6 11. Vd2 b5 12. 000± GLIGORIC-ROSETTIC, Santa Fe 60) 11. Vd2 Vg6 12. f3 d6 13.

000 Kd8 14. Şb1 Fb7 15. g4! f6 16. Ad5 Ad5 17. Vd5± GLIGORIC-BENKO, Dublin 57.

34. N ZAJCEV-WATZKA, Graz 79-28/345

35. N LIBERZON-FRANTONI, Biel 80-30/345

36. 16... Fc8 17. f4 Şd6N (17... ef4 18. Ff4 Ae6 19. Ae6 Fe6 20. 00±) 18. Aa8 Af6 (18... Fh3 19. Kh3 Ka8 20. fe5 Şe5 21. Kh5 f5 22.

Fd4 Şd4 23. Kf5Δ Şd2, c3 #; RR: 18... b5 19. fe5 Şe5 10. 00 f5 21. Ab6 Fe6 (VEPKHIVSIL-SAVGULIDRE 55CB 83) 22. Fg5! Ke8 23.

c3 Ac6 24. Kce1+-; 24. Kcd1+- VEPKHIVSILIL 19. fe5 Şe5 20. Ab6 Af5 (20... Ad5? 21. Ac4) 21. Ff2 Ae4 22. Fe4 Şe4 23. 00 (Δ Kce1)

Şe5 24. g4 Ah6 24. Fc5! (Δ Kce1#) f5 26. Kce1 (g5). Şf6 27. Fe7 Şg6 28. Fd8 Kd8 29.

Ac8 Kc8 30. gf5 Af5 31. Kf2 h5 33. Ke5! Ad4 (32... Kf8 33. h4!) 33. c3 Ac6 34. Kg2

Şh6 35. Ke6 Şh7 36. Kg5 1-0 AALBREGT-DE ROOI, Hollanda 82-35/206

36. 17. f4 f6 18. Şf2 (18. c3? Af3) Şd6 (18... Kd7 19. Khe1) 19. c3 Ab3 (19... Şc7 20. cd4

Şb8; 19... Ac6 20. Fb6 ef4) 20. ab3 Şc7 21. Fe4 Ae7 22. Khe1 Ad5 (22... f5? 23. Ff3 Ff3

24. gf3!±; 22... Fg6) 23. fe5 Ae3? (23... fe5 24. Fg5) 24. Şe3 fe5 25. Kf1± Kde8 26. Kf5

Fg6 27. Kg5 Fe4 (Δ 27... Ke6) 28. Kg7+ Şc6 29. Şe4 Khe8 30. Kg8 Kg8 31. g4 h5 32.

Şf5!+- MARJANOVIC-SIMIC, Jug. 83-

36/208

37. 10... d5 11. h5 Vd6 12. ed5 Ab4 13. Fc4 Ff5 14. Fb3 Kd8 15. g4± SZABO-SZILY, Mar-

car (ch) 64; 10... h6 11. h5 Vf6 12. Fe3 00 13. Vd2 b5 14. 000 b4 15. Aa4 a5 16. Ab6

Kb8 17. Vd6 Vd6 18. Kd6± BOLEVSLAVSKI-SAHAROV, SSSR 57

38. 12... Ad4?! 13. Fd3 Ff5 14. Ff5 Aef5 15. Vd3 f6 16. Fe3 Vg4 (16... Vg2 17. 000 Vf3

18. Ae4 00 19. c3 Ae2 20. Şb1 Af4 21. Ff4 Vd3 22. Kd3 ef4 23. Ac5 Ad6 24. Ae6 Kf7

25. Af4+- SAHAROV-SILANOVSKIJ, SSSR 62) 17. Fd4 ed4 18. Ae2 Vg2 19. 000 ± VAS-

JUKOV-MALICH, Berlin 62

39. 14... Vd6?! 15. Vd6 Şd6 16. 000+ Şc7 17. a3 Ac6 18. Ad5+ Şb8 19. Ab6 Ka7 20.

Fc4 Kf8 21. Kd7 +- BEGUN-KOROLEV, SSSR66

40. 17. cd3 Ff5 18. 000 Şd7 19. d4 e4 20. Khe1±

41. 1) 11... f6? 12. Fe3 d5 14. Ad5!+-; 2) 11... d6 12. Vd2 Fe6 13. 000! (13. Vd6 Kd8

14. Vc5 f6 15. Fe3 00 16. Fc4 Fc4 17. Vc4 Şh7 18. 00 Ad4∞) 000 (13... Kd8 14. Ad5

Fd5 15. Ed5-Ab8+=) 14. f3 f6 15. Fe3 d5 (15... Vf7 16. Fb6 Kd7 17. Ad5±) 16. Fb6 d4?

(16... Kd7+=) 000 (13... Kd8 14. Ad5 Fd5 15. ed5 Ab8+=) 14. f3 f6 15. Fe3 d5 (15... Vf7

16. Fb6 Kd7 17. Ad5±) 16. Fb6 d4? (16... Kd7+=) 17. Fd8 dc3 18. Vd6 +-; 3) 11... d5

12. ed5 Ab4 13. Fe7! Şe7 14. d6+ Şd8 15. Fd3 Vg2 (15... Ad3 16. Vd3 Vg2 17. 000 Fg4

18. Ve3!?) 16. Fe4 Vg4 17. d7 Vd7 18. Vf3 42. 12... Ab4 13. Vd2 f6 (13... d5? 14. Fe7+-)

14. Fe3 d5 15. Ab5!+-; 12... b4 13. Ad5 Ad5 14. Vd5; 12... 00 13. 000

43. 13... Ad4?! 14. Fe3 b4 15. Fd4 ed4 16. Vd4! bc3 17. Vd7+-; 13... 000 14. Ad5 f6

15. Fe3 Ad5 16. Vd5

44. 14... f6 15. Fe3 00 (15... Ac8 16. Vc7) 16. Vc7±

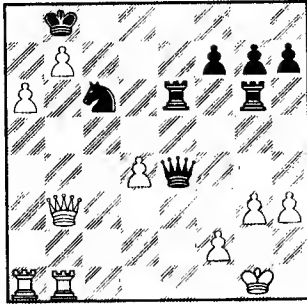
45. 17. Kd2!± (d5) A6e7 (Δd5!) 18. Fd3! d6 19. Khd1 Kd7! 20. f3 Kc7?! (20... Fc6) 21.

Şb1! Şf7 22. a4! ba4 (22... b4 23. Aa2 a5 24. Ac1 Δ Ab3±) 23. Aa4 d5 24. ed5 Ad5 25.

Fg1! Af4?! (25... Ab4 26. Ff1±; 25... Ace7 26. Ac5±) 26. Ff1+- Fc6 27. Ac5 a5 28. g3

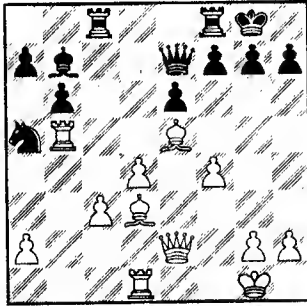
Ag6 (28... Ae6 29. Fc4+-) 29. Fc4+ Şe7 30. Ae6 Kd7 31. Fc5+ Ad6 (31... Şe8 32. Ag7+-) 1-0 HAZAI-ESOM, Varşova (2+) 87-43/195

Hücum edende uyuyabilir! Czerniak-Eliskases (Mar Del Plata 1940)

1. a7? (bitirici gibi gözüküyor ama 1. d5 doğru hamleydi) Aa7 2. Ka7 (Ka8 tehditi yüzünden beyaz rakibinden oyunu terk etmesini bekliyor fakat...) Kb6!! 3. Vb1 Kg3! 4. fg3 Ve3 ve devam-
lı kışla berabere.

Yanlış Hücum yanlış savunma Pachman-Nel Kirch (Portoroz 1958)

1. Fh7 Şh7 2. Vh5 Şg8 3. Fg7 f5! (en iyi savun-
ma 3... f6 4. Ff6! Kf6 5. Kg5 Vg7 6. Kd3!) 4.
Fe5!? (hücumu devam ediyor. 4. Ff8 Şf8 5 Kd3
Fa6 6. Kg3 Vf7! ve siyah savunurdu) Ac4?? 5.
Vg6 terkeder.

FIDE Review (4/1958)de Pachman şu yolu
zorunlu kazanç olarak veriyordu. 4... Vh7 5.
Vg5 Şf7 6. d5! Fd5 7. K5d5 ed5 8. Kd5 ve
siyahın kaynaklarını gözardı ediyordu. Son
hamlede 8... Şe8! den sonra beyaz hiçbir kar-
şılığı olmadan bir kale altıdır.

Bu sayımızda sizlerle satrancın önemli
taktik temalarından birine ağırlık vereceğiz;
açmaz, satranç yazınında; bir figürün
rakibin bir tehdidinin engellenmesi
amacıyla hareket özelliğini kullanmama
durumudur. Açmaz üç öğeden oluşur.

A- Korunan Figür

B- Koruyan Figür

C- Tehdit eden Figür

Azmazları iki ayrı gruba toplamak
mümkündür.

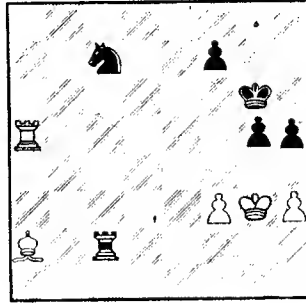
1. Gerçek Açmazlar

Açmazdaki taşın satranç kurallarına uygun
hamle yapmadığı durumlardır. Örnek:
Açmazda olan taş şahın korumasını
üstleniyorsa, bu korumadan ayrılmayacağı
için hareket etmez.

2. Sahte Açmazlar

Korunan Figürün şah olmadığı durumlarda
(Vezir, Kale vb.) açmazdaki taş koruduğu
taşı feda etmek koşulu ile oynayabilir. Bu
da ilginç kombinezon pozisyonları
oluşturur.

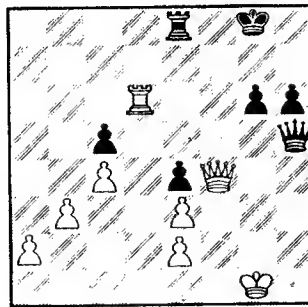
Şimdi çeşitli örnekler görelim!

Tavernier-Grodner Sharlevily 1952

Bu örnekte söz konusu olan bir sahte
açmaz.

1. Fb1? h4 2. Şg4 f5! 3. Kf5 Kg2 mat 0-1

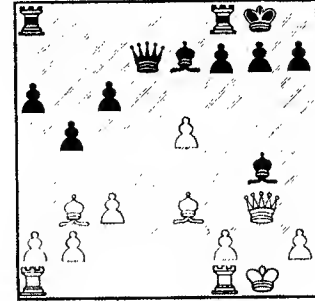

Makogonov-Tohekover SSCB 1937

Oldukça öğretici olan bu örnekte birden
fazla açmaz teması var. Durum biraz
incelendiğinde beyazın kazanma şansının

yüksek olduğu görülüyor. Ancak Beyazın
ikinci hamlesindeki hatası, bize bu güzel
kombinezonu görmek imkanını sağlıyor.

1. Vf6 Vg4 (Şah nereye kaçmalı?) 2. Şf2?
Kf8 3. Kd8 Vh4! 0-1

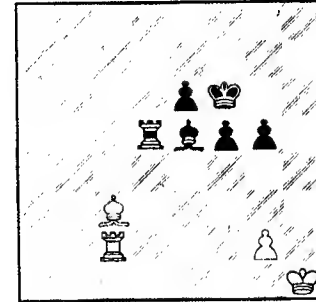

Dali-Bulic Berlin 1956

Bu örneğimiz çifte açmaz ile ilgili

1. e6! Fe6 2. Fd4 f6 3. Vg4!! 1-0 (3... Şf7 4.
Kfe2 var)

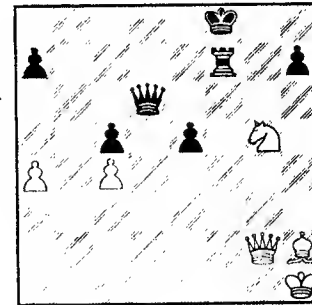
(Oyuncular belli değil)

Bu örnekte beyazlar açmazdan en güzel
şekilde yararlanıyor. Burada unutulmaması
gereken nokta siyahın materyal
üstünlüğüne rağmen, figürlerin kötü
konumu nedeniyle beraberliği zor
kurtarabilmesidir.

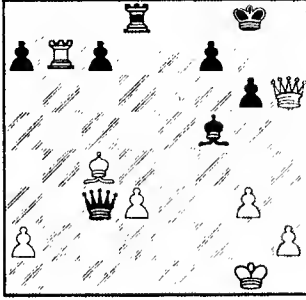
1. Ke5! Ke5 2. g3! Şg6! 3. Fe5 Şh5 ve
beraberlik.

Şimdi de içeri çekme ile ilgili iki örnek.

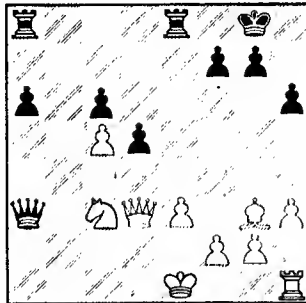
Petrosian-Simayin Moskova 1956

1. Va8 Şg7 2. Fe5!! Ve5 3. Vh8!! Şh8 4. Af7 1-0

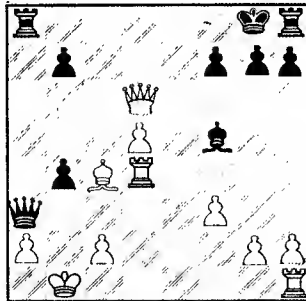

1. Ff7! Şf7 2. Kc7!! Vc7 3. Vh7 ve beyaz zorlanmadan kazanır. Aşağıdaki örnekleri sizin çözmeniz için hazırladım. Yanıtlar gelecek sayıda.

**Pirc-Stoltz
Prag 1931**

**Siyah oynar kazanır.
Bokenfus-Timman
Bad-Lautenberg 1977**

Siyah oynar kazanır

**Mayıs ayı çözümleri
Vittef-Maliner 1882
1... Vf4! 2. Şf4 g5 2. Şg4 Ae3 0-1
Vatnikov-Victal 1973
1. Kd4!! Şd4 2. d7 1-0**

Düzeltilme: Sayın Bülent Kırca'nın uyarısıyla, geçen sayının son örneğinde beyazla oynayan oyuncunun adı, Toren Albero değil Toren Albero olduğunu sizlerden özür dileyerek düzeltiyorum. Bülent bey'e de teşekkür ederim.

Bu yazıyı Turnuva Direktörlüğünü yaptığım Özel İdeal İlkokulu

6. İstanbul İlkokullararası Takım Turnuvasından hemen sonra yazıyorum.

Turnuva 10-13 Haziran 1993 günlerinde Etiler'de 9 tur olarak oynandı.

32 takımın katıldığı turnuvada, usta oyuncuların gözlemi de, küçük sporcuların artık çok "ciddi" satranç sporunu yaptıklarıydı. Satrançla ilgili

yetkilileri, görülmeye değer bu savaşım çok sevindirdi. İleride, yapılanların verimini daha iyi alacağımız umuduyla, ilgilenen ve yardım edenlere teşekkür ederim:

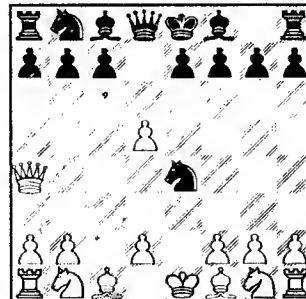
**Lehmann - Schluz
1950 Berlin Br.**

1. c4, d5 2. cxd5, Af6 3. e4

Beyaz d5 piyonunu korudu ama e4'ü kim koruyor. Koruma türlü türlü olabilir.

Bunlardan biri de dolaylı korumadır. "e4" piyonunu beyaz, 4. Va4+ ile koruyor.

3... Axc4?? 4. Va4+ Siyah bırakır.

**Bragin - Serebryaov
1973 Woroney**

1. e4, e5 2. Af3, Ac6 3. Fc4, Af6 4. Ag5

Ortaokulda acemi (çaylak) iken bir liselerarası yarışmasında, bu hamleye karşılık ararken epey zaman harcamıştım. İlk kez bu

hamleyi görüyordum yada daha önce pek dikkat etmemiştim ve f7'nin bu kadar zayıf olabileceğini hiç düşünmemiştim. 4... d5 hamlesini bulunca epey rahatlamıştım. Sonrasında da iyi bir oyun elde edebileceğimi ummuştum.

Daha sonra öğrendim ki bu hamleler teorikmiş (kuramsal).

4... d5 5. exd5, Aa5 6. d3, h6

Burada 6... Axd5?? 7. Vf3 ile beyaz kazanır.

7. Af3, e4 8. Ve2, Axc4 9. dxc4, Fe7

Daha iyisi 9... Fc5'ti.

10. Afd2

Açılıştaki bir piyon kazanmışken, taşların yolunu kapayarak ikinci piyon kazancına gitmek, üstünlüğü kendi elinizle rakibe vermek olur. 10. Ad4 daha iyiydi.

10... O-O 11. Axe4

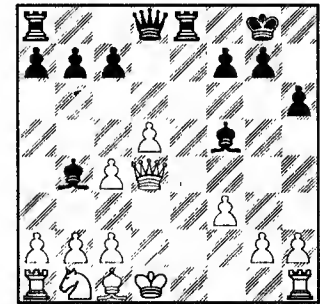
Beyaz, burada piyona kafasını takmış.

11... Axe4 12. Vxe4, Fb4+ 13. Şd1

Beyaz buraya dek hesaplamıştı. İki er üstünlüğü ve kolay yıkılmayacak merkezi ile gelişimini bitirip, oyunu sürdürmeye tasarıyordu ama şahı açıktaki ve veziri ortalıktaydı. Siyah iki fili virtüöz ustalığıyla kullanıyor.

13... Ke8 14. Vd4, Ff5 15. f3

Siz de siyahın nasıl kazanacağını bulmaya çalışınız.

15... Ke4 16. Vf2

16. fxe4, Fg4+ mat, merkezde iki fil matı.

16... Kxc4

Ve merkez düştü.

17. c3, Vxd5+ 18. Ad2, Kxc3 beyaz bırakır.

Savunmayı dağıttı ve bir piyon kazandı siyah. Oyunda beyaz, çoğa tamah ederek kendi sonunu hazırladı. Halbuki gelişimini bitirmeye çalışıp oynasaydı oyunu yitirebilirdi. Çoğu zaman keskin kararlar vermek gerekir. Bu kararlarda rakibin biçimini (stili) de hesaba katmalıyız ki doğruya yak-

laşalım.

Şimdi size birde kendi oyunumdan, örnek vereyim.

Ava giden bir güzel avlanır.

Hakan Erdoğan - Turhan Yılmaz

1990 Türkiye Br. 8. tur İzmir

1.e4,e5 2.Af3,Ac6 3.Fb5,f5

Janisch sürdürüm yolu.

4.Ac3,fxe4 5.Axe4,Af6 6.Ve2,d5 7.Axf6+, gxf6 8.d4,Fg7 9.dxe5,O-O10.Fxc6,bxc6 11.e6,Ke8 12.O-O,Kxe6 13.Vd3,c5 14.Kd1, c6

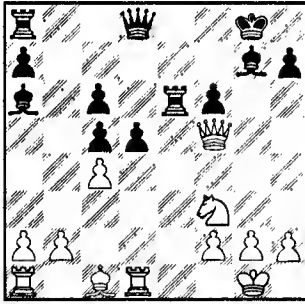
Daha önce 1990 Netaş Turnuvasında, bu yolu oynamıştık.Orada açılışı iyi bilmediğim için 66 dakikada buraya gelmişim.Yılmaz ise 15 dakikada gelmişti.Şimdi ben de fikirlere hazırlıklıydım.Örneğin, siyah filleri durdurarak oynamak gerekiyordu.

15.c4,Fa6

Burada, beyazın 16.b3 oynadığı oyunlar var.Ama ben, açmazın psikolojik baskısından dolayı, veziri taş isteyerek kaçtım ve piyon kazanacağımı da umdum.

16.Vf5

Siyahın kalesi istekte, ayrıca d5 eri de düşmek üzeredir.Biraz düşününce, siyahın kolayca bulunacak bir hamlesi var. 16...,Vd7!

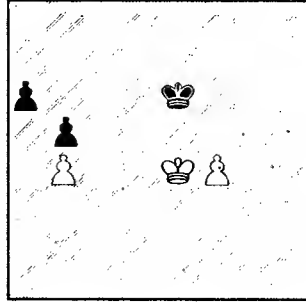
Tehdit 17...,Ke1+ ve vezir kazancı.

Ben oyunda 17.Ah4 oynadım."c4" erini yitirerek oynamayı yeğledim.Ama 17.Vc2 hamlesi çokça tempo(hamle, zaman) yitirmesine karşın oynanabilirdi sanırım.

Her oyuncu bazan açılıştaki bile basit tuzaklara düşebilir.Hatta büyükustalar bile, açılıştaki çift soru (çok kötü hamle) çekebilir.Her zaman oyuna iyi konsantre olmak gerekir.

Gelecek sayıda buluşmak üzere hoşçakalın.

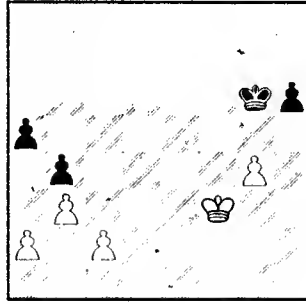
Geri piyon içinde bulunduğu bir piyon kümesini bozduğu için, hem de tek başına bir zayıflık olduğu için dezavantajdır.

Eğer Siyah'ın "b" piyonu b6 karesinde olsaydı, oyun berabere olurdu, fakat geri a-piyonunun yüzünden Siyah aslında bir piyon altta. Beyaz'ın kazanca giden iki devam yolu var:

a) 1. Şd4 Şf5 2. Şc5 Şf4 3. Şb6 Şe5 4. Şa6 Şd6 5. Şb5 Şc7 6. Şa6 vb.

b) 1. f5 Şf6 2. Şf4 Şf7 3. Şe5 Şe7 4. f6 Şf7 5. Şf5 Şf8 6. Şe6 Şe8 7. f7 Şf8 8. Şf6 a5 9. ba b4 10. a6 b3 11. a7 b2 12. a8=V mat.

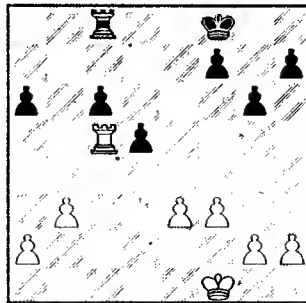

Berger-Bauer, Corres 1889-91

Bir önceki konumda Siyah'ın piyon fazlalığı geri a-piyonu yüzünden hiç işe yaramıyordu. Burada ise Beyaz vezir kanadındaki piyon fazlalığını enerjik bir şekilde harekete geçirebiliyor.

1. c4! bc 2. Şe3 Şg5 3. a4! Şg4 4. b4 ab 5. Şd3 (ancak 5. a5? b3 6. Şd3 b2 7. Şc2 Şf3 8. a6 Şe2 9. a7 b1=V 10. Şb1 Şd2 11. a8=V c2=) 5... h5 6. a5 ve Beyaz kazanır.

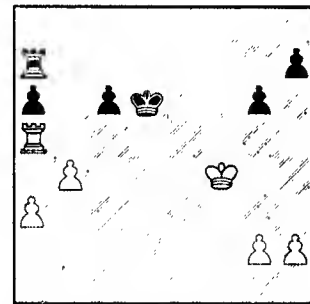
Flohr-Vidmar, Nottingham 1936

Siyah'ın geri c-piyonu ve izole a-piyonu Beyaz'a

avantaj sağlıyor, ancak Siyah'ın konumu, eğer pasif savunmayı bırakmak için doğru zamanlamayı yapabilirse, iyi savunma şanslarına sahip. 1. Şe2 Şe7 2. Şd3 Şd6 3. Ka5! (3. Şd4? Kb8 ve bloke kırılır, 4. Ka5 c5) 3... Ka8 4. Şd4 Beyaz c5 sürüşünü engellemeyi başardı ve avantajını hala koruyor. Şu anda herhangi bir tehditi yok, fakat zamanla, önce vezir kanadındaki durumunu geliştirmeyi ve sonra şah kanadını g4, h4 ve sonra da e4 sürerek açmayı planlıyor. Madem ki Beyaz e4 sürmeye niyetli Vidmar bu sürüşü piyon değişimlerini artırarak oldukça güç bir hale getirmeyi amaçlıyor. 4... f5!? 5. b4 Kb8? Siyah'ın harekete geçmesi için en iyi zamandı. (5... Şe7 6. Şe5 Şb7 7. Şd6 Ke8 8. Ka3 d4! 9. ed Ke2 10. Kc3 Kg2 11. Kc6 Kh2 12. a4 g5!=. Analiz: Levenfish Smislov) 6. a3 Ka8 (Kale b6'da oldukça kötü bir konumda kalırdı, "boş" hamlesi kalmayıp kolayca zugzwanga girebilirdi.) 7. e4! fe 8. fe de 9. Şe4 Ka7? Kale finallerinde genellikle pasif savunma kötüdür.

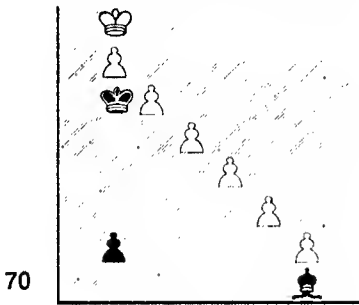
Siyah'ın burada aktif olabilmek için bir şansı daha vardı: 9... Şe7 10. Ke5! Şb6 11. Ke7 a5! 12. Kh7 ab 13. ab Ka4 14. Kg7 Kb4 15. Şf3 Kh4 16. h3 Kh6! 17. Şg4 c5 18. Şg5 Kh8 19. Kg6 Şb5 20. Kg7 c4 21. h4 Kc8! ve Siyah c-piyonu beraberlik şansını veriyor. 10. Şf4

Siyah'ın Vezir kanadındaki piyon zayıflıkları, bir çift izole piyon şeklini aldı. Tabii ki pasif savunmanın ne zaman terk edileceğine karar vermek oldukça zor. Fakat Siyah'ın oyunun bir safhasında bunu yapması gerekirdi. 5. hamlede fırsatı kaçırdığına göre 9. hamlede yapabildi. Şimdi ise pasif savunmanın yetersiz kaldığı görülüyor. Siyah artık kaybediyor: 10... h6 (Bu zayıflatıcı. Ancak pasif bir şekilde 10... Ka8 ile devam etseydi, 11. Şg5 Ka7 12. Kh6 Beyaz'ın açık bir kazanç planı var; g4-h5 sürüp h5'te kırışmaya zorlamak ve sonra da Kg5-g7 oynamak.) 11. h4 Şe6 12. Şg4 Ka8 (eğer 12... Şf7 oynarsa Beyaz gene 13. h5! oynar) 13. h5! g5 (veya 13... gh 14. Şh5 Kg8 15. g4! Şd6 16. Ka6 vb..) 14. g3 Ka7 15. Şf3 Ka8 16. Şe4 Ka7 17. Ke5! Şimdi Siyah şahını hangi tarafa gideceğine karar vermek zorunda. Neyazik ki her iki tarafta kaybediyor. 17... Şd6 (eğer 17... Şf6 18. Kc5 Kc7 19. Ka5 Ka7 20. Şd4 Şe6 21. Şc5 Kd7 22. Ka6 Kd3 23. Kc6 Şf7 24. a4 Kg3 25. Kh6 ve kazanır.) 19. Kd8! Şc6 (veya 19... Şc7 20. Kh8 cb 21. Kh7 Şb6 22. Ka7 Şa7 23. ab Şb6 24. Şf5! ve Beyaz bir hamle evvel vezir çıkar) 20. Kc8 Şb6 21. Kc5 Kh7 22. Ke5 Şc6 23. Ke6 Şb5 24. Şf5 Kf7 25. Kf6 1-0.

Dergimizin bu sayısında "Etütler" köşesinin 9'uncusu yayınlanmaktadır. Gözden geçirildiğimiz birçok etüt arasında hayli farklı eserler bulunmaktadır. İncelenecek konular kimi zaman sanki pratik oyundan alınmış gibi görünmektedir. Fakat birçok kez ilk durumlar o kadar "fantastik"tir ki bunların pratik partide meydana gelebileceğini düşünmek bile zordur. Ancak bu gibi eserlerde de çoğunlukla pratik parti için çok yararlı fikir ve yöntemler gösterilmektedir. Örnek olarak Dergimizin son iki sayısında gördüğümüz 56 (W. Korolkow; sayı 7) ve 64 numaralı (A. Herbstman; sayı 8) etütleri zikrederim. İlginç fikirleri gösteren eserler bazen yapay (suni) bir izlenim bırakabilirler. Örnek olarak 70 numaralı Diyagramı göz önüne alalım.

Dr. A. Kraemer ve W. Von Holzhausen

70

Berberlik

Bu etüdün çözümü şöyledir:

1. ♖a8 ♖h2

Kolayca anlaşılacağı gibi, 2. b8V+ vs. ye karşı yegane savunma.

2. g3! ...

Bu bir Pat etüdü olduğu için, Beyaz fazla taşlarından kurtulmak ister.

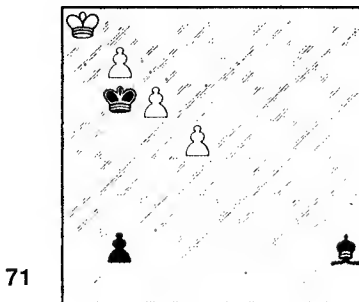
2... ♜g3 3. f4 ...

Aynı taktiğin devamı.

3... ♜f4 4. e5 ♜e5 5. d6 ♜d6 6. b8V+ ♜b8 7. c7 (!) Siyah, elbette bu Piyonu almak zorundadır ve Beyaz hem 7... ♜c7 hem de 7... ♜c7 taktirde pat olur.

İlginç olan şudur ki bu konum, aynı pat finalini içeren eski bir etüdün geliştirilmiş halidir. (Diyagramı 71'e bakınız)

Dr H. Rübesam

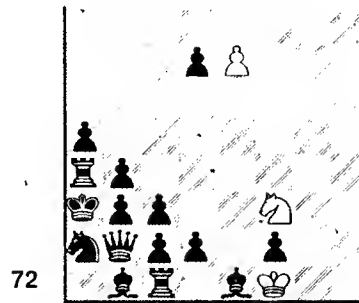
71

Berberlik

1. d6(!) ♜d6 2. b8V+ ♜b8 3. c7=.

Bu iki etüt arasındaki tek fark 70 numaralı etütte, ayrıca siyah Filin g3-f4-e5-d6 "sistematiik hareketi"nin temsil edilmiş olmasıdır. Sayın okuyucu için bu yeni bir şey değildir; bunun çok iyi bir örneğini Dergimizin 8'inci sayısında görmüştük (A. Herbstman, Etüt No 65). Ancak Herbstman'ın eserinde bu fikir çok daha doğal olarak temsil edilmiştir; üstelik konum da sanki bir partiden alınmış gibidir. Oysa 70 numaralı Diyagram için böyle söylemenin imkanı yoktur. Eser biraz, ne diyelim, "tuhaf" görünüyor... Bu bir tesadüf değildir. Modern etüt sanatında "grotesk" olarak adlandırılan eserler vardır. Aslında "grotesk" diğer sanatlarda, örneğin edebiyatta, müzikte ve resimde eskidenberi bilinen bir sanat şeklidir. Sözlüğe göre "grotesk" sözcüğünün anlamı "tuhaf" hatta "gülünçtür". Ve modern etüt sanatında, sayıları fazla olmamakla beraber, bazı ünlü üstatlar bu özel saha ile uğraşırlar. Tam anlamıyla "grotesk" etütlerin bir örneği olmak üzere, 72 numaralı Diyagramda temsil edilen konumu göz önüne alalım. (Modern etüt sanatının en büyük isimlerinden biri olan T. Gorgijev'in eserleri ilerde ayrı bir yazıda incelenecektir)

T. Gorgijev

72

Kazanç

Pozisyon hakkında ne diyelim? Artık, sayın okuyucu, kararı kendiniz verin. Çözüm şöyledir:

1. Ad4(!) Va1

Aksi halde 2. Ab5 mat

2. Ab5+ ♜b2 3. Ad6 ...

4. Ac4 mat tehdidi ile.

3... Kd1

Yine zorunlu bir hamle.

4. Ac4 ♜c1

Aslında çok ilginç bir durum meydana gelmiştir. Beyaz At çok orijinal manevralarından sonra şimdi, sadece bir Atı eksik olan bütün siyah orduya karşı tek başına beraberlik yapabilir: 5. Ae5 ♜b2 (zorunlu hamle) 6. Ac4+ vs. Fakat Beyaz daha fazlasını da yapabilir:

5. e8A!! d5

Yegane ümit.

6. Aed6 dc 7. Ac4 Ka3 8. Ae5 ♜b2 9. Ad3 mat.

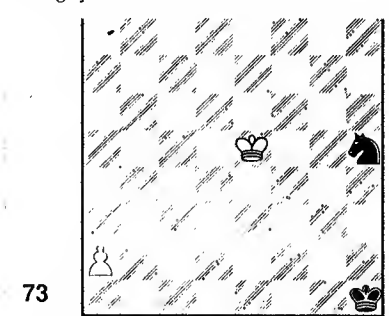
Hayatı boyunca "öğretici" etütlerle uğraşmış olan Henry Rinck bile, bir fikri göstermek ama-

ciyla oldukça karışık eserler yaratmıştır. (örneğin, Dergimizin 3'üncü sayısının Etütler köşesinde Diyagram 21'e bakınız). Bugün bir diğer "Fransız büyüü"nü göz önüne alacağız; o da az çok ilerlemiş her satranççının bildiği André Chéron dur. "Her" dememizin nedeni, Chéron'un her şeyden önce tarihin en büyük oyunsonu uzmanlarından biri olmasıdır.

Chéron (1895-1980), Fransız İM, üç defa (1926, 1927 ve 1929) Fransa Satranç şampiyonu, klasikleşmiş "Oyunsonları ders ve el kitabı" adlı eserin yazarı. Çok popüler olan bu eserde, pratikte rastlanan aşağı yukarı bütün oyunsonları metodik ve olağanüstü esaslı olarak incelenmiştir. Çeşitli turnuvalarda oynayan satranççılar, müsabakalara giderken uzun senelerce bu eseri beraberlerinde götürmüşlerdir, çünkü bu komple kitap, özellikle ajurne edilmiş partilerin analizi esnasında çok yararlı olabilir. Chéron daha önceki senelerde ünlü olan "Berger"i genişleterek, birçok hatasını düzeltilmiş ve yeni yöntemler meydana getirmiştir.

Akciğerlerinden rahatsız olması nedeniyle 20 sene boyunca İsviçre'de bir sanatoryumda kaldıktan sonra, İsviçreye yerleşmiştir. Özellikle sanatoryumda kaldığı bu süre içinde birkaç yüz etüt ve problem yayınlamıştır. Chéron'un eserleri arasında "parlak" diyebileceğimiz etütler bulmak belki de zordur, fakat bunlar sistematik olarak pratik satranç için önemli konuları incelemektedir. Şunu da ekleyelim ki Chéron, 1934 yılında yazdığı "Les Echecs artistiques" eserinde, "sanatsal" satrancın teorik sorunlarını araştırmıştır.

Bu unutulmaz üstadın birkaç tipik eserini gözden geçirelim.

73

73 numaralı konumda hamle sırası Beyazındır. Siyah beraberlik yapar.

İlk hamleler kolayca anlaşılabilir:

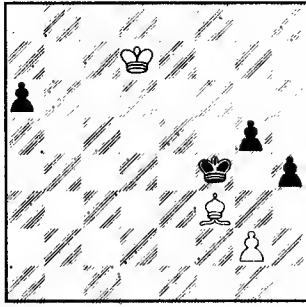
1. a4 Ag7 2. a5 Ae8 3. a6 Ac7 4. a7 ♜g2

Şimdi oldukça ilginç bir pozisyon meydana gelmiştir. Beyaz Şah rakip Ata kolay yaklaşamaz; çünkü At, d5 ve e6-hanelerini kontrol altında tutmaktadır. 4. ♜d6 hamlesi ise 4... ab5 çatalı yüzünden işe yaramaz. Bu nedenden ötürü beyaz Şah daha uzun bir yol seçmek zorunda kalır:

5. ♜f6 ♜f3 6. ♜e7 ♜e4 7. ♜d7 Aa8!

ve parti berabere biter:

8. Şc6 Şe5 9. Şb7 Şd6, =. (10. Şa8 Şc7 Pat).
(Journal de Geneve. 1955)

74

Berberlik

(Diyagram 74'e bakınız)

1. Fc6! ...

Partiyi ancak bu hamle kurtarır. Gerçekten de 1. Şd6? hamlesi (a6-Piyonunun "karesi" içinde kalmak amacı ile) 1... h3 yanıtı yüzünden işe yaramaz; şimdi bu Piyonun ilerlemesine karşı çare yoktur. 1. Fd5? de yeterli değildir: 1... a5 2. Şd6 (veya 2. Fc6 Şe5 3. Şc7 g4 4. Şb6 Şd6!, ve Beyaz zugzwang'da dir. Örneğin 5. Şb7 g3 6. Şb6 a4 vs) 2... a4 3. Şc5 Şe5! vs. parantezdeki varyantla karşılaştırınız.

1... Şe5!

Beyaz Şahı önemli d6-noktasına bırakmamak amacı ile.

2. Şc7 a5 3. Fd7! ...

Bildiğimiz gibi, Şb6? Şd6! vs. Beyaz için iyi değildir.

3... Şd5 4. Şb7!! ...

Oyunun kritik durumu. Partiyi ancak bu ince hamle kurtarır. Diğer devam yolları Beyaz için iyi değildir: 4. Fc6+? Şc4 5. Fd7 Şc5!; şimdi 6. Fc6'dan sonra 6... g4 vs. devam yolu oyunu kazandırır. Bu varyantta 4. Fc6+? Şc4 hamlelerinden sonra Beyaz (5. Fd7 yerine) 5. Şd6 oynayabilir, fakat bu da yetersizdir: 5... g4 6. Şe5 Şc5 7. Fe4 (Fil, elbette, bu durumda a8-h1 çaprazında kalmak zorundadır) 7... h3! 8. gh gh 9. Şf4 Şd4! 10. Fc6 h2 11. Şg3 a4! 12. Şh2 a3 ve Siyah kazanır.

4. Fc6+? yerine Beyaz 4. Şd8 veya 4. Şb8 de oynayabilir. Fakat bu iki devam yolu benzer şekilde kaybettirirler: 4. Şd8 Şd4 5. Şe8 Şe4 (uzak pozisyon) 6. Şe7 Şe5 7. Şf7 Şf4 8. Şg6 g4 9. Şh5 h3 10. gh g3 ve bundan sonra 11... a4, +. Ve, nihayet, 4. Şb8 Şc4 5. Fe6+ Şc5! v.s.

4... Şd6 5. Şc8 Şc5 6. Şc7 Şc4

Şimdi Beyaz dikkatli oynamalıdır;

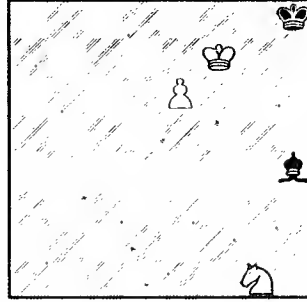
7. Şc6! ...

Partiyi kurtaran tek hamle.

7... a4 8. Şd6 a3 9. Şe5 Şd3 10. Fe6 Şe3 11. Şf5 ve oyun berabere biter (11... Şf2 12. Şg5 vs)

Çok öğretici varyantlar içeren zarif bir minyatür (ilk konum, limiti olan 7 taşı geçmemektedir.)

75

Hamle sırası Beyazın; Siyah beraberlik yapar. Aslında bu pozisyon Horwitz ve Kling'in geçen asırda yayınladığı bir etüdü (bu iki ünlü etütçü hakkında Dergimizin 2 numaralı sayısına bakınız). Bu konum uzun seneler Beyaz için kazanılmış olarak değerlendirilmiştir. Horwitz ve Kling'in gösterdiği kazanç yolu şöyledir: 1. Af3 Fd8(?) 2. Ae5 Fg5 (veya 2... Şh7 3. Ag4 Şh8 4. Af6, +). 3. Ag4 Fd8 4. Af6, ve Beyaz zugzwang sayesinde kazanır.

Chéron ise göz önüne alınan pozisyonda Siyah için beraberlik yolunu göstermiştir (1952 !):

1. Af3 Fg5!

Beyaz bu Fili pat yüzünden tabii ki alamaz. Oysa şimdi Siyah, Beyaza kazanç sağlayan zugzwang mekanizmasını bozmayı başanır.

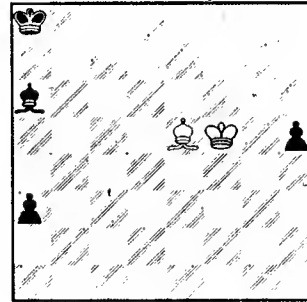
2. Ae5 Şh7

İşte siyah Şah, zugzwangi mümkün kılan durumunu hemen terketmektedir.

3. Ag4 Fd8 4. Af6+ Şh6, Beraberlik.

Beyazın 4. Af6+ hamlesinden sonra Siyah 4... Şh6 yerine 5... Şh8 yanıtını da seçebilir. Bu halde siyah Şah pat durumundadır-fakat hamle sırası Beyazındır, öyle ki Siyah zugzwangda değildir.

"Journal de Geneve", 1954

76

Berberlik

(Diyagram 76'ya bakınız)

1. Şg5! ...

Beyaz dikkatli oynamalıdır. Örneğin 1. Şf4? hamlesi oyunu kaybettirir: 1... a2 2. Şe3 h4 3. Şd2 h3 ve iki geçer Piyona karşı beyaz Fil çaresiz kalır.

1... Fe2 2. Şf4 ...

Şimdi ise bu hamle doğrudur. 2. Ff6? hamlesi ise 2... a2 yanıtı yüzünden partiyi kaybettirir,

çünkü beyaz Şah h-Piyonuna bağlı kalmaktadır.

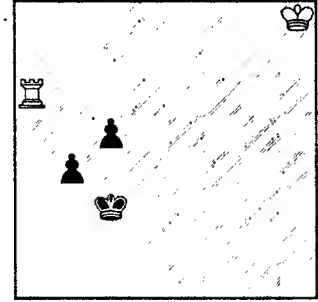
2... h4

Veya 2... a2 3. Şe3 h4 Şe2, =.

3. Şe3 Fb5 4. Şd2 h3 5. Şc2!

ve parti beraberliğe biter, çünkü Beyaz h-Piyonuna karşı Fili verir, beyaz hancı Fil ise, bilindiği gibi, a-Piyonu ile beraber partiyi kazanmak için yeterli değildir.

"Journal de Geneve" 1966

77

Chéron, Kale finalleri sahasında çok önemli araştırmalar yürütmüştür. 77 numaralı Diyagramda bu oyununları için çok öğretici bir örnek gösterilmiştir.

1. Şg7 ...

Doğal devam yolu, çünkü Kale tek başına iki Piyonu durduramaz. Bu nedenden ötürü beyaz Şah Kaleye yardım etmek amacı ile Piyonlara yaklaşmak zorundadır.

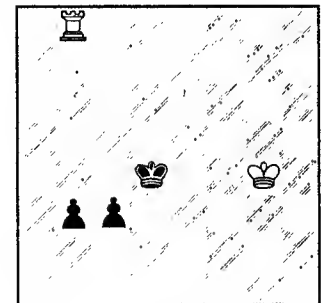
1... c4 2. Şf6 b3 3. Kc6 Şd4

3... b2 yanıtından sonra beyaz Şahın yaklaşması beraberliği sağlar: 3... b2 4. Kb6 Şc2 5. Şe5 c3 6. Kd4. Dikkat edelim-göz önüne alınan oyun sonu için tipik bir beraberlik konumu meydana gelmiştir: Daha ileride bulunan geçer Piyonu Kale, geride kalanı ise Şah kontrol etmektedir. Şimdi oyun berabere biter, çünkü 6... Şd2 7. Şc4 c2 8. Kb2 hamlelerinden sonra Pc2 açmazdadır.

Siyah, baş varyantta yapılan hamle ile, beyaz Şahın yaklaşmasını engellemektedir.

4. Kb6 c3 5. Kb4+! Ş ∞ 6. Kb3 =.

5. Kb4+! inceliğine dikkat edelim! Aşağıdaki örnek hunun ne kadar önemli olduğunu göstermektedir (Diyagram 77a'ya bakınız)

77a

akta-

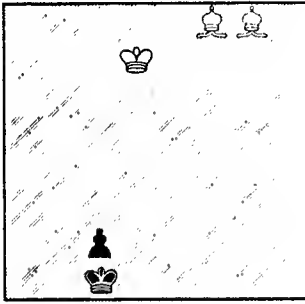
yonu-
indiği
k içinnemli
Diyag-
bir ör-iki Pi-
beyaz
onlaralaşma-
Şe5 c3
oyun-
ydlana
Piyonu
ktedir.
Şd2 7.
içmaz-

beyaz

iğidaki
göster-

Bu bir etüt değildir bu, kuvvetli iki Rus usta (Friedstein ve Lutikow) arasında oynanan bir partide meydana gelen bir durumdur. Parti şöyle bitmiştir: 1. Kb3 c2 2. Kb4+ Şd5 3. Kb5+ Şd6 4. Kb6+ Şc7, ve Beyaz terketti. 1. Kb3?? hamlesi elbette feci bir hatadır. Doğru hamle olan 1. Kb4+(!) ara kişi, şimdi gördüğümüz gibi, hemen beraberlik yapar. Friedsteinin tek tesellisi, Kale finalleri sahasında kuvvetli olan büyükustaların (!) pratiğinde bile ağır hataların yapılabildiğidir... Chéron'un "tehlikeli geçer piyona karşı iki Fil" konusundaki sistematik araştırmaları bu tip oyunsonlarının teorisi için çok önemli ve özellikle dikkate değer olan geçer Piyonun durdurulmasında uygulanan bir metottur. Buna ait bir Örnek Diyagram 78'de temsil edilmiştir. (Bu konuya ait ayrıca iki Örnek 81 ve 82 numaralı

78

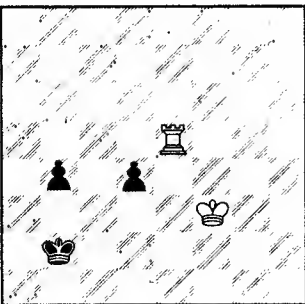
Diyagramlarda verilmiştir.

1. Fg7! ... 1. Fa3+ devam yolu heraherliğe götürür: 1... Şb1 2. Fh7 Şa2 3. Fc1 Şb1 4. Fg5 Şb2 5. Ff6+ Şb3, =; çünkü hamlelerin 6. Fg5 Şb2 7. Ff6+ vs. tekrarlanması kaçınılmaz.

1... Şd1 1... Şb1 iyi değil: 2. Fh7 Şc1 3. Ff5 Şd1 4. Fg4+ Şc1 5. Şd6 Şb1 6. Ff5 Şc1 7. Şd5 vs., +- 1... Şd2 yanıtı da yetersizdir: 2. Fh6+ Şc3 3. Fc1+- (3... Şd3 4. Fe6 Şc2 5. Fg4+); bu varyantta (2... Şc3 yerine) 2... Şd1? yanıtı partiyi hemen kaybettirir: 3. Fb3 vs. 2. Fb3 Şd2 3. Fa4! ... Beyaz dikkatli oynamalıdır; doğal gibi görünen 3. Fh6+ hamlesi kazancı kaçırır: 3. Fh6+? Şc3 4. Fe6 Şb2 5. Fg7+ Şa3 6. Fh6 (veya Ff8+) 6... Şb2 vs., =.

3... Şc1! 4. Fc6! Şd1 4... Şb1 5. Fe4, elbette, fenadır. 5. Ff3+ Şd2 6. Fh6+ Şc3 7. Fc1! ... Bu gibi finallerde bir "anahtar hamledir". 7... Şb3 8. Fe4 (veya 8. Fd5+) ve Beyaz kazanır (8... Şc3 9. Şd6 ve heyaz Şah Piyona yaklaşır).

79

N. Kopajew ve A. Sokolsky (1951)

A. Chéron 1959

Kazanç

1. Şe2! ...

Partiyi ancak bu hamle kazandırır. Doğal görünen 1. Şe4? hamlesi 1... Şc3! yanıtından sonra beraberliğe götürür: 2. Kc5+ Şd2 3. Şd4 b3 4. Kh5 b2 5. Kh2+ Şc1 6. Şc3 b1A+ (!), =.

1... b3

1... Şc3 iyi değil: 2. Kc5+ Şb2 3. Şd3 vs.

2. Şd3! ...

2. Şd2 Şa2!, =.

2... Şa2!

2... Şb1 yanıtından sonra Beyaz Pd4'ü alabilir:

3. Şd4 b2 3. Şc3 ve kazanır.

3. Şc4! ...

Beyaz bu ince hamleyi yapmazsa, parti berabere biter: 3. Şd4? b2 3. Şc3 (3... b1V?? 4. Ka5 mat fikri ile) 3... b1A+, =; veya: 3. Ka5+? Şb1 4. Şc4 Şc2, =.

3... b2

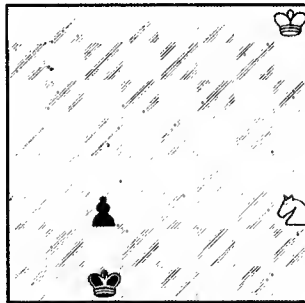
En iyi şans. 3... d3 yanıtından sonra Beyaz aşağıdaki devam yolu yardımıyla kazanır: 4. Ka5+ Şb1 5. Şc3! (Gerekli bir incelik. 5. Şb3? d2, beraberliğe götürür) 5... b2 6. Kb5 ve Beyaz kazanır.

4. Ka5+ Şb1 5. Şb3 d3 6. Ka2 (!) d2 7. Kb2+ Şc1 8. Kc2+ Şd1 9. Şc3 ve Beyaz kazanır.

(Aşağıdaki üç etüdün çözümleri gelecek ay verilecektir.)

A. Chéron (1924)

80

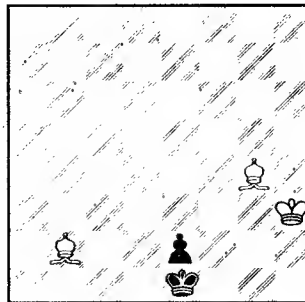

Beraberlik

A. Chéron (1952)

Kazanç

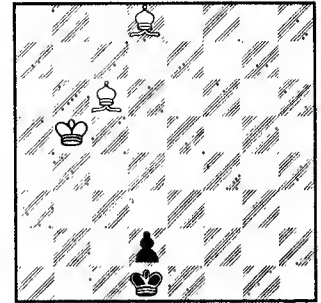
81

A. Chéron

Kazanç

82

Sayı 8'deki etütlerin çözümleri.

No 67. A. Herbstman ve A. Troitzky. 1. Ae2+(!) Şh2 [Veya 1... Şh1 2. Fa2! Ah2+ (2... Ad2+ 3. Şe3 Af1+ 4. Şf2! devam yolu aynı varyanta götürür) 3. Şg3! Af1+ 4. Şf2! vs. (Beyaz iyi bilipen Şf3-g3-f2 "üçgen yöntemi" yardımı ile bir tempo kazanmaktadır daha doğrusu hamle sırasını rakibe aktarmak amacı ile bilerek kaybetmektedir)] 2. Fa2!! (Partiyi kazandıran hamle) 2... Şh3 (veya 2... Ad2+ 3. Şe3! Af1+ 4. Şf2 Ad2 5. Ac3, ve Beyaz kazanır) 3. Şf2 Ah2 4. Ag1+ Şh4 5. Şg2 Ag4 6. Af3+ Şh5 7. Ff7 mat.

No 68. A. Herbstman. 1. Kg2 Kf4+ 2. Şd3 Kf1 3. Şe2 (!) Kh1 4. Şf3+ Şa3 (Şahın hangi haneye gittiğinin önemi yoktur, çünkü beyaz Kale ona daima saldırabilir) 5. Ka2+!! Şa2 6. Şg2, Beraberlik! Çünkü Beyaz, Kaleyi alır ve bilindiği gibi, Siyah kalan taşlarla partiyi kazanamaz. Çok çalışkan bir Şah!

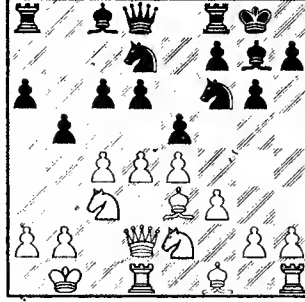
No. 69. A. Herbstman. 1. Fd4++ Şb1 2. Ka1+ Şc2 3. Ka2+ Şd3 4. Ka3+! [Burada, etüdün değerini artıran iki yanlış ("yalancı") iz var: 4. Kh2 Fd5+ 5. Şd5 - pat, ve 5. Şc5 (5. Şd5 yerine) 5... Fg2! =] 4... Şe2 5. Ke3+! Şf2 6. Ke4+! Şf1 (6... Şg2 7. Kg5+ Ş ∞ 8. Kg1 mat) 7. Kf5 (Roller değişmiştir: Kaleyi, "bağlayan" Fil şimdi kendi açmazdadır!) 7... Kf2! (Son ümit: 8. Ff2? Fe4+ vs.) 8. Şd6 h2 9. Kh4, ve Beyaz kazanır. Çok canlı bir uğraş.

ke5!
'26.

imiz
tada
şesi
i iki
kse-
zon,
ranç
arda
için
e et-
rupa
ranç

İLÜ

Bu sayımızda sizlere Ukrayna'lı büyükusta V. Ivanchuk ile Kolombiya'lı büyükusta A. Zapata arasındaki oyunu veriyoruz. Novi Sad olimpiyadında (1990) oynanmış olan bu partide diyagramdaki konumdan itibaren beyazın hamlelerini bulmaya çalışacaksınız. Hamleleri kapatarak; siyahın hamlesini oynayıp, beyazın hamlesini tahmin ediniz. Oyunun sonuna kadar kendinize 1.5 saatlik süre tanıyınız.

V. Ivanchuk- A. Zapata

Şah-Hint Savunması

1. d4 Af6 2. c4 g6 3. Ac3 Fg7 4. e4 00 5. Fe3 d6 6. f3 e5 7. Age2 c6 8. Vd2 Abd7 9. 000 a6 10. Şb1 b5 (Diyagram)

11. Ac1	3 puan	(11. Ag3 2 p.) ... Fb7
12. de5	3 puan	... de5
13. Ab3	2 puan	(13. g4! p.) ... Vc7
14. Kc1	4 puan	(14. Vd6 1p. 14. g4 1p.) ... Vb8
15. Vf2	3 puan	(15. Fe2 1p.) ... Ke8
16. g3	3 puan	... Af8
17. Fe2	2 puan	... Ae6
18. Khd1	2 puan	... Ff8
19. a3	3 puan	(19. c5 1p. 19. Ac5 3 p.) ... Kd8
20. Kd8	3 puan	(20. Ac5 2 p.) ... Vd8
21. Áa5!	8 puan	(21. Kd1 2 p.) ... Ve7
22. f4!	6 puan	... Ad8
23. f5!	5 puan	... Ad7
24. c5!	5 puan	... Fc8
25. g4	3 puan	... Ab8
26. Kf1	3 puan	... Fd7
27. h4	2 puan	... Fe8
28. Fd1!	6 puan	... Ab7
29. Ab7	1 puan	... Vb7
30. Fb3	3 puan	... Ve7
31. fg6	3 puan	(31. h5 veya 31. f6 için 1'er p.) ... hg6
32. Fg5	3 puan	... Vd7
33. Kd1!	5 puan	(Siyahın 33... Vb7 hamlesine karşı 34. Kd8 oynamayı düşündüyseniz 2p. daha alınız.)

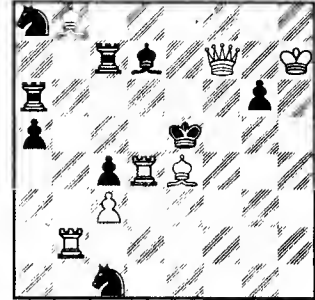
Siyah oyunu terk eder.

Değerlendirme

80 Puan ve yukarısı	Büyükusta
60-79	Uluslararasıusta
50-59	FIDE Ustası
40-49	Kuvvetli Bölge Oyuncusu
30-39	Kuvvetli Kulüp Oyuncusu
20-29	Vasat Kulüp Oyuncusu
10-19	Zayıf Kulüp Oyuncusu
0-9	Usta Adayı(!)

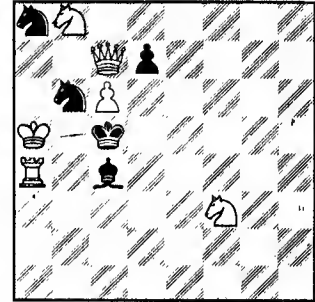
Problemler

F. Fleck 1964

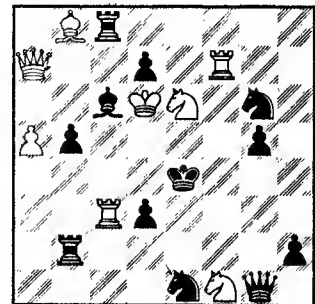
2 hamlede mat

C. Goldschmeding 1968

2 hamlede mat

C. Goldschmeding 1967

3 hamlede mat

Geçen Sayının Çözümleri

1. Driver

1. Ve3 (tehdit Vc3) 1... f4 2. Ve4; 1...Fc5
2. Kd5; 1... Ab5 2 Vc5

2. Eerkes

1 a6 (tehdit Aa5 Şd4 3 Ac6 mat) 1...Vg7
2 Ac5 Şd4 3 Ae6; 1...Ad5 2 Ad2 Şd4 3 Af3

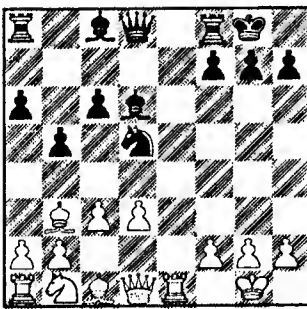
3 Ekström

1Ad6 1...Fe6,2Ab7; 1...Fe4 2Ac4

İSPANYOL AÇILIŞI (C 89)

1. e4 2. Af3 3. Fb5 4. Fa4 5. o-o 6. Ke1 7. Fb3 8. c3 9. ed5 10. Ae5 11. Ke5 12. d3 13. Ke1
e5 Ac6 a6 Af6 Fe7 b5 o-o d5 Ad5 Ae5 c6 Fd6

13	14	15	16	17	18	19	20	21	22	23	24	25	26
...	Vf3	Ke8	Ad2!N ¹	Af1	h3	Fd1	Şh2	Fd2	Vd3	a4	ab5	Şg3!?	
Ff5	Ke8	Ve8	Ve1	Fg6	Ke8	Fh2 ²	Vf1	Vd3	Fd3	f6	ab5		
...	...	Fd5!	Ff4	Vf4	Ad2	Ab3!+ ⁵							
...	Vd7?!N	cd5	Ff4	Fd3	Kae8								
...	...	Vf5	Şf1	Şe2	Fe3	Vf7 ⁶	Ff7	Kh1	Şf3!	Ad2	Ae4		
...	Vh4!N	Vh2	Vh1	Kae8	Ae3	Kf7	Şf7	Ac2	Aa1	Ac2	△ Kc1=		
...	...	h3	ke8	Fd2	Vc6 =								
...	...	Kae8!	Ke8	Af4!?	Ve7!8								
...	Ad2 ⁸	Af3	Fg5	Ae5	Ke5+BRYNE								
...	Fd3 ⁹	Fg6	Vd7	Fe5	= ANCENTSSON, Reykjavik 82-33/468								
...	g3	Ke4	Ad2	Ke1	c4 ¹²	Ae4	fg3	Vc2	dc4 ¹³	cd5	dc6 ¹⁵	Fd2	Ke ⁴
Vh4	Vh3	Vf5 ¹⁰	Vg6 ¹¹	f5	f4!	f3	Fg4	bc4	Kae8	Ff3+	Şh8	Ke4	Fe4 ¹⁴
...	Fd2	Ff4	Ke1	Vg2
...	Fb4N	Af4!	Fe1	Ff5	Kpe8?! ¹⁶
...	a4!N	Kd4	Ae4+-	Vf1 (g3?)	Kd5	Fd5	Fa8+-ZAPATA	Ag3		
...	f5! ¹⁷	f4	Fg4	Fe5	cd5	Şh8	fg3			
...	Ad2	Ke1	f4!N ¹⁹	d4	Af3	Fe3	Fc2	Ae5	vd2	Fe4	d5
...	...	Vd7	f5	Şh8 ¹⁸	Va7! ²⁰	Af6	c5	c4	g6	Fb7	Ae4?! ²¹	Fe4	vb7? ²²
...	Ad2	Kh4	Af1	Fd2	Fd5	Ae3	a4	Kf4	Kf3	c4	Ke3
...	...	Fd7	Kae8	Vf5	Vg6	Ff5	cd5	Fe6	Fe7	Fg5	b4	Fe3	a5 ²³
...	Ke2	c4 ²⁴	dc4	cd5	hg3 ²⁵	kf2	Kg2	Kg2		
...	g5!N	f5	bc4	f4!	fg3! ²⁶	Kf3	Vg3	Ve3=	Vg3		
...	Ad2	Ke1= ²⁷									
...	...	Fb7!?	Vd7										

1. 16. Fd2 Af4 17. Fc2 Kd8= WHITTAKER-
HARDING. coll. 77

2. 19... Ac3! 20. bc3 Vc3 21. Kb1 Ke1 22.
Ff4! Q+ -

3. 21...Fd3 22. Kc1 Fe2?? 23. Fe2 Ve2 24.
Ke1 + -

4. (25. Fg4?! DOLMATOV-HALIFMAN,
MOŠKOVA (GMA) 76 (?)49/404)

5. (19. Ke3 SMAGİN-GELLER, Moskva
(GMA) 89-47/423) 19. Ab3! Q Ac5

6. 19. Kh1 Af5 20. Şf3=

7. 17... Ve7? 18. Aa3 Ve2 19. Vp5 Vd2 20.
Ac2 + - RODRÍGUEZ-RUBİO, MALAGA

91-52/(345); 18 Vc6 Ve 7! = 8 Am.
RODRÍGUEZ

8. BYRNE

9. 14... Af4! 15 Ae4 (15.d4? Ag2!)= Ad3=16.
Fg5 Vd7 17. Ad6 Vd6 18 Fc2! Vg6 19Fd3=
STOICA

10. 15. Af6?! 16. Kh4 Vf5 17. Fc2! Ke8 (17.
g5? 18. d4 Vd5 19. c4! bc4 20. Ac3 Va5 21-
kh6 + -) 18. Ad2! g5 19. Ae4!+ - GUTMAN

11. 16... Af6 17 Ke1 Vd3 18. Ae4 + -

12. 18 Ae4? Fe4 19 de4 Fg4 20. Vd4 Vh5!
21. ed5 c5!+-

13. 22. Ve4!?

14. 27 Ve3 Vg5 + 0-1 IVANOV-AGAPOV,
SSSR 84-37/371 28

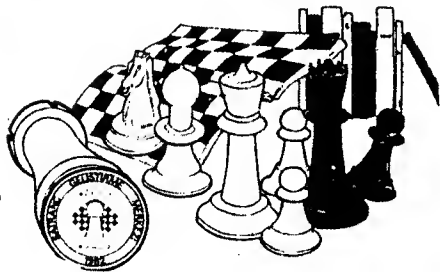
15. 24 Ff4 Ff4 25. Vc6 Vh5 26. d6 Şh8 27.
d7 vh3! (27... Ke4? 28 Vc8!+-) 28 Vc2 Vd7

29 gf4 Ke4!+-

16. 26... Kae8! = 8; 27 Fc2 28. g4! 29. Kf1
(29.. Fh3. 30... Vg6 Kg6 31 Ag3 Ff1 32. Fc4

33. Fb1+ -) 30. Ag5!+- 31-Fg6 32-Fp7 33.

Fe6 34. Şg2
 17. 17... Ff5 18. ab5 ab5 (18... Fe4? 19 de4 +-) 19. Ka8 Ka8 20. Ke1 Fd3 (20... Af4 ?! 21. ae4) 21. Af3 +- Ah4, Ad4; 17. Af6!? 18. Ke1 Fg4 19. p3 a) 19... Ff5 20. Ae4 Fe4 Q 21. fe4 Fg3 22. Ke2 fg4 23. Kg2 Vh6 24. Ff4 Vf4 25. Ve2 +- ; b) 19... Fh3 20. Af1 Kae8 21. Fe3 h5 22. d4 h4 23. Fc2 Ff5 24. Ff5 Vf5 25. ab5 ab5 26. Ka6+=
 18. 17... f4!? 18 Vh5 +- 18.. Şh8 19. Ae4 Kf5? 20. Vf5 Vf5 21. Ad6+-
 19. 18. vh5-52/345
 20. 18... g5 ?! 19 Af3! gf4 20. Fd5 cd5 21. Ff4 Ff4 22. gf4 d4 23. Ve 2+-
 21. 24... Fd5 = 8
 22. 26... Ve7! Kad1 Şg8 28. Vd4+ = 27. Ag4! Şg8 28. Vd4 fg4 29. Vd4 fg4 30. Ve Kf6! fg4 Kad8
 23. 27. c5 d4 28. Ke4+- MUREY-GALLER, Austerdau II 87-44 (412)
 24. 18 Ae4? ANAND-KAMSKY, Dortmund 92-54-336
 25. 21. fg3? Fc5 22. Şh1 Fg4 23. dc6 Şh8 24. Ve1 Fe2 25. Ve2 Kae8 - +
 26. 21... Fg3? 22. Af1+-
 27. 17 Af3? c5= DEFIRMİAN-WAHLs, Biel 90-50/378)

SATRAŇÇ GELİŞTİRME MERKEZİ

Telefon: 347 04 07
 Adres: SGM Kùltür ve Turizm İşletmeleri Ltd. Şti.
 Moda Cad. Zuhaf sk. 9/1
 81300 Kadıköy İST.

Enis Bilyap-Alper Olcayöz

1993 TÜRKİYE BİRİNCİLİĞİ (11.Tur) Caro-Cann Savunması

1.c4 c6 2.e4 d5 Beyaz oyunu Caro-Cann savunmasının bir devamı yolu olan

Panov atak ile sürdürüyor. 3.ed5 cd5 4.d4 Af6 5.Ac3 e6 6.Af3 Fe7 Karpov, Baden-Baden 1993'te Wahls'e karşı 6...fb4 oynamıştı. 7.Fe2 O-O 8.O-O Ac6

9.Ke1 dc4 10.Fc4 b6 11.d5? Hatalı bir hamle. Burada a) 11.Ae5!? Fb7 12.

Fa6 Vc8 13.Fb7 Vb7 14.Ac6 Vc6 15.d5 Vc7!? N 16.de6 Fc5= Mastrokoukos-

Olcayöz Arnhem Avrupa Gençler Birinciliği 1991 ...15...Vc4!=

11...Aa5! 12.b3 Ac4 13.bc4 ed5

14.cd5?! (14.Ad5) Fb4 15.Ke3 Ag4

16.Kd3 Ff5 17.Fb2 Fd3 18.Vd3 Af6

19.Kd1 Fd6 Beyazın tehlikeli

olabilecek d piyonunu bloke ediyor. 20.Ab5 Ke8 21.Ag5? 21.Ad6

Vd6 22.

Fa3 Vd7 23.d6 Ae4 24.h3 Ac5

25.Vd5 daha fazla şanslar

verirdi. 21...Fe5! 21...Fh2? 22.Sh2

Ag4 23.Sg1 Vg5 24.Ac7 Vf4 25.Vg3!±

22.Fc1 a6! 23.Aa3 Bu konumda siyah

"Une petite Combinaison"-

Capablanca'nın tabiriyle-

gerçekleştiriyor. 23...Vd5!!

9 hamlelik dizi başlıyor. 24. Vd5 Ad5

25. Kd5 Kad8 26. Kd8 Kd8 27. f4

Beyaz tek hamleleri oynuyor. 27... Kd1

28. Sf2 Kc1! 29. fe5 b5 Tehdit 30... b4

30. Şe2 b4 31. Şd2 Kg1! 0-1 İki beyaz

attan biri düşüyor.

Grigory Serper- Gata Kamsky

Dortmund 1993

1. c4 e5 2. g3 Af6 3. Fg2 d5 4. cd5 Ad5

5. Ac3 Ab6 6. Af3 Ac6 7.

0-0 Fe7 8. Kb1! N ilginç bir yenilik. 8...

0-0 8... a5 ile beyazın vezir kanadı

harekatı engellenebilir. Fakat

zayıflayan b5 karesi karşılığında 9. b4!

9... Fb4? 10. Ae5! 9... a6 10. a4 Ff5

10... Fb4 11. Ae5 Fc3 12. Ac6 bc6 13.

dc3 Vd1 14. Kd1 Aa4 15. Fa3! ± 11.

b5! ab5 12. Kb5!? 12. ab5! Fb1 13. dc6

± 12... -f6! bu hamle tehlikeli

gözüküyor, a 2-g 8 çaprazını açtığı için

fakat bu konudaki en iyi hamle çünkü

e5 erini koruyor. 13. d3 Burada tam 40

dakika düşündün. Beyaz bu konumda

13. d4!? de oynayabilirdi. 13. d4 ed4!

A) 14. Ad5?! Ad5 15. Ad4 Ac3! 16.

Vb3 Sh8 17. Ac6 bc6 18. Kf5 Ae2 19. Sh1 Ad4 Siyah kazanır. B) 14. a5?! dc3 15. Vb5 Ad5!! 16. Ah4 Ad4! 17. Vd5 Vd5 18. Fd5 Sh8 19. Af5 Ab5 20. Ae7 c6 C) 14. Kf5! (en iyi hamle) dc3 15. Vb3 Sh8 16. Vc3 Ka4 17. Vc2 Kc4 13... Fe6 14. Fd2 Ad4 15. Kb1 c5! Artık açılış zorlukları bitmiştir. 16. Ae4! Tempo kaybediyor. Kb8 21. Va1 b6 22. ab6 Kb6 23. Vb1 Ad4 24. Ad4 cd4 25. Fd2 Kb5 26. Vb5 Vb6 27. Vb6 Ab6 28. Kc1 Sf7 29. h4 Ad5 30. Ff3 30. Ac5 Ka2! 30. ... Kc7 31. Kc7 Ac7 32. Sf2 h6 33. g4 Ad5 34. e3 de3 35. fe3 Ab4?! 35... g6 daha iyi bir hamle idi. 36... Se2 Fc8? 37.h5! şimdi beyazın durumu daha iyidir. 37. Fa6 38. Af2 Fb5 39. Fe4 Aa6?? Bu çok kötü hamleden sonra Kamsky bana beraberlik teklif etti. 40. Fd5 Se8 41. Fc4 Şimdi beyaz renkli Filler değişiliyor ve tahtada bir c geçer piyonu oluşuyor. 41... Fc4 42. dc4 Sd7 43. Ae4 Ac7 44. Sd3 Ae6 45. Sc2 Sc6 46. Sb3 Fd8 47. Ag3 Fb6 48. Af5 Ac5 49. Sc2 Ae6 50. Fb4 Beyaz taşlarını en ideal yerlerine yerleştirdi. Siyahın birtakım problemleri var. Kamsky burada wait and see taktiği (Bekle ve gör) uyguluyor. 50... e4 51. Ag3 Fe3? Bu ciddi bir hata 51... Ag5 gerekli idi. 52. Ae4 Ff4 53. Sd3 Fc7 54. Fd2! Beyazın pları basit. Fil e3'te c5 ve g5 karelerini kontrol ediyor. A+ e6 karesine her an yerleşebilir. Beyaz şah e4 üzerinden g6 karesine gidebilir. 54... Ad8 Siyah şahını e5 karesine koymayı deniyor. 55. Fc3! Af7 56. Ad2 Ag5 57. Fd4! Ff7 58. Af3 Fg3 59. Fb2 Ff2 60. Fc1! 1-0 ANALİZ: GRIGORY SERPER

Gata Kamsky-Ioel Lautier

DORTMUND 1993

1. e4 c5 2. Af3 d6 3. d4 cd4 4. Vd4 a6!? 5. Fg5 Ac6 6. Vd2 Af6 N 7. Fd3 e6 8.c4 Bu konumda uzun süre düşündüm. c4 ile Maroczy konumuna geçmeyi tercih ettim. 8... h6 9. Ff4 d5! 10. ed5 ed5 11. 0-0 Fe7 12. Ac3 Fg4? 12. Fe6 daha iyi idi. 13. cd5 Ad5 14. Fe4 Af4 15. Vf4 0-0 16. Fc6 bc6 17. Ad4 13.cd5 Ff3 14. dc6 Fc6 15. Kad1 0-0 16. Fh6! bu güzel fedadan sonra beyaz kazanıyor. 16... gh6 17. Vh6 Ke8 18. Fc4! Fd7 19. Kd4 Ff8 20. Vg6 Fg7 21. Vf7 Sh8 22. Kh4 Ah7 23. Kh7 Sh7 24. Vh5 Fh6 25. Fd3 Sg8 26. Vh6! Siyah terkeder. Tehdit Fc4 ve Ad5 -f6

Şah-Mat Hastalığı

Doğaldır ki satranç oyuncusunun tek hedefi rakip şahı mat etmektir.

Ancak tecrübe göstermiştiki bu hedefe ulaşmadan önce bir takım ara engelleri atlamak ve rakip şahı giden yolda karşılaştığımız bir takım problemlerle uğraşmak kaçınılmazdır. Birinci hamleden itibaren başlatılan dengesiz bir saldırı zayıf oyunculara karşı barılı olabilir. Fakat eşit ve daha kuvvetli oyunlara karşı erken kayıplara yol açar. Kuvvetli oyuncular arasında bile açılıştan direk saldırıyı seçenler vardır. Açılış seçimleri Şah bambiti, Bisekmer bambit vs. niyetlerini hemen belli eder.

Şah mat hastalığını üç bölümde incelemekte yarar vardır.

- 1) Yanlış şah kanadı hücumları
- 2) Yanlış şah çekmeler
- 3) Yanlış fedalar.

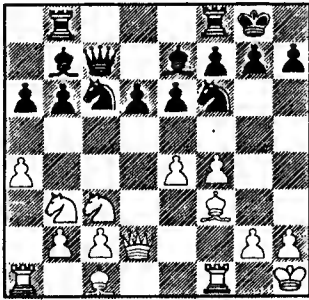
1) **YANLIŞ ŞAH KANADI HÜCUMLARI:** Bazı oyuncular tek taşla bile saldırmayı çok severler. Kendilerini Marphy ve Anderssen devirlerinde yaşıyor sanırlar. Halbuki o günler çok geride kaldı. Güntümüzde taşlar oyunu girmeden atak yapılamaz prensibi artık tartışılmıyor. Şah kanadı hücumunun başarılı olabilmesi için bir takım önerilerin olması gerekir. Zayıf kareler, çaprazlar, açık hatlar gibi. Sırt saldırı olsun diye sürülen piyonlar felaketi zamansız getirir.

Bned P.-Petrosyan T.

(Zürih 1961)

Sicilya

1.e4 c5 2. Af3 d6 3. d4 cd4 4. Ad4 Af6 5. Ac3 e6 6. Fe2 a6 7.0-0 Vc7 8. a4 Ac6 9. Şh1 Fe7 10. f4 0-0 11. Ab3 b6 12. Ff3 Fb7 13. Vd2 Kab8

14. g4. d5!/? Öyle gözüküyorki siyah bu hamlenin bütün sonuçlarını hesaplamış. Beyaz vezirin filinin önünü kapıyarak geçicide olsa gelişimini

engellemesi. g4 hamlesinin beyaz şahı hayli zayıflatması siyahı cesaretlendiriyor.

15- ed5 Ab4 16. de6 f3 17-Kf3 Vb7 (Beyaz diyagram çok önemli Eğer 18-Vg2 Ac2! 19.Kb1 Ae1 ve kazanır.)

18. Şg2 Ag4 19. Ve2 f5 20. Ad1 (c3 ve Af2 ile atları püskürtme fikri var) Kf6! 21. c3 Kg6! (Eğer 22. Şh1 Ac2!) 22. cb4 Ae5 23. Şf2 Fh4 Kg3 Ag4 25. Şg1 (25. Şf1 g3 26 lg3 Vh1 Mat) Fg3 26. hg3 Vd5! (e7'ye Ke8 var) 27. Ka3. Kh6 (Vd5 ile bağlantılı. Adı başta olduğundan Vg2 oynanamıyor) 28. Af2 Af2 29. Terk

13 Vd2 ve 14. g4 bağlantısız hamleler dizisi beyaza oyunu kaybettirdi. Vd2 gelişimini geciktirdi. Gelişim tamamlanmadan örneğin Vf2 hamlesi oynanmadan g4. sürüldü ve beyaz iyimser bir şah kanadı hücumu başlattı. Sonuçta beyaz hücumu yedi ve Petrosyan gibi stilli oyuncu gayet ve taktik hamlelerle oyunu rahatça kazandı.

2) **YANLIŞ ŞAH ÇEKİMLERİ:** Genellikle tecrübesiz oyuncuların düştüğü ancak ustalarında zaman zaman dayanamadıkları ve bir tempo kazanmak uğruna bir yığın enerji kaybettikleri Özellikle zaman sıkışmalarında yaptıkları önemli bir hatalı hamle türüdür.

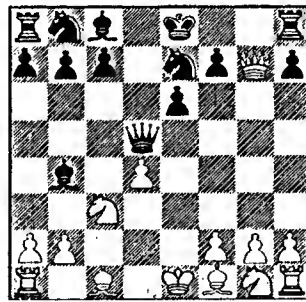
Bazı şah çekmeler anlamsızdır örneğin 1. e4. e6 2. f3 4 Bunun yanında 1.d4 Af6 2. c4 e6 3..Af3 b6 4. g3 Fa6 5. b3 Fb4 6. Fd2 Fe7 ve beyaz filin d2'de kalması siyaha yaradığından Fb4 işe yarayan bir hamledir.

Van Steenis-Wechsler

(Hastings 1947)

Fransız

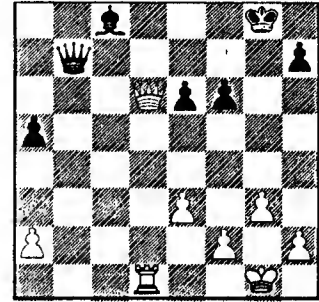
1.e4. e6 2. d4 d5 3. Ac3 Fb4 4. ed5 Vd5 5. Vg4 Ae7 6.Vg7

6. „Ve4 (Siyahın asıl amacı h7 piyonun korumak ve Ae2 veya Fe2'ye Kg8 oynayarak emniyetinde oyununu sürdürmek) Fakat:

7. Şd1! o dane? Hem vezir hem kale istekte kaldı. Senmişsin şah çeken. Siyah terkeder.

Aşağıdaki konumda Büyüğüta Filip harika bir tecrübe ediniyor.

Filip-Darga (BLED 1961)

Siyahın oyunu tamamiyle ümitsiz. Ancak devamı sürprizlerle dolu.

1.Vd8 (Bu şah çekmede yanlış olan bir taraf yok. Tam tersine kazancı giden en kısayol)

Şg7 2. h4 (kazanca yeterdi. Beyaz bir takımı şah çekmelerden korktuğu ve bunları hesaplama üşendiği için bu yolu seçiyor. 2. Kc1 Fd7 3.Kc7 Vb1 4. Şg2 Ve4 5. f3 ve şahlar bittiği gibi oyunda biterdi) Vf3! 3.Kc1 Fb7 4. Kc7 Şg6 5. Vg8 Şf5. 6. Vh7! (Bu şah çekme gereksiz olduğu kadar aynı zamanda bir intihardır. Hala beyazın zorunlu kazanç varyantı vardır. 6. g4 Şe5 7. Kc5 Şd6. 8. Vf8 Şd7 9. Vf7 Şd8. 10. Vc7 Şe8 11. Vb8 ve Kc7 kazanırdı).

6. „Şg4! 7. Beyaz Terkeder 7.Kb7 veya hamlelerine siyah Şh3 oynayarak mat yapardı.

3) **YANLIŞ FEDALAR**

Satrançın ilk zamanlarından beri oyuncular bir sürü yanlış feda yapmışlardır ve yapacaklardır. Nedenleri çeşitlidir. Oyuncuların biri aşırı iyimserdir, bir diğeri ise çok sabırsız olabilir ve dayanamaz. Zaman sıkışmasında bile feda yapmaktan hoşlananlar vardır. Kimisi ise oyunu mutlaka güzel kazanmak zorunda hisseder kendisini. Ancak yanlış feda yapılmasının, en önemli sebebi fedayı yapanın kendini kritik edebilme gücünün kaybetmesinden kaynaklanmaktadır. Reçete! Çek basit. Kendini ve pozisyonu çok sıkı bir şekilde kontrol etmektir. Hatta daha ileri gitmek gerekirse "ELLERİNİZİN ÜZERİNE OTURUN" Şimdi ellerinin üzerine oturmayanlarla ilgili bir dizi örnek sunuyoruz.

hem kale
en. Siyah
usta Filip

ümitsiz.

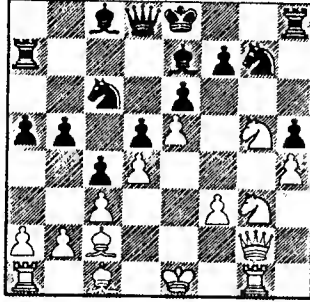
alış olan
cı giden

beyaz bir
uğu ve
için bu
Vb1 4.
oyunda
5. Vg8
gereksiz
lihardır.
varyantı
B şd7 9.
ve Kc7

b7 veya
ak mat

in beri
feda
denleri
aşırı
abırsız
Zaman
naktan
oyunu
brunda
ş feda
fedayı
icünün
ktadır.
isyonu
Hatta
NİZİN
erinin
ir dizi

**Spielmann-Nimzowich
(New York 1924)**

1. Af7!? Alekhine'e göre feda doğru. Ancak basit kazanç varken rikse girmek niye?1. Şe2! den sonra Af7 gerçek tehdit Ah7 ve Ff8'ede Af6 için öte tarafı.

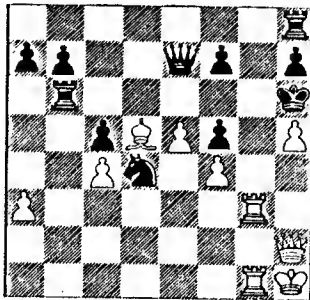
1. , Şf7 2. Ah5? (Birinci at fedası hadi-neyse ama ikinci kesinlikle hayalürünü.

(12. Fg6, 2. Ae4, 2.Af5.ve 2. Ae2 kazanırdı. 2. Ae2 Alekhine'nin tercihiydi. 2. Ae2. Fh4 3. Şd1, Şg8 4. Af4 Kf7 5. Ag6 Fe7 6. Ah8 Şh8 7. Vg6! ve bir çok hamlede mat vardı.)

2. , Fh4 3.Şe2 Ah5 4.Fg6 Şe7 5. Fh5 Şd7! (Spielmann sadece 5. Kh5'i analiz etmişti. 6. Vg7 Şe8 7. Vg6 ile kazanırım sanıyordu) 6. Vg7 Fe7 f7 Kh2 8. Şd1 Şc7 9-Ff4 Kb2 10. Vh7, Şb6 11. Kg8 Vc7 12. Vh8 Ad8 13. Fg6 Kg2 (b4 daha basitli) 14. Vh1 Kg6 15. Kg6 b4 16. Kg7 Vc6 17. Vh8 Va4 18. Şe1 Ac6! (Siyah fazla taşıma etkili hücum için geri veriyor)

19. Vc8 Fh4 20. Fg3 Kg7 21. Fh4 Vc2 22. Fd8 Ad8 23. Vb8 Ab7 24. Terk

Kramer -Okey
(Beverwijk 1946)

İlk bakışta beyazın hemen kazanabileceği bir kombinezon var gibi gözüküyor, g6'dan fedası çok cazip gözüküyor. Nitekim:

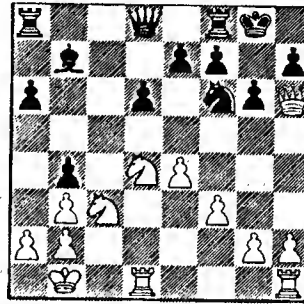
1. Kg6? fg6! (Halbuki 1. Ff7!! ve siyah savunmasız kalırdı. 1. , Vf7 2 Vh4!

Ag6 3. Kg6 ve kazanırdı. veya 1. , Af3 2. Kf3 Vf7 3. Vh4!) 2. hg6 Şg7 3. gh7 Kg6!

(Beyaz sadece Şf8'i analiz etmişti.) 4. Kg6 Şg6 5. Fg8 Şg7 6. Vg2 Şf8 7. Vh3 Vg7 8. Vh4 Vg1! 9. TERK.

Jittewood-Botuvinnik
(Hastings 1961)
Sicilya

1. e4 c5 2. Af3 d6 3. d4 cd4 4. Ad4 Af6 5. Ac3 g6 6. Fe3 f7 7. f3 a6 8. f4 b5 9. Fb3 Fb7 10. Vd2 Abd7 11. 0-0-0 Ac5 12. Şb1 Ab3 13. cb3 0-0 14. Fh6 Fh6 15. Vh6 b4

Burada Flohr'a göre beyaz Ad5 ile hemen berabere yapabiliirdi 16. Ad5 Ad5 17. ed5 Fd5 18. Af5 gf5 19. Kd5 e6 20. Kd6! Vd6 21.Vg5 ve devamlı şah vardı) 16.e5 (16... Ad7 17. ed6 bc3 18. Af5 gf5 19. Vg5 Şh8 20.de7 Fikriyle), Ad7! (Herşeye rağmen doğru çünkü 17. ed6 e5! var)

17. h4 bc3 18. h5 de5 19.hg6 (19. Ae6 fe6 20.hg6 c2 ve Vc7, Af6 hamleleriyle siyaha savunma vardı)

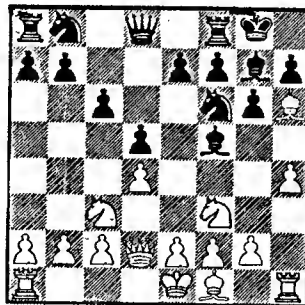
19. , Af6 20. bc3 (20. Af5 c2!) ed4 21.gh7 Şh8 22. Kd4 Va5 23.Ve3 Ad5 24. Vd2 Ac3 25. Şa1 Kad8 26. Kc1 Va2 27. Va2 Aa2 28. Kd8 Kd8 29. TERK

Botvinnikke karşı prematüre hücum yapmanın cezası budur işte.

Van Den Bosch -Kramer
(Leeuwarden 1941)

Grundel

1.d4 Af6 2.Af3 g6 3.Ac3 d5 4.Ff4 c6 5.Vd2 Fg7 6.Fh6 0-0 7. h4 Ff5

Siyah oyununu beyazı tahrik edici bir

şekilde kurdu. Ancak 8. Ae5! ve f3. g4 fikri kendisine haydi zorluk çıkarırdı.

8.0-0-0?! Fh6 9. Vh6 Ag4 10. Vd2 Af2 11. e4 Ah1 (11. , Ae4 12.Ae4 de4

13. Ae5 siyah için daha tehlikeliydi) 12. Vh6(12.ef5 Ag3 ve siyahın problemi yoktu) f6 13. ef5 Ve8 14. h5 (g6 karesine siyah vezirin gelmesini önüyor) gh5 (14. , gf5 15. Vf4 e6 16. Ah4 ve Fe2 ile h1'deki at düşerdi)

15. Ae4!? (Yeni bir feda! Kabulu hayli zor. 15. , de4 16. Fe4 Şh8 17. Ah4! Kg8 18. Fg8 Şg8 19. Kh1 ve beyaz iyidir. Oyun hamlesi aynı zamanda Ac5 tehdit ediyor)

15., Ad7 16. Fc4!? (Eşsiz bir pozisyon. Beyaz kendi kendisini çataladı)

- dc4 17. Kh1 Vf7 18. Kh3 (Vg7'yi önüyor) Şh8 19. Ah4 Kg8 20. Ag6 Kg6 21. fg6 Vg6 22. Ve3 Vg2

Atak kırıldı ve siyahın materyal avantajı oyunu kazanmaya yeterli. Bir ustanın deyimiyle herşeyi feda etmek yeterince kolaydır ama asıl problem verdiklerini nasıl geri alacağını o zordur!

23. Kh5 Kg8 24.Af2 Vf1 25. TERKEDER

First Saturday

CHESS TOURNAMENT SERIES 19

Organizer: NAGY LÁSZLÓ
H-1101 Budapest, Hungária krt. 5-7. XI. ép.

Phone/Fax: (361) 114-9304 or (361) 131-97

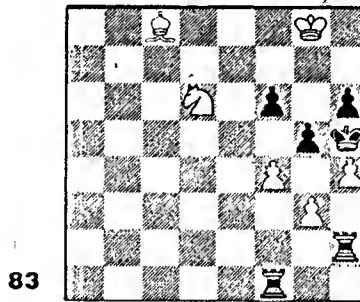
Asrımızın Etüt sanatında çok önemli bir rol oynayan **Henrik Kasparjan** (Tiflis (Gürcistan), 1910-...; Resme bakınız) sadece etütçü olmayıp, aynı zamanda çok kuvvetli bir satranç ustası idi.

Ancak, genç yaşında ilk önce problemlerle uğraşmış (1925-28), ve ancak 1928'den itibaren etütler üzerinde yoğunlaşmaya başlamıştır. Bunun için yavaş yavaş pratik oyundan ayrılmıştır. Bununla beraber pratik oyunda da kuvvetli bir usta olmayı sürdürmüştür. Sadece şu başarılarını zikrederim: 3 defa Tiflis, 10 defa Ermenistan ve 1935'te Kafkasya Şampiyonluğunu kazanmış, 4 kez de S.S.C.B. Birinciliğinde oynamıştır. Usta ünvanını, tanınmış Leningrad (şimdi Peterburg) IM Tschechower'i "kalifikasyon" maçında +6-4=7 skoru ile yenerek kazanmıştır. Fakat, yukarı da da söylendiği gibi, Kasparjan ilkeri senelerde turnuvalara ve asıl mesleği olan mühendisliğe az zaman ayırarak, kendini etüt kompozisyonuna adanmıştır. 400'ü aşkın eserinden 270'isi çeşitli ödül ve mansiyonlar almıştır; dikkate değer keyfiyet, bunlardan 70'inin (!) önemli Sovyet ve uluslararası müsabakalarda birincilik ödülünü kazanmış olmasıdır. Başarıları arasında ayrıca 3'üncü, FIDE müsabakasında (1962) aldığı gümüş madalya vardır. En büyük başarısı ise "FIDE Album" da yer almaya layık görülmesidir. Küçük bir açıklama: "FIDE Albümü", belli bir süre içinde (kural olarak üç sene) yayınlanmış olan en iyi kompozisyonları içermektedir. Neşredildiği yer Hırvatistan Satranç Birliğidir (Zagreb). Her cilt çeşitli problemi ve etütler içermektedir. 1914-1944 senelerine ait üç cilt yayınlanmıştır (2809 eser); 1945-55 yıllarına ait elbüm 1891 eser içermektedir. Bundan sonraki "Albümler" üç senede bir cilt olmak üzere yayınlanmaktadır.

30 SATRANÇ

İşte, gösterdikleri başarılarla bağlı olmak üzere FIDE, bu koleksiyonlara dayanarak kompozisyon IM ve GM ünvanlarını vermektedir. Kasparjan da 1914-1979 senelerin **Dünyanın en yüksek "rating"ini** (159,17) elde etmiştir. Kasparjan'ın etütleri için, içeriğin zenginliği ve kusursuz bir şekil ("form") ve, ayrıca, keskin ve ince taktik oyun karakteristiktir. Ünlü oyunsonu (ve dolayısıyla etüt) ekperi GM J. Averbach şöyle der: "Virtüöz tekniği ve olağanüstü analitik yeteneği, Kasparjan'ın zor fikirleri gerçekleştirmesini mümkün kılar. Kasparjan'ın etütlerinde en çok rastlanan motifler "pozisyonel" beraberlik, karşılıklı zugzwang, Figürlerin sistematik hareketi ve mat kombinasyonlarıdır. Burada, ayrıca şunu da zikretmek yerinde olur ki Kasparjan, etüt sahasında, belki de olağanüstü sistematik olarak yazılmış olan en fazla sayıda eserin yaratıcısıdır. Bunlardan bazıları şunlardır: Sovyet Satranç etüdü (1955), Seçilmiş etüt ve partiler (1959), Etütler (1972), Pozisyonel beraberlik (2'inci baskı 1977), Etüt fikirlerinin gelişmesi (1980; bilhassa kıymetli, sistematik bir araştırma); Etütler, yazılar ve analizler (1988). Şimdi üstadın birkaç örneğini göz önüne alalım.

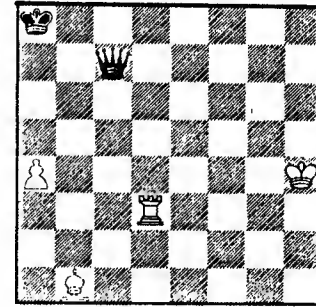

83

Kazanç

1. Ae8... 2. Ag7+ Şg6 3. Ff5X ile tehdit eder. Siyahın en iyi kurtuluş şansı 1...Şg6 (dır. Fakat bu savunma da yetersizdir: 2.h5+! Kf5 3.f5+! Kf5 4.g4... 5. Ff5 veya 5.gf mat tehdidi ile. Demek ki Kf5 bu haneyi terketmek zorundadır. 4...Ke5 Görünürde bu hanile mat tehlikesini püskürtmektedir. Fakat... 5. Ff5+!.. Siyah kale yine bu haneye celbedilmektedir. 5... Kf5 Şimdi ise Beyaz, iki hamlede mat eder: 6. Ag7 ve bundan sonra 7. gf veya 7. ghX. 18'inci asrın kompozisyonlarına benzeyen ve aslında bir problem olan (7 hamlede mat!) çok orijinal ve öğretici eserdir.

"Magyar Sakkelet" dergisi, 1969
1'incilik ödülü

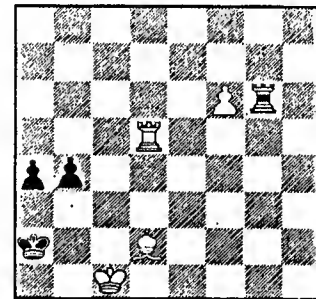

84

Beraberlik

1. Şg4... Beraberliğe götüren bu devam yolunu pek kolay değildir. Ancak aşağıdaki varyatlar diğer hamlelerin fena olduğunu bariz şekilde göstermektedir: a) 1. Şh3? Vc8+ 2.Şh4 Vf8!-+; b) 1. Kg3? Vf4+ 2. Kg4 (2. Şh3?? Vf1+) 2... Vh6+ 3.Şg3 Ve3+ 4.Şh2 Vf2+ 5. Kg2 Vh4+ 6.Şgl Ve1, -+; c) 1. Kf3? Vh2+ 2. kh3 Vf2+ 3.Şh5 Vc5+, ve beyaz Ff1 4... Vh6+ veya 4... Vb4+ hamlesi ile kazanır. 1... Vc8+ 2. Şf3!...Ancak böyle, 2.Şh5? Vc5+, v.s.; 2. Şh4? Vf8, -+. 2... Vb7+ Görünürde mücadele bitmiştir. Fakat Beyaz şimdi "fantastik" denilebilecek bir hamle yardımıyla amaca erişir: 3. Kd5!!... Ve Siyah şimdi sadece 3... Vd5+ 4. Fe4, veya 3...Vbl 4. Ka5 Ş 5. Kb5+ beraberlik varyantları arasında seçim yapabilir.

S.S.C.B.'de Satranç" dergisinin
1'ncilik ödülü

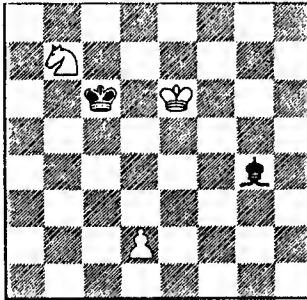
85

Kazanç

1. Fg5!... Hem Piyonu korumakta, hem de de kale için yer boşaltmaktadır. 1... b3 2. Kd2+ Şa1 3.f7(!)... Burada etüdün değerini arttıran çok kuvvetli bir "yalancı iz" var: 3. Fe3(?). Kuvvetli görünen bu hamleden sonra Siyah aşağıdaki devam yolu yardımıyla partiyi kurtarır: 3... b2+! 4. Kb2 Kf6 5.Fd4 Kf1+ 6. Şc2 a3(!) 7. Kbl++ Şa2 8.Kf1 Pat! 3... Kg5 4.f8V Kgl+ 5.Kdl Kg2 6...Kc2 mat tehdidi ile. Ayrıca 6... b2+ veya mat tehdidi yüzünden, Beyazın tek savunması 6. Va3+... tür. 6... Ka2 Şimdi beyaz Vezirin ricatı, hamlelerin

tekrarlanmasına götürür, örneğin: 7.Vc5 Kh2 8.Kd2 Kh1+ 9. Kdl Kh2 v.s. Fakat, hiçbeklenmedik devam yolu amaca götürür: 7. Kd2!! Ka3 8.Kb2...Zugzwang! 8...Ka2 9.Kbl mat. Çok orijinal bir final. Sovyet gazete ve dergilerinde yayınlanmış olan etütler müsabakası, 1972.

Birincilik

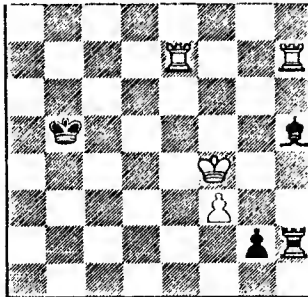
86

Kazanç

1. Ad8+ Şe5 En iyi yanıt. 1... Şb5'ten sonra 2.Şd5 g3 3. Ae6 g2 4. Ad4+ Şb4 5. Af3 devamı yolu partiyi hemen kazandırır. 1... Şb6 (veya 1... Şc7) de yeterli değil: 2. Af7 g3 3. Ae5 g2 4. Af3,+ 2. Şe5! g3 3. Ae6+ Şc4 4. Af4 g2 5.d3+ Şc3 6.Şc4!... Görünürde mücadele bitmiştir. çünkü 6... g1V yanıtından sonra Beyaz yeni Veziri hemen alır: 7. Ae2+: Fakat Siyahın çok ilginç bir olmağı var: 6... g1A! Ancak bu zarif savunma da yetersizdir: 7.Şe3!... Karşılıklı zugzwang! 7... Şb4 Siyah Şah Piyondan uzaklaşmak zorundadır (7... Şc2 8.d4 v.s.). 8.Şf2 ve kazanır. Çok zarif bir "süperminyatür" (sadece 5 taş!).

W.Platow anı müsabakası
(1954-55))

2'incilik-3'üncülük ödülleri

87

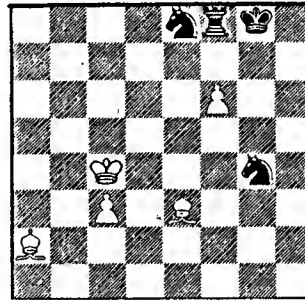
Kazanç

1.Ke5+...
1. Kel? Kh3 2. Kb7+ Şc4 3. Ka7+ Şd3 4. Kd7,=. 1... Şc6 Bu devam yolu 1... Şc4'ten daha iyi: 1... Şc4 2. Kc7+ Şd3 3.Kd7+ Şc4 4. Kdl v.s.2. Ke6+! Şd5 3. Kel Kh1 4. Kd7+ Şc4 5. Kdd1... Şimdi siyah Kale geri dönmek zorundadır.

5... Kh3 6.Ke4+! Şc5 Veya 6... Şc3 7. Ke3+ 8.Kgl,+-. 7.Ke3 Kh1 6. Ke4+! Şc5 7. Ke3, Kh1 8. Kc3+ Şb4 9.Kcc1 Kh3 10.Kd4+! Şb5 11. Kd3 Kh1 12. Kb3+ Şa4 13.Kbb1 Kh3 14. Kc4+ Şa5 15.Kc3 Şa4 16.Kg1,+Beyaz Kalelerin orijinal hareketleri yüzünden, bu etüt "Kalelerin vals'i" olarak adlandırılmaktadır.

A. Petrow'u anma müsabakası (1975)

1'incilik ödülü

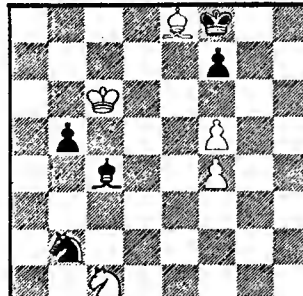
88

Beraberlik

1. Şb5+!... Göreciğimiz gibi berberliği ancak bu ince hamle sağlar. 1... Şh7 1... Şh8! 2. 1c5 v.s. 2... Fbl+...Beyaz dikkatli olmalıdır: 2. fc5? Kf6 3. Fbl+ Şh6! 2... Şh8 3.fc5... Şimdi bu hamlenin sırası geldi. 3... Kf7 4. Fg6... Yine kritik bir an; 4. Fa2? hamlesi partiyi kaybettirir: 4... Kb7+ 5.Şa6 Kb2 6.f7 Ac7+ 7.Şa5 Ka2+ 8. Şb6 Ae6! v.s. 4... Ad6+ Beyaz birinci hamlede 1.Şb4+ oynasaydı, burada şimdi 4... Kb7+ partiyi kazandırır. 5.Şa4! Kd7 6.f7!... 7.f7d4+ v.s. tehdidiyle. 6... Af7 7.f7d4+... 7. f7f5? partiyi kaybettirir: 7... Kc7 8. Fd4+ Age5. 7... Afo5 8.f7f5 Kg7 9. Şa3.. 10. Fg4 tehdidi ile! (9. f7g4? Kg4 devam yolu partiyi kaybettirir, çünkü f7d4 açmazdır). 9... Ae3 10. Şa4 (!) A3c4 11. Fe6 Ab2+ 12. Şa3!... 12. Şb5? Kg5 13. c4 Şh7 14.c5 Aed3! v.s. partiyi kaybettirir. 12... Kbd3 13. f7f5 Ac4+14. Şa4! Kde5 15. Fe6 Ab2+ 16.Şa3! Konusal (pozisyonel) beraberlik. Bir Kale fazlası (!) olmasına rağmen, Siyah konumunu kuvvetlendirmez. İki Atın, e5-c4-b2-d3-e5- eşkenar dikdörtgeni üzerindeki hareketi çok ilginçtir!

"S.S.C.B.'de Satranç" dergisi (1949)

1'incilik ödülü

89

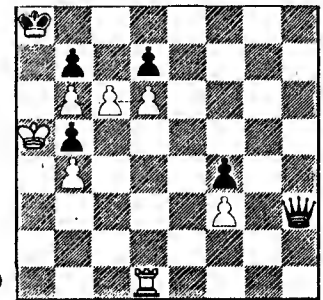
Beraberlik

İki tarafın kuvvetleri eşittir, fakat beyaz Figürlerin konumları hayli elverişsizdir. Hücum altında bulunan Fe8 şimdi bir tempo kaybetmek zorundadır, öyle ki Siyah, konumunu hissedilir şekilde kuvvetlendirebilir. 1. Fd7 b4 Veya 1... Aa4 2. Şd6 2. Şc5 b3 3. Şb4...

Görünürde mücadele bitmiştir, çünkü Beyaz şimdi önemli Pb3'ü kazanmaktadır; fakat 3... Aa4! 4.Ab3 Fb3 hamlelerinden sonra siyah Figürlerin birbirini korumakta oldukları anlaşılır. Gerçekten de 5.Şb3 hamlesi, 5... Ac5 çifte hücumu yüzünden partiyi kaybettirir; 5. Fa4 Fa4 6. Şa4 hamlelerinden sonra is Siyah heriki beyaz Piyonu alır (6.Şe7 v.s.) Bu kritik durumda Beyazı ancak 5. Fc6!...hamlesi kurtarır. Şimdi Beyaz, Fili almakla tehdit eder; öyle ki Siyah, Filini uzaklaştırmak zorunda kalır: 5...Fdl 6.f6!... Şimdi siyah Şahın e7 ve g7 "çıkışları" kapatılmıştır, öyle ki Aa4 tehlikeydedir; çünkü bu durumda artık siyah Şah geç kalmıştır:

6... Şg8 7. Fa4 Fa4 8. Şa4 Şh7 9.Şb4 Sg6 10. Şc4 Şf6 11.Şd4,=. 6... Ab6 7. Şc5... 5. Fc6! hamlesinin neden kuvvetli olduğu ancak şimdi anlaşılır: Siyah At a8-hanesine (ve ileride al'e) gidemiyor. 6... Ac8 yanıtından sonra ise 7. Fd7 Aa7 8.Şb6 hemen beraberliği sağlar. Böylece siyah At geri dönmek zorundadır. 7... Aa4+ 8. Şb4 Ab2 9. Şc3... Pekala, şimdi Siyah ne yapacak? Kolayca anlaşılacağı gibi yegane şans 9... Fa4 (!) Ab2 şimdi dolaylı olarak korunmuştur. 10.Ff3!... Tahtanın bu kısmında Fil F3-hanesinde, dala önce c6-daki fonksyonlarını yerine getirmektedir. Gerçekten de c6'da iken a4, a8 ve d7 hanelerini kontrol eden Fil, şimdi dl, hl ve g4 hanelerini kontrol altında tutmaktadır. 10...Ad1+ 11.Şd2 Af2 12. Şe3 Şdl+ Ve At yine geri dönmek zorundadır, çünkü 12... Ah3 yanıtından sonra Beyaz bildiğimiz usul yardımıyla beraberliği sağlar: 19.Fg4 Agl 14. Şf2 v.s. Şu halde

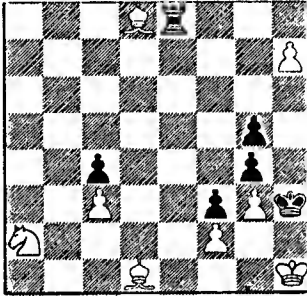
13. Şd2 Ab2 14.Şc3 Fdl 15. Fc6! ve hikaye baştan başlıyor. Bu bir konumsal beraberliktir.

90

Kazanç

1. c7 Vh8 Zorunlu olan hamle hem 2. c8V mat tendidini önlemekte, hem de al-hanesini kontrol altına almaktadır. 2. Kd4!.. İlginç bir olanak. Kale, daha etkili olmak amacı ile, "merdiven hareketi"ni başlatmaktadır. 2...Vg8 Şimdi 3... Va2 mat tehdidi var. 3. Kd5 (!) Vh8 4.Ke5 Vg8 5.Ke6!... "Merdiven hareketi"ne devam edilmektedir. 5... de? 6.d7 partiyi elbette hemen kaybettirir (çünkü a2-g8 çaprazı şimdi kapatılmıştır). 5... Vh8 6.Kf6 Vg8 7.Kf7 Vh8 8. Kg7 Ve8 9. Kg2 (!)... Kritik bir durum - Siyah şimdi a2-hanesinin kontrol altına alınıyor. Bu da partiyi hemen kaybettirir: 9... Vh8 10.Ka2 Vg8 Savunma kalmamıştır. 11?Şb5+ Va2 12. c8V mat. İncelediniz bu varyant, amaca götürün tek devam yoludur. Çok kuvvetli görünen 1.cd (?) gerçekten bir "yalancı iz" dir: 1... Vd7 2. Kh1 Vg7 3. d7 Vd4 4. Kgl Vd5 5. Kg2 Şh8 6. Kh2 Vd4 7.Kh1 Şa8!..=

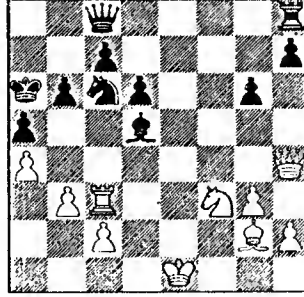
91

Kazanç

1. Fe7 Kd8 Siyah, Şahının pat durumunda bulunmasından yararlanıyor. Şimdi 2... Kd1 mat tehdidi var. Fakat Fd1 yerinden kimildayamaz, çünkü bu halde parti hemen berabere biter, örneğin: 2. Fc2 Kd1+ 3. Fd1 Pat. Bu nedenle ötürü Fe7 "zikzak" hareketini devam ettirmek zorundadır. 2. Fd6 Ke8 Bu sefer 3... Ke1 mat tehdidiyle. Yine tek şans 3. Fg5... tir. Ve şimdi göreceğimiz gibi, Filin bu "zikzak" hareketi partiyi kazandıran kombinezonun gerçekleşmesini mümkün kılar. 3... Kd8 4. Fd4 (!)... Çok ilginç bir durum. 4. h8V+? (4. Fd4 yerine) kazancı kaçırır: 4... Kh8 5. Ff3 gf 6. Fh6 g4, ve Siyah, rakibin yanıtına bağlı olmaksızın Pat olur! Denek ki "zikzak" hareketi yegane kazanç yoludur. 4... Ke8 5.Fe3 Kd8 6.Fd2 Ke8 9.... Ke1+ tehdidiyle. Fakat Beyaz artık partiyi kazandıran kombinezonu gerçekleştirebilir. 7. Fe2!!... Çok güzel bir hamle. 8.Ff1 tehdidi yüzünden Siyah bu Fili almak zorundadır: 7... fe 8. Fe1... Filin partiyi kazandıran zikzak hareketi (d8'den d1'e kadar!) tamamlanmıştır, ve Beyaz birkaç hamlede mat eder: 8... Kh8 9.Acl Kh7 10. Ae2 K 11. Ag1 mat. Beyaz Filin bu

32 SATRANÇ

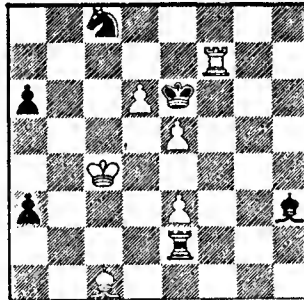
hareket tarzına bazen "Fil yılanı" denilir.

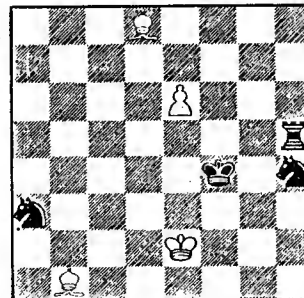
92

Son olarak 92. numaralı Diyagramda gösterilen konumu göz önüne alalım. Bu bir etüt değildir: Kasparjan'ın simültane seansında oynanmış olan bir partide meydana gelen bir pozisyonudur. Partinin devamı şöyledir:

1. Kc6!!... Şahane bir kombinezonun hazırlığı. 1... Fc6 2. Vc4+ Şh7 3. Vc6+ (!)... 1.Kc6 4.Ae5+... Dikkat edelim: d7-hanesi beyaz Atın kontrolü altındadır! 4... Şc5 5.Ad3 Şd4 Ve şimdi (aslında bütün kombinezonun temeli olan) 6.Şd2! "Mat ağı" gerilmiştir ve Siyah ve oynarsa Beyaz 7.c3 namlesiyle mat eder. Etüt gibi bir parti sonu! (Aşağıdaki üç etüdün çözümleri gelecek ay verilecektir.)

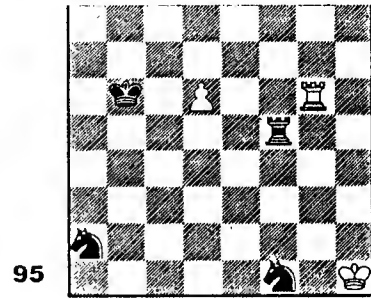

Kasparjan
Beraberlik

94

Kasparjan
Beraberlik

95

Kasparjan
Beraberlik

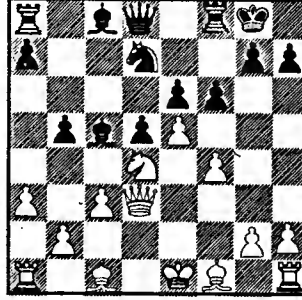
Sayı 9'daki etütlerin çözümleri
No 80. A. Cheron. 1. Af4! c2 2. Ae2+ Şd2 (2... Şd1 3. Ac3+ Şd2 4. Aa2=) 3. Ad4 c1V 4. Ab3+ = ikinci varyant. 1. Şd2 2. Ae6 (!) Şd3 (2... c2 3. Ad4) 3. Af4+ (!) Şd2 (3... Şe4 4. Ae2) 4. Ae6 Beraberlik
No 81. A. Cheron. 1. Şh2! (Hayret verici! derecede "sakın" bir hamle. Fakat şimdi göreceğimiz gibi, Beyazın zamantı var) 1... Şd2 2. Fa3! İşlet 2... e1V (veya 2... Şe3 3. Fc5+ Şd2 4. Fb4+ v.s.) 3. Fb4+ ve kazanır.
No 82. A. Cheron. Şa6! Fc6 ya a4-hanesinin yolunu açmak amacı ile. 1. Şc5? Şe2! 2. Fb5+ Şf2! (önemli bir incelik) 3. Fh4+ Şf3 4. Fe8 (Yegane şans. 4. Fa4 Şe2 5. Fb5+ Şf3) 4... Şg4 (!) = 1... Şe2 (1... Şc2 2. Fa4+ Şcl 3. Fg5, ve kazanır. Veya 1... Şel 2. Fa5 Şd1 (2... Şe2 3. Fe8 v.s. +) 3. Fb4 Şc2 4. Fa4+ Şcl 5. Fa3 Şb1 6. Şb5 Şa2 7. Şb4 ve kazanır) 2. Fb5+ Şf2 (2... Şf3 yanıtı 3. Fe8! yüzünden işe yaramaz) 3. Fb6+! (Ancak böyle 3. Fh4+? ten sonra oyun berabere biter: 3... Şf3 4. Fe8 Şg4 =) 3... Şf3 (veya 3... Şel 4. Fa5 +) 4. Fe8! d1V (veya 4... Şg4 5. Fa4 5. Fh5+ ve Beyaz kazanır.

**Sizlerle
Daha Güçlü**

Bu sayımızda sizlere Letonya'lı büyükusta A. Shirov ile Rus büyükusta J. Barejev arasındaki oyunu veriyoruz.

1991-92 Hastings turnuvasında oynanmış olan bu partide diyagramdaki konumdan itibaren siyahın hamlelerini bulmaya çalışacaksınız. Hamleleri kapatarak; beyazın hamlesini oynayıp siyahın hamlesini tahmin ediniz. Oyunun sonuna kadar kendinize 1.5 saatlik düşünme süresi tanıyınız.

A. Shirov-J. Barejev (Fransız Savunması)

1. e4 e6 2. d4 d5 3. Ac3 Af6 4. e5 Af7 5. Ace2 c5 6. c3 b5 7. f4 Ac6 8. a3 cd4 9. Ad4 Ad4 10. Vd4 Fc5 11. Vd3 0-0! 12. Af3 f6 13. Ad4

14. fe5
15. Ac2
16. Şdl
17. Ve2
18. Fe3

19. g3
20. hg3
21. Şd2
22. Fg2
23. Kgl
24. Fil
25. Fe2
26. b4
27. Fb6
28. a4

29. Fc5
30. Şe3
31. Ka1

32. Şd2
33. Ae3
34. cb4
35. bc5
36. Kc1
37. Şc1
38. Ac2
39. Fb5
40. Aa1
41. Ab3
42. Fe8
43. Fh5

Beyaz oyunu terk eder.

13. .. Ae5!
14. .. fe5
15. .. Ff2+
16. .. e4
17. .. e5
18. .. Vh4

(Beyazın 19. Vb5 hamlesine karşı 19. .. Fe3 20. Ae3 d4 21. Fe4+ Şh8 22. cd4 ed4 23. Vc5 Fg4+ ile devam etmeyi düşündüyseniz 5 puan daha alınız.)

19. .. Fg3
20. .. Vhl
21. .. a6
22. .. Vh2
23. .. Fe6
24. .. Ve2+
25. .. Kac8
26. .. Kfd8
27. .. Kd7
28. .. ba4

(Burada beyazın 29. Fa6 hamlesine karşı 29... Kc6 30. Fb5 Kb6 31. Fd7 Fd7 devam yolunu düşündüyseniz 3 puan daha alınız.)

29. .. Kc6
30. .. Kdc7
31. .. Fd7

(32. Ka4 hamlesine 32. .. Kc5 düşünerek bu hamleyi oynadıysanız 2 puan daha alınız.)

32. .. a5 3
33. .. ab4
34. .. Kc5!
35. .. Kc5
36. .. Kc1
37. .. Fe6
38. .. d4
39. .. Fb3
40. .. h5!
41. .. ab3
42. .. e3
43. .. d3

8 Puan
1 Puan
3 puan
4 puan
3 puan
5 puan

4 puan
1 puan
2 puan
1 puan
2 puan
1 puan
3 puan
4 puan
1 puan
1 puan

1puan
3 puan
4 puan

2 puan
1puan
7 puan
1 puan
2 puan
2 puan
3 puan
1 puan
5 puan
1 puan
2 puan
3 puan

**Bu sayıya
Muhsus
Aksaklıklar
Nedeniyle
Okuyucula-
rımızdan
Özür dileriz**

Değerlendirme

80 Puan ve yukarısı	Büyükusta
60-79	Uluslararasıusta
50-59	FIDE Ustası
40-49	Kuvvetli Bölge Oyuncusu
30-39	Kuvvetli Kulüp Oyuncusu
20-29	Vasat Kulüp Oyuncusu
10-19	Zayıf Kulüp Oyuncusu
0-9	Usta Adayı(!)